

WILKIE COLLINS

BEYAZLI
KADIN

Çeviri: SERİM AS ÖZDEMİR

WILKIE COLLINS

BEYAZLI
KADIN

Çeviri: SERİM AS ÖZDEMİR

Can Yayınları 2019

The Woman in White, William Wilkie Collins

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2011

E-kitap 1. sürüm Ekim 2015, İstanbul

Kasım 2011 tarihli 1. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

ISBN 978-975-07-2780-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

WILKIE COLLINS

BEYAZLI KADIN

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Serim As Özdemir

WILLIAM WILKIE COLLINS, 1824 yılında Londra'da, 64 yıllık ömrünün hemen hemen tamamını geçirdiği Marylebone'da dünyaya geldi. Arkadaşlarının Wilkie dedikleri romancı, öykücü ve oyun yazarı, daha hukuk eğitimi aldığı sırada yazarlığa başladı. Gerilim edebiyatının arketipi sayılan *Beyazlı Kadın* (1860) ve ilk polisiye roman diye tanımlanan *Aytaşı* (1868) en tanınmış ve beyazperdeye de çeşitli defalar aktarılmış yapıtlarıdır. Collins'in bibliyografisi 30 roman, 60'ı aşkın öykü ve 14 oyunu kapsar. Yayımlanan ilk yapıtı peyzaj ressamı olan babasına ilişkin anılarını aktardığı *Memoirs of the Life of William Collins, Esq, R.A.* (William Collins'in Yaşamına İlişkin Anılar) olan Collins'in diğer önemli çalışmaları arasında *Aytaşı*, *Antonina or the Fall of Rome* (Antonina ya da Roma'nın Çöküşü), *Basil, No Name* (Adsız), *Armadale* ve *The Queen of Hearts* (Kupa Kızı) yer alır.

SERİM AS ÖZDEMİR, 1972'de İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Kadıköy Anadolu Lisesi'nde, yükseköğrenimini Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü ve Koç Üniversitesi MBA bölümünde tamamladıktan sonra iki yıl bir finans kuruluşunda yatırım uzmanı olarak çalıştı. Anne olduktan sonra iş hayatına sahibi olduğu takı mağazasında tasarımcı/işletmeci olarak devam etti. Çeviriye Margery Williams'ın *Can Çocuk*'tan çıkan *Kadife Tavşan* adlı kitabıyla başladı.

Dostluğuna içtenlikle değer veren
ve evinde geçirdiği mutlu saatleri Őukranla anan,
edebiyat dŐnyasındaki genç kardeŐlerinin
birinden Bryan Waller Procter'a^a

1a. Bryan Waller Procter (1787-1874): Hukuku, Şair ve doktor. BŐyŐk olasılıkla Collins'in romanındaki klinik bilgilerinin kaynağıdır.
(Y.N.)

Birinci bölüm

Hikâyeye, Clements Inn'den¹, Resim Öğretmeni Walter Hartright başlıyor

I

Okuyacağınız,² bir kadının sabırla nelere katlanabileceğinin ve bir adamın kararlılığının nelerin üstesinden gelebileceğinin hikâyesidir.

Hukuk mekanizmasının, altının ışıltısından karanlığı aydınlatmak için yalnızca ufak bir yardım alarak, her şüpheli davanın aslını ortaya çıkaracağına ve her soruşturmayı yürüteceğine güvenilebilseydi, bu sayfaları dolduran olaylar bir mahkeme salonunda da kamunun dikkatinden paylarına düşeni pekâlâ alabilirlerdi.

Ancak hukuk hâlâ, bazı kaçınılmaz durumlarda, kabarık cüzdanların peşinen uşağı olmakta, bu yüzden hikâye ilk kez burada anlatılacak. Olanlar, vaktiyle yargıca nasıl anlatılması gerektiyse şimdi okura öyle anlatılacak. Açıklamaların başından sonuna kayda değer hiçbir olay kulaktan dolma ifadelerle dayandırılmayacak. Giriş niteliğindeki bu metnin yazarı, (adı Walter Hartright) kayda geçirilecek olayları, başkalarından daha yakın ilişkili olduğu durumlarda kendisi anlatacak. Yaşadıklarının yetersiz kaldığı noktalarda anlatıcı sıfatından geri çekilecek ve görevini, bıraktığı yerden, söz konusu olaylar hakkında kendi bilgilerine dayanarak tıpkı daha önce onun yaptığı gibi net ve kesin konuşabilecek başkaları devralacak.

Böylece, yasaya aykırı davranışlar mahkeme salonunda nasıl birden fazla tanıktan dinlenirse, burada ortaya konan hikâye de birden fazla ağızdan anlatılacak; her iki durumda da amaç aynı: gerçeği daima en kestirme ve anlaşılır şekilde aktarabilmek ve olaylarla en yakından ilişkili iki insanın, art arda gelen her evrede kendi deneyimlerini harfiyen anlatmalarını sağlayarak birbirine bağlı bir dizi olayın gelişimini takip edebilmek.

Önce gelin, Walter Hartright'ı, 28 yaşındaki resim öğretmenini dinleyelim.

II

Temmuzun son günüydü. Uzun sıcak yaz sona eriyordu ve Londra kaldırımlarını arşınlamaktan usanmış bizler, mısır tarlalarının üzerine bulutların düşüreceği gölgelerin ve deniz kıyısındaki güz esintilerinin hayalini kurmaya başlıyorduk.

Benim zavallı halime gelince, sona ermekte olan yaz beni sağlığımdan, neşemden ve doğruyu söylemek gerekirse paramdan da etmişti. Geçtiğimiz yıl boyunca mesleğimden elde ettiğim kazancı her zamanki kadar idareli kullanamamıştım ve bu savurganlığım şimdi beni annemin Hampstead'deki yazlık eviyle şehirdeki kendi dairem arasında hesaplı bir sonbahar geçirmeye mahkûm ediyordu.

O akşam, hatırlıyorum, hava durgun ve bulutluydu; Londra havası olabildiğince ağır, trafiğin uzak uğultusuyla olabildiğince hafifti, içimdeki küçücük hayat kıpırtısı ve çevremdeki şehrin nabzı gitgide yavaşlayarak, batan güneşle uyum içinde derinlerde kayboluyordu. Okumaktan çok üstünde hayallere daldığım kitabın başından kalktım ve banliyödeki akşam serinliğine kavuşmak için dairemden çıktım. Akşamı, annemle ve kız kardeşimle geçirmeyi âdet edindiğim, haftanın o iki gecesinden biriydi. Bu yüzden adımlarımı kuzeye, Hampstead yönüne çevirdim.

İleride anlatacağım olaylar burada babamın, şu anda yazdıklarımın yaşandığı dönemden birkaç yıl önce öldüğünü ve beş çocuklu bir aileden geriye sadece kız kardeşim Sarah'yla benim kaldığımızı belirtmemi gerektiriyor. Babam da benim gibi resim öğretmeni idi. Çabaları mesleğinde son derece başarılı olmasını sağlamış, eline bakanların geleceklerini temin etmek için duyduğu müşfik kaygılardan ötürü de evlendiği günden başlayarak gelirin, çoğu insanın gerekli gördüğünden daha büyük bir bölümünü güvence olarak kenara koymuştu. Övgüye değer tutumluluğu ve özverisi sayesinde annem ve kız kardeşim onun ölümünden sonra da o hayattayken olduğu gibi kimseye muhtaç olmadan yaşamaya devam edebilmişlerdi. Onun sosyal ilişkilerini ben devralmıştım ve hayata atılırken beni bekleyen fırsatlardan dolayı ne kadar şükretsem yeriydi.

Annemin evinin bahçe kapısına vardığımda sessiz alacakaranlığın ışıkları en yüksek tepelerin üzerinde hâlâ titreşiyordu; aşağıdaki Londra manzarası bu bulutlu gecenin gölgesinde kapkara bir uçuruma gömülmüştü. Çıngırağı çalar çalmaz evin kapısı hızla açıldı; karşıma uşak yerine saygıdeğer İtalyan dostum, Profesör Pesca çıktı ve neşeyle ileri atılarak beni, kulak tırmalayan, yabancı aksanlı bir İngiliz tezahüratıyla karşıladı.

Profesör hem şahsından ötürü hem de –izin verin ekleyeyim– benim açımdan resmî bir takdimi hak ediyor. Rastlantılar, onu bu sayfaların yazılmasına neden olan tuhaf aile hikâyemizin başlangıç noktasına oturtuyor.

İtalyan dostumla ilk karşılaşmalarım onun kendi dilini, benimse resim yapmayı öğrettiğim bazı muhteşem evlerde gerçekleşti. O zamanlar onun hayat hikâyesiyle ilgili tüm bildiklerim yalnızca bir zamanlar Paduva Üniversitesi'nde çalıştığı, İtalya'dan (istisnasız hiç kimseye anlatmadığı) siyasi nedenlerden dolayı ayrıldığı ve yıllardır Londra'da saygın bir dil öğretmeni olarak çalışıyor olduğundan ibaretti.

Sanırım Pesca, bir teşhir salonu³ dışında gördüğüm, cüce olmayan –zira baştan ayağa orantılı bir bedeni vardı– en ufak tefek insandı. Dış görünüşüyle nerede olsa dikkat çekmesinin ötesinde karakterinin zararsız tuhaflıkları da onu sokaktaki adamdan ayırıyordu. Bir İngiliz'e benzemek için elinden geleni yaparak, ona bir sığınak ve geçim kapısı sağlamış olan ülkeye minnetini göstermek zorunda olduğunu düşünür gibiydi. Yanında daima şemsiye taşıyarak ve daima tozluk giyip beyaz şapka takarak toplumun gururunu okşamakla yetinmiyor, dış görünüşüyle olduğu kadar alışkanlık ve âdetleriyle de bir İngiliz'e benzemeye can atıyordu. Spora olan düşkünlüğümüzün biz İngilizleri başkalarından ayırdığını düşünen bu küçük adam, tıpkı milli tozluklarımıza ve milli beyaz şapkamıza alıştığı gibi irade gücüyle bütün milli sporlarımıza da alışabileceğine kesin olarak inanıyor, her fırsat bulduğunda yüreğinin tüm saflığıyla, bizim İngiliz oyunlarımızın ve hobilerimizin hepsine doğaçlama katılıyordu.

Tilki avında ve kriket sahasında bacaklarını körü körüne tehlikeye attığını görmüştüm,

kısa bir süre sonra da Brighton'da, denizde yine bir o kadar körü körüne hayatını tehlikeye attığını gördüm.

Orada tesadüfen karşılaşmış, birlikte denize giriyorduk. Kendi milletime özgü bir spor yapıyor olsaydık elbette ki Pesca'ya göz kulak olurdu; ancak suda genellikle yabancılar da kendilerini pekâlâ İngilizler kadar idare edebildiklerinden yüzme sanatının da, Profesör'ün doğaçlama öğrenebileceğine inandığı erkekçe sporlardan biri olabileceği hiç aklıma gelmedi. Her ikimiz de kıyıda ayrıldıktan kısa süre sonra arkadaşımın bana yetişmediğini görüp durdum ve onu aramak için arkama döndüm. Dehşet ve şaşkınlık içinde kıyıyla aramda tek gördüğüm, bir anlığına suyun üstünde çırpınan, sonra gözden kaybolan iki küçük beyaz kol oldu. Onu kurtarmak için suya daldığımda küçük adam dipte, çakıltaşlarıyla dolu bir çukurda, sessizce kıvrılmış yatıyor, daha önce hiç görmediğim kadar ufalmış görünüyordu. Onu kabine⁴ çekerken geçen birkaç dakikada temiz hava onu canlandırdı ve kabinin basamaklarını benim yardımımıyla çıktı. Yaşam belirtilerinin kısmen yerine gelmesiyle birlikte yüzme konusundaki muhteşem yanılığısı da geri döndü. Dişlerinin birbirine vurması biraz geçip de konuşabildiği zaman boş boş gülümsedi ve bunların, herhalde kramp yüzünden başına gelmiş olduğunu söyledi.

İyi kötü kendini toparlayıp sahile, yanıma geldiğinde sıcakkanlı Güneyli yapısı bir anda bütün yapay İngiliz sınırlarını yerle bir etti. Beni en coşkulu sevgi ifadelerine boğdu; abartılı İtalyan tarzıyla bundan böyle emrime amade olacağını ve bir fırsatını bulup o da bana ömrümün sonuna kadar hatırlayacağım bir hizmette bulunana kadar bir daha asla rahat edemeyeceğini açıkladı.

Bu maceranın tamamını şakaya vurmakta direterek, Pesca'nın oluk oluk akan gözyaşlarını ve ardı arkası kesilmeyen vaatlerini dindirmek için elimden geleni yaptım; sonunda da tahmin etmiş olduğum gibi bana duyduğu kahredici borçluluk hissini hafifletmeyi başardım. O zaman ya da daha sonraları, güzel tatilimiz bittikten sonra da, minnettar dostumun o çok arzuladığı bana hizmet etme fırsatının pek yakında çıkacağı, onun bu fırsatı ânında değerlendireceği, böyle yaparak da hayatıma bütünüyle farklı bir yön vereceği ve beni neredeyse kendimi tanıyamayacak kadar değiştireceği hiç aklıma gelmemişti.

Ama öyle oldu işte. Eğer Profesör Pesca suyun altında, çakıldan yatağında yatarken onu kurtarmak için suya dalmış olmasaydım, büyük olasılıkla bu sayfalarda anlatılacak hikâyeye hiçbir ilgin olmayacaktı; her an aklımda olan, tüm enerjimi emen ve şu anda hayatımın amacını belirleyen tek yol göstericim haline gelmiş olan o kadının belki de adını bile duymamış olacaktım.

III

Annemin evinin kapısında karşılaştığımızda Pesca'nın yüzü ve tavırları olağandışı bir şey olduğunu anlamama fazlasıyla yetti. Buna rağmen ondan hemen bir açıklama beklemek boşunaydı. Beni iki eliyle tutmuş içeriye çekerken (âdetlerimi bildiğinden) o gece o eve benimle buluşmak için geldiğini ve bana verecek olağanüstü iyi bir haberi

olduğunu kestirebiliyordum yalnızca.

İkimiz de salona paldır küldür ve pek de akıllı uslu sayılmayacak bir şekilde daldık. Annem açık pencerenin önünde oturmuş gülüyor ve yelpazeleniyordu. Pesca'yı başka türlü severdi, onun en çılgınca tuhaflıklarını bile her zaman hoşgörüyü karşılardı. Mekânı Cennet olsun! Profesör'ün, oğluna derinden ve minnetle bağlı olduğunu anladığı ilk andan beri Pesca'ya yüreğini sınırsızca açmış, onun insanı şaşırtan tuhaflıklarını anlamaya bile çalışmadan doğal karşılamıştı.

Tuhaf ama kız kardeşim Sarah genç olmasına rağmen daha katıydı. Pesca'nın pırıl pırıl kalbinin hakkını teslim ediyor, ama annemin yaptığı gibi benim hatırım için onu öyle kayıtsız şartsız da kabullenemiyordu. Görgü kurallarına sıkı sıkıya bağlı oluşu, Pesca'nın dış görünüşe karşı doğuştan duyduğu aşağılamayla sürekli çatışıyordu, annesinin bu tuhaf küçük yabancıya duyduğu yakınlığıysa her zaman çok da üstü kapalı olmadan yadırgıyordu. Yalnızca kız kardeşim değil, başkaları söz konusu olduğunda da, biz genç kuşağın bazı büyüklerimiz kadar içtenlikli ve art niyetsiz olmadığımızı gözlemlemiştir. Keyif almayı bekleyen yaşlı insanların heyecanlandıklarına, yanaklarının kızardığına sık sık tanık olurum, oysa bu beklenti ciddi tavırlı torunlarının sakinliklerini hiç bozamaz. Acaba bizler de bugün, büyüklerimizin gençliklerinde olduğu kadar has gençler miyiz? Eğitimde büyük ilerleme kaydedilirken belki de fazla uzun bir adım mı atılmıştı; günümüzde bizler çok iyi yetiştirilmiş, ancak bu dünyada zerre kadar değeri olmayan varlıklar mıydık?

Bu sorulara kesin yanıtlar vermeye kalkışmadan, en azından şu kadarını söyleyebilirim; ne zaman annem ve kız kardeşimi Pesca'yla bir arada gördüysem, hep ikisinin arasında daha genç olanın annem olduğunu düşünmüşümdür. Örneğin bu kez de, salona çocukça yuvarlanarak girişimize annem içtenlikle gülerken Sarah, Profesör'ün beni kapıda karşılamak için telaşla hamle yaparken masadan düşürdüğü çay fincanının parçalarını topluyordu.

“Biraz daha geciksen ne olacaktı bilmiyorum, Walter”, dedi annem, “Pesca sabırsızlıktan, ben de meraktan adeta deliye döndük. Profesör'ün müthiş bir haberi varmış, seninle ilgili olduğunu söylüyor ve arkadaşı Walter gelene kadar bize en ufak bir ipucu vermeyi bile insafsızca reddetti.”

“Çok can sıkıcı, takım bozuldu,” diye kendi kendine homurdandı, aklı tamamen kırık fincanın parçalarında olan Sarah.

Bunlar konuşulurken Pesca, çanak çömleğe vermiş olduğu onarılmaz zarardan habersiz, neşe ve telaş içinde, üçümüze de topluluk önünde konuşma yapan biri gibi karşıdan bakabilmek için geniş bir koltuğu odanın karşı ucuna çekiyordu. Sırtını bize çevirmiş olduğu koltuğa zıplayarak çıkıp dizlerinin üstüne oturdu ve o uyduruk kürsüden üç kişilik küçük topluluğuna heyecanla seslendi.

“Şimdi, sevgili canlarım,” diye başladı Pesca (ne zaman “değerli dostlarım” demek istese “sevgili canlarım” derdi), “beni dinleyin. Vakit geldi, müjdem veriyorum, sonunda anlatıyorum.”

“Dikkat, dikkat!” dedi annem, şakaya ayak uydurarak.

“Sıra en güzel koltuğun sırtını kırmasına geldi anne,” diye mırıldandı Sarah.

Pesca değersiz şahsımdan hararetle bahsederek, “Geçmiş günlere dönüyorum ve Tanrı'nın yarattığı en asil varlığa sesleniyorum,” diye konuşmasına koltuğun üzerinden

devam etti. “O, beni (kramp yüzünden) denizin dibinde ölü yatarken bulmuş, çekip suyun üstüne çıkarmıştı. Peki, kendime gelip giysilerime kavuşunca ne demiştin ben?”

“Gerekenden çok daha fazlasını,” diye karşılık verdim olabildiğince kararlı bir tavırla, çünkü bu konuyla ilgili en ufaklık cesaretlendirme bile istisnasız her defasında Profesör’ün sinirlerinin boşanmasına ve oluk oluk gözyaşı dökmesine sebep oluyordu.

“Demiştin ki,” diye ısrarla devam etti Pesca, “hayatımın sonuna kadar sevgili arkadaşımın, Walter’ın emrindeyim, nitekim öyleyim. Dedim ki, Walter için bir iyilik yapma fırsatını yakalayana kadar asla rahat etmeyeceğim, bu mutlu güne kadar da içim hiç rahat etmemişti. Şu anda,” diye en üst perdeden haykırdı bu küçük adam, “mutluluğum adeta ter gibi derimin her gözeneğinden fişkırıyor çünkü sonunda o fırsat elime geçti ve artık söylenecek tek söz kalıyor. O da: Tamam mıdır, tamamdır!”

Burada, Pesca’nın giyim kuşamı, davranışları ve zevkleriyle olduğu kadar kullandığı dil açısından da tam bir İngiliz’e benzemekten gurur duyduğunu belirtmekte fayda var. En yaygın deyimlerden birkaçını kapar, onları aklına estikçe konuşmasının orasında burasında kullanır, seslerinin tadını çıkarırken anlamlarını bilmediği için onları kendince karışık kelime ve tekrarlara çevirir ve sanki hepsi tek bir uzun heceden oluşmuş gibi birbiri arkasına dizerdi.

“Anavatanımın dilini öğrettiğim seçkin Londra evlerinden biri,” diyerek uzun zamandır ertelediği açıklamasına başladı Profesör, “hayli seçkin bir tanesi, Portland denen o büyük yerde. Hepiniz neresi olduğunu biliyorsunuz, değil mi? Evet, evet, elbette. Bu seçkin evde, sevgili canlarım, seçkin bir aile yaşıyor. Sarışın ve şişman bir anne, sarışın ve şişman üç genç hanım, sarışın ve şişman iki genç bey ve hepsinden daha sarışın ve daha şişman bir de baba, yaman bir tüccar, altın içinde yüzüyor; bir zamanlar hoş bir adammış, ama kabak kafası ve gıdısıyla artık hoşluğu kalmamış. Şimdi dinleyin! Bu genç hanımlara ulu Dante’yi okutuyorum ve ah Tanrım, Tanrı acısın halime, ulu Dante’nin bu genç hanımların üçünün de aklını nasıl karıştırdığını anlatabilmem mümkün değil! Zararı yok, zamanı gelince anlarlar, ayrıca daha fazla ders benim işime gelir. Şimdi, dinleyin!.. Bu genç hanımlara bugün her zamanki gibi Dante’yi okuttuğumu hayal edin. Dördümüz birden Dante’nin, Cehennem’ine inmişiz. Yedinci Dairede’yiz⁵ ama bunun önemi yok; sarışın ve şişman bu genç hanımlara bütün daireler bir, yine de öğrencilerim Yedinci Daire’de takılıp kalıyorlar ve ben onları tekrar düze çıkarabilmek için okuyorum, anlatıyorum, anlamsız bir hevesle nefessiz kalıp kıpkırmızı kesiliyorum, o sırada dışarıdaki holde bir çizme sesi duyuluyor ve para babası, kabak kafalı ve gıdılı o yaman tüccar içeri giriyor. Ya! Sevgili canlarım, artık neredeyse asıl konuya geldim. Buraya kadar iyi dinlediniz mi? Yoksa içinizden, şansa bak, Pesca da amma uzattı bu gece mi diyorsunuz?”

Hepimiz ilgiyle dinlediğimizi belirttik. Profesör devam etti:

“Para babası elinde bir mektup tutuyor, bizi Cehennem katında dünyevi konularla rahatsız ettiği için özür diledikten sonra üç genç hanıma dönüyor ve konuşmaya siz İngilizlerin her lafa başlarken mutlaka söylemesi gereken o kutsal sözle başlıyor, koca bir ‘Ah,’ ile. ‘Ah, canlarım,’ diyor yaman tüccar, ‘bu mektup, dostum Mr. Bilmemkimden geliyor,’ (ismini şu anda anımsayamıyorum ama önemi yok, sonra söylerim, evet, evet, tamamdır, tamam). Baba diyor ki, ‘Dostumdan bir mektup geldi, ona sayfiyedeki evine

gidecek bir resim öğretmeni önermemi istiyor.’ İşe bak! Para babasının bunları söylediğini duyduğumda hani boyum yetecek olsa, kollarımı boynuna dolayıp onu göğsüme bastırarak minnetle uzun uzun sarılmam gerekirdi! Ama yalnızca oturduğum yerde zıpladım. Diken üstünde oturur gibiydim, konuşmak için yanıp tutuşuyordum, ama dilimi tutup, bıraktım baba devam etsin. ‘Belki sizler,’ diyor bu para babası, arkadaşının mektubunu elinde evirip çevirerek, ‘canlarım, belki sizler önerebileceğim bir resim öğretmeni biliyorsunuzdur.’ Üç hanım birbirlerine bakıyorlar, sonra da (olmazsa olmaz ‘Ah!’ ile başlayarak) ‘Ah, canım babacığım, bilmiyoruz! Ama Mr. Pesca burada...’ Adım geçince artık daha fazla dayanamıyorum, aklıma sizler geliyorsunuz, sevgili canlarım, koltuğumun altında diken bitmiş gibi ayağa fırlıyorum, yaman tüccara dönüyorum ve diyorum ki, (siz İngilizlerin deyimiyle), ‘Sayın Sir, istediğiniz adam elimde! Dünyanın en iyi ve en önde gelen resim öğretmenidir! Tavsiye mektubunu bu akşam yazın, kendisini de varıyla yokuyla (yine siz İngilizlerin deyimiyle, nasıl ama?) yarınki trenle yollayın!’ ‘Durun, durun,’ diyor baba, ‘bir İngiliz mi, yoksa bir yabancı mı?’ ‘Sapına kadar İngiliz,’ diye karşılık veriyorum. ‘Saygın biri mi?’ diye soruyor baba. ‘Sir,’ diyorum (bu son soru beni öfkeden çıldırtıyor, bu kadar içli dışlı olmak yeter), ‘Sir! Bu İngiliz’in damarlarında dâhi kanı akıyor, dahası da var, bu kan ondan önce de babasında akardı!’ ‘Onu boşverin,’ diyor medeniyetsiz para babası, ‘dehasını boşverin, Mr. Pesca. Beraberinde saygınlık yoksa biz bu ülkede deha istemiyoruz, saygınlık varsa işte o zaman memnun oluruz, hem de çok memnun oluruz. Arkadaşınız referans gösterebilir mi, tavsiye mektupları var mı?’ Kayıtsız bir el işaretiyle, ‘Mektuplar mı?’ diyorum. ‘Hah! Ne diyorsunuz! Olmaz mı! Bir yığın mektup, dosyalar dolusu referans, istediğiniz kadar.’ ‘Bir iki tane yeter,’ diyor bu soğuk ve paralı adam. ‘Adı ve adresiyle birlikte bana yollasın onları. Ve durun, durun Mr. Pesca, arkadaşınıza gitmeden önce yanınıza bir not alsanız iyi olur.’ ‘Banknot mu!’ diyorum öfkeyle. ‘Benim muhteşem İngilizim hakkında kazanana dek banknot falan yok, izin verirseniz,’ ‘Banknot mu!’ diyor baba şaşkınlık içinde, ‘Banknottan söz eden kim? Koşulları sıralayan bir pusula demek istedim ben, kendisinden beklenenlerin listesi. Dersinize devam edin, Mr. Pesca, ben de arkadaşımın mektubundan gereken bilgileri size vereyim.’ Mal ve servet sahibi adam kâğıt kalem ve mürekkep başına oturuyor, ben de tekrar Dante’nin ‘Cehennem’ine iniyorum, üç genç hanım da peşimden geliyor. Pusula on dakika içinde hazır oluyor ve babanın çizimleri dışarıdaki holde gıcırdayarak uzaklaşıyor. Şerefim üzerine yemin ederim, işte ondan sonrasını bilmiyorum! Sonunda istediğim fırsatı yakaladığım, sevgili dostuma minnet borcumu ödemek üzere olduğum düşüncesi beni sevinçten sarhoş etti. O Cehennem katından genç hanımlarımı ve kendimi nasıl çekip çıkardım, sonra diğer işlerimi nasıl hallettim, iki lokma akşam yemeği nasıl boğazımdan geçti hiç bilmiyorum. Elimde yaman tüccarın mektubuyla buradayım ya işte, bu bana yeter; bizzat karşınızdayım, heyecanlı ve çocuklar gibi şenim! Ha ha ha! Tamam, tamam; işte tamamdır!” Profesör, bu noktada koşulların yazılı olduğu pusulayı başının üstünde havada salladı ve uzun, akıcı öyküsünü kulak tırmalayan, yabancı aksanlı bir İngiliz tezahüratıyla bitirdi.

Annem, kızarmış yanakları ve parlayan gözleriyle Pesca sözünü bitirir bitirmez ayağa fırladı. Küçük adamın ellerini sevgiyle yakaladı.

“Sevgili, güvenilir Pescam,” dedi, “Walter’ı gerçekten sevdiğinden hiç kuşku

duymamıştım, ama şimdi buna her zamankinden de çok inandım!”

“Hepimiz, Profesör Pesca’ya Walter adına minnettarız,” diye ekledi Sarah. Konuşurken, sıra ona gelince koltuğa yanaşmak niyetiyle yerinden kalkar gibi oldu, ama Pesca’nın kendinden geçercesine annemin ellerini öptüğünü görünce ciddileşti ve eski yerini aldı.

Pesca’nın iyi niyetini minnetle karşılamış, duygulanmış olsam da önüme sunulan iş imkânı beni yeterince heyecanlandırmamıştı. Pesca annemin ellerini bıraktıktan sonra kendisine bana aracılık ettiği için içtenlikle teşekkür ettim ve saygıdeğer patronunun incelemem için hazırladığı pusulaya bakmak için izin istedim.

Pesca, zafer kazanmış gibi abartılı bir el hareketiyle uzattığı kâğıdı bana verdi.

“Oku!” dedi küçük adam kral edasıyla, “Seni temin ederim ki dostum, para babası söylenecek her şeyi fazlasıyla söylemiş zaten.”

Pusula, ne olursa olsun, açık, anlaşılır ve ayrıntılıydı. Beni şu konularda aydınlatıyordu:

Birincisi, Cumberland’deki Limmeridge Malikânesi’ nin sahibi Mr. Frederick Fairlie, dört aylığına adamakıllı yetenekli bir resim öğretmeni tutmak istiyordu.

İkincisi, öğretmenden beklenecek hizmetler iki türden olacaktı. İki genç hanıma suluboya resim yapmayı öğretecek, boş zamanlarını da bütünüyle ihmal edilmiş durumdaki değerli bir resim koleksiyonunun restorasyonu ve çerçevelemesine ayıracaktı.

Üçüncüsü, bu görevleri üstlenecek ve layıkıyla yerine getirecek kişiye ödenecek ücret haftada dört guinea⁶ olacaktı, bu kişi Limmeridge Malikânesi’nde kalacak ve kendisine beyefendi muamelesi edilecekti.

Dördüncü ve son olarak, kişilik özelliklerine ve yeteneklerine dair kusursuz referanslar gösteremeyecek birinin bu işe başvurmasına gerek yoktu. Tavsiye mektupları Mr. Fairlie’nin gerekli tüm düzenlemeleri yapmaya yetkili olan Londra’daki arkadaşına gönderilecekti. Bu açıklamaları Pesca’nın Portland’daki işverenin adı ve adresi takip ediyordu ve pusula bu şekilde sona eriyordu.

Böyle bir iş teklifinin vaat ettikleri hiç kuşkusuz çok çekiciydi. İş hem kolay hem de zevkli görünüyordu; bana sonbaharda, yılın en boş olduğum zamanında teklif edilmişti ve kişisel meslek deneyimime dayanarak bunun şaşırtıcı derecede cömert bir teklif olduğunu söyleyebilirdim. Bunu biliyordum, teklif edilen işi alabilirsem kendimi çok şanslı saymam gerektiğini biliyordum, ama yine de pusulayı okur okumaz bu işe karışmak konusunda açıklayamayacağım bir isteksizlik duydum. Daha önce görevimle isteğimin bu kadar sancılı ve açıklanamaz bir çelişki içinde oluşuna hiç rastlamamıştım.

“Ah, Walter, babanın hiç böyle bir şansı olmamıştı!” dedi annem, pusulayı okuyup bana geri verdikten sonra.

“Ne kadar seçkin kişiler tanıyacaksın,” dedi Sarah, koltuğunda doğrularak, “hem de eşit tutulacağın koşullarda olması ne kadar sevindirici!”

“Evet, evet, koşullar, her açıdan oldukça çekici,” diye yanıtladım sabırsızlıkla. “Ama tavsiye mektuplarımı yollamadan önce düşünmek için biraz zaman istiyorum.”

“Düşünmek mi!” dedi annem hayretle. “Daha neler Walter, neyin var senin?”

“Düşünmek mi!” diye tekrarladı kız kardeşim. “Bu koşullarda, ne beklenmedik bir söz!”

“Düşünmek mi!” diye konuşmaya katıldı Profesör. “Neyi düşüneceksin? Bana şunu söyle: Sağlığından yakınıp durmuyor muydun, kendi deyimimle bir tutam sayfiye esintisinin özlemini çekmiyor muydun? İşte! Elinde tuttuğun kâğıt sana dört ay boyunca ciğerlerine aralıksız, dolu dolu sayfiye esintisi çekmeni öneriyor. Öyle değil mi? Ha? Ayrıca para istiyorsun. İşte! Haftada dört guinea az şey mi? Olur şey değil! Bana verseler ya, çizmelerim para babasının çizmeleri gibi, onlarla yürüyen adamın müthiş zenginliğini hissettirecek şekilde, şıkırdar! Haftada dört guinea, dahası iki genç hanımın arkadaşlığı, dahası yatağın, kahvaltın, akşam yemeğin, muhteşem İngiliz çayları, öğle yemekleri, köpüren biralar, hepsi bedava, amanın, Walter, sevgili dostum, –vay canına– ömrümde ilk kez sana hayret ediyorum!”

Annemin tutumum karşısındaki gözle görülen şaşkınlığı da, Pesca'nın yeni işin bana sağlayacaklarını hararetle sayıp dökmesi de Limmeridge Malikânesi'ne gitmek için duyduğum mantıksız isteksizliği üstümden atmama yaramadı. Cumberland'e gitmemek için aklıma gelen her türlü ufak tefek itirazı sıraladıktan ve bu itirazların, beni bozguna uğratarak tek tek çözümlendiklerini duyduktan sonra ben, Mr. Fairlie'nin genç kızlarına doğa manzaraları çizmeyi öğretirken Londra'daki öğrencilerime ne olacağını sorarak son bir engel ileri sürmeyi denedim. Bunun cevabı ortadaydı, öğrencilerimin çoğu sonbahar yolculuklarına çıkmış olacaktı, evde kalan küçük bir kısmı ise daha önce benzer bir durumda öğrencilerini devraldığım bir meslektaşına emanet edilebilirdi. Kız kardeşim bu beyefendinin içinde bulunduğumuz mevsim boyunca şehir dışına çıkmak istersem hizmetimde olduğunu özellikle belirttiğini hatırlattı, annem boş bir kaprisin çıkarılarının ve sağlığımın önüne geçmesine izin vermememi önemle rica etti ve Pesca da yürek parçalayıcı bir tavırla hayatını kurtaran adama sunabildiği ilk hizmeti geri çevirerek kalbini kırmamam için yalvardı. Bu serzenişlerin altında yatan samimiyet ve sevgi, yapısında bir damlacık iyilik bulunan her insanı etkilerdi. Açıklanamaz huysuzluğumun önüne geçemesem de en azından ondan utanacak ve tartışmayı, uzatmadan, benden istenenlerin hepsini yapacağıma söz vererek tatlıya bağlayacak kadar erdem sahibiydim.

Akşamın geri kalanı pek yakında iki genç hanımla Cumberland'de yaşayacağım hayata dair esprili tahminler yaparak oldukça neşeli geçti. Pesca, hayret verici bir şekilde boğazından geçtikten beş dakika sonra beynine ulaşan milli içkimiz grog'un⁷ etkisiyle birbiri ardına konuşmalar yaparak annemin, kız kardeşimin, benim, Mr. Fairlie'nin ve iki genç hanımın sağlıklarına kadeh kaldırarak, hemen ardından da gülünç bir tavırla hepimiz adına teşekkürleri yine kendi dile getirerek tam bir İngiliz sayılması gerektiğini ileri sürdü. “Sana bir sır vereyim, Walter,” dedi küçük dostum birlikte eve yürürken, “ne kadar iyi bir konuşmacı olduğumu hatırladıkça çok heyecanlanıyorum. Tutkuyla yanıp tutuşuyorum. Bir gün, sizin yüce Parlametonuza gireceğim. Hayattaki en büyük hayalim Saygıdeğer Parlamento Üyesi Pesca olabilmek!”

Ertesi sabah, tavsiye mektuplarımı ve referanslarımı Profesör'ün Portland denen yerdeki patronuna gönderdim. Üç gün geçti ve için için sevinerek belgelerimin yeterince açık bulunmadığı sonucuna vardım. Ancak, dördüncü gün yanıt geldi. Yanıtta, Mr. Fairlie'nin hizmetlerimi kabul ettiği haber veriliyor ve Cumberland'e gitmek üzere derhal yola çıkmam isteniyordu. Yolculuğumla ilgili gerekli tüm bilgiler özenli ve anlaşılır şekilde yazılmış; mektubun sonuna bir not olarak eklenmişti.

Londra'dan ertesi gün erkenden ayrılmak üzere, hayli isteksizce, hazırlıklarımı yaptım. Akşama doğru, bir yemek davetine gitmekte olan Pesca, bana hoşça kal demek için uğradı.

“Yokluğunda şunu düşünerek gözyaşlarıma engel olacağım,” dedi keyifle Profesör, “sana, kısmetine giden ilk kapıyı açan benim uğurlu elim oldu. Git, dostum! Tanrı aşkına, yağmur yağarken (siz İngilizlerin deyimiyle) küpünü doldurmaya bak. İki genç hanımdan biriyle evlen; Saygıdeğer Parlamento Üyesi Hartright ol ve merdivenin en üst basamağına vardığında tüm bunları en dipteki Pesca'nın yapmış olduğunu anımsa!”

Küçük dostumun ayrılırken yaptığı bu şakaya onunla birlikte gülmeye çalıştım, ama içimden gelmiyordu. Pesca bu hoş veda sözlerini söylerken içimde bir şeylerin neredeyse canımı acıtacak kadar sarsıldığını hissettim.

Tekrar yalnız kaldığımda, Hampstead'deki eve kadar yürüyüp annemle ve Sarah'yla vedalaşmak dışında yapmam gereken hiçbir şey kalmamıştı.

IV

Gün boyu bunaltıcı bir sıcak vardı, şimdi de gece boğucu ve nemliydi.

Annem ve kız kardeşim son dakikada söyleyecek o kadar çok şey bulmuş, bir beş dakika daha kalmam için o kadar çok ısrar etmişlerdi ki uşak arkamdan bahçe kapısını kilitletiğinde neredeyse gece yarısı olmuştu. Londra'ya giden en kestirme yolda birkaç adım attıktan sonra durdum.

Yıldızsız, lacivert gökyüzünde tabak gibi bir dolunay vardı ve fundalığın engebeli zemini bu esrarengiz ışıktaki, altında uzanan büyük şehirden yüzlerce kilometre uzaktaymış gibi ıssız görünüyordu. Londra'nın sıcağına ve kasvetine gereğinden önce karışmak hiç içimden gelmedi. O sırada ruhumu ve bedenimi saran huzursuzlukla havasız dairemde yatarsam ağır ağır boğulacaktım gibi geldi. Eve, temiz havada gezine gezine, mümkün olan en dolambaçlı yoldan gitmeye karar verdim; ıssız fundalık boyunca kıvrılan beyaz patikaları izleyecek; Finchley Yolu'na çıkıp Londra'ya en ferah banliyöden yaklaşacak; böylece sabah serinliğinde Regent's Park'ın batısına dönmüş olacaktım.

Manzaranın ilahî durgunluğunun tadını çıkararak ve dört yanımda, fundalığın engebeli zemini boyunca birbirini kovalayan yumuşak ışık oyunlarını hayranlıkla izleyerek ağır ağır aşağı iniyordum. Gece yürüyüşümün bu ilk ve en zevkli bölümü boyunca zihnim manzaranın uyandırdığı izlenimlere teslim olmuştu, pek bir şey düşünmüyordum, hatta farkında olduğum kadarıyla hiçbir şey düşündüğüm söylenemezdi.

Ancak fundalıktan çıkıp görülecek şeylerin azaldığı yan yola saptığımda, işimde ve alışkanlıklarımda pek yakında meydana gelecek olan değişiklikler zihnimi gitgide daha fazla meşgul etmeye başladı. Yolun sonuna geldiğimde tamamen, Limmeridge Malikânesi, Mr. Fairlie ve pek yakında suluboya resim yapmayı öğreteceğim iki genç hanımla ilgili hayallere dalmıştım.

Artık dört yolun kesiştiği o noktaya varmıştım; bulunduğum, Hampstead'e giden yol, Finchley'e ve Batı Karayolu'na giden yollar ve Londra'ya dönüş yolu. Hiç düşünmeden bu

son yola girmiş, Cumberland’li genç hanımların neye benzediklerini düşünerek ıssız şosede ağır ağır yürüyordum; birden arkamdan omzuma bir elin hafifçe dokunmasıyla olduğum yerde kaldım.

Bastonumu sıkı sıkı kavrayarak hemen arkama döndüm.

Orada, geniş, parlak şosenin ortasında, adeta o anda yerden bitmiş ya da gökten düşmüş gibi, tepeden tırnağa beyazlar giymiş, tek başına bir kadın duruyordu; başını eğmiş ciddiyetle yüzümü inceliyor, eliyle de Londra’nın üstündeki kara buluta işaret ediyordu.

Bu sıra dışı hayaletin gecenin o saatinde, o ıssız yerde karşıma böyle aniden çıkıvermesi beni o kadar şaşırtmıştı ki ne istediğini sormadım. İlk konuşan bu tuhaf kadın oldu:

“Londra’ya giden yol bu mu?”

O bana bu garip soruyu sorarken ben de inceden inceye onu süzüyordum. Saat bire geliyordu. Ay ışığında net olarak seçebildiklerim sivri çeneli, ince, solgun, genç bir yüz; hüznü bir dikkatle bakan, iri, ciddi, gözler; gergin, belirsiz dudaklar ve açık kestane rengi saçlardan ibaretti. Halinde tuhaf ve abartılı hiçbir şey yoktu: Sakin ve ölçülüydü, biraz hüznü biraz da kuşkuluydu; tam anlamıyla bir hanımefendi olduğu söylenemezdi ama alt tabakadan bir kadına da benzemiyordu. Azıcık duymuş olduğum kadarıyla sesinin tuhaf bir dingin ve mekanik tınısı vardı; epey hızlı konuşuyordu. Elinde küçük bir çanta vardı; üstü başı, hepsi beyaz olan beresi, şalı ve elbisesi, tahminimce çok kaliteli ya da pahalı malzemedenden değildi. İnce yapılıydı, boyu ortalamanın epey üzerindeydi. Loş ışıkta ve karşılaştığımız olağanüstü şaşırtıcı koşullarda onunla ilgili seçebildiklerim bunlardan ibaretti. Nasıl bir kadın olduğuna, gece yarısından bir saat sonra şosede tek başına ne yaptığına dair hiçbir fikrim yoktu. Emin olduğum tek şey, saat kuşku uyandıracak kadar geç, bulunduğumuz yer kuşku uyandıracak kadar ıssız olsa da dünyanın en kaba saba adamının bile onun konuşmasına yanlış bir anlam yükleyemeyeceğiydi.

Hiçbir sabırsızlık belirtisi göstermeden, daha da alçak sesle ve çabucak, “Duydunuz mu beni? Londra’ya giden yol bu mu diye sordum,” dedi.

“Evet,” diye yanıt verdim. “Bu yol St. John’s Wood’a, Regent’s Park’a çıkar. Size daha önce yanıt veremediğim için kusuruma bakmayın. Yola aniden çıkışınız beni hayli şaşırttı, şimdi bile, bunu hâlâ anlayamıyorum.”

“Kötü bir şey yapmış olduğumdan kuşkulanamıyorsunuz, değil mi? Hiçbir şey yapmadım ben. Başıma bir iş geldi; bu geç saatte burada yalnız olmam büyük talihsizlik. Neden kötü bir şey yaptığımdan kuşkulaniyorsunuz?”

Bunları gereksiz bir içtenlik ve gerginlikle söyleyip benden birkaç adım uzaklaştı. Onu rahatlatmak için elimden geleni yaptım.

“Rica ederim, sakın sizden kuşkulandığımı düşünmeyin,” dedim, “ya da size elimden gelen yardımı etmekten başka bir niyetim olduğunu. Aniden ortaya çıkıvermeniz beni şaşırttı, çünkü sizi görmemden hemen önce yol bana boş görünmüştü.”

Beyazlı Kadın dönüp Londra ve Hampstead’e giden yolların kesiştiği yeri gösterdi, çalılıklardaki bir aralığı.

“Geldiğinizi duydum,” dedi, “sizinle konuşmaya kalkışmadan önce nasıl bir adam olduğunuzu görmek için oraya saklandım. Siz geçip gidene kadar kararsız kaldım,

korktum, sonra da usulca peşinizden gelip size dokunmak zorunda kaldım.”

Usulca peşimden gelip bana dokunmak mı? Neden seslenmek değil? En hafifinden, tuhaftı doğrusu.

“Size güvenebilir miyim?” diye sordu Beyazlı Kadın. “Başıma bir iş geldiği için hakkımda kötü düşünmüyorsunuz, değil mi?” Ne yapacağını bilemeden durdu, çantasını bir elinden diğerine geçirdi ve acı acı iç çekti.

Kadının yalnızlığı ve çaresizliği bana dokundu. Daha yaşlı, daha deneyimli ve daha soğukkanlı bir adam bu tuhaf zor durum karşısında sağduyulu, ölçülü ve tedbirli davranabilecekken benim bu kadına yardım edip onu kurtarma isteğim ağır bastı.

“Kimseye bir zararı dokunmayacak her konuda bana güvenebilirsiniz,” dedim. “İçinde bulunduğunuz tuhaf durumu açıklamak size zor geliyorsa, bu konuyu bir daha açmayın. Sizden açıklama istemeye hakkım yok. Nasıl yardımcı olabilirim, söyleyin, elimden geleni yaparım.”

“Çok nazıksınız; Tanrı’ya binlerce kez şükürler olsun ki size rastladım.” Bunları söylerken sesi ilk kez kadınsı bir yumuşaklıkla titredi, ama üzerimden ayırmadığı, dikkatle bakan o büyük, hüzünlü gözlerinde parlayan gözyaşları yoktu. “Daha önce yalnızca bir kez Londra’da bulundum,” diye devam etti gitgide daha çabuk konuşarak. “Şehrin bu tarafını hiç bilmiyorum. Acaba bir fayton bulabilir miyim? Yoksa çok mu geç oldu? Bilmiyorum. Bana nereden bir fayton bulabileceğimi gösterirseniz, bir de bana karışmayacağınıza, ne zaman nerede istersem sizden ayrılmama izin vereceğinize söz verirsiniz, çünkü Londra’da bana seve seve kucak açacak bir arkadaşım var, başka hiçbir şey istemiyorum, söz verir misiniz?”

Kaygıyla, yolda bir aşağı bir yukarı baktı, çantasını yine bir elinden diğerine geçirdi; “Söz veriyor musunuz?” diye tekrarlayıp yalvarırcasına bana baktı; yüzünde beni rahatsız eden bir korku, ne yapacağını bilemediğini gösteren bir ifade okunuyordu.

Ne yapabiliirdim? Karşımda tamamıyla çaresiz, insafıma kalmış bir yabancı duruyordu ve bu yabancı sahipsiz bir kadındı. Yakında hiç ev yoktu, çevreden danışabileceğim kimse geçmiyordu, nasıl yapabileceğimi bilecek olsam bile bu kadına hükmetmemi haklı gösterecek hiçbir geçerli neden yoktu. Bu satırları yazarken kendimden şüpheye düşüyorum, sonradan yaşanan olaylar yazdıklarımın üstüne kara bulut gibi çöküyor, yine de aynı şeyi soruyorum, ne yapabiliirdim?

Şunu yaptım: Ona sorular sorarak zaman kazanmaya çalıştım.

“Londra’daki dostunuzun böyle geç bir saatte sizi kabul edeceğinden emin misiniz?” diye sordum.

“Kesinlikle eminim. Yalnızca ne zaman, nerede istersem ayrılmama izin vereceğinizi söyleyin, bana karışmayacağınızı söyleyin. Söz veriyor musunuz?”

Bu sözleri üçüncü kez tekrarlararken yaklaşıp elini aniden kaçamak bir şekilde göğsümün üstüne koydu, ince bir eldi, o boğucu gecede bile soğuktu (çekmek için elini tuttuğumda hissettim). Unutmayın ki gençtim, unutmayın ki bana dokunan bir kadının eliydi.

“Söz veriyor musunuz?”

“Evet.”

Tek bir kelime! Günün her saatinde herkesin dilinde dolaşan o bildik önemsiz kelime.

Tanrım! Şu anda bunu yazarken bile ürperiyorum.

Yüzümüzü Londra'ya döndük ve yeni günün o ilk hareketsiz saatinde birlikte yürümeye koyulduk, ben ve bu kadın; adı, huyu suyu, hayattaki amacı, yanımda oluş nedeni o an benim için sır olan bu kadın. Rüyada gibiydim. Ben Walter Hartright mıydım? Burası insanların pazar günleri gezintiye çıktığı, herkesçe bilinen o olaysız yol muydu? Annemin evinin o sakin, nezih, geleneksel aile havasını bırakıp çıkalı gerçekten de topu topu bir saat mi olmuştu? Sersemlediğim, aynı zamanda hafif bir pişmanlık duygusuna kapıldığımın da fazlasıyla farkında olduğum için tuhaf yol arkadaşımınla bir süre konuşmadım. Aramızdaki sessizliği bozan yine onun sesi oldu.

“Size bir şey sormak istiyorum,” dedi birdenbire. “Londra’da çok tanıdığınız var mı?”

“Evet, çok.”

“Yüksek rütbeli ve unvanlı kişiler mi?” Bu tuhaf sorudaki kuşkuyu fark etmemek mümkün değildi. Ne yanıt vereceğimi bilemedim.

“Bazıları,” dedim kısa bir sessizlikten sonra.

“Aralarında hiç...” sustu ve yüzümü süzdü. “Hiç baronet unvanı olanlar var mı?”

Yanıt veremeyecek kadar şaşırılmıştım, ben de ona sordum.

“Niçin soruyorsunuz?”

“Çünkü kendi iyiliğim için, tanımadığınızı umduğum bir baronet var.”

“Adını söyler misiniz bana?”

“Söyleyemem, cesaret edemem, adını andığımda kendimi kaybediyorum,” dedi.

Yüksek sesle ve adeta hiddetle konuşmuştu, yumruk yaptığı elini havaya kaldırıp hararetle salladı; sonra, birdenbire tekrar kendini topladı ve fısıldar gibi alçak bir sesle, “Siz hangilerini tanıdığınızı söyleyin,” dedi.

Böyle önemsiz bir isteği geri çevirsem olmazdı, üç isim saydım. İkisi, kızlarına ders verdiğim ailelerin ismi; biri, vaktiyle kendisine resim yapmam için beni teknesiyle gezintiye çıkarmış bir bekârın ismiydi.

“Oh! Onu tanımıyorsunuz,” dedi rahat bir soluk alarak. “Siz, kendiniz rütbe ve unvan sahibi bir adam mısınız peki?”

“Ne gezer! Ben yalnızca bir resim öğretmeniyim.”

Yanıtlım –belki de biraz acı acı– ağızımdan çıkarken, kadın tüm tutumuna sinmiş olan o acelecilikle koluma girdi.

“Rütbe ve unvan sahibi değilmiş,” diye yineledi kendi kendine. “Tanrı’ya şükür! Ona güvenebilirim işte.”

O âna kadar, yol arkadaşımı düşündüğümünden merakıma hâkim olmayı başarabilmişim, ama daha fazla dayanamadım.

“Korkarım rütbe ve unvan sahibi bir kişiden şikâyetçi olmak için ciddi nedenleriniz var?” dedim. “Korkarım bana adını söylemek istemediğiniz baronet size bir kötülük etmiş? Gecenin bu tuhaf saatinde burada olmanızın nedeni o mu?”

“Hiç sormayın, bunu anlatmaya zorlamayın beni,” diye yanıtladı. “Anlatacak durumda değilim şu anda. Zalimce kullanıldım, zalimce haksızlığa uğradım. Hızla yürümeye devam edip benimle konuşmazsanız büyük iyilik etmiş olacaksınız. Kendimi toparlamak istiyorum, becerebilirim eğer.”

Tekrar hızlı bir tempoyla ilerledik ve en az yarım saat boyunca her iki taraf da tek

kelime etmedi. Daha fazla soru sormam yasaklanmış olduğundan arada sırada ona kaçamak bir bakış atıyordum. Yüz ifadesi her defasında aynıydı: dudakları sımsıkı kapalı, kaşları çatık, azimli ama dalgın bakan gözleri ileride. Yüzündeki gergin ifade gevşediğinde ve tekrar konuşmaya başladığında ilk evlere varmış, Wesleyan College'a da yaklaşmıştık.

“Londra’da mı yaşıyorsunuz?” diye sordu.

“Evet,” diye yanıtlarken benden yardım istemek ya da bana danışmak niyetinde olabileceğini, yakında evden uzak olacağım konusunda onu uyarmam gerektiğini fark ettim. Bu yüzden, “Ama yarın bir süreliğine Londra’dan ayrılıyorum. Taşraya gidiyorum,” diye ekledim.

“Ne tarafa?” diye sordu. “Kuzeye mi, güneye mi?”

“Kuzeye, Cumberland’e.”

“Cumberland!” diye yineledi şefkatle. “Ah! Keşke ben de oraya gidiyor olsaydım. Bir zamanlar Cumberland’de mutluydum.”

Bu kadınla aramdaki perdeyi tekrar aralamaya çalıştım.

“Yoksa o güzel göller ülkesinden misiniz?” diye sordum.

“Hayır,” diye yanıtladı. “Hampshire’da doğdum ama bir zamanlar kısa süreliğine Cumberland’de okudum. Göller mi? Hiç göl anımsamıyorum. Benim tekrar görmek istediğim Limmeridge köyü ve Limmeridge Malikânesi,” dedi.

Şimdi aniden durma sırası bana gelmişti. Merakım bu kadar kabarmışken tuhaf yol arkadaşımın tesadüfen Mr. Fairlie’nin oturduğu yerden söz etmesi beni iyice şaşkına çevirmişti.

Ben durur durmaz, o korku içinde yolu süzerek, “Bize seslenen birini mi duydunuz?” diye sordu.

“Hayır, hayır. Yalnızca Limmeridge Malikânesi’ni duyunca şaşırdım, birkaç gün önce Cumberland’li birileri oradan söz ediyordu da,” dedim.

“Ah! Onlar benim dostlarım değildir, sanırım. Mrs. Fairlie öldü, kocası da öyle; küçük kızları da şimdiye kadar evlenip gitmiştir. Şu anda Limmeridge’te kimin oturduğunu bilemiyorum. Orada o adı taşıyan birileri kaldıysa, tek bildiğim Mrs. Fairlie’nin hatırı için onları da severim.”

Anlatmaya devam edecek gibiydi ama o konuşurken Avenue Yolu’nun başındaki şehre giriş kapısına görebileceğimiz kadar yaklaşmıştık. Koluma daha da sıkı girdi ve karşımızdaki kapıya kaygılı gözlerle baktı.

“Kapı görevlisi çevreyi gözlüyor mu?” diye sordu.

Gözlemiyordu, biz kapıdan geçerken ortalıkta bizden başka kimse yoktu. Çevredeki gaz lambaları ve evler onu huzursuz edip telaşlandırır gibiydi.

“İşte Londra,” dedi. “Binebileceğim bir fayton görebiliyor musunuz? Yorgunum ve korkuyorum. Bir arabaya sığınıp gitmek istiyorum.”

Yolda önümüze boş bir fayton çıkmazsa, durağa kadar biraz daha yürümemiz gerekeceğini açıkladım, sonra da Cumberland konusuna geri dönmeyi denedim. Yararı olmadı. Akli fikri bir arabaya sığınıp gitmekteydi. Başka hiçbir şey düşünüp konuşacak hali yoktu.

Bir arabanın yolun karşı tarafında, birkaç kapı aşağıdaki bir evin önüne yanaştığını gördüğümde Avenue Yolu’nun üçte birini ancak yürümüştük. Arabadan bir bey inip bahçe

kapısından içeri girdi. Arabacı tekrar yerine çıkarırken onu çağırdım. Yolun karşısına geçtiğimizde yol arkadaşımın sabırsızlığı, beni neredeyse koşmaya zorlayacak kadar artmıştı.

“Çok geç oldu,” dedi. “Telaşımın tek nedeni çok geç olması.”

Arabanın kapısını açtığımda sürücü, “Tottenham-court Yolu yönüne gitmiyorsanız sizi götüremem, beyefendi,” dedi kibarca. “Atımın canı çıktı, onu ancak ahırlara kadar götürebilirim, daha öteye gidemez.”

Beyazlı Kadın bir solukta, “Tamam, tamam. Bu benim işimi görür. Ben de o tarafa gidiyorum, o tarafa,” dedi ve yanımdan sıyrılıp arabaya bindi.

Onu arabaya bindirmeden önce arabacının nazik olduğu kadar ayık da olduğundan emin oldum. O içeri girip oturunca da gideceği yere sağ salim vardığını görmeme izin vermesi için üstelemeye başladım.

“Hayır, hayır, olmaz,” dedi ısrarla. “Şu anda kendimi epey güvende hissediyorum ve halimden de hayli memnunum. Bir beyefendiyseniz eğer, verdiğiniz sözü hatırlayın. Bırakın, ben dur diyene kadar sürsün arabayı. Size çok teşekkür ederim, ah! Teşekkür ederim, çok teşekkür ederim!”

Elim arabanın kapısında idi. Onu avucuna alıp öptü ve iterek uzaklaştırdı. Tam o anda araba hareket etti; nedenini bilmeden, arabayı durdurmak için anlaşılabilir bir istekle yola atıldım; Beyazlı Kadın’ı korkutup huzursuz etmekten çekinerek duraksadım; sonunda seslendim, ama sürücünün dikkatini çekecek kadar yüksek sesle değil. Tekerleklerin sesi uzaklarda gitgide hafifledi, araba yoldaki siyah gölgelere karıştı; Beyazlı Kadın gitmişti.

On dakika, belki de daha fazla geçti. Hâlâ yolun aynı tarafındaydım, ne yaptığımı düşünmeden birkaç adım ilerliyor, dalgın dalgın tekrar duruyordum. Bir an yaşadığım bu maceranın gerçekliğinden kuşkuya düşüyor, bir an yanlış yaptığım düşüncesiyle kafam karışıp huzursuz oluyordum, yine de ne yapmış olmam gerektiği konusunda hiçbir fikrim yoktu. Nereye gittiğimi ya da bundan sonra ne yapacağımı bilemez gibiydim; hiçbir şeyin farkında olamayacak kadar kendi düşüncelerime dalmıştım ki arkamdan hızla yaklaşmakta olan tekerlek sesleriyle kendime geldim, adeta uykudan uyandım.

Arkama bakmak için durduğumda yolun karanlık tarafındaydım, bahçedeki ağaçların koyu gölgelerinin altında. Karşıda, yolun daha aydınlık tarafında, durduğum yerin biraz aşağısında, Regent’s Park’a doğru yürüyen bir polis memuru vardı.

Fayton yanımdan geçip gitti, iki adamın bindiği üstü açık bir faytondu.

Adamlardan biri, “Dur!” diye bağırdı. “Şurada bir polis var. Ona soralım.”

Benim bulunduğum karanlık yerin biraz ilerisinde durdular.

“Memur Bey!” diye seslendi ilk adam. “Buradan geçen bir kadın gördünüz mü?”

“Nasıl bir kadın, efendim?”

“Eflatun renkte bir elbise giyen...”

“Yok, yok,” diye lafa karıştı ikinci adam. “Ona verdiğimiz giysiler yatağının üstündeydi. Bize geldiğinde üstünde olan giysilerle gitmiş olmalı. Beyazlar içinde, Memur Bey. Beyazlı bir kadın.”

“Görmedim efendim.”

“Siz ya da adamlarınızdan biri bu kadını göreceksiniz durdurun ve yanına birini koyup şu adrese yollayın. Ben tüm masrafları karşılayacağım, üstüne bir de bahşış vereceğim.”

Polis memuru kendisine verilen karta baktı.

“Onu niye durduracağız efendim? Ne yaptı?”

“Ne mi yaptı! Benim tımarhanemden kaçtı. Unutmayın: beyazlar içinde bir kadın. Sür arabayı hadi.”

V

“Benim tımarhanemden kaçtı!”

Bu sözlerin nasıl korkunç bir anlamı olduğunun o anda farkına vardığımı söylemem pek doğru olmaz. İsteddiği zaman gitmesine izin vereceğime düşüncesizce söz vermemden sonra Beyazlı Kadın’ın sorduğu bazı tuhaf sorular onun ya doğuştan değişken ve kararsız mizaçlı olduğunu ya da son zamanlarda geçirdiği bir sarsıntı nedeniyle dengesinin bozulmuş olduğunu akla getiriyordu. Ancak akıl hastanesi deyince hepimizin aklına gelen o zırdelilik durumunu, dürüstçe söyleyebilirim ki, Beyazlı Kadın’a hiç kondurmamıştım. O sırada, konuşmasında da hareketlerinde de böyle bir yakıştırma yapmamı gerektirecek bir neden görmemiştim; o yabancıнын polis memuruna söylediklerinin ışığında bile hâlâ böyle bir neden göremiyordum.

Ne yapmıştım ben? Haksız tutuklamaların en kötüsünden mağdur birinin kaçmasına yardım mı etmişim; yoksa benim de herkesin de, davranışlarını şefkatle kontrol etmekle yükümlü olduğumuz talihsiz bir zavallıyı Londra sokaklarına mı salmıştım? Bu kuşku içime düşüp de bu soruyu sormak için geç kaldığımı utanarak fark ettiğimde çok üzüldüm.

Nihayet Clement’s Inn’deki daireme vardığımda, bu endişeli ruh haliyle uyumayı denememin bir anlamı olmayacaktı. Çok geçmeden Cumberland için yola çıkmam gerekecekti. Oturup önce resim yapmayı, sonra okumayı denedim, ama Beyazlı Kadın fırçamla, kitabımla arama giriyordu. Sahipsiz zavallının başına kötü bir şey gelmiş miydi acaba? İlk aklıma gelen bu olmuştu, ama bu soruyla yüzleşmekten bencillikle kaçındım. Bunu, üzerinde düşünmesi daha az rahatsız edecek sorular izledi. Arabacıyı nerede durdurmuştu? Ona ne olmuştu acaba? Peşindeki adamlar onu yakalamış mıydı? Yoksa hâlâ serbest miydi ve her ikimiz de apayrı yollarımızda, gizemli gelecekte tekrar karşılaşacağımız o noktaya doğru mu ilerliyorduk?

Kapımı kilitleme; Londra uğraşlarına, Londralı öğrencilere ve Londralı dostlara veda edip yeni bir hayata, yeni uğraşlara doğru harekete geçme vaktinin gelmesi beni rahatlatmıştı. Tren istasyonundaki, başka zaman olsa insanı tüketip sersemleten o koşuşturma ve karışıklık bile bana iyi geldi, kendime geldim.

Yolculuk talimatlarıma göre Carlisle’a gidecek, oradan da kıyı yönüne ilerleyen bir yan hatta geçecektim. Aksilik bu ya daha en başta, Lancaster’la Carlisle arasında trenimiz bozuldu. Bu kazadan kaynaklanan gecikme, hemen aktarma yapacağım yan hat trenini

kaçırmama neden oldu. Birkaç saat beklemem gerekti ve daha sonraki tren beni Limmeridge Malikânesi'ne en yakın durakta indirdiğinde saat onu geçmişti, gece öyle karanlıktı ki Mr. Fairlie'nin beni karşılamak için yolladığı faytona kadar yolumu zor bulabildim.

Gecikmem, besbelli, sürücünün keyfini kaçırmıştı. Adam, İngiliz hizmetkârlara has o saygılı somurtkan tavrı takınmıştı. Karanlıkta tek kelime etmeden yavaşça yol alıyorduk. Yollar kötüydü, gecenin zifiri karanlığı da hızlı gitmeyi zorlaştırıyordu. Uzaklarda deniz sesini ve tekerleklerin düzgün, stabilize yol üzerinde çıkardıkları tıkırtıyı duymamla istasyondan ayrılmamız arasında benim saatimle neredeyse bir buçuk saat geçmişti. Bu yola girmeden önce bir bahçe kapısından geçmiştik, eve varmadan önce de bir kapıdan daha geçtik. Beni üniformasız, asık suratlı bir uşak karşıladı, ailenin gece için odalarına çekilmiş olduğunu bildirdi, sonra da beni yüksek tavanlı, geniş bir odaya götürdü; burada akşam yemeğim devasa boyuttaki maun yemek masasının bir ucunda sahipsizce beni bekliyordu.

Pek bir şey yiyip içemeyecek kadar yorgun ve keyifsizdim; hele de o asık suratlı uşak bana, eve tek bir kişi değil de küçük bir grup yemekli misafir gelmiş gibi özenle hizmet ederken. On beş dakika içinde yukarıya, yatak odama çıkmaya hazırdım. Asık suratlı uşak beni şık döşenmiş bir odaya götürdü. "Kahvaltı saat dokuzdadır, efendim," dedi ve her şeyin yerli yerinde olduğundan emin olmak için çevresine şöyle bir baktı, sonra da sessizce çekildi.

Mumu söndürürken, "Bu gece rüyamda ne göreceğim acaba?" diye sordum kendi kendime; "Beyazlı Kadın'ı mı? Yoksa bu Cumberland malikânesinin tanımadığım sakinlerini mi?" Ailenin bir dostu gibi bu evde yatıp, burada yaşayanlardan birinin bile simasını olsun bilmemek tuhaf bir duyguydu!

VI

Ertesi sabah kalkıp perdeleri açtığımda ışıl ışıl ağustos güneşi altında neşeyle kıpırdanan deniz gözlerimin önüne serildi, uzaktaki İskoçya kıyıları eriyip mavilere karışarak ufuk boyunca uzanıyordu.

Londra'da görmekten bıkip usandığım tuğla ve harç görüntüsünden sonra bu manzara benim için o kadar ilginç, o kadar değişikti ki daha ilk bakışta kendimi bambaşka bir dünyada bulmuş, yepyeni bir düşünceler silsilesine kapılmış gibi oldum. O an ya da gelecek henüz açıklık kazanmamışken sanki geçmişle bağım aniden kopuvermiş gibi tuhaf bir hisse kapıldım. Birkaç gün önce yaşanmış olaylar, sanki aylar öncesine aitmiş gibi silikleşiyorlardı zihnimde. Pesca'nın şu anki işimi nasıl bulduğunu garip ve hoş bir şekilde anlatışı; annem ve kız kardeşimle geçirdiğim veda gecesi; hatta Hampstead'den geri dönerken başımdan geçen ilginç macera, bütün bunlar sanki hayatımın daha önceki bir döneminde yaşadığım olaylarmış gibi geliyordu bana. Beyazlı Kadın hâlâ aklımda olsa da hayali şimdiden silik ve belirsiz bir hal almıştı sanki.

Saat dokuza doğru evin giriş katına indim. Bir gece önceki o asık suratlı uşak beni

koridorlarda dolaşırken bulup kahvaltı salonuna giden yolu gösterdi.

Adam kapıyı açarken çevreme şöyle bir baktığımda, gözüme ilk çarpan çok pencerele uzun bir odanın ortasındaki üzeri donatılmış kahvaltı masası oldu. Gözlerimi masadan, bana en uzak pencereye çevirdim; orada sırtı bana dönük bir hanım duruyordu. Daha ilk bakışta vücudunun olağanüstü güzelliğinden ve duruşundaki doğal zarafetten etkilendim. Boyluydu ama aşırı uzun değildi, alımlı ve yapılıydı ama şişman değildi, başı omuzlarının üstünde rahat, esnek ve sağlamca yükseliyordu, beli erkek gözüyle mükemmeldi, zira tam yerindeydi, doğal bir yuvarlak oluşturuyordu; korseyle şeklinin bozulmamış olduğu apaçık ortadaydı ve bu, hoşla gidiyordu. Odaya girdiğimi duymamıştı, onu birkaç dakika hayranlıkla seyrettim, sonra yanımda duran sandalyelerden birini oynattım; dikkatini çekmek için bulabildiğim en az rahatsız edici yol buydu. Hemen bana doğru döndü. Odanın öbür tarafından bana yaklaşırken ahenkle salınarak yürüyüşü, içimde, yüzünü açık seçik görebilme isteği doğurdu. O pencereden uzaklaşırken kendi kendime, “Esmemiş,” dedim. Birkaç adım ilerlediğinde, “Gençmiş,” dedim. Yaklaştığındaysa (kelimelerle ifade edemeyeceğim bir şaşkınlıkla), “Çirkinmiş!” dedim.

Şu klasik, “Doğada hata olmaz,” düsturuna bu kadar ters düşen bir durum hiç görülmemiştir; böyle güzel bir vücudun üzerindeki yüzün ve başın, o vücudu gördükten sonra haklı olarak oluşturulan beklentiyle bu kadar tuhaf ve şaşırtıcı bir tezat oluşturduğuna hiç rastlanmamıştır. Ten rengi hayli koyuydu ve dudağının üstündeki karaltı bıyık gibi duruyordu. Büyük, erkeksi bir ağız ve çenesi; çıkık, keskin, kararlı bakan kahverengi gözleri ve kalın telli, kömür karası saçları vardı; saçları alnının alışılmadık derecede daraltmıştı. Konuşmadığı zamanlarda, parlak, samimi ve zeki yüz ifadesi, eksiklikleri halinde dünyanın en güzel kadının bile kusursuz sayılamayacağı o iki kadını çekicilikten, yumuşaklıktan ve kibarlıktan, hepten yoksun görünüyordu. Bir heykeltıraşa model olabilecek omuzların üzerinde böyle bir yüzün oturduğunu görmek, biçimli bacaklarının, güzelliğini gözler önüne seren o abartısız, zarif hareketlerine hayran kalıp ardından da bu kusursuz vücudun son bulduğu yerdeki hatların erkeksiliği karşısında adeta irkilmek, uyku halindeyken bir düşün aykırılıklarını ve çelişkilerini fark ettiğimiz fakat çözemediğimiz zamanlarda hissettiğimiz, hepimizin bildiği o çaresiz huzursuzluğu andırıyordu tuhaf bir şekilde.

“Mr. Hartright?” dedi; konuşmaya başlayınca esmer yüzü bir gülümsemeyle aydınlandı, yumuşadı ve kadınsı bir hal aldı. “Dün gece sizden ümidi kestik ve her zamanki gibi yattık. Sizi karşılayamadığımız için özür dilerim; izninizle kendimi tanıtayım; ben öğrencilerinizden biriyim. El sıkışalım mı? Sanırım er ya da geç yapacağız bunu, neden şimdi olmasın?”

Bu tuhaf karşılama sözlerini yüksek sesle, açık seçik ve hoş bir tonda söyledi. İrice ama biçimli elini bana soylu bir kadının doğal ve içten kendine güveniyle uzattı. Kahvaltı sofrasına sanki yıllardır birbirimizi tanıyormuş ve önceden sözleşip eski günlerden söz etmek için Limmeridge Malikânesi’nde buluşmuşuz gibi samimi ve doğal bir havada oturduk.

“Umarım buraya görevinizin olabildiğince tadını çıkarmaya kararlı olarak gelmişsinizdir,” diye devam etti. “Güne başlarken, kahvaltıda size yalnızca benim eşlik etmemle yetinmek durumundasınız. Kız kardeşim odasında, özünde kadınlara has bir illet

olan hafif bir baş ağrısıyla uğraşıyor; yaşlı mürebbiyesi, Mrs. Vesey, şifalı çayıyla onun başında. Amcam, Mr. Fairlie sofrada hiçbir zaman bize katılmaz: O hasta bir adam ve kendi odasında tek başına yaşar. Evde bizden başka da kimse yok. Burada kalan iki genç hanım vardı ama dün, (Mr. Fairlie'nin hastalığı yüzünden) umutsuzluğa kapılıp gittiler; şaşmamak gerek. Ziyaretleri boyunca flört edebilecekleri, dans edebilecekleri, sohbet edebilecekleri karşı cinsten birini bulamadık onlara; sonuç olarak da tek yaptığımız tartışmak oldu, özellikle de akşam yemeklerinde. Dört kadının her gün baş başa yemek yiyip de tartışmalarını nasıl bekleyebilirsiniz? Öyle aptalız ki sofrada birlikte hoşça vakit geçiremiyoruz. Gördüğünüz gibi hemcinslerime pek saygım yok, Mr. Hartright, ne içersiniz, çay mı kahve mi? Hiçbir kadın hemcinslerine saygı duymaz, ama çok azı bunu benim gibi açıkça itiraf eder. Neyse, şaşırılmış görünüyorsunuz. Niye? Kahvaltıda ne olduğunu mu merak ediyorsunuz? Yoksa benim pervasızca konuşmama mı şaşırdınız? İlkiyse, benden size dost tavsiyesi, elinizin altındaki o jambondan uzak durun ve omletin gelmesini bekleyin. İkincisiyse, size kendinizi toplamanız için çay koyayım ve bir kadının becerebileceği kadar dilimi tutayım (pek tutabildiğimiz söylenemez ya).”

Neşeyle gülerken bana çayımı uzattı. Son derece rahat konuşuyor, hiç tanımadığı birine sıcak bir yakınlık gösteriyor olmakla birlikte en cüretkâr adamın bile saygısını kazanacak kadar doğal, kendinden ve konumundan emindi. Onun yanında teklifli ve tutuk olmak imkânsızdı, ama herhangi bir küstahlık yapmayı akıldan dahi geçirmek daha da imkânsızdı. Işıltılı neşesi bana bulaşmış olsa da, ona aynı şekilde samimi ve neşeli karşılık verebilmek için elimden geleni yapıyor olsam da, bunu içgüdüsel olarak sezebiliyordum.

Şaşkın halimi açıklamak için bulabildiğim tek gerekçeyi sunduğumda, “Evet, evet,” dedi, “anlıyorum. Bu evde o kadar yenisiniz ki değerli ev sakinlerinden onları tanıyormuşsunuz gibi söz etmem sizi şaşırttı. Tabii ya, bunu akıl etmeliydim. Her neyse, bu işi şimdi düzeltebilirim. Kendimle başlasam olur mu, konunun bu kısmını olabildiğince çabuk halletmiş oluruz? Adım Marian Halcombe ve Mr. Fairlie'den amcam, Miss Fairlie'den kız kardeşim diye söz ederek kadınların genelde hep yaptıkları gibi yanlış konuştum. Annem iki kez evlenmiş. İlk eşi benim babam Mr. Halcombe, ikinci eşiyse üvey kız kardeşimin babası Mr. Fairlie'miş. İkimizin de öksüz olması dışında kız kardeşimle aramda hiçbir benzerlik yoktur. Benim babam yoksul bir adamdı, Miss Fairlie'nin babasıysa zengindi. Benim beş param yok, Miss Fairlie'ninse bir serveti var. Ben esmer ve çirkinim, Miss Fairlie sarışın ve güzeldir. Herkes (haklı olarak) benim huysuz ve çirkin olduğumu düşünür; onu ise (daha da haklı olarak) iyi huylu ve çekici bulur. Kısacası o bir melektir, bense... şu reçelden biraz alın, Mr. Hartright, cümlenin sonunu da siz getirin artık ki bir hanıma yakıştığı gibi davranmış olayım. Size Mr. Fairlie hakkında ne söyleyebilirim? İnanın, bilemiyorum. Kahvaltıdan sonra sizi mutlaka çağırtaacaktır, onu kendiniz inceleyebilirsiniz. Bu arada, onun artık hayatta olmayan Mr. Fairlie'nin erkek kardeşi olduğunu, bekâr olduğunu ve Miss Fairlie'nin vasisi olduğunu söyleyebilirim. Ben kardeşim olmadan yaşayamam, o da ben olmadan; işte bu yüzden Limmeridge Malikânesi'ndeyim. Kız kardeşim ve ben birbirimize gerçekten çok düşkünüzdür; bu koşullarda bunun anlaşılmaz olduğunu düşüneceksinizdir; doğrusu ben de size katılıyorum, ama böyle işte. Ya ikimizi de memnun edeceksiniz, Mr. Hartright, ya da hiçbirimizi; daha da zoru var, yalnızca bizimle arkadaşlık edebileceksiniz. Mrs. Vesey

mükemmel bir insandır, belli başlı erdemlerin tümüne sahiptir, ama hiçbir işe yaramaz; Mr. Fairlie kimseyle arkadaşlık edemeyecek kadar rahatsız. Nesi var bilmiyorum, doktorlar da bilmiyor, kendisi de. Hepimiz sorun sınırlarında diyoruz ve hiçbirimiz bunu söylerken ne demek istediğimizi bilmiyoruz. Yine de, bugün onu gördüğünüzde ufak tefek tuhaflıklarına gülüp geçmenizi öneririm. Madenî para, baskı ve suluboya resim koleksiyonlarını takdir edin, kalbini kazanırsınız. Sakin bir taşra hayatı sizi hoşnut ederse burada yapamamanız için bir neden göremiyorum, inanın. Kahvaltıdan öğle yemeğine kadar Mr. Fairlie'nin resimleriyle ilgileneceksiniz, öğle yemeğinden sonra Miss Fairlie ve ben resim defterlerimizi kaptığımız gibi, sizin nezaretinizde, doğayı çalاکalem resmetmek üzere dışarı çıkarız. Aklınızda bulunsun, resim yapmak kız kardeşimin merakıdır, benim değil. Kadınlar resim yapamazlar, akılları fazlasıyla havadadır, yeterince dikkatli de bakamazlar. Yine de kız kardeşim bundan hoşlanıyor; ben de onun hatırı için, İngiltere'deki her kadın gibi sükûnetimi bozmadan boya ve kâğıt harcıyorum işte. Akşamlara gelince, sanırım o konuda size yardımcı olabiliriz. Miss Fairlie çok güzel piyano çalar. Bana gelince, ben bir notayı diğerinden ayıramam bile, ama ben de size satranç, tavla, iskambil ve hatta (erkeklerin kaçınılmaz üstünlüğüne rağmen) bilardoda bile meydan okuyabilirim. Programı nasıl buldunuz? Bizim sakin, düzenli hayatımıza ayak uydurabilecek misiniz? Yoksa Limmeridge Malikânesi'nin tekdüze havası sizi huzursuz edecek, için için değişiklik ve macera mı arayacaksınız?”

Buraya kadar, Miss Halcombe esprili tarzıyla konuşmayı sürdürmüş, ben sadece nezaket gereği kısa yanıtlar vermek için sözünü kesmişim. Ancak son sorusunda kullandığı ifade, daha doğrusu rastgele söylediği tek kelime, “macera” kelimesi, onun ağzından öylesine çıkarken benim aklıma Beyazlı Kadın'la karşılaşmamı getirdi, Limmeridge Malikânesi'nin eski hanımıyla bu isimsiz tımarhane kaçkınının arasında vaktiyle nasıl bir yakınlık kurulmuş olduğunu öğrenmek istedim; böyle bir yakınlığın varlığından bu yabancı kendiliğinden Miss Fairlie'den söz edince haberdar olmuşum.

“Dünyanın en yerinde duramayan insanı bile olsam,” dedim, “bir süre macera aramam. Bu eve varmadan önceki gece yaşadığım maceranın şaşkınlığı ve heyecanı, Miss Halcombe, en azından Cumberland'de kaldığım sürece bana yetecektir.”

“Ne diyorsunuz, Mr. Hartright! Ben de duyabilir miyim?”

“Duymaya hakkınız var. Maceranın başkışisi hiç tanımadığım biriydi, belki de sizin de hiç tanımadığınız biri; ancak merhum Mrs. Fairlie'nin ismini içten bir şükran ve saygıyla andı.”

“Annemin adını mı andı! Beni çok meraklandırdınız. Lütfen devam edin.”

Ona hemen Beyazlı Kadın'la nasıl karşılaştığımı aslına bütünüyle sadık kalarak anlattım ve kadının bana Mrs. Fairlie ve Limmeridge Malikânesi'yle ilgili söylediklerini harfiyen aktardım.

Miss Halcombe hikâyeyi başından sonuna kadar, parlayan gözlerini gözlerimin içine dikerek merakla dinledi. Yüzünde sadece ve sadece canlı bir ilgi ve şaşkınlık okunuyordu. Belli ki o da tıpkı benim gibi bu gizemi çözecek hiçbir şey bilmiyordu.

“Annem hakkında söylediklerini iyi hatırlıyor musunuz?” diye sordu.

“Gayet iyi hatırlıyorum,” dedim. “Bu kadın her kimse, bir zamanlar Limmeridge köyünde okula gitmiş ve Mrs. Fairlie'den özel bir yakınlık görmüş; gördüğü bu yakınlıktan

dolayı da ailenin hayattaki tüm fertlerine yakınlık duyuyor. Mrs. Fairlie'nin de, kocasının da ölmüş olduklarını biliyordu ve Miss Fairlie'den sanki birbirlerini çocuklukta tanırlarmış gibi söz etti."

"Yanılmıyorsam, buralı olmadığını söyledi demiştiniz."

"Evet, Hampshire'lı olduğunu söyledi."

"Adını öğrenmeyi de başaramadınız, öyle mi?"

"Evet, öyle."

"Çok tuhaf. Bence zavallılığı serbest bırakmakta haklıymışsınız, Mr. Hartright. Zira sizin yanınızdayken bundan mahrum edilmesini gerektirecek hiçbir şey yapmamış. Ama keşke adını öğrenmek için biraz daha uğraşsaymışsınız. Bu gizemi ne yapıp edip çözmeliyiz. Bundan şimdilik Mr. Fairlie'ye ya da kız kardeşime söz etmeseniz iyi olur bence. Her ikisinin de, tıpkı benim gibi, bu kadının kim olduğunu ve bizimle nasıl bir geçmiş olduğu hiç bilmediklerine eminim. Ancak ikisi de farklı açılardan oldukça gergin ve hassastırlar; boşu boşuna birini huzursuz etmiş, diğerini telaşa vermiş olursunuz. Bana gelince, meraktan ölüyorum ve şu andan itibaren bütün enerjimi bu işi çözmek için harcayacağım. Annem ikinci evliliğinden sonra buraya geldiğinde köy okulunu kurmuş, okul bugün hâlâ onun kurduğu haliyle duruyor. Ancak eski öğretmenlerin hepsi ya öldüler ya da başka yerlere gittiler. O yüzden oradan bir şey öğrenmeyi ummak boşa olacaktır. Bunun dışında aklıma gelen tek yol..."

O sırada Mr. Fairlie'nin, kahvaltım biter bitmez beni görmek istediğini haber veren mesajını getiren uşağının içeriye girmesiyle konuşmamız bölündü.

Miss Halcombe hazırcevaplılığıyla uşağı benim yerime, "Holde bekleyin," diye yanıtladı. "Mr. Hartright hemen gelecek. Diyordum ki," diye tekrar bana dönerek devam etti, "kız kardeşimde ve bende annemin babalarımıza yazmış olduğu bir sürü mektup var. Bir şey öğrenmenin başka yolu olmadığına göre, sabahımı annemin Mr. Fairlie'ye yazdığı mektupları incelemeye ayıracağım. Mr. Fairlie Londra'yı çok severdi ve sık sık bu sayfiye evinden uzakta kalırdı; böyle zamanlarda annem ona mektup yazıp Limmeridge Malikânesi'nde işlerin nasıl gittiğini anlatmayı âdet edinmişti. Mektuplarında çok ilgilendiği okuldan sık sık söz eder; bir dahaki buluşmamıza kadar büyük olasılıkla bir şeyler öğrenmiş olurum. Öğle yemeği saat ikidedir, Mr. Hartright. Ondan önce sizi kız kardeşimle de tanıştırmam, öğleden sonrayı çevrede arabayla bir gezinti yapıp size en sevdiğimiz yerleri göstermekle geçiririz. Saat ikide görüşmek üzere, hoşça kalın."

Yaptığı ve söylediği her şeye sinmiş olan o neşeli zarafeti ve incelikli yakınlığıyla beni başıyla selamladı ve odanın arka tarafındaki kapıdan çıkıp gözden kayboldu. O yanımdan ayrılır ayrılmaz ben de adımlarımı hole çevirdim ve Mr. Fairlie'nin huzuruna ilk kez çıkmak üzere uşağın peşine takıldım.

VII

Rehberim beni üst kata, önceki gece uyuduğum odanın önüne çıkan bir koridora götürdü; yandaki odanın kapısını açtı ve içeriye göz atmamı rica etti.

“Beyefendi size odanızı göstermemi istedi, efendim,” dedi, “odanın konumunu ve aydınlığını beğenip beğenmediğinizi öğrenmem gerekiyor.”

Odayı da, odayla ilgili herhangi bir şeyi de beğenmemek için hayli müşkülpesent olmam gerekirdi doğrusu. Cumbalı pencere, o sabah yatak odamdan hayranlıkla seyrettiğim manzaraya bakıyordu. Mobilyalar lüksün ve şıklığın birleşimiydi; orta sehpa renk renk kitaplar, zarif yazı malzemeleri ve güzel çiçeklerle ışıldıyordu; pencerenin yanındaki ikinci bir masanın üstü suluboya resimleri çerçevelemek için gerekli tüm malzemelerle doluydu ve bu masaya, istediğim gibi katlayıp açabileceğim bir de şövale tutturulmuştu; duvarlar canlı renkte perdelik kumaşla kaplanmış, yere ise safran sarısı ve kırmızı renklerde Hint halıları serilmişti. Ömrümde gördüğüm en güzel ve lüks oturma odasıydı; hayranlığımı içten bir coşkuyla dile getirdim.

Asık suratlı uşak, en ufak bir memnuniyet belirtisi göstermeyecek kadar iyi eğitilmişti. Ben söylenebilecek övgü sözlerinin tümünü sıralayıp bitirince buz gibi bir saygıyla eğilip tekrar koridora çıkmam için usulca kapıyı açtı.

Bir köşeyi dönüp ikinci bir koridora girdik, koridorun sonunda birkaç basamak çıkıp küçük yuvarlak bir holden geçtik ve koyu renk çuha kaplı bir kapının önünde durduk. Uşak önce bu kapıyı, sonra da birkaç adım ötedeki ikinci bir kapıyı açınca önümüze soluk deniz mavisi iki ipek perde çıktı; uşak perde kanatlarından birini sessizce kaldırdı ve usulca, “Mr. Hartright,” diye mırıldandıktan sonra çekildi.

Kendimi yüksek tavanında muhteşem süslemeler olan geniş bir odada buldum; yerde, ayağımın altında kat kat kadifeler varmış hissi verecek kadar kalın ve yumuşak bir halı seriliydi. Odanın bir duvarını, görmeye alışık olmadığım türde oymaları olan ahşap, uzun bir kitaplık kaplıyordu. Yüksekliği iki metre yoktu ve üstünü birbirine eşit aralıklarla dizilmiş küçük mermer heykelcikler süslüyordu. Kitaplığın karşı duvarında antika iki camlı dolap duruyordu; bunların ikisinin arasına, biraz yukarıya altındaki yaldızlı plakada Raffaello’nun ismi yazan camlı çerçeve içinde bir Meryem Ana ve Çocuk tablosu asılmıştı. Kapının iki yanında, durduğum yerin sağında ve solunda, üzeri Dresden porseleni biblolar, nadide vazolar, fildişi aksesuarlar ve parıldayan mücevherlerle bezenmiş ıvır zıvır antikalarla dolu şifonyerler, kakma ve marküteri⁸ sehpa duruyordu. Karşımda, odanın öbür tarafında, pencereler kapatılmış; güneş ışığını kesmek için de yine kapının üzerindeki perdeler gibi soluk deniz mavisi güneşlikler kullanılmıştı. Böylece içeriye çok hafif, yumuşak, gizemli bir ışık süzülüyordu; bu ışık odadaki tüm eşyayı eşit ölçüde aydınlatıyor, ortama hâkim olan derin sessizliği ve soyutlanmışlık duygusunu pekiştiriyor ve bir koluna okuma tablası diğerine küçük bir sehpa tutturulmuş geniş, rahat koltukta halsizce arkasına yaslanmış oturmakta olan ev sahibinin gövdesinin çevresinde bir sükûnet halesi oluşturuyordu.

Eğer kırk yaşını geçmiş bir adamın giyinme odasından çıktıktan sonraki görüntüsünün, onun yaşı hakkında iyi kötü bir fikir verdiğini kabul edecek olursak –ki bu pek de doğru sayılmaz– onu gördüğümde Mr. Fairlie’nin ellisini geçmiş, altmışına henüz varmamış olduğunu söyleyebilirim. Sakalsız yüzü ince, yorgun ve renksiz denecek kadar solgundu, ama kırışmamıştı, gaga burunluydu, gri-mavi, iri, patlak gözleri vardı, kirpiklerinin dibi hafif kızarıklık gibiydi; saçları seyrelmişti, göze yumuşak görünüyordular ve beyazladıklarını kolayca ele vermeyen o saman sarısı rengindeydiler. Elbiselik kumaştan çok daha ince bir

malzemededen yapılmış koyu renk bir redingot, sakız gibi bembeyaz bir yelek ve pantolon giymişti. Ayakları kadın ayağı gibi küçüktü ve devetüyü rengi ipek çoraplarla kadınsı, tunç rengi deri terlikler giymişti. Narin beyaz ellerini, bir servete bedel olduklarını cehaletime rağmen benim bile anlayabildiğim iki yüzük süslüyordu. Bütün olarak bakıldığında zayıf, ruhsuz, baygın ve aşırı kibar bir görünümü vardı, bir erkeğe yakışmayacak ve insanı rahatsız edecek kadar narindi; zaten bu narinlik bir kadında bile doğal ve hoş durmazdı. Miss Halcombe'la sabahki karşılaşmamdan sonra evdeki herkesten hoşlanacak kıvama gelmiştim ama Mr. Fairlie'yi görür görmez, duyduğum bu yakınlık hissi bir anda yok oluverdi.

Ona biraz daha yaklaşınca sandığım kadar boş oturmadığını fark ettim. Yanındaki büyük yuvarlak masanın üstünde, bir sürü başka nadide ve güzel eşyanın arasında, mor kadife kaplı küçük çekmecelerine her şekil ve büyüklükteki madenî paralar dizilmiş, abanoz ve gümüşten küçük bir dolap da vardı. Çekmecelerden biri, Mr. Fairlie'nin koltuğuna tutturulmuş küçük sehpanın üstünde duruyordu; onun hemen yanında da ufacık kuyumcu fırçaları, güderi bir parlatma bezi ve küçük bir şişe sıvı, hepsi de madenî paraların üzerinde bulunabilecek herhangi bir yabancı maddeyi temizlemek için hazır beklemekteydiler. Koltuğuna, aramızda saygılı bir mesafe bırakacak kadar yaklaşıp selam verdiğimde benim cahil gözlerime, kenarları yamru yumru kirli bir kurşun madalya gibi görünen bir şeyi çelimsiz beyaz parmaklarının arasında huzursuzca evirip çeviriyordu.

“Sizi Limmeridge'te gördüğümüze çok sevindim, Mr. Hartright,” dedi birbiriyle uyumsuz yüksek ses tonuyla baygın ifade şeklini birleştiren mızımız ve çatlak bir sesle. “Lütfen, oturun. Koltuğunuzu çekmek için de zahmet etmeyin lütfen. Sinirlerim bu perişan haldeyken her türlü hareket beni son derece rahatsız ediyor. Çalışma odanızı gördünüz mü? İşinizi görür mü?”

“Şimdi oradan geliyorum, Mr. Fairlie ve sizi temin ederim ki...”

Gözlerini kapayıp beyaz ellerinden birini rica eder gibi havaya kaldırarak sözümü kesti. Şaşkınlık içinde duraladım; Mr. Fairlie mızımız sesiyle şu açıklamayı yaptı:

“Çok özür dilerim. Ama biraz daha alçak sesle konuşabilir misiniz? Sinirlerim bu perişan haldeyken her türlü yüksek ses bana işkence gibi geliyor. Hasta bir insanın kusuruna bakmazsınız, umarım. Size söylediklerim sadece sağlığımın içinde bulunduğu acıklı durum yüzünden herkese söylemek zorunda kaldığım şeyler. Evet. Demek odayı gerçekten beğendiniz, öyle mi?”

Mr. Fairlie'nin sinirlerinin perişan durumunun Mr. Fairlie'nin bencilce nazlanması demek olduğunu daha şimdiden anlamaya başlıyordum; sesimi alçaltarak, “Bundan güzel, bundan rahat bir oda düşünemezdim doğrusu,” diye yanıtladım.

“Çok sevindim. Burada, Mr. Hartright, konumunuza gereken saygının gösterildiğini göreceksiniz. Bu evde sanatçının toplumsal konumuna dair İngilizlerin sahip oldukları o barbar bakış açısından eser yoktur. Gençliğimde o kadar çok yurtdışında bulundum ki bu anlamda adaya has dar kafalılığımın sınırlıydım. Kibar takımı, iğrenç bir kelime ama sanırım bunu kullanmak zorundayım, mahalledeki kibar takımı için de aynı şeyi söyleyebilmek isterdim. Adam olmaz sanat barbarları onlar, Mr. Hartright. Öyle insanlar ki, sizi temin ederim, V. Charles'ın, Tiziano'nun fırçasını onun için yerden kaldırdığını görmüş olsalar gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılırdı. Bu sikke tepsisini dolaba geri

koyup onun yanındakini bana verir misiniz, rica etsem? Sinirlerim böyle perişan haldeyken herhangi bir şekilde güç harcamak beni ne kadar yoruyor, anlatamam. Evet. Teşekkür ederim.”

Mr. Fairlie'nin, bana daha az önce örnekleyerek anlatmış olduğu liberal toplum kuramının pratik bir yorumu sayılabilecek bu serinkanlı ricası beni eğlendirdi. Mümkün olduğunca nazik davranarak tepsiyi yerine kaldırıp diğerini ona uzattım. Hemen öbür sikkeleri ve fırçaları evirip çevirmeye başladı; bir yandan benimle konuşurken bir yandan da hayranlıkla onları süzüyordu.

“Çok teşekkür ederim ve çok özür dilerim. Sikkelere ilgi duyar mısınız? Sanat zevkinin dışında ortak bir zevkimiz daha olduğuna çok sevindim. Şimdi, aramızdaki mali anlaşmaya gelelim, lütfen söyleyin, tatminkâr bir anlaşma mı?”

“Son derece tatminkâr, Mr. Fairlie.”

“Çok sevindim. Sonra... başka ne vardı? Hah! Hatırladım. Evet. Sanatsal yeteneklerinizi hizmetime sunma nezaketini göstereceğinize göre kâhyam ilk haftanın sonunda isteklerinizi öğrenmek üzere emrinizde olacak. Daha başka ne vardı? Ne tuhaf, değil mi? Söyleyeceğim başka bir sürü şey vardı, ama hepsini unuttum galiba. Rica etsem çingırağı çalar mısınız? Şu köşede. Evet. Teşekkür ederim.”

Çingırağı çaldım; yeni bir uşak sessiz sedasız çıkageldi, yüzünde sabit bir gülümseme olan saçları özenle taranmış bir yabancıydı bu ve uşak olduğu her halinden belliydi.

Mr. Fairlie, ufak sikke fırçalarının biriyle dalgın dalgın parmaklarının ucunu fırçalayarak, “Louis,” dedi, “bu sabah not defterime bir şeyler yazmıştım. Not defterimi bul. Çok özür dilerim Mr. Hartright, sizi sıktım korkarım.”

Ben daha yanıt veremedenden yine gözlerini bitkinlikle kapadığı, beni de kesinlikle sıkılmış olduğu için hiç sesimi çıkarmadan oturup Raffaello'nun Meryem Ana ve Çocuk tablosunu incelemeye koyuldum. Bu sırada, uşak odadan çıktı ve az sonra elinde fildişi rengi bir not defteriyle döndü. Mr. Fairlie, rahatlamak için derin bir nefes aldıktan sonra bir eliyle defteri açtı, diğer elindeki fırçayı da havaya dikerek uşağa, gelecek emirleri beklemesi için işaret etti.

Not defterine bakarak, “İşte. Tabii ya!” dedi. Pencerenin yanındaki maun rafların üstüne yerleştirilmiş çeşitli dosyaları işaret ederek, “Louis, şu dosyayı indir. Hayır. Yeşil sırtlıyı değil, onun içinde Rembrandt gravürlerim var, Mr. Hartright. Gravür sever misiniz? Seversiniz demek! Ortak bir zevkimiz daha olduğuna çok sevindim. Kırmızı sırtlı dosyayı, Louis. Düşürme sakın! Louis o dosyayı düşürse çekeceğim acıyı tahmin edemezsiniz, Mr. Hartright. Sandalyeden düşmez, değil mi? Sizce düşer mi, Mr. Hartright? Düşmez mi? Çok memnun oldum. Gerçekten sağlam yerde olduklarını düşünüyorsanız onlara bir göz atma lütfunda bulunur musunuz? Git buradan, Louis. Ne ahmak şeysin. Not defterini elimde tuttuğumu görmüyor musun? Bunu tutmak istiyorum mu sanıyorsun? Öyleyse niye sana söylenmeden gelip elimden almıyorsun? Çok özür dilerim, Mr. Hartright; uşaklar çok ahmak oluyorlar, öyle değil mi? Lütfen söyleyin, resimleri nasıl buldunuz? Hepsini bir açıkartırmadan aldım, feci durumdadılar, onlara son baktığımda o berbat satıcı ve komisyoncuların parmaklarının kokusu geldi sanki burnuma. Bunları adam etmeyi başarabilecek misiniz?” diye sordu.

Sayfaları çevirirken, Mr. Fairlie'nin asabını bozan avam parmak kokularını alacak

kadar duyarlı olmasam da resimlerin değerini anlayabilecek kadar gelişmiş bir zevkim vardı. Büyük çoğunluğu İngiliz suluboya sanatının çok iyi örnekleriydi ve daha önceki sahiplerinin elinde görmüş oldukları muameleden çok daha iyisini hak ediyorlardı.

“Resimlerin özenle gerdirilip çerçevenmeleri gerek ve kanımca bu özeni pekâlâ...”

“Affedersiniz,” diye sözümü kesti Mr. Fairlie, “siz konuşurken gözlerimi kapasam kusuruma bakar mısınız? Bu ışık bile onlara fazla geliyor. Evet?”

“Resimlerin harcanacak zamanı ve girilecek zahmeti fazlasıyla...”

Mr. Fairlie birdenbire gözlerini tekrar açıp çaresiz ve telaşlı bir ifadeyle pencereden yana baktı.

“Lütfen kusuruma bakmayın, Mr. Hartright,” dedi zayıf, titreyen bir sesle. “Ama aşağıdan, benim bahçemden korkunç çocuk sesleri geliyor galiba, değil mi?”

“Bilemiyorum, Mr. Fairlie. Ben hiçbir şey duymadım.”

“Sizden rica etsem, –beni o kadar rahatlatıyorsunuz ki– perdenin bir ucunu kaldırırmısınız, lütfen? Üzerime güneş gelmesin sakın, Mr. Hartright! Perdeyi kaldırdınız mı? Tamam mı? O halde rica etsem bahçeye bakıp emin olur musunuz?”

Bu yeni isteği yerine getirdim. Bahçenin dört bir yanı duvarla çevrilmişti. Dünyadan soyutlanmış gibi duran bu yerde, büyük ya da küçük Tanrı'nın tek bir kulu yoktu. Bu sevindirici durumu Mr. Fairlie'ye bildirdim.

“Çok teşekkür ederim. Benim kuruntum, sanırım. Tanrı'ya şükürler olsun ki evde hiç çocuk yok ama uşaklar (doğuştan sınırları alınmış insanlar onlar) köyün çocuklarını şımartıyorlar. Ne arsız veletler, ah Tanrım, ne arsız! Bir şey itiraf edebilir miyim, Mr. Hartright? Çocukların yapılarında iyileştirme yapılmasını istiyorum. Doğa onları aralıksız ses çıkarsınlar diye yaratmış gibi. Kuşkusuz sevgili Raffaello'muzun yorumu çok daha tercih edilecek bir yorum, değil mi?”

Eliyle Meryem Ana tablosunu gösterdi; tablonun üst kısmında İtalyan sanatının, çenelerini soluk bulutlara dayamış olan geleneksel çocuk melekleri vardı.

“İşte örnek bir aile!” dedi Mr. Fairlie, çocuk melekler yan gözle bakarak. “Ne hoş yuvarlak yüzler, ne hoş yumuşak kanatlar, hepsi de bu kadar. Etrafta koşuşturabilecekleri kısa kirlili bacakları yok, ciğerleri de yok ki bağışabilsinler. Mevcut yapıdan ne kadar daha üstün! İzin verirseniz, gözlerimi tekrar kapayacağım. Resimleri gerçekten adam edebileceğiniz demek. Çok sevindim. Konuşacağımız başka bir şey kaldı mı? Kaldıysa da unuttum sanırım. Çıngırağı çalıp Louis'yi çağırırım mı yine?”

O sırada, görüşmeyi çabucak bitirmeyi ben de Mr. Fairlie kadar istediğimden, uşağı çağırmaya gerek kalmasın diye görevimle ilgili hatırlatmayı kendiliğimden yaptım.

“Sanırım, konuşacağımız tek bir nokta kaldı, Mr. Fairlie,” dedim, “iki genç hanıma vereceğim resim dersleri.”

“Ah! Keşke anlaşmamızın o kısmına girecek kadar güçlü hissedebilseydim kendimi, ama etmiyorum. Sizin hizmetinizden yararlanacak hanımlar oturup kendileri karar vermeliler. Yeğenim sizin sanatınıza hayran. Kendi yetersizliklerinin farkına varacak kadar anlıyor sizin sanatınızdan. Lütfen emeğinizi ondan esirgemeyin. Evet. Başka bir şey var mı? Yok. Sanırım, birbirimizi oldukça iyi anladık, ne dersiniz? Sizi zevkli uğraşınızdan daha fazla alıkoymaya hakkım yok, öyle değil mi? Her şeyi yoluna koymuş olmamıza sevindim, işleri halletmek ne kadar rahatlatıyor insanı. Dosyayı odanıza götürmesi için

çingırağı çalıp Louis'yi çağırır mısınız, rica etsem?"

"İzin verirseniz dosyayı kendim götürürüm, Mr. Fairlie."

"Gerçekten mi? Buna gücünüz yeter mi? İnsanın gücünün kuvvetinin yerinde olması ne güzel! Düşürmeyeceğinize emin misiniz? Limmeridge'te olmanızdan büyük memnuniyet duyuyorum, Mr. Hartright. O kadar sıkıntım var ki, korkarım sizinle birlikte olma şansını pek bulamayacağım. Rica etsem kapıları çarpmamaya ve dosyayı düşürmemeye çok dikkat eder misiniz? Perdeleri de yavaşça açın, lütfen, onlardan çıkacak en ufak ses bile bıçak gibi saplanıyor içime. Evet. İyi günler!"

Deniz mavisi perdeler örtülüp, çuha kaplı iki kapı arkamda kapandıktan sonra küçük yuvarlak holde bir saniyeliğine durup rahat bir nefes aldım. Mr. Fairlie'nin odasından çıkmak derinlere daldıktan sonra tekrar su yüzüne çıkmak gibiydi.

Güzel, küçük çalışma odama rahatça yerleştikten sonra aldığım ilk karar, onu tekrar ziyaret etmem için özellikle davet gelmediği sürece ev sahibinin odasının çevresinden uzak durmaktı. İlerisi için bu kararı aldıktan sonra ev sahibinin kibirli yakınlığı ve küstah kibarlığı yüzünden kaybettiğim huzuruma tekrar kavuştum. Sabahın geri kalan saatlerini, resimleri gözden geçirip gruplayarak, yırtık pırtık kenarlarını düzelterek ve çerçeveleme işinden önce yapılması gerekenleri yaparak bir hayli keyifli geçirdim. Bundan daha fazlasını yapabilmiş olmam gerekirdi belki, ama öğle yemeği saati yaklaştıkça huzursuzlanmaya ve heyecanlanmaya başladım, yaptığım iş basit de olsa ona dikkatimi vermekte zorlandım.

Saat ikide, biraz kaygılı olarak tekrar kahvaltı salonuna indim. Evin o bölümünde tekrar boy gösterdiğim sırada merakla beklediğim bazı şeyler vardı. Miss Fairlie'yle tanışmama az kalmıştı ve eğer Miss Halcombe, annesinin mektuplarını incelerken umduğunu bulabilirdiyse, Beyazlı Kadın'ın gizemini aydınlatma zamanı gelmişti.

VIII

Odaya girdiğimde Miss Halcombe'u ve yaşlı bir hanımı yemek masasının başında otururken buldum.

Yaşlı hanımla tanıştırıldığımda onun, kahvaltıda bana eşlik eden hayat dolu arkadaşımın "tüm erdemlere sahip olup hiçbir işe yaramayan bir insan" diye kısaca söz ettiği, Miss Fairlie'nin eski dadısı Mrs. Vesey olduğunu anladım. Miss Halcombe'un, yaşlı kadının karakterine dair çizdiği tabloya katıldığımı söylemenin dışında ekleyebileceğim pek bir şey yok. Mrs. Vesey tam bir huzur ve kadınsı cana yakınlık simgesiydi. Tombul ve yumuşak yüzündeki uyuşuk gülümsemesine sakin bir yaşam tarzından duyulan huzurlu keyfin ışığı yansiyordu. Kimimiz hayatı koşarak yaşar, kimimizse ağır ağır yürürüz. Mrs. Vesey "oturuyordu". Bütün gün evde, bahçede, koridorlardaki akla gelmeyecek pencere girintilerinde, arkadaşları onu yürüyüşe çıkarmak istediklerinde katlanır taburelerde oturuyordu; bir şeye bakmadan, bir şey demeden, en basit soruyu "Evet" ya da "Hayır" diye yanıtlamadan önce, ev hayatında nasıl bir değişiklik olursa olsun yüzünde hep aynı

huzurlu gülümseme, hep aynı dalgın bakış, elleri ve kolları hep aynı rahat pozisyonda oturuyordu. İlimli, uysal, son derece sakin ve zararsız bir yaşlı hanımdı, doğduğundan beri yaşadığını gösteren hiçbir belirti görülmemişti. Doğanın dünyada yapacak öyle çok işi var, bir arada var olan o kadar çeşitli şeyler meydana getiriyor ki aynı anda yürüttüğü çeşitli işleri birbirinden ayırt edemeyecek kadar kafası karışık ve telaşlı oluyor arada sırada. Bu görüşten yola çıkarak ben hep Mrs. Vesey dünyaya geldiği anda Doğa Ana'nın lahana yapmakla meşgul olduğuna ve bu hoş kadının, hepimizin anasının aklının sebze de olmasının sonuçlarına katlandığına inanacağım.

“Şimdi, Mrs. Vesey,” dedi Miss Halcombe, yanındaki hislerini belli etmeyen yaşlı hanımın aksine her zamankinden daha da canlı, zeki ve istekli olarak. “Ne yiyeceksiniz? Pirzola mı?” Mrs. Vesey gamzeli ellerini masanın kenarında birleştirdi; sakin sakin gülümsedi ve “Evet hayatım,” dedi.

“Mr. Hartright'ın karşısında duran nedir? Haşlanmış tavuk mu? Siz haşlanmış tavuğu pirzoladan daha çok sevmez misiniz, Mrs. Vesey?”

Mrs. Vesey gamzeli ellerini masadan çekip kucağında birleştirdi, tavuğa dalgın dalgın bakarak başıyla onayladı ve “Evet, hayatım,” dedi.

“Peki ama bugün hangisini yiyeceksiniz? Mr. Hartright size biraz tavuk mu versin? Yoksa ben size pirzola mı vereyim?”

Mrs. Vesey gamzeli ellerinden birini tekrar masanın kenarına dayadı ve ağırdan alarak, “Nasıl istersen hayatım,” dedi.

“İnsaf edin! Önemli olan sizin canınızın ne istediği, sevgili hanımefendi, benimkinin değil. İkisinden de biraz ister misiniz? Tavukla başlarsınız sanırım, çünkü Mr. Hartright size tavuk kesip vermeye can atıyor,” dedi.

Mrs. Vesey diğer gamzeli elini de masanın kenarına dayadı, yüzü hafifçe ışıldar gibi oldu, derken tekrar eski haline döndü, başıyla uysalca onayladı, “Zahmet olmazsa lütfen, beyefendi,” dedi.

Kesinlikle ilimli, uysal, son derece sakin ve zararsız bir hanım, öyle değil mi? Ama Mrs. Vesey'den şimdilik bu kadar söz etmek yeter belki de.

Bu arada, Miss Fairlie hâlâ ortalarda yoktu. Yemeğimizi bitirdik; o hâlâ görünürde yoktu. Gözünden hiçbir şey kaçmayan Miss Halcombe arada sırada kapıya doğru baktığını fark etmişti.

“Sizi anlıyorum, Mr. Hartright,” dedi Miss Halcombe, “diğer öğrencinize ne olduğunu merak ediyorsunuz. Aşağı indi, baş ağrısı da geçti ama yemekte bize katılacak kadar iştahı yerine gelmemişti henüz. Benimle gelerseniz onu bahçenin bir yerinde bulabilirim, sanırım.”

Yanındaki sandalyede duran güneş şemsiyesini alıp odanın dibindeki, çimenliğe açılan büyük camlı kapıdan dışarı çıktı. Biz kalktığımızda Mrs. Vesey'nin, gamzeli elleri hâlâ masanın kenarına dayalı olarak oturmakta olduğunu söylememe gerek yoktur herhalde; görünüşe bakılırsa bütün öğleden sonrayı o pozisyonda oturarak geçirecekti.

Çimenliği geçerken Miss Halcombe bana anlamlı bir bakış attı ve başını “hayır” dercesine salladı.

“Sizin şu gizemli maceranız hâlâ çözülmedi. Bütün sabah annemin mektuplarını inceledim, ama henüz hiçbir şey bulamadım. Yine de umutsuzluğa kapılmayın, Mr.

Hartright. Bu ilginç bir durum ve yanınızda size yardım edecek bir kadın var. Bu durumda er ya da geç başaracağınız kesindir. Mektupların hepsi bitmedi. Hâlâ üç paketim var; akşamı onlarla uğraşarak geçireceğimden emin olabilirsiniz,” dedi.

Demek ki sabahki beklentilerimden biri boşa çıkmıştı. Bunun üzerine Miss Fairlie'yle tanışınca kahvaltıda bu yana onunla ilgili olarak gelişen beklentilerimde de hayal kırıklığına mı uğrayacağım diye düşünmeye başladım.

Çimenlikten çıkıp bir çalılığa girerken, “Mr. Fairlie'yle anlaşabildiniz mi?” diye sordu Miss Halcombe. “Bu sabah daha da bir gergin miydi? Ne cevap versem diye düşünmeyin, Mr. Hartright. Yüzünüzden belli ki öyleymiş; ben de sizi aynı duruma sokmak istemediğim için daha fazla bir şey sormayacağım.”

O konuşurken kıvrılarak ilerleyen bir yola girdik ve minyatür bir İsviçre dağ evini andıracak biçimde ahşaptan kulübe gibi yapılmış, güzel bir kameriyeye yaklaştık. Biz, kapıya giden merdivenin basamaklarını çıkarken tek odalı kameriyede genç bir hanım gördüm. Rustik bir masanın başında ayakta durmuş, yanındaki resim defterinin sayfalarını dalgın dalgın çevirerek ağaçların arasındaki bir boşluktan görünen kırları ve tepeyi seyrediyordu. Miss Fairlie'ydi bu.

Onu nasıl anlatabilirim? Onu, kendi hislerimden, daha sonra olan onca şeyden nasıl ayrı tutabilirim? Onu nasıl yine gözlerimin ona ilk değdiği anki haliyle, onunla ilk kez şimdi, bu sayfalarda tanışacak olanlara görünmesi gerektiği gibi görebilirim?

Laura Fairlie'nin, daha sonraları onu ilk gördüğüm yerde ve pozda yaptığım suluboya resmi ben bunları yazarken masamın üstünde, önümde duruyor. Bu resme bakıyorum ve önünde durduğu kameriyenin koyu yeşile çalan kahverengi fonunu aydınlatan ince, genç figürün ışıltısına kapılıyorum; muslinden sade bir elbise giymiş, elbisesinin uçuk mavi ve beyaz, enli çizgileri var. Aynı kumaştan tiril tiril bir fular omuzlarını sıkıca sarıyor, başına elbiseye uyması için kurdeleyle aşırıya kaçmadan süslenmiş küçük bir hasır şapka oturtmuş, şapkanın sedefimsi gölgesi yüzünün üst kısmına düşüyor. Saçları, kumral değil ama neredeyse o kadar açık renk, sarı değil ama adeta öyle gibi parlıyor, öylesine uçuk ve soluk bir kahverengi ki sanki yer yer eriyip şapkanın gölgesine karışıyor. Saçlarını ortadan ayırıp arkadan toplamış, ayrık yerinin alnına yakın bölümünde doğal, hafif bir dalga var. Kaşları saçlarından biraz daha koyu renk ve gözleri, şairlerin dillerinden düşmeyen, gerçek hayattaysa çok az bulunan o duru mavi renkte. Rengi güzel, şekli güzel gözler, iri, yumuşak bakışlı ve düşünceli, ama hepsinden güzeli ta derinlerde yer etmiş, bakışlarındaki ifade ne kadar değişirse değişsin daha temiz ve daha iyi bir dünyanın ışığıyla parlamayı sürdüren o katıksız dürüstlük. Bu gözlerin yüzüne yaydığı, son derece belli belirsiz ama yine de açık seçik fark edilen çekicilik başka yerlerdeki ufak tefek insani kusurları öylesine kapıyor ve dönüştürüyor ki diğer hatların makbul ya da kusurlu yanlarını görmek çok güçleşiyor. Yüzünün alt kısmının, çenesine doğru, üst kısmıyla orantısız ve uyumsuz bir şekilde incelendiği, burnunun, (tek başına ne kadar mükemmel olursa olsun bir kadında her zaman sert ve zalim duran) gaga burundan uzak olmakla birlikte bu sefer de biraz öbür uca kaçmış ve kusursuz düzlüğü ıskalamış olduğu, gülümsediği zaman ince dudaklarının sinirli bir kasılmayla bir yana doğru hafifçe yukarı gerildiği zor fark ediliyor. Başka bir kadının yüzünde bu kusurları görmek mümkün olabilir, ama onun yüzündeki kusurların üzerinde uzun boylu durmak kolay değil, çünkü

bu kusurlar onun yüz ifadesinde özgün ve karakteristik olan her şeyle incelikle iç içe geçmiş ve bu ifadenin de yüzündeki her bir çizgide bütün canlılığıyla tam anlamıyla görünebilmesi gözlerindeki o içgüdüsel kıpırtıya bağlı.

Uzun ve mutlu günler boyunca sevgiyle, sabırla çalışarak çizdiğim bu mütevazı portre bana bütün bunları gösteriyor mu? Ah! Bunların ne kadar azı bu sönük, ruhsuz resimde, ne kadarıysa o resme bakarken zihnimde! Güzel, hafif bir elbise içindeki kumral, narin bir kız içten, saf mavi gözlerle karşıya bakarken bir resim defterinin sayfalarıyla oynuyor; resmin söyleyebileceği bu kadar işte, belki de daha derine ulaşabilen fikrin ve kalemin de kendi dillerinde söyleyebilecekleri bu kadardır. Belirsiz güzellik anlayışımıza ilk kez hayat, ışık ve form veren kadın, ruh dünyamızda o ortaya çıkana kadar farkında olmadığımız bir boşluğu doldurur. Böyle zamanlarda duyuların algıladıklarından, yüz ifadelerinin dışı vurduklarından farklı büyüler söze dökülemeyecek kadar, neredeyse düşünülemez kadar derin yakınlık hislerini harekete geçirirler. Kadınların güzelliğinin altında yatan gizem ancak ruhumuzdaki o daha derin gizemle birleştiğinde tarifsiz bir hal alır. Ancak ve ancak o zaman bu dünyada, fırçadan ve kalemde düşen ışığın aydınlattığı dar alanın ötesine geçmiş demektir.

Onun, hemcinslerinin kıpırdatmadığı yüreğinizi pır pır ettiren o ilk kadın olduğunu düşünün. O içten mavi gözleri, gözlerinize ikimizin de gayet iyi anımsadığı o eşsiz bakışla değsin. Sesi kulaklarınıza en sevdiğiniz müziği benim kulaklarıma taşıdığı tatlılıkla taşınsın. O, bu sayfalarda görünüp kaybolurken, ayak sesleri bir zamanlar yüreğinizin hafif adımlarına tempo tuttuğu o diğer ayak sesine benzesin. Onu, kendi hayal gücünüzün meyvesi olarak kabul edin ki içinizde benim hayalimde yaşayan kadın gibi olgunlaşsın.

Gözlerim ona ilk değdiğinde hissettiklerime –hepimizin bildiği, çoğumuzun yüreğinde filizlenen, sonra birçoğumuzda ölüp giden ve pek azımızda tekrar hayat bulan– o çok tanıdık duygulara karışan, beni rahatsız edip allak bullak eden, Miss Fairlie'nin varlığıyla bağdaşmayan, bütünüyle yersiz kaçan bir şey vardı.

Güzel yüzünün ve başının çekiciliğinin, tatlı yüz ifadesinin ve alımlı sadeliğinin uyandırdığı etkileyici izlenime karışan bir izlenim daha vardı ki, belli belirsiz bir eksiklik olduğunu hissettiriyordu bana. Bir an onda eksik bir şey varmış gibi geliyor, bir an sonra eksikliğin benden kaynaklandığını, bu yüzden de onu gerektiği gibi değerlendiremediğimi düşünüyordum. Bunu en kuvvetli olarak en olmayacak anda, Miss Fairlie bana bakarken, diğer bir deyişle yüzündeki uyum ve çekiciliğin en çok farkında olduğum, ama aynı zamanda da ne olduğunu bir türlü çıkaramadığım bir eksiklikten en çok rahatsız olduğum zamanlarda hissediyordum. Eksik bir şey, eksik bir şey vardı ama neydi ve neredeydi, onu bilemiyordum.

Hayal gücümün bu oyunu (o zamanlar öyle olduğunu düşünüyordum) Miss Fairlie'yle ilk görüşmemde kendimi rahat hissetmeme izin verecek türden değildi. Bana, "Hoş geldin" demek için söylediği birkaç sıcak söze alışlagelmiş cümlelerle karşılık vermekte bile zorlandım. Duraksadığımı fark eden ve bunu hiç kuşkusuz geçici bir çekingenlik olarak yorumlayan Miss Halcombe konuşma işini her zamanki gibi kolaylıkla ve seve seve üstlendi.

Masanın üstündeki resim defterini ve onun üzerinde hâlâ gezinmekte olan narin eli göstererek, "Şuraya bakın, Mr. Hartright," dedi. "Sonunda ideal öğrencinizi bulduğunuzu

kabul edersiniz herhalde, değil mi? Burada olduğunuzu duyar duymaz çok değerli resim defterini kapıldığı gibi doğanın karşısına geçmiş, başlamaya can atıyor!”

Miss Fairlie neşeyle güldü, gülümsemesi yüzünü tepemizdeki güneş gibi aydınlattı.

“Hak etmediğim puanı toplamaya çalışmamalıyım,” dedi parlak, içten gözlerini bir Miss Halcombe’a bir bana çevirerek. “Resim yapmayı çok sevsem de cehaletimin öyle farkındayım ki başlamaya korkuyorum. Şimdi burada olduğunuzu biliyorum ya Mr. Hartright, resimlerime baktığım zaman kendimi küçük bir kızken derslerimi gözden geçirip de sesimi çıkarmamın uygun olmayacağını düşündüğüm zamanlardaki gibi hissediyorum.”

Bu itirafı hoş ve sade bir dille, tuhaf ve çekici bir içtenlikle yaptı, masanın üstündeki resim defterini kendine doğru çekti. Miss Halcombe onun bu küçük çekingenliğine kararlılıkla ve açıksözlülükle çözüm bulmakta hiç gecikmedi.

“İster iyi, ister kötü, ister de şöyle böyle olsun,” dedi, “öğrencinin çizimleri öğretmenin değerlendirmesinin ateşten gömleğini giymelidir, olacağı budur. Mr. Hartright onları ilk kez araba sürekli sarsıla sarsıla giderken yarım yamalak görsün diye resimlerini yanımıza almaya ne dersin, Laura? Mr. Hartright, bir başını kaldırıp doğayı olduğu gibi görür, bir de indirip bizim resimlerimizde çizdiğimiz haliyle; yol boyunca onun kafasını bu şekilde yeterince karıştırabilirsek son çareyi bizi övmekte bulabilir; biz de kibrimiz zedelenmeden onun profesyonel elinden kurtulmuş oluruz.”

“Umarım Mr. Hartright beni övmez,” dedi Miss Fairlie biz kameriyeden çıkarken.

“Neden böyle bir şey arzu ettiğinizi sorabilir miyim?” diye sordum.

“Bana söyleyeceğiniz her şeye inanırım da o yüzden,” diye basitçe yanıt verdi.

Bu birkaç kelimeyle farkında olmadan bana karakterinin özünü, kendi içtenliğinden dolayı başkalarına beslediği o cömert güveni belli etmiş oldu. O zaman bunu sadece sezmiştim. Şimdiyse tecrübeme dayanarak biliyorum.

Üstü açık bir arabaya binip kararlaştırdığımız geziye çıkmadan önce yalnızca tonton Mrs. Vesey’i hâlâ oturmakta olduğu terk edilmiş masadan kaldırmak için bekledik. Yaşlı hanımla Miss Halcombe arka koltuğa oturdular; Miss Fairlie’yle bense sonunda açıkça gözlerimin önüne serilen resim defteri aramızda açılmış olarak öne geçtik. Resimler hakkında herhangi bir ciddi eleştiri yapmaya niyet etmiş olsaydım dahi Miss Halcombe’un kendisinin, kız kardeşinin ve genel olarak kadınların güzel sanatlar uğraşlarının sadece gülünç yanlarını görmek kararlılığıyla zaten mümkün olmayacaktı bu. Aramızda geçen konuşmaları, üzerinde düşünmeden bakıp geçtiğim resimlerden çok daha iyi hatırlıyorum. Konuşmanın, Miss Fairlie’nin de katıldığı bölümleriye sanki birkaç saat önce duymuşum gibi taze belleğimde.

Evet! Kabul etmeliyim ki o ilk gün Laura Fairlie’nin varlığının büyüğü aklımı çelip bana kendimi ve konumumu unutturdu. Kalemimi kullanmak, boyalarını karıştırmak hakkında bana sorduğu soruların en önemsizi; öğretebileceğim her şeyi öğrenebilmek, göstereceğim her şeyi kapabilmek için gözlerimin içine içtenlikle bir hevesle bakan gözlerindeki en ufak ifade değişikliği, önünden geçtiğimiz en güzel manzaradan ya da engebeli bozkırın ve düz sahilin üzerindeki ışık oyunlarının en büyüklerinden daha çok ilgimi çekiyordu. Herhangi bir zamanda ve koşulda içinde yaşadığımız doğaya ait nesnelere yüreğimize ve zihnimize bu kadar az etki edebiliyor olması tuhaf, değil mi?

Sıkıntılarımızda rahatlamak için, sevinçlerimizde coşkuyla doğaya dönmek yalnızca kitaplarda rastlanan bir durum. Modern şiirde uzun uzun anlatıldığı gibi cansız dünyanın güzelliklerine duyulan hayranlık içimizdeki en iyi insanın bile doğasında yok. Çocukken hiçbirimizin içinde yok bu. Eğitimsiz hiçbir kadın ya da adamın içinde yok. Yaşamlarını denizin ve toprağın sonsuz harikalarının içinde geçirenler, dünyanın her yerinde yaradılışlarıyla doğrudan ilişkisi olmayan her türlü doğa güzelliğine karşı en kayıtsız olanlardır. Üzerinde yaşadığımız dünyanın güzelliklerine hayranlık beslemek hepimizin sonradan edindiği medeni bir beceri, öğrendiğimiz bir sanat; üstelik aklımız tembellikte ve boş olmadığı sürece pek azımız bu becerimizi kullanıyoruz. Doğanın çekici yanlarının bizim ya da dostlarımızın yaşadığı keyifli ya da zahmetli deneyimlerde ne kadar payı olmuştur? Birbirimize her gün başımızdan geçenler hakkında anlattığımız onca hikâyede ne kadar yer tutarlar? Aklımızın alabileceği, yüreğimizin kucaklayabileceği her şeyi, yeryüzündeki hem en yetersiz hem de en zengin koşullarda aynı kesinlik, aynı kazanç ve aynı tatminle öğrenmek mümkündür. Yaratılanın içine yaratıldığı dünyaya karşı bu doğuştan gelen ilgi eksikliğinin hiç kuşkusuz bir nedeni var; belki de bu neden insanoğlunun ve onu çevreleyen dünyanın kaderlerinin bu denli farklı olmasından kaynaklanıyor. Gözün ulaşabileceği en yüksek dağ yok olmaya, saf yüreğin hissedebileceği en ufak insani ilgi ise ölümsüzlüğe yazgılıdır.

Araba tekrar Limmeridge Malikânesi'nin bahçe kapısından geçtiğinde gezintiye çıkmalı üç saati geçmişti.

Dönüş yolumuzda, ertesi gün öğleden sonra benim nezaretimde çiçekleri ilk manzarayı seçme işini hanımlara bırakmıştım. Onlar akşam yemeği için üstlerini değiştirmek üzere odalarına çekilip de ben küçük çalışma odamda tekrar tek başıma kaldığımda birdenbire keyfim kaçtı. Huzursuzluk ve kendimden hoşnutsuzluk duydum. Belki de Miss Fairlie'yle ilk tanıştığımda beni allak bullak eden onda ya da bende eksik bir şey olduğu hissi kafama takılmıştı. Neyse, yemek vaktinin gelmesiyle yalnızlığımdan sıyrılmam, tekrar evin hanımlarıyla bir araya gelmem iyi oldu.

Salona girdiğimde, hanımların elbiselerinin renklerinden çok kumaşlarındaki tezat şaşırttı beni. Mrs. Vesey ve Miss Halcombe (her ikisi de yaşına en uygun tarzda), ilki gümüş rengi, ikincisi esmer tene ve siyah saçlara çok yakışan o nefis açık sarı renkte şık giysilere bürünmüşlerken Miss Fairlie üzerindeki beyaz muslin elbiseyle sade, neredeyse gösterişsiz giyinmişti. Elbise bembeyazdı, üzerine de yakışmıştı, ama yine de yoksul bir adamın karısının ya da kızının giyeceği türden bir elbiseydi ve onu kendi dadısından daha yoksul gösteriyordu. Sonraları, Miss Fairlie'nin karakterini daha iyi tanıdığımda bu tuhaf tezadın onun ince düşünceli olmasından ve varlığını gözler önüne sermekten hiç hoşlanmamasından kaynaklandığını öğrendim. Mrs. Vesey de, Miss Halcombe da giyim kuşam konusunda üstünlüğün iki yoksul hanımda değil, zengin hanımda olması gerektiğine onu hiçbir zaman ikna edememişlerdi.

Akşam yemeği bittiğinde birlikte salona döndük. Mr. Fairlie (Tiziano'nun fırçasını yerden alıp ona veren hükümdarın bu büyük lütfuna öykünerek) yemekten sonra hangi şarabı tercih edeceğimi öğrenmesi için uşağını görevlendirmişti, ama kendi seçtiğim şarap şişelerinin arasında tek başıma oturup sefa sürmeyecek kadar dirençli, Limmeridge Malikânesi'nde kaldığım sürece başka ülkelerde âdet olduğu gibi uygar davranıp masadan

hep birlikte kalkmak için hanımlardan izin isteyecek kadar da duyarlı davrandım.

Akşamın geri kalanını geçirmek üzere çekildiğimiz salon giriş katında, yemek odasıyla aynı şekil ve büyüklükteydi. Odanın karşı tarafındaki camlı kapılar boydan boya çiçeklerle süslenmiş bir terasa açılıyordu. Yumuşak, puslu alacakaranlık, çiçek ve yaprakları kendi ölçülü renklerine boyamaya başlamıştı; bizi çiçeklerin camlı kapılardan içeri giren hoş kokuları karşıladı. Tonton Mrs. Vesey (ilk oturan her zaman o oluyordu) köşedeki koltuğu kaptı ve orada rahatça uykuya daldı. Miss Fairlie, benim ricam üzerine piyanonun başına geçti. Ben de onun arkasından piyanonun yanındaki bir koltuğa doğru giderken Miss Halcombe'un akşamın son tatlı ışığında annesinin mektuplarını incelemeye devam etmek üzere yan pencerelerden birinin girintisine çekildiğini gördüm.

Bunları yazarken salondaki o huzurlu tabloyu o kadar iyi hatırlıyorum ki! Oturduğum yerden Miss Halcombe'un zarif silüetini görebiliyordum; yarısı yumuşak ışığın altında, yarısı gizemli bir gölge halindeydi; kucağındaki mektupların üzerine dikkatle eğilmişti; bana daha yakın yerdeyse piyanonun başına oturmuş hanımın zarif profili odanın kararmakta olan duvarının önünde belli belirsiz seçiliyordu. Dışarıda, terastaki öbek öbek çiçekler, uzun çimenler ve sarmaşıklar öyle usul usul sallanıyorlardı ki hışırtıları bize ulaşmıyordu. Gökyüzünde tek bulut yoktu ve ufkun doğusunda ay ışığı gizemle titreşmeye başlamıştı bile. Hissettiğim huzur ve güven bütün duygu ve düşünceleri uyuşturuyor, insanı kendinden geçirip başka dünyalara götürüyordu; piyanodan Mozart'ın müziğinin eşsiz yumuşaklığı yükselirken hava karardıkça artan huzur dolu sessizlik daha da tatlı bir etki bırakarak çevremizi kuşatıyordu. Unutulmaz görüntü ve seslerle dolu bir geceydi.

Hepimiz seçtiğimiz yerlerde sessiz sedasız oturduk; Mrs. Vesey uyuklamaya, Miss Fairlie piyano çalmaya, Miss Halcombe da okumaya devam etti, ta ki ışık yetmez oluncaya kadar. Bu arada ay terasa süzülmüş; yumuşak, gizemli ışık huzmeleri odanın karşısından içeri sızmaya başlamışlardı bile. Alacakaranlığın belirsizliğinden sonra bu değişiklik öyle güzeldi ki uşağın getirdiği şamdanları oybirliğiyle geri çevirip geniş odayı yalnızca piyanonun üstündeki iki şamdanın ışığıyla aydınlanmaya bıraktık.

Müzik yarım saat daha devam etti. Sonra, terastaki ay ışığının güzelliği Miss Fairlie'yi dışarı çekti; ben de onun arkasından gittim. Piyanonun üstündeki mumlar yakıldığında Miss Halcombe onların ışığında mektupları incelemeye devam edebilmek için yerini değiştirmişti. Onu piyanonun yanındaki alçak iskemlede bıraktık; okumaya o kadar dalmıştı ki bizim kalktığımızı fark etmedi.

Dışarı, camlı kapıların hemen önüne çıkmalı, sanırım, daha ancak beş dakika olmuştu ve Miss Fairlie, benim önerim üzerine gece serinliğine karşı bir önlem olarak başını beyaz fularıyla örtmeyi deniyordu ki Miss Halcombe'un bana seslendiğini duydum; sesi alçak, sabırsız ve her zamanki canlı tonundan farklı çıkmıştı.

“Mr. Hartright,” dedi, “biraz buraya gelir misiniz lütfen? Sizinle konuşmak istiyorum.”

Hemen tekrar odaya döndüm. Piyanonun yeri aşağı yukarı odanın duvarının ortasındaydı. Miss Halcombe piyanonun terastan uzak yanında, kucağında dağılmış mektuplar, elinde aralarından seçtiği bir tanesini şamdana yaklaştırmış olarak oturuyordu. Terasa yakın tarafta bir puf vardı, ben de oraya oturdum. Bu şekilde, camlı kapılardan uzak kalmamış oluyordum; terasta bir aşağı bir yukarı yürüyen Miss Fairlie'nin kapının

önünden tekrar tekrar geçişini açık seçik görebiliyordum.

“Ben bu mektubun son cümlelerini okurken dinlemenizi istiyorum,” dedi Miss Halcombe. “Londra yolunda başınızdan geçen tuhaf macerayı aydınlatıyorlar mı söyleyin bana. Mektubu annem ikinci kocasına, Mr. Fairlie’ye yazmış ve üzerinden on bir-on iki sene geçmiş. O tarihte Mr. ve Mrs. Fairlie’yle kız kardeşim Laura burada yaşamaya başlayalı yıllar olmuştu; ben onlardan uzakta, Paris’te okula devam ediyordum.”

İçten görünüyor ve konuşuyordu; aynı zamanda da huzursuz bir hali vardı. Okumak üzere mektubu şamdana yaklaştırdığı sırada Miss Fairlie terasta önümüzden geçti, içeriye, bize baktı, meşgul olduğumuzu görünce ağır ağır yürümeye devam etti.

Miss Halcombe mektubu okumaya başladı:

Sürekli okulumu ve öğrencilerimi dinlemekten bıkacaksın, sevgili Philip. Lütfen bundan beni değil, Limmeridge’teki hayatın sıkıcı tekdüzeliğini sorumlu tut. Üstelik bu defa yeni bir öğrenci hakkında sana söyleyeceğim gerçekten ilginç bir şey var.

Köy bakkalındaki ihtiyar Mrs. Kempe’yi bilirsin. Doktor, yıllar süren rahatsızlığının ardından sonunda ondan ümidi kesti; kadın her gün yavaş yavaş ölüyor. Geçen hafta hayattaki tek akrabası, kız kardeşi ona bakmak için geldi. Kız kardeşinin adı Mrs. Catherick ve ta Hampshire’dan geliyor. Mrs. Catherick, dört gün önce beni görmeye buraya geldi; tek çocuğunu, sevgili Laura’mızdan bir yaş büyük, tatlı bir kız çocuğunu da yanında getirdi...

Son cümle Miss Halcombe’un dudaklarından dökülürken terastaki Miss Fairlie bir kez daha önümüzden geçti. Kendi kendine, o akşam daha önce çalmış olduğu melodilerden birini mırıldanıyordu. Miss Halcombe, o gözden kayboluncaya kadar bekledi, sonra mektuba devam etti:

Mrs. Catherick terbiyeli, efendi, saygıdeğer bir kadın; orta yaşlı; bir zamanlar biraz, ama yalnızca biraz güzelmış. Bununla birlikte, davranışlarında ve görüntüsünde çözümediğim bir şey var. Kendisiyle ilgili konularda o kadar ketum ki ser verir sır vermez; yüzünde de öyle bir ifade var ki, anlatamıyorum, sanki aklına takılan bir şey var. Tam bir sır küpü senin anlayacağın. Ne var ki Limmeridge Malikânesi’nde bulunma nedeni pek basitti. Hastalığının son günlerinde kız kardeşi Mrs. Kempe’ye bakmak üzere Hampshire’dan ayrılırken evde küçük kızına göz kulak olacak kimse olmadığından onu da yanında getirmek zorunda kalmış. Mrs. Kempe belki bir hafta içinde vefat eder, belki de aylarca can çekişir; Mrs. Catherick’in amacı benden, kızı Anne’in, Mrs. Kempe’nin vefatından sonra kendisiyle tekrar eve dönmesi koşuluyla okuluma devam etmesini rica etmektir. Hemen kabul ettim, Laura’yla yürüyüşe çıktığımızda (daha on bir yaşındaki) bu küçük kızı hemen o gün okula götürdük.

Miss Fairlie’nin kar beyazı muslin elbisesi içinde aydınlık ve yumuşak görünen silueti ay ışığında bir kez daha önümüzden geçti; çenesinin altında bağladığı fularının katları yüzünü hoş bir şekilde çerçeveliyordu. Miss Halcombe, bir kez daha o gözden kaybolana dek bekledi, sonra devam etti:

Seni şaşırtmak için açıklamayı sona saklayacağım bir nedenden ötürü yeni öğrencimden çok

hoşlanmaya başladım, Philip. Annesi kendisinden hiç söz etmediği gibi kızından da hiç söz etmediği için zavallı küçük şeyin zekâsının, yaşına göre az gelişmiş olduğunu (ilk gün ders çalıştırırken) kendim fark etmek durumunda kaldım. Bunu görünce ertesi gün onu eve getirttim ve onu özel olarak muayene edip bana fikrini söylemesi için bir doktor çağırttım. Doktor bu durumun geçici olduğunu düşünüyor. Fakat okulda alacağı eğitim tam da şimdi çok önemliymiş, çünkü konuları kavramakta olağandışı yavaş olması demek, bir şey bir kez kafasına girdi mi son derece sağlam yer edecek demek oluyormuş. Şimdi sevgilim, öyle hemen hiç düşünmeden bir aptala bağlandığımı düşünme. Bu zavallı küçük Anne Catherick tatlı, sevecen, iyilik bilir bir kız; en antika, en sevimli şeyleri öyle aniden, şaşkın ve yarı korkmuş bir halde söylüyor ki. Temiz pak giyiniyor olmasına karşın giysilerinin renkleri ve desenleri çok zevksiz. Bu yüzden dün sevgili Laura'mızın eski beyaz elbiselerinin ve beyaz şapkalarının bazılarını onun üstüne göre düzelttirdim; ona da onun ten rengindeki küçük kızlara en yakışacak rengin beyaz olduğunu anlattım. Bir an şaşırıp duraksadı, sonra kızardı ve anlamış göründü. Küçük eliyle bir anda elime yapıştı. Onu öptü, Philip ve dedi ki (Ah! Ne kadar içtenlikle), "Hayatım boyunca hep beyaz giyeceğim. Buradan ayrılıp sizi artık görmeyeceğim zamanlar sizi hatırlamama yardımcı olacak bu, efendim ve sizi memnun ettiğimi düşüneneceğim." Bu, onun böyle tatlılıkla söylediği antika sözlerden yalnızca biri. Zavallı küçük şey! Ona bir sürü beyaz elbise diktireceğim, içlerinde pay bıraktıracakım ki, o büyüdükçe açtırabilsin...

Miss Halcombe durakladı ve piyanonun öbür ucundaki bana baktı.

"Yolda rastladığınız kimsesiz kadın genç miydi?" diye sordu. "Yirmi iki yirmi-üç yaşlarında mı gösteriyordu?"

"Evet, Miss Halcombe, o kadar gençti."

"Ve tuhaf bir şekilde tepeden tırnağa beyazlar içindeydi, öyle mi?"

"Tepeden tırnağa beyazlar içindeydi."

Bu yanıt ağzımdan çıkarken Miss Fairlie terasta üçüncü kez görüş alanıma girdi. Yürümeye devam etmek yerine durdu, sırtı bize dönük olarak terasın parmaklıklarına yaslanıp aşağıdaki bahçeye baktı. Gözlerim ay ışığında muslin elbisesinin ve başındaki fuların beyaz parıltısına takıldı ve tanımlayamayacağım bir hisse kapıldım, kalp atışlarımı hızlandıran, yüreğimi pır pır ettiren bir hisse.

"Tepeden tırnağa beyazlar içinde demek," diye yineledi Miss Halcombe. "Mektuptaki en önemli cümleler, Mr. Hartright, size şimdi okuyacağım son cümleler. Ancak rastladığınız kadının üzerindeki beyaz giysilerle annemin küçük öğrencisinden bu tuhaf yanıtın gelmesine neden olan beyaz elbiseler arasındaki benzerliğe dikkat çekmeden geçemeyeceğim. Doktor, çocuğun zekâsındaki sorun ve bunun zamanla geçeceği hakkında yanlış olabilir. Durumu belki de hiç düzelmedi ve küçük kız için çok önemli olan beyazlar giymek, genç kadın için de hâlâ çok önemli olabilir."

Birkaç kelimeyle karşılık verdim, ne dediğimi pek bilmiyorum. Tüm dikkatim Miss Fairlie'nin üzerindeki muslin elbisenin beyaz ışıltısında toplanmıştı.

"Mektubun son cümlelerini dinleyin," dedi Miss Halcombe, "sanırım sizi şaşırtacaklar."

Miss Halcombe mektubu mumun ışığına tutarken, Miss Fairlie parmaklığa arkasını dönüp terası boydan boya kararsızlıkla süzdü ve camlı kapılara doğru bir adım attı, sonra yüzü bize dönük olarak durdu.

Bu arada, Miss Halcombe bana söz etmiş olduğu son cümleleri okudu:

Ve şimdi aşkım, kâğıdımın sonuna geldiğime göre, sıra küçük Anne Catherick'e duyduğum sevginin asıl şaşırtıcı nedenine geldi. Sevgili Philip, onun yarısı kadar güzel olmasa da, arada sırada görülen rastlantısal benzerliklerin o olağanüstü tuhaflığıyla, saçı, ten rengi, göz rengi ve yüz şekliyle bu kız tıpkı...

Miss Halcombe cümlenin gerisini getirmeden oturduğum yerden ayağa fırladım. İçimde, o ıssız yolda omzuma dokunulduğunda beni saran heyecanın aynısını hissettim.

İşte Miss Fairlie oradaydı; ay ışığında tek başına duran o beyaz siluet, davranışları, başını çevirişi, ten rengi, yüzünün şekliyle o mesafeden, o koşullarda tıpatıp Beyazlı Kadın'a benziyordu! Saatlerce aklımı kurcalayan kuşku bir anda kesinlik kazanmıştı. O "eksik bir şey" tımarhane kaçağıyla Limmeridge Malikânesi'ndeki öğrencim arasındaki uğursuz benzerliği fark etmemiş olmamdı.

"Siz de görüyorsunuz!" dedi Miss Halcombe. İşe yaramaz mektubu elinden düşürdü ve göz göze geldiğimizde gözleri parladı. "Annemin on bir yıl önce gördüğünü şimdi siz de görüyorsunuz!"

"Görüyorum, hiç istemeden. O sahipsiz, arkadaşsız, kaybolmuş kadını yalnızca rastlantısal bir benzerlikten dolayı da olsa Miss Fairlie'yle ilişkilendirmek şu anda bize bakan parlak varlığın geleceğine gölge düşürmek gibi geliyor. Bu benzerliği ne kadar çabuk unutursam o kadar iyi. Kasvetli ay ışığından içeri çağırın onu, rica ederim içeri çağırın onu!"

"Mr. Hartright, beni şaşırtıyorsunuz. Kadınlar neyse de, on dokuzuncu yüzyılda erkeklerin batıl inançları yoktur sanırdım."

"Rica ederim içeri çağırın onu!"

"Şiişşt, susun! Geliyor zaten. Onun yanında hiçbir şey söylemeyin. Bu benzerlik aramızda kalsın. Gel, Laura; Mrs. Vesey'i piyano çalarak uyandır. Mr. Hartright biraz daha müzik dinlemek istiyor ve bu defa şöyle hafif, canlı bir şeyler duymak istiyormuş."

IX

Limmeridge Mâlikanesi'nde geçirdiğim heyecan dolu ilk gün işte böyle sona erdi.

Miss Halcombe ve ben sırrımızı sakladık. Benzerliğin keşfinden sonra başka hiçbir şey Beyazlı Kadın'ın gizemini aydınlatacağına benzemiyordu. Miss Halcombe, kuşku uyandırmayacak ilk fırsatta üvey kardeşine ihtiyatla yaklaşarak onun, annelerinden, eski günlerden ve Anne Catherick'ten söz etmesini sağladı. Ama Miss Fairlie, Limmeridge'teki küçük öğrenci hakkında ancak çok genel şeyleri hayal meyal hatırlıyordu. Kendisiyle annesinin en gözde öğrencisi arasındaki benzerliği geçmiş günlerde var olduğu düşünülen bir şey olarak hatırladı, ama hediye edilen beyaz elbiselerden ya da çocuğun bu elbiseler için minnetini ifade ederken kullandığı tuhaf kelimelerden hiç söz etmedi. Anne'in Limmeridge'te yalnızca birkaç ay kaldığını, sonra Hampshire'daki evine dönmek üzere

oradan ayrıldığını hatırlıyordu, ama ana kızın bir daha dönüp dönmediklerini ya da daha sonra onlardan bir haber çıkıp çıkmadığını bilmiyordu. Miss Halcombe'un, Mrs. Fairlie'nin yazdığı mektuplardan daha önce okumadığı son birkaç tanesini incelemesi de hâlâ aklımızı karıştıran belirsizlikleri aydınlatmaya yaramadı. Gece vakti rastladığım bedbaht kadının Anne Catherick olduğunu anlamıştık; bu zavallı mahlukun tepeden tırnağa beyazlar içinde oluşunu ve Mrs. Fairlie'ye duyduğu çocuksu minnettarlığın yetişkinliğinde de devam ediyor olmasını zekâsındaki muhtemel geriliğe bağlayarak hiç olmazsa bir ilerleme kaydetmiştik, işte o kadar, o zaman bildiklerimizle ancak bu kadarını çözebilmiştik.

*

Günler, haftalar akıp geçti ve sonbaharın altın sarıları gözle görülür bir şekilde ağaçların yaz yeşilliğinin arasına dolandı. Ey hızla geçen huzur dolu mutlu günler! Sizler bir zamanlar hayatımdan nasıl hızla akıp gittiyseniz hikâyem de şimdi sizlerin içinden aynı hızla akıp gidiyor. Bana bahsettiğiniz onca hazdan geriye bu sayfalarda yazılacak kadar önemli ve değerli ne kaldı? Yalnızca biri, bir erkeğin edebileceği itirafların en hazini, kendi aptallığının itirafı.

Bu itirafın açığa çıkaracağı sırrı dile getirmek pek zor olmamalı, zira bu sırrı daha önce zaten ele verdim. Miss Fairlie'yi tarif etmeye gelince işe yaramayan o zavallı, yetersiz kelimeler onun bende uyandırdığı hisleri açığa çıkarmayı başardı. Hepimiz için böyledir bu. Kelimeler bizi yaralayacakları zaman devleşir, bize hizmet edecekleri zamansa cüceleşirler.

Onu seviyordum.

Ah! Bu iki kelimedede saklı tüm hüznü, tüm alaycılığı ne kadar iyi biliyorum. Bu hazin itirafımı okuyup bana acıyacak en şefkatli kadınla birlikte ağlayabilirim. Onu küçümseyerek elinden fırlatıp atacak en katı yürekli adam kadar acımasızca gülebilirim. Onu seviyordum! İster çektiklerimi anlayın, ister küçümseyin beni, gerçeği kabullenmeye kararlı olarak itiraf ediyorum bunu.

Beni mazur gösterecek hiçbir şey yok muydu? Kusurun bir kısmı, hiç kuşkusuz, Limmeridge Malikânesi'ndeki çalışma koşullarımda bulunabilirdi.

Sabah saatlerini kendi odamda gözlerden uzak, sessiz sakin geçiriyordum. Patronumun resimlerini çerçevelemek ellerimi ve gözlerimi zevkle, yeterince meşgul ediyordu; zihnim ise kendi gem vurulmamış düşüncelerinin, tehlikeli de olsa keyfini çıkarmakta özgürdü. Vahim bir yalnızlıktı; zira takatimi kesecek kadar uzun, gücümü toplamama izin vermeyecek kadar kısa sürüyordu. Vahim bir yalnızlıktı; zira bu sabahları, günlerce, haftalarca iki hanımın meclisinde tek başıma geçirdiğim öğle sonraları ve akşamlar izliyordu; biri zarafet, zekâ ve görgü gerektiren her türden hünere, diğeri güzelliğin, inceliğin ve samimiyetin bir erkeğin kalbini arındırıp kontrolüne alabilecek tüm çekiciliğine sahip iki hanımın. Öğretmenle öğrencinin arasındaki o tehlikeli yakınlıkta, elimin Miss Fairlie'nin elinin yanı başında durmadığı, birlikte onun resim defterinin üzerine eğildiğimizde yanağımın onunkine degecek gibi olmadığı tek bir gün bile geçmiyordu. Fırçamın hareketlerini ne kadar dikkatle izlerse, ben de onun saçının ve ılık

nefesinin kokusunu o kadar yakından alabiliyordum. Gözlerinin ışığında yaşamak hizmetimin bir parçasıydı; kâh ben onun üzerine eğiliyor, göğsüne ona dokunma düşüncesiyle titreyecek kadar yaklaşıyordum, kâh ne yaptığımı görmek için onun benim üzerime eğildiğini hissediyordum, öyle ki benimle konuştuğunda sesi alçalıyor ve geri çekmesine fırsat kalmadan kurdeleleri rüzgârda yanaklarımı okşuyordu.

Çizim yapmaya çıktığımız öğle sonralarını izleyen akşamlar, bu masum, kaçınılmaz yakınlıkları engellemek yerine onlara yenilerini ekliyordu. Yumuşak duygularla, ince bir kadınsı üslupla çaldığı müzikten doğal olarak hoşlanmam ve sanatını uygularken benim ona kendiminkini uygularken tattırdığım zevke karşılık vermekten aldığı doğal keyif, bizi birbirimize çeken ve yaklaştıran bağa bir düğüm daha atmış oluyordu. Dil sürçmeleri; sofradaki yerlerimiz kadar önemsiz şeyleri bile belirleyen basit alışkanlıklar; Miss Halcombe'un, benim bir öğretmen olarak duyduğum kaygılarla sürekli alay ederken onun bir öğrenci olarak duyduğu hevesi coşkuyla övmesi; zavallı Mrs. Vesey'in, kendisini asla rahatsız etmeyen iki örnek genç olan Miss Fairlie'yle beni birbirimize bağlayan o ruhsuz onayını gösteren saf yüz ifadesi; bu ufak tefek şeylerin her biri ve daha niceleri bizi aynı aile havasında birleştiriyor, ikimizi de acımasızca aynı umutsuz sona sürüklüyordu.

Konumumu hatırlayıp kendimi gizlice frenlemeliydim. Nitekim öyle yaptım, ama iş işten geçmeden önce değil. Başka kadınlar söz konusu olduğunda işime yarayıp, beni şeytana uymaktan alıkoyan tüm sağduyu ve deneyim ona gelince iflas etti. Mesleğim gereği yıllardır en güzelinden en çirkinine her yaşta genç hanımla yakın ilişki içinde olmuştum. Bu durumu hayattaki rolümün bir parçası olarak kabullenmiş; yaşımdan kaynaklanan doğal hislerimi ders verdiğim evlerin kapısında, yukarı çıkmadan şemsiyemi orada bıraktığım gibi rahatlıkla bırakmayı öğretmiştim kendime. Hayattaki konumumun, kız öğrencilerimin bana sıradan bir ilgiden fazlasını beslemelerine karşı bir teminat olduğunu, güzel ve çekici kadınların arasına adeta zararsız bir evcil hayvan gibi kabul edildiğimi kendiliğimden ve doğal sayarak kavrayalı epey zaman olmuştu. Bu koruyucu alışkanlığı erkenden kazanmıştım, bu koruyucu alışkanlık benim sınırlı yolumda hiç şaşmadan sapaşğlam yürümemi sağlamış, bir kez olsun yoldan çıkmama, sağa sola yalpalamama izin vermemişti. Şimdiyse koruyucu tılsımımın ilk kez ayrı düşüyorduk. Evet, çok çalışarak elde ettiğim özdenetimimi ona hiç sahip olmamışçasına yitirmiştim; başka erkeklerin, kadınların söz konusu olduğu başka kritik durumlarda her gün yitirdikleri gibi. Artık biliyorum, daha en baştan kendimi sorgulamalıyım. Evdeki herhangi bir odanın o girdiğinde niye evimden daha sıcak, o çıktığındaysa çöl kadar boş geldiğini, daha önce hiçbir kadının giysilerindeki ufak değişiklikleri fark edip hatırlamazken neden onunkileri her zaman fark edip hatırladığımı, neden onu daha önce hiçbir kadını görüp duymadığım gibi görüp duyduğumu, ona (sabah ve akşamları el sıkıştığımızda) neden daha önce hiçbir kadına dokunmadığım gibi dokunduğumu sorgulamalıyım. Kendi yüreğime bakıp orada büyüyen bu filizi fark etmeli, daha tazeyken koparıp atmalıyım. Kendimi tutmak için yapacağım bu en kolay, en basit işi neden bir türlü beceremedim? Bu sorunun yanıtını, itirafımı açık seçik ortaya koyan iki kelimeyle vermiştim zaten. Onu seviyordum.

Günler günleri, haftalar haftaları kovaladı, Cumberland'de geçirdiğim üçüncü ay bitmek üzereydi. Huzur içinde geçirdiğimiz hayatın hoş tekdüzeliğine, akıntıya kapılmış

bir yüzücü gibi kaptırmıştım kendimi. Bütün anılar, geleceğe dair bütün planlar, içinde bulunduğum durumun sahteliği ve umutsuzluğu aldatıcı bir uykuya yatmışlardı. Kendi yüreğimin bana söylediği bu Siren şarkısıyla uyuşmuş; gözlerim bir şey görmez, kulaklarım tehlike çanlarını duymaz halde sürüklenerek ölümcül kayalara gitgide yaklaşıyordum. Sonunda gözümü açan, kendi zayıflığımı aniden fark etmemi sağlayan uyarı, uyarıların en basiti, en doğrusu ve en merhametlisiydi çünkü usulca ondan geldi.

Bir gece, her zamanki gibi ayrılmıştık. Ne o anda ne de daha önce ağzımdan beni ele verecek ya da onun aniden gerçeği fark etmesine neden olacak tek kelime çıkmıştı. Ama sabah tekrar bulduğumuzda onda bir başkalık vardı, her şeyi anlamamı sağlayan bir başkalık.

O zaman kalbinin en saklı mabedine izinsiz girip onu, kendiminkini serdiğim gibi herkesin gözleri önüne sermekten çekinmiştim, hâlâ da çekiniyorum. Şu kadarını söylemekle yetineyim, sırrımı keşfettiği an, bütün kalbimle inanıyorum ki, kendi sırrını da ilk keşfettiği andı, aynı zamanda da bir gece içinde bana karşı değiştiği zamandı. Başkalarını aldatmayacak kadar dürüst yapısı kendisini kandırmayacak kadar da asildi. Benim düşünmekten kaçındığım kuşku onun içine bütün ağırlığıyla ilk düştüğünde gerçek, her şeye ağır basıp kendi dürüst, sade diliyle şöyle demişti: Onun için üzgünüm; kendim için üzgünüm.

Bana bunu ve o zaman henüz anlayamadığım başka şeyleri söylüyordu. Tavrındaki değişikliği son derece iyi hissediyordum, başkalarının yanındayken tüm arzularımı yerine getirmek için daha da sevecen, daha da hazır bekliyor, baş başa kaldığımız zamanlardaysa kendini tutuyor, üstüne bir hüznün çöküyor ve bulabildiği ilk işle kendini meşgul etmeye çalışıyordu. O tatlı hassas dudakların neden artık nadiren ve öyle tutuk tutuk gülümsediklerini, o berrak mavi gözlerin bana niye bazen bir meleğin şefkatiyle, bazense bir çocuğun masum şaşkınlığıyla baktığını anlıyordum. Ama değişiklik bundan öte bir şeyler de söylüyordu. Elinde bir soğukluk, yüzünde doğal olmayan durgun bir ifade vardı; bütün hareketleri sürekli bir kaygı ve suçluluk kokuyordu. Onda ve kendimde bulup çıkardığım duygular, her ikimizin de hissettiği o söze dökülmemiş duygular bunlar değildi. Ondaki değişiklikte bizi hâlâ gizliden gizliye birbirimize yakınlaştıran bir şeyler vardı, ama aynı şekilde gizliden gizliye birbirimizden uzaklaştıran şeyler de vardı.

Kuşku ve şaşkınlık içinde, ortada kendi kendime çözmeme gereken bir giz bulunduğuna dair hafif bir şüpheyile, aydınlanabilmek için Miss Halcombe'un tavır ve hareketlerini inceledim. Bizim gibi iç içe yaşandığında, hiçbirimizde diğerlerini etkilemeyen bir değişiklik olması mümkün değildi. Miss Fairlie'deki değişiklik üvey ablasını da etkilemişti. Ağzından bana karşı duygularında bir değişiklik olduğunu gösteren tek kelime çıkmamış da olsa insanın içine işleyen gözleri her an beni izlemek gibi yeni bir âdet edinmişlerdi. Bakışında bazen bastırılmış bir öfke, bazen bastırılmış bir dehşet sezileniyordu, bazen ikisi de değil; kısaca hiçbir anlam çıkaramıyordum bakışından. Üçümüzün de birbirimize karşı tutuk davrandığı bir hafta geçti. Acınası zayıflığımı ve kendimi ihmal etmemi çok geç de olsa hissetmemle birlikte daha da kötüleşen durumum dayanılmaz olmaya başlıyordu. İçinde yaşadığım eziyete derhal ve sonsuza dek bir son vermem gerektiğini hissediyordum; ama yapılacak en iyi şey ya da ilk söylenmesi gereken söz neydi, işte onu bilemiyordum.

Beni bu çaresiz ve utanç verici durumdan kurtaran Miss Halcombe oldu. Gereken, acı, beklenmedik gerçeği onun ağzından duydum; gösterdiği samimi şefkat bunu duymaktan düştüğüm dehşete dayanmama yardım etti, onun sezgileri ve cesareti benim ve Limmeridge Malikânesi'ndeki başkaları için son derece kötü sonuçlar doğurabilecek bir olayı iyi bir yöne çevirdi.

X

Bir perşembe günüydü, Cumberland'de geçirdiğim üçüncü ay sona ermek üzereydi. Sabah her zamanki saatte kahvaltı salonuna indiğimde, Miss Halcombe onu tanıdığımdan beri ilk kez henüz masada her zamanki yerini almamıştı.

Miss Fairlie dışarıda, çimenlikteydi. Beni başıyla selamladı, ama içeri girmedi. Ne onun ne de benim ağzımdan ikimizden birini şaşırtacak tek bir kelime çıkmıştı, yine de söze dökülmemiş bir sıkılganlıkla her ikimiz de baş başa kalmaktan kaçınıyorduk. O çimenlikte, ben de kahvaltı salonunda Mrs. Vesey ya da Miss Halcombe'un gelmelerini bekledik. Oysa daha iki hafta öncesine kadar hemen yanına giderdim, çabucak el sıkışıp rahatlıkla her zamanki sohbetimize başlardık!

Birkaç dakika sonra Miss Halcombe içeri girdi. Aklı başka yerde gibiydi, geciktiği için dalgın dalgın özür diledi.

"Mr. Fairlie'nin benimle görüşmek istediği ailevi bir konu vardı, o yüzden geciktim," dedi.

Miss Fairlie bahçeden içeri girdi, her sabah yaptığımız gibi selamlaştık. Eli her zamankinden daha soğuk geldi elime. Yüzüme bakmadı, çok solgun görünüyordu. Bunu, onun hemen ardından odaya giren Mrs. Vesey bile fark etti.

"Hava değişimi yüzünden olsa gerek," dedi yaşlı kadın. "Kış geliyor, ah, tatlım, pek yakında kış geliyor."

Onun ve benim kalplerimize kış gelmişti bile!

Bir zamanlar, o gün yapacaklarımıza dair neşeli konuşmalarla geçen kahvaltımız kısa sürdü ve sessiz geçti. Miss Fairlie konuşmalar arasındaki uzun sessizliklerin baskısını üzerinde hisseder gibiydi ve bu sessizlikleri bozması için yardım ister gibi ablasına bakıyordu. Miss Halcombe, hiç âdeti olmamasına karşın birkaç kez duraksadıktan sonra sonunda konuştu.

"Bu sabah amcanla görüştüm, Laura," dedi. "Mor odayı hazırlamak gerektiğini düşünüyor; sana söylediğimi de doğruladı. Pazartesi günüymüş, salı değil."

Miss Halcombe bunları söylerken Miss Fairlie önüne, masaya bakıyordu. Gergin bir tavırla parmaklarıyla masanın üstündeki kırıntılarla oynuyordu. Yanaklarından sonra dudakları da soldu ve gözle görülür bir şekilde titremeye başladı. Aramızda bunu tek fark eden ben değildim. Miss Halcombe da bunu gördü ve hemen masadan kalkarak bize örnek oldu.

Mrs. Vesey ve Miss Fairlie odadan birlikte çıktılar. Miss Fairlie, yaklaşmakta olanı önceden bilmenin üzüntüsüyle bir an şefkat dolu hüznü mavi gözleriyle adeta veda eder

gibi baktı bana. Kalbime bıçak gibi saplanan bir acı hissettim; onu pek yakında kaybedeceğimi ve bu yüzden de onu hep aynı şekilde seveceğimin habercisi olan acıyı.

Kapı onun arkasından kapanınca bahçeye doğru döndüm. Miss Halcombe elinde şapkası, sırtında şalı, çimenliğe açılan geniş camlı kapının önünde durmuş, dikkatle bana bakıyordu.

“Odanızda çalışmaya başlamadan önce,” dedi, “biraz boş zamanınız var mı?”

“Elbette, Miss Halcombe. Her zaman emrinizdeyim.”

“Sizinle baş başa konuşmak istiyorum, Mr. Hartright. Şapkanızı alıp bahçeye gelin lütfen. Sabahın bu saatinde bizi rahatsız edecek kimse olmaz orada.”

Biz çimenliğe çıkarken bahçıvan yamaklarından biri –gencecik bir çocuk– elinde bir mektupla yanımızdan geçip eve doğru ilerledi. Miss Halcombe onu durdurdu.

“O mektup bana mı?” diye sordu.

Genç çocuk mektubu uzatırken, “Yok, hanımefendi, Miss Fairlie’ye olduğu söylendi,” diye karşılık verdi.

Miss Halcombe mektubu onun elinden aldı ve üzerindeki adrese baktı.

“Tuhaf bir elyazısı,” dedi kendi kendine. “Laura’ya bu mektubu kim yazmış olabilir? Nereden buldun bunu?” diye sordu bahçıvan yamağına.

“Şey, hanımefendi,” dedi genç çocuk, “az önce bir kadın verdi.”

“Hangi kadın?”

“Yaşını başını almış bir kadın.”

“Yaşlı bir kadın demek. Tanıdığın biri mi?”

“Tanıdığım biri diyemem, çünkü onu ilk defa gördüm.”

“Ne tarafa gitti?”

“Şu kapıya doğru,” dedi bahçıvan yamağı, iyice düşünüp taşınarak güneye dönüp geniş bir kol hareketiyle İngiltere’nin o yönünün tamamını gösterdi.

“İlginç,” dedi Miss Halcombe, “bir rica mektubu olsa gerek. Al bakalım,” diyerek mektubu genç çocuğa geri verdi, “eve götürüp uşaklardan birine ver. Şimdi, Mr. Hartright, sizce bir sakıncası yoksa şu tarafa yürüyelim.”

Çimenlikten geçip Limmeridge’e geldiğimin ertesi günü gittiğimiz yolda yürümeye başladık. Miss Halcombe, Laura Fairlie’yle birbirimizi ilk gördüğümüz kameriyeye geldiğimizde durdu ve yürüdüğümüz sürece koruduğu sessizliği bozdu.

“Size söylemek istediklerimi burada söyleyebilirim,” dedi.

Böyle deyip kameriyeye girdi, içerideki küçük yuvarlak masanın çevresindeki sandalyelerden birine oturdu, bana da diğerine oturmam için işaret etti. Kahvaltı salonunda benimle konuştuğunda olacakları tahmin etmişim, şimdiyse artık emindim.

“Mr. Hartright,” dedi. “Bir şeyi açık açık söyleyerek başlayacağım. Lafı döndürüp dolaştırmadan, bundan hiç hoşlanmam, sizi pohpohlamadan, bundan da nefret ederim, bizimle kaldığınız süre içinde size dostça bir sevgi beslediğimi söyleyeceğim. İnanılmaz koşullarda rastladığınız o bedbaht kadınla aranızda geçenleri anlattığınızda hakkınızda iyi şeyler düşünmüştüm. Olayı akıllıca idare edememiş olabilirsiniz, ama kendinize hâkim olabilmeniz, gösterdiğiniz özen ve şefkat tam bir beyefendiye yakışır türdendi. Bunlar bende bıraktığınız ilk izlenimin iyi olmasını sağladı, siz de beni hayal kırıklığına uğratmadınız.”

Sustu, ama sözünü bitirmeden benden bir karşılık beklemediğini belirtircesine elini kaldırdı. Kameriyeye girdiğimde Beyazlı Kadın hiç aklımda yoktu. Ama şimdi Miss Halcombe'un kendi sözleri bu macerayı tekrar hatırlamama neden olmuştu. Bu olay görüşmemiz boyunca aklımdan çıkmadı, çıkmaması da sonuçsuz kalmadı.

“Dostunuz olarak,” diye konuşmayı sürdürdü Miss Halcombe, “size, hemen şimdi, kendi sade, açıksözlü, lafımı esirgemeyen tarzımla sırrınızı keşfettiğimi söyleyeceğim; bana yardım eden ya da ipucu veren olmadı, haberiniz olsun. Mr. Hartright, kız kardeşim Laura'ya düşüncesizce kaptırdınız gönlünüzü, hem de korkarım ki çok derinden ve yürekten. Bunu kendi ağzınızdan duymaya zorlamayacağım sizi, çünkü inkâr etmeyecek kadar dürüst olduğunuzu hem görüyorum hem de biliyorum. Sizi suçlamıyorum bile, umutsuz bir aşka yelken açtığınız için size acıyorum. Kız kardeşimin kalbini hileyle kazanmaya çalışmadınız, onunla gizlice konuşmaya kalkmadınız. Sizin suçunuz zayıf olmak ve kendi çıkarınızı korumamak, daha ötesi değil. Herhangi bir şekilde daha özensiz davranmış olsaydınız ya da haddinizi bilmeseydiniz önceden haber vermeksizin ve de hiç kimseye danışmaya gerek görmeden sizden hemen evi terk etmenizi isterdim. Şu andaysa suçu gençliğinizde ve konumunuzda buluyorum, sizde değil. El sıkışalım, sizi üzdüm, daha da üzeceğim ama yapacak bir şey yok, önce dostunuz Marian Halcombe'la el sıkışın.”

Doğrudan yüreğime, onuruma ve cesarettime seslenen, beni böyle eşit tutma lütfunu gösteren bu sıcak, yüce gönüllü ve korkusuz şefkat beni bir anda etkiledi.

“Beni dinleyin,” dedi kendimi kaybettiğimi görmezden gelme nezaketini göstererek. “Beni dinleyin de bir an önce bitirelim şu işi. Şimdi söyleyeceğim şeyi söylerken toplumsal eşitsizlikler meselesine, son derce çetin ve zalim bulduğum o konuya girmek zorunda olmamak beni çok rahatlatıyor. Sizi can evinizden vuracak olan koşullar beni, benimle aynı çatı altında dostça bir yakınlık içinde yaşamış olan bir adamı rütbe ve unvan meselelerine girerek küçük düşürmekten kurtarıyor. Kimse daha fazla zarar görmeden Limmeridge Malikânesi'nden ayrılmalısınız, Mr. Hartright. Bunu size söylemek benim görevim, İngiltere'deki en eski ve en zengin aileden bile olsanız yine aynı şekilde görevim olacaktı. Buradan gitmelisiniz, bir resim öğretmeni olduğunuz için değil...”

Bir an bekledi, yüzünü tamamen bana çevirdi ve masanın öbür ucundan uzanıp kolumu sıkı sıkı tuttu.

“Bir resim öğretmeni olduğunuz için değil,” diye tekrar etti, “Laura Fairlie nişanlı olduğu ve pek yakında evleneceği için.”

Bu son söz kalbime kurşun gibi saplandı. Kolum onu tutan eli hissetmez oldu. Ne kımıldayabildim ne de tek kelime edebildim. Ayaklarımızın altındaki kuru yaprakları süpüren keskin güz esintisi ansızın benim çılgın umutlarımı da kuru yapraklar gibi süpüren buz gibi bir rüzgârmış gibi geldi bana. Umutlar! Nişanlı olsa da, olmasa da Laura Fairlie bana aynı derecede uzaktı. Benim yerimde başka bir adam olsa bunu hatırlar mıydı? Onu benim kadar sevmiş olsaydı, hayır.

Sancı geçti, geriye yalnızca beni uyuşturan sabit bir ağrı kaldı. Miss Halcombe'un elini tekrar hissettim, kolumu daha da sıkı tutuyordu, başımı kaldırıp ona baktım. İri siyah gözlerini bana dikmiş yüzümün renginin solmasını seyrediyordu, benim hissettiğimi o görüyordu.

“Ezip geçin!” dedi. “Burada, onu ilk gördüğünüz yerde ezip geçin! Bir kadın gibi altında ezilmeyin. Koparıp atın içinizden, bir erkek gibi çiğneyip geçin üzerinden!”

Sesindeki sertliği bastırarak konuşmasından, üzerime diktiği gözlerindeki bakışta ve henüz serbest bırakmadığı kolumu tutuşunda yoğunlaşan azminden aldığım güçle kendime geldim. Bir dakika ikimiz de sessizce bekledik. Bir dakikanın sonunda onun yiğitliğime duyduğu güveni haklı çıkarmış, en azından dıştan bakıldığında, tekrar kendimi kontrol edebilmeyi başarmıştım.

“Kendinize geldiniz mi?”

“Yeterince, Miss Halcombe, sizden ve ondan özür dileyecek kadar. Tavsiyenize uyacak ve size minnetimi başka hiçbir şekilde olmasa da bu şekilde gösterecek kadar.”

“Gösterdiniz bile,” diye karşılık verdi, “bu sözlerle gösterdiniz. Mr. Hartright, artık aramızda gizliye saklıya yer yok. Kız kardeşimin bana farkında olmadan belli ettiğini sizden saklamaya kalkmam. Bizlerden kendi iyiliğiniz için olduğu kadar onun iyiliği için de ayrılmalısınız. Buradaki varlığınız, bizimle kurmak zorunda olduğunuz yakınlık, Tanrı biliyor ya başka hiçbir zararı olmasa da onu perişan etti, dengesini bozdu. Onu canımdan çok seven ben, onun o saf, asil, masum yapısına iman eder gibi inanmayı öğrenmiş olan ben, verdiği evlilik sözüne sadakatsizlik sayılabilecek bir duyguya yenik düştüğünden beri içten içe çektiği vicdan azabının son derece farkındayım. Nişanlısına karşı büyük bir sevgi beslediğini söyleyecek değilim, olanlardan sonra bunu söylemek anlamsız olur zaten. Bu evliliğin temelinde aşk değil saygı var; babası iki yıl önce ölüm döşeginde bu evliliği istediğini söyledi, kendisi bunu ne sevinçle karşıladı ne de karşı çıktı, yalnızca kabul etti. Siz buraya gelene kadar Laura da, evleneceği adamı ne çok çekici ne de çok itici bulan, onu sevmeyi evlenmeden önce değil de evlendikten sonra öğrenen (Nefret etmeyi öğrenmezlerse!) İngiltere’deki başka yüzlerce kadın gibiydi. Eski dengesini bozan ve rahatını kaçıran bu yeni düşünce ve hislerin değişmeyecek kadar derine kök salmadığını umuyorum şiddetle; siz de fedakârlık edip aynı şeyi umacak cesareti göstermelisiniz. Yokluğunuz, (eğer namusunuzdan, cesaretinizden ve sağduyunuzdan bu kadar emin olmasaydım onlara şu anki gibi güvenmezdim) yokluğunuz çabalarımın destek olacak ve zaman üçümüze de yardımcı olacak. Size güvenmekte yanılmadığımı bilmek de bir şeydir. Sizinle nasıl bir ilişki içinde olduğunı unutmak düşüncesizliğini gösterdiğiniz öğrencinize, ricasını geri çevirmediğiniz o yabancıya, o kimsesize davrandığınızdan daha az dürüst, daha namert ve daha düşüncesizce yaklaşmayacağınızı bilmek de bir şeydir.”

İşte tekrar Beyazlı Kadın’ı anmıştı! Anne Catherick’i anmadan ve onu kaçınmamız mümkün olmayan bir alın yazısı gibi aramıza sokmadan Miss Fairlie’yle benden söz etmenin hiç mi yolu yoktu?

“Anlaşmamızı bozmak için Mr. Fairlie’ye nasıl bir mazeret bulabileceğimi söyleyin bana,” dedim. “Özrüm kabul edildikten sonra ne zaman gitmem gerektiğini söyleyin. Size ve tavsiyelerinize harfiyen uyacağıma söz veriyorum.”

“Zamanlama, her açıdan önemli,” diye karşılık verdi Miss Halcombe. “Bu sabah önümüzdeki pazartesiden ve mor odayı hazırlamaktan söz ettiğimi duydunuz. Pazartesi gelmesini beklediğimiz konuk...”

Daha açık konuşmasını bekleyemedim. Öğrendiklerimden sonra, Miss Fairlie’nin masadaki hali ve tavrından Limmeridge Malikânesi’ne beklenen konuşun onun müstakbel

kocasını olduğunu anlamıştım. Bastırmaya çalıştım, ama içimden kontrol edemediğim bir şey yükseldi ve Miss Halcombe'un sözünü kestim.

"Bırakın bugün gideyim," dedim acı acı. "Ne kadar erken o kadar iyi."

"Hayır, bugün olmaz," diye karşılık verdi. "Sözleşmeniz sona ermeden gidişiniz için Mr. Fairlie'ye gösterebileceğiniz tek mazeret bir an önce Londra'ya dönmenizi gerektiren bir acil durum çıkmış olması. Ona bunu söylemek için yarını, postanın gelmesini beklemelisiniz, çünkü o zaman planlarınızı Londra'dan gelen bir mektup yüzünden değiştirdiğinizi düşünecektir. İnsanın kendini küçültüp yalan söylemesi, en zararsız yalan bile olsa çok kötü ve çok rahatsız edici bir şey, ama Mr. Fairlie'yi tanıyorum, önemsiz bir nedenden onu önemsemediğinizi düşünecek olursa gitmenize asla izin vermez. Cuma sabahı konuşun onunla; (patronunuzla ilişkinizin iyiliği için) zamanınızın geri kalanını yarım kalmış işlerinizi mümkün olduğunca derli toplu bırakmaya çalışarak geçirin ve cumartesi günü buradan ayrılın. Böylece, Mr. Hartright, hepimize yeterince zaman kalacaktır."

Daha ona, isteklerine harfiyen uyacağımı söyleyemeden çalılıktan gelen ayak sesleriyle ikimiz de irkildik. Evdekilerden biri bizi arıyordu! Kan başıma hücum etti; sonra da geri çekildi. Böyle bir zamanda, bu koşullarda bize hızla yaklaşmakta olan üçüncü kişi Miss Fairlie olabilir miydi?

Miss Fairlie karşısındaki konumum daha şimdiden o kadar üzücü ve çaresizce değişmişti ki bizi rahatsız edip kameriyenin kapısına dikilen kişinin sadece Miss Fairlie'nin hizmetçisi olduğunu görünce rahatladım.

"Sizinle bir saniye konuşabilir miyim, hanımefendi?" dedi kız telaşlı ve huzursuzca.

Miss Halcombe merdivenden indi ve hizmetçiyle birlikte birkaç adım yürüdü.

Kendi kendime kalınca aklım, tarif edecek kelime bulamadığım bir perişanlık duygusuyla, yakında dönecek olduğum Londra'daki ıssız evimin yalnızlığına ve umarsızlığına gitti. Annemi, Cumberland'de beni bekleyen fırsatlar için annemle birlikte safça umutlara kapılıp sevinmiş olan kız kardeşimi, eski ve ihmal edilmiş dostları hatırlar gibi sevgi dolu bir kederle düşündüm; ilk kez şimdi bu düşünceleri kalbimden epeydir uzak tuttuğumu utançla ve esefle fark ediyordum. Sözleşmemi bozarak geri dönüp sefil sırrımı itiraf ettiğimde, Hampstead'de geçirdiğimiz o son mutlu gecemizde benden öylesine umut dolu ayrılmış olan annem ve kız kardeşim ne hissedeceklerdi!

Yine Anne Catherick! Annemle ve kız kardeşimle geçirdiğim veda gecesini bile ay ışığında Londra'ya yaptığım o yürüyüşü hatırlamadan anamıyordum. Ne demekti bu? O kadın ve ben bir daha mı karşılaşacaktık? Hiç değilse mümkündü bu. Londra'da yaşadığımı biliyor muydu? Evet, ona bunu söylemiştim. Bana sorduğu o tuhaf sorudan, baronet unvanlı çok tanıdığım olup olmadığını sormasından ya önceydi ya da sonra, kafam o sırada karışık olduğu için tam olarak ne zamandı hatırlayamıyorum.

Miss Halcombe'un hizmetçiyi yollayıp yanıma dönmesi birkaç dakika aldı. Şimdi o da huzursuz ve telaşlı görünüyordu.

"Gereken her şeyi konuştuk, Mr. Hartright," dedi. "Birbirimizi anladık, dostlar böyle yapmalı zaten, artık eve dönebiliriz. Doğruyu söylemek gerekirse, Laura için endişeleniyorum. Beni hemen görmek istediği haberini yollamış; hizmetçi bu sabah gelen bir mektubun hanımını çok tedirgin ettiğini söylüyor, biz buraya gelmeden önce eve

yolladığım mektup bu, kuşkusuz.”

Çalılık patikadan apar topar eve döndük. Miss Halcombe söylemesi gerektiğine inandığı her şeyi söylemiş olsa da ben söylemek istediklerimin hepsini söylememiştim. Limmeridge'e beklenen konuğun Miss Fairlie'nin müstakbel kocası olduğunu duyduğumdan beri onun kim olduğunu öğrenmek için meraktan yanıp tutuşuyordum. Bir daha bu soruyu sorma şansım olmayacak gibi görünüyordu; o yüzden dönüş yolunda sordum.

“Birbirimizi anladığımızı söyleme nezaketini göstermiş olduğunuza göre, Miss Halcombe,” dedim, “hoşgörünüz için minnettar olduğumdan ve isteklerinizi harfiyen yerine getireceğimden de kuşkunuz olmadığına göre, acaba sorabilir miyim...” (duraksadım, kendimi zorlayıp onun müstakbel kocasını düşünmeye çalışmışım, ama ondan söz etmek düşünmekten de zordu), “Miss Fairlie'nin nişanlısı kimdir?”

Aklının kız kardeşinin yolladığı haberde olduğu apaçık belliydi. Aceleyle dalgın dalgın yanıtladı:

“Hampshire'da geniş toprakları olan bir beyefendi.”

Hampshire! Anne Catherick'in doğduğu yer. Yine ve yine Beyazlı Kadın. Bu bir kaderdi.

“Adı nedir peki?”

“Sir Percival Glyde.”

“Sir” ... Sir Percival! Miss Halcombe'un şu anda verdiği yanıtla tekrar hatırlatılana kadar Anne Catherick'in tanıyor olabileceğim baronet unvanlı adamla ilgili o kuşku dolu sorusu, zaten Miss Halcombe kameriyede benimle konuşmaya başladığından beri hiç aklımdan çıkmamıştı. Birdenbire durdum ve ona baktım.

“Sir Percival Glyde,” diye yineledi, daha önce verdiği yanıtı duymadığımı düşünerek.

“Şövalye mi, baronet mi?” diye sordum daha fazla saklayamadığım bir tedirginlikle.

Bir an duraksadıktan sonra hayli soğuk, yanıt verdi:

“Baronet, elbette ki.”

XI

Eve dönene kadar ikimiz de tek kelime daha etmedik. Miss Halcombe hemen kız kardeşinin odasına koştu, ben de Mr. Fairlie'nin henüz onarıp çerçevelemediğim resimlerini başka ellere teslim etmeden önce derleyip toplamak için çalışma odama çekildim. Yalnız kalır kalmaz o âna kadar bastırdığım, durumumu büsbütün katlanılmaz hale getiren düşünceler aklıma üşüştü.

Laura Fairlie nişanlıydı, evlenecekti; müstakbel kocası da Sir Percival Glyde'di. Hampshire'da mülk sahibi, baronet unvanlı bir adam.

İngiltere'de yüzlerce baronet, Hampshire'da onlarca mülk sahibi vardı. Sir Percival Glyde'in Beyazlı Kadın'ın bana sorduğu o kuşku dolu soruyla herhangi bir ilgisi olduğunu düşünmek için elle tutulur hiçbir nedenim yoktu. Yine de ilgisi olduğunu düşünüyordum. Zihnimde onu Miss Fairlie ile, Miss Fairlie'yi de aralarındaki uğursuz benzerliği fark

ettiğim geceden beri Anne Catherick'le ilişkilendirdiğim için mi böyle düşünüyordum? Sabah yaşananlar daha şimdiden, sıradan ihtimal ve tesadüflerin akla getireceği hayallere kapılmama neden olacak kadar sınırlarımı mi bozmuştu? Kim bilir... Tek bildiğim kameriyeden dönerken Miss Halcombe'la aramda geçen konuşmanın beni tuhaf bir şekilde etkilediği idi. Bilinmez bir tehlikenin, geleceğin karanlığında hepimizden gizlendiğini kuvvetle seziyordum. Cumberland'den pek yakında ayrılacak olsam da olaylar zincirinin kopamayacağı bir halkası haline gelmemiş miydim çoktan, –Aramızda, sonunda olacakları gerçekten olacakları gibi görebilen var mıydı?–, kuşkularım gitgide artıyordu. Ne acıdır ki, kısa süren cüretkâr aşkımanın hazin sonunun verdiği acı, belli belirsiz yaklaşan, görünmeden tehdit eden ve zamanın başlarımızın üstünde asılı tuttuğu bir şeyin varlığını kuvvetle hissetmem karşısında körelip siliniyor gibiydi...

Resimlerle uğraşmaya başlayalı yarım saat kadar olmuştu ki kapı vuruldu. “Girin,” dememle açıldı ve Miss Halcombe odaya girerek beni şaşırttı. Öfkeli ve tedirgin bir hali vardı. Ben ona veremedim hemen kendine bir sandalye çekip yanı başıma oturdum.

“Mr. Hartright,” dedi, “konuşmamız gereken sıkıntılı konuların bittiğini sanıyordum, en azından bugünlük. Ama öyle değilmiş. Kız kardeşimi, yaklaşan evliliğinden korkutmak için yapılmış alçakça bir hainlik söz konusu. Bahçıvanı, Miss Fairlie'ye tuhaf bir elyazısıyla yazılmış mektubu götürmesi için eve yolladığımı gördünüz, değil mi?”

“Kesinlikle.”

“İmzasız bir mektupmuş; Sir Percival Glyde'ı kız kardeşimin gözünden düşürmek için yapılmış aşağılık bir girişim. Onu o kadar tedirgin edip korkutmuş ki yanından ayrılıp buraya gelebilmem için onu yatıştırmakta epey zorlandım. Bunun ailevi bir mesele olduğunu ve size danışmamam gerektiğini, bunun sizi etkilemeyeceği gibi ilgilendirmeyeceğini de biliyorum...”

“Bağışlayın ama Miss Halcombe, Miss Fairlie'nin ya da sizin mutluluğunuzla ilgili her şey beni etkiler de, ilgilendirir de.”

“Bunu duyduğuma sevindim. Bu evde ya da dışarıda bana akıl verebilecek tek kişi sizsiniz. Sağlık durumuna, her türlü güçlük ve belirsizlikten ne kadar korktuğuna bakılırsa Mr. Fairlie'ye danışmak düşünülemez bile. Rahip kendi alışlagelmiş görevlerinin dışında hiçbir şey bilmeyen iyi niyetli ama zayıf bir adamdır, komşularımız da sıkıntı ve tehlike ânında rahatsız edemeyeceğiniz türden rahatına düşkün uzak tanıdıklardır yalnızca. Öğrenmek istediğim şu: Mektubu kimin yazdığını bulmak için bir an önce elimden geleni yapmalı mıyım? Yoksa bekleyip yarın Mr. Fairlie'nin avukatına mı danışmalıyım? Bir gün kaybetmeli mi kaybetmemeli mi, soru bu; belki de çok önemli bir soru bu. Ne düşünüyorsunuz, Mr. Hartright, söyleyin. Eğer son derece hassas bir konuda size güvenmem çoktan gerekmiş olmasaydı çaresizliğim bile bahane olamazdı bana. Ama aramızda geçen bunca şeyden sonra yalnızca üç aydır tanıştığımızı göz ardı etmekle hata yapıyor olamam.”

Mektubu bana verdi. Herhangi bir hitap sözü olmadan birdenbire başlıyordu mektup:

Rüyalara inanır mısınız? Kendi iyiliğiniz için, umarım inanıyorsunuzdur. Kutsal Kitap rüyalar ve onların gerçekleşmesi için ne diyor bakın ve çok geç olmadan uyarımı dikkate alın. (Yaratılış 40:8, 41:25; Daniel 4:18-25)

Dün gece rüyamda sizi gördüm, Miss Fairlie. Bir kilisede, sunak parmaklıklarının çevirdiği alanda duruyorum. Tören masasının bir yanında ben, bir yanında beyaz cüppesi ve dua kitabıyla rahip duruyordu.

Bir süre sonra bir adam ve bir kadın evlenmek için kilisenin koridorundan bize doğru yürüdüler. Kadın sizdiniz. Beyaz ipek elbiseniz ve uzun, beyaz dantel duvağınızla o kadar güzel ve masum görünüyordunuz ki bu haliniz bana dokundu ve gözlerime yaşlar doldu.

Bunlar, genç bayan, Tanrı katında kutsal sayılan merhamet gözyaşlarıydı; hepimizin döktüğü sıradan gözyaşları gibi gözlerimden akıp gitmek yerine iki ışına dönüştüler ve sunakta, yanınızda duran adama yönelerek onun göğsüne değene kadar uzadılar. Bu iki ışın onunla benim aramda gökkuşağı gibi iki köprü oluşturdu. Gözlerimle ışınları izledim ve adamın yüreğinin derinliklerini gördüm.

Evlendiğiniz adamın dış görünüşü düzgünceydi. Boyu ne uzun ne de kısaydı, ortalamadan biraz daha kısa boyluydu. İnce, hareketli, ateşli, kırk-kırk beş yaşlarında bir adamdı. Yüzü solgundu ve alnının üst tarafındaki saçlar dökülmüştü, ama başının başka yerlerindeki saçlar koyu renkti. Çenesi tıraşlıydı ama koyu kahverengi favorileri ve bıyığı vardı. Gözleri kahverengiydi ve ışıltılıydı; burnu düz ve güzeldi, bir kadının olabileceği kadar narindi. Elleri de öyle. Ara sıra kuru bir öksürük tutuyordu ve sağ elini ağzını örtmek için kaldırdığında elinin sırtında eski bir yaranın kırmızı izi görülüyordu. Rüyama giren doğru adam mıymış? Bunu en iyi siz bilirsiniz Miss Fairlie; kandırılmış mıyım, kandırılmamış mıyım siz karar verebilirsiniz. Okumaya devam edin ve adamın içyüzüne dair neler gördüğümü öğrenin, rica ederim okuyun ve ders çıkarın.

Gözlerimle iki ışını izledim ve adamın yüreğinin en derinlerini gördüm. Gece gibi karanlıktı, üzerine yeryüzüne inmiş bir meleğin elyazısıyla, yanan kırmızı harflerle, “Acımasız ve vicdansız. Başkalarının hayatını mahvetti, yanındaki kadının da hayatını mahvedecek,” yazıyordu. Ben bunu okuduktan sonra iki ışın yön değiştirdi ve adamın omzuna yöneldiler; orada, adamın arkasında kötü bir ruh duruyor, gülüyordu. Işınlar bir kez daha yön değiştirdi ve sizin omzunuza yöneldiler; orada, sizin arkanızda da ağlayan bir melek duruyordu. İki ışının arası açıldıkça açıldı ve sizi birbirinizden ayırdı. Rahip boş yere evlenme akdinin olduğu sayfaları arıyordu: Kitabın bu sayfaları eksikti, rahip kitabı kapatıp umutsuzlukla önüne koydu. Derken gözlerimde yaşlarla yüreğim güm güm atarak uyandım; çünkü ben rüyalara inanırım.

Siz de, Miss Fairlie, kendi iyiliğiniz için rica ederim benim gibi inanın onlara. Yusuf, Daniel ve Kutsal Kitap’taki diğerleri de rüyalara inanırdı. Onun zavallı karısı olmayı kabul edecek sözleri söylemeden önce elinde yara izi olan adamın geçmişini araştırın. Size bu uyarıyı kendim için değil, sizin iyiliğiniz için yapıyorum. Nefes aldığım sürece sizin iyiliğinizi düşüneneğim. Annenizin kızının benim için ayrı bir yeri vardır, çünkü anneniz benim ilk, en iyi ve tek dostumdu.

Tuhaf mektup, altında herhangi bir imza olmadan, bu şekilde bitiyordu.

Elyazısından bir ipucu çıkarmak mümkün değildi. Çizgili kâğıda, karınca duası gibi küçük kitap harfleriyle yazılmıştı. Kötü ve silik bir yazıydı, mürekkep lekeleri okunmasını zorlaştırıyordu, ama bunların dışında ayırt edici bir özelliği yoktu.

“Kara cahil birinin yazdığı bir mektup değil bu,” dedi Miss Halcombe, “ama tahsilli, üst tabakadan birinin yazdığı bir mektup olamayacak kadar da tutarsız. Gelinlik ve duvaktan söz edişine bakılacak olursa bir kadının elinden çıkmış gibi görünüyor. Ne dersiniz, Mr. Hartright?”

“Bana da öyle geliyor. Bir kadının elinden çıkmış olmakla birlikte sanki bu kadın...”
“Dengesiz mi?” diye öne sürdü Miss Halcombe. “Bana da öyle geldi.”

Karşılık vermedim. Konuşurken gözlerim mektubun son cümlesine takılıp kalmıştı: “Annenizin kızının benim için ayrı bir yeri vardır, çünkü anneniz benim ilk, en iyi ve tek dostumdu.” Bu cümle, mektubu yazanın akıl sağlığıyla ilgili az önce ifade ettiğim kuşkuyla birleşerek dile getirmeye ya da üzerinde düşünmeye dahi korktuğum bir fikir sokmuştu aklıma. Ben de sağlıklı düşünemiyor muyum acaba, diye kaygılanmaya başladım. Her beklenmedik olayı, her tuhaf sözü aynı gizli kaynağa; yaşanan her tuhaf olayı, söylenen her beklenmedik sözü aynı kaynağa, aynı uğursuzluğa bağlamak adeta bir saplantı halini almıştı. Bu defa, kendi soğukkanlılığımı ve aklımı korumak adına, elle tutulur bir kanıt olmadan herhangi bir yargıya varmamaya ve hiçbir tahminde bulunmamaya karar verdim.

“Eğer bu mektubu kimin yazdığını bulma şansımız olursa,” dedim mektubu Miss Halcombe’a geri verirken, “bu fırsatı çıktığı anda değerlendirmekte bir sakınca olacağını sanmam. Bahçivanla ona bu mektubu veren yaşlı kadın hakkında tekrar konuşmalıyız, sonra da araştırmalarımıza köyde devam etmeliyiz. Ama önce size bir şey sorayım. Az önce yarın Mr. Fairlie’nin avukatına başvurmadan söz ettiniz. Onunla daha önce görüşmenin yolu yok mudur? Neden bugün değil?”

“Bunu açıklayabilmem için,” dedi Miss Fairlie, “kız kardeşimin evliliğiyle ilgili bu sabah size söylemeye gerek görmediğim ve arzu etmediğim bazı konulara girmem gerekir. Sir Percival Glyde’in pazartesi günü buraya gelmekteki amaçlarından biri bugüne dek kararlaştırılmamış olan evlilik tarihini belirlemek. Yılbaşından önce evlenmek istiyor.”

“Miss Fairlie’nin onun bu arzusundan haberi var mı?” diye sordum merakla.

“Aklına bile gelmez; olanlardan sonra ben de ona haber verme sorumluluğunu üstüme almayacağım. Sir Percival Glyde isteklerini yalnızca Mr. Fairlie’ye iletmış, o da bana Laura’nın vasisi olarak Sir Percival Glyde’in beklentilerini karşılamaya hazır ve istekli olduğunu söyledi. Mr. Fairlie, Londra’daki aile avukatımıza, Mr. Gilmore’a mektup yazmış. Mr. Gilmore iş nedeniyle Glasgow’daymış ve dönerken Limmeridge Malikânesi’ne uğrayabileceğini söyleyen bir yanıt yazmış. Yarın gelip Sir Percival Glyde’in arzularını dinlemek üzere birkaç gün bizimle kalacak. Sonra kız kardeşimin evlilik sözleşmesiyle ilgili talimatlarla birlikte Londra’ya dönecek. Şimdi niye hukuki görüş almak için yarına kadar beklemekten söz ettiğimi anlıyor musunuz, Mr. Hartright? Mr. Gilmore iki nesildir Fairlie’lerin dostudur, ona başka hiç kimseye güvenemeyeceğimiz kadar güvenebiliriz.”

Evlilik sözleşmesi! Bu iki kelimeyi duymak bile yüreğime öyle kıskançlık dolu bir umutsuzluk sapladı ki, daha yüce ve iyi niyetli içgüdülerim bir anda köreldi. Bunu itiraf etmek kolay değil, ama anlatmayı üstlendiğim bu feci hikâyenin başından sonuna hiçbir şeyi saklamamalıyım; kindar bir umutla imzasız mektubun Sir Percival Glyde’a yüklediği müphem suçları düşündüm. Ya o korkunç son sözler söylenmeden önce bunların doğruluğu kanıtlanabilir ve evlilik suya düşerse? O zamandan beri, beni harekete geçiren duygunun yalnızca ve yalnızca Miss Fairlie’nin çıkarları olduğunu düşünmeye çalıştım, ama kendimi kandırıp buna inanmayı hiçbir zaman başaramadım, şimdi de başkalarını kandırmaya çalışmamalıyım. Beni harekete geçiren onunla evlenecek adama duyduğum

umursamaz, kindar, umarsız nefretti.

“Bir şey bulmak istiyorsak bir dakikamızı bile boşa harcamasak iyi olur,” dedim beni harekete geçiren bu yeni duygunun etkisiyle. Bahçıvanı ikinci bir defa sorgulamayı ve hemen arkasından araştırmalara köyde devam etmeyi bir kez daha öneriyorum.”

“Her ikisi için de size yardımcı olabilirim,” dedi Miss Halcombe ayağa kalkarken. “Hadi, Mr. Hartright, gidip elimizden geleni yapalım.”

Ona kapıyı açmak için uzandım, ama işe koyulmadan önce ona önemli bir soru sormak için birdenbire durdum.

“İmzasız mektubun bir yerinde,” dedim, “ayrıntılı kişisel tarifler verilmiş. Sir Percival Glyde’in adı geçmiyor, biliyorum, ama tarif hiç ona benziyor mu?”

“Tıpatıp, yaşının kırk beş olması bile...”

Kırk beş, Laura Fairlie henüz yirmi bir yaşında bile değildi! O yaştaki adamlar her dakika o yaştaki kadınlarla evleniyordu ve deneyimler bu tip evliliklerin en mutluları olduğunu gösteriyordu. Bunu biliyordum, yine de yaşından söz edilmesi bile yaşlarını kıyasladığımda Sir Percival Glyde’a duyduğum nefret ve güvensizliğin artmasına neden oluyordu.

“Tıpatıp,” diye devam etti Miss Halcombe, “sağ elindeki yara izine kadar, yıllar önce İtalya’da seyahatleyen olmuş. Bu mektubu yazanın onun görünüşüne dair her ayrıntıyı iyi bildiğine şüphe yok.”

“Yanılmıyorsam, onu rahatsız eden bir öksürükten bile söz ediliyor?”

“Evet, bu da doğru. Kendisi hafife alıyor gerçi, ama bazen dostlarını endişelendiriyor bu öksürük.”

“Onun hakkında hiç kötü bir şey kulağınıza gelmemiştir, sanırım, değil mi?”

“Mr. Hartright! Bu rezil mektubun sizi etkilemesine izin verecek değilsiniz umarım!”

Yüzüme ateş bastığını hissettim çünkü mektubun beni etkilediğini biliyordum.

“Değildir umarım,” dedim kafam karışmış olarak. “Bu soruyu sormaya hakkım yok belki de.”

“Sorduğunuz için üzülmedim,” dedi Miss Halcombe, “çünkü bu sayede Sir Percival’in namının hakkını verebileceğim. Ne ben ne de ailem onun hakkında tek bir kötü kelime duyduk, Mr. Hartright. Sir Percival Glyde iki çekişmeli seçimden tek sıyrık almadan çıkmış. İngiltere’de bunu yapabilen bir adam, karakteri oturmuş bir adamdır.”

Tek kelime etmeden çıkması için kapıyı açtım ve ben de arkasından dışarı çıktım. Beni ikna etmemiştii. Söylediklerini doğrulamak için gökten zembille yazıcı melek inse ve ölümlü gözlerimin önüne defterini serse bile beni ikna edemezdi.

Bahçıvanı her zamanki gibi işinin başında bulduk. Ne kadar sorgularsak sorgulayalım çocuğun aptallığından işe yarayacak bir şey çıkarmak mümkün değildi. Ona mektubu veren kadın yaşlı bir kadındı, ona tek kelime etmemiştii ve apar topar güneye doğru gitmişti. Bahçıvanın bize söyleyebilecekleri bundan ibaretti.

Köy, evin güneyine düşüyordu. O yüzden biz de köye gittik.

Sabırla Limmeridge'teki her yeri araştırıp her türden insana sorup soruşturduk. Ama hiçbirinden bir şey çıkmadı. Köylülerden üçü kadını gördüklerinden kesinlikle emin olduklarını söylediler, ama onu tarif edemedikleri ve onu son gördüklerinde ne yöne gittiği hakkında da aynı fikirde olmadıkları için bu konuda hiçbir şey bilmeyenlerin aksine bu üç parlak istisnanın da bize yararsız ve dikkatsiz komşularından daha fazla faydası dokunmadı.

İşe yaramaz soruşturmalarımız bir süre sonra bizi köyün sonuna, Mrs. Fairlie'nin okulunun bulunduğu yere getirdi. Binanın erkek çocuklara ayrılan bölümünün yanından geçerken işgal ettiği konumdan dolayı köydeki en bilge adam olduğunu varsayabileceğimiz okul müdürüyle son bir görüşme yapmayı önerdim.

“Okul müdürü, kadın köyden geçip giderken ve dönerken öğrencilerle meşguldü sanırım,” dedi Miss Halcombe. “Ama yine de deneyebiliriz.”

Oyun alanına girip binanın arkasındaki kapıya ulaşabilmek için sınıfın penceresi boyunca yürüdük. Bir an için durup pencereden içeri baktım.

Okul müdürü sırtı bana dönük olarak kürsüde oturmuş, biri hariç hepsi önünde toplanmış olan öğrencilere söylev çekiyordu. Diğerlerinden ayrı duran o çocuk sarışın gülbüz bir oğlandı, köşede bir taburenin üstünde diğerlerinden ayrı duruyordu; kendi ıssız adasında cezanın utancını tek başına çeken ümitsiz küçük bir Crusoe.

Vardığımızda kapı aralıktı ve ikimizin de verandada durduğu o bir dakika boyunca okul müdürünün sesini açık seçik duyabildik.

“Şimdi, çocuklar,” diyordu ses, “size söyleyeceklerimi iyi dinleyin. Eğer bu okulda hayaletler hakkında tek kelime daha edildiğini duyarsam, hepiniz için çok kötü olur. Hayalet diye bir şey yoktur, bu yüzden de hayalete inanan bir çocuk gerçek olamayacak bir şeye inanıyor demektir, Limmeridge Okulu'na giden ve gerçek olamayacak bir şeye inanan bir çocuk mantığa ve eğitime sırt çevirmiş demektir ve bu yüzden de cezalandırılması gerekir. Hepiniz orada taburenin üstünde utanç içinde duran Jacob Postlethwaite'i görüyorsunuz. Dün gece bir hayalet gördüğünü söylediği için değil, mantığa kulak vermeyecek kadar küstah ve inatçı olduğu için, ona böyle bir şeyin mümkün olamayacağını açıklamamdan sonra da hayalet gördüğünü söylemekte direttiği için cezalandırıldı o. Mecbur kalırsam Jacop Postlethwaite'e hayaletten kurtulana kadar sopa atarım ve eğer bu aranızdan birine de bulaşırsa daha da ileri gider, bütün okula hayaletten kurtulana dek sopa atarım.”

Müdürün konuşması bitince kapıyı açıp içeri giren Miss Halcombe, “Uygunsuz bir zamanda geldik galiba,” dedi.

Çocuklar ortaya çıkışımızı tuhaf karşıladı. Oraya tam da Jacob Postlethwaite'in sopaya çekilmesini görmek için geldiğimizi düşünür gibi bir halleri vardı.

“Hepiniz akşam yemeği için evlerinize gidebilirsiniz,” dedi okul müdürü, “Jacob hariç. Jacob olduğu yerde kalacak, hayalet lütfederse ona yemeğini getirir.”

Hem sınıf arkadaşlarının hem de akşam yemeğinin elden gittiğini gören Jacob artık daha fazla dayanamadı. Ellerini ceplerinden çıkarıp ters ters yumruklarına baktı, sonra onları ağır ağır kaldırıp gözlerini ovuşturmaya başladı, aynı zamanda da peş peşe kısa kısa burnunu çekiyordu; tıpkı saat başlarını gösteren top atışları gibi yeniyetme sıkıntısını gösteriyordu bu burun çekişleri de.

“Size bir şey sormak için buraya geldik, Mr. Dempster,” dedi Miss Halcombe, okul müdürüne. “Sizi hayaletleri kovalarken bulacağımızı hiç düşünmemiştik. Bütün bunlar ne demek oluyor? Bu olanların aslı astarı nedir?”

“Şu hıznır çocuk dün akşam bir hayalet gördüğünü söyleyerek bütün okulu korkutuyor, Miss Halcombe,” diye karşılık verdi okul müdürü. “Ve de ona bütün söylediklerimden sonra hâlâ saçma hikâyesinde diretiyor.”

“Çok ilginç,” dedi Miss Halcombe. “Bir oğlanın hayalet gördüğünü söyleyecek kadar hayal gücü olduğunu düşünmezdim. Zaten zor olan Limmeridge’teki genç dimağları şekillendirmek işinize yeni bir boyut katıldı demek, size bu konuda içtenlikle başarılar dilerim. Bu arada niye burada olduğumu, ne istediğimi anlatayım.”

Sonra da köydeki herkese çoktan sorduğumuz soruyu okul müdürüne de sordu. Aynı cesaret kırıcı yanıtı aldı. Mr. Dempster aradığımız kadını hiç görmemişti.

Mr. Dempster’ı selamlamış, sınıftan çıkmak üzereydi ki yanından geçerken ceza taburesinin üzerinde burnunu çeken Jacob Postlethwaite’in zavallı hali Miss Halcombe’un dikkatini çekti ve kapıyı açmadan önce küçük tutukluyla iki laf etmek üzere iyi niyetle durdu.

“Seni aptal şey,” dedi Miss Halcombe, “gidip Mr. Dempster’den özür dileyip hayalet konusunda dilini biraz kısa tutsan olmaz mı?”

“Eh, ama hayaleti gördüm,” diye üsteledi Jacob Postlethwaite, korku dolu gözlerle bakıp gözyaşlarına boğularak.

“Ne saçmalık! Öyle bir şey görmedin. Hayaletmiş! Ne hayaleti...”

“Affedersiniz, Miss Halcombe,” diye araya girdi okul müdürü, tedirgin bir hali vardı, “ama çocuğu sorgulamasanız daha iyi olur. Tutturduğu hikâyenin akla yakın hiçbir tarafı yok ve istemeden onun...”

“İstemeden onun ne?” diye sordu Miss Halcombe sertçe.

“İstemeden duygularınızı incitmesine neden olabilirsiniz,” dedi Mr. Dempster, oldukça dağılmış görünüyordu.

“İnanın, Mr. Dempster, böyle bir afacanın incitebileceği kadar hassas olduğumu düşünerek bana büyük iltifatta bulunuyorsunuz!” dedi Miss Halcombe. Meydan okur gibi bir edayla küçük Jacob’a döndü ve onu doğrudan sorgulamaya başladı. “Gel!” dedi, “Bu konuda her şeyi bilmek istiyorum! Seni yaramaz şey, hayaleti ne zaman gördün bakalım?”

“Dün, ikinci vakti,” diye karşılık verdi Jacob.

“Ah! Dün akşam, ikinci vakti gördün demek? Neye benziyordu peki?”

“Bembeyazdı, tam bir hayalet gibi,” diye karşılık verdi hayalet gören çocuk, yaşından büyük bir güvenle.

“Peki neredeydi?”

“Ta orada, kilisenin bahçesindeki mezarlıkta, tam da bir hayaletin olacağı yerde.”

“Tam bir ‘hayalet’ gibi, tam da bir ‘hayaletin’ olacağı yerde; kendini bildin bileli hayaletleri tanırmışsın gibi konuşuyorsun, seni küçük aptal! Hikâyene iyice hâkim olduğun belli. Herhalde şimdi de bana gördüğünün kimin hayaleti olduğunu söyleyeceksin.”

“Ah! Ama söyleyebilirim,” diye karşılık verdi Jacob, başını zafer dolu bir edayla sallayarak.

Miss Halcombe öğrencisini sorgularken, Mr. Dempster zaten birkaç kez konuşmayı

denemişti, şimdi de sesini duyurmaya kararlı olarak araya girdi.

“Miss Halcombe, bu soruları sorarak onu yalnızca cesaretlendirdiğinizi söylersem kusuruma bakmayın lütfen,” dedi.

“Yalnızca bir soru daha soracağım, Mr. Dempster, ondan sonra merak ettiğim her şeyi öğrenmiş olacağım. Evet,” diye devam etti Miss Halcombe, “kimin hayaletiydi, bakalım?”

“Müdire Mrs. Fairlie’nin,” diye fısıldayarak yanıt verdi Jacob.

Bu yanıtın Miss Halcombe’un üzerinde yarattığı etki okul müdürünün onun bunu duymasını engellemeye çalışmasına neden olan endişesini haklı çıkardı. Yüzü öfkeden kıpkırmızı kesildi, küçük Jacob’ı korkuyla tekrar gözyaşlarına boğan ani bir öfkeyle oğlana döndü, onunla konuşmak için ağzını açtı, sonra kendine hâkim oldu ve oğlan yerine okul müdürüyle konuşmaya başladı.

“Söyledikleri için böyle küçük bir çocuğu suçlamak boşa. Bu fikri aklına başkalarının soktuğundan hiç kuşku yok. Eğer bu köyde annemin anısına duymaları gereken saygı ve minneti unutmuş kişiler varsa, Mr. Dempster, bunların kim olduğunu bulacağım ve eğer Mr. Fairlie’de biraz hatırım varsa, bunun bedelini ödeyecekler.”

“Umarım, daha doğrusu eminim ki yanılıyorsunuz, Miss Halcombe,” dedi okul müdürü. “Olay çocuğun inatçılığından ve saçmalığından ibaret. Dün akşam kilisenin bahçesinden geçerken beyazlar içinde bir kadın görmüş ya da gördüğünü sanmış, gerçek ya da hayal ürünü bu kişi annenizin mezarının üzerinde olduğunu Limmeridge’teki herkesin ve onun da bildiği haçın yanında duruyormuş. Bu iki durum haliyle sizi çok şaşırtan o yanıtı vermesini açıklamaya yetiyordur herhalde, öyle değil mi?”

Miss Halcombe ikna olmuşa benzemese de okul müdürünün açıklamasının göz göre göre karşı çıkılamayacak kadar mantıklı olduğunu hissetmişti. Gösterdiği ilgiye teşekkür etmekle ve tereddütlerinden kurtulduğunda onu tekrar ziyaret edeceğini söylemekle yetindi. Bunu söyledikten sonra da selam verip sınıftan çıktı.

Ben bu tuhaf sahne boyunca karışmadan durmuş, dikkatle dinlemiş ve kendimce sonuçlara varmıştım. Baş başa kalır kalmaz Miss Halcombe duyduklarımdan bir sonuca varıp varmadığımı sordu.

“Hem de çok kesin bir sonuca vardım,” diye karşılık verdim. “Oğlanın hikâyesinde büyük ölçüde gerçek payı var bence. Mrs. Fairlie’nin mezarının üstündeki haçı görmeye ve çevresini incelemeye can attığımı itiraf etmeliyim.”

“Mezarı göreceksiniz.”

Bu yanıtı verdikten sonra sustu ve yolumuza devam ederken bir süre düşündü. “Sınıfta olanlar,” diye devam etti, “dikkatimi o kadar dağıttı ki mektup konusuna geri dönmeye çalıştığımda şaşkına dönüyorum. Daha fazla araştırma yapmaktan vazgeçip meseleyi yarın Mr. Gilmore’un ellerine mi teslim etsek?”

“Kesinlikle hayır, Miss Halcombe. Sınıfta olanlar bana araştırmamıza devam etmemiz için cesaret verdi.”

“Niye cesaret verdi size?”

“Çünkü mektubu okuduğum zaman duyduğum bir kuşkuyu güçlendirdiler.”

“Bu kuşkunuzu şu âna dek benden gizlemiş olmak için nedenleriniz vardır sanırım Mr. Hartright.”

“Kendi kendime düşünmekten bile çekindim. Son derece saçma olduğunu düşündüm,

yoldan çıkmış hayal gücümün ürünü olduğunu düşünerek ona güvenmedim. Ama artık öyle düşünmüyorum. Yalnızca çocuğun sizin sorularınıza verdiği yanıtlar değil, çocuğun hikâyesini anlatırken okul müdürünün farkında olmadan ağzından çıkan bir ifade de bu fikri yine aklıma soktu. Olaylar bunun yalnızca bir kuruntu olduğunu ortaya çıkarabilir Miss Halcombe, ama şu anda kilise mezarlığındaki hayaletle imzasız mektubu yazanın aynı kişi olduğuna kuvvetle inanıyorum.”

Miss Halcombe durdu, yüzünün rengi attı ve merakla yüzüme baktı.

“Kim?”

“Okul müdürü farkında olmadan size söyledi. Oğlanın mezarlıkta gördüğü kişiden söz ederken ‘beyazlar içinde bir kadın’ dedi.”

“Anne Catherick mi?”

“Evet, Anne Catherick.”

Miss Halcombe koluma girip bana iyice yaslandı.

“Neden bilmem ama,” dedi, “sizin bu kuşkunuzda benim sinirlerimi bozan bir şey var. Öyle hissediyorum ki sanki...” Sustu ve gülüp geçmeye çalıştı. “Mr. Hartright,” diye devam etti, “size mezarı göstereceğim, sonra da hemen eve döneceğim. Laura’yı uzun süre yalnız bırakmak istemiyorum. Dönüp ona arkadaşlık etsem iyi olacak.”

Bunları söylediğinde kilise mezarlığına yaklaşmıştık. Gri taştan iç karartıcı kilise binası çevresindeki bozkırın dört yanından esen soğuk rüzgârlardan korunmak için küçük bir vadiye inşa edilmişti. Mezarlık kilisenin yanından, tepenin eteklerinden başlıyordu. Çevresinde kaba, alçak bir taş duvar vardı, üstü açıktı, yalnızca bir ucunda taşlı bayırdan aşağı akan bir dere vardı ve bir öbek bodur ağacın dar gölgesi cılız, kısa çimenlerin üstüne düşüyordu. Derenin ve ağaçların hemen ötesinde, girişi sağlayan üç merdivenin birinden çok da uzakta olmayan bir yerde Mrs. Fairlie’nin mezarını çevresindeki diğer daha gösterişsiz mezarlardan ayıran beyaz mermer mezar taşı yükseliyordu.

Miss Halcombe mezarı göstererek, “Daha fazla gelmeme gerek yok,” dedi. “Bana az önce söz ettiğiniz fikri doğrulayacak bir şey bulacak olursanız söylersiniz. Evde görüşürüz.”

Böyle diyerek gitti. Hemen mezarlığa indim ve doğruca Mrs. Fairlie’nin mezarına açılan kemerden geçtim

Mezarın çevresindeki çimenler çok kısa, topraksa çok sertti; bu yüzden de ayak izi kalmıyordu. Hayal kırıklığı içinde haça ve altındaki, üzerinde yazı bulunan kare mermere dikkatle baktım.

Haçın doğal beyazlığı hava koşullarının etkisiyle yer yer lekelenmişti; altındaki kare mermerin, üzerinde yazı bulunan yüzünün de yarısından fazlası aynı durumdaydı. Öbür yarısıysa üzerinde tek leke ya da pislik olmamasıyla hemen dikkatimi çekti. Daha yakından bakınca temizlenmiş olduğunu gördüm; yakın zamanda yukarıdan aşağıya doğru temizlenmiş olduğunu. Yazının arasındaki boşluklarda temizlenmiş kısımla temizlenmemiş kısmı birbirinden ayıran hat seçilebiliyordu, doğal olmayan yollardan oluşturulmuş keskin bir çizgi gibiydi. Mermeri temizlemeye başlayıp yarıda bırakan kim olabilirdi?

Bu sorunun yanıtını nasıl bulacağımı merak ederek çevremi kolaçan ettim. Bulduğum yerden bakınca çevrede hiç yerleşim görünmüyordu: Mezarlık tamamen

ölülere terk edilmişti. Kiliseye döndüm ve binanın arkasına dolaştım, sonra taş basamakların bir diğerinden mezarlık duvarının öbür tarafına geçtim ve kendimi terk edilmiş bir taşocağına inen patikanın başında buldum. Taşocağının bir yanına bitişik iki odalı bir kulübe vardı ve kapının önünde yaşlı bir kadın çamaşır yıkıyordu.

Ona yaklaştım ve kiliseyle mezarlıktan söz açtım. Kadın konuşmaya dünden hazırды ve daha ilk söylediklerinden kocasının hem rahip hem zangoç olarak görev yaptığını öğrendim. Bundan sonra Mrs. Fairlie'nin mezarını öven bir-iki laf ettim. Kadın başını onaylamayarak salladı ve bana mezarın iyi halini görmediğimi söyledi. Mezarın bakımından kocası sorumluymuş ama adam aylardır o kadar hastaymış ki pazar günleri görevini yapmak için kiliseye ancak sürünerek gelebiliyormuş; dolayısıyla da mezar ihmal edilmiş. Artık biraz düzelmiş ve bir hafta-on gün içinde işe koyulup mezarı temizleyebilecek kadar iyi olacağını umuyormuş.

En yaygın Limmeridge şivesiyle konudan konuya atlayarak verdiği uzun yanıtın edindiğim bu bilgiler bana en çok bilmek istediklerimi öğretmişti. Zavallı kadına bir bahşış verip hemen Limmeridge Malikânesi'ne döndüm.

Mezar taşını kısmen temizleyen bir yabancı olduğu belliydi. O âna kadar öğrendiklerimi akşam vakti görülen hayaletin hikâyesini duyduktan sonra aklıma gelenlerle birleştirdiğimde o akşam günbatımında geri dönüp gece çökene kadar Mrs. Fairlie'nin mezarını gizlice gözetleme kararımı destekleyecek daha fazla bir şeye ihtiyacım kalmamıştı. Mezarın temizlenmesi yarım kalmıştı ve buna başlayan kişi işi tamamlamak için geri dönebilirdi.

Eve döndüğümde Miss Halcombe'a bu niyetimi açıkladım. Ona niyetimi açıklarken şaşırmış ve tedirgin görünüyordu, ama aldığım kararı uygulamama karşı çıkmadı. Yalnızca, "Umarım sonu iyi gelir," dedi. Tekrar yanımdan ayrılmak üzereyken onu durdurup olabildiğince sakince Miss Fairlie'nin sağlığını sordum. Miss Fairlie daha iyiydi ve Miss Halcombe güneş batmadan önce onu kısa bir yürüyüşe çıkmaya ikna etmenin mümkün olabileceğini umuyordu.

Resimlere çekidüzen vermek için kendi odama çekildim. Bunu yapmak elzemdi, daha da elzem olansa kendimi ve önümde uzanan umutsuz geleceği düşünmeme engel olacak bir şeylerle meşgul olmamdı. Çalışırken ara ara durup pencereden dışarı bakıyor ve güneş ufka gitgide yaklaşırken gökyüzünü seyrediyordum. Bir seferinde aşağıdaki geniş çakıl yolda yürüyen birini gördüm. Miss Fairlie'ydi bu.

Onu bu sabahtan sonra görmemiş, sabah da neredeyse hiç konuşmamıştım onunla. Limmeridge Malikânesi'nde yalnızca bir günüm daha kalmıştı; o bir günden sonra onu bir daha hiç göremeyebilirdim. Bu düşünce beni pencereye mıhlamaya yetti. Onu düşündüğüm için panjuru, yukarı bakacak olursa beni görmeyeceği şekilde ayarladım ama yürüyüp gözden kaybolana kadar peşinden bakmama engel olabilecek gücüm yoktu.

Kahverengi bir pelerin giymişti, pelerininin altında düz siyah ipek bir elbise vardı. Başına onunla ilk tanıştığımız gün taktığı o basit hasır şapkayı oturtmuştu. Şimdi ona bir tül peçe eklenmişti ve bu tül, yüzünü benden saklıyordu. Yanında, her yürüyüşe çıktığında ona eşlik eden İtalyan tazı vardı, derisini sert havadan korumak için gövdesine şık, kıpkırmızı bir kumaş sarılmıştı. Miss Fairlie köpeğin farkında değil gibiydi. Kollarını kavuşturmuş, başını hafifçe öne eğmiş, dümdüz ilerliyordu. Sabah, onun nişanlı olduğunu

duyduğumda benim ayaklarımın altında uçuşan kuru yapraklar o, solan güneş ışıklarının altında yürüdükçe onun önünde savruluyor, havalanıp ayaklarının dibine düşüyordu. Köpek soğuktan ürperip titriyor ve onun dikkatini çekmek için elbisesine sürtünüyordu. Ancak Miss Fairlie ona hiç aldırış etmiyordu. Gitgide benden uzaklaştı, yolunda uçuşan kuru yapraklarla birlikte yürüdü, yürüdü, ta ki yanan gözlerim onu artık göremez olana dek, işte yine ağır yüreğimle baş başa kalmıştım.

Bir saat içinde işimi bitirmiştım, günbatımı da yaklaşmıştı. Şapkamı ve pardösümü alıp kimseye görünmeden evden çıktım.

Batı yönündeki bulutlar curcuna halindeydi ve denizden soğuk bir rüzgâr esiyordu. Kilise mezarlığına girdiğimde deniz uzakta olmasına karşın dalgaların sesi bozkıra yayılıyor ve kulaklarımda zonkluyordu. Görünürde bir Tanrı'nın kulu yoktu. Ben yerimi seçip gözlerimi Mrs. Fairlie'nin mezarında yükselen beyaz haça dikmiş izlerken ortalık her zamankinden de ıssız görünüyordu.

XIII

Kilise mezarlığının dört yanının açık oluşu duracağım yeri seçerken dikkatli olmamı gerektiriyordu.

Kilisenin ana giriş kapısı mezarlığın yan tarafındaydı; kapının önünde de iki yanı duvarla kapatılmış bir sundurma vardı. Yapmaya çalıştığım şey düşünülecek olduğunda kaçınılmaz olsa da saklanmak için duyduğum doğal isteksizlikten kaynaklanan kısa bir duraklamadan sonra sundurmaya girmeye karar verdim. Her iki yandaki duvarda da birer gözetleme deliği vardı. Bu deliklerden birinden bakınca Mrs. Fairlie'nin mezarını görebiliyordum. Diğer delikten zangocun evinin bulunduğu taşocağı görünüyordu. Önümde, veranda girişinin olduğu tarafta sürekli soğuk esen rüzgârda ağır ağır süzülen bulutların altındaki çıplak mezarlık arazisi, bir sıra alçak taş duvar ve ıssız kahverengi tepenin dar bir bölümü uzanıyordu. Hiçbir yaşam belirtisi görünmüyor ya da duyulmuyordu; ne uçan bir kuş ne de zangocun evinde havlayan bir köpek vardı. Kıyıyı döven tekdüze dalga seslerinin arasındaki boşlukları, mezarlığın yanındaki bodur ağaçların sıkıcı hışırtıları ve taşlı yatağında akan derenin hafif sesi dolduruyordu. Kasvetli bir manzara ve kasvetli bir vakitti. Kilisenin sundurmasında, saklandığım yerde dakikaları sayarken keyfim kaçiverdi.

Henüz alacakaranlık çökmemişti, –batmakta olan güneşin ışıkları gökyüzünde hâlâ ışıldıyordu– nöbetimin ilk yarım saati henüz geçmişti ki ayak sesleri ve bir insan sesi duydum. Yaklaşan ayak sesleri kilisenin öbür yanından geliyordu, ses de bir kadın sesiydi.

“Mektubu hiç dert etme, hayatım,” dedi ses. “Onu delikanlıya kazasız belasız teslim ettim, o da tek kelime etmeden benden aldı. O kendi yoluna gitti, ben de kendiminkine, ondan sonra da peşime takılan olmadı; bundan eminim.”

Bu sözler üzerine dikkatim bana neredeyse acı veren bir beklentiye dönüştü. Bir sessizlik oldu ama ayak sesleri yaklaşmaya devam etti. Hemen ardından, her ikisi de kadın olan iki kişi verandanın penceresinden baktığımda görebileceğim alana girdiler.

Dosdoğru mezarlığa yuruyorlardı; o yuzden de sırtları bana donuكتu.

Kadınlardan biri başlık takmış ve şala sarınmıştı. Diğeri kapuşonuyla başını örttüğu lacivert bir pelerin giyyordu. Pelerinin altından elbisesinin etekleri gozukuyordu. Rengini fark ettiğimde kalbim hızla çarpmaya başladı; beyazdı.

Kiliseyle mezarlığın arasındaki yolu yarılادıklarında durdular; pelerinli kadın yanındakine döndü. Ama kapuşonunun kıvrımları, bere takıyor olsaydı görebileceğim profilini saklıyordu.

“Aman o rahat, sıcacık pelerin üstünde kalsın,” dedi daha önce duyduğum ses, şal giymiş kadının sesi. “Mrs. Todd, senin dün beyazlar içinde çok tuhaf gözüktüğünü söylerken haklıydı. Sen buradayken ben çevrede biraz dolaşacağım, mezarlıklar bana göre değil, sen ne buluyorsan onlarda. Ben dönmeden ne yapacaksan yap bitir de akşam olmadan eve dönelim.”

Bunları söyledikten sonra arkasına dönüp geldiği yolda yuzu bana dönük olarak yürümeye başladı. Yaşlı bir yüzdü; esmer, sert, sağlıklı ve dürüst görünüyordu, kuşku uyandırmıyordu. Kiliseye yaklaşıncı şalina iyice sarınmak için durdu.

“Tuhaf,” dedi kendi kendine, “her zaman tuhaf olmuştur; istekleri, davranışları, onu bildim bileli böyle. Yine de zararsız zavallıcık, küçük bir çocuk kadar zararsız.”

İçini çekti, tedirginlikle mezarlığa baktı; bu kasvetli görüntüden hiç hoşlanmamışçasına başını salladı ve kilisenin köşesini dönerek gözden kayboldu.

Bir an peşinden gidip onunla konuşsam mı diye düşündüm. Arkadaşıyla yüz yüze gelmek için duyduğum güçlü istek yüzünden bunu yapmamaya karar verdim. Geri dönene kadar kilisede beklersem şallı kadını göreceğim kesindi, ama aradığım bilgiyi bana onun verebileceğini hiç sanmıyordum. Mektubu kimin getirdiğinin pek önemi yoktu. Asıl önemli olan, asıl bilgi kaynağı onu yazan kişiydi ve artık bu kişinin karşımda, mezarlıкта olduğundan emindim.

Aklımdan bunlar geçerken, pelerinli kadının mezara yaklaştığını ve bir süre öylece durup ona baktığını gördüm. Sonra çevresine bakındı ve pelerininin altından beyaz bir bez ya da mendil çıkarıp dereye döndü. Dere, duvarın altındaki ufak bir kemerden mezarlığa giriyor ve beş-on metre kıvrılarak aktıktan sonra benzer bir kemerden mezarlıktan çıkıyordu. Kadın, bezi suya batırıp mezara döndü. Onun beyaz haçı öptüğünü; sonra da mezar taşının önünde diz çöktüğünü ve elindeki bezle onu temizlemeye başladığını gördüm.

Kadını korkutmadan nasıl ortaya çıkabileceğimi düşündükten sonra yaklaştığımı görebilsin diye karşımdaki duvarın öbür tarafına geçmeye, arkadan dolanıp mezarlığa, Mrs. Fairlie'nin mezarının yanındaki geçitten girmeye karar verdim. Kadın yaptığı işe o kadar dalmıştı ki, ben geçitten içeri adıma atana kadar geldiğimi duymadı. Sonra başını kaldırıp baktı, hafif bir çığlık atarak ayağa fırladı ve dehşet içinde olduğu yerde kaldı.

“Korkmayın,” dedim. “Beni hatırlıyorsunuz, değil mi?”

Konuşurken durup usulca, ona doğru birkaç adım attım, sonra tekrar durdum, bu şekilde ona yavaş yavaş yaklaştım. Aklımda en ufak bir kuşku vardıysa bile artık ondan da eser kalmamıştı. O yüzdeki dehşet ifadesi her şeyi açıklıyordu, şimdi Mrs. Fairlie'nin mezarının başında, karşımda duran yüz, ilk kez gece vakti şosede gördüğüm yüzdü. “Beni hatırladınız mı?” diye sordum. “Çok geç saatte tanışmıştık, Londra'ya giderken yolu

bulmanıza yardım etmiştim. Bunu unutmamışsınızdır herhalde, değil mi?”

Rahatladı ve derin bir oh çekti. Korkudan donup kalan yüzünde beni tanımasından kaynaklanan bir canlanma gördüm.

“Hemen konuşmaya kalkışmayın,” diye sözüme devam ettim. “Önce kendinizi toplayın, benim dost olduğumdan iyice emin olun hele.”

“Bana çok iyi davranıyorsunuz,” diye mırıldandı. “Şimdi de tıpkı o günkü kadar iyi davranıyorsunuz.”

Kadın sustu, ben de sessizliğimi korudum. Yalnızca kendini toplaması için ona fırsat vermiyor, kendim için de zaman kazanıyordum. O ıssız akşamın cılız ışığında bu kadın ve ben işte tekrar karşılaşmıştık; aramızda bir mezar, çevremizde ölümler, dört bir yanımda bizi kuşatan ıssız tepeler vardı. Zaman, mekân, o kasvetli vadinin akşam sessizliğinde içinde bulunduğumuz koşullar, az sonra gelişigüzel söyleyeceğimiz sözlerin gölgeleyebilecekleri kalıcı çıkarlar, Laura Fairlie'nin annesinin mezarının başında titreyerek duran zavallılığın güvenini kazanmamın ya da kaybetmemin Laura Fairlie'nin bütün geleceğini iyi ya da kötü yönde belirleyeceği duygusu... Bütün bunlar gösterebileceğim her karış ilerleme için ihtiyacım olan metaneti ve iradeyi tehdit ediyordu.

“Biraz sakinleştiniz mi?” diye sordum tekrar konuşma zamanımın geldiğine inanır inanmaz. “Korkmadan ve benim bir dost olduğuma güvenerek konuşabilir misiniz benimle?”

“Buraya nasıl geldiniz?” dedi ona sorduğum soruyu duymadan.

“Bundan önceki karşılaşmamızda size Cumberland'e gideceğimi söylemiştim, hatırlamıyor musunuz? O zamandan beri Cumberland'deyim; Limmeridge Malikânesi'nde kalıyorum.”

“Limmeridge Malikânesi'nde mi!” Bu kelimeleri tekrarlarlarken solgun yüzü ışıldadı; meraklı gözleri ani bir ilgiyle üzerime dikildi. “Ah, kim bilir ne kadar memnun kalmışsınızdır!” dedi merakla bana bakarak, yüzünde daha önceki güvensizliğinden eser kalmamıştı.

Bana duymaya başladığı bu güvenden yararlanarak o âna dek ne olur ne olmaz diye dizginlediğim bir merakla yüzünü dikkatle incelemeye koyuldum. Ay ışığıyla aydınlanan terasta bana uğursuzca onu hatırlatan o diğer güzel yüzü düşünerek baktım ona. Miss Fairlie'ye bakıp onun Anne Catherick'e ne kadar benzediğini fark etmiştim. Şimdi de Anne Catherick'e bakınca Miss Fairlie'yi görüyordum, hem de daha net görüyordum çünkü aralarındaki benzerlikler kadar farklılıklar da gözümün önündeydi. Yüzlerinin şekli, genel olarak yüz hatları; saç renkleri ve yüzlerine sınırlı bir hava veren ince dudakları; boyları bosları, başlarını ve bedenlerini taşıyışlarındaki benzerlik o âna kadar sandığımdan da şaşırtıcıydı. Ama benzerlikleri bu noktada sona eriyor, bundan sonra ayrıntılardaki farklılıklar ortaya çıkıyordu. Şu anda bana çevrilmiş olan bu yıpranmış, yorgun yüzde Miss Fairlie'nin narin güzelliğinden, gözlerinin duruluğundan, teninin pürüzsüzlüğünden, dudaklarındaki taze gonca renginden eser yoktu. Böyle bir şeyi düşündüğüm için bile kendimden nefret etsem de, karşımdaki kadına bakarken, ileride Miss Fairlie'nin yüzünde kederin yol açacağı bir değişikliğin, şimdi eksik olduğunu fark ettiğim benzerliği tamamlayacağı düşüncesi aklıma düştü. Miss Fairlie'nin genç ve güzel yüzüne hüznün ve

acının izleri işleyecek olursa işte o zaman ve ancak o zaman Anne Catherick'le o, birbirlerine tesadüfen ikiz kadar benzeyen kız kardeşler, birbirlerinin canlı birer yansıması olurlardı.

Bu düşünce tüylerimi ürpertti. Geleceği sırf düşünürken bile duyduğum saçma, mantıksız güvensizlikte korkunç bir yan vardı. Anne Catherick'in omzuma dokunan eliyle düşüncelerimden sıyrılmak iyi geldi. Dokunuşu, ilk karşılaştığımız gece kanımı donduran o dokunuş gibi ani ve sinsiydi.

“Bana bakıp bir şeyler düşünüyorsunuz,” dedi o tuhaf, nefes nefese kalmış gibi konuşma tarzıyla. “Ne düşünüyorsunuz?”

“Önemli bir şey değil,” diye karşılık verdim. “Yalnızca buraya nasıl geldiğinizi merak ediyordum.”

“Bana çok iyi davranan bir arkadaşımın geldim. Geleli daha iki gün oldu.”

“Dün de buraya geldiniz, öyle değil mi?”

“Nereden biliyorsunuz bunu?”

“Tahmin ettim,” dedim.

Döndü ve yine mezar taşının önünde diz çöktü.

“Buraya gelmeyip de nereye gideceğim?” dedi. “Limmeridge'te ziyaret etmem gereken tek kişi bana bir anadan daha yakın olan yegâne dostum. Ah, mezarında bir leke görmek yüreğimi nasıl sızlatıyor! Onun anısına kar gibi beyaz tutmak gerek bu mezarı. Dün temizlemeye başladım, bugün de dönüp devam etmeden yapamadım. Bunda yanlış bir şey var mı? Yoktur, umarım. Mrs. Fairlie'nin hatırı için yaptığım hiçbir şey yanlış olamaz herhalde, değil mi?”

Hayırsever kadının gösterdiği şefkate duyduğu o eski minnet duygusu belli ki zavallılığın, daha genç ve daha mutlu olduğu günlerde edindiği o ilk izlenimden bu yana başka hiçbir kalıcı izlenime kendini açmamış olan o dar zihninde hâlâ canlılığını koruyordu. Onun güvenini kazanmanın en iyi yolunun mezarlığa yapmaya geldiği işi yapması için onu cesaretlendirmek olduğunu gördüm. Yapabileceğini söylememle birlikte hemen işe koyuldu, sanki dokunuşlarını hissedecekmiş gibi mermere şefkatle yaklaşıyor, sanki gençliğinin geçmişte kalan günleri geri dönmüş de yine Mrs. Fairlie'nin dizinin dibinde ders çalışıyormuş gibi mezar taşında yazılı olanları kendi kendine tekrar tekrar fısıldıyordu.

Sıradaki soruları olabildiğince dikkatle hazırlayarak, “Size bir şey söylesem çok şaşırırmısınız?” dedim. “Sizi burada görmek beni şaşırttığı gibi memnun da etti. Siz faytona binip gittikten sonra çok huzursuz oldum.”

Hemen başını kaldırıp kuşkuyla baktı.

“Huzursuz mu oldunuz? Niye?” diye sordu.

“O gece biz ayrıldıktan sonra tuhaf bir şey oldu. Faytonda iki adam yanımdan geçti. Beni görmediler ama az ötemde durdular ve yolun karşı tarafındaki bir polis memuruyla konuştular.”

Bir anda yaptığı işi bıraktı. Mezar taşını temizlediği bezi tutan eli yanına düştü. Diğer eliyle mezarlığın başındaki mermer haçı kavradı. Yüzünde bir kez daha aynı dehşet ifadesiyle usulca bana döndü. Her şeyi göze alarak devam ettim, artık geri adım atmak için çok geçti.

“İki adam polis memuruyla konuştular,” dedim. “Ona sizi görüp görmediğini sordular. Polis memuru sizi görmemişti, sonra adamlardan biri yine konuştu ve sizin onun tımarhanesinden kaçtığını söyledi.”

Bu son sözlerim o adamları onun peşine takmış gibi fırlayıp kalktı.

“Durun! Gerisini dinleyin,” diye seslendim. “Durun! Durun da size nasıl dostluk ettiğimi anlayın. Ağzımdan çıkacak tek kelimeyle adamlar ne yöne gittiğinizi öğrenebilirdi, tek kelime etmedim. Kaçmanıza yardım ettim, kaçışınızın güvenli, sorunsuz olmasını sağladım. Düşünün, düşünmeye çalışın. Size anlattıklarımı anlamaya çalışın.”

Sözlerimden çok tavrımdan etkilenmiş gibiydi. Bu yeni düşünceyi kavrayabilmek için çaba gösterdi. Islak bezi bir elinden diğerine, tıpkı onu ilk gördüğüm gece küçük çantasını geçirdiği gibi duraksayarak geçirdi. Sözlerimle neyi amaçladığımı yavaş yavaş allak bullak ve tedirgin zihnine nüfuz etti. Yüz hatları giderek gevşedi ve bana bakan gözlerindeki korkunun yerini merak aldı.

“Siz benim tekrar tımarhaneye dönmem gerektiğini düşünmüyorsunuz, değil mi?” diye sordu.

“Kesinlikle hayır. Oradan kaçtığınıza sevindim, size yardım ettiğime sevindim.”

“Evet, evet, bana gerçekten de yardım ettiniz, zor bölümünde yardım ettiniz,” diye devam etti, hafif dalgın bir edayla. “Kaçmak kolaydı, yoksa yapamazdım. Benden hiçbir zaman diğerlerinden kuşkulandıkları gibi kuşkulandılar. O kadar sessiz, o kadar uysal ve öyle ürkektim ki. Zor kısmı Londra’yı bulmaktı ve işte orada siz bana yardım ettiniz. O zaman size teşekkür etmiş miydim? Şimdi size içtenlikle teşekkür ederim.”

“Tımarhane rastlaştığımız yerden uzak mıydı? Hadi! Dostunuz olduğuma inandığınızı gösterin, bana tımarhanenin yerini söyleyin.”

Tımarhanenin adını söyledi, bulunduğu yeri düşününce özel bir tımarhane olduğunu anladım, ona rastladığım yerden çok uzakta olmayan özel bir tımarhane; sonra da belli ki verdiği yanıtı ne şekilde kullanacağımdan endişe ederek daha önceki sorusunu tekrarladı: “Siz geri götürülmem gerektiğini düşünmüyorsunuz, değil mi?”

“Bir kez daha söylüyorum, kaçtığınıza sevindim, benden ayrıldıktan sonra her şeyin yolunda gittiğine de,” diye karşılık verdim. “Londra’daki bir dostunuza gideceğinizi söylemiştiniz. Dostunuzu bulabildiniz mi?”

“Evet. Saat çok geç olmuştu ama evde iş işleyen bir kız vardı, Mrs. Clements’i uyandırmama yardım etti. Mrs. Clements benim dostumdur. Tatlı, merhametli bir kadındır ama Mrs. Fairlie’nin yerini tutmaz. Ah, hayır, kimse Mrs. Fairlie gibi olamaz!”

“Mrs. Clements eski dostunuz mu? Onu uzun zamandır mı tanıyorsunuz?”

“Evet, vaktiyle komşumuzdu, Hampshire’dayken; beni severdi, ben küçük bir kızken bana bakardı. Yıllar önce bizi bırakıp gideceği zaman dua kitabıma Londra’da yaşayacağı yerin adresini yazıp, ‘Eğer bir derdin olursa Anne, bana gel. Karşı çıkacak bir kocam yok, bakacak çocuğum yok; ben sana bakarım,’ demişti. Güzel sözler, öyle değil mi? Sanırım güzel sözler olduğu için aklımda kalmışlar. Bunun dışında çok az şey hatırlıyorum, çok az, çok çok az!”

“Size bakacak anneniz ya da babanız yok muydu?”

“Babam mı? Onu hiç görmedim, annemin ondan söz ettiğini hiç duymadım. Babam mı? Ah, canım! Ölmüş olsa gerek.”

“Peki ya anneniz?”

“Onunla aram iyi değildir. Birbirimizin başına dert olur, sıkıntı veririz.”

Dert olup sıkıntı vermek mi! Bu sözleri duyunca, ilk kez onu tımarhaneye kapatanın annesi olabileceğinden kuşkulandım.

“Annemi sormayın bana,” diye devam etti. “Mrs. Clements’ten söz etmeyi tercih ederim. Mrs. Clements sizin gibidir, o da tımarhaneye dönmem gerektiğini düşünmüyor; o da sizin gibi oradan kaçtığıma sevindi. Başıma gelen felakete ağladı ve bunu herkesten saklamam gerektiğini söyledi.”

“Başıma gelen felaket”. Bu sözle ne kastediyordu acaba? İmzasız mektubu yazma nedenini açıklayacak bir şeyi mi? Bu nedenin, hayatlarını mahveden erkeğin evliliğini önlemek amacıyla birçok kadını kimden geldiği bilinmeyen engeller ileri sürmeye iten o çok bilinen, alışılmış neden olduğunu gösterecek bir şeyi mi? Her ikimiz de daha fazla konuşmadan önce bu noktayı aydınlatmak istedim.

“Ne felaketi?” diye sordum.

“Tımarhaneye kapatılmam felaketi,” diye yanıtladı, sorduğum soruya adamakıllı şaşırılmış görünüyordu. “Daha başka ne felaket olabilir?”

Olabildiğince dikkatli davranarak sabırla ısrar etmeye karar verdim. Soruşturma ilerlerken attığım her adımdan emin olmam çok önemliydi.

“Bir kadının başına gelebilecek, onu hayat boyu kedere ve utanca boğacak başka bir felaket var,” dedim.

“Neymiş o?” diye sordu merakla.

“Kendi namusuna ve sevdiği adamın bağlılığıyla onuruna çok safça güvenmesi,” diye karşılık verdim.

Başını kaldırıp bir çocuğun yapmacıksız şaşkınlığıyla baktı bana. Yüzünde, her türlü duyguyu olduğu gibi açığa vuran o yüzde, en ufak bir kafa karışıklığı, en hafif bir renk değişikliği, gizli bir utanç duygusunun su yüzüne çıktığını gösteren tek işaret yoktu. Söylenebilecek hiçbir söz Miss Fairlie’ye o mektubu yazıp yollamasındaki amacı hakkında açıkça yanıldığıma beni Anne Catherick’in o andaki hali ve tavrı kadar ikna edemezdi. Hiç olmazsa, şimdi o kuşku ortadan kalkmıştı, ama bu sefer de yeni bir belirsizlikle karşı karşıya kalmıştık. İlk elden öğrendiğime göre, adı geçmese de mektupta Sir Percival Glyde’dan söz ediliyordu. Sir Percival Glyde’ı Miss Fairlie’ye o sözlerle gizlice kötülediğine göre incinmişliğinden kaynaklanan çok ciddi bir nedeni olmalıydı; bu neden onun masumiyetini kaybetmesine ve kişiliğine kesinlikle dayandırılmazdı. Sir Percival’ın ona yaptığı haksızlık her neydiyse bu türden değildi. Peki ne yapmış olabilirdi acaba?

“Sizi anlamıyorum,” dedi ona son söylediklerimi anlamak için çaba gösterdikten sonra, hem de gözle görülür bir çaba.

“Aldırmayın,” diye karşılık verdim. “Ne diyorduk? Londra’da Mrs. Clements’le birlikte ne kadar kaldığınızı ve buraya nasıl geldiğinizi anlatın hadi.”

“Ne kadar mı?” diye tekrarladı. “İki gün önce birlikte buraya gelene kadar Mrs. Clements’in yanında kaldım.”

“Köyde kalıyorsunuz o halde, öyle mi?” diye sordum. “İki gündür burada olmanıza karşın geldiğinizi duymadım, ne tuhaf.”

“Hayır, hayır. Köyde kalmıyorum. Üç mil uzaktaki bir çiftlikte kalıyorum. Orayı

biliyor musunuz? Todd'un Yeri diyorlar.”

Çiftliği çok iyi biliyordum, gezintilerimiz sırasında sık sık önünden geçerdik. Çevredeki en eski çiftliklerden biriydi, iki tepenin kesiştiği denizden uzak, korunaklı ve ücra bir köşede kurulmuştu.

“Todd'un Yeri'nde Mrs. Clements'ın akrabaları yaşıyor,” diye devam etti, “onu hep oraya davet ederlermiş. O da temiz havası ve sükûneti için gideceğini, beni de yanında götüreceğini söyledi. Ne kadar nazik, öyle değil mi? Ben huzur bulmak, güvende ve gözlerden uzak olmak için nereye olsa giderim. Ama Todd'un Yeri'nin Limmeridge'e yakın olduğunu duyunca o kadar sevindim ki okulu, köyü ve Limmeridge Malikânesi'ni tekrar görebilmek için buraya kadar yalınayak yürüyebilirdim. Todd'un Yeri'ndekiler çok iyi insanlar. Umarım orada uzun süre kalırım. Yalnız onların ve Mrs. Clements'ın sevmediğim bir huyları var...”

“Nedir o?”

“Hep beyazlar giydiğim için bana takılıyorlar, bunun göze battığını söylüyorlar. Onlar ne anlar? Mrs. Fairlie en iyisini bilirdi. O bana asla bu çirkin mavi pelerini giydirmezdi! Ah! Beyaz rengi çok severdi; işte şimdi mezarı da beyaz, ben de onun anısına onu bembeyaz yapıyorum. Kendi de çoğu zaman beyaz giyer, kızına da hep beyaz giydirdi. Miss Fairlie iyi mi, mutlu mu? Şimdi de küçük bir kızken giydiği gibi beyazlar giyiyor mu?”

Miss Fairlie'yle ilgili soruları daha alçak sesle sormuştu; başını da gitgide benden başka yana çevirmişti. Tavrındaki değişiklikten, imzasız mektubu göndererek aldığı riskin farkında olduğu sonucuna vardım ve hemen bunu kabullenmesini sağlamak için onu şaşırtacak bir karşılık vermeye karar verdim.

“Miss Fairlie bu sabah pek iyi de değil, pek mutlu da,” dedim.

Bir şeyler mırıldandı, ama öyle karışık ve o kadar alçak sesle konuştu ki ne dediğini hiç anlayamadım.

“Miss Fairlie'nin bu sabah niye iyi ve mutlu olmadığını mı sordunuz?” diye devam ettim.

“Hayır,” dedi çabucak, sabırsızlıkla. “Ah, hayır, böyle bir şey sormadım.”

“Siz sormadan söyleyeyim,” diye devam ettim. “Miss Fairlie mektubunuzu aldı.”

Bir süredir dizlerinin üstünde oturmuş, biz konuşurken özenle mezar taşının üstündeki son lekeleri temizliyordu. Ona son söylediklerimin ilk cümlesinde yaptığı işi bırakıp oturduğu yerden kalkmadan yüzünü usulca bana çevirdi. İkinci cümlede kelimenin tam anlamıyla taş kesildi. Elindeki bez yere düştü, ağzı bir karış açıldı ve zaten solgun yüzünün iyice rengi kaçtı.

“Nereden biliyorsunuz?” diye sordu alçak sesle. “Size mektubu kim gösterdi?” Yüzüne tekrar renk geldi, söylediklerinin onu ele verdiğini düşününce yüzüne kan hücum etti. Ellerini çaresizce ovuşturdu. “Ben yazmadım onu,” dedi korkudan güçlkle soluyarak. “Benim hiç haberim yok bundan!”

“Siz yazdınız; haberiniz de var. Öyle bir mektup yollamak doğru değildi, Miss Fairlie'yi korkutmak doğru değildi. Miss Fairlie'nin duymasının doğru ve elzem olacağı bir şey söyleyecektiyse Limmeridge Malikânesi'ne kendiniz gitmeli, genç hanıma kendi ağzınızla söylemeliydiniz.”

Mezarın üzerine kapanarak yüzünü gizledi ve hiç karşılık vermedi.

“Niyetiniz iyiye Laura Fairlie de size annesi gibi iyi ve nazik davranacaktır,” diye devam ettim. “Miss Fairlie sırrınızı saklar, size bir zarar gelmesine izin vermez. Yarın çiftlikte onunla görüşür müsünüz? Onunla Limmeridge Malikânesi’nin bahçesinde buluşur musunuz?”

“Ah, keşke ölsem de sizin yanınıza saklanıp rahat etsem!” Bu sözleri, dudakları mezara neredeyse degecek kadar yakınken, tutkulu bir ses tonuyla mezarın altındaki kalıntılara seslenerek mırıldandı. “Sizin hatırlığınız için çocuğunuzu nasıl sevdiğimi siz biliyorsunuz! Ah, Mrs. Fairlie! Mrs. Fairlie! Onu nasıl kurtarabilirim, söyleyin bana. Yine benim canım olun, annem olun ve bana ne yapmam gerektiğini söyleyin.”

Dudaklarının taşı öptüğünü duydum, ellerinin mezara sevecenlikle vurduğunu gördüm. Bu ses ve görüntü bana çok dokundu. Eğilip zavallı, çaresiz ellerini şefkatle tuttum ve onu sakinleştirmeye çalıştım.

İşe yaramadı. Ellerini benden çekti ve yüzünü mezardan hiç kaldırmadı. Onu hemen ne pahasına ve ne şekilde olursa olsun sakinleştirmem gerektiğini görünce benimle ve hakkında ne düşündüğümle ilgili duyduğu tek kaygıdan yararlandım: başına buyruk davranacak kadar sağlıklı olduğuna beni ikna etmek için duyduğu istekten.

“Hadi ama,” dedim yumuşak bir sesle. “Kendinizi toplamaya çalışın, yoksa hakkınızdaki fikrimi değiştirmek zorunda kalacağım. Sizi tımarhaneye kapatan kişinin belki de haklı...”

Sözümü bitiremedim bile. Onu tımarhaneye kapatan kişiden söz etmeye kalkmamla birlikte dizlerinin üzerinde doğruldu. Ondaki değişiklik son derece garip ve şaşırtıcıydı. Başka zaman olsa bakıldığında insanı duygulandıran yüzü, bu gergin hassasiyeti, zayıflığı ve güvensizliği içinde, yüzündeki bütün hatlara çılgın ve doğallıktan uzak şekilde hükmeden anormal yoğun bir nefret ve korku ifadesiyle ansızın kararmıştı. Yanına düşen bezi öldürebileceği bir yaratıkmışçasına yakaladı ve avuçlarının içinde öyle bir sıktı ki bezde kalmış birkaç su damlası ayaklarının dibindeki taşlara damladı.

“Başka bir şeyden söz edin,” dedi dişlerinin arasından fısıldayarak. “Oradan söz ederseniz kendimi kaybedeceğim.”

Daha az önce aklından geçen o tatlı düşüncelerden eser kalmamıştı. Mrs. Fairlie’nin gösterdiği şefkatin, benim sandığım gibi, onun aklında yer eden tek izlenim olmadığı belliydi. Minnetle hatırladığı Limmeridge’teki okul günlerinin anısına tımarhaneye kapatılmasının nefretle hatırladığı anısı eşlik ediyordu. Bu haksızlığı kim yapmıştı? Bunu yapan gerçekten de annesi olabilir miydi acaba?

Bu son noktayı aydınlatmadan soruşturmadan vazgeçmek hiç kolay değildi, ama kendimi buna zorladım. Onu o şekilde gördükten sonra kendini tekrar toplamasını sağlamaktan başka bir şey düşünmek insanlığa sığmazdı.

“Sizi üzecek bir şeyden söz etmeyeceğim,” dedim sakinleştirici bir sesle.

“Benden bir şey istiyorsunuz,” diye karşılık verdi, sertçe ve kuşkuyla. “Bana öyle bakmayın. Söyleyin, ne istiyorsunuz?”

“Yalnızca sakinleşmenizi istiyorum, sakinleştikten sonra da söylediklerimi düşünmenizi.”

“Söylediklerinizi mi?” Sustu, elindeki bezi sıktı, sonra bir de aksi yönde çevirdi ve

kendi kendine mırıldandı, “Ne dedi ki bu?” Yine bana döndü ve başını sabırsızlıkla iki yana salladı. “Bana yardım etsenize,” dedi aniden öfkelenerek.

“Elbette,” dedim. “Size yardım edeceğim, siz de hemen hatırlayacaksınız. Yarın Miss Fairlie’yle görüşüp ona mektubu sizin yazdığınızı söylemenizi istedim sizden.”

“Ah! Miss Fairlie... Fairlie... Fairlie...”

Bu çok sevdiği tanıdık ismi tekrar tekrar söylemek onu yatıştırır gibiydi. Yüz hatları gevşeyip yine eski haline döndü.

“Miss Fairlie’den korkmanıza gerek yok,” diye devam ettim. “Mektup yüzünden başınız derde girer diye de korkmanıza gerek yok. Zaten şimdiden çoğunu bildiği için ona anlatmakta zorlanmazsınız da. Mektupta isim vermemişsiniz, ama Miss Fairlie sözünü ettiğiniz kişinin Sir Percival Glyde...”

Bu adı söylememle birlikte ayağa fırladı ve mezarlığı çınlatan, yüreğimi ağzıma getiren bir çığlık attı. Yüzü yine az önceki gibi karardı, hatları çarpıldı, hem de iki-üç kat fazlasıyla. Adı duyunca attığı çığlık, hemen ardından yüzüne çöken kin ve korku ifadesi her şeyi anlatıyordu. Artık en ufak kuşku kalmamıştı. Tımarhaneye kapatılması annesinin suçu değildi. Onu oraya kapatan bir adamdı ve o adam da Sir Percival Glyde’di.

Çığlığı benden başka duyanlar da olmuştu. Bir yanda, zangocun evinin kapısının açıldığını, öbür yanda Anne Catherick’in arkadaşının, adının Mrs. Clements olduğunu söylediği şallı kadının sesini duydum.

Bodur ağaçların arkasından, “Geliyorum! Geliyorum!” diye ses geliyordu.

Hemen ardından Mrs. Clements ortaya çıktı.

Çitteki geçitten içeri adımını atarken yüzüme kararlılıkla bakarak, “Siz de kimsiniz?” diye bağırdı. “Böyle zavallı, çaresiz bir kadını korkutmaktan utanmıyor musunuz?”

Ben yanıt veremedim Anne Catherick’in yanına gelmiş, tek koluyla ona sarılmıştı. “Ne oldu, hayatım?” diye sordu. “Sana ne yaptı?”

“Hiçbir şey,” diye karşılık verdi zavallıcık. “Hiçbir şey. Yalnızca korktum.”

Mrs. Clements saygı duyduğum pervasız bir öfkeyle bana döndü.

“Bu kızgın bakışı hak edecek bir şey yapmış olsaydım gerçekten de çok utanırdım,” dedim. “Ama bunu hak etmiyorum. Ne yazık ki, onu istemeden korkuttum. Bu beni ilk görüşü değil. Buyurun ona kendiniz sorun; size, ona ya da başka bir kadına isteyerek zarar veremeyeceğimi söyleyecektir.”

Anne Catherick duyup anlayabilsin diye tane tane konuştum, nitekim sözlerimin ona ulaştığını gördüm, anlamıştı.

“Evet, evet,” dedi. “Vaktiyle bana iyiliği dokunmuştu, bana yardım etmişti,” dedi ve geri kalanını arkadaşının kulağına fısıldadı.

“Tuhaf, doğrusu!” dedi Mrs. Clements, yüzünde şaşkın bir bakışla. “Yine de bu her şeyi değiştiriyor. Sizi öyle azarladığım için özür dilerim beyefendi, ama kabul etmelisiniz ki dışarıdan bakınca kuşku uyandıran bir görüntüydü. Suç sizde değil bende, onun isteklerine boyun eğip onu böyle bir yerde yalnız bıraktım. Gel tatlım, artık eve dönelim.”

Geri dönüş yolunun bu tatlı kadını biraz kaygılandırıldığını düşünerek evlerine kadar onlara eşlik etmeyi önerdim. Mrs. Clements bana nazikçe teşekkür edip teklifimi geri çevirdi. Bozkıra çıkar çıkmaz çiftlik çalışanlarından birine rastlayacaklarına emin olduğunu

söyledi.

“Beni bağışlayın, lütfen,” dedim, Anne Catherick gitmek üzere arkadaşının koluna girince. Onu tedirgin edip korkutmak gibi bir niyetim olmadıysa da zavallı, solgun, korkmuş yüzüne baktıkça içim acıyordu.

“Denerim,” dedi. “Ama çok şey biliyorsunuz; artık sizden hep korkacağım.”

Mrs. Clements bana şöyle bir baktı ve acırcasına başını iki yana salladı.

“İyi geceler, beyefendi,” dedi. “İstemedен yaptığınızı biliyorum, ama keşke onun yerine beni korkutmuş olsaydınız.”

Birkaç adım uzaklaştılar. Gidiyorlar sanmıştım, ama Anne Catherick bir anda durdu ve arkadaşının yanından ayrıldı.

“Bekle bir dakika,” dedi. “Veda etmeliyim.”

Mezara döndü, iki elini de şefkatle mermer haçın üstüne koyup onu öptü.

“Artık daha iyiyim,” dedi derin bir nefes alıp sessizce bana bakarak. “Sizi affediyorum.”

Tekrar arkadaşının yanına gitti ve mezarlıktan ayrıldılar. Kiliseye gelince durup zangocun karısıyla konuştuklarını gördüm; kadın evinden çıkmış, bizi uzaktan izlemişti. Sonra tepeden yukarı çıkan yolda bozkıra doğru yürümeye devam ettiler. Gözden kaybolana, alacakaranlıkta seçilmez oluncaya kadar Anne Catherick’in arkasından baktım, Beyazlı Kadın’ı bu dünyada bir daha hiç göremeyeceğim gibi huzursuz ve üzgündüm.

XIV

Yarım saat sonra eve dönmüş, Miss Halcombe’a olanı biteni anlatıyordum.

Miss Halcombe beni başından sonuna kadar hiç konuşmadan dikkatle dinledi; onun yaradılışında bir kadın için bu, anlattıklarımından ne kadar etkilendiğini gösteren en güçlü kanıtı.

Bitirdiğimde tek söylediği, “Kaygılıyım, gelecekle ilgili kaygılıyım,” demek oldu.

“Gelecekte ne olacağı bugünü nasıl değerlendirdiğimize bağlı olabilir,” dedim. “Anne Catherick bir kadınla daha rahat ve açık konuşabilir. Eğer Miss Fairlie...”

“Söz konusu olamaz,” diye sözümü kesti, en kararlı haliyle.

“O halde, izin verirseniz Anne Catherick’le sizin görüşmenizi ve onun güvenini kazanmak için elinizden geleni yapmanızı önereceğim. Ben zavallı kadını istemedен zaten korkutmuş olduğum için ikinci bir defa korkutmaktan çekiniyorum. Yarın benimle çiftliğe kadar gelmenizin bir sakıncası var mı?”

“Hiç sakıncası yok. Laura’nın iyiliği için her yere gider, her şeyi yaparım. Çiftliğin adı ne demiştiniz?”

“Todd’un Yeri. Orayı biliyorsunuz, sanırım.”

“Kesinlikle. Todd’un Yeri Mr. Fairlie’nin çiftliklerinden biridir. Bizim yayıkhane de çalışan kız da çiftçinin küçük kızıdır. Sık sık babasının evine gidip gelir; işimize yarayacak bir şey görmüş ya da duymuş olabilir. Hemen bakalım mı, kız aşağıda mı?”

Çıngırağı çaldı ve öğrenmesi için uşağı yolladı. Uşak geri döndü ve kızın o sırada

çiftlikte olduğunu haber verdi. Kız son üç gündür evine gitmemişti; evin kâhyası da o akşam birkaç saatliğine evine gitmesine izin vermişti.

“Onunla yarın konuşabilirim,” dedi Miss Halcombe, uşak tekrar odadan çıktıktan sonra. “Bu arada, benim Anne Catherick’le görüşmemin ne yararı olacak iyice anlayayım. Onu tımarhaneye kapatanın Sir Percival Glyde olduğuna emin misiniz?”

“Hiç kuşku yok. Çözülecek tek sır bunu ‘niye’ yaptığı. Hayattaki konumlarının farklılığına bakılırsa, aralarında uzaktan yakından bir ilişki olduğu düşünülemez, Anne Catherick’in gerçekten bir tımarhaneye kapatılması gerektiğini varsayacak olsak bile bu ciddi sorumluluğu niye ‘o adamın’ üstlendiğini bulmak son derece önemli.”

“Sanırım, özel bir tımarhane olduğunu söylemişsiniz, değil mi?”

“Evet, özel bir tımarhane, onu hasta olarak kabul etmeleri için hiçbir fakirin ödemeye gücünün yetmeyeceği bir para ödenmiş olmalı.”

“Neyin kuşku uyandırdığını anlıyorum, Mr. Hartright ve sizi temin ederim ki, Anne Catherick yarın bize yardımcı olsa da, olmasa da bu kuşku ortadan kalkacak. Sir Percival Glyde beni ve Mr. Gilmore’u tatmin etmeden bu evde fazla barınamaz. Kız kardeşimin geleceği hayatta en önem verdiğim şeydir ve Laura’nın üzerinde, evliliği söz konusu olduğunda ona engel olacak kadar etkim vardır.”

O gecelik ayrıldık.

Önceki akşam yaşanan olaylar yüzünden aklımızdan çıkan bir engelden ötürü ertesi sabah, kahvaltıdan sonra çiftliğe hemen gidemedik. O gün benim Limmeridge Malikânesi’ndeki son günümüdü ve posta gelir gelmez Miss Halcombe’un tavsiyesine uyup beklenmedik bir nedenden dolayı sözleşmemin bitiminden bir ay önce Londra’ya dönmek için Mr. Fairlie’den izin istemem gerekiyordu.

İleri sürebileceğim bu bahaneye destek olarak, o sabah Londra’daki arkadaşlarımdan gelen iki mektup görünüşü kurtarmama yardımcı oldu. Onları alıp hemen odama çıktım ve işle ilgili bir konuda onu ne zaman görebileceğimi öğrenmesi için uşağı, Mr. Fairlie’ye yolladım.

Adamın geri dönmesini, efendisinin isteğimi nasıl karşılayacağını hiç dert etmeden bekledim. Mr. Fairlie’ nin izni olsa da, olmasa da gitmek zorundaydım. Artık Miss Fairlie’yle yollarımızı ayıracak korkunç yolculuğun ilk adımını atmış olmanın bilinci kendimle ilgili her konuda hislerimi köreltmış gibiydi. Alınan yoksul adam gururumdan, önemsiz sanatçı kibrimden vazgeçmiştim. Mr. Fairlie’den gelecek hiçbir aşağılama, böyle yapmayı seçecek olsa bile, artık beni yaralayamazdı.

Uşak duymayı beklediğim bir yanıtla döndü. Mr. Fairlie, sağlığı izin vermediği için o sabah beni kabul edemeyeceğini bildiriyordu. Bunun için özür diliyor ve söyleyeceklerimi kendisine yazılı olarak bildirmemi rica ediyordu. Evde kaldığım üç ay içinde, çeşitli aralıklarla buna benzer mesajlar almıştım. Tüm bu süre boyunca Mr. Fairlie beni “tutmaktan” memnuniyet duymuş, ama sağlığı hiç beni bir kez daha görecektik kadar iyi olmamıştı. Uşak yeni çerçeveye onardığım resimlerin hepsini “hürmetlerimle” patronuna götürmüş ve Mr. Fairlie’nin “nazik iltifatlarını”, “çok teşekkürlerini” ve sağlık durumu hâlâ tek başına yaşayan bir tutuklu gibi odasında kalmasını gerektirdiği için duyduğu “samimi üzüntüyü” ileterek elleri boş geri dönmüştü. Her iki taraf için de bundan daha memnuniyet verici bir düzenleme düşünülemezdi. Bu koşullarda hangimizin

Mr. Fairlie'nin yardıma hazır sınırlarına daha fazla şükrettiği tartışılırdı.

Kendimi olabildiğince nazıkçe, açıkça ve özetle ifade etmeye çalışarak mektubu yazmaya koyuldum. Mr. Fairlie hemen yanıt vermedi. Yanıtı elime bir saat kadar sonra geçti. Neredeyse karton kalınlığındaki kaymak gibi bir kâğıda menekşe rengi mürekkeple son derece düzgün ve özenle yazılmış yanıtında şöyle diyordu:

Mr. Fairlie, Mr. Hartright'a selamlarını yollar. Mr. Hartright'ın ricası karşısında Mr. Fairlie (sağlığının şu anki durumunda) anlatamayacağı kadar şaşırılmış ve hayal kırıklığına uğramıştır. Mr. Fairlie işle ilgili konulardan anlamaz ama bunlardan anlayan kâhyasına danıştı; o da Mr. Hartright'ın sözleşmesini bozmak istemesini, belki ancak bir ölüm kalım meselesi dışında, hiçbir zorunluluğun haklı çıkarmayacağı konusunda Mr. Fairlie'ye katıldı. Mr. Fairlie'nin ıstıraplı hayatı için bir mutluluk ve avuntu kaynağı olan, sanata ve sanat öğretmenlerine verdiği büyük değer kolayca azalacak türden olsaydı, Mr. Hartright'ın bu davranışı bunu sağlardı. Ancak öyle olmadı, yalnızca Mr. Hartright'a verdiği değer azaldı.

Buraya kadar, sınırlarının ciddi rahatsızlığının izin verdiği kadarıyla fikrini belirtmiş olduğuna göre Mr. Fairlie'nin, kendisine bildirilen bu son derece çarpık istek hakkındaki kararını bildirmek dışında ekleyecek bir sözü kalmamıştır. İçinde bulunduğu durumda ruhunun ve bedeninin huzurlu olması bu derece önemliken Mr. Fairlie, Mr. Hartright'ın her iki tarafın da sınırlarını bozması kaçınılmaz koşullarda evde kalarak bu huzuru bozmasına izin vermeyecektir. Bu nedenle, Mr. Fairlie, tamamiyle kendi huzurunu korumak adına sözleşmeyi sonlandırma hakkını kullanır ve Mr. Hartright'a gidebileceğini bildirir.

Mektubu katladım ve diğer kâğıtlarımın yanına kaldırdım. Eskiden olsa bunu bir hakaret kabul ederdim; şimdiyse beni yükümlülüğümden kurtaran yazılı bir kanıt olarak görüyordum. Aşağı, kahvaltı salonuna inip Miss Halcombe'a kendisiyle çiftliğe gitmeye hazır olduğumu haber verdiğimde bu olayı düşünmüyordum, hatta neredeyse aklımdan çıkmıştı.

"Mr. Fairlie size tatmin edici bir yanıt verdi mi?" diye sordu Miss Halcombe biz evden çıkarken.

"Gitmeme izin verdi, Miss Halcombe," dedim.

Başını kaldırıp bana şöyle bir baktı, sonra da onu tanıdığımdan beri ilk kez kendiliğinden koluma girdi. Ne dese, Mr. Fairlie'nin gitmeme ne şekilde izin verdiğini anladığını, üstüm olarak değil dostum olarak üzüntümü paylaştığını bu denli incelikle ifade edemezdi. Adamın küstah mektubu bana koymamıştı, ama kadının gönlümü almak için gösterdiği şefkat beni derinden etkiledi.

Çiftliğe giderken Miss Halcombe'un eve tek başına girmesine, benim çağırırsam içeri girmek üzere dışarıda beklememe karar verdik. Bu şekilde davranmayı önceki akşam kilise mezarlığında olanlardan sonra benim varlığımın Anne Catherick'i yine korkutabileceğini, tanımadığı bir kadının ona yaklaşmasını daha da kuşkuyla karşılamasına neden olabileceğini düşünerek uygun gördük. Miss Halcombe ilk önce (kendisine her şekilde yardım etmeye hazır olacağından emin olduğu) çiftçinin karısıyla konuşmak üzere yanımdan ayrıldı, ben de evin yakınlarında beklemeye koyuldum.

Bir süre tamamen yalnız kalacağımı düşünmüştüm. Ancak Miss Halcombe daha beş

dakika geçmeden geri döndü.

“Anne Catherick sizinle görüşmeyi kabul etmedi mi?” diye sordum şaşkınlıkla.

“Anne Catherick gitmiş,” diye karşılık verdi Miss Halcombe.

“Gitmiş mi?”

“Gitmiş, Mrs. Clements’le birlikte. İki de bu sabah saat sekizde çiftlikten ayrılmışlar.”

Hiçbir şey diyemedim, tek bilebildiğim sırrı çözmek için son fırsatı da böylece kaçırmış olduğumuzdu.

“Mrs. Todd konuklarıyla ilgili ne biliyorsa bana anlattı,” diye devam etti Miss Halcombe. “Yani ben de onun gibi hiçbir şey bilmiyorum. Dün akşam, sizden ayrıldıktan sonra, sağ salim dönmüşler ve akşamın ilk kısmını Mr. Todd’un ailesiyle birlikte her zamanki gibi geçirmişler. Ama akşam yemeğinden hemen önce Anne Catherick bir anda fenalaşarak hepsini şaşırtmış. Çiftliğe geldiği gün de buna benzer daha hafif bir kriz geçirmiş, Mrs. Todd o seferinde bunu masanın üstünde duran ve Anne Catherick’in birkaç dakika önce okumaya başladığı yerel gazetede bir haber yüzünden olduğunu düşünmüş.”

“Anne Catherick’i böyle etkileyen o gazetede hangi habermiş, Mrs. Todd’un bir fikri var mı?” diye sordum.

“Hayır,” dedi Miss Halcombe. “Gazeteye bakmış ve kimsenin sinirini bozacak bir şey görememiş. Yine de gazeteye ben de bir göz atmak için iznini istedim ve daha açtığım ilk sayfada editörün kısıtlı haber dağıcılığını aile işlerimize burnunu sokarak süslediğini, diğer haberlerle birlikte kız kardeşimin evlilik haberini de Londra gazetelerinin ‘Sosyete Evlilikleri’ bölümünden kopyalayarak yayımladığını gördüm. Anne Catherick’i etkileyenin bu haber olduğu sonucuna vardım; hatta sanırım ertesi gün bizim eve o mektubu yollamasına neden olan da buydu.”

“Her ikisinden de hiç kuşku yok. Ama dün geceki ikinci krizinin nedeniyle ilgili ne öğrendiniz?”

“Hiçbir şey. Nedeni bilinmiyor. Odada yabancı kimse yokmuş. Tek ziyaretçi bizim yayıkhane hizmetçisiymiş, size söylemiştim, o da zaten Mr. Todd’un kızıdır; tek konuştukları da buradaki dedikodularmış. Anne Catherick’in çılgılık attığını duymuşlar, sonra da hiç nedensiz beti benzi atmış. Mrs. Todd ve Mrs. Clements onu yukarı çıkarmışlar. Mrs. Clements, onun yanında kalmış. Gece geç vakte kadar konuştuklarını duymuşlar ve bu sabah erkenden Mrs. Clements Mrs. Todd’u kenara çekip gideceklerini haber vermiş, Mrs. Todd anlatamayacağı kadar şaşırmış. Konuşunun ağzından alabildiği tek açıklama Anne Catherick’in Limmeridge’ten derhal ayrılmasını gerektirecek ciddi bir şey olduğu ve bunun çiftlikteki kimsenin suçu olmadığından ibaretmiş. Mrs. Clements’ı daha açık konuşmaya zorlamanın bir yararı olmamış. Anne’in hatırı için kimsenin ona soru sormamasını rica etmek zorunda olduğunu söylemiş. Hayli gerginmiş; Anne’le birlikte gitmesi gerektiğini ve nereye gideceklerini kimseye söylememeleri gerektiğini tekrar edip durmuş. Mrs. Todd’un konuksever itirazlarını size hiç anlatmıyorum. Onları en yakındaki tren istasyonuna götürmeli üç saati geçmiş. Yolda daha açık konuşmaları için onları bayağı zorlamış, ama işe yaramamış. İstasyonun önünde onları indirdiğinde böyle aniden ayrıldıkları ve ona hiç güvenmedikleri için öyle kırgın ve kızgınmış ki onları yolcu etmeden

geri dönmüş. Olan biten bu işte. Hatırlamaya çalışın, Mr. Hartright, dün akşam mezarlıkta iki kadının bu sabah böyle çekip gitmelerine neden olacak bir şey olmuş muydu?”

“Miss Halcombe, Anne Catherick’teki ani değişikliğin biz ayrıldıktan saatler sonra, benim istemeden neden olabileceğim bir gerginlikten kurtulmasına yetecek kadar zaman geçtikten sonra olduğuna dikkat çekerim. Fenalaştığı sırada odada neden söz ediyorlarmış, sordunuz mu?”

“Evet ama Mrs. Todd o sırada bir yandan da ev işleriyle meşgul olduğu için hatırlayamıyor. Yalnızca ‘olup bitenleri’ konuştuklarını söyleyebildi, bu da, sanırım, günlük şeylerden söz ettikleri anlamına geliyor.”

“Hizmetçi kızın belleği annesininkinden güçlü olabilir,” dedim. “Döner dönmez onunla da konuşsanız iyi edersiniz,” diye önerdim.

Eve döner dönmez önerimi uygulamak üzere harekete geçtik. Miss Halcombe beni hizmetçilerin çalıştıkları yere götürdü; kız yayıkhanede giysisinin kollarını omuzlarına kadar kıvrımış şarkı söyleyerek bir süt tenceresini yıkarken bulduk.

“Bu beyefendiyi senin yayıkhaneyi görmesi için getirdim, Hannah,” dedi Miss Halcombe. “Burası evdeki görülmeye değer yerlerden birisi, senin de hep beğeni toplamanı sağlar.”

Kız kızarıp bozardı ve utangaç bir edayla çevreyi derli toplu tutmak için her zaman elinden geleni yaptığını söyledi.

“Az önce babanlardaydık,” diye devam etti Miss Halcombe. “Duyduğum kadarıyla sen de dün oradaymışsın; evde de konuklar varmış, değil mi?”

“Evet, hanımefendi.”

“Konuklardan biri rahatsızlanıp fenalaşmış dediler, öyle mi? Onu korkutacak bir şey mi oldu ya da konuşuldu? Korkunç bir şeyden konuşmuyordunuz herhalde, değil mi?”

“Ah, hayır, hanımefendi!” dedi kız gülererek. “Yalnızca havadan sudan konuşuyorduk.”

“Kardeşlerin Todd’un Yeri’nden haberler verdiler herhalde.”

“Evet, hanımefendi.”

“Sen de onlara Limmeridge Malikânesi’nden haberler vermişsindir.”

“Evet, hanımefendi. Zavallıcağı korkutacak bir şey söylemediğimizden de eminim, çünkü fenalaştığı sırada ben konuşuyordum. Bunu görmek beni çok etkiledi, hanımefendi, çünkü ben hiç böyle fenalaşmadım.”

Ona başka bir şey sormadan bir sepet yumurta almak için yayıkhanenin kapısından çağırıldı. O yanımızdan ayrılırken ben fısıldayarak Miss Halcombe’a, “Limmeridge Malikânesi’ne gelmesi beklenen konuklardan söz etmiş olabilir mi, sorun bakalım,” dedim.

Miss Halcombe bana anladığını gösteren bir ifadeyle baktı ve kız yanımıza döner dönmez bu soruyu sordu.

“Ah, evet, hanımefendi, bundan söz ettim,” dedi kız açıkça. “Beklenen konuklar, bir de alacalı ineğin geçirdiği kazadan başka da verecek haberim yoktu zaten.”

“İsim verdin mi? Pazartesi günü Sir Percival Glyde’ı beklediğimizi söyledin mi?”

“Evet, hanımefendi, Sir Percival Glyde’in geleceğini söyledim. Umarım zararı yoktur, yanlış bir şey yapmadım, umarım.”

“Ah, hayır, hiç zararı yok. Gelin, Mr. Hartright; onu daha fazla alıkoyarsak Hannah işine engel olduğumuzu düşünecek.”

Baş başa kalır kalmaz durup birbirimize baktık.

“İçinizde ‘hâlâ’ bir kuşku kaldı mı, Miss Halcombe?” diye sordum.

“Sir Percival Glyde bu kuşkuyu ortadan kaldıracak, Mr. Hartright; yoksa Laura Fairlie asla onun karısı olmayacak.”

XV

Biz ön kapıya doğru yürürken, tren istasyonunun bulunduğu yönden yaklaşan bir araba gördük. Miss Halcombe araba iyice yaklaşına kadar kapının önündeki merdivende bekledi, arabanın basamakları yerleştirilir yerleştirilmez de ciddi bir tavırla aşağı inen yaşlı beyi karşılamak üzere ilerledi. Mr. Gilmore gelmişti.

Onunla tanışılırken, saklayamadığım bir merak ve ilgiyle yüzüne baktım. Bu yaşlı adam ben gittikten sonra Limmeridge Malikânesi’nde kalacak; Sir Percival Glyde’in yapacağı açıklamayı dinleyecek ve deneyimlerine dayanarak Miss Fairlie’ye karar verebilmesi için yol gösterecekti; evlilikle ilgili mesele çözülene dek bekleyecek ve bu meseleden olumlu bir sonuç çıkacak olursa Miss Fairlie’yi vazgeçemeyeceği yükümlülükler altına sokacak evlilik sözleşmesini kendi elleriyle hazırlayacaktı. Şu anda bildiklerimle karşılaştırıldığında hiçbir şey bilmediğim o zaman bile, aile avukatına daha önce tanımadığım bir insana hiç duymadığım bir merakla baktım.

Mr. Gilmore’un dış görünüşü alışılmış yaşlı avukat kavramıyla tam bir tezat oluşturuyordu. Yüzü al aldı, ak saçları hayli uzundu ve özenle taranmıştı, siyah paltosu, ceketi ve pantolonu üstüne tam oturmuştu; kravatı özenle bağlanmıştı; lavanta rengi oğlak derisi eldivenleri şık bir din adamının da utanıp sıkılmadan giyebileceği türdendi. Eski terbiyenin geleneklerine uygun zarafeti ve inceliği tavırlarına hoş bir biçimde yansıyor, mesleği nedeniyle yetilerini hep sağlam tutmak zorunda olan birinin enerjik zekâsı ve atikliği bu tavrına canlılık kazandırıyor. Mr. Gilmore’la tanıştırdığımda edindiğim genel izlenimler bunlardı; daha sonra yaşadığım deneyimlerin de bunları yalnızca doğruladığını söylersem ona sadece hakkını vermiş olurum.

Aile meselelerini yanlarında bir yabancı olmadan rahatça konuşabilsinler diye yaşlı adam ve Miss Halcombe’la birlikte eve girmedim. Onlar çalışma odasına giden koridorda ilerlerken ben de bahçede yalnız başıma dolaşmak üzere merdivenden indim.

Artık Limmeridge Malikânesi’nde geçireceğim saatler sayılıydı, ertesi sabah kesinlikle ayrılmak durumundaydım oradan; imzasız mektupla ilgili payıma düşen araştırmalar son bulmuştu. Bana kalan kısa süreyi, koşullar beni zorladığı için takındığım katı tavrı bir yana bırakıp mutluluğumun ve aşkımın kısa süren rüyasına daldığım yerlerle vedalaşmaya ayırmamın benden başka kimseye zararı dokunmazdı.

İçgüdüsel olarak çalışma odamın penceresinin altındaki yola saptım, önceki akşam Laura Fairlie’yle köpeğini gördüğüm yola; onun sevgili ayaklarının sık sık çiğnediği patikada yürümeye koyuldum, ta ki gül bahçesine açılan küçük kapının önüne gelene

kadar. Bahçeye şimdi kış çıplaklığı hâkimdi. Bana isimlerini öğrettiği çiçekler, ona resimlerini yapmayı öğrettiğim çiçekler ölmüş, yataklarının arasındaki küçük beyaz yollar şimdiden ıslanmış ve yosun tutmuştu. Birlikte ağustos akşamlarının ılık kokusunu içimize çektiğimiz, ayaklarımızın altındaki sayısız ışık oyununu hayranlıkla seyrettiğimiz ağaçlıklı yola girdim. Çevreme uğuldayan dallardan yapraklar düşüyordu, ortamdaki çürüme iliklerime kadar ürpermeme neden oldu. Biraz daha ilerleyince malikâne arazisinden çıkıp en yakındaki tepelere kıvrılarak uzanan yola girdim. Dibinde oturduğumuz yaşlı, eğik ağaç yağmurda sırlıklam olmuştu; önümüzdeki kaba taş duvardan onun için topladığım demet demet aşkmerdivenleri ve yeşillikler su içinde yüzüyor, çamurlu yabancı otlardan bir adacığın çevresinde çürüyüp gidiyorlardı. Tepenin zirvesine çıkıp mutlu günlerimizde sık sık hayranlıkla seyrettiğimiz manzaraya baktım. Soğuk ve boş görünüyordu, artık benim hatırladığım manzara değildi. Onun varlığının ışıltısı yanımda değildi, sesinin büyüğü artık kulağıma fısıldamıyordu. Şimdi aşağı baktığım bu noktada bana babasından söz etmişti; birbirlerine ne kadar düşkün olduklarını ve evdeki bazı odalara girdiğinde, ona babasını hatırlatan unutulmuş işler ve hobilerle meşgul olduğunda onu hâlâ ne kadar çok özlediğini anlatmıştı. Bunları dinlerken gördüğüm manzara şu anda tek başıma bu tepede dururken gördüğüm manzara mıydı? Dönüp oradan ayrıldım; bozkırı geçip kum tepelerin çevresinden dolaşarak aşağıya, sahile indim. Öfkeyle kıyıya vuran, muhteşem bir hacimle kabaran dalgalar karşımdaydı, ama vaktiyle onun şemsiyesiyle kuma gelişigüzel şekiller çizdiği yer neresiydi, birlikte otururken benden ve evimden söz açtığı, bana annem ve kız kardeşimle ilgili kadınca ayrıntılı sorular sorduğu, bir gün kimsesiz evimden ayrılıp bir karım ve kendi evim olur mu diye masumca soru sorduğu o yer neresiydi? Rüzgâr ve dalgalar onun kuma bıraktığı izleri çoktan silmişti. Sahilin geniş manzarasının tekdüzeliğine şöyle bir baktım; ikimizin güneşli saatler geçirdiğimiz yer onu hiç görmemişim gibi yok olup gitmişti, sanki şimdiden yabancı bir sahilde duruyordum.

Kıyının anlamsız sessizliği bana kötü geldi. Her köşesi onu hatırlatan izlerle dolu olan eve ve bahçeye döndüm.

Batı terasına giden yolda Mr. Gilmore'a rastladım. Belli ki beni arıyordu çünkü birbirimizi görünce adımlarını hızlandırdı. Ruh halim bir yabancıyla birlikte olmaya hiç uygun değildi. Ama başka çare yoktu, ben de elimden geleni yapmaya karar verdim.

"Ben de sizi arıyordum," dedi yaşlı adam. "Size söyleyecek bir çift sözüm var, sevgili Mr. Hartright; sizce bir sakıncası yoksa şimdi bu fırsatı değerlendirmek isterim. Açık konuşmaya çalışacağım, Miss Halcombe'la buraya gelmeme neden olan aile meselelerini konuşurken, haliyle, bana şu tatsız imzasız mektup olayından ve sizin şu âna dek bu konuyu çözmek için nasıl övgüye değer, yerinde katkılarda bulunduğunuzdan söz etti. Aksi takdirde böyle bir kaygı duymayacakken bu katkınızdan ötürü araştırmanın emin eller tarafından yürütülmesini isteyeceksinizdir; bunu anlıyorum. Sevgili Mr. Hartright, içiniz rahat olsun, bu işi ben ele alacağım."

"Siz bu meseleyi, her açıdan, benden çok daha iyi ele alacaksınızdır, Mr. Gilmore. Nasıl bir yol izleyeceğinize karar verdiniz mi, diye sorsam saygısızlık etmiş olur muyum?"

"Şartların izin verdiği kadarıyla karar verdim, Mr. Hartright. Mektubun bir kopyasını durumu açıklayan bir notla birlikte Sir Percival Glyde'in Londra'daki avukatına yollamayı düşünüyorum; onunla tanışıklığım vardır. Mektubun aslını Sir Percival Glyde geldiğinde

kendisine göstermek üzere burada tutacağım. O iki kadının peşine düştüm bile, Mr. Fairlie'nin uşaklarından birini, güvenilir birini araştırma yapması için tren istasyonuna yolladım: Adama para ve gerekli talimatları verdim; bir ipucu bulabilirse kadınların peşinden gidecek. Pazartesi günü Sir Percival gelene kadar yapılabilecekler bu kadar. Sir Percival'ın bir beyefendiden, onurlu bir adamdan beklenecek her türlü açıklamayı yapacağından benim hiç kuşku yok. Sir Percival hatırı sayılır bir kişidir, saygın bir yeri, şüphe götürmez bir itibarı vardır; benim içim çok rahat, beyefendi, sizi temin ederim, sonuç konusunda içim son derece rahat. Bu tür şeylere hep tanık olurum. İmzasız mektuplar, talihsiz kadınlar, toplumun içinde bulunduğu üzücü durum bu. Bu meselede bazı tuhaf karışıklıklar olduğunu inkâr edecek değilim, ama meselenin kendisi, ne yazık ki, son derece sıradan, çok sıradan.”

“Korkarım ben meseleye sizden farklı yaklaşıyorum, Mr. Gilmore,” dedim.

“Elbette öyle olacak, sevgili Mr. Hartright, elbette. Ben yaşlı bir adamım ve meseleye pratik yaklaşıyorum. Siz genç bir adamsınız ve meseleye duygusal yaklaşıyorsunuz. Bu konuda tartışmayalım. Ben mesleğimden ötürü sürekli bir tartışma ortamında yaşıyorum Mr. Hartright; bu yüzden de şimdi olduğu gibi tartışmadan olabildiğince uzak durmaya çalışıyorum. Bekleyip göreceğiz, evet, bekleyip göreceğiz. Ne güzel bir yer burası. Avlanmak için iyi bir yer mi? Değil herhalde, Mr. Fairlie'nin topraklarının hiçbirinde avlanmak serbest değil sanırım. Yine de çok güzel bir yer ve çok hoş insanlar. Duyduğuma göre resim yapıyormuşsunuz Mr. Hartright, öyle mi? Gıpta edilecek bir başarı. Ne tür resimler?”

Havadan sudan konuşmaya başladık, daha doğrusu Mr. Gilmore konuştu, ben dinledim. Aklımı ona ve son derece akıcı bir dille anlattığı konulara veremiyordum. Son iki saattir tek başıma yaptığım gezinti üzerimde etkisini göstermeye başlamıştı, Limmeridge Malikânesi'nden daha erken ayrılma fikrini aklıma sokmuştu. Bu zorlu veda ânını bir dakika bile ertelemenin ne anlamı vardı? Kime ne yararım dokunacaktı ki? Cumberland'de kalarak kimseye bir yarar sağlamayacaktım, patronum bana gidebileceğim bir saat belirtmemişti. O halde noktayı hemen şimdi koymamak için ne neden vardı?

Noktayı koymaya karar verdim. Günbatımına hâlâ birkaç saat vardı, Londra'ya gitmek için o gün yola çıkmamam için hiçbir neden yoktu. Mr. Gilmore'un yanından ayrılmak için aklıma gelen ilk nazık bahaneyi öne sürdüm ve hemen eve döndüm.

Odama çıkarken merdivende Miss Halcombe'a rastladım. Telaşımından ve halimdeki değişiklikten aklıma bir şey koyduğumu anladı ve ne olduğunu sordu.

Bir an önce gitmek istememin nedenlerini tıpkı burada anlattığım gibi açıkladım ona. “Olmaz, olmaz,” dedi Miss Halcombe içtenlikle ve iyi niyetle. “Bizden dostumuz gibi ayrılın, bir kez daha bizimle sofraya oturun. Kalın, akşam yemeğini birlikte yiyelim; sizinle geçireceğimiz son akşamı ilk akşamlarımız gibi mutlu geçirmemize yardımcı olun. Sizi ben davet ediyorum, Mrs. Vesey davet ediyor...” Bir an durakladıktan sonra, “Laura da davet ediyor,” diye ekledi.

Kalacağıma söz verdim. Tanrı biliyor ya hiçbirinde en ufak bir acı anım kalsın istemiyordum.

Benim için en iyisi akşam yemeğini bildiren çingırak çalana kadar odamda kalmaktı. Aşağı inme vakti gelene dek orada bekledim.

Bütün gün Miss Fairlie'yle hiç konuşmamıştım, hatta onu görmemiştim bile. Salonda ilk karşılaştığımızda kendimize hâkim olmak için o da, ben de zor bir sınav verdik. Son gecemizin, geri gelmesi mümkün olmayan o eski güzel günlerdeki gibi geçmesi için o da elinden geleni yapmıştı. En sevdiğim elbisesini, eski tarzda dantelle güzelce süslenmiş lacivert ipekliyi giymişti, beni karşılamak için eskiden olduğu gibi canıgönülünden öne atıldı, elini bana o mutlu günlerde olduğu gibi samimiyetle ve iyi niyetle uzattı. Benimkilerin üzerinde titreyen soğuk parmaklarından, ortaları al al yanan solgun yanaklarından, dudaklarında yeşermeye çalışan ve ben ona baktığımda ölüp giden hafif gülümsemesinden dış görünüşünü korumak için nasıl bir özveride bulunduğunu anlıyordum. Daha yakınımda olmasına dayanamazdım, onu şimdiye kadar hiç sevmediğim gibi sevebilirdim.

Mr. Gilmore'un bize çok yardımını dokundu. Keyfi çok yerindeydi, konuşmayı dur durak bilmeden sürdürdü. Miss Halcombe onu kararlılıkla destekliyor, ben de olabildiğince onu örnek almaya çalışıyordum. İfadelerindeki en ufak bir değişikliği bile fark etmeyi öğrendiğim o şefkatli mavi gözler masaya otururken yalvarırcasına baktı bana. "Ablama yardım edin, kaygılı, güzel yüzü böyle der gibiydi, "ablama yardım edin, bana yardım etmiş sayılırsınız."

Yemeğimizi, en azından görünüşte, yeterince neşeli atlattık. Hanımlar sofradan kalktıktan ve Mr. Gilmore'la ben salonda baş başa kaldıktan sonra bizi meşgul edecek ve bana kendimi sakinleştirmem için gereken o birkaç dakikalık sessizliği sağlayan yeni bir konu ortaya çıktı. Anne Catherick'in izini bulması için yollanan uşak bilgi vermek üzere dönmüş ve hemen yemek salonuna alınmıştı.

"Eee," dedi Mr. Gilmore, "ne öğrendin?"

"İki kadının da bizim buradaki istasyondan Carlisle'a gitmek için bilet aldıklarını öğrendim, efendim," diye yanıt verdi adam.

"Bunu duyunca sen de Carlisle'a gittin, değil mi?"

"Gittim efendim, ama başka bir şey öğrenemedim."

"İstasyonda sorup sorduğundur mu?"

"Evet, efendim."

"Otellerde?"

"Evet, efendim."

"Sana verdiğim notu da karakola bıraktın, öyle değil mi?"

"Bıraktım, efendim."

"Pekâlâ, dostum. Sen elinden geleni yaptın, ben de öyle; şimdilik başka bir şey yapmayacağız. Elimizdeki kartları oynadık, Mr. Hartright," diye devam etti yaşlı adam, uşak çekildikten sonra. "Kadınlar bizi alt etti, en azından şimdilik; artık tek yapabileceğimiz pazartesi günü Sir Percival Glyde gelene kadar beklemek. Bir kadeh daha içmeyecek misiniz? İyi bir porto bu, bozulmamış, değerli, eski bir şarap. Benim mahzenimde daha iyisi var gerçi."

Salona, hayatımın en mesut gecelerini geçirdiğim, bu son geceden sonra bir daha asla görmeyeceğim o odaya geri döndük. Günler kısaldığından ve hava soğuduğundan beri odanın görünüşü değişmişti. Teras tarafındaki camlı kapılar kapalı tutuluyor ve kalın perdelerin altında kalıyordu. Biz otururken odayı aydınlatan alacakaranlığın yumuşak belirsizliği, yerini lambaların gözümü alan parlak ışığına bırakmıştı. Her şey değişmişti,

içeride ve dışarıda her şey değişmişti.

Miss Halcombe ve Mr. Gilmore birlikte oyun masasına oturdular; Mrs. Vesey her zamanki koltuğuna yerleşti. “Onlar” geceyi gönüllerince geçirebilirlerdi; bunu görmek, kendim o geceyi gönlümce geçiremeyeceğim için daha da çok acı çekmeme neden oldu. Miss Fairlie’ nin piyanonun yanında oyalandığını fark ettim. Eskiden olsa yanına giderdim. Duraksayarak bekledim, nereye gideceğimi, ne yapacağımı bilemedim. Miss Fairlie bana şöyle bir baktı, sehpadan bir nota defteri kaptı ve kendiliğinden yanıma geldi.

“Mozart’ın o çok sevdiğiniz küçük parçalarından birini çalayım mı?” diye sordu, konuşurken nota defterinin sayfalarını karıştırarak ve onlara bakarak.

Ona teşekkür edemedi telaşla piyanoya gitti. Piyanonun yanında, her zaman oturduğum koltuk boş duruyordu. Miss Fairlie birkaç tuşa bastı, dönüp bana baktı, sonra tekrar notalarına döndü.

“Eski yerinize oturmayacak mısınız?” diye sordu aniden, son derece alçak sesle.

“Son gecemde oturabilirim,” diye karşılık verdim.

Bir şey demedi, dikkatini müziğe vermişti, ezbere bildiği müziğe, daha önceleri notalara bakmadan defalarca çaldığı müziğe. Beni duyduğunu, yanında olduğumu bildiğini yalnızca benden yana olan yanağındaki rengin solmasından ve benzinin sararmasından anladım.

“Gideceğiniz için çok üzgünüm,” dedi fısıldar gibi, gözleri notalara gitgide daha büyük bir dikkatle dikilmiş, parmakları tuşların üstünde daha önce hiç görmediğim tuhaf, hummalı bir coşkuyla gezinirken.

“Bu güzel sözlerinizi hep hatırlayacağım, Miss Fairlie, çok ileride bile,” dedim.

İyice sararıp solan yüzünü benden daha da kaçırdı.

“Yarından söz etmeyelim,” dedi. “Bu gece müziğin sesine kulak verelim, bizimkinden daha mutlu bir ses o.”

Dudakları titredi, bastırmayı başaramadığı hafif, belli belirsiz bir iç çekiş duyuldu. Parmakları piyanonun üstünde durakladı, yanlış bir notaya bastı, düzeltmeye çalışırken iyice karıştırdı ve ellerini öfkeyle piyanodan çekip kucağına koydu. Miss Halcombe ve Mr. Gilmore oturdukları yerden başlarını kaldırıp şaşkınlıkla baktılar. Koltuğunda uyuklamakta olan Mrs. Vesey bile müziğin aniden kesilmesiyle uyanıp ne olduğunu sordu.

“Vist oynar mısınız, Mr. Hartright?” diye sordu Miss Halcombe, bulunduğu yere anlamlı gözlerle bakarak.

Ne demek istediğini anlamıştım, haklı olduğunu biliyordum; masaya gitmek üzere hemen ayağa fırladım. Ben piyanonun yanından ayrılırken Miss Fairlie nota sayfasını çevirdi ve kendinden daha emin bir tavırla çalmaya başladı.

“Çalacağım,” dedi tuşlara neredeyse hiddetle basarken. “Bu son gecede çalacağım.”

“Gelin, Mrs. Vesey,” dedi Miss Halcombe. “Mr. Gilmore ve ben ekarte oynamaktan sıkıldık, gelin vistte Mr. Hartright’ın eşi olun.”

Yaşlı avukat alaylı bir edayla gülümsedi. Onun eli güçlüydü; az önce bir papaz atmıştı. Miss Halcombe’un oyun masasında yaptığı değişiklikleri bir kadının eli zayıfken oyuna devam edemeyişine bağlamıştı.

Gecenin geri kalanında Miss Fairlie ne bir söz söyledi ne de benden yana baktı. O

piyanonun, ben de masanın başından hiç kalkmadık. Çalmaya aralıksız devam etti, müziğe sığınır gibiydi. Parmakları bazen okşar gibi geziniyordu tuşların üzerinde, kulağa tarifsiz güzellikte ve kederli gelen yumuşak, gamlı, acıtıcı bir şefkatle çalıyordu, bazen de bocalayıp beceremiyor ya da zorla çalar gibi parmakları tuşların üzerinde hızla dolaşıyordu. Ama değişip bocalasa da kararlılığından hiç ödün vermiyordu. Piyanonun başından ancak iyi geceler deme vakti geldiğinde kalktı.

Benimle ilk el sıkışan, kapıya en yakın duran Mrs. Vesey oldu.

“Sizi bir daha göremeyeceğim, Mr. Hartright,” dedi yaşlı hanım. “Gidişinize gerçekten çok üzülüyorum. Son derece nazik ve ilgiliydiniz; benim gibi yaşlı bir kadın nezaketten ve ilgiden anlar. Size mutluluklar dilerim, beyefendi, güle güle gidin.”

Sıradaki Mr. Gilmore oldu.

“Umarım ileride birbirimizi daha iyi tanıyabiliriz, Mr. Hartright. O ufak meseleyle ilgileneceğimden kuşkunuz yok, değil mi? Evet, evet, elbette. Tanrım, hava ne kadar soğuk! Sizi kapıda tutmayayım. Bon voyage⁹, beyefendi, Fransızların dediği gibi, bon voyage.”

Sıra Miss Halcombe’a gelmişti.

“Yarın sabah yedi buçukta,” dedi ve ardından da fısıldayarak, “sandığınızdan daha fazlasını gördüm ve duydum. Bu geceki tavrınızdan sonra hayat boyu dostluğumu kazandınız,” diye ekledi.

Miss Fairlie sona kalmıştı. Elini tuttuğumda ve ertesi sabahı düşündüğümde yüzüne bakmaya cesaret edemedim.

“Yarın sabah çok erken yola çıkacağım,” dedim. “Siz kalkmadan gitmiş olurum, Miss Fairlie...”

“Hayır, hayır,” diye telaşla sözümü kesti. “Ben odamdan çıkmadan önce olmaz. Marian’la birlikte kahvaltıya ineceğim. O kadar nankör değilim, geçtiğimiz üç ayı yok sayacak kadar...”

Daha fazla devam edemedi, elleriyle elimi sıkı sıkı kavradı, sonra bir anda bıraktı. Ben iyi geceler diyemeden odadan çıktım.

Sona doğru hızla yaklaşıyordum, son sabahın ışıklarının Limmeridge Malikânesi’ne düşmesi gibi kaçınılmaz olarak.

Aşağı indiğimde saat daha yedi buçuk olmamıştı bile, ama hanımların ikisini de kahvaltı masasında beni beklerken buldum. Üçümüz sabah serinliğinde, loş ışıkta, evin sabah sessizliğinde oturup kahvaltı etmeye, konuşmaya çalıştık. Görüntüyü kurtarmak için gösterdiğimiz çabalar ümitsiz ve boşunaydı, buna bir son vermek üzere ayağa kalktım.

Uzattığım elimi daha yakınımnda duran Miss Halcombe tuttu, Miss Fairlie aniden dönüp odadan çıktı.

“Böylesi daha iyi,” dedi Miss Halcombe kapı kapandıktan sonra, “böylesi daha iyi, hem sizin için, hem de onun için.”

Konuşabilmek için bir an bekledim; onu, onunla vedalaşmadan, ona son bir kez bakamadan kaybetmek zordu. Kendime hâkim oldum; Miss Halcombe’dan bana yakışır şekilde ayrılmaya çalıştım, ama söylemeyi arzu ettiğim tüm veda sözleri yerine tek bir cümle çıktı ağızımdan.

“Bana mektup yazmanızı hak ettim mi?” diyebilirdim yalnızca.

“Asil davranışlarınızla ikimiz de yaşadığı sürece sizin için yapabileceğim her şeyi hak ettiniz. Bu işin sonu nasıl gelirse gelsin, haberiniz olacak.”

“Eğer ileride haddimi bilmezliğim ve aptallığım unutulduktan sonra size herhangi bir yardımım dokunabilirse...”

Daha fazla devam edemedim. Kontrol etmeye çalışmama rağmen sesim titredi, gözlerim doldu.

Miss Halcombe iki elimi tuttu, erkek gibi sertçe, sıkıca kavradı, kara gözleri parladı, esmer teni kızardı, yüce gönüllülüğünün ve şefkatinin tertemiz iç ışığı yüzündeki gücü ve enerjiyi parlattı, güzelleştirdi. “Öyle bir zaman olursa size güveneceğim, size benim ve onun dostu olarak güveneceğim, benim ve onun ağabeyi olarak,” dedi. Sustu, beni kendine çekti, o korkusuz, asil insan bir abla gibi alınma dudaklarıyla dokunup bana adımla hitap etti. “Tanrı sizi korusun, Walter!” dedi. “Burada biraz yalnız kalıp kendinizi toparlayın, ben beklemesem ikimiz için de daha iyi olacak, yukarı çıkıp sizi üst kat balkonundan uğurlayayım.”

Odadan çıktı. Issız güz manzarasından başka bir şey görünmeyen pencereye döndüm, ben de odadan ayrılmadan önce, sonsuza dek ayrılmadan önce kendimi toplamak için döndüm.

Bir dakika kadar geçti, daha fazla olmamıştı ki kapının yavaşça açıldığını, bir kadının, etekleri halıda hışırdayarak bana yaklaştığını duydum. Arkamı dönerken kalbim deli gibi çarpıyordu. Miss Fairlie odanın karşısından bana doğru geliyordu.

Göz göze geldiğimizde ve yalnız olduğumuzu fark ettiğinde duraksadı. Sonra kadınların ufak tefek zorluklar karşısında hemen her zaman, önemli zorluklar karşısında ise nadiren kaybettikleri o cesaretle bana doğru ilerledi, solgun ve sessizdi, bir elini yanından geçtiği masaya sürüyor, diğer elindeyse elbisesinin katları arasında sakladığı bir şey tutuyordu.

“Yalnızca bunu aramak için salona gitmiştim,” dedi. “Size burayı ve geride bıraktığınız dostları hatırlatacağınızı düşündüm. Bunu yaptığımda bana çok ilerleme kaydettiğimi söylemişsiniz, ben de hoşunuza gideceğini düşündüm...”

Başını öte yana çevirdi, onunla ilk karşılaştığımız kameriyenin kurşunkalemle kabataslak hazırladığı küçük bir çizimini uzattı. Bana uzatırken kâğıt elinde titriyordu, onu elime aldığımda benimkinde de.

Hissettiklerimi söylemeye korkuyordum, yalnızca şöyle karşılık verdim:

“Bunu hep saklayacağım, ömrüm boyunca en değerli hazinem bu olacak. Bunun için size minnettarım; size veda etmeden gitmeme izin vermediğiniz için size minnettarım.”

“Ah!” dedi masumca, “Birlikte geçirdiğimiz o mutlu günlerden sonra buna nasıl izin verebilirdim ki!”

“O günler bir daha hiç geri dönmeyebilir, Miss Fairlie; benim hayatım sizinkinden çok farklı. Gün gelir de tüm kalbim, ruhum ve gücümle size hissettiğim bağlılık sizi bir an için de olsa mutlu edebilirse ya da bir anlığına üzüntünüzü geçirebilirse bu zavallı öğretmeninizi hatırlar mısınız? Miss Halcombe bana güveneceğine söz verdi, siz de söz verir misiniz?”

Yaşlarla dolan gözlerinde vedanın hüznü parlıyordu.

“Söz veriyorum,” dedi sesi titreyerek. “Ah, bana öyle bakmayın! Tüm kalbimle söz veriyorum.”

Ona bir-iki adım daha yaklaşmaya cesaret edip elimi uzattım.

“Sizi çok seven dostlarınız var, Miss Fairlie. Birçok kişi sizin mutlu olmanızı arzu ediyor. Ayrılırken, izin verirsiniz benim de bunu canıgönülden arzuladığımı söyleyeyim.”

Gözlerinden yaşlar boşandı. Bir elini bana verirken diğeriyle dengesini sağlayabilmek için masaya tutundu. Elini tuttum, sıkı sıkı tuttum. Başım eline eğildi, gözyaşlarım elinin üstüne aktı, dudaklarım eline dokundu, sevgiyle değil, o son dakikada sevgiyle değil, ama umutsuzluğun teslimiyeti ve acısıyla.

“Tanrı aşkına, bırakın beni!” dedi hafifçe.

Yüreğindeki sır bu yalvaran sözlerle dışarı vurdu. Onları duymaya hakkım yoktu, karşılık vermeye hakkım yoktu. Bu sözler, Miss Fairlie’nin zayıflığına duyduğum saygı adına beni odadan uzaklaştıran sözler oldu. Her şey bitmişti. Elini bıraktım, başka bir şey söylemedim. Gözlerime dolan yaşlardan onu göremez oldum, onu son bir kez görebilmek için bıraktım aksınlar. O sandalyeye çökerken, kolları masaya düşerken ve başı bitkince kollarının üstüne kapanırken son bir bakış. Son bir veda bakışı; sonra kapı onun üzerine kapandı, aramıza uçurum girmişti bile, Laura Fairlie’nin görüntüsü şimdiden mazide bir anı olmuştu.

Hartright’ın anlattıklarının sonu.

1. İngiltere ve Galler’deki her hukukçunun üye olması gereken mesleki kuruluşlardan biri. (Ç.N.)
2. Ucube gösterileri anlamında. XIX. yüzyılda cücelerin sergilenmesi popüler bir eğlenceydi. (Ç.N.)
3. Çekingen yüzücüler gözlerden uzak suya girebilirler diye yapılmış, raylar üzerinde giden tekerlekli kabin. (Ç.N.)
4. Dante’nin ünlü eseri *İlahi Komedya*’daki dokuz daireden yedincisi. Şiddet suçlarının cezalandırıldığı dairedir. Tiranlar, çete üyeleri vs. buraya sürüklenirler. (Ç.N.)
5. İngilizlerin kullandığı yirmi bir şilin değerindeki eski altın para. (Ç.N.)
6. Rom ve suyun karıştırılmasıyla yapılan bir içecek. (Ç.N.)
7. Değişik renklerdeki ahşap kaplamaların kesilip iç içe yerleştirilmesiyle boya kullanmadan yapılan oyma sanatıdır. (Ç.N.)
8. (Fr.) İyi yolculuklar. (Y.N.)
1. (Fr.) İyi yolculuklar. (Y.N.)

Hikâyeye, Chancery Lane'den Avukat Vincent Gilmore devam diyor

I

Bu satırları, dostum Mr. Walter Hartright'ın ricası üzerine yazıyorum. Amacım, Miss Fairlie'nin çıkarlarını ciddi olarak etkileyen ve Mr. Hartright'ın Limmeridge Malikânesi'nden ayrılmasından sonra meydana gelen bazı olayları aktarmaktır.

Anlatacaklarımın önemli bir bölümünü oluşturacak olan bu olağanüstü aile hikâyesinin açıklanmasını uygun bulup bulmadığımı söylemem gereksiz olacaktır. Mr. Hartright bu sorumluluğu üstlenmiş bulunuyor; ileride anlatılacak olaylar da arzu ettiği takdirde bunu yapmaya fazlasıyla hak kazanmış olduğunu gösterecektir. Mr. Hartright'ın hikâyeyi başkalarına olabildiğince gerçeğe uygun ve etkili biçimde anlatmak için benimsediği yol, olayların akışı içinde her evrede o olayların, meydana geldikleri sırada onlarla doğrudan ilgili olan insanlar tarafından anlatılmasını gerektiriyor. Benim bu noktada anlatıcı olarak devreye girmem de bu düzenlemenin doğal bir sonucu. Sir Percival Glyde'in Cumberland'deki misafirliği süresince orada bulunuyordum ve onun, Mr. Fairlie'nin çatısı altında yaşadığı bu kısa süreden doğan önemli bir sonuç beni özellikle ilgilendiriyordu. Bu nedenle, olaylar zincirine bu yeni halkaları eklemek, hikâyeye Mr. Hartright'ın şimdilik bıraktığı yerden devam etmek bana düşüyor.

Limmeridge Malikânesi'ne kasımın ikisine rastlayan bir cuma günü geldim.

Amacım, Sir Percival Glyde gelene dek orada kalmaktı. Bu ziyaret sırasında Sir Percival Glyde'la Miss Fairlie'nin evlilik tarihi kararlaştırılacak olursa gerekli talimatlarla birlikte Londra'ya dönecek ve hanımefendinin evlilik sözleşmesini hazırlamaya koyulacaktım.

Cuma günü Mr. Fairlie'yle görüşme şerefine nail olamadım. Kendisi yıllardır rahatsızdı, ya da öyle olduğunu düşünüyordu, o gün de beni kabul edecek kadar iyi hissetmiyordu kendini. Aile fertlerinden ilk gördüğüm Miss Halcombe oldu. Beni evin kapısında karşıladı ve bir süredir Limmeridge'te kalmakta olan Mr. Hartright'la tanıştırdı.

Laura Fairlie'yi ancak akşam yemeğinde görebildim. İyi görünmüyordu; bunu üzümlere fark ettim. O tatlı ve sevimli bir kızdır; çevresindeki herkese sıcak ve nazik davranır, tıpkı mükemmel annesinin vaktiyle yaptığı gibi, yine de bana kalırsa, babasına benzer. Mrs. Fairlie'nin gözleri ve saçları koyu renkti, büyük kızı Miss Halcombe'u ona çok benzetirim. Laura Fairlie akşam bize piyano çaldı, her zamanki kadar iyi çalmadığını düşündüm. Visti son eli oynamadan berabere bıraktık; bu, o seçkin oyuna yapılmış katıksız bir saygısızlıktı doğrusu. İlk tanıştırıldığımızda Mr. Hartright üzerimde hayli iyi bir izlenim bıraktı, ama çok geçmeden onun da yaşına özgü toplumsal zayıflıklardan payına düşeni aldığını keşfettim. Genç neslin erkeklerinin hiçbirinin beceremediği üç şey var: Şaraplarını yudumlayarak içemiyorlar, vist oynayamıyorlar ve bir hanıma iltifat edemiyorlar. Mr. Hartright da bir istisna değildi. Bunun dışında, daha o ilk günlerde ve o kısa süreli tanışıklıkla bile onun alçakgönüllü, beyefendi tavırlı bir adam olduğunu

düşünmüştüm.

Cuma günü böylece geçti. O gün beni meşgul eden daha ciddi konulara değinmiyorum; Miss Fairlie'ye gelen imzasız mektuptan, bu konudan haberdar olduğumda almayı uygun gördüğüm önlemlerden ve Sir Percival Glyde'in durumla ilgili mümkün olan her açıklamayı seve seve yapacağı konusundaki inancımın; bunların hepsi, bildiğim kadarıyla, önceki sayfalarda uzun uzadıya anlatılmıştı.

Cumartesi günü Mr. Hartright, ben kahvaltıya inmeden önce Limmeridge'ten ayrılmıştı. Miss Fairlie bütün günü odasında geçirdi; Miss Halcombe da keyifsiz gibiydi. Evdeki hava hiç de Mr. ve Mrs. Fairlie'nin zamanındaki gibi değildi. Öğleden önce tek başıma biraz yürüdüm, ilk kez otuz yılı aşkın bir süre önce, aile işleri için Limmeridge Malikânesi'ne geldiğimde gördüğüm bazı yerlere göz gezdirdim. Onlar da eskisi gibi değildi.

Saat ikide, Mr. Fairlie beni kabul edecek kadar iyi olduğunu haber verdi. İşte o, onu tanıdığımdan beri hiç değişmemişti. Yine her zamanki konulardan dem vurdu, kendinden ve rahatsızlıklarından, muhteşem sikkelerinden ve eşsiz Rembrandt gravürlerinden. Evine gelmeme neden olan işten söz etmeye kalktığım anda gözlerini kapayıp "keyfini kaçırdığımı" söyledi. Konuya tekrar tekrar dönerek keyfini kaçırmakta ısrar ettim. Tüm öğrenebildiğim, yeğenin evliliğine karar verilmiş bir şey gözüyle baktığı, bu evliliği Laura Fairlie'nin babasının uygun görmüş olduğu, kendisinin de uygun gördüğü, bunun iyi bir evlilik olduğu ve bu konuyla ilgili endişelerin son bulmasından memnuniyet duyacağıydı. Evlilik sözleşmesine gelince, bu konuda yeğeniyle görüşüp sonra da aile meseleleriyle ilgili bilgilerimden istediğim ölçüde yararlanarak her şeyi hazırlayıp onu, Laura Fairlie'nin vasisi olarak yalnızca vakti geldiğinde "Evet" demek üzere bu konuya dahil edecek olursam, benim ve başka herkesin fikirlerini elbette ki memnuniyetle karşılardı. Bu arada, işte onun halini görüyordum, odasına hapsolmuş çaresiz bir hastaydı o. Taciz edilmeye ihtiyacı varmış gibi mi duruyordu? Hayır. O halde onu taciz etmek niyeydi?

Mr. Fairlie'nin bekâr bir adam olduğunu ve Limmeridge Malikânesi'nde, malikâne üzerinde ömür boyu intifa hakkı dışında bir hakka sahip olmadığını bilecek kadar aile meselelerine hâkim olmasam, vasi olarak hiçbir şeye karışmayan bu olağandışı tutumuna hayret edebilirdim belki. Hal böyle olunca, görüşmenin sonucunda ne şaşkırdım ne de hayal kırıklığına uğradım. Mr. Fairlie tam beklediğim gibi davranmıştı, işte o kadar.

Pazar günü hem evin içi hem de dışarısı sıkıcıydı. Sir Percival Glyde'in avukatından, imzasız mektubun kopyasını ve durumu açıklamak için yazdığım notu aldığını bildiren bir mektup geldi. Miss Fairlie öğleden sonra aramıza katıldı; solgun ve sıkıntılı görünüyordu, tanıdığım Laura Fairlie'ye hiç benzemiyordu. Onunla biraz konuştum; lafı Sir Percival Glyde'a getirmeyi denedim. Beni dinledi, ama hiçbir şey demedi. Başka her konuda seve seve konuştu, ama bu konuda hiç konuşmadı. İş işten geçtiğinde genç hanımların sıklıkla yaptıkları gibi onun da nişanlandığına pişman olduğunu düşünmeye başladım.

Pazartesi günü Sir Percival Glyde geldi.

Hali, tavrı ve dış görünüşüyle onu son derece çekici buldum. Beklediğimden daha yaşlı duruyordu; alnının yukarısındaki saçlar dökülmüştü, yüzü biraz kırışmış ve yıpranmıştı. Ama hareketleri genç bir adamınki kadar çevik, keyfi de bir o kadar

yerindeydi. Miss Halcombe'la son derece yürekten ve doğal selamlaştılar; tanıştırdığımız zaman beni öyle rahat ve hoş karşıladı ki hemen kaynaşiverdik. O geldiğinde Miss Fairlie yanımızda değildi, ama on dakika kadar sonra odaya girdi. Sir Percival ayağa kalktı ve nişanlısını dört dörtlük bir nezaketle karşıladı. Genç kadının iyi görünmüyor olmasından duyduğu apaçık kaygıyı hem görgüsüne hem de sağduyusuna yakışan, saygıyla karışık bir merhametle, sesinde ve tavrında son derece kibirsiz bir incelikle ifade etti. Bu koşullar altında, Miss Fairlie'nin onun yanında hâlâ sıkıntılı ve huzursuz olması ve odadan ayrılmak için bulabildiği ilk fırsatı değerlendirmesi beni hayli şaşırttı; Sir Percival, Laura Fairlie'nin ne kendisini karşılarırken tutuk olduğunu ne de aramızdan aniden ayrıldığını fark etti. O odadayken üstüne varmadı, o çıktıktan sonra da aramızdan aniden ayrılmasına değinerek Miss Halcombe'u zor durumda bırakmadı. Limmeridge Malikânesi'nde birlikte olduğumuz süre boyunca Sir Percival'ın ne o zaman ne de başka bir zaman yersiz ya da hatalı bir davranışını gördüm.

Miss Fairlie odadan çıkar çıkmaz, Sir Percival kendiliğinden imzasız mektuptan söz açarak hepimizi sıkıntıdan kurtardı. Hampshire'a gelirken yolda Londra'ya uğrayıp avukatıyla görüşmüş, yolladığım belgeleri okumuş ve yapabileceği en kapsamlı, en hızlı açıklamayı yapıp içimizi rahatlatılabilmek için hemen Cumberland'e gelmişti. Bunları duyunca incelemesi için ona mektubun aslını vermeyi önerdim. Bana teşekkür edip önerimi geri çevirdi; mektubun kopyasını gördüğünü ve aslının bizde kalmasına seve seve razı olacağını belirtti.

Hemen konuya girerek verdiği açıklamaysa, başından beri beklediğim gibi basit ve tatminkârdı.

Mrs. Catherick, Sir Percival'a ve aile çevresine bağlılıkla hizmet etmiş olmasının karşılığı olarak geçmiş yıllarda ona birtakım sorumluluklar yüklemiş. Kadının başına çifte felaket gelmiş, hem kocası onu terk etmiş hem de tek çocuğunun akli dengesinde küçük yaştan başlayarak sorunlar varmış. Evlendikten sonra Hampshire'ın Sir Percival'ın arazisinden hayli uzak bir bölgesine taşınmış olmasına rağmen, Sir Percival onun izini kaybetmemeye çalışmış, zira ona geçmişteki hizmetlerinden ötürü duyduğu dostça yakınlık, kadının başına gelen felaketleri göğüslerken gösterdiği sabır ve cesarete duyduğu hayranlıkla iyice perçinlenmiş. Zaman içinde, Mrs. Catherick'in bahtsız kızının akli rahatsızlığı o kadar artmış ki onu doğru düzgün tıbbi bakım göreceği bir yere yerleştirmek farz olmuş. Mrs. Catherick'in kendisi de bu gerekliliğin farkındaymış, ama kızını bir düşkün olarak devlet tımarhanesine yatırmayı onun saygın konumundaki çoğu insan gibi o da uygunsuz buluyormuş. Sir Percival onun bu duygusunu da hangi sınıftan olursa olsun her samimi duyguyu karşıladığı gibi saygıyla karşılamış ve Mrs. Catherick'in kendisine ve ailesine vaktiyle göstermiş olduğu bağlılığa duyduğu minneti göstermek için güvenilir özel bir tımarhanede kızının bakım masraflarını karşılamaya karar vermiş. Ne yazık ki kız, Sir Percival'ın koşullardan dolayı bu işte oynamak zorunda kaldığı rolü öğrenmiş, bunun sonucunda da ona müthiş bir kin ve güvensizlik beslemeye başlamış. İşte, tımarhaneden kaçtıktan sonra o imzasız mektubu yazmasına neden olan da, oradayken de çeşitli şekillerde kendini gösteren bu kin ve güvensizlik duygusuymuş. Miss Halcombe'un ya da Miss Fairlie'nin mektuptan hatırladıkları onun anlattıklarını desteklemiyorsa ya da tımarhane hakkında daha fazla bilgi edinmek istiyorlarsa (tımarhanenin adresini de,

hastanın oraya yatışını onaylayan iki doktorun adlarını ve adreslerini de vermişti) her soruyu yanıtlamaya ve her türlü kuşkuyu ortadan kaldırmaya hazırılmış. Avukatına, talihsiz kadının bulunması ve tekrar tıbbi bakım altına alınması için gereken hiçbir masraftan kaçınmaması yönünde talimat vererek ona karşı görevini yerine getirmiş, şimdi de aynı netlik ve açıklıklalikle Miss Fairlie ve ailesine karşı görevini yerine getirmek istiyormuş.

Bu çağrıya karşılık vermek için ilk konuşan ben oldum. Kendi tavrım konusunda nettim. Hukukun en güzel yanı herhangi bir durumda herhangi bir şekilde yapılan herhangi bir açıklamayı tartışmaya açabilmesinde yatar. Açıklamasının sağlamlığına dair Sir Percival Glyde'in aleyhine bir dava oluşturmak için mesleki bilgime başvurulduğunu hissetseydim hiç kuşkusuz bunu yapabilirdim. Ancak görevim bu değildi: Ben tarafsız davranmakla yükümlüydüm. Az önce duyduğumuz açıklamayı tartacak; bu açıklamayı yapan beyefendinin itibarını hesaba katacak ve Sir Percival'ın kendi anlattıklarına dayanarak, olasılıkların ondan yana mı, yoksa ona karşı mı olduğuna dürüstçe karar verecektim. Kişisel görüşüm ondan yana oldukları yönündeydi; dolayısıyla da açıklamasını hiç kuşkusuz, tatminkâr bulduğumu açıkladım.

Miss Halcombe da bana ısrarla baktıktan sonra aynı anlama gelen birkaç kelime etti, ama durumun gerektirmediğini düşündüğüm tereddütlü bir hali vardı. Sir Percival'ın bunu fark edip etmediğinden emin değilim. Konunun kapanmasına rahatlıkla izin verebilecekken bu konuya devam ettiğine göre, sanırım fark etti.

"Eğer açıklamamı yalnızca Mr. Gilmore'a yapmış olsaydım," dedi, "bu talihsiz konudan daha fazla söz etmeyi gereksiz bulurdum. Bir beyefendi olarak Mr. Gilmore'dan sözüme güvenmesini beklerim; o bunu yaptıktan sonra da aramızda tartışacak bir şey kalmaz. Ancak bir hanım karşısında aynı konumda değilim. Bir hanıma, hiçbir erkeğe vermek zorunda olmadığım bir şey borçluyum, söylediklerimin doğruluğuna dair bir 'kanıt'. Bu kanıtı siz isteyemezsiniz, Miss Halcombe; o yüzden bunu size ve dahası Miss Fairlie'ye sunmak benim görevim. Rica etsem hemen şimdi bu talihsiz kadının annesine yazıp size az önce yaptığım açıklamayı doğrulamasını ister misiniz, lütfen?"

Miss Halcombe'un kızardığını ve biraz tedirgin olduğunu gördüm. Kibarca ifade edilmiş olsa da Sir Percival'ın önerisi, bana olduğu gibi ona da bir-iki saniye önce kendi tavrının ele verdiği tereddüde nazikçe işaret eder gibi görünmüştü.

"Size güvenmediğimi düşünerek bana haksızlık etmediğinizi umarım, Sir Percival," dedi Miss Halcombe çabucak.

"Kesinlikle hayır, Miss Halcombe. Bu öneriyi tamamıyla sizi düşünerek yapıyorum. Israr edersem inatçılığımı hoş görür müsünüz?"

Konuşurken çalışma masasına doğru yürüdü, bir sandalye çekti ve kâğıt kutusunu açtı.

"Sizden bu notu benim hatırım için yazmanızı rica edeyim," dedi. "Yalnızca birkaç dakikanızı alacaktır. Mrs. Catherick'e soracak iki sorunuz var, o kadar. İlki, kızının tımarhaneye kendi bilgisi ve onayıyla yatırılıp yatırılmadığı. İkincisiyse, benim bu işte oynadığım rolün bana minnet duymasını sağlayacak türden olup olmadığı. Mr. Gilmore'un bu konuda içi rahat, sizinki de öyle; bu notu yazın ki benimki de rahat olsun."

"Beni, istemesem de ricanızı yerine getirmeye mecbur ediyorsunuz, Sir Percival," dedi Miss Halcombe ve ayağa kalkıp çalışma masasına gitti. Sir Percival ona teşekkür edip bir

dolmakalem uzattıktan sonra şömineye doğru yürüyerek masadan uzaklaştı. Miss Fairlie'nin küçük İtalyan tazısı orada, halının üstünde yatıyordu. Sir Percival elini uzatıp tatlı tatlı köpeğe seslendi.

“Gel, Nina,” dedi; “birbirimizi hatırlıyoruz, öyle değil mi?”

Evcil köpeklerin çoğu gibi korkak ve aksi olan hayvancık ona sert sert bakıp uzattığı elden kaçtı, inilti çıkararak kanepenin altına saklandı. Sir Percival'ın bir köpeğin ona nasıl davrandığı gibi önemsiz bir meseleye kızıp içerlemesi pek olacak iş değildi, ama ansızın pencereye doğru gittiğini gözlemledim. Belki de ara sıra alıngan oluyordur. Öyleyse, bunu anlayabilirim. Ben de ara sıra alıngan olurum.

Miss Halcombe'un notu yazması uzun sürmedi. Bitirince masadan kalktı ve kâğıdı açık olarak Sir Percival'a uzattı. Sir Percival ona başıyla teşekkür edip kâğıdı elinden aldı, ne yazdığına hiç bakmadan hemen katlayıp mühürledi, adresi yazdı ve tek kelime etmeden Miss Halcombe'a geri verdi. Hayatımda böylesine incelikle ve böylesine yakışık aldığı gibi yapılmış bir iş daha görmemiştim.

“Bu mektubu göndermem konusunda ısrar ediyor musunuz, Sir Percival?” diye sordu Miss Halcombe.

“Çok rica ederim, gönderin,” diye yanıtladı Sir Percival. “Artık mektup yazılıp mühürlendiğine göre, izninizle, söz konusu talihsiz kadınla ilgili bir-iki soru daha sorayım. Mr. Gilmore'un imzasız mektubu yazan kişinin kimliğinin nasıl saptandığını açıklamak için avukatıma yazmak nezaketini gösterdiği notu okudum. Ancak orada söz edilmeyen bazı konular var. Acaba Anne Catherick, Miss Fairlie'yi gördü mü?”

“Kesinlikle hayır,” dedi Miss Halcombe.

“Sizi gördü mü?”

“Hayır.”

“O halde, onunla kilise mezarlığında tesadüfen karşılaşan şu Mr. Hartright dışında bu evden kimseyi görmedi, öyle mi?”

“Evet, başka kimseyi görmedi.”

“Mr. Hartright, Limmeridge'te resim öğretmeni olarak bulunuyormuş, sanırım. Suluboya Ressamları Derneği'nin üyesi midir acaba?”

“Sanırım, öyle,” diye yanıtladı Miss Halcombe.

Sir Percival bir an duraksadı; sanki bu son yanıtın üzerinde düşünüyordu; sonra devam etti:

“Anne Catherick'in buralardayken nerede kaldığını öğrendiniz mi?”

“Evet. Bozkırdaki, Todd'un Yeri adında bir çiftlikte.”

“Zavallılığın izini bulmak hepimizin boynunun borcudur,” diye devam etti Sir Percival. “Todd'un Yeri'nde onu bulmamıza yarayacak bir şeyler söylemiş olabilir. Oraya gidip bu olasılığı araştıracağım. Bu arada, Miss Fairlie'yle bu sıkıntılı konuyu konuşmayı bir türlü beceremediğime göre rica etsem Miss Halcombe, ona gereken açıklamayı siz yapar mısınız, elbette mektuba yanıt geldikten sonra.”

Miss Halcombe onun bu ricasını yerine getireceğine söz verdi. Sir Percival ona teşekkür etti, bize başıyla hoş bir selam verip odasına yerleşmek üzere yanımızdan ayrıldı. O kapıyı açarken aksi tazi kanepenin altından sivri burnunu uzatıp ona havlayıp hırladı.

“Bu sabah iyi iş çıkardık, Miss Halcombe,” dedim odada onunla baş başa kalır

kalmaz. “Sıkıntılı bir günü şimdiden atlattık sayılır.”

“Evet,” diye karşılık verdi Miss Halcombe. “Kuşkusuz. İçinizin rahatlamış olmasına çok sevindim.”

“Benim içimin mi! Elinizde o not olduğuna göre sizin de içiniz rahatlamıştır mutlaka, öyle değil mi?”

“Ah, elbette, başka türlü düşünülebilir mi ki? Böyle bir şey olamayacağını biliyordum zaten.” Benimle değil de kendi kendine konuşur gibi bir hali vardı, “Ama keşke burada olsaydı da bu açıklamayı ve bu notu yazmamın istendiğini Mr. Hartright da duysaydı.”

Bu son sözler beni biraz şaşırtmış, biraz da meraklandırmıştı belki.

“Olaylar, gerçekten de Mr. Hartright’la mektup konusunu garip bir biçimde bir araya getirdi,” dedim. “Yine de, doğrusu, Mr. Hartright son derece duyarlı ve ölçülü davrandı. Ancak onun burada bulunmasının Sir Percival’ın açıklamasının sizde ve bende uyandırdığı izlenimle ne ilgisi olabileceğini hiç anlamadım.”

“Öylesine bir düşünceydi,” dedi Miss Halcombe dalgın dalgın. “Üzerinde konuşmaya değmez, Mr. Gilmore. Sizin deneyiminiz bana en doğru yolu göstermeye yetecektir, yetiyor da zaten.”

Yine de bütün sorumluluğu böyle dikkat çekici bir şekilde benim omuzlarıma yıkması hiç hoşuma gitmedi. Bunu Miss Fairlie yapmış olsaydı şaşırmazdım. Ancak kararlı ve sağduyulu Miss Halcombe dünyada kendi fikrini ifade etmekten çekinmesini bekleyeceğim son insandı.

“Hâlâ sizi rahatsız eden kuşkularınız varsa,” dedim, “neden bana hemen söylemiyorsunuz? Açık açık söyleyin, Sir Percival Glyde’a güvenmemek için bir nedeniniz var mı?”

“Hayır, hiç yok.”

“Açıklamasında inanılmaz ya da çelişkili bir şey görüyor musunuz?”

“Kanıt olarak sunduğu şeyden sonra nasıl böyle bir şey söyleyebilirim? Kadının annesinin tanıklığından daha iyi bir tanıklık olabilir mi, Mr. Gilmore?”

“Olamaz. Notunuza gelecek yanıt tatmin edici olursa, Sir Percival’ın herhangi bir dostu ondan daha fazla ne bekleyebilir bilemiyorum.”

“O halde notu yollayacağız,” dedi Miss Halcombe, odadan çıkmak üzere ayağa kalkarken. “Yanıt gelene dek de bu konudan daha fazla söz etmeyeceğiz. Benim duraksamama aldırmayın. Son zamanlarda Laura için çok kaygılandım ve kaygı, Mr. Gilmore, en güçlü insanın bile huzurunu kaçırıyor; duraksamamı açıklayacak başkaca hiçbir nedenim yok.”

Yanımdan aniden ayrılıp gitti. Her zaman sert çıkan sesi bu son sözleri söylerken titriyordu. Hassas, hararetli, tutkulu bir yapısı vardı; bayağılıkların ve yüzeyselliklerin hüküm sürdüğü bu zamanda böyle bir kadın milyonda bir çıkar. Onu küçüklüğünden beri tanırdım, büyürken birden fazla aile krizinde sınavdan geçtiğini görmüştüm ve uzun zamana dayanan deneyimim burada anlatılan durum karşısında başka bir kadınınkini önemsemeyecekken, onun duraksamasını ciddiye almama neden oldu. Huzursuz olmak ya da kuşku duymak için bir neden görmüyordum, ama yine de Miss Halcombe az da olsa huzurumu kaçırmış, kuşkularımı tetiklemişti. Gençliğimde olsa bu mantıksız ruh halim

kendimi yiyip bitirmeme neden olurdu. Bu yaşımda, akıllanmıştım, dolaşarak rahatlamak için soğukkanlılıkla dışarıya çıktım.

II

Akşam yemeği vakti gelince tekrar buluştuk.

Sir Percival'ın keyfi o kadar yerindeydi, öylesine coşkuluydu ki sabahki görüşmemizde beni sessiz inceliği, kibarlığı ve güçlü sağduyusuyla çok etkilemiş olan adamın o olduğuna inanmakta zorlandım. Daha önceki adamlarla arasında yakalayabildiğim tek benzerlik arada sırada Miss Fairlie'ye davranışında ortaya çıkıyordu. Miss Fairlie'nin tek bir sözü ya da tek bir bakışı Sir Percival'ın en yüksek perdeden kahkahasına ara vermesine, en neşeli konuşmasını kesmesine ve bir anda tüm dikkatini yalnızca ona yöneltmesine neden oluyordu. Sir Percival, Miss Fairlie'yi açıkça sohbet'e dahil etmeye hiç çalışmasa da onu sohbet'e tesadüfen katmak için kızın verdiği hiçbir fırsatı kaçırmıyordu; onun kadar incelikli ve hassas olmayan bir adamın aklına geldiği anda söyleyeceği sözleri yeri geldiğinde söylemek için de. Tuhaftır ki Miss Fairlie onun nezaketinin farkında olmakla birlikte bundan etkilenmez görünüyordu. Sir Percival ona baktığında ya da onunla konuştuğunda ara sıra biraz utanıp sıkıldığı oluyordu, ama ona hiç sıcak davranmıyordu. Unvan, servet, görgü, yakışıklılık, bir beyefendinin ilgisi ve bir âşığın bağlılığı; hepsi alçakgönüllülükle ayaklarının altına seriliyordu ve görünüşe bakılırsa hepsi de boşunaydı.

Ertesi sabah, yani salı sabahı, Sir Percival (uşaklardan birini kılavuz olarak yanına alıp) Todd'un Yeri'ne gitti. Sonradan duyduğuma göre araştırmalarından bir sonuç çıkmamış. Döndükten sonra Mr. Fairlie'yle görüştü; öğleden sonra da Miss Halcombe'la birlikte at gezintisine çıktılar. Anlatmaya değer başka bir şey olmadı. Akşam her zamanki gibi geçti. Sir Percival'da bir değişiklik yoktu, Miss Fairlie'de de öyle.

Çarşamba günü gelen posta bir haber getirdi; Mrs. Catherick'in yanıtını. Kâğıdın bir kopyasını alıp sakladım, hatta burada sunabilirim. Şöyle diyordu:

Hanımefendi, kızım Anne'in tıbbi bakım altına alınması konusunda bilgim ve onayım olup olmadığını ve Sir Percival'ın bu işte oynadığı rolden memnuniyet duyup duymadığımı öğrenmek için yazdığınız mektubun elime ulaştığını bildirmek isterim. Her iki soruya da yanıtımın olumlu olduğunu bildirir, saygılarımı sunarım.

Jane Anne Catherick

Kısa, net ve özlü: Şekil bakımından, bir kadının yazdığı mektuptan çok bir iş mektubunu andırıyordu, içerik bakımından Sir Percival Glyde'in açıklamasını mümkün olan en açık şekilde doğruluyordu. Ben böyle düşünüyordum, ufak tefek çekincelerle de olsa Miss Halcombe da öyle. Mektup kendisine gösterildiği zaman Sir Percival, onun net ve kısa tarzına şaşırılmış görünmedi. Mrs. Catherick'in az konuşan, aklı başında, açıksözlü, gerçekçi bir kadın olduğunu ve tıpkı konuştuğu gibi kısa ve açık yazdığını söyledi.

Yanıt elimize geçtiğine göre şimdi yapılması gereken, Miss Fairlie'yi, Sir Percival'ın

açıklaması hakkında bilgilendirmektir. Bu görevi Miss Halcombe üstlenmiş ve kız kardeşinin yanına gitmek üzere odadan ayrılmıştı ki aniden geri döndü ve gazete okuduğu koltuğun yanına oturdu. Sir Percival ahırlara bakmak için henüz dışarı çıkmıştı ve odada ikimizden başkası yoktu.

“Sanırım gerçekten de elimizden gelen her şeyi yaptık, öyle değil mi?” diye sordu Miss Halcombe, Mrs. Catherick’in mektubunu elinde evirip çevirerek.

“Eğer Sir Percival’ın dostuysak; onu tanıyor ve ona güveniyorsak gereken her şeyi, hatta fazlasını yaptık,” diye karşılık verdim, yine tereddüt ettiği için biraz canım sıkılarak. “Ama eğer ondan kuşku duyan düşmanlarsak...”

“Böyle bir şey söz konusu bile olamaz,” diye karşı çıktı. “Biz Sir Percival’ın dostlarıyız, hatta soylu ve hoşgörülü yaklaşacak olursak hayranı da olmamız gerekir. Dün Sir Percival’ın Mr. Fairlie’yle görüştüğünü, sonra da benimle gezintiye çıktığını biliyorsunuz, değil mi?”

“Evet, ikinizi at üstünde giderken gördüm.”

“İlk önce Anne Catherick’ten söz ettik, Mr. Hartright’in onunla nasıl tuhaf bir durumda karşılaştığından. Ancak çok geçmeden bu konuyu kapattık; sonra Sir Percival, Laura’yla nişanından söz etti, yaklaşımı son derece özveriliydi. Laura’nın keyifsiz olduğunu fark ettiğini ve aksine bir şey söylenmezse, ziyareti süresince kendisine karşı davranışlarındaki değişikliği bu keyifsizliğe yormaya hazır olduğunu söyledi. Ancak eğer bu değişikliğin daha ciddi bir nedeni varsa, Mr. Fairlie’nin ya da benim Laura’ya hiçbir şekilde baskı yapmamamızı rica etti. Bu durumda tek isteği, Laura’nın son bir kez bu nişanın ne koşullarda yapıldığını ve aralarındaki ilişkinin başlangıcından bu yana Sir Percival’ın nasıl bir tutum izlediğini hatırlamasıymış. Eğer bu iki konuyu hakkıyla değerlendirdikten sonra Laura, Sir Percival’ın, kendisinin kocası olma şerefinden vazgeçmesini ciddi olarak isteyecek olursa ve bunu ona kendi ağzıyla açık açık söylese, kendisini feda edip nişanı bozmak konusunda onu tamamıyla özgür bırakmış.”

“Hiçbir erkek bundan fazlasını söyleyemezdi Miss Halcombe. Hatta bana kalırsa onun yerinde olan çok az erkek bu kadarını söylerdi.”

Bu sözlerimden sonra susup kafası karışmış ve sıkıntılı bir ifadeyle bana baktı.

“Ben kimseyi suçlamıyorum; hiçbir şeyden de kuşkulanmıyorum,” diye aniden parladı. “Ama Laura’yı bu evliliğe razı etme sorumluluğunu üstüme alamam da, almayacağım da.”

“Zaten Sir Percival’ın sizden istediği de bu,” diye karşılık verdim, şaşkınlık içinde. “Laura’ya baskı yapmamanızı rica etmiş.”

“Öte yandan söylediklerini Laura’ya iletirsem, beni dolaylı olarak ona baskı yapmak zorunda bırakmış oluyor.”

“Nasıl olur?”

“Laura’yı siz de tanırsınız, Mr. Gilmore. Ona nişanının ne koşullarda yapıldığını hatırlamasını söyleyecek olursam yaradılıştaki en kuvvetli iki duyguya aynı anda seslenmiş olurum; babasının anısına beslediği sevgiye ve doğruluğa duyduğu sarsılmaz saygıya. Laura’nın hayatında verdiği hiçbir sözden dönmediğini biliyorsunuz; nişanlanmaya babasının ölümcül hastalığının ilk zamanlarında kalkıştığını ve babasının, ölüm döşeginde onun Sir Percival Glyde’la evliliğinden umutla ve mutlulukla söz ettiğini

biliyorsunuz.”

Olaya bu açıdan bakmanın beni biraz şaşırttığını söylemeliyim.

“Herhalde Sir Percival’ın dün sizinle, az önce söz ettiğiniz gibi bir sonucu hesaplayarak konuştuğunu söylemeye çalışmıyorsunuz, öyle değil mi?”

Yanıtı, sözlerinden önce dürüst, korkusuz yüzü verdi.

“Böyle bir adilik yapacağından kuşku duyduğum bir adamın yanında bir an bile duracağımı düşünür müsünüz?” diye sordu öfkeyle.

Benimle böyle öfkeden köpürerek, kızarak konuşması hoşuma gitti. Bizler, bu meslekte öyle çok kötülüğe, o kadar az öfkeye tanık oluruz ki.

“Öyleyse,” dedim, “hukuk diliyle konuşursak, tutarsız beyanlar verdiğinizizi söylersem kusuruma bakmayın, lütfen. Neye yol açacak olursa olsun nişanı bozmaya kalkışmadan önce kız kardeşinizin bu işi enine boyuna düşünmesini istemek Sir Percival’ın hakkıdır. Eğer Laura o talihsiz mektuptan etkilendiği için Sir Percival hakkında olumsuz düşüncelere kapıldıysa, hemen gidip ona Sir Percival’ın sizin de benim de gözümüzde temize çıktığını söyleyin. Bu hallolduktan sonra neden itiraz etsin? Bu adamı kocalığa kabul edeli aslında iki yıldan fazla olmuş; onun hakkında fikrini değiştirmesi için ne neden olabilir ki?”

“Hukuk ve mantık bağlamında, Mr. Gilmore, hiçbir neden gösteremem. Kardeşim de ben de hâlâ kararsızsak, isterseniz ikimizin de bu tuhaf tutumumu bir kapris olarak değerlendirin, biz de bu suçlamayı elimizden geldiği kadar sineye çekelim.”

Bunları söyledikten sonra ayağa fırlayıp yanımdan ayrıldı. Mantıklı bir kadına ciddi bir soru sorduğunuzda kaçamak bir yanıt veriyorsa yüzde doksan dokuz bir şey saklıyor demektir. Miss Halcombe’un ve Miss Fairlie’nin aralarında Sir Percival’dan ve benden sakladıkları bir sır olduğundan şiddetle kuşkulanarak gazetemi okumaya döndüm. Bunun her ikimize de yapılmış bir haksızlık olduğunu düşünüyordum, özellikle de Sir Percival’a.

O gün, Miss Halcombe’u daha sonra tekrar gördüğümde sözleri ve tavrı şüphelerimi, daha doğrusu inancımı perçinledi. Kız kardeşiyle görüşmesinin sonuçlarını bana kuşku uyandıracak kadar kısa ve sakınarak aktardı. Miss Fairlie, mektup meselesini aydınlatan açıklamaları sessizce dinlemiş, ancak Miss Halcombe, Sir Percival’ın Limmeridge’e nikâh tarihini belirlemek için onu ikna etmeye geldiğini söyleyince, zamana ihtiyacı olduğunu söyleyerek bu konuda daha fazla konuşmayı kesinlikle reddetmiş. Sir Percival ona şimdilik zaman vermeyi kabul ederse, yıl sonundan önce ona son kararını bildireceğine söz veriyormuş. Bu ertelemeyi isterken öyle endişeli ve sıkıntılıymış ki Miss Halcombe bu süreyi koparabilmek için gerekirse ağırlığını koymaya söz vermiş ve Miss Fairlie’nin içten ricaları sonucunda evlilik konusu daha fazla konuşulmadan kapanmış.

Önerilen bu tamamen geçici çözüm, genç hanımın işine geliyor olabilirdi, ama bu satırların yazarını bir parça zora sokuyordu. O sabah postasıyla ortağımdan, ertesi gün akşam treniyle şehre dönmemi gerektiren bir mektup gelmişti. Büyük olasılıkla, yılın geri kalanında Limmeridge Malikânesi’ne gelebilecek bir fırsat daha bulamayacaktım. Bu durumda, eğer Miss Fairlie en sonunda nişanı bozmamaya karar verirse, evlilik sözleşmesini hazırlamadan önce onunla mutlaka yapmam gereken kişisel görüşmeyi gerçekleştirmek büsbütün imkânsız olacak ve iki tarafın her zaman karşılıklı tartışması gereken konularda yazışmak zorunda kalacaktık. İstenen süre konusunda Sir Percival’a

danışılana kadar bu zorluğa değinmedim. Sir Percival, bu ricayı geri çevirmeyecek kadar nazik bir beyefendiymiş. Miss Halcombe bana bunu bildirince ona, Limmeridge'ten ayrılmadan önce kız kardeşiyle mutlaka konuşmam gerektiğini söyledim; bunun üzerine bana ertesi sabah için Miss Fairlie'yle kendi oturma odasında bir görüşme ayarlandı. Laura ne akşam yemeği için aşağı indi ne de yemekten sonra bize katıldı. Mazereti biraz rahatsız oluşuydu, bunu duyunca Sir Percival'ın canı sıkılmış gibi geldi bana, pekâlâ sıkılmış olabilirdi de.

Ertesi sabah kahvaltı biter bitmez Miss Fairlie'nin oturma odasına çıktım. Zavallı kızcağız öyle solgun, öyle üzgün görünüyordu, beni can atarak, öyle hoş karşıladı ki kaprisi ve kararsızlığı yüzünden onu azarlamak için yukarı çıkarken verdiğim kesin karardan hemen vazgeçtim. Onu, kalktığı koltuğa oturttum, ben de karşısına yerleştim. Huysuz evcil tazısı odadaydı; beni havlayarak ve ısırmaya çalışarak karşılamasını bekliyordum. Tuhaftır ki bu garip küçük hayvan ben oturur oturmaz kucağıma çıkıp oturarak ve sivri burnuyla elimi dostça dürtükleyerek beni şaşırttı.

“Küçükken sık sık kucağıma otururdun, tatlım,” dedim. “Boş kalan tahtına şimdi de köpeğin kurulmaya kararlı görünüyor. Bu güzel resmi sen mi yaptın?”

Masada, Laura'nın yanında duran ve geldiğimde bakmakta olduğunu anladığım küçük albümü gösterdim. Açık duran sayfada özenle yerleştirilmiş küçük bir suluboya peyzaj vardı. Bu resmi sormuştum; laf olsun diye sorulmuş bir soruydu, ama ağzımı açar açmaz onunla iş konuşmaya nasıl başlayabilirdim?

“Hayır,” dedi, şaşkın bir ifadeyle başını öte yana çevirerek, “ben yapmadım.”

Biri onunla konuşurken eline geçirdiği ilk şeyle oynamak gibi bir huyu vardı, küçükken de böyle yaptığını anımsıyorum. Bu defa da parmakları albümün üzerinde geziniyor ve dalgın dalgın küçük suluboya peyzajın kenarlarıyla oynuyordu. Yüzündeki hüznü ifade iyice derinleşti. Ne resme ne de bana bakıyordu. Gözleri odadaki eşyaların üzerinde huzursuzca dolaşıyordu; bu da onunla konuşmaya geliş nedenimi tahmin ettiğini gösteriyordu. Bunu görünce bir an önce konuya girmeye karar verdim.

“Buraya gelmemin bir nedeni sana veda etmek, tatlım,” diye başladım. “Bugün Londra'ya dönmeliyim ve gitmeden önce seninle kendi meselelerin hakkında biraz konuşmak istiyorum”

“Gideceğinize çok üzüldüm, Mr. Gilmore,” dedi bana sevgiyle bakarak. “Siz burada olunca eski güzel günler geri gelmiş gibi oluyor.”

“Yine gelip o güzel anıları tekrar hatırlayabilmeyi umuyorum,” diye devam ettim; “ama yarının ne getireceğini bilemeyiz, o yüzden fırsatım varken kullanıp seninle şimdi konuşmalıyım. Ben sizin eski avukatınız ve eski dostunuzum; Sir Percival Glyde'la evlenme olasılığını hatırlatırsam seni incitmiş olmam, öyle değil mi?”

Birdenbire elini, sanki yanmış gibi albümden çekti. Kaygılı bir tavırla parmaklarını kucağında birbirine dolayarak gözlerini yine yere indirdi, yüzüne acı çekiyormuş gibi gergin bir ifade yerleşti.

“Evliliğim hakkında konuşmamız şart mı?” diye sordu kısık sesle.

“Değinememiz şart ama uzun uzadıya konuşmasak da olur,” diye karşılık verdim. “Şöyle diyelim: Belki evlenirsin, belki de evlenmezsin. İlk durumda, evlilik sözleşmenizi yapmaya önceden hazırlıklı olmalıyım; bu sözleşmeyi de, nezaket gereği, sana

danışmadan yapmamam gerekir. Ne istediğini duymak için tek şansım bu olabilir. O yüzden evleneceğini varsayalım, ben de sana şu anki durumunu ve ileride, arzu ettiğin takdirde, neler yapabileceğini olabildiğince kısaca açıklayayım.”

Ona evlilik sözleşmelerinin ne amaçla yapıldıklarını açıkladım; sonra da yalnızca ömür boyu intifa hakkına sahip olacağı mülkle tamamıyla kendisine kalacak mülk arasındaki farkın altını çizerek –ilk olarak reşit olduğunda, ikinci olarak da amcasının vefatında– karşısına çıkacak tabloyu açıkça anlattım. Laura, yüzündeki sıkıntılı ifade hiç değişmeden, elleri de hâlâ tedirginlikle kucağında birleşmiş olarak beni dikkatle dinledi.

“Şimdi,” dedim sonunda, “söyle bakalım, varsaydığımız durumda senin için yapmamı istediğin bir şey geliyor mu aklına, yaşını henüz doldurmadığın için vasiinin onayını da alarak, elbette.”

Oturduğu koltukta huzursuzca kıpırdandı, sonra birdenbire ciddiyetle yüzüme baktı.

“Eğer bu olursa,” diye başladı kısık sesle, “eğer ben...”

“Eğer sen evlenirsen,” diye ekledim ona yardımcı olmak için.

“Onun beni, Marian’dan ayırmasına izin vermeyin!” diye bağırды, aniden hareketlenerek. “Ah, Mr. Gilmore, rica ederim Marian’ın benimle yaşamasını şart koşun!”

Başka zaman olsa belki sorduğum soru ve ondan önce yaptığım uzun açıklama karşısında sergilediği bu kadınsı yaklaşım beni eğlendirebilirdi. Ancak bunu söylerken, bakışı ve ses tonu yalnızca söylediklerini ciddiye almama yol açmakla kalmadı, beni üzdü de. Sözleri, çok kısa da olsalar, onun geçmişe umutsuzca takılıp kaldığını gösteriyordu; bu da gelecek için hiç hayra alamet değildi.

“Marian Halcombe’un seninle yaşaması özel bir anlaşmayla kolaylıkla sağlanabilir,” dedim. “Sorumu pek anlamadın, sanırım. Soru, senin mülkünle ilgiliydi, paranın nasıl kullanılacağıyla. Reşit olduğunda bir vasiyetname yapacak olsan, parayı kime bırakmak istersin?”

“Marian bana hem annelik hem ablalık etti,” dedi iyi kalpli, merhametli kız, konuşurken mavi gözleri ışıldıyordu. “Marian’a bırakabilir miyim, Mr. Gilmore?”

“Elbette, tatlım,” diye karşılık verdim. “Ama bunun yüklü bir tutar olduğunu unutma. Hepsini Miss Halcombe’a mı bırakmak istersin?”

Duraksadı, kızarıp bozardı ve eli yine küçük albüme gitti.

“Hepsini değil,” dedi. “Marian dışında biri daha var.”

Durdu, yüzü kızardı, albümün üstündeki elinin parmaklarıyla resmin kenarında usulca tempo tutmaya başladı, sanki sevdiği bir ezginin aklına gelmesiyle parmakları kendiliğinden harekete geçmişlerdi.

“Miss Halcombe dışında bir aile ferdinden mi söz ediyorsun?” diye sordum, nasıl devam edeceğini bilemediğini görünce.

Yüzünün kızarması alınına ve boynuna yayıldı, parmaklarıyla sinirli sinirli albümün kenarına sımsıkı yapıştı.

“Başka biri daha var,” dedi son sözlerimi kesinlikle duymuş olmasına rağmen üzerinde durmayarak. “Eğer bırakabilirsem ufak bir hatıra isteyecek biri daha var. Ben öldükten sonra bir sakıncası olmaz...”

Yine duraksadı. Bir anda kızaran yanakları yine bir anda soldu. Albümün üstündeki elini geri çekti, eli hafifçe titredi, sonra albümü uzağa itti. Bir an bana baktı, sonra yüzünü

başka yana çevirdi. Oturma pozisyonunu değiştirirken mendili yere düştü, hemen yüzünü elleriyle örterek benden sakladı.

Ne kadar üzücü! Onu dünyanın en neşeli, en hayat dolu çocuğu olarak hatırlayıp şimdi hayatının ve güzelliğinin baharında böylesine çökmüş, böylesine yıkılmış görmek!

Beni o kadar üzmüştü ki aradan geçen yılları ve bu yılların karşılıklı konumumuzu nasıl değiştirdiğini unuttum. Koltuğumu ona yaklaştırdım, mendilini halının üstünden aldım ve ellerini yüzünden usulca çektim. "Ağlama, tatlım," dedim, karşımdaki on uzun yıl önceki Laura Fairlie'ymiş gibi gözlerinde biriken yaşları kendi ellerimle silerken.

Onu yatıştırmak için yapabileceğim en iyi şey buydu. Başını omzuma koydu ve gözyaşlarının arasından belli belirsiz gülümsedi.

"Kendimi kaybettiğim için çok üzgünüm," dedi içtenlikle. "İyi değilim, son zamanlarda kendimi iyice halsiz ve kaygılı hissediyorum; yalnız kaldığımda sık sık nedensiz yere ağlıyorum. Şimdi daha iyiyim; size gerektiği gibi yanıt verebilirim, Mr. Gilmore, gerçekten verebilirim."

"Hayır, hayır, tatlım," diye karşılık verdim. "Şimdilik bu konuyu kapanmış sayalım. Çıkarlarını en iyi şekilde koruyabilmemi sağlayacak kadar konuştun, ayrıntıları başka bir zaman halledebiliriz. Hadi, iş meselelerini bırakalım da başka şeylerden konuşalım."

Hemen konuyu değiştirip onun başka şeylerden söz etmesini sağladım. On dakika içinde kendini biraz toplamıştı; ben de gitmek üzere ayağa kalktım.

"Yine gelin," dedi içtenlikle. "Yine gelerseniz bana gösterdiğiniz şefkate ve çıkarlarımı korumak için gösterdiğiniz zahmete daha layık olmaya çalışırım."

Hâlâ geçmişe tutunuyordu; tıpkı Miss Halcombe'un kendi tarzıyla hatırlattığı gibi benim de kendi tarzımla ona hatırlattığım geçmişe! Benim, hayatımın sonunda geçmişe baktığım gibi onun da aynı şeyi yapıyor olması fena halde canımı sıktı.

"Tekrar gelecek olursam, umarım seni daha iyi bulurum," dedim, "daha iyi ve daha mutlu. Tanrı seninle olsun, tatlım!"

Öpmem için yanağını uzatmakla yetindi. Avukatların bile kalpleri vardır ve ondan ayrılırken benimki hafifçe sızlıyordu.

Laura Fairlie'yle görüşmemizin tamamı yarım saatten biraz uzun sürmüştü; yanımdayken evliliği konusunda duyduğu belirgin kaygı ve sıkıntının nedeniyle ilgili tek kelime etmemişti, niçin ve nasıl bilmiyorum ama yine de beni kendi tarafına çekmeyi başarmıştı. Odaya girerken Sir Percival'ın, Laura'nın kendisine davranış şeklinden dolayı yakınmaya hakkı olduğunu düşünüyordum. Odadan çıkarken ise içten içe Laura'nın onun önerisini kabul edip nişanı bozmasını istiyordum. Benim yaşımda, benim gibi görmüş geçirmiş bir adamın böyle mantıksızca bocalamaması gerekirdi. Kendimi mazur gösteremem, yalnızca doğruları söyleyebilirim, onlar da işte böyleydi.

Artık gitme vaktim yaklaşıyordu. Mr. Fairlie'ye, arzu ederse gitmeden önce onu görebileceğimi, ama biraz acelem olduğunu bildirdim. O da bir kâğıt parçasının üstüne kurşun kalemle yazılmış bir not yolladı:

Sevgilerimi ve en iyi dileklerimi iletirim, Mr. Gilmore. Herhangi bir şekilde acele etmek benim için son derece zararlı. Kendinize iyi bakın. Güle güle.

Yola çıkmadan hemen önce Miss Halcombe'la bir dakikalığına baş başa kaldım.

“Laura'ya söylemek istediğiniz her şeyi söylediniz mi?” diye sordu.

“Evet,” diye yanıtladım. “Çok halsiz ve kaygılı, neyse ki ona göz kulak olacak siz varsınız.”

Miss Halcombe'un zeki gözleri dikkatle yüzümü inceledi.

“Laura hakkında fikrinizi değiştiriyorsunuz,” dedi. “Onu anlayışla karşılamaya bugün dünden daha razısınız.”

Hiçbir akıllı adam bir kadınla hazırlıksız söz düellosuna kalkışmaz. Yalnızca şöyle karşılık verdim:

“Olup biteni bana bildirin. Sizden haber alana kadar hiçbir şey yapmayacağım.”

Miss Halcombe ısrarla yüzüme bakmaya devam etti. “Ne olacaksa bir an önce olsun bitsin ve sonu iyi gelsin istiyorum, Mr. Gilmore, siz de öyle,” dedikten sonra yanımdan ayrıldı.

Sir Percival büyük nezaket gösterip beni arabanın kapısına kadar uğurlamak için ısrar etti.

“Yolunuz bizim oralara düşerse,” dedi, “tanışıklığımızı ilerletmeyi çok arzu ettiğimi unutmayın lütfen. Bu ailenin güvenilir ve eski dostunun her zaman başımın üstünde yeri vardır.”

Gerçekten de karşı konmaz bir adam, kibar, düşünceli, kibirsiz, her haliyle tam bir beyefendi. İstasyona giderken, Sir Percival'ın çıkarlarına hizmet edecek her şeyi seve seve yapabileceğimi hissettim; karısının evlilik sözleşmesini hazırlamak dışında her şeyi.

III

Ben Londra'ya döndükten sonra bir hafta Miss Halcombe'dan haber çıkmadı.

Sekizinci gün, masamın üstündeki mektupların arasında onun elyazısıyla yazılmış bir mektup duruyordu.

Mektupta Sir Percival Glyde'in kesin olarak uygun bulunduğu ve evliliğin Sir Percival'in evvelce istediği gibi yıl sonundan önce gerçekleşeceği bildiriliyordu. Tören büyük olasılıkla aralık ayının ikinci yarısında yapılacaktı. Miss Fairlie'nin yirmi birinci doğum günü mart ayının sonlarındaydı. Demek ki, bu plana göre Laura, reşit olmasından üç ay önce Sir Percival'ın karısı olacaktı.

Bunda şaşılacak bir şey yoktu, üzülecek bir şey de, ama yine de hem şaşırılmış hem de üzülmüştüm. Miss Halcombe'un mektubunun insanı tatmin etmeyecek kadar kısa olmasından kaynaklanan hafif bir hayal kırıklığı da bu hislere eklenmiş ve gün boyu huzurumu kaçırmak için payına düşeni yapmıştı. Miss Halcombe, altı satırda niyetlenen evliliği bildirmiş, üç satırda Sir Percival'ın, Hampshire'daki evine dönmek üzere Cumberland'den ayrıldığını haber vermiş, son iki satırda da önce Laura'nın değişikliğe ve neşeli bir çevreye çok ihtiyacı olduğunu belirtmiş, ardından da onu Yorkshire'daki bazı eski dostları ziyarete götürerek bir an önce böyle bir değişikliğin onu nasıl etkileyeceğini görmeye karar verdiğini açıklamıştı. Mektup, Miss Fairlie'nin bir hafta gibi kısa bir süre

içinde nasıl olup da Sir Percival'ı kabul etmeye karar verdiğiyle ilgili tek kelime edilmeden burada sona eriyordu.

Daha sonraları, bu ani kararın nedeni bana ayrıntılarıyla anlatıldı. Bunu, kulaktan dolma bilgilere dayanarak, yarım yamalak aktarmak bana düşmez. Miss Halcombe olaylara bizzat tanık oldu; benimkinin ardından sıra onun anlatacaklarına geldiğinde olanları en ince ayrıntısına kadar gerçeğe uygun olarak anlatacak. Bu arada kalemimi bırakıp hikâyeden çekilmeden önce bana düşen tek görev, Miss Fairlie'nin evliliğine ilişkin beni ilgilendiren son olayı, sözleşmenin hazırlanmasını aktarmak.

Gelinin maddi durumuyla ilgili bazı özel konulara girmeden bu belgeden anlaşılır şekilde söz etmek mümkün değil. Açıklamamı kısa ve açık tutmaya, uzmanlık gerektiren kavramlardan ve teknik terimlerden uzak durmaya çalışacağım. Bu konu son derece önemli. Bu satırları okuyan herkesi, Miss Fairlie'nin mirasının Miss Fairlie'nin hikâyesinin çok önemli bir bölümünü oluşturduğu konusunda uyarmak isterim, ileride anlatılacakları anlamak istiyorlarsa Mr. Gilmore'un bildiklerini onların da bilmeleri gerektiği konusunda da.

O zamanlar Miss Fairlie'ye kalacak olan miras iki bölümden oluşuyordu; amcasının ölümüyle ona kalabilecek mülk ya da arazi ve reşit olduğunda eline mutlak geçecek kişisel mülk ya da para.

Önce araziden başlayalım.

Miss Fairlie'nin, Büyük Mr. Fairlie diye söz edeceğimiz babasının babası zamanında Limmeridge Malikânesi'nin intikali şu şekilde düzenlenmişti:

Büyük Mr. Fairlie, arkasında üç erkek çocuk bırakarak ölmüştü, Philip, Frederick ve Arthur. Malikâne en büyük oğlu Philip'e kalmıştı. Eğer o, bir erkek çocuk bırakmadan ölecek olursa ev, ortanca oğlu Frederick'e kalacaktı. Ve eğer Frederick de bir erkek çocuk bırakmadan ölecek olursa o zaman ev, en küçük oğul Arthur'a kalacaktı.

Mr. Philip Fairlie arkasında bir kız çocuğu, yani bu hikâyedeki Laura'yı bırakarak öldü; bunun üzerine malikâne, yasaların öngördüğü gibi, ortanca oğula, bekâr bir adam olan Frederick'e kaldı. En küçük oğul, Arthur, Philip'in ölümünden yıllar önce ardında bir erkek, bir de kız çocuk bırakarak ölmüştü. Oğlu, on sekiz yaşındayken Oxford'da boğularak öldü. Onun ölümü, Mr. Philip Fairlie'nin kızı Laura'yı malikânenin muhtemel mirasçısı konumuna soktu; amcası Frederick'in ölümünde, eğer adı geçen Frederick erkek çocuk bırakmazsa, normal koşullarda, malikânenin mülkiyeti Laura'ya geçecekti.

O halde, Mr. Frederick Fairlie evlenecek ve mirasçı bırakacak olmazsa (dünyada en son yapacağı iki şey bunlardı), onun ölümünde malikâne yeğeni Laura'ya geçecekti; ancak Laura'nın yalnızca ömür boyu intifa hakkına sahip olacağını unutmamalıyım. Eğer Laura bekâr ya da çocuksuz ölürse, malikâne kuzeni Magdalen'e, Mr. Arthur Fairlie'nin kızına kalacaktı. Laura doğru dürüst bir sözleşmeyle, yani ona hazırlamak niyetinde olduğum sözleşmeyle evlenecek olursa malikânenin elde edilecek geliri (yılda en az üç bin pound) hayatı boyunca istediği gibi kullanabilecekti. Kocasından önce ölecek olursa, kocası, doğal olarak, yaşadığı sürece bu gelirin keyfini sürecekti. Laura bir erkek çocuk doğurursa, Magdalen mirastan mahrum olacak ve mirasçı Laura'nın oğlu olacaktı. Demek ki, Miss Fairlie'yle evlenmek Sir Percival'a, Frederick Fairlie'nin ölümünden sonra şu iki yararı sağlayacaktı: Birincisi, yıllık üç bin pound gelir (yaşadığı sürece karısının izniyle, karısı

ondan önce ölecek olursa da yasal hakkı olarak), ikincisi de eğer oğlu olursa ona kalacak olan Limmeridge Malikânesi.

Miss Fairlie'nin evliliği durumunda gayrimenkul ve ondan elde edilecek gelire ilişkin konular bunlardan ibaret. Buraya kadar, Sir Percival'ın avukatıyla aramda Sir Percival'ın eşinin sözleşmesiyle ilgili bir sorun ya da görüş ayrılığı çıkması olasılığı yoktu.

Sırada Miss Fairlie'nin menkulü, yani yirmi bir yaşını doldurduktan sonra eline geçecek olan para var.

Mirasın bu kısmı tek başına küçük bir servet değerindeydi. Laura'ya babasından kalmıştı, yirmi bin pound tutarındaydı. Bunun yanı sıra, yaşadığı sürece getirisi onun olacak on bin pound daha vardı, anapara Laura'nın ölümünde halası Eleanor'a, babasının tek kız kardeşine kalacaktı. Bu noktada bir süre durup halasının, mirasa kavuşmak için neden yeğenin ölümünü beklemek zorunda bırakıldığını açıklamam, okurun aile meselelerini daha iyi anlamasını sağlayacaktır.

Mr. Fairlie'nin, kız kardeşi Eleanor'la arası o evlenene kadar çok iyiydi. Ancak, Eleanor hayli geç yaşta evlenip, Fosco adındaki bir İtalyan beyefendiyle, daha doğrusu, Kont unvanını taşıdığına göre bir İtalyan asilzadeyle hayatını birleştirenince, Mr. Fairlie onun bu davranışını o kadar uygunsuz buldu ki kız kardeşiyle selamı sabahı kesti, hatta onun adını vasiyetnamesinden çıkaracak kadar ileri gitti. Ailenin diğer fertlerinin hepsi, kız kardeşinin evliliğine böyle sert bir tepki göstermesini az çok mantıksız buldular. Kont Fosco, zengin bir adam olmamakla birlikte meteliksiz bir vurguncu da değildi. Ufak ama yeterli bir geliri vardı; yıllarca İngiltere'de yaşamıştı; toplumda da iyi bir konumu vardı. Ancak bu niteliklerinin Mr. Fairlie'nin gözünde hiçbir anlamı yoktu. Mr. Fairlie birçok açıdan geleneklere bağlı bir adamdı; bir yabancından kolayca ve sırf yabancı olduğu için nefret ederdi. Sonraki yıllarda, daha çok Miss Fairlie'nin araya girmesiyle, kız kardeşinin adını tekrar vasiyetnamesine eklemeye ikna olmuş, ancak paranın getirisini yaşadığı sürece kızının kullanmasını ve halası kızından önce ölürse anaparanın da kuzen Magdalen'e kalmasını uygun görerek kız kardeşini mirasa kavuşmak için beklemek zorunda bırakmıştı. İki hanımın yaşları göz önüne alındığında, normal koşullarda, halanın on bin poundu alması olasılığı son derece zayıftı; Madam Fosco da, bu tip durumlarda çoğu zaman olduğu gibi ağabeyinin bu davranışına haksız bir tepki gösterip yeğeniyle görüşmeyi reddetmiş, adının tekrar Mr. Fairlie'nin vasiyetine eklenmesini Miss Fairlie'nin ricalarına borçlu olduğuna inanmamıştı.

On bin poundun hikâyesi de işte buydu. Sir Percival'ın avukatıyla aramızda bu konuda da bir sorun çıkması mümkün değildi. Geliri, Sir Percival'ın eşi dilediğince kullanacak, anapara da onun ölümünden sonra halasına ya da kuzenine kalacaktı.

Ön açıklamaların hepsini bu şekilde yaptıktan sonra artık olayın en can alıcı noktasına, yirmi bin pounda geliyorum.

Bu tutar, yirmi bir yaşını doldurduğunda tamamıyla Miss Fairlie'nin olacaktı, gelecekte nasıl kullanılacağı da ilk önce evlilik sözleşmesinde benim ona sağlayabileceğim haklara bağlıydı. Bu belgede yer alan diğer maddeler biçimsel türden ve burada anlatılmalarına gerek yok. Ancak parayla ilgili madde, üzerinde durmadan geçilmeyecek kadar önemli. Bu maddeyi özetleyebilmek için birkaç satır yeterli olacaktır.

Yirmi bin poundla ilgili benim düzenlediğim madde işte şöyleydi: Tutarın tamamı,

getirisinden hayatı boyunca hanımefendinin, onun ölümünden sonra da Sir Percival'ın yararlanacağı şekilde değerlendirilecek; anapara da bu evlilikten doğan çocuklara kalacaktı. Çocukları olmazsa, anapara, hanımefendinin vasiyetnamesinde belirttiği gibi dağıtılacaktı; bu nedenle de onun vasiyetname yapma hakkını saklı tutuyordum. Bu koşullarda olacaklar şöyle özetlenebilir: Lady Glyde arkasında çocuk bırakmadan ölürse, üvey ablası Miss Halcombe ya da paradan yararlandırmak istediği diğer akraba ve dostlar, kocasının ölümünde Lady Glyde'in parasını arzusuna uygun olarak paylaşacaklardı. Öte yandan eğer, arkasında çocuk bırakarak ölürse, o durumda onların çıkarları, elbette ki başka her şeyden önce gelmeliydi. Madde böyleydi ve sanırım bunu okuyan herkes tüm taraflara eşit derecede adil davrandığımı kabul edecektir.

Önerilerimi koca tarafının nasıl karşıladığına bakalım:

Miss Halcombe'un mektubu elime geçtiğinde her zamankinden de çok işim vardı. Ancak sözleşmeye zaman ayırmanın bir yolunu buldum. Miss Halcombe'un bana niyetlenen evliliği haber vermesinin üzerinden bir hafta geçmeden taslağı hazırlayıp onaylaması için Sir Percival'ın avukatına gönderdim.

İki gün sonra Baronet'in avukatı belgeyi, üzerinde notlar ve uyarılarla bana geri yolladı. Karşı çıktığı noktalar, genel olarak, önemsiz ve teknik konulardaydı, ta ki yirmi bin pounda ilişkin maddeye gelene kadar. Bu maddenin karşısına kırmızı mürekkeple çift çizgi çekilmiş, yanına şu not eklenmişti:

Kabul edilemez. Lady Glyde'in, kocasından önce, çocuksuz ölmesi durumunda "anapara" Sir Percival Glyde'a kalmalı.

Yani Miss Halcombe'a da, Lady Glyde'in başka hiçbir akraba ve dostuna da yirmi bin pounddan metelik kalmayacaktı. Lady Glyde çocuksuz ölürse, bu tutarın tamamı kocasının cebine girecekti.

Bu cüretkâr öneriye elimden geldiğince kısa ve kesin bir karşılık verdim.

Beyefendi. Miss Fairlie'nin sözleşmesine ilişkin. Karşı çıktığınız maddeyi olduğu gibi koruyorum. Saygılarımla.

On beş dakika içinde cevabıma cevap gelmişti.

Beyefendi. Miss Fairlie'nin sözleşmesine ilişkin. Karşı çıktığınız kırmızı mürekkepli notu olduğu gibi koruyorum. Saygılarımla.

Şu iğrenç zamane deyimiyle söyleyecek olursak ikimiz de "çıkamaz sokağa" girmiştik ve her iki tarafın da müvekkillerine başvurmak dışında yapacak bir şeyi kalmamıştı.

Bu durumda, benim müvekkilim, Miss Fairlie henüz yirmi bir yaşını doldurmamış olduğundan, vasisi Mr. Fairlie idi. O günkü postayla kendisine durumu olduğu gibi bildirdim; maddeyi yazdığım şekliyle bırakması için aklıma gelen bütün gerekçeleri sıralamakla kalmayıp yirmi bin pound konusundaki maddeyi reddetmemin temelinde yatan nedenin ne olduğunu da açıkça ifade ettim. Sıra Sir Percival'a ait belgeleri

incelememe geldiğinde Sir Percival'ın işleri hakkında ister istemez edindiğim bilgilerden büyük borçları yüzünden malikânesinin ipotek altında olduğunu ve gelirinin aslında çok yüksek olmakla birlikte onun konumunda bir adam için neredeyse hiç denecek kadar az olduğunu öğrenmiştim. Sir Percival'ın hayatını sürdürebilmesi için peşin paraya ihtiyacı vardı; avukatının sözleşmedeki maddeye karşı çıkması da bunun açık ve bencilce ifadesinden başka bir şey değildi.

Mr. Fairlie'nin yanıtı bir sonraki postayla elime geçti, son derece tutarsız ve yersiz bir yanıtı. Basit bir dille söylenecek olursa şu anlama geliyordu: Sevgili Mr. Gilmore, dostunu ve müvekkilini böyle önemsiz bir uzak ihtimal yüzünden üzmemek lütfunda bulunur muymuş? Yirmi bir yaşındaki genç bir kadının kırk beş yaşındaki bir adamdan önce ölmesi, hem de çocuksuz ölmesi ne kadar olasıymış? Öte yandan, böylesine sefil bir dünyada barışa ve huzura paha biçilebilir miymiş? Bu iki Tanrı nimetine karşılık uzak bir ihtimalle, yirmi bin pound gibi önemsiz bir maddi bedel ödemek iyi bir anlaşma sayılmaz mıymış? Sayılırmış, elbette. O halde, neden yapılmasınmış?

Mektubu elimden nefretle fırlatıp attım. Tam yere değmişti ki kapı vuruldu ve Sir Percival'ın avukatı, Mr. Merriman odaya buyur edildi. Bu dünyada türlü türlü zehir gibi avukat vardır, ama kanımca başa çıkması en zor olanlar her daim iyi niyet kisvesi altında sizi tuşa getirmeye çalışanlardır. Şişman, gürbüz, güler yüzlü, işbilir bir adamla herkesle olduğundan daha zor başa çıkılır. İşte Mr. Merriman bu türden bir adamdı.

“Sevgili Mr. Gilmore nasıllar?” diye başladı, sıcakkanlılığından kaynaklanan samimiyetle. “Sağlığınızın yerinde olmasına çok sevindim, beyefendi. Buradan geçiyordum da bir uğrayayım dedim, belki bana bir söyleyeceğiniz vardır. Rica ederim, çözebilirsek şu aramızdaki ufak anlaşmazlığı konuşarak çözelim! Müvekkilinizden haber var mı?”

“Evet. Sizinkinden?”

“Sevgili, değerli Mr. Gilmore! Keşke bir haber almış olsaydım, bu sorumluluğu omuzlarımdan atmış olmayı tüm kalbimle isterdim; ama Sir Percival inatçı, daha doğrusu kararlı, buna izin vermiyor. ‘Merriman, ayrıntıları sana bırakıyorum. Benim için neyin iyi olduğunu düşünüyorsan öyle yap; her şey olup bitene kadar da beni yok say.’ On beş gün önce Sir Percival bana böyle söyledi; şimdi de ne yaparsam yapayım yalnızca bu sözleri tekrarlıyor. Sizin de bildiğiniz gibi ben katı bir adam değilim, Mr. Gilmore. Laf aramızda, bana kalsa sizi temin ederim, o notumu hemen şu anda silip geçerim. Ama Sir Percival işe karışmazken, Sir Percival kendini körü körüne benim ellerime teslim etmişken, ısrar etmekten başka ne yapabilirim? Elim kolum bağlı, görmüyor musunuz, beyefendiciğim, elim kolum bağlı.”

“İtirazınızda diretiyorsunuz o halde, öyle mi?”

“Evet, anlasanıza! Başka çarem yok.” Şömineye doğru yürüyüp bir ezginin son kısmını neşeli bas bir sesle mırıldanarak ısındı. “Sizinkiler ne diyor? Hadi söyleyin, sizinkiler ne diyor?” diye sordu.

Ona söylemeye utandım. Zaman kazanmayı denedim, hayır, daha kötüsünü yaptım. Mesleki içgüdülerime yenik düştüm ve pazarlık etmeyi denedim.

“Yirmi bin pound hanımefendinin dostlarının iki gün içinde vazgeçemeyecekleri kadar yüklü bir tutar,” dedim.

“Çok doğru,” diye karşılık verdi Mr. Merriman, düşünceli düşünceli çizmelerine bakarak. “Haklısınız, beyefendi, çok haklısınız!”

“Kocasının çıkarlarını gözetdiği kadar hanımefendinin ailesinin çıkarlarını da gözetecek bir uzlaşma, belki de, müvekkilimi bu denli ürkütmezdi,” diye devam ettim. “Hadi! Hadi! Bu olay, sonunda pazarlıkla çözülecek. Kabul edeceğiniz en düşük rakam nedir?”

“Kabul edeceğimiz en düşük rakam,” dedi Mr. Merriman, “on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz pound on dokuz şilin on bir peni ve üç çeyrek penidir. Ha! ha! Ha! Kusura bakmayın, Mr. Gilmore. Küçük bir şaka yapmadan edemedim.”

“Gerçekten de küçük bir şaka!” dedim. “Bu şaka ancak bize bıraktığınız o çeyrek peni eder.”

Yanıtım Mr. Merriman’ın pek hoşuna gitmişti. Yaptığım bu misillemeye odayı kahkahalarıyla çınlata çınlata güldü. Benimse keyfim pek yerinde değildi; tekrar konuya dönüp görüşmeyi sona erdirdim.

“Bugün günlerden cuma,” dedim. “Bize son kararımızı vermek için salıya kadar zaman tanıyın.”

“Elbette,” diye karşılık verdi Mr. Merriman. “İsterseniz, daha bile uzun olsun.” Gitmek üzere şapkasını aldı; sonra tekrar bana döndü. “Bu arada,” dedi, “Cumberland’deki müvekkilleriniz imzasız mektubu yazan kadından başka bir haber almamışlar, değil mi?”

“Hayır,” diye yanıt verdim. “İzini bulamadınız mı?”

“Henüz bulamadık,” dedi meslektaşım. “Ama umudumuzu kaybetmedik. Sir Percival, birinin onu sakladığını düşünüyor; biz de o birini izletiyoruz.”

“Cumberland’deyken onunla olan yaşlı kadını mı kastediyorsunuz?” diye sordum.

“Bambaşka biri, beyefendi,” diye yanıt verdi Mr. Merriman. “Henüz yaşlı kadını bulamadık. Bizim biri, bir adam. O burada, Londra’da; gözümüz de üzerinde. Kadının tımarhaneden kaçmasında da bu adamın parmağı olduğundan kuşkuluyoruz. Sir Percival onu hemen sorgulamak istedi ama ben, ‘Hayır. Sorgulamak yalnızca onun gözünü açmaya yarar, onu izleyin ve bekleyin,’ dedim. Bakalım ne olacak. Bu kadının serbest olması tehlikeli, Mr. Gilmore, onun ne yapacağını kimse kestiremez. Size iyi günler dilerim, beyefendi. Önümüzdeki salı günü sizden haber almayı umuyorum,” dedi ve tatlı tatlı gülümseyerek dışarı çıktı.

Meslektaşımınla sohbetimin sonlarına doğru aklımı konuştuklarımıza pek veremedim. Sözleşme meselesi zihnimi o kadar meşgul ediyordu ki, başka bir konuya ilgi gösteremiyordum; tekrar yalnız kalır kalmaz da bir sonraki hamlemin ne olması gerektiğini düşünmeye başladım.

Başka bir müvekkil söz konusu olsa, hoşuma gitmese de bana verilen talimatlara uyar, yirmi bin poundla ilgili maddeden hemen vazgeçerdim. Ancak Miss Fairlie’ye resmiyetle ve kayıtsızca yaklaşamazdım. Onu gerçekten seviyor ve beğeniyordum; babasını, bana dünyada kimsenin kimseye yapmayacağı iyiliklerde bulunmuş bir dost ve müvekkil olarak minnetle anıyordum; sözleşmeyi hazırlarken yaşlı bir bekâr değil de bir kız babası olsam ne hissedecektiysem Laura Fairlie’ye karşı da öyle hissetmiştim; ona hizmet etmek ve onun çıkarlarını korumak için hiçbir kişisel özveriden kaçınmamaya da kararlıydım. Mr. Fairlie’ye bir kez daha yazmak söz konusu bile olamazdı; bu yalnızca elimden kaçıp

kurtulması için ona bir şans daha verirdi. Onunla buluşup yüz yüze itirazda bulunmak daha çok işe yarayabilirdi. Ertesi gün cumartesiydi. Gidiş dönüş bir bilet alıp Mr. Fairlie'yi doğru, maddi bağımsızlık sağlayacak ve onurlu yolu izlemeye ikna etmek için şansımı denemek üzere tıngır mıngır sallanarak, yaşlı bedenimi Cumberland'e kadar sürüklemeye karar verdim. Pek şansım yoktu hiç kuşkusuz, ama bunu denedikten sonra vicdanım rahat edecekti. İşte o zaman eski dostumun tek çocuğunun çıkarlarını korumak için benim konumumdaki bir adamın yapabileceği her şeyi yapmış olacaktım.

Cumartesi günü hava çok güzeldi, batı rüzgârı esiyordu ve parlak bir güneş vardı. Doktorumun beni iki yılı aşkın bir süre önce ciddi olarak uyardığı başımdaki o doluluk hissi ve baskı son zamanlarda geri dönmüş olduğu için çantamı önden yollamaya ve Euston Meydanı'ndaki tren istasyonuna kadar yürüyüp fazladan küçük bir egzersiz yapma fırsatını değerlendirmeye karar verdim. Holborn'a gelmişim ki, hızlı hızlı yürüyen bir bey durup benimle konuşmaya başladı. Bu, Walter Hartright'tı.

Bana önce o selam vermiş olmasa ben kesinlikle geçer giderdim. O kadar değişmişti ki onu neredeyse tanıyamayacaktım. Yüzü solgun ve bitkin görünüyordu, davranışları telaşlı ve kararsızdı; Limmeridge'te gördüğümde temiz ve kibar giyimli olduğunu hatırladığım Mr. Hartright'in üstü başı şimdi kendi kâtiplerimden birinin üstünde görmekten utanacağım kadar hırpaniydi.

"Cumberland'den döneli çok oldu mu?" diye sordu. "Miss Halcombe'dan kısa zaman önce haber aldım. Sir Percival Glyde'in açıklamasının tatmin edici bulunduğundan haberim var. Evlilik tarihi yakın mı? Bir fikriniz var mı, Mr. Gilmore?"

Öyle hızlı konuşuyor, sorularını öyle tuhaf ve karışık bir şekilde peş peşe sıralıyordu ki ne dediğini zor anladım. Limmeridge'teyken aileyle öyle denk geldiği için ne kadar yakın olmuş olursa olsun, onların özel meseleleriyle ilgili bilgi istemeye hakkı olduğunu düşünmüyordum; Miss Fairlie'nin evliliğiyle ilgili sorduğu soruyu geçiştirmeye karar verdim.

"Zaman gösterecek, Mr. Hartright, zaman gösterecek," dedim. "Gazetelerde evlilik ilanını aramaya başlasak çok beklemeyiz gibi geliyor bana. Bunu söylediğim için kusuruma bakmayın, ama son görüştüğümüz zamanki kadar iyi görünmüyorsunuz."

Dudaklarının ve gözlerinin çevresinde bir an için sinirli bir kasılma görünüp kayboldu; ona böyle, göze batacak kadar ölçülü bir yanıt verdiğim için kendimden biraz utandım.

"Evliliği hakkında soru sormaya hakkım yoktu," dedi acı acı. "Bekleyip başka insanlar gibi ben de gazeteden öğrenmeliyim. Evet," diye devam etti, ben herhangi bir mazeret öne süremeden, "son zamanlarda pek iyi değilim. Başka bir ülkeye gidiyorum, yer ve iş değişikliğinin bana iyi geleceğini umuyorum. Miss Halcombe nüfuzunu kullanarak bana yardımcı olma nezaketini gösterdi; referanslarım da beğenildi. Gideceğim yer hayli uzakta, ama nereye gittiğim, iklimin nasıl olduğu ya da ne kadar kalacağım umurumda değil," dedi. Bunları söylerken iki yanımızdan akın akın geçen yabancılara tuhaf ve kuşkulu gözlerle, birilerinin bizi gözetlediğini düşünürmüş gibi bakıyordu.

"Güle güle gidip dönmenizi dilerim," dedim, sonra da onu Fairlie'ler konusunda çok dışlanmış olmamak adına ekledim, "bugün iş için Limmeridge'e gidiyorum. Miss Halcombe ve Miss Fairlie de Yorkshire'daki bir dostlarını ziyarete gittiler."

Gözleri parladı ve bir şey söyleyecek gibi oldu ama yüzünde yine aynı sinirli kasılma

belirdi. Elimi tuttu, kuvvetle sıktı ve tek kelime etmeden kalabalığın arasında gözden kayboldu. Onu çok az tanıyor olmama rağmen esefe benzer bir hisle arkasından bakarak bir an durdum. Meslek hayatımda genç erkeklerle, onların yanlış yola sapmakta olduklarını gösteren belirtileri tanıyabilecek kadar birlikte olmuşum; tekrar tren istasyonuna doğru yürümeye koyduğumda, Mr. Hartright'ın geleceğine kaygıyla baktığımı üzümlere söylemeliyim.

IV

Erken bir trenle yola çıkarak Limmeridge'e akşam yemeği vakti vardım. Ev bomboş ve sıkıcıydı. Genç hanımların yokluğunda sevgili Mrs. Vesey'in bana eşlik edeceğini ummuştum, ama o da soğuk algınlığı nedeniyle odasına kapanmıştı. Hizmetçiler beni görünce o kadar şaşırılmışlardı ki çevrede anlamsızca koşuşturuyor ve her çeşit sinir bozucu hatayı yapıyorlardı. Böyle yapmaması gerektiğini bilecek kadar eski olan kâhya bile bir şişe Porto şarabını bana soğutulmuş olarak getirdi. Mr. Fairlie'nin sağlığıyla ilgili haberler her zamanki gibiydi; ona haber yollayıp geldiğimi bildirdiğimde bana, ertesi sabah beni görmekten mutluluk duyacağı, ancak geldiğimi aniden haber aldığı için gecenin geri kalanını kalp çarpıntısından yorgun düşmüş olarak geçireceği söylendi. Rüzgâr bütün gece berbat bir şekilde uğuldadı durdu, boş evin orasından burasından, her tarafından tuhaf çıtırtılar, gıcirtılar geliyordu. Çok kötü bir gece geçirdim, sabah da tek başıma kahvaltı etmek üzere son derece keyifsiz uyandım.

Saat onda Mr. Fairlie'nin dairesine götürüldüm. Mr. Fairlie her zamanki odasında, her zamanki koltuğundaydı, ruhu da bedeni de her zamanki gibi insanı çileden çıkarıyordu. İçeri girdiğimde, uşağı önünde durmuş, benim yazı masam kadar uzun ve geniş, kalın bir gravür albümünü o inceleyebilsin diye yukarı kaldırmış tutuyordu. Patronu gravürlerin sayfalarını sakın sakın çevirip onların gizli güzelliklerini bir büyüteç yardımıyla ortaya çıkarırken zavallı yabancı son derece acıklı bir ifadeyle gülümsüyor ve yorgunluktan bayılmak üzereymiş gibi duruyordu.

"Eski dostların kralı," dedi Mr. Fairlie yüzüme bakmadan önce tembel tembel arkasına yaslanarak. "İyisin, değil mi? Ne iyi ettin de şu yapayalnız zamanımda beni ziyarete geldin. Sevgili Gilmore!"

Ben gelince uşağı yollayacağını ummuştum ama öyle olmadı. Adam gravürlerin ağırlığından bacakları titreyerek, patronunun koltuğunun önünde öylece dikiliyordu, Mr. Fairlie de büyüteci parmaklarının arasında evirip çevirerek sakın sakın oturuyordu.

"Sizinle çok önemli bir konu hakkında konuşmaya geldim," dedim, "bu yüzden, lütfen kusuruma bakmayın, ama yalnız kalsak daha iyi olacak."

Zavallı uşak minnetle bana baktı. Mr. Fairlie büyük bir şaşkınlıkla son sözlerimi, "Yalnız kalsak daha iyi olacak," diye ağzının içinde geveleyerek tekrar etti.

Havadan sudan konuşacak keyfim yoktu; Mr. Fairlie'nin ne demek istediğimi anlamasını sağlamaya da kararlıydım.

"Bana bir iyilik yapıp şu adamın çekilmesine izin verin, lütfen," dedim uşağı

göstererek.

Mr. Fairlie alaycı bir şaşkınlıkla kaşlarını kaldırıp dudaklarını büzdü.

“Adam mı?” diye tekrarladı. “Seni yaşlı kurt seni, ona ne diye adam dersin acaba? O adam falan değil ki. Yarım saat önce, ben gravürlerimi istemeden önce belki adamdı; yarım saat sonra, onlarla işim bittiğinde de adam olabilir. Şu andaysa yalnızca bir sehpa o. Bir sehpanın nasıl bir sakıncası olabilir, Gilmore?”

“Sakıncası var. Mr. Fairlie, üçüncü kez rica ediyorum, yalnız kalalım.”

Ses tonum ve tavrım ona ricamı yerine getirmekten başka seçenek bırakmamıştı. Uşağa bakıp huysuz bir tavırla yanındaki sandalyeyi gösterdi.

“Gravürleri oraya bırakıp dışarı çık,” dedi. “Kaldığım yeri kaybedip beni sinirlendirme. Kaldığım yeri kaybettin mi, kaybetmedin mi? Çıngırağı da kolay uzanabileceğim bir yere koydun mu? Tamam mı? O zaman, daha ne duruyorsun?”

Uşak dışarı çıktı. Mr. Fairlie oturduğu yerde döndü, zarif ince keten mendiliyle büyütecini silip gravürlerin açık duran sayfasını yan gözle incelemeye daldı. Bu koşullarda sinirlerime hâkim olmak hiç kolay olmuyordu, ama kendimi tuttum.

“İşimi gücümü bırakıp yeğeninizin ve ailenizin çıkarlarını korumak için buralara geldim; karşılığında dikkatinizi istemeye biraz hakkım olduğunu düşünüyorum,” dedim.

“Bana kafa tutma!” diye bağırdı Mr. Fairlie, sırtını çaresizce koltuğuna yaslayıp gözlerini kapayarak. “Lütfen, bana kafa tutma. Halim yok.”

Laura'nın hatırı için beni çileden çıkarmasına izin vermemeye kararlıyım.

“Amacım,” diye devam ettim, “yazdığınız mektubu tekrar düşünmenizi ve beni yeğeninizin ve onun yakınlarının haklarından vazgeçmeye zorlamamanızı rica etmek. Size durumu son bir kez daha anlatmama izin verin,” dedim.

Mr. Fairlie başıyla onaylayıp acıklı acıklı iç çekti.

“Çok insafsızsın, Gilmore, çok insafsız,” dedi. “Neyse, anlat bakalım.”

Konunun her yönünü ona dikkatle açıkladım; meseleyi her açıdan önüne serdim. Konuştuğum sürece gözleri kapalı, arkasına yaslanmış olarak oturdu. Bitirdiğimde gözlerini miskin miskin açtı, masadan gümüş amonyak ruhu şişesini aldı ve keyifle kokladı.

“Sevgili Gilmore!” dedi koklamalarının arasında, “Ne kadar naziksin! İnsana insan doğasını nasıl da sevdireyorsun!”

“Açık bir soruya açık bir yanıt verin, Mr. Gilmore. Bir kez daha söylüyorum, Sir Percival Glyde'in, paranın getirisinden fazlasını istemeye en ufak hakkı yok. Paranın kendisinin kontrolü, eğer çocuğu olmazsa yeğeninizde olmalı, para da aile içinde kalmalı. Kararlı olursanız Sir Percival razı olacaktır, yoksa kendini Miss Fairlie'yle sırf parası yüzünden evlenmiş olmak gibi aşağılık bir töhmet altına sokmuş olur.”

Mr. Fairlie gümüş amonyak ruhu şişesini şakacı bir tavırla bana doğru salladı.

“Sevgili yaşlı Gilmore, unvan ve asaletten nefret ediyorsun, öyle değil mi? Glyde'dan nefret ediyorsun çünkü o bir baronet. Ne kadar da radikalsin, ah, Tanrım, sen tam bir radikalsin!”

Radikal ha! Her türlü kışkırtmaya dayanabilirdim ama hayatım boyunca en oturaklı muhafazakâr ilkelere bağlı yaşadıktan sonra bana radikal denmesine dayanamazdım. Kan beynime sıçradı, oturduğum sandalyeden ayağa fırladım, öfkeden dilim tutulmuştu.

“Kıyametleri koparma!” diye bağırdı Mr. Fairlie. “Tanrı aşkına, kıyametleri koparma! Gilmore’ların en değerlisi, kötü bir niyetim yoktu. Kendi fikirlerim o kadar liberal ki, ben kendimi de bir radikal sayıyorum. Evet. Bizler bir çift radikaliz. Lütfen kızma. Kavgaya edemem, dayanacak gücüm yok. Konuyu kapatalım mı? Evet. Gel de şu hoş gravürlere bak. İzin ver sana şu çizgilerin nasıl da inci gibi olduklarını anlamayı öğreteyim. Hadi ama sevgili Gilmore!”

O böyle boş boş konuşurken ben de neyse ki kendime gelmişim. Tekrar konuştuğumda küstahlığını layık olduğu gibi sessiz bir alayla karşılayacak kadar toplamıştım kendimi.

“Sir Percival Glyde’a önyargılı yaklaştığımı düşünmeniz yanlış,” dedim. “Kendisini tamamıyla avukatının ellerine bırakarak herhangi bir konuda kendisine başvurma yolunu tıkamasını esefle karşılıyorum, ama ona önyargılı yaklaşmıyorum. Söylediklerim onun yerinde kim olsa, yüksek rütbeli olsun ya da olmasın, geçerli olurdu. Benim güttüğüm ilke herkesçe kabul edilen bir ilkedir. Hangi şehre gidip önünüze çıkan ilk saygın avukata sorsanız, o da bir yabancı olarak size, benim size bir dost olarak söylediklerimi söyler. Bir hanımın parasının tamamıyla evlendiği adama bırakılmasının bütün kurallara aykırı olduğunu söyler. Genel bir hukuki önlem olarak kocaya, koşullar ne olursa olsun, karısının ölümünde yirmi bin poundluk bir çıkar sağlamayı reddeder.”

“Gerçekten de böyle mi yapar, Gilmore?” dedi Mr. Fairlie. “Bunun yarısı kadar feci bir şey söylese, sizi temin ederim, çingırağı çalıp Louis’yi çağırır ve onu hemen dışarı attırım.”

“Beni sinirlendiremeyeceksiniz, Mr. Fairlie, yeğeninizin ve babasının hatırına beni sinirlendiremeyeceksiniz. Ben bu odadan çıkmadan bu utanç verici sözleşmenin bütün sorumluluğunu kendi üstünüze alacaksınız.”

“Yapmayın! Lütfen yapmayın!” dedi Mr. Fairlie. “Zamanınızın ne kadar değerli olduğunu düşünün, Gilmore ve onu boşa harcamayın. Yapabilsem sizinle tartışmayı isterdim ama yapamam, gücüm yok. Beni, kendinizi, Glyde’ı ve Laura’yı hırpalamak istiyorsunuz, ah, olur şey değil! Hem de en olmayacak bir şey için. Hayır, sevgili dostum, barış ve huzur adına, kesinlikle hayır!”

“O halde mektupta yazdıklarınızda ısrar ettiğiniz sonucunu çıkarıyorum, öyle mi?”

“Evet, lütfen. Sonunda birbirimizi anladığımıza çok sevindim. Lütfen otur hadi, lütfen!”

Derhal kapıya yürüdüm, Mr. Fairlie de buna boyun eğerek çingırağını “tıngırdattı”. Odadan çıkmadan önce dönüp onunla son kez konuştum.

“İleride ne olursa olsun, beyefendi,” dedim, “görevimi yapıp sizi uyardığımı unutmayın. Ailenizin sadık bir dostu ve hizmetkârı olarak, ayrılırken size şunu söyleyeyim ki benim kızım olsa Miss Fairlie için yapmaya zorladığınız türden bir sözleşmeyle onu asla evlendirmezdim.”

Arkamda kapı açıldı ve uşak eşikte belirdi.

“Louis,” dedi Mr. Fairlie, “Mr. Gilmore’u geçir, sonra da geri gelip tekrar gravürlerimi tut. Sana aşağıda güzel bir yemek yedirsinler, Gilmore. O aylak hizmetçilerden mutlaka iyi bir yemek iste!”

Karşılık veremeyecek kadar öfkeliydim, topuklarımın üstünde döndüm ve tek kelime

etmeden dışarı çıktım. Öğleden sonra saat ikide şehre bir tren vardı, o trenle Londra'ya döndüm.

Salı günü değiştirilmiş sözleşmeyi yolladım, Miss Fairlie'nin bana kendi ağzıyla yararlandırmayı en çok istediğini söylediği kişileri mirastan mahrum eden sözleşmeyi. Başka seçeneğim yoktu. Bunu ben yapmasam başka bir avukat yapacaktı.

Görevim tamamlandı. Aile hikâyesinden payıma düşen bundan öteye gitmiyor. Sıradaki tuhaf olayları başka kalemler aktaracak. Bu kısa dosyayı, önemini vurgulayarak ve üzümlere burada kapıyorum. Limmeridge Malikânesi'nden ayrılırken söylediğim sözleri burada, önemini vurgulayarak ve üzümlere tekrar ediyorum: Benim kızım olsa onu, Laura Fairlie için yapmak zorunda kaldığım türden bir sözleşmeyle asla evlendirmezdim.

Mr. Gilmore'un açıklamalarının sonu.

Hikâyeye günlüğünden alıntılarla Marian Halcombe devam ediyor

I

Limmeridge Malikânesi, 8 Kasım

* * * * *9

Bu sabah Mr. Gilmore gitti.

Belli ki Laura'yla yaptığı görüşme onu itiraf etmek istemeyeceği kadar şaşırtıp üzmüştü. Mr. Gilmore'un giderken halini görünce Laura'nın, kendi bunalımının ve benim kaygılarımın nedenini ona istemeden belli etmiş olmasından korktum. O gittikten sonra bu kuşku öyle arttı ki Sir Percival'ın atla gezintiye çıkma önerisini reddedip onun yerine Laura'nın odasına gittim.

Laura'nın kurduğu bu uygunsuz bağıllığın ne kadar güçlü olduğunun farkında olmadığımı anladığımdan beri, ne yazık ki, bu zor ve içler acısı meselede kendime güvenemez oldum. Zavallı Hartright'ta beni çeken, ona içtenlikle hayran olmamı ve saygı duymamı sağlayan nitelikler, duyarlılık, hoşgörü ve onurluluk tam da Laura'nın doğasındaki hassasiyete ve asalete en çok hitap eden niteliklerdi. Yine de, o kendiliğinden bana içini açana dek bu yeni duygunun bu denli derine kök salmış olduğundan hiç kuşkuLANmamıştım. Eskiden onun zamanla ve özenle ortadan kalkacağını düşünüyordum. Şimdiyse hep içinde kalmasından ve onu hayat boyu değiştirmesinden korkuyorum. Böyle bir yanılığa düşmüş olduğumu bilmek her konuda kuşkuLANmama neden oluyor. En açık seçik kanıtlar karşısında Sir Percival'dan kuşku duyuyorum. Laura'yla konuşmak konusunda bile kuşkuya düşüyorum. Daha bu sabah, elim kapıda, yanıt beklediğim soruları sorup sormamak konusunda duraksayarak bekledim.

Odasına girdiğimde onu sabırsızlıkla bir aşağı bir yukarı yürürken buldum. Yüzü kızarmıştı ve heyecanlı görünüyordu; hemen ileri atıldı ve daha ben ağzımı açmadan konuşmaya başladı.

“Ben de seni istiyordum,” dedi. “Gel, şuraya oturalım, Marian! Artık dayanamıyorum, buna bir son vermek zorundayım, vereceğim de.”

Yanakları al al olmuştu, fazlasıyla hareketliydi, sesi de fazla sert çıkıyordu. Hartright'ın çizimlerinin olduğu küçük defteri, ne zaman yalnız kalsa üzerinde hayallere daldığı o tehlikeli defteri elinde tutuyordu. İşe, onu usulca ama kararlılıkla elinden alıp gözden uzağa, bir sehpanın üstüne koymakla başladım.

“Ne yapmak istediğini bana sakın sakın anlat, tatlım,” dedim. “Mr. Gilmore sana yol gösterdi mi?”

Başını “hayır” anlamında salladı. “Hayır, bu konuda göstermedi. Bana çok sevecen, çok iyi davrandı Marian, ama ben ağlayarak onu üzdüm, ne yazık ki. Çok çaresizim; kendimi tutamıyorum. Kendi iyiliğim için, hepimizin iyiliği için buna bir son verecek cesareti bulmak zorundayım.”

“Nişanın bozulmasını isteyecek cesareti mi?” diye sordum.

“Hayır,” diye yanıt verdi. “Gerçeği söyleyecek cesareti.”

Kollarını boynuma dolayıp başını sessizce göğsüme yasladı. Karşı duvarda babasının küçük bir portresi asılıydı. Laura’ya doğru eğildim ve başını göğsüme yaslamış dururken gözünün bu portrede olduğunu gördüm.

“Nişanın bozulmasını asla isteyemem,” diye devam etti. “Bu iş nasıl biterse bitsin benim sonum perişanlık. Bari bir de sözümü tutmadığımı, babamın ölüm döşegindeyken söylediklerini kulak ardı ettiğimi hatırlayarak daha da perişan olmayayım.”

“O halde ne yapmayı düşünüyorsun?”

“Sir Percival Glyde’a gerçeği kendi ağzımla söyleyeceğim,” diye yanıt verdi, “ve bırakacağım nişanı ben ondan rica ettiğim için değil, o her şeyi bildiği için bozsun.”

“Her şey demekle neyi kastediyorsun, Laura? Senin bu nişanı istemediğini bilmek Sir Percival için yeterli olacaktır, bunu bana kendisi söyledi.”

“Babam beni onunla kendi rızamla nişanlamışken böyle bir şey söyleyebilir miyim hiç? Sözümü tutmalıydım, isteyerek olmasa da razı olmalıydım...” Sustu, yüzünü bana çevirdi ve yanağını yanağıma dayadı, “Nişanıma sadık kalmalıydım, Marian; ama Sir Percival’ın karısı olmaya ilk söz verdiğim zaman boş olan yüreğimde yeni bir aşk filizlendi.”

“Laura! Ona böyle bir şeyi itiraf edip kendini küçük düşürmeyeceksin, değil mi?”

“Asıl bilmeye hakkı olan bir şeyi ondan saklayarak nişanın bozulmasını sağlırsam küçük düşmüş olurum.”

“Bunu bilmeye hiç hakkı yok!”

“Yanlışın var, Marian, yanlışın var! Kimseyi kandırmamalıyım, hele de babamın benim için uygun gördüğü ve benim de kendim için uygun gördüğüm bir adamı.” Dudaklarını dudaklarıma değdirip beni öptü. “Canım benim,” dedi usulca, “beni o kadar çok seviyorsun, benimle o kadar gurur duyuyorsun ki kendi başına gelse yapacağın şeyleri iş bana gelince unutuyorsun. Ona önce düşüncelerimde sadakatsizlik edip sonra da kendi çıkarım için bu sadakatsizliği saklayacak kadar zalim olacağıma, varsın Sir Percival amacımı yanlış anlasın, yaptıklarımı yanlış değerlendirsin.”

Şaşkın şaşkın yüzüne baktım. Hayatımızda ilk kez rolleri değişmiştik; kararlı olan oydu, tereddüt edense ben. Solgun, sakın, uysal, genç yüzüne baktım ve bana bakan sevgi dolu gözlerinde saf ve masum yüreğini gördüm, dilimin ucuna gelen bütün fani itiraz ve uyarılar yavaş yavaş kendi anlamsızlıklarının içinde boğulup gittiler. Başımı sessizce önüme eğdim. Onun yerinde olsam, birçok kadının hileye başvurmasına neden olan o değersiz gurur kırıntısı beni de ele geçirir, benim de hileye başvurmama neden olurdu.

“Bana kızma, Marian,” dedi Laura, sessizliğimi yanlış anlayarak.

Onu tekrar kendime çekerek karşılık vermekle yetindim. Konuşursam ağlayacağımdan korkuyordum. Gözyaşlarım öyle beklendiği gibi kolay akmaz benim, adeta bir erkeğin gözyaşları gibi beni hıçkırıklara boğarak ve çevremdeki herkesi ürküterek akar.

“Bu konuyu günlerce düşündüm, canım,” diye devam etti, zavallı Mrs. Vesey’in,

büyük bir sabırla hâlâ uğraşmasına rağmen çocuk gibi kıpır kıpır etmesinin önüne geçemediği parmaklarını saçlarıma dolayarak, “çok ciddi düşündüm, vicdanım rahat olursa gereken cesareti bulurum. Yarın sen yanımdayken onunla konuşayım, Marian. Yanlış bir şey söylemeyeceğim, seni ya da beni utandıracak hiçbir şey söylemeyeceğim, ama bu sefil gizli kapaklılığa bir son vermek beni öyle rahatlatacak ki! Hesap verecek bir şeyim olmadığını, kimseyi aldatmadığımı bileyim, hissedeyim yeter, ben söyleyeceklerimi söyledikten sonra o bana, nasıl isterse öyle davransın.”

İçini çekti ve başını göğsümdeki eski yerine koydu. Bu işin sonunun nereye varacağını düşünmek beni kaygılandırıyordu, ama yine kendime güvenemeyerek ona benden istediğini yapacağımı söyledim. Bana teşekkür etti ve yavaş yavaş başka konulara geçtik.

Laura, akşam yemeğinde tekrar aramıza katıldı, Sir Percival’a şimdiki dek hiç görmediğim kadar rahat ve doğal davranıyordu. Yemekten sonra piyanonun başına geçti; hızlı, ahenksiz ve hareketli modern parçalar çaldı. Zavallı Hartright’in çok sevdiği, Mozart’ın o güzel eski parçalarını o gittikten sonra hiç çalmamıştı. Notaları artık sehpasında durmuyordu. Kimse orada bulup içindekilerden çalmasını istemesin diye onları sehpadan kendi kaldırmıştı.

Laura, Sir Percival’a iyi geceler dileyene kadar sabahki fikrinin değişip değişmediğini öğrenecek fırsatım olmadı; ama o zaman söylediklerinden değişmediğini anladım. Ona, son derece sakın bir tavırla ertesi gün kahvaltıdan sonra onunla konuşmak istediğini ve benimle birlikte oturma odasında olacağını söyledi. Sir Percival bu sözleri duyunca renkten renge girdi, elini sıkma sırası bana geldiğinde ellerinin biraz titrediğini fark ettim. Ertesi sabah olacaklar geleceğini belirleyecekti ve belli ki o da bunun farkındaydı.

Uyumadan önce Laura’ya iyi geceler demek için, her zamanki gibi, yatak odalarımızın arasındaki kapıdan içeri girdim. Onu öpmek için eğildiğimde, Hartright’in çizimlerinin olduğu küçük defterin yastığının altından çıkan ucunu gördüm; onu tam da küçükken en sevdiği oyuncağını sakladığı yere saklamıştı. Bir şey söyleyemeye yüreğim elvermedi, ama başımla defteri gösterip onaylamayarak başımı salladım. İki eliyle yanaklarıma uzanıp dudaklarımız birbirine değene dek yüzümü yüzüne yaklaştırdı.

“Bırak bu gece orada kalsın,” diye fısıldadı; “yarın zor bir gün olabilir ve beni ona sonsuza dek veda etmek zorunda bırakabilir.”

*

9 Kasım – Sabahın ilk olayı hoşuma gidecek türden bir şey değildi, zavallı Walter Hartright’tan bir mektup aldım. Anne Catherick’in imzasız mektubunun uyandırdığı kuşkuları Sir Percival’ın nasıl ortadan kaldırdığını anlattığım mektubuma yanıt olarak yazılmış. Sir Percival’ın açıklamalarına, yalnızca ondan üst konumdakilerin davranışları hakkında fikir yürütmeye hakkı olmadığını söyleyerek kısaca ve öfkeyle değinmiş. Bu, üzücü, ama ara sıra kendisi hakkında anlattıkları beni daha da üzüyor. Eski yaşam biçimine ve uğraşlarına dönmeye çalışmanın ona gün geçtikçe daha kolay geleceğine daha zor geldiğini yazıyor ve benden, imkânım varsa, İngiltere’den uzak bir yerde iş bulabilmesi, yeni yerlerde, yeni insanlarla olabilmesi için bu imkânımı kullanmamı rica ediyor. Mektubun beni adeta dehşete düşüren son paragrafını okuyunca bu ricasını yerine

getirmeye daha da can atar oldum.

Anne Catherick'i bir daha ne gördüğünü ne de ondan bir haber aldığını belirttikten sonra birdenbire konudan uzaklaşıp son derece ani ve gizemli bir anlatım tarzıyla Londra'ya döndüğünden beri tuhaf adamlar tarafından sürekli gözetlendiğini ve takip edildiğini ima ediyor. Onu gözetleyen kişileri saptayarak bu kuşkusunu kanıtlamasının mümkün olmadığını, ama yine de gece gündüz bu kuşkuyla yaşadığını anlatıyor. Bu, beni korkuttu çünkü öyle görünüyor ki sürekli Laura'yı düşünmeyi artık kaldıramıyor. Hemen annemin Londra'daki nüfuzlu eski dostlarına mektup yazıp Hartright'in isteklerini onlara bildireceğim. Hava ve iş değişikliği gerçekten de ona, hayatındaki bu krizi çözmekte yardımcı olabilir.

Sir Percival kahvaltıda bize katılamayacağı için özür dileyen bir not yazarak beni rahatlattı. Erken saatte odasında bir bardak kahve içmiş ve hâlâ orada mektup yazmakla meşgulmüş. Eğer uygunsa, saat on birde Miss Fairlie ve Miss Halcombe'un hizmetinde olmak şerefine erişecekmiş.

Sir Percival'ın mesajı iletilirken gözüm Laura'nın üzerindeydi. Sabah odasına girdiğimde onu anlaşılmasız bir şekilde sessiz ve sakin bulmuştum, kahvaltı boyunca da aynı tavrını korudu. Odasındaki kanepeye oturup Sir Percival'ı beklediğimiz sırada bile sükûnetini hâlâ koruyordu.

"Benden korkma, Marian," dedi yalnızca, "Mr. Gilmore gibi eski bir dostun yanında kendimi bırakabilirim, ya da senin gibi sevgili bir ablanın yanında, ama Sir Percival Glyde'in yanında kendimi bırakmayacağım."

Ona sessiz bir şaşkınlıkla bakıyor ve dinliyordum. Bunca yıllık yakın birlikteliğimizde onun karakterindeki bu dingin gücün hiç farkına varmamıştım; kendi de varmamıştı, ta ki aşk onu bulana ve çekilen acılar da ortaya çıkarana kadar.

Şöminenin üstündeki saat on biri vurduğunda, Sir Percival da kapıyı vurup içeri girdi. Yüzündeki her çizgiden bastırıldığı kaygısı ve gerginliği okunuyordu. Çoğu zaman ona rahat vermeyen o kuru, kesik öksürük onu her zamankinden de çok rahatsız eder gibiydi. Masada karşımıza oturdu, Laura da benim yanımda kaldı. Her ikisine de dikkatle baktım, aralarında daha solgun görünen Sir Percival'dı.

Sir Percival her zamanki rahatlığını koruyabilmek için gözle görülür bir çaba göstererek birkaç önemsiz söz söyledi. Ama sesinin titremesinin önüne geçemiyor, gözlerindeki huzursuz gerginliği gizleyemiyordu. Bunu kendisi de fark etmiş olmalı ki, bir cümlenin ortasında sustu ve rahatsızlığını saklamak çabasından bile vazgeçti.

Laura onunla konuşmaya başlamadan önce bir anlık sessizlik oldu.

"Sizinle, ikimiz için de çok önemli olan bir konu hakkında konuşmak istiyorum, Sir Percival," dedi Laura. "Ablam burada çünkü onun varlığı bana iyi geliyor, güven veriyor. Söyleyeceklerimin tek kelimesi bile onun fikri değildir: Paylaşacaklarım kendi düşüncelerim, onunkiler değil. Daha ileri gitmeden önce bunu böyle kabul edeceğinizden emin olmak isterim."

Sir Percival başıyla onayladı. Laura, buraya kadar görünüşte son derece sakin ve yakışık aldığı gibi konuşmuştu. Laura ona, o da Laura'ya bakıyordu. Birbirlerini açıkça anlamaya niyetli görünüyorlardı, en azından dışarıdan bakıldığında.

"Marian'dan öğrendiğim kadarıyla nişanın bozulması için sizden bunu rica etmem

yeterli olurmuş. Bana böyle bir mesaj ileterek çok anlayışlı ve asil davrandınız, Sir Percival. Öneriniz için size minnettar olduğumu söylersem yalnızca hakkınızı vermiş olurum, bu öneriyi kabul etmediğimi söyleyerek de umuyorum ve inanıyorum ki yalnızca kendi hakkımı vermiş olacağım.”

Sir Percival'ın dikkat kesilmiş yüzünün hatları biraz gevşedi. Ama bir ayağıyla masanın altından usulca ve sessizce hiç durmadan halıya vurduğunu görüyordum ve hâlâ kaygılı olduğunu hissediyordum.

“Evlenme teklifinizle beni onurlandırmadan önce babamın iznini almış olduğunuzu unutmamam. Belki siz de nişanlanmamızı kabul ederken ne dediğimi unutmamışsınızdır. Size, kararımda babamın fikrinin ve tavsiyesinin büyük rol oynadığını söylemek cüretini göstermiştim. Babamın sözünü dinledim, çünkü onun yol göstericilerin en dürüstü, dostların ve hamilerin en değerlisi olduğuna her zaman inanmışımdır. Onu kaybettim; bana kalan sadece anısı, ama bu sevgili dosta inancım hiç sarsılmadı. Şu anda da her zaman inandığım kadar içtenlikle inanıyorum ki o en iyisini bilirdi; onun istekleri ve dilekleri benim de isteklerim ve dileklerim olmalı.”

Laura'nın sesi ilk kez titredi. Kıpır kıpır parmaklarını sessizce kucağıma indirip bir elimi yakaladı. Bir an daha sessizlik oldu; sonra Sir Percival konuştu.

“Bugüne kadar sahip olmaktan büyük şeref ve gurur duyduğum güveninizi sarsacak bir şey yaptım mı, sorabilir miyim?”

“Sizin davranışlarınızda suçlayabileceğim hiçbir şey yok,” diye yanıtladı Laura. “Bana hep nezaketle ve hoşgörüle yaklaştınız. Güvenimi kazandınız; benim için bundan da önemlisi babamın güvenini kazandınız, benim güvenim de buradan doğdu zaten. Sözümden dönmem için bir bahane bulmak istesem de bulamam. Şu âna dek söylediklerim size karşı sorumluluklarımı kabul etmek adına söylenmiştir. Bu sorumluluğa, babamın anısına ve verdiğim söze duyduğum saygı, bunların hepsi beni nişanı bozan taraf olmaktan alıkoyuyor. Nişanımızı bozmak tamamıyla sizin isteğiniz olmalı ve bunu yapan da siz olmalısınız, ben değil.”

Sir Percival'ın ayağının huzursuz hareketi aniden kesildi; merakla masanın üstünden bize doğru eğildi.

“Ben mi olmalıyım?” dedi. “Nişanı bozmak için benim nasıl bir nedenim olabilir?”

Laura'nın nefesinin sıklaştığını hissettim; eli buz kesti. Baş başayken bana söylediklerine rağmen ondan korkmaya başladım. Yanılmışım.

“Size açıklaması çok zor bir neden,” diye karşılık verdi Laura. “Bende bir değişiklik oldu, Sir Percival, nişanı bozmanızı kendinize de, bana da mazur gösterecek kadar ciddi bir değişiklik.”

Sir Percival'ın yüzü öyle soldu ki, dudaklarının bile rengi uçtu. Masanın üzerine uzattığı kolunu dirsekten kıvırdı, oturduğu yerde hafifçe yan döndü ve başını eline yasladı, bu durumda onu yalnızca profilden görebiliyorduk.

“Ne değişikliği?” diye sordu. Bu soruyu sorarken ses tonu kulaklarımı tırmaladı, sesinde fena halde bastırılmış bir şeyler vardı.

Laura derin bir iç çekti ve omzunu omzuma dayayıp bana biraz yaslandı. Onun titrediğini hissettim ve konuşarak onu kurtarmayı denedim. Elim sıkarak beni susmam için uyardı, sonra tekrar Sir Percival'a döndü ama bu kez ona bakmadan konuştu.

“Bir kadının kocasına beslemesi gereken sevginin sevgilerin en büyüğü ve en samimisi olduğunu duyarım, öyle de olduğuna inanıyorum. Nişanlılık günlerimizin başında kalbim boştu, onu size verebilmem için hiçbir engel yoktu, sizin onu kazanabilmeniz için de. Artık öyle olmadığını söylersen beni anlayışla karşılayıp bağışlar mısınız, Sir Percival?”

Onun yanıt vermesini beklerken Laura'nın gözlerine birkaç damla yaş doldu ve yanağından aşağı yavaşça süzüldü. Sir Percival tek kelime etmedi. Laura konuşmaya başladığında, Sir Percival başını yasladığı eliyle yüzünü örtmüştü. Bedenin, masanın üstünde kalan üst kısmı dışında hiçbir yerini göremiyordum. Tek bir kası bile oynamıyordu. Başını dayadığı elinin parmaklarını saçlarının arasına sıkıca geçirmişti. Bu, gizlediği öfkesinin ya da acısının ifadesi olabilirdi, hangisi olduğunu söylemek güçtü, belirgin bir titreme görünmüyordu. Hem onun hem Laura'nın hayatının dönüm noktası olan o anda Sir Percival'ın ne düşündüğünü belli edecek hiç ama hiçbir şey yoktu.

Laura'nın iyiliği için Sir Percival'ın rengini belli etmesini sağlamaya kararlıydım.

“Sir Percival!” diye araya girdim sertçe; sonra da dilimi tutamayarak, “Kız kardeşim bunca şey söyledikten sonra sizin söyleyecek hiçbir şeyiniz yok mu? Bana kalırsa,” diye ekledim, “Laura, sizin konumunuzdaki herhangi bir erkeğin duymaya hakkı olduğundan fazlasını söyledi.”

Bu son cüretkâr cümle, ona ilk sorumdan kaçabilecek kapıyı aralamıştı; o da bu fırsatı hemen değerlendirdi.

“Kusura bakmayın, Miss Halcombe,” dedi eliyle yüzünü saklamaya devam ederek, “kusura bakmayın ama size böyle bir hak iddia etmediğimi hatırlatacağım.”

Uzaklaştığı konuya dönmesi için birkaç laf edecektim ki, Laura konuşmaya başlayarak beni durdurdu.

“Umarım, bu acı itirafı boş yere yapmamışımdır,” diye devam etti Laura.

“Söylediklerim bundan sonra söyleyeceklerime tüm kalbinizle inanmanızı sağlamıştır, öyle değil mi?”

“Bundan hiç kuşkunuz olmasın,” dedi Sir Percival. Bu kısa yanıtı sıcak bir tavırla, konuşurken elini masaya indirip bize doğru dönerek verdi. Yüzünde nasıl bir değişiklik olduysa, artık geçmişti. Sabırsız ve beklenti içinde olduğunu gösteren bir ifadesi vardı; yüzünde, Laura'nın bundan sonra söyleyeceklerini dinlemek için duyduğu yoğun merak dışında hiçbir şey okunmuyordu.

“Bunları bencil bir amaçla anlatmadığımı bilmenizi isterim,” dedi Laura. “Az önce duyduklarınızdan sonra beni bırakacak olursanız, başka bir erkekle evlenmem için bırakmış olmayacaksınız, yalnızca hayatım boyunca bekâr kalmamı sağlamış olacaksınız. Size karşı işlediğim kusur kendi içimde başlayıp sona ermiştir. Asla bundan ileri gidemez. Aramızda...” Bundan sonra ne söylemesi gerektiğinden emin olamayıp bir an durakladı, bunu görmek çok üzücü ve acı vericiydi. Sonra, sabır ve kararlılıkla devam etti, “Sizin huzurunuzda ilk ve son defa anacağım bu kişiyle aramda, ona olan duygularım ya da onun bana olan duygularıyla ilgili tek kelime geçmedi, hiçbir zaman da geçemez, büyük olasılıkla yollarımız bir daha hiç kesişmeyecek. Sizden çok rica ediyorum, bu konuda daha fazla konuşmamamı anlayışla karşılayın ve size az önce anlattıklarımın inanın. Gerçekler bunlar Sir Percival, evleneceğim adamın, kendi duygularımı hiçe saymak pahasına duymaya hakkı olduğuna inandığım gerçekler bunlar. O adamın beni bağışlayacak kadar

asil; sırrımı saklayacak kadar onurlu olduğuna inanıyorum.”

“Her ikisi için de duyduğunuz güven benim için kutsaldır,” dedi Sir Percival, “ve her ikisini de aynı inanışla muhafaza edeceğim.”

Bu şekilde karşılık verdikten sonra sustu; devam etmesini bekler gibi Laura’ya baktı.

“Söylemek istediğim her şeyi söyledim,” dedi Laura sakin sakin. “Söylediklerim nişanı bozmanız için size yeter de artar bile.”

“Söyledikleriniz,” diye karşılık verdi Sir Percival, “nişanlı kalmamızı her şeyden çok istememe yeter de artar bile.” Böyle dedikten sonra oturduğu sandalyeden kalktı ve Laura’nın oturduğu yere doğru birkaç adım attı.

Laura şiddetle irkildi, şaşkınlıkla hafif bir çığlık attı. Ağzından çıkan her sözcükle, farkında olmadan masumiyetini ve saf ve sadık bir kadının paha biçilmez değerini bilen bir adama olan bağlılığını ortaya koymuştu. Bu asil davranışı, Laura’nın o davranışa bağladığı tüm umutların suya düşmesine yol açan gizli düşmanı olmuştu. Ben en baştan beri bundan korkmuştum. Bana azıcık izin vermiş olsaydı bunun olmasını engelleyebilirdim. İş işten geçtikten sonra bile hâlâ Sir Percival’ın onu köşeye sıkıştırmamı sağlayacak bir fırsat vermesini bekliyordum.

“Nişanı bozmayı bana bıraktınız, Miss Fairlie,” diye devam etti. “Az önce dünyanın en soylu kadını olduğunu göstermiş olan bir hanımı bırakacak kadar insafsız değilim ben.”

Bunu öyle içtenlikle, öyle duygulu, öyle coşkulu, ama yine de öyle mükemmel bir incelikle söylemişti ki, Laura başını kaldırdı, yüzü pembeleşmişti, Sir Percival’a ani bir heyecan ve hevesle baktı.

“Hayır!” dedi sertçe. “Eğer sevemeyeceği bir erkekle evlenmek zorunda kalacaksa dünyanın en zavallı kadınıdır o.”

“Kocasının hayattaki tek amacı bu sevgiyi kazanmak olursa, belki ileride onu sevemez mi?”

“Asla!” diye yanıt verdi Laura. “Eğer nişanlı kalmamız konusunda ısrar ederseniz, sizin dürüst ve sadık eşiniz olabilirim, Sir Percival, ama kendimi tanıyorum, asla sizi seven eşiniz olamam!” Bu cesur sözleri söylerken öyle karşı konmaz bir güzelliği vardı ki dünyadaki hiçbir erkeğin ondan soğuması mümkün değildi. Kendimi suçun Sir Percival’da olduğunu düşünmeye ve söylemeye zorladım, ama içimdeki kadın, bana rağmen ona acıyordu.

“Dürüstlüğünüzü ve bağlılığınızı minnetle kabul ediyorum,” dedi Sir Percival. “Sizin bana verebileceğinizin en azı bile başka bir kadının bana verebileceğinin en fazlasından daha değerlidir.”

Laura sol eliyle hâlâ elimi tutuyordu, ama sağ eli ölü gibi yanına sarkmıştı. Sir Percival onun bu elini kaldırıp usulca dudaklarına götürdü, öpmekten çok dudaklarına değdirdi, bana başıyla selam verdi, sonra da dört dörtlük bir incelik ve nezaketle hiçbir şey demeden odadan çıktı.

O gittikten sonra Laura ne kıpırdadı ne de tek kelime etti; donuk, hareketsiz, gözleri yere dikili olarak yanımda oturdu. Konuşmanın anlamsız olacağını ve bir işe yaramayacağını hissettim; yalnızca kolumu omzuna atıp ona sessizce sarıldım. Bu şekilde öyle uzun bir süre, öyle uzun ve yorucu bir süre oturduk ki sonunda huzursuz oldum ve bir değişiklik olmasını umarak onunla usulca konuştum.

Sesim onu kendine getirir gibi oldu. Bir anda kendini çekip ayağa fırladı.

“Elimden geldiğince boyun eğmek zorundayım, Marian,” dedi. “Yeni hayatım bana zor görevler yüklüyor; onlardan bir tanesi de bugün başlıyor.”

Konuşurken pencerenin yanındaki sehpa doğru yürüdü; sehpanın üzerinde resim malzemeleri duruyordu; onları dikkatle topladı ve dolabının çekmecesine kaldırdı. Dolabı kilitledi; anahtarı da bana getirdi.

“Bana onu hatırlatan her şeyden ayrılmak zorundayım,” dedi. “Anahtarı istediğin yere koyabilirsin, onu hiç geri istemeyeceğim.”

Daha ben bir şey söyleyemeden arkasını dönüp kitaplığına gitti ve oradan Walter Hartright’ın çizimlerinin olduğu küçük defteri aldı. Onu sevgiyle elinde tutarken bir an durakladı, sonra da dudaklarına götürüp öptü.

“Ah, Laura! Laura!” dedim, öfkeyle ya da azarlayarak değil, sesimde yalnızca ama yalnızca keder vardı, yüreğimde de öyle.

“Bu son, Marian,” diye yakardı. “Ona sonsuza dek veda ediyorum.”

Defteri masanın üzerine koyup saçını tutan tarağı çıkardı. Saçları, o eşsiz güzellikleriyle önce omuzlarına, sonra da ta belinden aşağıya kadar döküldü. Uzun, ince bir bukleyi ayırıp kesti ve bir halka oluşturacak şekilde kıvrıp defterin ilk boş sayfasına dikkatle tutturdu. Tutturur tutturmaz da defteri telaşla kapayıp elime tutuşturdu.

“Siz mektuplaşıyorsunuz,” dedi. “Ben hayatta olduğum sürece, beni soracak olursa ona hep iyi olduğumu söyle, mutsuz olduğumu asla söyleme. Onu üzme Marian, benim hatırım için onu üzme. Ondan önce ölürsem yaptığı resimlerin olduğu bu defteri içinde saçımınla birlikte ona vereceğine söz ver. Ben öldükten sonra, ona saçımı oraya kendi ellerimle koyduğumu söylemenin bir zararı olmaz. Ve de ki, ah, Marian, benim asla söyleyemeyeceğim şeyi sen o zaman benim yerime söyle, onu sevdiğimi söyle!”

Kollarını boynuma doladı ve bu son sözleri kulağıma fısıldamaktan öyle büyük bir zevk aldı ki dinlerken yüreğim parçalandı. Uzun süredir bastırıldığı hislerini ilk ve son kez bir sevgi seliyle serbest bıraktı. Şiddetli bir histeri nöbetine tutulmuş olarak beni bıraktı ve sarsıla sarsıla ağlayarak kendini kanepenin üstüne attı.

Boş yere onu sakinleştirmeye ve mantıklı davranması için ikna etmeye çalıştım, artık sakinleşecek ve mantıklı davranacak durumda değildi. Bu unutulmaz gün, ikimiz için böyle ani ve üzücü bir şekilde son buldu. Laura kendine geldiğinde konuşamayacak kadar yorgun düşmüştü. İkindiye doğru uyuyakaldı; ben de uyandığı zaman görmesini istemediğim için küçük resim defterini ortadan kaldırdım. Tekrar gözlerini açıp bana baktığında, nasıl hissediyor olursam olayım, görünüşte sakindim. Sabahki üzücü konulardan daha fazla konuşmadık. Sir Percival’ın adı geçmedi. Walter Hartright’ın adını ise günün geri kalanında ikimiz de anmadık.

10 Kasım – Bu sabah Laura’nın sakinleşmiş ve kendine gelmiş olduğunu görünce dünkü sıkıntılı konuya geri döndüm; sırf ondan bu üzücü evlilik hakkında Sir Percival ve Mr. Fairlie’yle onun her ikisiyle de konuşamayacağı kadar açık ve sert konuşmama izin vermesini rica etmek için. İtirazlarımın ortasında yumuşak, ama kararlı bir tavırla araya girdi.

“Çıkacak kararı düne bırakmıştım,” dedi, “ve dün de bir karar çıktı. Artık geri dönmek

için çok geç.”

Öğleden sonra Sir Percival benimle, Laura'nın odasında aramızda geçenler hakkında konuştu. Laura'nın ona gösterdiği eşsiz güven sayesinde onun masumiyetinden ve dürüstlüğünden o kadar emin olmuş ki, ne Laura'nın yanındayken ne de daha sonra ondan ayrıldığında en ufak bir kıskançlık duymuş. Laura'nın saygısını ve beğenisini kazanmak yolunda şimdiye kadar kat etmiş olacağı mesafeye engel olan bu talihsiz yakınlığa derinden esef ediyor olsa da, bu yakınlığın geçmişte dile getirilmemiş olduğuna ve bundan sonra da ne olursa olsun dile getirilmeyeceğine tüm kalbiyle inanıyormuş. Vardığı kesin kanı buymuş ve şimdi söyleyecekleri de bunun en sağlam kanıtıymış, bu gönül bağının yakın geçmişte mi yoksa eskiden mi kurulduğunu ya da kiminle kurulduğunu hiç merak etmiyormuş. Miss Fairlie'ye güveni tam olduğu için onun kendisine söylemeyi uygun gördüğü kadarını yeterli buluyormuş ve daha fazlasını gerçekten hiç merak etmiyormuş.

Bunları söyledikten sonra durup bana baktı. Ona mantıksız bir önyargıyla yaklaştığımın farkında olduğum için, sormamaya kararlı olduğunu söylediği soruları benim düşünmeden bir anda yanıtlamamı beklediğinden anlamsızca kuşkulandığım için, konunun bu kısmına değinmekten, biraz da kafam karışmış olarak kaçındım. Öte yandan, Laura'nın avukatlığını yapmak için elime geçecek en ufak fırsatı bile kaçırmamaya kararlıydım; ona cesurca biraz daha cömert davranıp nişanı bozmadığı için üzüldüğümü söyledim.

Sir Percival bir kez daha kendini savunmaya kalkışmayarak silahımı elimden aldı. Miss Fairlie'nin ondan ayrılmasına göz yummasıyla onun Miss Fairlie'den ayrılmaya kalkışması arasındaki farkı hatırlamamı rica etti; ilki yalnızca boyun eğmesini, ikincisiyse umutlarını kendi eliyle öldürmesini istemek demekmiş. Laura'nın evvelki günkü davranışları iki yıldır ona duyduğu o değişmez sevgi ve hayranlığı öylesine perçinlemiş ki bundan böyle bu duyguların önüne geçmesi mümkün değilmiş. Büyük olasılıkla onun zayıf, bencil olduğunu; taptığı kadına merhamet göstermediğini düşünecekmişim; o da bu görüşümü olabildiğince saygıyla karşılamak durumundaymış, ama aynı zamanda bana şunu da sormak istiyormuş: Laura'nın, hiçbir zaman dile getiremeyeceği uygunsuz bir yakınlığın özlemini çekerek bekâr bir kadın olarak yaşaması, üstüne bastığı toprağa tapan bir adamın karısı olarak yaşamasından daha mı iyiymiş? İkinci durumda zamandan, az da olsa, medet umulabilirmiş, ilkindeyse, Laura'nın kendi söylediklerine bakılacak olursa, hiç umut yokmuş.

Ona yanıt verdim, verilecek ikna edici bir yanıtlım olduğundan değil de daha çok bir kadın olarak illa da yanıt vermem gerektiğinden. Laura'nın bir önceki günkü tutumunun ona arzu ederse, durumu kendi lehine kullanabilme yolunu açtığı, onun da bunu değerlendirdiği apaçık ortadaydı. Bunu o zaman da hissetmiştim, şu anda odamda bu satırları yazarken de hâlâ aynı kuvvetle hissediyorum. Tek umudum, Sir Percival'ın bunları, gerçekten de kendi söylediği gibi Laura'ya duyduğu karşı konulmaz bağlılık yüzünden yapıyor olması.

Bu gecelik günlüğümü kapamadan önce bugün zavallı Hartright için annemin Londra'daki –her ikisi de iyi konumda ve nüfuzlu olan– iki eski dostuna mektup yazdığımı not etmeliyim. Ellerinden bir şey gelirse yapacaklarına eminim. Laura dışında

hiç kimse için şu anda Walter için kaygılandığım kadar kaygılanmamıştım. O aramızdan ayrıldığından beri olanlar, yalnızca ona duyduğum sevgi ve saygının daha da artmasına neden oldu. Umarım, onun yurtdışında iş bulmasına yardım ederek doğru olanı yapıyorumdur, içtenlikle ve kaygıyla umarım ki onun için iyi olur.

11 Kasım – Sir Percival, Mr. Fairlie'yle görüştü ve beni de çağırttılar.

Mr. Fairlie'nin, bu "aile meselesinin" (yeğenin evliliğinden bu şekilde söz etmekten hoşlanıyordu) nihayet hallediliyor olmasından dolayı çok rahatlamış olduğunu gördüm. Şimdiye kadar duymak istediğini düşünmediğim için ona fikrimi söylememiştim, ama son derece sinir bozucu, gevşek bir tavırla sıranın, Sir Percival'ın istekleri doğrultusunda, nikâh tarihinin kararlaştırılmasına geldiğini söyleyince Laura'nın kararının aceleyle getirilmesine dilim döndüğü kadar şiddetle karşı çıkarak Mr. Fairlie'nin sınırlarını bozmak zevkine nail oldum. Sir Percival hemen buna ne kadar karşı olduğumu hissettiğini söyleyerek beni rahatlattı ve bu önerinin yapılmasını kendisinin istemediğinden emin olmamı rica etti. Mr. Fairlie arkasına yaslandı, gözlerini kapadı ve her ikimizin de onurlu davranarak insan doğasını yücelttiğimizi söyledikten sonra Sir Percival da, ben de sanki hiç karşı çıkmamışız gibi önerisini soğukkanlılıkla yineledi. Görüşme, Laura kendiliğinden konuyu açmadığı sürece ona bu konudan söz etmeyi düpedüz reddetmemle sona erdi. Kararımı bildirdikten hemen sonra odadan çıktım. Sir Percival ciddi olarak utanmış ve sıkılmış görünüyordu. Mr. Fairlie uyuşmuş bacaklarını kadife pufuna uzattı ve "Sevgili Marian! Çelik gibi sınırlarına nasıl da gıpta ediyorum! Sakın kapıyı çarpma!" dedi.

Laura'nın odasına gittiğimde onun beni aradığını, Mrs. Vesey'in de ona benim Mr. Fairlie'nin yanında olduğumu söylediğini öğrendim. Hemen beni niye çağırdıklarını öğrenmek istedi, ben de ne kadar kızıp sıkıldığımı saklamaya kalkışmadan ona tüm olanları anlattım. Tepkisi beni anlatamayacağım kadar şaşırttı ve üzdü, vermesini bekleyeceğim en son tepki buydu.

"Amcam haklı," dedi Laura. "Sana ve çevremdeki herkese yeterince sıkıntı ve dert verdim. Daha fazla vermeyeyim, Marian, bırak Sir Percival karar versin."

Şiddetle karşı çıktım ama ne söylesem söyleyeyim onun üzerinde hiçbir etkisi olmuyordu.

"Hâlâ nişanlıyım," diye karşılık verdi, "geçmişle arama perde çektim. Ne kadar ertelemek istersem isteyeyim o lanet gün er ya da geç gelecek. Hayır, Marian! Yine söylüyorum, amcam haklı. Yeterince dert ve sıkıntı verdim, daha fazla vermeyeceğim."

Eskiden yumuşak başlılık dendi mi akla o gelirdi, şimdi son derece kesin bir teslimiyetle boyun eğiyordu. Onu çok sevmeme rağmen fena halde asabi olsa daha az dertlenirdim; böyle soğuk ve umursamaz olmak onun karakterine o kadar uymuyordu ki.

12 Kasım – Sir Percival kahvaltıda bana Laura'yla ilgili bazı sorular sorunca onun ne dediğini söylemekten başka çarem kalmadı.

Biz konuşurken Laura da aşağı inip bize katıldı. Sir Percival'ın yanında da tıpkı benim yanımda olduğu gibi alışılmadık bir sükûnet içindeydi. Kahvaltı bitince Sir Percival, pencere girintilerinin birinde Laura'yla özel olarak birkaç kelime konuşma fırsatını yakaladı. İki-üç dakikadan fazla baş başa kalmadılar; sonra Laura, Mrs. Vesey'le

birlikte odadan çıkarken Sir Percival benim yanıma geldi. Nikâh tarihini kendi istediği gibi belirlemeyi Laura'ya bırakmak için üstelediğini söyledi. Laura yanıt olarak yalnızca teşekkür etmiş ve ondan, isteklerini Miss Halcombe'a bildirmesini istemiş.

Daha fazla yazacak sabrım kalmadı. Bu konuda da, tıpkı diğerlerinde olduğu gibi, yapabileceğim ve söyleyebileceğim her şeyi yapmış ve söylemiş olmama rağmen Sir Percival kendi çıkarını olabildiğince koruyarak istediğini elde etmiş bulunuyor. Şimdi de, elbette, buraya ilk geldiği zaman istediklerini istiyor; Laura da evliliğin kaçınılmaz fedakârlığına razı olduğundan, eskisi gibi umarsız ve aldırılmaz davranıyor. Ona Hartright'ı hatırlatan o ufak uğraşılara ve hatıralara veda ederken sanki yumuşaklığına ve duyarlılığına da veda etmiş gibi. Ben bunları yazarken saat henüz öğleden sonra üç; Sir Percival yakında evlenecek bir adamın telaşı içinde, Hampshire'daki evinde gelini karşılamak için hazırlık yapmaya gitti bile. Olağanüstü bir engel çıkmazsa tam onun istediği tarihte, yıl sonundan önce evlenmiş olacaklar. Bunu yazarken adeta elim yanıyor!

13 Kasım – Laura için endişelenerek uykusuz geçirdiğim bir geceydi. Sabaha karşı, hava değişikliğinin ona iyi gelip gelmeyeceğini görmeye karar verdim. Onu Limmeridge' ten uzaklaştırıp eski dostların arasına sokarsam herhalde şimdiki gibi donuk kalamayacaktır. Biraz düşündükten sonra, Yorkshire'da yaşayan Arnolds'lara yazmaya karar verdim. Kendi hallerinde, sevecen ve konuksever insanlardır; Laura da onları çocukluğundan beri tanır. Mektubu posta torbasına¹⁰ attıktan sonra ne yaptığımı Laura'ya anlattım. Direnip karşı çıksa rahatlayacaktım. Ama hayır, yalnızca, "Seninle her yere giderim, Marian. Haklısın, sanırım değişiklik bana iyi gelebilir," dedi.

14 Kasım – Mr. Gilmore'a yazıp bu mutsuz evliliğin gerçekleşecek olduğunu bildirdim, aynı zamanda da Laura' ya hava değişikliğinin nasıl geleceğini denemek fikrimden söz ettim. Ayrıntılara girmeyi canım istemedi. Bunun için daha yıl sonuna kadar çok zamanımız var.

15 Kasım – Üç mektup aldım. İlki Arnolds'lardan, Laura'yla beni göreceklere çok sevinmişler. İkincisi, Walter Hartright için başvurduğum bir beyden; ricamı yerine getirebilecek bir fırsat yakaladığını söylüyor. Üçüncüsü, bizzat Walter'dan; ona evinden, vatanından ve dostlarından ayrılma fırsatını verdiğim için zavalıcık bana içtenlikle teşekkür ediyor. Özel bir keşif heyeti Orta Amerika'daki antik şehirlerde kazı çalışmaları yapmak üzere Liverpool'dan yola çıkmak üzereymiş. Bu heyete daha önce atanan teknik ressam yolculuğu göze alamayıp gitmekten son dakikada vazgeçmiş; Walter onun yerini alacakmış. Honduras'a varduktan sonra en az altı ay orada kalacakmış, kazılar başarılı geçer ve mali kaynaklar da tükenmezse fazladan bir yıl daha. Hepsi gemiye bindikten ve kaptan da onların yanından ayrıldıktan sonra bana veda etmek için birkaç satır yazacağına söz vererek bitirmiş mektubunu. İkimizin de doğru olanı yaptığını ummak ve dua etmek dışında bir şey gelmiyor elimden. Bu attığı öylesine büyük bir adım ki düşünmek bile beni korkutuyor. Öte yandan, Hartright bu kadar mutsuzken onun İngiltere'de kalmasını nasıl bekleyebilirim ya da isteyebilirim?

16 Kasım – Araba kapıda. Laura'yla Arnolds'lara gitmek üzere bugün yola çıkıyoruz.

23 Kasım – Bu yeni çevrede, bu sevecen insanlarla birlikte olmak Laura'ya biraz iyi geldi, ama umduğum kadar değil. Ziyaretimizi en az bir hafta daha uzatmaya karar verdim. Kesinlikle gerekmediği sürece Limmeridge'e geri dönmenin bir anlamı yok.

24 Kasım – Bu sabahki postayla üzücü bir haber geldi. Orta Amerika'ya giden heyet yirmi birinde yola çıkmış. Adam gibi bir adamdan ayrıldık, vefakâr bir dostumuzu kaybettik. Walter Hartright İngiltere'den ayrıldı.

25 Kasım – Dünkü haber üzücüydü; bugünkü kaygı verici. Sir Percival Glyde Mr. Fairlie'ye yazmış; Mr. Fairlie de Laura ve bana; hemen Limmeridge'e dönmemizi istiyor.

Bu ne anlama geliyor? Nikâh tarihi biz yokken mi kararlaştırıldı yoksa?

II

Limmeridge Malikânesi

27 Kasım – Aklıma gelen başıma geldi. Nikâh tarihi yirmi iki aralık olarak belirlenmiş.

Polesdean Konağı'na gittiğimizin ertesi günü Sir Percival, Mr. Fairlie'ye yazıp Hampshire'daki evinde gerekli onarım ve tadilatın tahmin ettiğinden uzun süreceğini söylemiş. Bitiş tarihi kabaca belli olur olmaz Mr. Fairlie'ye bildireceğini ve nikâh töreninin kesin tarihini bilmesi işçilerle bağlayıcı bir program yapmasını çok kolaylaştırırmış. Ancak ondan sonra zaman konusundaki hesaplarını yapabilecek, aynı zamanda da o kış onu ziyaret etmeyi düşünen, ama ev işçilerin eline teslim edilmişken ağırlanmaları mümkün olamayacak dostlarına haber vereceğini.

Mr. Fairlie bu mektubu, Sir Percival'dan, bizzat kendisinin bir nikâh tarihi önermesini rica ederek ve bu tarihin elbette Miss Fairlie'nin onayına bağlı olacağını, ama vasisi olarak bu onayı almak için elinden geleni seve seve yapacağını söyleyerek yanıtlamış. Sir Percival cevabını bir sonraki postayla yollamış ve (en baştan beri istediği gibi) aralık ayının ikinci yarısını, yirmi ikisini, yirmi dördünü ya da hanımefendinin ve vasisinin tercih edecekleri herhangi başka bir tarihi önermiş. Hanımefendi yakınlarda olup da kendi fikrini söyleyemediği için, onun yokluğunda vasisi söz konusu tarihlerden en yakın olanına, yirmi iki aralığa karar vermiş ve bu nedenle mektup yazıp bizi Limmeridge'e çağırılmış.

Mr. Fairlie dün benimle özel olarak görüşüp bu ayrıntıları açıkladıktan sonra en tatlı haliyle gerekli görüşmelere bugün başlamamı istedi. Laura'nın iznini almadan direnmemin bir işe yaramayacağını hissettiğimden onunla konuşmayı kabul ettim, ama Sir Percival'ın arzularına boyun eğmesi için onu hiçbir şekilde zorlamayacağımı da belirttim. Mr. Fairlie, hani sanki dışarıda yürüyüşe çıkmışız da beni güçlü bünyemden ötürü kutlarmış gibi duyarlı yaklaşımından dolayı kutladı; bir ailevi sorumluluğu daha kendi omuzlarından atıp benimkilere yüklediği için son derece sevinmiş görünüyordu.

Bu sabah söz verdiğim gibi Laura'yla konuştum. Sir Percival gittiğinden beri tuhaf bir kararlılıkla koruduğu soğukkanlılığını, neredeyse duyarsızlığını bile diyebilirim, ona vermek zorunda kaldığım haber karşısında koruyamadı. Beti benzi attı ve şiddetle titremeye başladı.

“Bu kadar erken olmasın!” diye yalvardı. “Ah, Marian, bu kadar erken olmasın!”

Vereceği en ufak işaret benim için yeterliydi. Odadan çıkıp bir an önce Mr. Fairlie'yle onun adına boğuşmak üzere ayağa kalktım.

Elimi kapıya atmıştım ki elbiseme yapışıp beni durdurdu.

“Bırak gideyim!” dedim. “Amcana her şeyin onun ve Sir Percival'ın istediği gibi olmayacağını söylemeye can atıyorum.”

Acı acı iç çekti ve elbisemi tutmaya devam etti.

“Hayır!” dedi hafifçe. “Artık çok geç, Marian, çok geç!”

“Hiç de geç değil,” diye anında karşılık verdim. “Tarihe biz kadınlar karar veririz, bana güven ve bundan olabildiğince yararlan, Laura.”

Konuşurken elbisemi elinden kurtardım, ama tam o anda iki kolunu da belime doladı ve beni eskisinden de sıkı yakaladı.

“Yalnızca başımıza daha çok dert ve sıkıntı almış oluruz,” dedi. “Amcamla senin aran açılır; Sir Percival da yakınacak yeni nedenlerle yine buraya gelir...”

“Daha iyi ya işte!” diye haykırdım. “Onun yakınmaları kimin umurunda? Onun içi rahat etsin diye senin kalbin mi kırılacak? Dünyada hiçbir erkek biz kadınların bu fedakârlıklarını hak etmiyor. Erkekler! Onlar bizim masumiyetimizin ve huzurumuzun düşmanları; bizi ana babamızın sevgisinden, kız kardeşlerimizin dostluğundan yoksun bırakırlar, bedenimizden de ruhumuzdan da bir tek kendileri yararlanırlar, çaresiz hayatlarımızı kendilerinininkine bir köpeğe tasma takar gibi zincirlerler. Peki ya aralarında en iyisi bile bize bunların karşılığında ne verir? Bırak gideyim Laura, düşündükçe öfkeden deliye dönüyorum!”

Gözlerime yaşlar doldu, sefil, zayıf bir kadının öfkeli ve sinirli gözyaşları. Laura üzüntüyle gülümsedi ve başkalarında en küçümsediğim şey olduğunu bildiği o zayıflığı, kendi gösterdiğim zayıflığı gizlemek için mendilini yüzüme kapadı.

“Ah, Marian!” dedi. “Sen ağlıyorsun, ha! Benim yerimde olsan ve o gözyaşlarını döken ben olsam bana ne derdin bir düşün. Senin ne sevgin ne cesaretin ne de bağlılığın er ya da geç olması gerekeni değiştirebilir. Bırak amcamın dediği olsun. Bırak benim yapacağım fedakârlık bizi daha fazla dertten ve hoşnutsuzluktan kurtaracaksa kurtarsın. Ben evlendikten sonra benimle birlikte yaşayacağını söyle, Marian, artık başka bir şey söyleme.”

Ama söyledim. Beni rahatlatmayan, onu da üzen o aşağılık gözyaşlarını bastırdım ve elimden geldiğince onu ikna etmeye çalışıp yalvardım. İşe yaramadı. O evlendikten sonra onunla yaşayacağıma iki kere söz verdirdi, sonra da birdenbire onun için duyduğum üzüntüyü yeni bir yere çekecek bir soru sordu.

“Biz Polesdean'deyken,” dedi, “sana bir mektup gelmişti, Marian...”

Ses tonundaki değişiklik, gözlerini benden bir anda kaçırması, yüzünü omzuma gömerek saklaması, sorusunu bitirmeden önce duraklaması, bunların hepsi, yarım yamalak sorabildiği sorunun kiminle ilgili olduğunu bana açıkça gösteriyordu.

“Laura, ondan bir daha hiç söz etmeyeceğimizi sanıyordum,” dedim usulca.

“Ondan bir mektup mu aldın?” diye ısrar etti.

“Eğer bilmen gerekiyorsa,” diye yanıt verdim, “evet.”

“Ona cevap yazacak mısın?”

Sustum. Ona Walter’ın İngiltere’den ayrıldığından ya da onun yeni umutlarına ve planlarına destek olan çabalarımın söz etmeye korkmuştum. Ne yanıt verebilirdim?

Walter’ın gittiği yere aylarca, belki de yıllarca mektup ulaşmazdı.

“Diyelim ki, ona cevap yazacağım,” dedim en sonunda. “Ne olmuş, Laura?”

Boynuma dayadığı yanağı ateş gibi yanmaya, kolları titremeye başladı ve bana iyice sarıldı.

“Ona ‘yirmi ikisiyle’ ilgili bir şey söyleme,” diye fısıldadı. “Söz ver Marian, bir daha ona yazacağın zaman benim adıma bile anmayacağına söz ver lütfen.”

Söz verdim. Ne kadar üzülerek söz verdiğimi anlatamam. Kollarını hemen belimden çekti, pencerenin yanına yürüdü ve sırtı bana dönük olarak dışarıya bakmaya başladı. Bir an sonra tekrar konuştu, ama yüzünü dönmeden, yüzünü görmeme hiç izin vermeden.

“Amcamın odasına mı gidiyorsun?” diye sordu. “O nasıl uygun görürse öyle yapacağımı söyler misin? Beni yalnız bırakacaksın diye üzülme, Marian. Biraz yalnız kalsam daha iyi olacak zaten.”

Dışarı çıktım. Koridora çıkar çıkmaz elimin bir hareketiyle Mr. Fairlie’yle Sir Percival Glyde’ı dünyanın öbür ucuna yollayabilecek olsam, hiç düşünmeden yapardım bunu. Asabi mizacım ilk defa işime yaradı. Öfkeden gözyaşlarım hepten kurumuş olmasa kendimi kontrol edemeyip hüngür hüngür ağlardım. Hışımla Mr. Fairlie’nin odasına daldım, ona olabildiğince ters bir tavırla, “Laura yirmi ikisini kabul ediyor,” dedim ve tek kelime etmesini beklemeden yine hışımla odadan çıktım. Arkamdan da kapıyı çarptım; umarım Mr. Fairlie’nin sinirlerini gün boyunca düzelmeyecek kadar bozmuşumdur.

*

28 Kasım – Bu sabah zavallı Hartright’ın veda mektubunu tekrar okudum; dünden beri aklımı kurcalayan bir şey vardı, onun gidişini Laura’dan saklamakla iyi edip etmediğim.

Düşününce, hâlâ doğru olanı yaptığıma inanıyorum. Mektubunda Orta Amerika yolculuğu için yapılan hazırlıklar hakkında anlattıklarının hepsi, rehberlerinin bunu tehlikeli bir yolculuk olarak gördüğünü gösteriyor. Bunu öğrenmek beni tedirgin ediyorsa kim bilir Laura’yı nasıl etkiler? Walter’ın gidişiyse, yardıma ihtiyacımız olabileceği bir anda herkesten çok güvendiğimiz dostumuzdan mahrum kalacak olmamız yeterince kötü. Ama daha da kötüsü onun kötü iklim şartlarına, vahşi bir ülkeye ve çalkantılı bir ortama gittiğini bilmek. Çok gerekli olmadıkça bunu Laura’ya söylemek yalnızca acımasız bir açık yüreklilik olur herhalde.

Hatta acaba daha da ileri gidip yarın öbür gün yanlış ellere düşmesinden korktuğum için mektubu hemen yaksam mı diye düşünüyorum. Mektup Laura’dan, sonsuza dek yalnızca mektubu yazan kişiyle benim aramda kalması gereken şekilde söz etmekle kalmıyor aynı zamanda Walter’ın Limmeridge’ten ayrıldığından beri gözetlendiğine dair o müzmin, esrarlı ve insanı telaşlandıran kuşkusunu de tekrar tekrar dile getiriyor. Londra

sokaklarında onu takip eden iki yabancı adamın yüzlerini gördüğünü, bu adamların Liverpool'da heyetin yola çıkışını görmek için gelmiş kalabalığın arasına karışıp onu izlediklerini söylüyor ve gemiye binerken arkasında birilerinin Anne Catherick'ten söz ettiklerini duyduğunu iddia ediyor. Mektubunda şöyle demiş:

Bütün bunların bir anlamı olmalı, bu iş elbet bir yere varacak. Anne Catherick'in gizemi henüz çözülmüş değil. Benim onunla yolum bir daha hiç kesilmeyebilir, ama sizinki kesilecek olursa Miss Halcombe, bu fırsatı benden daha iyi değerlendirin. Söylediklerime tüm kalbimle inanıyorum, lütfen sözlerimi unutmayın.

Bunlar onun kendi sözleri. Onları unutmam söz konusu olamaz, Hartright'ın Anne Catherick hakkında söylediği her şey belleğime kazınıyor. Ama bu mektubu saklamak tehlikeli. Bir rastlantı sonucu başkalarının eline geçebilir. Hastalanabilirim ya da ölebilirim. İyisi mi bir an önce yakayım onu da bir de o aklıma takılmasın.

Yaktım! Walter'ın veda mektubunun, belki de bana yazacağı son mektubun külleri şöminenin tabanında birkaç siyah parça halinde yatıyor. Bu hazin hikâye böyle hazin mi sona erecek? Ah, hayır, herhalde şimdiden sona ermemiştir!

29 Kasım – Evlilik hazırlıkları başladı. Terzi siparişleri almaya geldi. Laura, kadınların en çok ilgilendiği bu meseleye karşı son derece ilgisiz ve umursamaz. Her şeyi bana ve terziye bıraktı. Eğer baronet olan ve babasının eş olarak seçtiği kişi zavallı Hartright olsaydı ne kadar farklı davranırdı! Nasıl heyecanlı olur, ne kaprisler yapardı ve terzilerin en beceriklisi bile onu memnun etmekte ne kadar zorlanırdı!

30 Kasım – Sir Percival'dan her gün haber alıyoruz. Son haberlere göre evindeki tadilat dört ila altı ay arası sürecekti. Boyacılar, duvar kâğıtçılar ve döşemeciler etrafı görkeme boğdukları gibi mutluluğa da boğabilselerdi Laura'nın gelecekteki evinde ne yapıp ettikleriyle ilgilenebilirdim. Ancak bu durumda, Sir Percival'ın son mektubundaki plan ve projelerinden beni ilgilendiren tek bölümü, balayından söz ettiği yerdirdi. Laura hassas bünyeli olduğu, bu kış da her zamankinden de sert geçeceğe benzediği için Sir Percival, onu Roma'ya götürmeyi ve yaz başına kadar orada kalmalarını öneriyor. Bu önerisi kabul görmeyecek olursa, Londra'da kendi evi olmasa da, orada bulabilecekleri ve rahat edebilecekleri mobilyalı bir evde kışı geçirmeyi de seve seve kabul edermiş.

Kendimi ve hislerimi tamamen bir kenara bırakacak olursam (böyle yapmak benim görevim, nitekim yaptım da) ben, hiç kuşkusuz, bu iki öneriden ilkini tercih ederim. Her iki durumda da Laura'yla ayrılmam kaçınılmaz. Londra'ya değil de yurtdışına gidecek olurlarsa bu ayrılık daha uzun sürecek, öte yandan Laura'nın kışı daha ılımlı bir iklimde geçireceğini ve daha da önemlisi keyfinin yerine geleceğini ve ömründe ilk defa dünyadaki en ilginç ülkeye seyahat etmenin onun yeni konumuna alışmasını kolaylaştıracağını düşünerek buna katlanmak zorundayız. Laura, Londra'daki beylik eğlencelerden ve hareketli hayattan hoşlanacak yapıda biri değil. Bütün bunlar bu hazin evliliğin getirdiği ilk baskıyı daha da ağır hissetmesine neden olacaktır. Yeni hayatının başlangıcı beni tarif edemeyeceğim kadar korkutuyor, ama seyahat edecek olursa belki onun için bir umut

olabilir, burada kalacak olursa hiç umut yok.

Günlüğüme yazdığım bu son satırlara bakıp Laura' dan ayrılmamdan ve onun evliliğinden kesinleşmiş bir şey gibi söz ediyor olduğumu görmek çok tuhaf. Geleceğe böyle zalimce bir soğukkanlılıkla yaklaşıyor olmak duygusuzluk ve insafsızlık gibi geliyor. Ama tarih bu kadar yaklaşmışken elden başka ne gelir? Benim değil onun Laura'sı olmasına bir aydan az zaman kaldı! Onun Laura' sı! Bu iki kelimenin ne anlama geldiğini kavramakta zorlanıyorum, sersemleyip şaşkına dönüyorum, onun evliliğinden söz etmek sanki onun ölümünden söz etmekmiş gibi geliyor.

1 Aralık – Çok ama çok üzücü bir gün; uzun uzun anlatmaya yüreğim dayanmaz. Sir Percival'ın seyahat önerisini dün gece Laura'ya bir türlü söyleyemedikten sonra bu sabah artık söylemek zorunda kaldım.

Nereye giderse gitsin benim de onunla geleceğimi sanan zavallı çocuk (zira birçok açıdan o hâlâ bir çocuk), Floransa, Roma ve Napoli'deki harikaları göreceği için neredeyse sevinecekti. Onu bu hayalinden uyandırıp acı gerçekle yüz yüze getirmek adeta yüreğimi parçaladı. Ona, sonradan bunu nasıl karşılayacak olursa olsun evliliğin ilk zamanlarında hiçbir erkeğin karısının sevgisini paylaşacak bir rakibe, bu rakip bir kadın bile olsa, tahammül etmeyeceğini söylemek zorunda kaldım. Hayatımı onun çatısı altında sürdürebilmemin tamamıyla evliliklerinin ilk zamanlarında karısının sırlarını paylaşmayı yeğlediği kişi olarak karıkoca arasına girip de, Sir Percival'da kıskançlık ve güvensizlik uyandırmamama bağlı olduğu konusunda onu uyarmak zorunda kaldım. İçimdeki her türlü soylu duygu bu sefil görevden çekilmemi söylerken onun temiz kalbine ve masum zihnine damla damla bu dünyanın zehrini akıttım. Geçti artık. Laura bu zor ve kaçınılmaz dersi öğrendi. Genç kızlığın o pembe hayallerinden uyandı; onu kendi ellerimle bizzat ben uyandırdım. İyi ki bunu yapan ben oldum, Sir Percival değil; tek tesellim bu, bunu Sir Percival değil, ben yaptım.

Böylece ilk öneri kabul edildi. İtalya'ya gidecekler; ben de Sir Percival'ın izniyle, İngiltere'ye döndüklerinde onlarla buluşup birlikte yaşamak üzere hazırlıklara başlayacağım. Yani, hayatımda ilk kez kendim için bir şey istemem gerekiyor, hem de herhangi bir vefa borcum olmasını en son isteyeceğim adamdan. Ne yapalım! Laura'nın hatırı için daha fazlasını bile yapabilirdim, sanırım.

2 Aralık – Bakıyorum da Sir Percival'dan sürekli kötüleyerek söz etmişim. Artık olayların geldiği nokta nedeniyle ona böyle haksız bir önyargıyla yaklaşmaktan vazgeçmeliyim, geçeceğim de. Bu haksız önyargıya nasıl kapıldığımı hiç bilmiyorum. Eskiden böyle bir önyargım olmadığı kesin.

Ona cephe almamın nedeni Laura'nın onunla evlenmek istemeyişi mi? Hartright'ın Sir Percival'a beslediği anlaşılır önyargılar, farkında olmadan beni de mi etkiledi? Sir Percival'ın açıklamasına ve bu açıklamanın doğruluğuna dair elimde tuttuğum kanıta rağmen Anne Catherick'in yazdığı o mektup hâlâ zihnimi mi bulandırıyor? Hislerimin nedenini açıklayamıyorum. Emin olduğum tek şey Sir Percival'e haksız yere güvensizlik besleyerek onun günahını almamak benim görevim, hem de iki misli görevim. Hep onun aleyhinde yazmak gibi bir alışkanlık edinmişsem eğer, bu kötü alışkanlıktan kurtulmaya

çalışmalıyım, çalışacağım da, bunun bedeli onlar evlenene kadar günlüğümün kapağını kaldırmamak dahi olsa! Kendimden hiç hoşnut değilim, bugün daha fazla yazmayacağım.

* * * * *

16 Aralık – İki koca hafta geçti ve ben bu sayfaları bir kere bile açmadım. Günlüğümünden, Sir Percival’dan daha sağlıklı ve daha iyi bir şekilde söz etmeme yetecek kadar uzak kaldım.

Son iki haftaya dair anlatılacak çok bir şey yok. Elbiseler hazır sayılır; yeni bavullar da Londra’dan geldi. Zavallı Laura gün boyu yanımdan neredeyse hiç ayrılmıyor; dün gece ikimizi de uyku tutmayınca benimle konuşmak için yatağıma gelip yanıma yattı. “Çok yakında senden ayrı kalacağım, Marian,” dedi; “şimdi elimizden geldiği kadar bir arada olalım.”

Limmeridge Kilisesi’nde evlenecekler ve Tanrı’ya şükür, törene komşulardan hiçbiri davet edilmeyecek. Tek konuk, Mr. Fairlie bu sert havada dışarı adım atmayacak kadar hassas olduğundan, kilisede Laura’yı kocasına teslim etmek için Polesdean’den gelecek olan eski dostumuz Mr. Arnold olacak. Bugünden itibaren olacakların yalnızca iyi tarafını görmeye kararlı olmasam, hayatının en önemli ânında Laura’nın yanında hiç erkek akrabasının olmaması, geleceğe karamsar ve kuşkulu yaklaşmama neden olurdu. Ama karamsarlıktan ve kuşkuculuktan, yani bu günlüğe böyle şeyler yazmaktan vazgeçtim.

Sir Percival yarın geliyor. Kurallara sıkı sıkıya bağlı kalmak isteyecek olursak kendisinin nikâhtan önce burada olacağı birkaç gün boyunca papaz evinde kalmak için rahibe mektup yazıp izin isteyebileceğini söyledi. Bu koşullarda, ne Mr. Fairlie ne de ben önemsiz gelenek ve kurallara uymayı gerekli gördük. Başka yerlerde insanların hayatını zorlaştıran ufak tefek âdetlerin taşradaki bu vahşi bozkırda ve yapayanlız yaşadığımız bu muhteşem evde bize dokunmadığını söyleyebilirim. Sir Percival’a mektup yazıp nazik önerisi için teşekkür ettim ve her zamanki gibi Limmeridge Malikânesi’nde daha önceki odasında kalmasını rica ettim.

17 Aralık – Sir Percival bugün geldi, onu biraz yorgun ve kaygılı gördüm ama yine de keyfi yerindeymiş gibi konuşup gülüyordu. Çok güzel mücevher hediyeler getirmiş, Laura bunları büyük bir nezaketle ve en azından dıştan bakıldığında dört dörtlük bir vakarla kabul etti. Bu zor durumda görüntüyü kurtarmak için verdiği zorlu mücadeleye dair yakalayabildiğim tek belirti birdenbire hiç yalnız kalmak istemez olmasıydı. Her zamanki gibi odasına çekilmek yerine oraya gitmekten korkar oldu. Bugün öğle yemeğinden sonra yürüyüşe çıkmak için şapkamı almak üzere yukarı çıktığımda o da bana eşlik etmek istedi ve akşam yemeğinden önce de yine giyinirken sohbet edebilelim diye odalarımızın arasındaki kapıyı açık bıraktı. “Beni sürekli bir şeylerle meşgul et,” dedi, “yanımda sürekli birileri olsun. Düşünmeme izin verme, senden tek istediğim bu Marian, düşünmeme izin verme.”

Ondaki bu hazin değişiklik onu Sir Percival için yalnızca daha da çekici kılıyor. Sir Percival’ın bunu kendi lehine yorumladığını görebiliyorum. Laura’nın yanakları al al, gözleri alev alev parlıyor, Sir Percival da bunu onun eski güzelliğine ve neşesine

kavuştuğu şekilde yorumluyor. Bugün akşam yemeğinde Laura öyle sahte, öyle tabiatına aykırı bir neşe ve kayıtsızlıkla konuşuyordu ki, içten içe onu susturup oradan alıp götürmek istedim. Sir Percival bu durum karşısında inanılmaz şaşırılmış ve sevinmiş görünüyordu. Yüzünde, ilk geldiğinde gördüğüm kaygıdan eser kalmamış, bana bile on yaş gençleşmiş gibi geldi.

Hiç kuşkusuz tuhaf, ama bana öyle gelmese de Laura'nın müstakbel kocası çok yakışıklı bir adam. Bir kere düzgün yüz hatlarına sahip olmak bir avantajdır, bu onda var. Parlak kahverengi gözler, kadında da erkekte de çok çekicidir, onda var. Kellik bile, (onda olduğu gibi) yalnızca alnın üst kısmında olduğu zaman bir erkeğe yakışır çünkü başı daha uzun, yüzü daha zeki gösterir. Zarafet, esneklik, yorulmak bilmeyen bir canlılık, her zaman her konuda konuşabilmek, tüm bunlar hiç kuşkusuz birer meziyet ve bunların hepsi de onda kesinlikle var. Laura'nın sırrını da bilmediğine göre, nişanlandığına pişman olmasına şaşırıldığı için Mr. Gilmore'u suçlamamak gerek. Sevgili eski dostumuzun yerinde kim olsa şaşırırdı. Şu anda Sir Percival'da ne gibi kusurlar bulduğumu sorsalar ancak bir ya da iki tane kusur bulabilirim. Biri, sürekli huzursuz ve telaşlı olması, bunun nedeni, pekâlâ, olağanüstü enerjik yapısı olabilir. Diğeri hizmetçilerle kaba, sert ve ters konuşması, bu da alt tarafı kötü bir alışkanlıktır belki. Hayır, aksini söyleyemem, söylemeyeceğim de, Sir Percival çok yakışıklı ve hoş bir adam. İşte! Sonunda yazdım bunu; neyse ki böylece aradan çıkmış oldu.

18 Aralık – Bu sabah kendimi bıkkın ve karamsar hissettiğim için Laura'yı Mrs. Vesey'le bırakıp son zamanlarda ihmal etmiş olduğum sıkı gündüz yürüyüşlerimden birine çıktım. Kırdan geçerek Todd'un Yeri'ne giden kuru, havadar yolu tercih ettim. Yola çıkmalı yarım saat olmuştu ki Sir Percival'ın çiftlik yönünden yaklaşmakta olduğunu görüp çok şaşırıldım. Bastonunu sallayarak hızlı hızlı yürüyordu; başı her zamanki gibi dimdikti, av ceketi rüzgârda uçuşuyordu. Karşılaştığımız zaman benim bir şey sormamı beklemedi, hemen Limmeridge'e son gelişinden bu yana Mr. Todd'un ya da karısının Anne Catherick'ten haber alıp almadıklarını öğrenmek için çiftliğe gittiğini söyledi.

“Hiçbir haber almamışlar herhalde değil mi?” dedim.

“Almamışlar,” diye yanıt verdi. “Korkarım, onu ciddi olarak kaybettik.” Yüzüme dikkatle bakarak, “Acaba o ressam, Mr. Hartright bize bu konuda yeni bir şey söyleyebilir mi, bir fikriniz var mı?” diye devam etti.

“Mr. Hartright Cumberland'den ayrıldıktan sonra Anne Catherick'i ne duymuş ne de görmüş,” diye yanıtladım.

“Çok yazık,” dedi Sir Percival; hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyordu ama tuhaftır ki aynı zamanda rahatlamış gibi bir hali de vardı. “Zavallılığın başına kim bilir ne felaketler gelmiştir. Ona acilen ihtiyaç duyduğu bakım ve korumayı sağlamak için harcadığım bütün emeğin boşa gitmesi ne kadar canımı sıkıyor, anlatamam.”

Bu defa gerçekten de keyfi kaçmış gibi duruyordu. Halinden anladığımı gösteren birkaç söz söyledim; sonra eve dönerken başka konulardan konuşmaya başladık. Herhalde bozkırdaki bu karşılaşmamız sayesinde onun bir başka meziyetini öğrenmiş oldum, öyle değil mi? Evlilik arifesinde Anne Catherick'i düşünmesi ve Laura'nın yanında çok daha hoşça vakit geçirebilecekken bir şeyler öğrenmek için ta Todd'un Yeri'ne kadar gitmesi

herhalde onun ne kadar düşünceli ve özverili olduğunu gösteriyor, değil mi? Bu davranışının tek nedeni hayırseverliği olabileceğine göre olağanüstü iyi kalpli biri olmalı, takdiri hak ediyor. Pekâlâ! Ben de onu fevkalade takdir ediyorum, bu kadarı yeter.

19 Aralık – Sir Percival’ın meziyetlerinin sonu gelmiyor.

Bugün ona İngiltere’ye döndükleri zaman karısıyla aynı çatı altında yaşamam konusunu açtım. Konuyla ilgili ufak bir imada bulunmamla birlikte içtenlikle elime sarıldı ve tam da onun bana önermeye can attığı şeyi benim ona önerdiğimi söyledi. Karısının yanında olmasını en çok istediği insan benmişim ve bundan önce olduğu gibi evlendikten sonra da Laura’nın yanında yaşamak isteyerek ona büyük bir lütufta bulunduğuma inanmamı rica edermiş.

Ona, ikimize de gösterdiği nezaketten ötürü Laura ve kendi adıma teşekkür etmemden sonra balayı konusundan, Laura’yı tanıştıracacağı Roma’da yaşayan İngilizlerden konuşmaya başladık. Önümüzdeki kış yurtdışında buluşmayı umduğu birçok dostunun adlarını saydı. Hatırladığım kadarıyla bu kişilerin biri hariç hepsi İngilizdi. İngiliz olmayan tek kişi Kont Fosco idi.

Kont Fosco’dan söz etmesi, onun ve karısının Avrupa’da yeni evli çiftle buluşacaklarını öğrenmem Laura’nın evliliğine ilk defa sıcak bakmamı sağladı. Bu evlilik ailevi bir yaraya merhem olacağına benzer. Sırf merhum Mr. Fairlie’nin miras konusundaki tutumu yüzünden Madam Fosco şimdiye dek halalık görevlerini ihmal etmeyi seçmişti. Ancak artık bu tutumunu devam ettiremez. Sir Percival’la Kont Fosco eski ve yakın dostlar; eşleri de medeni bir ilişki içinde olmak zorunda kalacaklar. Madam Fosco bekârken, tanıdığım en küstah kadınlardan biriydi; kaprisli, müşkülpesent ve son derece kendini beğenmiş. Eğer kocası onun aklını başına almasını sağlamışsa ailedeki herkesin minnetini hak etmiş demektir, ona en başta ben minnet duymaya hazırım.

Kont’u tanımak için sabırsızlanıyorum. O, Laura’nın kocasının en yakın dostu; bu nedenle de benim çok ilgimi çekiyor. Onu Laura da ben de hiç görmedik. Hakkında tek bildiğim yıllar önce tesadüfen Roma’daki Trinità dei Monti’nin basamaklarında olmasının Sir Percival’ın elinden yaralandığı ve kalbinden vurulmasının an meselesi olduğu o kritik dakikada, soygun ve cinayetten kurtulmasını sağlamış olduğu. Bir de merhum Mr. Fairlie’nin, kız kardeşinin evliliğine saçma itirazları sırasında Kont’un ona bu konuda çok ılımlı ve mantıklı bir mektup yazdığını hatırlıyorum; utanarak söylüyorum ki bu mektubu yanıtızsız kalmıştı. Sir Percival’ın dostu hakkında bildiklerim bunlardan ibaret. Acaba hiç İngiltere’ye gelecek mi? Acaba ondan hoşlanır mıyım?

Sırf tahmin yürütmek için kalem oynatır oldum. Asıl konuya döneyim. Sir Percival’ın benim riskli önerimi, karısıyla birlikte yaşamamı kabul etmesi nezaket göstermekten de öte bir şeydi, neredeyse şefkatli bir hareketti. Eğer böyle, başladığım gibi devam edebilsem, Laura’nın kocasının benden şikâyet etmek için bir nedeni olmayacağına eminim. Onun yakışıklı, hoş, talihsizlere karşı son derece cömert ve bana karşı da çok nazik ve sevecen olduğunu söyledim bile. Gerçekten de, yavaş yavaş kendimi Sir Percival’ın en samimi arkadaşı olarak görmeye başlıyorum.

20 Aralık – Sir Percival’dan nefret ediyorum! Yakışıklı olduğunu kesinlikle inkâr

ediyorum. Onun fazlasıyla aksi ve huysuz olduğunu, şefkatten ve olumlu duygulardan tamamıyla yoksun olduğunu düşünüyorum. Dün gece evli çift için kartvizitler eve yollandı. Laura paketi açtı ve gelecekteki adını ilk kez karşısında gördü. Sir Percival, Miss Fairlie'yi şimdiden Lady Glyde'a çevirmiş olan karta omzunun üstünden teklifsizce baktı ve halinden memnun iğrenç bir gülümsemeyle Laura'nın kulağına bir şeyler fısıldadı. Ne dediğini bilmiyorum, Laura bana söylemiyor, ama yüzü öyle soldu ki bayılacak sandım. Sir Percival ondaki bu değişikliği fark etmedi; onu üzecek bir şey söylediğinin farkında bile değil gibiydi. Eskiden ona duyduğum düşmanca duyguların hepsi o anda canlanıverdi; o zamandan beri de değişmediler. Hiç olmadığım kadar mantıksız ve insafsızım. Üç kelimeyle söyleyebilirim, nasıl da rahat yazıyorum bunu, üç kelimeyle söyleyebilirim, ondan nefret ediyorum.

21 Aralık – Bu telaşlı günlerin sıkıntıları sonunda beni biraz sarstı mı ne? Son birkaç gündür, Tanrı biliyor ya, aslında hissetmediğim ve dönüp yazdıklarımı okuyunca beni çok şaşırtan ciddiyetsiz bir tonda yazıyorum.

Belki de son bir haftadır Laura'nın üstündeki o hummalı telaş bana da bulaştı. Eğer öyleyse, üzerimdeki tesiri geçti bile, kendimi çok tuhaf hissediyorum. Dün gecedan beri, bu evliliğe engel olacak bir şey olacağı fikri aklıma takılıyor. Bu tuhaf düşüncenin nedeni nedir? Laura'nın geleceği için duyduğum kaygıların dolaylı bir sonucu mu? Yoksa nikâh günü yaklaştıkça Sir Percival'ın huzursuzluğunun ve sinirliliğinin arttığını görmem mi farkında olmadan böyle düşünmeme neden oluyor? Bilemiyorum. Böyle düşündüğümü biliyorum, herhalde bu koşullarda, bir kadının aklına gelebilecek en çılgın fikir bu, ama ne kadar uğraşırsam uğraşayım bu fikre nasıl kapıldığımı bulamıyorum.

Bu son gün baştan sona kargaşa ve telaş içinde geçti. Olup biteni nasıl yazabilirim? Yine de yazmak zorundayım. Kara kara düşünmekten iyidir.

Son zamanlarda hepimizin ihmal ettiği ve gözden kaçırdığı iyi kalpli Mrs. Vesey bu sabah istemeden bizleri üzdü. Aylardır sevgili öğrencisi için gizli gizli bir şetlant şal örüyormuş, onun yaşındaki ve huyundaki bir kadın için son derece güzel ve şaşırtıcı bir iş. Hediyesini bu sabah verdi; zavallı sevgi dolu Laura, onu çok seven eski dostu ve öksüz çocukluk günlerinin koruyucusu bu şalı omuzlarına gururla koyunca kendini kaybediverdi. Her ikisini de ancak sakinleştirmiş, kendi gözyaşlarını da tam silmiştim ki Mr. Fairlie, nikâh günü kendi rahatını bozmamak için yapılması gereken düzenlemelerle ilgili uzun bir nutuk atmak üzere beni çağırttı.

“Sevgili Laura” hediyesini –üzerinde değerli taş yerine sevgi dolu amcasının bir tutam saçı olan ve içinde coşkusu bir Fransızcayla hoş duygular ve ebedi dostluk hakkında bir şeyler yazan çirkin bir yüzüktü bu– “Sevgili Laura” bu nazik hediye benim elimden hemen alacaktı ki Mr. Fairlie'nin karşısına çıkmadan önce bu hediye uyandıracığı çalkalanmadan kurtulmuş olsun. “Sevgili Laura” bu akşam onu ziyaret edecek ve gerginlik yaratmayacak nezaketi gösterecekti. “Sevgili Laura” ertesi sabah gelinliğini giymiş olarak onu bir kez daha ziyaret edecek ve yine gerginlik yaratmayacak nezaketi gösterecekti. “Sevgili Laura” gitmeden önce bir kez daha, üçüncü kez ona uğrayacak, ama ne zaman gideceğini söyleyerek onu üzmeyecek ve ağlamayacaktı. “Tanrı aşkına, en değerli ve en kutsal şeylerin hepsi adına Marian, ağlamak yok!” Böyle bir zamanda bu sefil, bencilce

mız mızlanma beni öyle çileden çıkarmıştı ki, Polesdean'den gelecek olan Mr. Arnold'un tam da o sırada eve varmasıyla aşağıya, başka görevlere çağrılmamış olsam, hayatında duyduğu kesinlikle en sert ve en kaba gerçeklerle Mr. Fairlie'yi şaşırtırdım.

Günün geri kalanını anlatabilmek olanaksız. Sanırım evdeki kimse günün nasıl geçtiğini anlamadı. Üst üste gelen ufak tefek telaşlar herkesi şaşkına çevirdi. Daha önce unutulmuş elbiseler yollanıyor; valizler toplanıyor, açılıyor, sonra tekrar toplanıyor; uzak ve yakın dostlardan hediyeler geliyordu. Hepimiz gereksiz bir telaş içindeydik; gergin bir hava içinde ertesi günü bekliyorduk. Hele Sir Percival, bir yerde beş dakika duramayacak kadar huzursuzdu. O kısa, kesik öksürüğü onu her zamankinden de çok rahatsız ediyordu. Bütün gün bir içeri bir dışarı girip çıktı; birdenbire öyle meraklı kesilmişti ki eve ufak tefek işler yapmak için gelen yabancıları bile sorguya çekiyordu. Bütün bunlara bir de Laura'yla benim aklımızdan hiç çıkmayan şeyi ekleyin: Ertesi gün ayrılmak zorunda kalacağımızı, ikimizin de dile getirmediği ama ikimizi tedirgin eden, bu içler acısı evliliğin Laura'nın hayatının en büyük hatası, benimkininse en umarsız derdi olduğu korkusunu. Bunca yıllık yakın ve mutlu beraberliğimizde ilk kez birbirimizin yüzüne bakmaktan ve gece boyunca baş başa kalıp konuşmaktan kaçtık. Daha fazla anlatamayacağım. Gelecek bana ne keder getirirse getirsin, bu yirmi bir aralık tarihini hep hayatımın en sıkıntılı ve en kötü günü olarak hatırlayacağım.

Bu satırları gece yarısından hayli sonra, odamda tek başımayken yazıyorum; güzel, küçük, beyaz yatağındaki, genç kızlığından beri yattığı yatağındaki yatan Laura'ya şöyle bir baktıktan sonra.

Ona baktığımdan habersiz orada öylece uzanmış yatıyordu, sessizce, hatta umduğumdan da sessizce yatıyor, ama uyumuyordu. Gece lambasının ışığında gözlerinin yarı açık olduğunu gördüm; gözkapaklarında gözyaşlarının izleri parlıyordu. Benim küçük bir hatıra olarak ona verdiğim hediye –yalnızca bir broş–, dua kitabı ve nereye gitse yanında götürdüğü babasının minyatür portresiyle birlikte yatağının yanındaki masada duruyordu. Bir an durup yastığının arkasından onu seyrettim; bir elini ve kolunu beyaz yatak örtüsünün üstüne uzatmıştı, öyle sessiz soluk alıp veriyordu ki geceliğinin yakası hiç kıpırdamıyordu; orada durup onu o haliyle seyrettim, binlerce kez gördüğüm ve bir daha hiç göremeyeceğim haliyle; sonra da sessizce odama döndüm. Canım benim! Bütün servetine, bütün güzelliğine rağmen hiç dostun yok! Sana hizmet etmek için yüreğini söküp verecek adam uzaklarda, bu fırtınalı geceyi berbat bir denizde savrularak geçiriyor. Başka kimin var? Baban yok, ağabeyin yok, bu satırları yazan çaresiz, işe yaramaz kadından başka kimsen yok. Sir Percival'a yarın öyle bir emanet veriliyor ki! Bunu hele bir unutacak olsun, hele bir onun saçının teline zarar gelsin!

22 Aralık – Saat yedi. Çılgın ve telaşlı bir sabah. Laura yeni kalktı, artık vakit geldiği için dünkünden daha iyi, daha sakin.

Saat on. Giyindi. Öpüştük ve cesaretimizi kaybetmeyeceğimize söz verdik. Bir an için kendi odamdayım. Kafamda uçuşan karışık düşüncelerin arasında evliliğe engel olacak bir şey olacağı düşüncesi hâlâ aklımı meşgul ediyor. Acaba Sir Percival da aynı şeyi mi düşünüyor? Pencereden bakınca onu görüyorum, kapıdaki arabaların arasında bir ileri bir geri huzursuzca dolaşılıyor. Ne saçmalıyorum! Evlenecekleri kesin. Yarım saate kalmaz

kiliseye gitmek üzere yola çıkarız.

Saat on bir. Her şey bitti. Evlendiler.

Saat üç. Gittiler! Ağlamaktan gözlerim kan çanağına döndü, daha fazla yazamayacağım...

* * * * *

(Hikâyenin birinci bölümü burada sona eriyor.)

9. Bu bölüm ve buna benzer boşluklar, Miss Halcombe'un günlüğündeki konumuzu ilgilendirmeyen yerler olduğu için buraya alınmadı.

10. Victoria döneminde şehir dışındaki evlerde bir posta torbası bulunurdu ve buraya atılan mektuplar ya bir hizmetli tarafından postaneye götürülür ya da postacı gelip alırdı. (Y.N.)

İkinci bölüm

Hikâyeye Marian Halcombe devam ediyor

I

* * * * *

Blackwater Park, Hampshire

11 Haziran, 1850 – Altı ay, Laura’yla son görüşmemizin üzerinden altı uzun ve yalnız ay geçti!

Bekleyecek daha kaç günüm var? Tek bir gün! Yarın, ayın on ikisinde, yolcular İngiltere’ye dönüyor. Sevinemiyorum bile, önümüzdeki yirmi dört saatin Laura’yla ayrılığımızı sona erdireceğine inanamıyorum.

O ve kocası bütün kışı İtalya’da geçirdiler, sonra da Tirol’e gittiler. Londra yakınlarına yerleşmeyi planlayan ve yerleşecekleri yere karar verene kadar, yaz boyunca Blackwater Park’ta kalacak olan Kont Fosco ve karısıyla birlikte dönüyorlar. Laura dönsün de kiminle dönerse dönsün! Sir Percival isterse evini tıka basa doldurabilir, yeter ki karısıyla ben o evde birlikte yaşayalım.

Bu arada, işte ben de buradayım; Baronet Sir Percival Glyde’in (ilçe tarihinden öğrendiğim kadarıyla) “eski ve ilginç hükümrânlık bölgesi” ve şu anda küçük, rahat bir odada, tüm varı yoğunu alan üç sandıkla bir valizin ortasında elinde bir fincan çayla oturan bu kız kurusunun, yani unvansız Marian Halcombe’un (artık kendi adıma ben de bunu ekleyebilirim) gelecekteki daimi ikametgâhı olan Blackwater Park’a yerleşmiş bulunuyorum.

Önceki gün Laura’nın Paris’ten yazdığı o güzel mektubu alınca dün Limmeridge’ten ayrıldım. Daha önce onlarla Londra’da mı, Hampshire’da mı buluşacağımdan emin değildim, ama bu son mektup bana Sir Percival’ın Southampton’da karaya çıkmayı ve doğru yazlık köşke gelmeyi düşündüğünü bildiriyordu. Yurtdışında o kadar çok para harcamış ki yaz gelene kadar Londra’da yaşamanın masrafını karşılayacak gücü kalmamış ve kışa kadar Blackwater’da sakin bir biçimde yaşayarak ekonomi yapmaya karar vermiş. Yaşadığı heyecanlar ve gördüğü yerler Laura’ya ziyadesiyle yetmiş; kocasının tutumluluğunun ona sağlayacağı sakin ve huzurlu sayfiye hayatı fikri hoşuna gitmiş. Bana gelince, Laura’nın yanında olduktan sonra nerede olsa mutlu olurum. Dolayısıyla, hepimiz kendimize özgü nedenlerden ötürü halimizden gayet memnunuz.

Dün gece Londra’da kaldım; bugün de çeşitli ziyaretler ve görevlerle orada o kadar oyalandım ki Blackwater’a ancak günbatımından sonra varabildim.

Şu âna kadar hayal meyal gördüklerime bakılacak olursa burası, Limmeridge’le taban tabana zıt.

Ev düz bir alana inşa edilmiş ve benim kuzeyli ölçülerime göre ağaçların arasına

hapsolmuş, adeta boğulmuş gibi duruyor. Bana kapıyı açan uşakla odamı gösterip çay getiren ve çok kibar bir insan olan kâhya kadın dışında kimseyi görmedim. Birinci kattaki uzun bir koridorun sonunda güzel, küçük bir yatak odam ve oturma odam var. Hizmetçiler ve misafir odalarından bazıları ikinci katta, salonların hepsi de giriş katında. Henüz onları görmedim; bir kanadının beş yüz yıllık olduğunun söylendiği, vaktiyle etrafını kuşatan bir hendek olduğu ve Blackwater adını parktaki bir gölden aldığı dışında evle ilgili de hiçbir şey bilmiyorum.

Eve girerken gördüğüm, binanın ortasındaki ufak kulenin üzerindeki saat az önce ağır, ruhani vuruşlarla on biri çaldı. Bu sesle uyanmış olmalı ki irice bir köpek bir köşede acı acı uluyor. Aşağıdaki koridorlardan ayak sesleri yankılanıyor, sokak kapısından da sürgü ve zincir şakırtıları geliyor. Belli ki hizmetçiler yatmaya hazırlanıyorlar. Ben de onlar gibi yapsam mı?

Hayır, henüz uykum gelmedi. Uykum gelmedi mi, dedim? İçimden gözlerimi hiç yummamak geliyor. Yarın o güzel yüzü göreceğimi, o tanıdık sesi duyacağımı düşündükçe içim içime sığmıyor. Keşke bir erkeğin haklarına sahip olsaydım, hemen Sir Percival'ın en iyi atını çıkarmalarını emreder, güneşin doğuşunu yakalamak üzere dörtnala doğuya giderdim, uzun, zorlu, aralıksız, saatler süren bir koşu olurdu, tıpkı ünlü haydutun at üstünde York'a gidişi gibi.¹¹ Ancak sabır, görgü kuralları ve iç eteğe ömür boyu mahkûm bir kadın olduğum için kâhya kadının fikrine saygı gösterip ufak tefek kadınca işlerle oyalanmaya çalışmak zorundayım.

Okumak söz konusu olamaz, dikkatimi kitaplara veremiyorum. Uykudan ve yorgunluktan bayılana dek yazmayı deneyeyim. Son zamanlarda günlüğümü çok ihmal ettim. Şimdi, yeni bir hayatın eşliğinde dururken geçtiğimiz altı aya, Laura'nın nikâhından sonraki o uzun, yorucu, anlamsız süreye dair insanlar ve olaylarla, rastlantılar ve değişikliklerle ilgili neler hatırlayabilirim?

Belleğimde en büyük yeri Walter Hartright işgal ediyor, burada olmayan dostlarımın bu hayalî geçit töreninde en önde o yürüyor. Heyetin Honduras'a varmasından sonra ondan birkaç satır haber aldım, mektubu şimdiye kadar yazdıklarından daha neşeli ve umut doluydu. Bundan bir-bir buçuk ay kadar sonra bir Amerikan gazetesinden alınmış, serüvencilerin ülkenin içlerine doğru yola çıkışlarını anlatan bir haber gördüm. En son, omuzlarında birer tüfek, sırtlarında birer çanta, ilk çağlardan kalma bir vahşi ormana girerlerken görülmüşler. Ondan sonra uygar dünya onların izini kaybetti. Bir daha ne Walter'dan tek satır haber aldım, ne de gazetelerde heyetle ilgili bir haber çıktı.

Anne Catherick ve refakatçisi Mrs. Clements de aynı koyu, moral bozucu belirsizliğin içindeler. İkisinden de hiç haber yok. İngiltere'de olup olmadıklarını, yaşayıp yaşamadıklarını kimse bilmiyor. Sir Percival'ın avukatı bile umudunu kesip kaçakları aramaktan artık vazgeçilmesi için talimat vermiş.

Sevgili kadim dostumuz Mr. Gilmore'un meslek hayatı hazin bir şekilde sona erdi. Bahar başlarında, masasının başında baygın bulunduğunu ve felç geçirdiğini duyarak telaşlandık. Uzun zamandır başındaki ağırlık ve baskı hissinden dert yanıyordu; doktoru hâlâ genç bir adammış gibi sabahtan akşama kadar çalışmaya devam ederse olacaklar konusunda onu uyarmıştı. Sonuç olarak, en az bir yıl yazıhanesinden uzak durması ve yaşam tarzını değiştirerek zihnen ve bedenen dinlenmesi salık verilmiş. İşleri yürütmek,

bu nedenle ortağına kaldı; Mr. Gilmore ise şu anda Almanya'da, ticari faaliyetleri nedeniyle oraya yerleşmiş bazı akrabalarını ziyaret ediyor. Yani bir diğer gerçek dostumuzu, akıl hocamızı da kaybettik, yalnızca geçici bir süre için olduğunu umuyor ve öyle olduğuna inanıyorum.

Zavallı Mrs. Vesey benimle Londra'ya kadar geldi. Laura da ben de evden ayrıldıktan sonra Limmeridge'te onu tek başına bırakamazdık, biz de Clapham'da bir okul işleten bekâr kız kardeşinin yanında yaşamasını kararlaştırdık. Sonbaharda buraya gelip öğrencisini, manevi evladını da diyebilirim, ziyaret edecek. Yaşlı kadıncağızı gideceği yere kadar kazasız belasız götürüp akrabasına teslim ettim; birkaç ay içinde Laura'yı tekrar görebileceği için halinden memnundu.

Mr. Fairlie'ye gelince, evdeki kadınlardan kurtulduğu için tarifsiz bir rahatlık hissettiğini söylesem, sanırım ona haksızlık etmiş olmam. Yeğenini özleyeceğini düşünmek sadece gülünç olur; Mr. Fairlie eskiden de aylarca onu görmeye kalkışmazdı, bana ve Mrs. Vesey'ye gelince, ikimize de gidişimizin kalbini biraz kırdığını söylemesini bizden kurtulduğuna içten içe sevindiğinin itirafı olarak kabul ediyorum. Son kaprisi, sahip olduğu bütün değerli şeylerin ve antikaların fotoğraflarını çekmeleri için iki fotoğrafçıyı aralıksız çalıştırmak. Fotoğrafların tamamından oluşan derlemenin bir kopyası, en kaliteli kartona tutturulmuş ve altına gösterişli kırmızı harflerle kayıt düşülmüş olarak Carlisle Teknik Okulu'na takdim edilecek. "Meryem Ana ve Çocuk, Raffaello, Lord Frederick Fairlie koleksiyonundan." "Tiglath Pileser dönemine ait bakır sikke, Lord Frederick Fairlie koleksiyonundan." "Eşsiz Rembrandt gravürü. Başka hiçbir kopyada bulunmayan sol alt köşedeki bir baskı lekesi nedeniyle tüm Avrupa'da 'İs Lekesi' adıyla biliniyor. Üç yüz guinea değer biçiliyor, Lord Frederick Fairlie koleksiyonundan." Ben Cumberland'den ayrılmadan önce hepsinin altına bu şekilde kayıt düşülmüş onlarca fotoğraf hazırlanmıştı; daha yüzlercesi de hazırlanmayı bekliyor. Bu yeni uğraşı Mr. Fairlie'yi aylarca mutlu edecek; iki talihsiz fotoğrafçıysa onun şimdiye kadar yalnızca uşağına ettiği eziyetlere ortak olacaklar.

Belleğimde ilk sıraları tutan kişi ve olaylar bunlardan ibaret. Peki ya, kalbimde ilk sırayı tutan kişi? Bu satırları yazarken Laura hep aklımdaydı. Bu gecelik günlüğümü kapamadan önce onunla ilgili, son altı aya dair ne yazabilirim?

Elimde yalnızca bana yazmış olduğu mektuplar var; onlar da yazılabileceğimiz en önemli konuda beni karanlıkta bırakıyor.

Sir Percival ona iyi davranıyor mu? Laura şimdi, nikâh günü ondan ayrıldığımda olduğundan daha mı mutlu? Bütün mektuplarımda bu iki konuyu doğrudan ya da dolaylı olarak, şu ya da bu şekilde hep sordum ve sorularımın hepsi de ya yanıtız kaldı ya da sanki sağlığını soruyormuşum gibi yanıtladılar. Bana tekrar tekrar çok iyi olduğunu söylüyor, seyahat etmenin ona iyi geldiğini, ömründe ilk kez kış mevsimini soğuk algınlığına yakalanmadan geçirdiğini anlatıyor, ama hiçbir yerde evliliğe alıştığına, artık yirmi iki aralık tarihine esef ve pişmanlık duymadan bakabildiğine dair bir şey söylemiyor. Mektuplarda kocasından yalnızca birlikte seyahat ettiği ve yolculukla ilgili her türlü düzenlemeyi yapan bir arkadaşmış gibi söz ediyor. "Sir Percival" şu gün yola çıkmamıza karar verdi; "Sir Percival" şu yoldan gitmemizi uygun gördü. Bazen yalnızca "Percival" yazıyor ama çok nadiren, on seferin dokuzunda ondan unvanıyla söz ediyor.

Sir Percival'ın kafa yapısı ve düşüncelerinin Laura' ninkileri herhangi bir konuda etkilediğini ya da değiştirdiğini de göremiyorum. Cıvıl cıvıl ve hassas kadınlarda evlenince genelde görülen ruhsal dönüşüm Laura için hiç söz konusu olmamış gibi. Gördüğü bütün ilginç şeylerin arasında, onunla kocası yerine ben seyahat ediyorsa bir başkasına yazacağı gibi kendi düşünce ve izlenimlerini anlatıyor. Hiçbir yerde aralarında yakınlık olduğunu gösteren bir işarete rastlamıyorum. Konuyu, gezdiği yerlerden uzaklaştırıp kendisini İngiltere'de bekleyen şeylere getirdiğinde bile Sir Percival'ın karısı olduğunu ısrarla göz ardı edip kız kardeşim olarak geleceğiyle ilgili düşüncelere dalıyor. Yazdıklarının satır aralarında evlilik hayatının bütünüyle mutsuz olduğuna işaret eden bir yakınma yok. Tanrı'ya şükür ki, yazışmalarımızdan, böyle üzücü bir izlenim edinmedim. Ona eskisi gibi kız kardeşim sıfatıyla değil de yeni edindiği sıfatla, yani bir eş olarak baktığımda mektuplarında yalnızca hazin bir hissizlik ve değişmez bir kayıtsızlık görüyorum. Bir başka deyişle, son altı aydır bana mektup yazan hep Laura Fairlie oldu, hiçbir zaman Lady Glyde olmadı.

Laura, kocasının karakteri ve davranışları hakkında koruduğu tuhaf sessizliği kocasının yakın dostu Kont Fosco için de kararlılıkla koruyor.

Anlaşılan Kont ve karısı güz sonunda açıklanmayan bir nedenle aniden planlarını değiştirmişler ve Roma yerine Viyana'ya gitmişler; Sir Percival İngiltere'den ayrılırken onlarla Roma'da buluşmayı planlıyordu. Kont ve karısı Viyana'dan ancak ilkbaharda ayrılmışlar ve eve dönüş yolculuğunda gelin ve damada eşlik etmek üzere onlarla buluşmak için Tirol'e kadar gitmişler. Laura, Madam Fosco'yla buluşmalarından etraflıca söz ediyor ve halasında olumlu değişiklikler olduğunu söylüyor, onun evli bir kadın olarak bekârken olduğundan çok daha sakin ve mantıklı olduğunu, onu burada görünce tanıyamayacağımı söylüyor. Ama (karısından çok daha fazla ilgimi çeken) Kont Fosco'ya gelince insanın merakını uyandıracak kadar ketum ve sessiz kalıyor. Yalnızca Kont Fosco'nun kendisini şaşırttığını ve onu görüp kendim karar vermeden bana onun hakkındaki fikrini açıklamayacağını yazıyor.

Bana kalırsa bu, Kont için olumsuz bir durum. Laura, çocukların dostlarını içgüdüsel olarak ayırt edebilme yeteneğini büyüdükten sonra da çoğu insandan daha iyi korudu ve eğer Kont Fosco'ya dair ilk izleniminin olumlu olmadığı konusunda yanılmıyorsam, herkesten önce ben bu meşhur yabancıya daha yüzünü bile görmeden kuşku ve güvensizlikle yaklaşırım. Sabır, az daha sabır; bu belirsizlik de, başkaları da çok uzun sürmeyecek. Yarın nasıl olsa tüm kuşkularım şu ya da bu şekilde aydınlanmış olacak.

Saat gece yarısını vurdu; açık pencereden dışarıyı seyrettikten sonra bu satırlara son vermeye geldim.

Durgun, boğucu ve mehtapsız bir gece. Gökte tek tük yıldızlar var. Her yandan manzarayı kapatan ağaçlar, uzakta kayadan bir duvar gibi kara ve kesintisiz görünüyor. Kurbağaların derinden ve hafiften gelen vraklamalarını duyuyorum, bir de büyük saatin sesi vuruşlar bittikten çok sonra durgun sessizlikte yankılanıyor. Acaba Blackwater Park gündüz vakti nasıldır? Geceleyin pek hoşuma gitmedi.

12 Haziran – Araştırma ve keşiflerle dolu bir gün, birçok nedenden beklediğimden daha ilginç bir gün oldu.

Gezip görmeye elbette önce evden başladım. Binanın ana bölümü, gereğinden fazla değer verilmiş bir kadın olan Kraliçe Elizabeth döneminden kalma. Giriş katında birbirine paralel, alçak tavanlı iki çok uzun koridor var; hepsini yakmak istediğim, karanlık ve kasvetli aile portreleri bu koridorları daha da karartmış. Bu koridorların üst katındaki odalar idare eder durumda, ama nadiren kullanılıyorlar. Bana rehberlik eden kibar kâhya kadın onları göstermeyi teklif etti, ama dağınık bulacağımdan çekindiğini ekleyecek kadar da düşünceli davrandı. İç eteğimin ve çoraplarımın düzgün olmasını krallıktaki bütün Elizabeth tarzı odalardan çok daha fazla önemseydiğim için güzel, temiz elbiselerimi kirletmek pahasına üst kattaki toz ve kiri keşfetmeyi kesinlikle reddettim. Kâhya kadın, “Ben de sizinle aynı fikirdeyim, hanımefendi,” dedi; benim çok uzun zamandır karşısına çıkan en mantıklı kadın olduğumu düşünür gibi bir hali vardı.

Ana bina bu kadar. Onun iki yanına iki kanat eklenmiş. Eve yüzünüzü verdiğinizde solda kalan yarı harap kanat vaktiyle tek başına duruyormuş ve on dördüncü yüzyılda inşa edilmiş. Daha önce adı geçen Kraliçe Elizabeth zamanında, Sir Percival’ın, kim olduğunu hatırlamadığım ve umursamadığım, anne tarafından bir akrabası bu kanada dikaçı yapacak şekilde ana binayı eklemiş. Kâhya kadın, uzmanların “eski kanadın” hem iç hem de dış mimarisini dikkate şayan bulduklarını söyledi. Uzmanların Sir Percival’ın eski eseri üzerinde uzmanlıklarını konuşturabilmeleri için önce nem, karanlık ve sıçan korkularından kurtulmuş olmaları gerekir. Bu koşullarda, hiç düşünmeden kendimin uzman falan olmadığına karar verdim ve “eski kanada” da tıpkı Elizabeth tarzı yatak odalarına yaklaştığımız gibi yaklaşmayı önerdim. Kâhya kadın bir kez daha bana olağanüstü sağduyuma hayran kaldığını gizlemeye gerek görmeden baktı ve yine, “Sizinle aynı fikirdeyim, hanımefendi,” dedi.

Ardından, sağdaki kanada gittik; bu kanat da Blackwater Park’taki muazzam mimari cümbüşü tamamlayarak II. George zamanında inşa edilmiş.

Burası evin yaşanabilir kısmı; Laura için onarılmış ve yeniden döşenmiş. Benim iki odam ve diğer bütün güzel yatak odaları ilk katta; zemin katta hepsi ferah, modern tarzda çok şık döşenmiş bir salon, bir yemek odası, bir kahvaltı odası, bir kütüphane ve Laura için bir de güzel giyinme odası bulunuyor. Odaların hiçbiri bizim Limmeridge’tekiler gibi büyük ve havadar değil, ama hepsi de zevkli döşenmiş. Blackwater Park hakkında duyduğarımdan sonra insanı yoran antika sandalyeler, kasvetli vitray pencereler, küf kokulu, kirli duvar kâğıtları ve rahatını bilmeyen insanların dostlarının rahatını da hiç sayarak inatla biriktirdiği bir sürü gereksiz eşya bulmayı bekliyordum. Hiç bilmediğim müstakbel evimin on dokuzuncu yüzyılın izlerini taşıdığını ve “o eski güzel günler”i gündelik hayatımızdan çıkarmış olduğunu görmek çok rahatlatıcıydı doğrusu.

Sabahın geri kalanını aylak aylak geçirdim; biraz alt kattaki odalarda, biraz dışarıda, evin üç kanadıyla onun ön tarafını koruyan yüksek demir parmaklıkla bahçe kapısının arasında kalan geniş alanda. Alanın ortasında, içinde kurşundan alegorik bir canavar heykeli bulunan taş duvarlı balık havuzu yer alıyor. Havuz altın ve gümüş rengi balıklarla dolu, çevresinde de ömrümde gördüğüm en yumuşak çimlerden geniş bir kuşak var. Öğle yemeğine kadar burada oyalandım; ondan sonra da geniş kenarlı hasır şapkamı alıp çevreyi keşfetmek için insanın içini ısıtan gün ışığında tek başıma dolaşmaya koyuldum.

Gündüz gözüyle görmek önceki gece edindiğim izlenimi pekiştirdi; Blackwater

Park'ta gereğinden fazla ağaç var. Ev, onların arasında boğulmuş. Ağaçların çoğu genç ve fazla sık ekilmişler. Herhalde Sir Percival'dan önce arazideki ağaçların hepsini kesip kereste yapmışlar, bir sonraki mal sahibi de öfke ve kaygıyla bütün boşlukları olabildiğince sık ve çabuk doldurmuş. Evin önünde durup çevreme şöyle bir bakınca sol yanımda bir çiçek bahçesi olduğunu gördüm ve orada neler bulacağıma bakmak için o tarafa yöneldim.

Daha yakından bakınca bahçenin küçük ve bakımsız olduğunu gördüm. Bahçeyi arkamda bırakıp araziye çeviren çitin küçük kapısını açınca kendimi köknar ağaçlarından oluşan bir koruda buldum.

Ağaçların arasından kıvrıla kıvrıla giden insan eliyle yapılmış güzel bir patika boyunca ilerledim; biraz sonra kuzeyde yaşamış olmanın verdiği deneyimle toprağı kumlu fundalıklara yaklaşmakta olduğumu anladım. Sanırım köknar ağaçlarının arasında yarım milden fazla yürümüştüm ki patika keskin bir dönüş yaptı, her iki yanımda da ağaçlar aniden yok oluverdi ve kendimi geniş bir açıklık alanın kıyısında, evin adını aldığı Blackwater Gölü'ne bakarken buldum.

Ayağımın altındaki meyilli arazideki toprak, kimi yerde tekdüzeliği biraz olsun kıran birkaç fundalık tepelik dışında tamamıyla kumdu. Belli ki göl vaktiyle benim bulunduğum yere kadar geliyormuş; zamanla suları kuruyup çekilmiş ve üçte birine inmiş. Birbirine dolanmış sazlar, fundalar ve toprak öbeklerinin ayırıp küçük birikinti ve gölcüklere böldüğü gölün sakin ve durgun suları çeyrek mil uzağımdaki çukuru doldurmuştu. Karşı kıyıda yine sık ağaçlar yükseliyor, görüşü engelliyor, kara gölgeleri de gölün durgun, sığ sularına vuruyordu. Göle doğru indikçe karşı kıyıdaki toprağın nemli ve bataklık gibi olduğunu, üzerinin de gür otlarla ve kasvetli söğütlerle kaplandığını gördüm. Güneşin parladığı kumluk kıyıda hayli duru görünen sular, sarkan çalılarının ve birbirine dolanmış ağaçların gölgesinde kalan süngerimsi karşı kıyıda adeta zehirli bir su gibi kapkaraydı. Gölün süngerimsi kıyısına yaklaştıkça kurbağaların vıraklamalarını duyuyor, loş sulara dalıp çıkan hareketli gölgelere benzeyen fareleri görüyordum. Burada yarısı suyun içinde, yarısı dışarıda yatan eski, devrik bir sandalın çürümüş enkazını gördüm; üstüne ağaçların arasındaki bir boşluktan cılız bir güneş ışığı vurmuştu; ışık vuran yerin tam ortasında da bir yılan, tuhaf bir biçimde kıvrılmış, hiç kıpırdamadan sinsi yatıyordu. Gölün her iki kıyısındaki manzara da kasvetliydi; insanda yalnızlık ve yıkılmışlık izlenimi bırakıyordu; gökyüzünün muhteşem yaz aydınlığı bile yalnızca üzerinde parladığı bu bakir doğanın kasvetini ve çıplaklığını artırır gibiydi. Geri dönüp tekrar fundalık araziye doğru yürüdüm; adımlarımı geldiğim yolun biraz öte yanına, köknar ağaçlarından oluşan korunun dış sınırındaki yıkık dökük tahta kulübeye çevirdim; karşımda göl dururken o âna dek dikkatimi çekmemiş olan kulübeye.

Kulübeye yaklaşıncaya onun vaktiyle kayıkhaneye olduğunu, sonradan içine tahta bir sıra, birkaç tabure ve bir masa konarak bir çardağa benzetilmeye çalışıldığını anladım. İçeri girdim ve biraz dinlenmek için oturdum.

Kayıkhaneye yeni girmiştik ki kendi hızlı soluğumun aşağıda bir yerlerden yankılandığını fark ederek şaşırıdım. Bir an dikkatle dinledim ve oturduğum yerin altından gelen hafif, boğuk bir ağlama sesi duyar gibi oldum. Ufak tefek şeyler öyle kolay sarsmaz beni, ama bu sefer korkuyla ayağa fırladım, seslendim, yanıt gelmedi, cesaretimi toplayıp oturduğum yerin altına baktım.

Beni korkutan şey orada, en uzak köşeye sinmiş yatıyordu, küçük zavallı bir köpek, siyah beyaz bir spanyel. Ona bakıp seslenince hayvan hafifçe inledi, ama hiç kıpırdamadı. Tahta sırayı kenara çekip daha yakından baktım. Zavallı küçük köpeğin gözlerinin ferisi hızla sönyordu; parlak beyaz tüylerinin arasında kan lekeleri vardı. Güçsüz, çaresiz, dilsiz bir yaratığın çektiği acı dünyanın en hazin manzaralarından biridir herhalde. Zavallılığı elimden geldiğince usulca kucakladım ve elbisemin eteğiyle onu sararak rahatça yatabileceği eğreti bir yatak yapıverdim. Hayvanı bu şekilde, canını yakmamaya çalışarak olabildiğince çabuk eve götürdüm.

Holde kimseyi bulamayınca hemen yukarı kendi oturma odama çıktım, eski şallarımın birinden köpeğe bir yatak yaptım ve çingırağı çaldım. Dünyanın en iri ve şişman hizmetçisi, insanı çileden çıkaracak kadar gamsız ve aptal bir suratla odaya girdi. Yerde yatan zavallı yaralı hayvanı görünce kızın tombul, şekilsiz yüzüne bir sırıtış yayıldı.

“Bunda gülecek ne var?” diye sordum öfkeyle, sanki kız kendi hizmetçimmiş gibi. “Kimin köpeği bu, biliyor musun?”

“Hayır, küçükhanım, hiç bilmiyorum,” dedi. Sustu ve köpeğin yarasına baktı, aklına yeni gelen bir fikirle yüzü bir anda aydınlanıverdi ve keyifle kıkırdarak, “Baxter yapmıştır bu işi,” dedi.

O kadar sinirlenmişim ki içimden kızın kulağına yapışmak geldi. “Baxter mı?” dedim. “Baxter dediğin canavar da kim?”

Kız daha da neşeli sırttı. “Çok yaşayın küçükhanım! Baxter bizim korucudur ve çevrede avlanan yabancı bir köpek gördü mü peşine düşüp vurur. Korucunun işi bu, küçükhanım. Bence bu köpek ölecek. Şurasından vurulmuş, değil mi? Baxter yapmıştır bu işi. O yapmıştır, küçükhanım, Baxter’ın işi bu.”

Neredeyse Baxter’ın köpek yerine hizmetçi kızını vurmuş olmasını isteyecektim. Bu kalın kafalı kızın ayaklarımızın dibinde acı çeken hayvanı rahatlatmak için bana yardım etmesini beklemenin boşuna olduğunu görünce ondan kâhya kadını çağırmasını istedim. Kız aynen geldiği gibi ağzı kulaklarına varana dek sırtarak dışarı çıktı. Kapı, arkasından kapanırken kendi kendine, “Baxter yapmıştır, onun işidir bu, başka kimin olacak,” diye mırıldanıyordu.

Az çok eğitilmiş ve zeki bir kadın olan kâhya kadın yukarı gelirken biraz süt ve ılık su getirecek kadar düşünceli davranmıştı. Yerde yatan köpeği görür görmez irkildi ve rengi attı.

“Şu işe bakın,” dedi, “Mrs. Catherick’in köpeği bu herhalde!”

“Kimin?” dedim, büyük bir şaşkınlıkla.

“Mrs. Catherick’in. Siz onu tanıyorsunuz galiba Miss Halcombe, değil mi?”

“Şahsen tanımıyorum. Ama duymuşluğum var. Burada mı yaşıyor? Kızından hiç haber almış mı?”

“Hayır, Miss Halcombe. Bir haber var mı diye sormak için buraya gelmiş.”

“Ne zaman?”

“Daha dün. Biri kızının tarifine uyan bir kadının bizim buralarda görüldüğünü söylemiş. Biz böyle bir şey duymadık; Mrs. Catherick namına birini köye yollayıp sordurdum; orada da böyle bir şey duyan olmamış. Geldiği zaman bu zavallı küçük köpeğin de yanında olduğuna eminim; giderken de onun peşi sıra koştuğunu görmüştüm.

Herhalde hayvan koruluğa daldı ve vuruldu. Onu nerede buldunuz, Miss Halcombe?"

"Göle bakan eski kulübede," dedim.

"Ah, evet, orası koruluk bölgesi; zavallıcık öleceğini anlayınca köpeklerin yaptığı gibi en yakındaki barınağa kadar sürünmüş olsa gerek. Siz dudaklarını sütle ıslatabilirseniz Miss Halcombe, ben de yarayı temizlerim. Korkarım ki iş işten geçmiş. Ama yine de deneyebiliriz."

Mrs. Catherick! Sanki kâhya kadın onu az önce söylemiş gibi bu ad hâlâ kulaklarımda çınılıyordu. Köpeği iyileştirmeye çalışırken Walter Hartright'ın beni uyaran sözlerini hatırladım. "Anne Catherick'le yollarınız kesişecek olursa, siz bu fırsatı benden daha iyi değerlendirin, Miss Halcombe." Yaralı köpeği bulmam sayesinde Mrs. Catherick'in Blackwater Park'a uğradığını öğrenmiştim bile, bu ziyaretten yeni bir şeyler daha çıkabilirdi. Elime geçen bu fırsatı en iyi şekilde değerlendirip olabildiğince çok şey öğrenmeye karar verdim.

"Mrs. Catherick buralarda mı oturuyor demiştiniz?" diye sordum.

"Ah, hayır," dedi kâhya kadın. "Welmingham'da oturuyor; ilçenin neredeyse öbür ucunda, en az yirmi beş mil uzakta."

"Mrs. Catherick'i uzun zamandır tanıyorsunuz sanırım, değil mi?"

"Hayır, Miss Halcombe. Dün buraya gelmeden önce onu hiç görmemiştim. Duymuşluğum vardı elbette, çünkü Sir Percival'ın, onun kızına iyilik edip tıbbi bakım sağladığını biliyordum. Mrs. Catherick'in hayli tuhaf bir hali var, ama son derece namuslu bir kadına benziyor. Kızının bu civarda görüldüğü haberinin aslı astarı olmayınca, en azından biz bulamayınca, çok bozuldu."

"Bu Mrs. Catherick'i merak ediyorum doğrusu," dedim, konuşmayı olabildiğince uzatmaya çalışarak. "Keşke dün daha erken gelseydim de onu görebilseydim. Uzun süre mi kaldı burada?"

"Evet," dedi kâhya kadın, "epey kaldı. Bence daha da oturacaktı, ama Sir Percival'ın ne zaman döneceğini sormaya gelen yabancı bir beyle konuşmam için beni çağırdılar. Hizmetçinin bana ziyaretçinin geliş nedenini söylediğini duyan Mrs. Catherick de hemen kalkıp gitti. Giderken de buraya geldiğini Sir Percival'a söylemem gerek olmadığını tembihledi. Doğrusu bu sözü, özellikle de benim gibi görevi sorumluluk gerektiren birine bunu söylemesi biraz tuhafıma gitti."

Bu söz benim de tuhafıma gitmişti. Sir Percival, Limmeridge'teyken, Mrs. Catherick'le arasında derin bir güven olduğuna inanmamı sağlamıştı. Öyleyse, Mrs. Catherick, Blackwater Park'ı ziyaret ettiğini niye ondan gizlemek istemişti?

Kâhya kadının, Mrs. Catherick'in ayrılırken söyledikleri hakkında yorum yapmamı beklediğini görünce, "Büyük olasılıkla uğradığını söylerseniz kızı hâlâ bulunamadığı için Sir Percival boşu boşuna üzülecek, diye düşünmüştür. Bu konuda konuştunuz mu hiç?" dedim.

"Çok az," diye yanıt verdi kâhya kadın. "Genelde Sir Percival'dan söz etti; onun nerelere seyahat ettiğine ve karısının nasıl bir kadın olduğuna dair bir sürü soru sordu. Buralarda kızının izini bulamadığı için üzölmüşten çok bozulup sıkılmışa benziyordu. Hatırayabildiğim kadarıyla en son, 'Umudumu kesiyorum,' dedi, 'kaybolduğunu kabul edip ondan umudumu kesiyorum.' Ardından da hemen Lady Glyde'la ilgili sorular

sormaya başladı; onun hoş ve güzel bir hanım olup olmadığını, alımlı, sağlıklı ve genç olup olmadığını öğrenmek istedi. Ah, işte! Böyle olacağını tahmin etmişim. Bakın, Miss Halcombe! Zavalılığın acısı sonunda dindi!”

Köpek ölmüştü. Tam da kâhya kadının ağzından “alımlı, sağlıklı ve genç” sözcükleri çıkarken hafif, ağlamaya benzer bir ses çıkarmış, bacakları bir anda kasılıp kalmıştı. Her şey şaşılacak kadar çabuk olup bitmişti, hayvan bir anda gözümüzün önünde can vermişti.

Saat sekiz. Alt katta tek başıma yemeğimi yiyip az önce tekrar yukarı çıktım. Pencereden gördüğüm ağaçların üstüne, batan güneşin kızıllığı yayılıyor; ben de yolcuların dönmesini sabırsızlıkla beklerken oyalanmak için yine günlüğümün başına geçiyorum. Hesaplamalarıma göre şimdiye kadar varmış olmaları gerekirdi. Akşam sessizliğinde ev ne kadar sakin ve ıssız! Tanrım! Tekerlek seslerini duyup aşağı koşarak kendimi Laura’nın kolları arasına bırakmama daha kaç dakika var?

Zavallı küçük köpek! Keşke Blackwater Park’taki ilk günüme ölüm bulaşmamış olsaydı, alt tarafı başıboş bir köpeğin ölümü de olsa.

Welmingham. Yazdığım bu özel sayfaları karıştırırken bunun, Mrs. Catherick’in yaşadığı yerin adı olduğunu görüyorum. Yazdığı notu hâlâ saklıyorum, Sir Percival’ın zoruyla, talihsiz kızıyla ilgili yazdığım o mektuba verdiği yanıtı. Bir ara, fırsat bulduğumda kendimi tanıtmak için o notu da yanıma alıp Mrs. Catherick’le karşılıklı görüşerek bir şeyler öğrenmeye çalışacağım. Ziyaretini Sir Percival’dan saklamak istemesine anlam veremiyorum ve her şeye rağmen kızı Anne’in buralarda olmadığından da öyle kâhya kadın kadar emin değilim. Böyle bir durumda Walter Hartright olsa ne derdi? Zavallı, sevgili Hartright! Onun samimi öğütlerinin ve yardımseverliğinin yokluğunu şimdiden hissetmeye başlıyorum.

Galiba bir şey duydum. Aşağıda koşuşturanlar mı var ne? Evet! Nal seslerini duyuyorum ve tekerlek seslerini...

II

15 Haziran – Gelişlerinin telaşı biraz yatıştı. Yolcular döneli iki gün oluyor ve bu süre Blackwater Park’taki yeni hayatımızı iyi kötü düzene koymaya yetti. Artık günlüğüme geri dönüp her zamanki gibi sakin sakin yazmaya devam etmeyi deneyebilirim.

Sanırım Laura döndüğünden beri edindiğim tuhaf bir izlenimi yazarak başlamalıyım.

Ailenin iki ferdi ya da iki yakın dost birbirinden ayrıldığında; biri yurtdışına gidip diğeri arkada kaldığında, giden akrabanın ya da dostun dönüşündeki ilk karşılaşmada o kişi hep bir üstünlük kazanmış gibi görünür. Birinin hevesle edindiği yeni fikir ve alışkanlıklar diğेरinin koruduğu eski fikir ve alışkanlıklarla birden karşılaşınca birbirini en çok seven akrabalar, en yakın dostlar bile ilk başta birbirine mesafeli yaklaşır, aralarına her ikisinin de beklemediği ama engelleyemediği bir soğukluk girer. Laura’ya kavuşmuş olmanın verdiği ilk mutluluğun, konuşabilecek kadar sakinleşip el ele tutuşarak soluklanmak için oturmamızın hemen ardından bu soğukluğu hissettim; onun da

hissettiğini görebiliyordum. Artık eski alışkanlıklarımıza büyük ölçüde geri döndüğümüzden bu soğukluk kısmen ortadan kalktı; büyük olasılıkla çok geçmeden de tamamıyla yok olacak. Ama bunun, tekrar birlikte yaşamaya başladığımızda Laura hakkında edindiğim ilk izlenimleri etkilediği kesin, işte sırf bu yüzden burada bundan söz etmem gerektiğini düşündüm.

O benim hiç değişmediğimi düşünüyor, ama ben onu değişmiş buldum.

Dış görünüşü değişmiş; bir bakıma karakteri de değişmiş. Eskisi kadar güzel olmadığını söyleyemem; yalnızca benim onu eskisi kadar güzel bulmadığımı söyleyebilirim.

Ona benim gözümle bakmayanlar, onu benim hatırladığım gibi hatırlamayanlar muhtemelen güzelleşmiş olduğunu düşünecektir. Yüzüne renk gelmiş, yanakları dolmuş, eskisine oranla daha kararlı bir ifadesi var; vücut şekli daha bir ortaya çıkmış, hareketleri de bekâr günlerine oranla daha güven dolu ve rahat. Ama ona baktığımda bir eksiklik hissediyorum, vaktiyle Laura Fairlie'nin mutlu ve masum hayatında olan ama Lady Glyde'da olmayan bir şey var. Bir zamanlar yüzünde bir tazelik, bir tatlılık, sürekli değişen ama hiç silinmeyen yumuşak bir güzellik vardı; o güzelliğin büyüsunü kelimelere ya da zavallı Hartright'in dediği gibi resme dökülebilmek mümkün değil. Bu, kaybolmuş. Döndüğü akşam, ani karşılaşmamızın heyecanı ile rengi attığında yüzünde o güzelliğin hafif bir yansımasını görür gibi oldum, ama o günden beri bir daha hiç görmedim. Mektupların hiçbiri beni ondaki değişikliğe hazırlamamıştı. Aksine, evliliğin onu, en azından dış görünüşünü değiştirmede düşünmemeye neden olmuşlardı. Belki o zamanlar mektuplarını yanlış yorumlamıştım, şimdi de yüzünü mü yanlış yorumluyorum? Hiç önemi yok! Son altı ayda ister güzelleşmiş ister çirkinleşmiş olsun, bu ayrılıktan sonra o benim için eskisinden de değerli artık, evliliğinin en azından böyle bir yararı oldu.

İkinci değişiklik, yani karakterinde fark ettiğim değişiklik beni hiç şaşırtmadı, çünkü mektupları beni buna hazırlamıştı. Yalnızca mektuplaşarak haberleşebildiğimiz ayrılığımız süresince evlilik hayatıyla ilgili ayrıntılara girmeye ne kadar isteksizdiyse eve döndükten sonra da hâlâ öyle. Bu yasak konuya girmeyi ilk denediğimde elini öyle bir bakış ve tavırla dudaklarımın üzerine kapadı ki içim burkularak, adeta canım yanarak onun genç kızlık günlerini, aramızda hiç sır olmadığı geçmişteki o mutlu günleri hatırladım.

“Seninle baş başa kaldığımızda, Marian,” dedi, “evliliğimi olduğu gibi kabul ederek bu konuda olabildiğince az düşünüp konuşursak ikimiz de daha mutlu olur, birbirimize karşı daha rahat davranırız. Eğer söyleyeceklerim yalnız beni ilgilendirselerdi,” diye devam etti, belimdeki kurdeleyle sinirli sinirli oynayarak, “sana kendimle ilgili her şeyi söyledim. Ama öyle değil, kocamı da ilgilendiriyorlar ve artık evli olduğuma göre hem onun hem senin hem de benim, üçümüzün de iyiliği için bu konulara girmesem daha iyi olur diye düşünüyorum. Anlatacaklarım seni üzer diye söylemiyorum bunu, sakın böyle düşünme. Ama artık sana kavuştuğuma göre çok mutlu olmak istiyorum; senin de çok mutlu olmanı istiyorum...” Birdenbire durup konuştuğumuz odaya, benim odama şöyle bir baktı. “Ah!” diye bağırdı yüzünde tanıdık bir şey görmekten kaynaklanan bir gülümsemeyle ellerini çırparak. “İşte bir eski dost daha buldum bile! Kitaplığın, Marian, senin şu değerli, küçük, eski püskü Hint ağacı kitaplığın, onu Limmeridge'ten getirdiğine ne kadar sevindim! Ve yağmur yağdığı anda hep kullandığın şu korkunç, ağır erkek

şemsiyesi! En başta ve hepsinden önemlisi de bana tıpkı her zamanki gibi bakan senin o sevgili, esmer, zeki, kara yüzün! Buradayken sanki yine evimizdeymişiz gibi hissediyorum. Burası evimize daha da çok benzesin diye ne yapabiliriz? Babamın portresini kendi odama değil seninkine asacağım, Limmeridge'ten getirdiğim bütün değerli şeylerimi de burada tutacağım, her gün bu tanıdık dört duvarın arasında saatlerce oturacağız seninle," dedi. Ansızın ayağımın dibindeki tabureye oturdu, başını kaldırıp içtenlikle yüzüme bakarak, "Ah, Marian! Evlenip beni bırakıp gitmeyeceğine söz ver. Belki bencilce olacak ama bekârlık o kadar daha iyi ki, tabii eğer, eğer kocanı çok sevmiyorsan, ama sen benden başka kimseyi çok sevmeyeceksin, değil mi?" dedi ve tekrar sustu; ellerimi kucağımda birleştirip yüzünü avuçlarıma gömdü. "Son zamanlarda hiç kimseyle yazıştığın var mı?" diye sordu; kısık ve ansızın değişiveren bir sesle. Ne sormak istediğini anladım, ama hemen yanıt vererek onu cesaretlendirmemem gerektiğini düşündüm. "Ondan haber aldın mı?" diye devam etti; hâlâ yüzünü kapamış olduğu ellerimi öperek daha açıkça sorduğu bu soruyu hoş görmemi sağlamaya çalışıyordu. "O iyi mi, mutlu mu, mesleğinde ilerliyor mu? Kendini toplayabilmiş mi ve beni unutmuş mu?"

Laura'nın bu soruları sormamış olması gerekirdi. Sir Percival'ın nişanlılığın devamını uygun gördüğü, Laura'nın da bana Hartright'in resim defterini teslim ettiği sabah kendi verdiği kararı hatırlamış olması gerekirdi. Ama heyhat! Ara sıra tökezleyip sözünden geri dönmeden verdiği doğru karara bağlı kalabilen kusursuz bir insan var mıdır? Bir kere gerçek aşkı tattıktan sonra onu yüreğinden söküp atabilen bir kadın var mıdır? Kitaplar bize böyle olağanüstü insanlar olduğunu söylerler, buna karşılık kendi deneyimlerimiz ne gösterir?

Onu kınamaya kalkışmadım: Belki onun yerindeki başka bir kadının en yakın dostundan bile saklayacağı şeyi korkusuz bir açık yüreklilikle benimle paylaşmasını gerçekten takdir ettiğim için, belki de onun yerinde olsam ben de aynı soruları sorar, aynı şeyleri düşünürdüm diye. Dürüstçe yapabileceğim tek şey son zamanlarda Walter'la mektuplaşmadığımızı söylemekti, sonra da lafı daha az tehlikeli konulara çevirmek.

Görüşmemizde, döndüğünden beri onunla yaptığım ilk baş başa görüşmede üzülmemen neden olacak çok şey vardı. Evliliğinin, hayatımızda ilk kez aramıza yasak bir konu sokarak ilişkimizi değiştirmesi; kendi sözlerinden yola çıkarak kocasıyla arasında hiçbir sıcaklık, hiçbir yakınlık olmadığına üzülerek ikna olmam; Laura'nın hâlâ (ne kadar masum ve zararsız olursa olsun) o talihsiz yakınlığın eskisi kadar etkisi altında olduğunu üzülerek fark etmem; onu benim kadar seven, benim kadar düşünen bir kadın için bunları öğrenmek çok üzücüydü.

Tek tesellim var, beni rahatlatabilecek olan ve rahatlatan tek bir teselli. Karakterindeki tüm incelik ve yumuşaklık, doğasındaki tüm samimi şefkat, ona yaklaşan herkesin onu sevmesini sağlayan o tatlı, basit, kadınsı çekicilik de onunla birlikte geri döndü. Diğer izlenimlerimden arada sırada kuşku duyduğum oluyor. Bu sonuncusundan, en iyi ve en memnuniyet verici olanındansa gitgide daha emin oluyorum.

Artık Laura'yı bir kenara bırakıp yol arkadaşlarından söz edeyim. İlk önce kocasından başlamalıyım. Dönüşünden bu yana Sir Percival'da, hakkında daha iyi şeyler düşünmemi sağlayacak neler gözlemledim?

Pek bir şey söyleyemeyeceğim. Döndüğünden beri ufak tefek aksiliklerden ve

sıkıntılardan yakasını kurtaramıyor; bu koşullarda hiç kimse çevresine en iyi haliyle görünemez. Sanırım İngiltere'den ayrıldığından beri kilo vermiş. Sıkıcı öksürüğünün ve huzursuzluğunun da arttığı kesin. Davranışları, en azından bana karşı davranışları eskisine oranla daha kaba. Döndüğü akşam beni hiç de öyle eski günlerdeki gibi resmiyetle ve nezaketle selamlamadı, kibarca "Hoş geldin," demedi, beni gördüğüne özellikle memnun olmuş gibi bir hali yoktu; yalnızca elimi şöyle bir sıkıp, "Nasılsınız, Miss Halcombe? Sizi tekrar gördüğüme sevindim," dedi. Beni Blackwater Park'ın demirbaşlarından biri sayar gibiydi, doğru yerde bulduğu için memnun oldu, sonra da önemsemeden geçip gitti.

Çoğu erkek başka yerde gizlediği huylarını kendi evinde belli eder, Sir Percival da şimdiden düzene ve alışkanlıklarına fazlasıyla düşkün olduğunu gösterdi, onun bu yönünü yeni öğreniyoruz. Kütüphaneden bir kitap alıp masanın üstünde bırakacak olsam peşimden gelip kitabı yerine kaldırıyor. Ayağa kalkıp sandalyemi oturduğum yerde bırakacak olsam onu dikkatle duvar dibindeki eski yerine koyuyor. Halının üstüne düşen çiçek yapraklarını topluyor, bir yandan da sanki onlar halıyı yakacak kor parçalarıymış gibi kendi kendine söyleniyor, masa örtüsünde ufak bir kırışık ya da sofrada eksik bir bıçak olsa sanki onun şahsına hakaret etmişler gibi hizmetçilere bağırıp çağırıyor.

Döndüğünden beri onu rahatsız eden ufak tefek sıkıntılar olduğundan söz etmiştim. Kendisinde gördüğüm bu olumsuz değişikliklerin çoğunun nedeni bunlar olabilir. Kendimi böyle olduğuna ikna etmeye çalışıyorum, çünkü şimdiden gelecek için umudumu yitirmek istemiyorum. Uzun bir yolculuktan döndükten sonra daha evine ayak basar basmaz bir sıkıntıyla yüz yüze gelmek her erkeğin canını sıkar, Sir Percival'ın gerçekten böyle tatsız bir durumla karşılaştığına ben de şahit oldum.

Döndükleri akşam evin beyini, hanımını ve konuklarını karşılamak üzere kâhya kadın da benim peşimden hole geldi. Sir Percival son zamanlarda kendisini arayan olup olmadığını sordu. Bunun üzerine kâhya kadın ona, daha önce bana söz etmiş olduğu ziyaretçiden, Sir Percival'ın ne zaman döneceğini sormak için uğrayan yabancı beyden söz etti. Sir Percival hemen bu beyefendinin adını sordu. Adını bırakmamıştı. Beyefendi ne istiyordu? Ne istediğini de söylememişti. Nasıl bir beyefendiydi? Kâhya kadın tarif etmeye çalıştı, ama Sir Percival'ın onu tanımasını sağlayacak belirli bir özelliğini hatırlayamadı. Sir Percival kaşlarını çattı, ayağını öfkeyle yere vurdu ve hiç kimseyi umursamadan yürüyüp gitti. Böyle ufak tefek bir şey için niçin bu kadar sinirlendiğini bilemiyorum, ama çok sinirlendiği kesindi.

Bu durumda, içten içe kafasını meşgul eden sıkıntılarından kurtulana dek kendi evindeki konuşma ve davranışlarıyla ilgili kesin bir yargıya varmasam iyi olacak, sanırım. Yeni bir sayfa açacağım ve şimdilik bu sayfalarda Laura'nın kocasını rahat bırakacağım.

Sıra konuklara, Kont ve Kontes Fosco'ya geldi. Önce Kontes'ten başlayacağım ki o kadını bir an önce aradan çıkarayım.

Laura, gördüğümde halasını tanıyamayacağımı söylerken kesinlikle abartmıyormuş. Daha önce evliliğin bir kadını Madam Fosco kadar değiştirdiğini hiç görmemişim.

Eleanor Fairlie iken (yani otuz yedi yaşındayken) özentili konuşmalarının sonu gelmez, kibirli ve aptal kadınların cefakâr erkek milletine zorla yaptırabileceği her türden ufak tefek taleple talihsiz adamları deli ederdi. Oysa Madam Fosco olarak (şimdi kırk üç yaşında) tek kelime etmeden, tuhaf bir tavır takınarak içine kapanıp saatlerce oturuyor.

Yüzünün iki yanındaki son derece gülünç lülelerin yerini şimdi eski moda peruklarda görülen sert, kısa bukleler almış. Başına sade, küçük bir şapka oturtuyor; bu şapka sayesinde onu bildim bileli ilk kez doğru dürüst bir kadına benzemiş. Bir zamanlar herkesin gözleri önünde olanı –kadın iskeletinin kürek ve köprücük kemiklerinin üst kısmında kalan bölümünü kastediyorum– artık kimse (kocasını saymıyorum, elbette) görmüyor. Genç kızlığında güleceği ya da aklına eserse tersleneceği türden, yakaları kapalı, siyah ya da gri sade elbiseler giyerek bir köşede saatlerce sessiz sessiz oturuyor, kuru beyaz elleri (öyle kuru ki derisi pul pul olmuş) hiç durmadan ya tekdüze bir nakış işlemekle ya da Kont için sayısız küçük sigaralar sarmakla meşgul. Soğuk mavi gözlerini işinden kaldırdığı ender zamanlarda sadık bir köpeğin gözlerinde görmeye alıştığımız itaatkâr, sorgu dolu bakışlarla kocasına bakıyor. Bu buz gibi maskesinin şu âna dek yalnızca bir iki kez, Kont’un konuştuğu ya da özel bir ilgi gösterir gibi olduğu (hizmetçiler dahil) her kadına duyduğu bastırılmış kıskançlıkla içten içe erir gibi olduğunu gördüm. Bunun dışında sabah, öğle, akşam, içeride ve dışarıda, iyi ya da kötü havada, her zaman ve her yerde buz gibi soğuk ve taş gibi sert. Ondaki bu olağanüstü değişiklik, hiç kuşkusuz, toplumun genel çıkarları açısından iyi bir şey, zira onu kimsenin işine engel olmayan uysal, sessiz, kendi halinde bir kadın yapmış. Gerçek kişiliğinin iyi ya da kötü yönde ne denli değiştiği ayrı bir mesele. Bir-iki defa mühürlü dudaklarında ani ifade değişiklikleri gördüğüm, sakin sesinde ani ton farkları duyduğum ve bu bastırılmış halinin doğasındaki, eski hayatının özgürlüğünde kimseye zarar vermeden uçup giden tehlikeli bir şeyi gizlediğinden kuşkulandığım oldu. Tamamen yanılıyor olmam da pekâlâ mümkün. Ama yine de yanılmadığımı sanıyorum. Neyse, zaman gösterecek.

Ya bu müthiş değişikliği yaratan sihirbaz, o dik başlı İngiliz kadını, akrabalarının tanıyamayacağı kadar terbiye eden o yabancı koca Kont Fosco? Kont nasıl bir adam?

Şöyle özetleyebilirim: Eline geçen her şeyi terbiye edebilecek bir adama benziyor. Bir kadın yerine dişi bir kaplanla evlenseydi, onu da evcilleştirirdi. Benimle evlenseydi, ben de karısı gibi onun sigaralarını sarardım, bana baktığında ben de karısı gibi dilimi tutardım.

Neredeyse bu gizli sayfalarda bile itiraf etmekten korkuyorum. Bu adam benim merakımı uyandırdı, ilgimi çekti, kendini bana zorla sevdirdi. İki kısacık günde hakkında olumlu düşünmemi sağladı, bu mucizeyi nasıl gerçekleştirdiğini hiç bilmiyorum.

Şu anda düşünürken onu nasıl da açıkça gözümün önüne getirebildiğime hayret ediyorum! Sir Percival’dan, Mr. Fairlie’den, Walter Hartright’dan ya da Laura dışında aklıma gelen herhangi bir insandan çok daha net getirebiliyorum onu gözümün önüne! Sesi, sanki şu anda konuşuyormuş gibi çınlıyor kulaklarımda. Dün anlattıklarını sanki şu anda duyuyormuşum gibi kelimesi kelimesine hatırlıyorum. Onu nasıl anlatsam? Dış görünüşünde, alışkanlıklarında ve zevklerinde başka birinde görsem en ağır şekilde eleştireceğim tuhaflıklar var. Onu eleştiremeyişimin ya da alaya alamayışımın nedeni nedir?

Örneğin, son derece şişman. Bundan önce, şişman insanlardan özellikle hoşlanmazdım. Şişman insanların iyi huylu olduğuna dair o yaygın inancın, yalnızca iyi huylu insanların şişmanladığına ya da fazladan alınan birkaç kilonun o kişinin karakterini olumlu etkileyeceğine inanmakla aynı şey olduğunu düşünmüşümdür. En sıska ve en kötü

komşuları kadar adi, zalim ve acımasız olan şişmanları örnek göstererek bu iki saçma iddiayla sürekli savaşmışımdır. VIII. Henry iyi huylu bir adam mıydı, diye sormuşumdur, Papa VI. Alexander iyi bir adam mıydı? Ya Mr. ve Mrs. Manning, onların ikisi de acayip şişman değiller miydi, diye.¹² İngiltere’de bulabileceğiniz en acımasız kadınlar topluluğu olarak bilinen paralı hemşirelerin çoğu aynı zamanda İngiltere’de bulabileceğiniz en şişman kadınlar değiller mi, diye sormuşumdur; bunun gibi onlarca örnek verebilirim, bugünden de eskiden de; bizden de başka ülkelerden de; üst tabakadan da alt tabakadan da. Bu konudaki kesin kanaatime rağmen VIII. Henry kadar şişman olan Kont Fosco bir gün içinde itici şişmanlığının bir engel oluşturmaya izin vermeden beni etkilemeyi başardı. Gerçekten de hayret verici!

Yüzü mü iyi bir izlenim bıraktı acaba?

Yüzü olabilir. Yüzü Napoléon’un büyük boyutlu bir benzeri gibi. Onun yüz hatları da Napoléon’un kiler gibi son derece düzgün. Yüz ifadesi de büyük askerin yüzündeki o muhteşem serinkanlı, değişmez kudreti anımsatıyor. Başlangıçta bu çarpıcı benzerlikten etkilendim elbette, ama onda beni bu benzerlikten çok daha fazla etkileyen başka bir şey var. Bu başka şey, sanırım gözlerinde. Hayatımda gördüğüm en derin bakışlı gri gözler onlar; ara sıra içlerinde soğuk, berrak, güzel ve karşı konmaz bir pırıltı beliriyor, beni bakmaya mecbur ediyor, ama bakınca da bende öyle duygular uyandırıyor ki bunları hissetmemeyi tercih ediyorum. Yüzünün ve başının geri kalanında tuhaflıklar var. Örneğin, aşırı solgun teni koyu kestane saçlarıyla o kadar uyumsuz ki saçının peruk olduğundan kuşkuluyorum; (Sir Percival’ın dediğine göre) altmış yaşına yaklaşmış olmasına rağmen sinekkaydı tıraş edilmiş yüzü de benimkinden daha az kırışık buruşmuş. Ama onu, benim gözümde, tanıdığım diğer erkeklerden farklı kılan özellikler bunlar değil. Onu, bütün öteki insanlardan ayıran belirgin özellik, şu anda görebildiğim kadarıyla, tamamıyla gözlerinin o olağanüstü bakışında ve bakışlarının o olağanüstü gücünde.

Onun hakkında iyi düşünmemde davranışlarının ve dilimize hâkim oluşunun da az çok etkisi olmuştur. Bir kadını dinlerken yüzüne sessiz bir saygı ifadesi, memnun ve ilgili bir ifade yerleşiyor; bir kadınla konuşurken de sesinde gizli bir yumuşaklık duyuluyor ki ne dersek diyelim buna hiçbirimiz karşı koyamayız. İngilizceye fevkalade hâkim olması burada da işine yarıyor. İtalyanların çoğunun bizim kıvrak, sert sesli Kuzeyli dilimize nasıl olağanüstü ustalıkla hâkim olduğunu sıklıkla duyardım, ama Kont Fosco’yu görene dek hiçbir yabancıya İngilizceyi onun gibi konuşabileceğine inanmazdım. Bazen aksanından onun bizim kendi milletimizden olmadığını anlamak neredeyse imkânsız oluyor; akıcılığına gelince, Kont kadar duraklamadan ve tekrara başvurmadan konuşan İngiliz çok azdır. Kurduğu cümlelerin yapısı az çok yadırganabilir, ama yanlış bir ifade kullandığını ya da bir kelimeyi bulamayıp duraksadığını şimdiye kadar hiç görmedim.

Bu garip adamın ufak tefek özelliklerinin tümünde göze çarpan bir başkalık ve şaşırtıcı bir karşıtlık var. Şişman ve yaşlı olmasına karşın hareketleri hayret edilecek kadar rahat ve çevik. Odanın içinde biz kadınlar kadar sessiz; dahası üstün ve keskin zekâlı olduğu tartışılmaz olmasına rağmen en zayıfımız kadar ürkek bir duyarlılığı var. Ani bir ses karşısında o da Laura gibi hep irkiliyor. Dün Sir Percival spanyellerden birini dövünce öyle bir irkilip ürperdi ki Kont’a oranla şefkatten ve yumuşaklıktan yoksun olduğum için ben kendimden utandım.

Bu olayı anlatınca onun henüz söz etmediğim en tuhaf özelliklerinden bir geldi aklıma; evcil hayvanlara beslediği olağanüstü sevgi.

Hayvanlarından bazılarını Avrupa'da bırakmış, ama bu eve yanında bir Avustralya papağanı, iki kanarya ve koca bir beyaz fare ailesi getirmiş. Bu tuhaf hayvancıklarının her türlü ihtiyacını kendi karşılıyor; onlara kendini şaşılacak derecede alıştıırıp sevdirmiş. Başka herkese son derece hırçın ve haince davranan papağan ona kesinlikle bayılıyor. Kont, kafesinden çıkmasına izin verdiğinde kucağına atlıyor, iri gövdesinden yukarı tırmanıyor ve ibiğini onun çift katlı gıdısına sevecenlikle sürüyor. Kanaryaların kafesinin kapısını açıp onlara seslenir seslenmez, zekice eğitilmiş tatlı hayvancıklar korkusuzca eline tünüyorlar, onlara, "Yukarı çıkın," dediği zaman açık tuttuğu tumbul parmaklarını tek tek tırmanıyorlar ve en üst parmağa geldiklerinde keyiften boğazlarını parçalarcasına ötüyorlar. Beyaz fareleri kendi tasarladığı, renkli tellerden yapılmış küçük bir pagodada yaşıyorlar. Onlar da neredeyse kanaryalar kadar evciller ve kanaryalar gibi onlar da serbest bırakılıyorlar. Kont'un her tarafına tırmanıyor, ceketinin içine girip çıkıyor, geniş omuzlarının üstünde kar beyaz çifte kumrular gibi oturuyorlar. Farelerini öbür hayvanlarından da çok seviyor gibi, onları öpüyor, onlara gülümsüyor, çeşit çeşit sevgi sözcükleriyle sesleniyor. Böyle çocuksu merak ve zevklere sahip bir İngiliz erkeği olduğunu düşünmek mümkün olsaydı bile o erkek, yetişkinlerin olduğu bir ortamda bu zevklerinden kesinlikle utanır ve özür dilerdi. Ama Kont, belli ki, devasa cüssesiyle çelimsiz hayvanları arasındaki şaşırtıcı karşıtlığı gülünç bulmuyor. Bir grup İngiliz avcının arasında bile olsa beyaz farelerini usulca öper, kanaryalarıyla cıvıldaşır ve avcılar ona kahkahalarla gülerken barbar oldukları için onlara yalnızca acır.

Bunları yazarken kulağa ne kadar inanılmaz geldiklerinin farkındayım, ama şu bir gerçek ki papağanına yaşlı bir kadın gibi düşkün, beyaz farelerinin bakımı konusunda küçük bir oğlan çocuğu kadar hünerli olan bu adam onu heyecanlandıracak bir konu olduğunda cüretkâr bir açık fikirlilikle, her dilden kitaplara hâkimiyetiyle ve Avrupa başkentlerinin yarısındaki toplum hayatına dair deneyimlerine dayanarak konuşuyor; bu da onu medeni dünyadaki her toplulukta seçkin bir kişi yapmaya yeter. Bu kanarya eğitimcisi ve fare tapınağı mimarı, (Sir Percival'ın bana söylediğine göre) yaşayan ilk deneysel kimyagerlerden biriymiş ve birçok başka harika şeyin yanı sıra öldükten sonra bedeni sonsuza dek bozulmadan saklamak için de bir yol bulmuş. Ani sesler karşısında irkilecek, bir spanyele dayak atıldığını gördüğünde ürkecek kadar sınırları hassas olan bu şişman, üşengeç, yaşlı adam geldiğinin ertesi sabahı ahırlara gidip elini zincirli bir tazının, yemeğini veren bakıcısının bile uzak durduğu son derece vahşi bir hayvanın başına koydu. Karısı ve ben de yanındaydık; sonra olanları ne kadar kısa sürmüş olsalar da asla unutamam.

"O köpeğe dikkat edin, beyefendi," dedi bakıcı, "herkese saldırır!" Kont sakın sakın, "Saldırır çünkü herkes ondan korkuyor," dedi. "Bakalım bana saldıracak mı?" Ve on dakika önce üzerlerinde kanaryaların yürüdüğü sararmış parmaklarını korkunç yaratığın başına koyup hayvanın gözlerinin içine baktı. "Siz büyük köpekler hepiniz korkaksınız," dedi hayvanı aşağılayarak, yüzüyle köpeğinki arasında bir karış ancak vardı. "Zavallı bir kediyi öldürürsün, seni korkak şeytan. Karnı zil çalan bir dilenciye saldırırsın, seni korkak şeytan. Gafil avlayabileceğin her şeye, senin o koca bedeninden ya da hain beyaz dişlerinden,

salyaları akan, kana susamış ağzından korkan her şeye saldırırsın. Şu anda beni boğazlayabilirsin, seni zalim, sefil kabadayı, ama yüzüme bile bakamıyorsun çünkü senden korkmuyorum. Fikir değiştirip dişlerini boynuma geçirecek misin? Pöh! Nerede!” Bahçedeki adamların şaşkınlığına gülerek arkasını döndü; köpek de yavaşça kulübesine sokuldu. “Ah! Güzel ceketim!” dedi dokunaklı bir sesle. “Ne diye geldim buraya! Hayvanın salyası güzel, temiz ceketime bulaşmış.” Bu sözler onun başka bir anlaşılmaz tuhaflığını ortaya koyuyor. Giyim kuşama en boş kafalılar kadar meraklı, Blackwater Park’a geldiğinden beri, iki gün içinde hepsi de göz alıcı renklerde, hepsi de ona bile bol gelecek kadar büyük dört muhteşem ceket giyip çıkardı.

Ufak tefek meselelerde gösterdiği beceriklilik ve idarecilik, karakterindeki tuhaf tutarsızlıklarla gündelik zevk ve uğraşlarındaki çocuksuluk kadar göze çarpıyor.

Burada kaldığı sürece hepimizle iyi geçinmek niyetinde olduğunu şimdiden görebiliyorum. Belli ki Laura’ nın, kendisinden hoşlanmadığının farkında (Laura’yı biraz zorlayınca bu kadarını itiraf etti), ama onun çiçeklere bayıldığını da öğrenmiş. Laura ne zaman isteyecek olsa Kont’un hep ona verecek kendi elleriyle toplayıp düzenlediği bir demeti oluyor; aynı çiçeklerden aynı şekilde yapılmış ikinci bir demeti de daha o kendini mağdur hissedemeden buz gibi kıskançlığını yatıştırmak için karısına vermek üzere kurnazca hazır tutuyor. Kontes’i (toplum içinde) idare edişi görülmeye değer. Onu eğilerek selamlıyor; ona hep “meleğim” diye sesleniyor, kanaryalarını parmaklarının üzerinde ona götürüp karşısında şarkılar söyletiyor, Kontes’ten sigara aldığı zaman onun elini öperek, cebindeki bir kutudan erik şekerlemeleri çıkarıp şakacı bir tavırla karısının ağzına koyarak karşılık veriyor. Kontes’i terbiye ettiği demir sopayı bizlerin yanında hiç ortaya çıkarmıyor, o özel bir sopa ve hep üst katta tutuluyor.

Benim kalbimi fethetmek için kullandığı yol ise bambaşka! Benimle bir erkekmişim gibi ciddi ve mantıklı konuşarak gururumu okşuyor. Evet! O yanımda değilken bunu nasıl yaptığını görebiliyorum; burada, kendi odamdayken onu düşündüğümde gururumu okşadığını fark edebiliyorum, ama alt kata inip tekrar yanına gittiğimde yine gözlerimi kör edecek, yine gururumu okşayacak, sanki ne yaptığını hiç anlamamışım gibi! Laura ve karısı gibi beni de idare edebiliyor, tıpkı ahırların önünde tazıyı ya da günün her saati Sir Percival’ı idare ettiği gibi. “Sevgili Percival! Senin sert İngiliz mizacına bayılıyorum!” Sir Percival’ın onun kadınsı zevk ve uğraşlarına ilişkin en kaba yorumlarını bile Baronet’e hep ilk adıyla hitap ederek, yüzünde hep üstünlük taslayan sakin bir gülümsemeyle, onun omzunu sıvazlayarak ve dik başlı oğluna sevecenlikle katlanan iyi huylu bir baba gibi savuşturuyor.

Kendine has tuhaflikları olan bu adama elimde olmadan duyduğum ilgiden dolayı Sir Percival’a onun geçmişi hakkında bazı şeyler sordum.

Sir Percival bu konuda ya çok az şey biliyor ya da bana bildiklerinin pek azını söyledi. Kont’la yıllar önce daha önce söz ettiğim tehlikeli koşullarda, Roma’da tanışmış. O günden beri Londra, Paris ve Viyana’da sürekli birlikte olmuşlar, ama Kont yıllardır memleketine adım atmadığı için bir daha hiç İtalya’da bir araya gelmemişler. Kont, belki de bir siyasi haksızlığa kurban gitmiştir. Ne olursa olsun, vatanseverce bir kaygıyla İngiltere’deki vatandaşlarının izini kaybetmemeye kararlı görünüyor. Geldiği akşam en yakın kasabaya kadar uzak olduğumuzu ve orada yaşayan İtalyan tanıdığımız olup

olmadığını sordu. Avrupa'dan insanlarla yazıştığı da kesin, çünkü ona gelen mektupların üstünde türlü türlü pul oluyor; bu sabah onlardan birini gördüm; masasının üstünde duruyordu ve üzerinde kocaman resmî damgaya benzer bir mühür vardı. Belki İtalyan hükümetiyle yazışıyordur. Ama bu fikir onun bir politik sürgün olduğu görüşümle pek bağdaşmıyor.

Kont Fosco hakkında ne çok şey yazmışım! Peki, zavallı sevgili Mr. Gilmore'un taviz vermez resmiyetiyle soracak olursak, bütün bunlardan ne sonuç çıkıyor? Yalnızca bu kısa tanışıklığa rağmen Kont'tan ister istemez tuhaf bir şekilde hoşlandığımı yineleyebilirim. Kont'un Sir Percival'a nasıl açıkça sözü geçiyorsa beni de aynı şekilde etkisi altına almış görünüyor. Şişman dostuna rahat ve bazen de kaba davranırsa da Sir Percival'ın Kont'u ciddi anlamda kızdırmaktan korktuğunu açıkça görüyorum. Acaba ben de mi korkuyorum? Hayatımda kendime düşman etmekten bu kadar çekineceğim başka bir erkek tanımamıştım. Bunun nedeni ondan hoşlanmam mı, yoksa korkmam mı? Kont Fosco'nun kendi dilinde söyleyeceği gibi, Chi sa? Kim bilir?

16 Haziran – Bugün kendi düşüncelerim ve izlenimlerim dışında yazacak bir şeyim daha var. Laura'yla benim tanımadığımız ve anlaşılan Sir Percival'ın da beklemediği bir ziyaretçi geldi.

Hepimiz verandaya açılan camlı kapıları olan odada öğle yemeğindeydik; (tatlıya yatılı okulda okuyan kızlar dışında dünyada kimsenin olamayacağı kadar düşkün olan) Kont dördüncü turtasını isteyerek bizi güldürmüştü ki uşak içeri girip bir ziyaretçi geldiğini haber verdi.

“Mr. Merriman geldi, Sir Percival ve hemen sizi görmek istiyor.”

Sir Percival irkildi ve adama öfkeli bir telaşla baktı.

Kulaklarına inanamıyormuş gibi, “Mr. Merriman mı?” diye yineledi.

“Evet, Mr. Percival. Londra'dan, Mr. Merriman.”

“Nerede?”

“Kütüphanede, Sir Percival.”

Sir Percival bu son yanıtı duyar duymaz masadan kalktı ve tek kelime etmeden telaşla odadan çıktı.

“Mr. Merriman kim?” diye sordu Laura.

“Hiçbir fikrim yok,” diyebildim yalnızca.

Kont dördüncü turtasını yemiş, hırçın papağanıyla ilgilenmek için sehpalardan birinin başına gitmişti. Omzunda papağanıyla bize dönüp, “Mr. Merriman, Sir Percival'ın avukatıdır,” dedi sakin sakin.

Sir Percival'ın avukatı. Bu, Laura'nın sorusunu açıkça yanıtlıyordu; yine de bu koşullarda tatminkâr bir yanıt değildi. Eğer Mr. Merriman'ı müvekkili çağırtmışsa, onun bu çağrıya uyararak Londra'dan kalkıp gelmiş olmasında şaşılacak bir şey yoktu. Ama bir avukat, Londra'dan Hampshire'a çağrılmadan geliyorsa ve gelişi, evine geldiği beyfendiyi ciddi anlamda şaşırtıyorsa, avukatın çok önemli ve çok beklenmedik haberler getirdiğini düşünmek gayet yerinde olur; bu haberler çok iyi ya da çok kötü olabilir ama her iki durumda da sıradan olamaz.

Laura'yla ben hiç konuşmadan, huzursuzca, ne olduğunu merak ederek ve Sir

Percival'ın çabucak dönmesini bekleyerek sofrada en az on beş dakika daha oturduk. Sir Percival döneceğe benzemiyordu, biz de odadan çıkmak üzere sofradan kalktık.

Kuşu hâlâ omzunda olan Kont, her zamanki kibarlığıyla, papağanını beslediği köşeden yaklaşıp bize kapıyı açtı. İlk önce Laura'yla Madam Fosco çıktılar. Tam ben de arkalarından çıkacaktım ki yanından geçerken Kont eliyle bir işaret yapıp bana çok tuhaf bir şey söyledi.

O anda aklımdan geçeni ona açıkça söylemişim gibi bana sakın sakın karşılık verdi, "Evet," dedi, "evet, Miss Halcombe, önemli bir şey olmuş."

"Ben öyle bir şey demedim," demek üzereydim ama hırçın papağan kanatlarını çırpıp öyle bir ses çıkardı ki bir anda sinirlerim altüst oldu ve odadan hemen çıktığıma memnun oldum.

Merdivenin başında Laura'yla buluştum. Onun kafasını da benim kafamdaki, Kont Fosco'nun keşfetmiş olduğu düşünce kurcalıyordu; konuştuğu zaman da adeta Kont'un sözlerini tekrarlardı. O da bana, gizlice, önemli bir şey olduğundan endişelendiğini söyledi.

III

16 Haziran – Yatmadan önce bugüne birkaç satır daha eklemek istiyorum.

Sir Percival'ın, avukatı Mr. Merriman'la kütüphanede buluşmak üzere sofradan kalkmasından iki saat kadar sonra koruda yürüyüş yapmak üzere tek başıma odamdan çıktım. Merdivenin başına gelmişim ki kütüphanenin kapısı açıldı ve iki beyefendi dışarı çıktı. Merdivende gözüüp de onları rahatsız etmemenin daha uygun olacağını düşünerek onlar holden geçene kadar aşağı inmemeye karar verdim. Temkinli bir ses tonuyla konuşmalarına rağmen ne dediklerini anlayabilecek kadar duyabiliyordum onları.

Avukatın, "İçiniz rahat olsun, Sir Percival," dediğini duydum. "Her şey Lady Glyde'in elinde."

Bir-iki dakikalığına odama gitmek üzere geri dönmüştüm, ama bir yabancının ağzından Laura'nın adını duyunca hemen durdum. Kulak kabartmanın çok yanlış ve ayıp olduğunu kabul ediyorum, ama hangi kadın duyduğu sevgi ve bu sevgiden doğan merakı soyut ahlak kurallarıyla ters düştüğünde o ilkelere göre hareket edebilir ki?

Dinledim ve evet, aynı şartlar altında yine dinlerdim! Başka hiç yolunu bulamasam kulağımı kapıya dayayıp da dinlerdim.

"Anladınız, değil mi, Sir Percival?" diye devam etti avukat. "Lady Glyde imzasını bir tanık ya da özellikle dikkatli davranmak istiyorsanız iki tanık huzurunda atacak, sonra da mühre parmak basıp, 'İşbu imzayı bizzat ben attım,' diyecek. Bu bir hafta içinde yapılabilirse, plan başarılı olur ve kaygılanacak bir şey kalmaz. Yapılamazsa..."

"Yapılamazsa ne demek?" diye sordu Sir Percival öfkeyle. "Mademki yapılması gerek, yapılacak demektir. Seni temin ederim, Merriman."

"Elbette, Sir Percival elbette; ama her işin bir de öbür yüzü vardır ve biz avukatlar her iki yüzü de ayırt etmeden göz önüne almak isteriz. Beklenmedik bir terslik olur da işler

planladığımız gibi gitmezse karşı tarafa üç ay vadeli senet kabul ettirebilirim. Ama vade dolduğunda paranın nereden bulunacağını...”

“Senedin canı cehenneme! Paranın geleceği tek bir yer var ve tekrar söylüyorum oradan gelecek. Gitmeden önce bir kadeh şarap iç, Merriman.”

“Eksik olmayın, Sir Percival; treni yakalamak istiyorsam hiç vakit kaybetmemeliyim. İmzayı alır almaz bana haber verirsiniz, değil mi? Sizi uyardığım konuyu da unutmazsınız...”

“Elbette unutmam. İşte araba kapıda seni bekliyor. Seyisim seni istasyona yetiştirir. Benjamin, son hızla sür! Hemen bin. Mr. Merriman treni kaçırırsa sen de işinden olursun. Sıkı tutun, Merriman, araba devrilecek olursa Şeytan nasılsa kendi gibileri korur.”

Bu son iltifattan sonra Baronet dönüp tekrar kütüphaneye doğru yürüdü.

Çok bir şey duymamıştım, ama kulağıma çarpanlar beni tedirgin etmeye yetmişti. O “önemli şey” belli ki bir para sıkıntısıydı ve Sir Percival’ın bundan kurtulması Laura’ya bağlıydı. Onun kocasının gizli sıkıntılarına bulaşma olasılığı beni çok üzdü, iş konusundaki bilgisizliğim ve Sir Percival’a duyduğum güvensizlik daha da çok sıkılmama neden oluyordu kuşkusuz. Planladığım gibi dışarı çıkmak yerine duyduklarımı anlatmak için hemen Laura’nın odasına gittim.

Laura verdiğim kötü haberi beni şaşkırtan bir serinkanlılıkla karşıladı. Belli ki, kocası ve onun para sıkıntıları hakkında şimdiye dek tahmin ettiğimden daha çok şey biliyordu.

“Uğrayıp adını bırakmayan tuhaf ziyaretçiden haberim olunca ben de bundan korkmuştum,” dedi.

“Öyleyse o beyefendi kimdi sence?” diye sordum.

“Sir Percival’ın yüklü miktarda borçlandığı bir adam,” diye yanıtladı, “Mr. Merriman’ın bugünkü ziyaretinin nedeni de o.”

“Bu borçlardan senin haberin var mı?”

“Hayır, ayrıntıları bilmiyorum.”

“Okumadan önce hiçbir şey imzalamayacaksın, tamam mı Laura?”

“Elbette, Marian. Ona kimseye zararı dokunmayacak ve dürüstçe yapabileceğim her türlü yardımı yapmaya hazırım, sen ve ben olabildiğince mutlu ve rahat yaşayabilelim diye. Ama bilgim olmadan, bir gün utanmamızı gerektirecek bir şey yapmam. Şimdilik bu konuda daha fazla konuşmayalım. Şapkanı giymişsin, herhalde çıkıp öğleden sonrayı dışarılarda geçireceğiz, öyle mi?”

Evden çıktıktan sonra adımlarımızı en yakındaki gölgeliğe çevirdik.

Evin önündeki ağaçların arasındaki bir açıklıktan geçerken Kont Fosco’yu gördük; çimenlerin üzerinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek haziran sıcağında güneşleniyordu. Başında, çevresinde mor bir kurdele olan geniş bir hasır şapka vardı. Göğsü işlemeli mavi bir gömlek o koca gövdesini sarmış, vaktiyle belinin olduğu yere de geniş kırmızı bir deri kuşak bağlanmıştı. Paçalarında beyaz işlemeler olan devetüyü rengi Çin bezi¹³ bir pantolon giymişti ve ayaklarını Fas işi mor terlikler süslüyordu. Sevil Berberi’ndeki Figaro’nun ünlü aryasını, İtalyanlardan başka kimseden duyamayacağınız canlılıkla, akıcılıkla söylüyor, bir yandan da kendinden geçercesine kollarını kaldırarak başını zarafetle çevirip durarak çaldığı akordeonla söylediği şarkıya eşlik ediyordu; bu haliyle erkek kılığına girmiş Azize Cecilia’ya¹⁴ benziyordu. Kol boyu açarak çaldığı akordeonun

kenarından yirmilik Figaro'ymuş gibi neşeli bir zarafet ve incelikle bize selam verirken, "Figaro quà! Figaro làa! Figaro sù! Figaro giùu!" diye şakıyordu Kont.

"İnan bana, Laura, bu adam Sir Percival'ın para sıkıntıları hakkında bir şeyler biliyor," dedim Kont'un selamına güvenli bir mesafeden karşılık verirken.

"Nereden çıkarıyorsun bunu?" diye sordu Laura.

"Öyle olmasa Mr. Merriman'ın Sir Percival'ın avukatı olduğunu nereden bilecekti?" diye karşılık verdim. "Ayrıca, senin peşinden odadan çıkarken ben hiçbir şey sormadan bana önemli bir şey olduğunu söyledi. İnan bana, bizden çok şey biliyor."

"Yine de ona hiçbir şey sorma. Sakın onu içimize sokma!"

"Ondan hoşlanmamaya kararlı gibisin. Buna neden olacak ne yaptı, ne dedi?"

"Hiçbir şey, Marian. Tersine, yolculuğumuz boyunca bana hep şefkat ve ilgi gösterdi, birkaç kez de beni düşünerek Sir Percival'ın ani sinir parlamalarının önüne geçti. Belki de kocama benden çok söz geçirebildiği için sevmiyorum onu. Belki yaptıkları yüzünden ona minnettar kalmak gururumu incitiyor. Tek bildiğim, ondan gerçekten hoşlanmadığım."

Günün geri kalanı sakin geçti. Kont ve ben satranç oynadık. Kont ilk iki oyunda nezaket göstererek benim kazanmama göz yumdu, sonra ne yaptığını anladığımı görünce özür diledi ve üçüncü oyunda beni on dakikada mat etti. Sir Percival, gece boyunca avukatın ziyaretinden hiç söz etmedi. Ama ya bu olay ya da başka bir şey onda olumlu değişikliklere neden olmuş. Hepimize tıpkı Limmeridge'teyken yaptığı gibi son derece hoş ve nazik davrandı, hele karısına karşı o kadar ilgili ve nazikti ki donuk Madam Fosco bile ona şaşkınlıkla bakakaldı. Bu ne demek oluyor? Tahmin edebiliyorum, sanırım; Laura da tahmin ediyor, korkarım ve Kont Fosco'nun bildiğinden de eminim. Gece boyunca Sir Percival'ı birkaç defa onay ister gibi ona bakarken yakaladım.

17 Haziran – Olaylı bir gün. Umarım, aynı zamanda felaketlerle dolu bir gün diye eklemem gerekmez.

Sir Percival kahvaltıda da önceki akşam olduğu gibi bizi bekleyen (avukatının tabiriyle) şu gizemli "düzenleme"den hiç söz etmedi. Ama kahvaltıdan bir saat sonra, kahvaltı odasında karısıyla birlikte şapkalarımızı giymiş Madam Fosco'nun bize katılmasını beklerken aniden içeri girip Kont Fosco'yu sordu.

"Birazdan burada olur," dedim.

"Fosco ve karısıyla kütüphanede biraz işim var, işle ilgili bir formalite; seni de bir dakikalığına oraya istiyorum, Laura," dedi odanın içinde sinirli sinirli yürüyerek. Sonra durdu, giyinik olduğumuzu yeni fark etmiş gibiydi. "Yeni mi döndünüz, yoksa dışarı mı çıkıyordunuz?"

"Bu sabah hep birlikte göle gideriz diye düşünmüştük," dedi Laura, "ama senin başka bir önerin varsa..."

"Hayır, hayır," diye aceleyle karşılık verdi Sir Percival. "Benim işim bekleyebilir. Ha kahvaltıdan sonra olmuş ha öğle yemeğinden sonra. Demek hep birlikte göle gidiyorsunuz? İyi fikir. Bu sabah biraz tembellik edelim. Ben de size katılacağım."

Kendi plan ve tasarılarını başkalarının keyfi için feda ederken söylediği, ondan beklenmeyecek bu sözleri yanlış anlayacak dahi olsak tavrı konusunda yanılmamız söz konusu değildi. Kendi deşindiği, kütüphanedeki bu işi erteleyecek bir bahane bulduğu

için memnun olduğu her halinden belli oluyordu. Bundan ister istemez çıkardığım anlam keyfimi kaçırdı.

Tam o sırada Kont ve karısı geldiler. Hanımefendinin elinde kocasının işlemeli tütün kesesi ve sonu gelmeyen sigaraları sarmak için bolca kâğıt vardı. Beyefendi her zamanki gibi sırtında gömleği, başında hasır şapkasıyla içinde sevgili beyaz farelerinin olduğu küçük kafesi taşıyor, onlara ve bize karşı konmaz bir tatlılıkla gülümsüyordu.

“İzin verirseniz,” dedi Kont, “şu küçük ailem, zavallı zararsız fareciklerim de bizimle gelip biraz hava alsınlar. Çevrede köpekler var, zavallı beyaz yavrucaklarımı köpeklerin insafına bırakabilir miyim hiç? Asla!”

Kafesin parmaklıkları arasından beyaz yavrucaklarına babacan bir tavırla cıvıladı ve hep birlikte evden çıkıp göle doğru yola koyulduk.

Korulukta, Sir Percival yanımızdan uzaklaştı. Bu gibi durumlarda yol arkadaşlarından ayrılmak ve tek başına kaldığında da kendisi için yeni bastonlar kesmek huzursuz yaradılışının bir parçası gibi. Sanki dalları rastgele kesip düşürmekten başlı başına zevk alıyor. Evi kendi yaptığı bastonlarla dolup taşıyor, hiçbirini ikinci bir defa kullanmıyor. Bir kez kullandı mı tüm ilgisini kaybediyor ve tek düşündüğü gidip yenilerini yapmak oluyor.

Sir Percival eski kayıkhanede yine aramıza katıldı. Hepimiz içeri girip oturduktan sonra aramızda geçen konuşmayı olduğu gibi aktaracağım. Önemli bir konuşma olduğunu düşünüyorum, zira bana Kont Fosco hakkındaki düşünce ve duygularıma güvenmemem ve ileride de beni etkilemesine olabildiğince kararlılıkla karşı koymam gerektiğini düşündürdü.

Kayıkhaneye hepimizi alacak kadar genişti, ama cep baltasıyla yeni bastonunu yontmakta olan Sir Percival dışarıda kaldı. Biz üç kadın geniş banka rahat rahat oturduk. Laura elişi yapmaya, Madam Fosco da sigaralarını sarmaya başladı, benimse her zamanki gibi yine yapacak bir şeyim yoktu. Bundan sonra da hep bugüne kadar olduğum gibi bir erkek kadar beceriksiz olacağım. Kont ona birkaç beden küçük gelen ve ağırlığıyla çatırdayıp gıcırdayan bir tabure çekti ve dengesini bulmak için sırtını kulübenin duvarına dayayarak oturdu. Fare kafesini kucağına koydu ve her zamanki gibi farelerini serbest bırakıp üzerine tırmanmalarına izin verdi. Sevimli ve masum görünümlü hayvanlar, ama yine de bir adamın vücuduna tırmandıklarını görmek, her nedense hoşuma gitmiyor. Tuhaf bir şekilde huylanmama neden oluyor, aklıma hapiste ölen adamlar ve onları rahat rahat kemiren zindan sürüngenleri geliyor.

Rüzgârlı ve bulutlu bir sabahtı ve ıssız gölün üzerindeki ani ışık oyunları manzaraya bir kat daha vahşi, esrarlı ve kasvetli bir hava veriyordu.

“Kimileri bu manzarayı resmedilmeye değer buluyor,” dedi Sir Percival, yarı tamamlanmış bastonuyla çevreyi göstererek. “Bana kalırsa bir beyefendinin arazisinin yüz karası bu. Büyük büyükbabam zamanında göl buraya kadar geliyormuş. Bir de şu haline bakın! Bir metreden derin yeri yoktur; yalnızca birikinti ve havuzcuklardan ibaret. Keşke hepten kurutup ekebilecek imkânım olsa. Kâhya, (batıl inançlı aptalın tekidir) bu gölün Lût Gölü gibi lanetli olduğundan emin olduğunu söylüyor. Ne dersin, Fosco? Burası tam cinayet işlenecek yer, öyle değil mi?”

“Ah, sevgili Percival!” diye karşı çıktı Kont Fosco. “Senin o sağlam İngiliz mantığına

ne oldu? Su, cesedi saklamayacak kadar sığ; her yanımızdaki kumda da katilin ayak izleri kalır. Cinayet işlenecek son yer burası.”

“Saçma!” dedi Sir Percival bastonunu sert bir şekilde yontarak. “Ne demek istediğimi biliyorsun. Bu kasvetli manzara, bu ıssız hava. İstesen beni anlayabilirsin, ama istemiyorsan açıklamak için nefesimi tüketmeyeceğim.”

“Nedenmiş o?” diye sordu Kont, “Oysa demek istediğini iki cümleyle anlatabilirsin. Aptalın teki cinayet işleyecek olursa ilk geleceği yer senin bu göldür. Akıllı bir adam cinayet işleyecekse burası son geleceği yerdir. Bunu mu demek istemiştin? Öyleyse, al işte, ben senin yerine dedim bile.”

Laura, Kont’a baktı, ondan hoşlanmadığı yüzünden biraz fazla belli oluyordu. Kont farelerine o kadar dalmıştı ki onu fark etmedi.

“Göl manzarasının cinayet gibi korkunç bir şeyle ilişkilendirilmesine üzüldüm,” dedi Laura. “Ve eğer Kont Fosco katilleri illa sınıflara ayıracaksa, seçtiği kelimeler çok talihsiz bence. Onları yalnızca aptal diye tanımlamak onlara hak etmedikleri bir hoşgörü göstermektir. Onları akıllı adamlar olarak tanımlamaksa düpedüz bir çelişkidir. Gerçekten akıllı adamların aynı zamanda gerçekten iyi insanlar olduklarını ve suç karşısında dehşete kapıldıklarını duymuşumdur hep.”

“Sevgili hanımefendi,” dedi Kont, “bunlar takdir edilecek düşünceler, kitapların en başına yazıldıklarını ben de gördüm.” Beyaz farelerden birini avucuna alıp kaldırdı ve şakacı bir tavırla, “Güzel beyaz afacanım benim, işte sana bir ahlak dersi. Gerçekten akıllı bir fare gerçekten iyi de bir faredir. Bunu diğerlerine de anlat ve hayatınız boyunca kafesinizin parmaklıklarını kemirmeyin.”

“Her şeyle dalga geçmek kolaydır,” dedi Laura kararlılıkla, “ama bana büyük suçlar işlemiş akıllı bir adam kolay kolay örnek gösteremezsiniz.”

Kont omuzlarını silkti ve Laura’ya dostça gülümsedi.

“Çok doğru!” dedi. “Ortaya çıkan suçlar aptalların işledikleridir, akıllı adamların işledikleri suçlar ortaya çıkmaz. Size örnek verebiliyorsam, bu örnekteki akıllı bir adam değilmiş demektir. Sevgili Lady Glyde, sağlam İngiliz sağduyunuzla başa çıkamadım. Bu seferlik beni mat ettiniz, öyle değil mi Miss Halcombe?”

“Silahını elden bırakma, Laura,” diye alayla gülümsedi konuşulanları kapıdan dinleyen Sir Percival. “Suçların kendilerini ele verdiklerini söyle şimdi de. Al sana bir beylik söz daha, Fosco. Suçlar kendilerini ele verir. Ne saçmalık ama!”

“Ben öyle olduğuna inanıyorum,” dedi Laura usulca.

Sir Percival öyle şiddetle, öyle taşkın bir kahkaha attı ki hepimiz şaşırdık, en çok da Kont şaşırdı.

Laura’ya destek çıkararak, “Buna ben de inanıyorum,” dedim.

Karısının yorumu Sir Percival’ın ne kadar hoşuna gittiyse benimki de o kadar sinirlendirdi. Yeni bastonunu kuma rastgele fırlatıp gitti.

“Zavallı, sevgili Percival!” dedi Kont, neşeyle ona bakarak. “İngilizlerin huysuzluğunun kurbanı işte. Ama sevgili Miss Halcombe ve sevgili Lady Glyde, siz gerçekten de suçların kendilerini ele verdiğiğine inanıyor musunuz? Ya sen meleşim,” diye devam etti, henüz tek kelime etmemiş olan karısına dönerek, “sen de mi böyle düşünüyorsun?”

“Ben bilgili erkeklerin yanında fikrimi söylemeden önce öğrenmeye bakıyorum,” diye karşılık verdi Kontes, Laura’yı ve beni kınayarak.

“Öyle mi?” dedim. “Vaktiyle kadın haklarını savunduğunuzu hatırlıyorum Kontes, kadınların düşünce özgürlüğü de savunduğunuz bu haklar arasındaydı,” dedim.

“Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz, Kont?” diye sordu Kontes, beni duymazdan gelerek ve sakın sakın sigaralarını sarmaya devam ederek.

Kont yanıt vermeden önce tombul küçük parmağıyla beyaz faresini düşünceli düşünceli okşadı.

“Toplumun, en büyük eksikliklerinden birinin üstünü böyle bir palavrayla örtebilmesi gerçekten harika,” dedi. “Suçları saptamak için kurduğu sistem son derece etkisiz ama işe yaradığına dair ahlaki bir laf uydurup o andan itibaren herkesi buna inandırıyor. Suç kendi kendini ele vermiş, demek! Cinayetler de kendi kendilerine açığa çıkarılmış, öyle mi? Büyük şehirlerde soruşturma masalarının başında oturan memurlara bir sorun bakalım, Lady Glyde, doğru muymuş bu? Siz de hayat sigortası şirketlerinde çalışan kâtiplere sorun, Miss Halcombe, doğru muymuş? Gazeteleri okuyun. Gazetelere yansıyan az sayıdaki olayda katilleri bulunamayan vahşi cinayetlere rastlanmıyor mu? Duyurulan olayların üzerine ‘duyurulmayanları’, bulunan cesetlerin üzerine ‘bulunmayanları’ ekleyin, ne sonuca varıyorsunuz? Şuna. Yakalanan aptal suçlular da var, kaçmayı başaran akıllı suçlular da. Bir suçun saklanması ya da ortaya çıkması, bu nedir? Polisle bireyin karşı karşıya geldiği bir beceri sınavı. Suçlu vahşi, cahil sersemin biriyse on olayın dokuzunda sınavı geçen polis olur. Suçlu azimli, okumuş, zeki bir adamsa on olayın dokuzunda sınavı geçen odur. Sınavı geçen polis olduğunda genellikle bütün hikâyeyi duyarsınız. Polis sınavı geçemediğindeyse genellikle hiçbir şey duymazsınız. İşte sizin bu elverişli ‘Suç kendi kendini ele verir,’ düsturunuz bu kaygan zemin üzerine oturuyor. Evet, sizin bildiğiniz suçların hepsi kendilerini ele vermiştir, ya gerisi?”

“Ne kadar doğru; ne de güzel anlattın,” diye bir ses yükseldi kayıkhanenin kapısından. Sir Percival sakinleşmişti ve biz Kont’u dinlerken geri dönmüştü.

“Söylediklerinizin bir kısmı doğru olabilir,” dedim. “Çok da güzel anlatmış olabilirsiniz. Ama suçlunun toplum karşısında kazandığı bu zafere Kont Fosco’nun niçin bu kadar sevindiğini ya da sizin, Sir Percival, bu yaptığından ötürü onu niçin bu kadar takdir ettiğinizi anlamıyorum.”

“Duyuyor musun, Fosco?” diye sordu Sir Percival. “Sen beni dinle de dinleyicilerinle barış. Onlara erdemini iyi bir şey olduğunu söyle, buna bayılırlar, inan bana.”

Kont sessizce için için güldü, ceketinin içindeki iki beyaz fare de ayaklarının altındaki bu sarsıntıdan paniğe kapılarak dışarı fırlayıp tekrar kafeslerine girdiler.

“Sevgili Percival, asıl hanımlar bana erdemden söz etsin. Onlar bu konuda benden daha yetkililer, zira erdemini ne olduğunu onlar biliyor, ben bilmiyorum.”

“Duydunuz mu?” dedi Sir Percival. “Feci bir şey, değil mi?”

“Doğru söylüyorum,” dedi Kont sakın sakın. “Ben dünya vatandaşıyım ve zaman içerisinde erdemini öyle başka başka cinslerini tandım ki bu yaşımda hangisinin doğru hangisinin yanlış olduğunu şaşırıyorum. Mesela burada, İngiltere’de bir şeye erdem diyorlar. Çin’de başka bir şeye. İngiliz John, ‘Erdem benim dediğim şeydir,’ diyor. Çinli John ise, ‘Asıl benim dediğimdir,’ diyor. Bense ne birine ne de öbürüne hak

verebiliyorum; uzun çizmeli John karşısında da saç örgülü John karşısında da şaşırıp kalıyorum. Ah, sevgili fareciklerim! Gelin bana bir öpücük verin. Sizce erdemli adam kimdir, benim canlarım? Sizi sıcak tutan, bol yiyecek veren adamdır. Hiç fena fikir değil çünkü en azından anlaşılması kolay.”

“Bir dakika durun, Kont,” diye araya girdim. “Verdiğiniz örnekten yola çıkacak olursak, bizim burada, İngiltere’de, Çin’de olmayan, kesin bir erdem anlayışımız var. Çinli yetkililer en sudan bahanelerle binlerce masum insanı öldürüyorlar. Bizler, İngiltere’de böyle şeyler yapmıyoruz, böyle korkunç suçlar işlemiyoruz, pervasızca kan dökülmesinden tüm kalbimizle nefret ediyoruz.”

“Çok doğru, Marian,” dedi Laura. “İyi düşündün ve güzel ifade ettin.”

“Kont’un devam etmesine izin verin, lütfen,” dedi Madam Fosco terbiyeli ama sert bir tavırla. “Onun hiçbir şeyi nedensiz yere söylemediğini göreceksiniz.”

“Teşekkür ederim, meleğim,” diye karşılık verdi Kont. “Bir şeker ister misin?” Cebinden güzel bir işlemeli kutu çıkardı ve açıp masanın üstüne koydu. “Vanilyalı çikolata,” dedi anlaşılmasız adam. “Fosco bu büyüleyici topluluğa biat ettiğini göstermek için ikram ediyor.”

“Lütfen devam edin, Kont,” dedi karısı, “Miss Halcombe’a karşılık verin, lütfen,” dedi bana nispet yaparak.

“Miss Halcombe’a karşılık vermek mümkün değil,” dedi nazik İtalyan. “Yani bu konuda. Evet! Onunla aynı fikirdeyim. John Bull, John Chinaman’ın suçlarından nefret ediyor. Komşusunun suçlarını bulmaya geldi mi yeryüzünde ondan hızlısı yok, kendi suçlarını bulmaya geldiğindeyse ondan yavaşı. Bu açıdan o, kınadığı adamlardan daha mı iyi? İngiliz toplumu, Miss Halcombe, çoğu zaman suçun düşmanı olduğu kadar ortağıdır da. Evet! Evet! Bu ülkede de suç başka bir ülkede neyse odur, insan birilerinin düşmanı olduğu kadar başka biri ve çevresindekiler için iyi bir dosttur da. Büyük bir serseri ailesinin ihtiyaçlarını karşılar. Ne kadar kötüyse, onları o kadar sevdirebilir size. Çoğu zaman kendi ihtiyaçlarını da karşılar. Dostlarından durmadan borç alıp har vurup harman savuran bir müsrif, acil bir ihtiyaç karşısında dostlarından bir kereliğine borç alan dürüst bir adamdan daha çok para toplayacaktır. İlk durumda dostları hiç şaşırmayacak ve parayı vereceklerdir. Diğer durumdaysa şaşırarak ve kararsız kalacaklardır. Meslek hayatı sona erdiğinde Bay Serseri’nin yaşadığı hapisane kendi meslek hayatı sona erdiğinde Bay Dürüst’ün yaşadığı evden daha mı rahatsızdır? Hayırsever John Howard¹⁵ sefaleti hafifletmek istediğinde o sefaleti bulmak için suçun ayaklar altına alındığı hapisanelere gider, erdemin de ayaklar altına alındığı kulübe ve barakalara değil. Dünyaca en sevilen, en acıklı yazın ve resim malzemesini en kolay üreten İngiliz şair kimdir? Hayatı sahtekârlıkla başlayıp intiharla sona eren o genç adam, sizin sevgili romantik Chatterton’ınınız.¹⁶ Sefalet çeken iki terzi kadından hangisi daha iyi bir hayat yaşar sizce, günaha girmeyip namusunu koruyan mı, yoksa günaha girip çalan mı? Hepiniz ikinci kadının, servetini çalıp çırparak yaptığını bilirsiniz, iyi kalpli, yardımsever İngiltere’nin bir ucundan öte ucuna namı duyulur, Tanrı’nın buyruğuna sadık kalarak sefalet çekerken buyruğa karşı gelerek rahatlamıştır. Gel buraya, benim tatlı fareciğim! Hey! Presto! Pass! Şimdilik seni saygıdeğer bir hanımefendiye çeviriyorum. Benim kocaman avucumun içinde dur ve dinle, canım benim. Sevdiğin fakir gençle evlenirsen dostlarının yarısı sana

acı, öbür yarısı seni suçlar. Şimdi de, tam tersine, altın uğruna kendini sevmediğin bir adama satarsan bütün dostların senin için sevinir ve bir papaz da insani pazarlıkların en reziline izin verecek korkunç temeli atar; sonra da onu kahvaltıya davet edecek nezaketi gösterirsen sofranda sırtıp gülümser. Şimdi tekrar fare ol ve ciyakla. Bir hanımefendi olmaya devam edersen yakında bana toplumun suçlardan nefret ettiğini söylersin, işte o zaman, farecik, gözlerinin ve kulaklarının işine yaramadığından kuşkulanıyım. Ah! Ben kötü bir adamım, değil mi, Lady Glyde? Başka insanların düşünmekle yetindiği şeyleri dile getiriyorum ve dünyanın geri kalanı gerçekler yerine takılan maskeyi kabul etmeye hazırlarken benim düşüncesiz elim bu kalın maskeyi düşürüp altındaki kemikleri gözler önüne seriyor. Sizin gözünüzde kendimi daha da düşürmeden koca bacaklarımın üstünde yaylansam iyi olacak, kalkıp biraz hava almak için tek başıma şöyle bir yürüyeceğim. Sevgili hanımlar, sizin o muhteşem Sheridan'ınınızın dediği gibi, gidiyorum ve arkamda kişiliğimi bırakıyorum.”¹⁷

Ayağa kalkıp kafesi masanın üstüne koydu ve içindeki fareleri saymak için bir anlığına durdu. “Bir, iki, üç, dört. Ne! Tanrı aşkına hani beşinci, en gençleri, en beyazları, en tatlıları, Benjamin'im nerede benim!”

Ne Laura'nın ne de benim gülecek keyfim vardı. Kont'un cerbezeli alaycılığı onun ikimizi de irkilten yeni bir yönünü ortaya koymuştu. Ama böylesine cüsseli bir adamın bu kadar küçük bir fareyi kaybetmekten duyduğu gülünç üzüntü gülünmeyecek gibi değildi. Kocasını en uzak köşesine kadar kayıkhaneyi arayabilsin diye içeriği boşaltmak isteyen Madam Fosco bize örnek olmak için dışarı çıkmak üzere ayağa kalkınca, keyfimiz olmamasına rağmen, gülmeden edemedik ve biz de Kontes'in peşinden dışarı çıkmak üzere ayağa kalktık.

Daha üç adım atmamıştık ki Kont'un keskin gözleri kayıp fareyi oturduğumuz sıranın altında buldu. Sırayı kenara çekip hayvancığı avucuna aldı, sonra ayağının tam altındaki topraktaki bir noktaya gözlerini dikip dizlerinin üstünde öylece kalakaldı.

Tekrar ayağa kalktığı anda elleri öyle titriyordu ki fareyi zar zor kafesine sokabilirdi; yüzü de hayli sararıp solmuştu.

“Percival!” dedi fısıldayarak. “Percival! Buraya gel.”

Sir Percival son on dakikadır hiçbirimizle ilgilenmiyordu. Sopasının ucuyla kuma bir şeyler yazıp sonra da onları silmekle meşguldü.

“Yine ne var?” diye sordu, pervasızca kayıkhaneye dalarken.

“Burada bir şey görmüyor musun?” dedi Kont bir eliyle sinirli bir tavırla onun yakasına yapışıp öbür eliyle fareyi bulduğu yerin yakınına işaret ederek.

“Bol miktarda kuru kum görüyorum,” dedi Sir Percival, “bir de tam ortada bir çamur lekesi var.”

“Çamur değil,” diye fısıldadı Kont, diğer elini de aniden Sir Percival'ın yakasına atıp onu sinir içinde sallayarak. “Kan.”

Kont bu son kelimeyi usulca fısıldarken Laura onu duyabilecek kadar yakındaydı. Dehşet dolu gözlerle bana baktı.

“Bir şey yok, hayatım,” dedim. “Telaş edecek bir şey yok. Yalnızca zavallı başıboş bir köpeğin kanı.”

Herkes hayretler içinde kalmıştı, şimdi bütün gözler merakla benim üzerime

dikilmişti.

“Nereden biliyorsunuz bunu?” diye ilk soran Sir Percival oldu.

“Hepinizin yolculuktan döndüğünüz gün o köpeği burada can çekişirken buldum,” diye yanıt verdim. “Zavallı hayvan koruluğa sapmış, sizin korucunuz da onu vurmuş.”

“Kimin köpeğiymiş?” diye içtenlikle sordu Laura. “Herhalde onu kurtarmayı denedin, değil mi Marian?”

“Evet,” dedim. “Kâhya kadın da, ben de elimizden geleni yaptık, ama köpeğin yarası ölümcüldü, elimizde öldü.”

“Kimin köpeğiymiş?” diye sorusunu biraz da sinirli bir tavırla tekrar ederek üsteledi Sir Percival. “Benimkilerden biri miymiş?”

“Hayır, sizinkilerden biri değil.”

“Kimin o zaman? Kâhya kadın bilebildi mi?”

O, bu son soruyu sorar sormaz kâhya kadının Mrs. Catherick’in Blackwater Park’a uğradığını saklamak istediğini söylediği aklıma geldi: Yanıtlama nezaketini göstersem mi, diye duraksadım. Ama herkesin telaşını yatıştırıyım derken geri adım atamaya kalkarsam kuşku uyandırıp durumu daha da kötüleştirecek kadar ileri gitmiştim. Sonuçlarına aldırmadan bir an önce yanıt vermekten başka yapacak bir şey yoktu.

“Evet,” dedim. “Kâhya kadın biliyordu. Onun Mrs. Catherick’in köpeği olduğunu söyledi.”

Ben kapının dışında durmuş konuşurken Sir Percival o âna kadar Kont Fosco’yla kayıkhanenin içinde kalmıştı. Ama ağzımdan Mrs. Catherick’in adı çıkar çıkmaz Kont’u kaba bir tavırla itip gün ışığında tam karşıma dikildi.

Beni biraz şaşırtıp biraz kızdıran bir tavırla kaşlarını çatarak, gözlerini ilgi ve dikkatle üzerime dikerek, “Kâhya kadın onun Mrs. Catherick’in köpeği olduğunu nereden bilmiş?” diye sordu.

“Biliyordu çünkü Mrs. Catherick geldiğinde köpeği de yanındaymış,” dedim.

“Geldiğinde yanında mıymış? Nereye geldiğinde yanındaymış?”

“Bu eve.”

“Mrs. Catherick bu eve ne halt etmeye gelmiş?”

Soruyu sorarken takındığı hal ve tavır kullandığı dilden de saldırgandı. Onun bu nezaketsizliğine tek kelime etmeden arkamı dönerek karşılık verdim.

Tam uzaklaşıyordum ki o ikna edici eliyle Sir Percival’ın omzuna dokunan Kont’un onu yatıştırmak isteyen tatlı sesi duyuldu.

“Sevgili Percival, sakın ol! Sakın ol!”

Sir Percival durakladı, peşimden birkaç adım attı, sonra da beni çok şaşırtarak özür diledi.

“Bağışlayın, Miss Halcombe,” dedi. “Son zamanlarda kafam çok karışık, biraz sinirliyim. Ama Mrs. Catherick’in burada ne işi varmış öğrenmek isterim, doğrusu. Ne zaman geldi? Yalnızca kâhya kadınla mı görüştü?”

“Bildiğim kadarıyla,” dedim, “yalnızca onunla görüşmüş.”

Kont tekrar araya girdi.

“O halde neden kâhya kadına sormuyorsun?” dedi. “Bir an önce asıl bilgi kaynağına git bence, Percival.”

“Doğru ya!” dedi Sir Percival. “Kâhya kadın ilk sorgulanacak kişi olmalı, elbette. Bunu akıl etmemiş olmam ne aptallık.”

Bu sözleri söyledikten hemen sonra da eve dönmek üzere yanımızdan ayrıldı.

Kont’un beni ilk başta şaşırtan müdahalesinin nedeni Sir Percival arkasını döner dönmez belli oldu. Mrs. Catherick ve onun Blackwater’a yaptığı ziyaret hakkında dostunun yanında pek soramayacağı bir sürü soru sordu. Nezaket sınırları içerisinde olabildiğince kısa yanıtlar vermeye çalıştım, zira Kont Fosco’yla en ufak bir sır paylaşmamaya çoktan karar vermiştim. Ama Laura, farkında olmadan, kendisi de sorular sorarak Kont’a benden istediği her türlü bilgiyi edinmesinde yardımcı oldu; başka seçeneğim kalmamıştı, ya ona yanıt verecektim ya da Sir Percival’ın sırlarını saklıyormuşum gibi hiç de imrenilmeyecek ve doğru olmayan bir izlenim bırakacaktım. Sonuç olarak, on dakika içinde, hem Mrs. Catherick hakkında hem de kızı Anne’i, Hartright’a rastladığı günden bugüne kadar bize tuhaf bir şekilde bağlayan olaylar hakkında ben ne biliyorsam hepsini Kont da öğrenmişti.

Benden öğrendiklerinin onun üzerindeki etkisi bir bakıma dikkat çekiciydi.

Sir Percival’ı iyi tanımasına, Sir Percival’ın özel işleriyle yakından ilgili görünmesine karşın Anne Catherick hikâyesinin aslını belli ki o da benim kadar bilmiyor. Sir Percival’ın bu konuyu dünyadaki en yakın dostundan bile sakladığından emin olduktan sonra bu talihsiz kadının çevresindeki gizem benim gözümde bir kat daha arttı. Ağzımdan çıkan her kelimeyi adeta yutar gibi dinleyen Kont’un halindeki ve tavrındaki merakı yanlış anlamak olanaksızdı. Çeşit çeşit merak vardır, biliyorum, ama gafil avlanmanın yol açtığı merakı yanlış yorumlamak mümkün değildir, ömrümde böyle bir şeyi ilk kez Kont’un yüzünde gördüm.

Sorular sorulup yanıtlar verilirken bir yandan da hep birlikte sakin sakin koruluktan eve doğru yürüyorduk. Eve vardığımızda ilk gördüğümüz Sir Percival’ın arabası oldu; atı koşulmuş, seyisi de ceketini giymiş yanında bekliyordu. Bu beklenmedik manzaraya bakılacak olursa kâhya kadının sorgulanması şimdiden önemli sonuçlar doğurmuş gibiydi.

“Güzel bir at, dostum,” dedi Kont, seyise olabildiğince sıcak davranarak. “Yola mı gidiyorsun?”

“Ben gitmiyorum, efendim,” diye karşılık verdi adam, ceketine bakıp haklı olarak yabancının bunu üniforma sandığını düşünerek. “Efendim kendi gidiyor.”

“Öyle mi?” dedi Kont. “Sen varken niye kendi zahmet ediyor acaba? Bu güzel, parlak atı çok uzaklara sürüp yoracak mı?”

“Bilmiyorum efendim,” diye yanıt verdi adam. “O bir kısrak. Ahırdakilerin en cesurudur. Adı Brown Molly, efendim, ölene dek koşar. Sir Percival kısa mesafeler için genelde York’lu Isaac’i alır.”

“Uzun mesafeler için de parlak, cesur Brown Molly’i mi?”

“Evet efendim.”

“Bu mantığa göre, Miss Halcombe,” diye devam etti Kont, çevik bir hareketle bana dönerek, “Sir Percival bugün uzağa gidiyor.”

Yanıt vermedim. Daha önce kâhya kadından öğrendiklerimden ve gözümün önümde gördüklerimden kendime göre çıkardığım sonuçlar vardı ve bunları Kont Fosco’yla paylaşmak istemiyordum.

“Sir Percival, Cumberland’deyken,” diye düşündüm kendi kendime. “Anne uğruna Todd’un Yeri’ndeki aileyi sorgulamak için uzun bir yol yürümüştü. Şimdi Hampshire’da da yine Anne uğruna Welmingham’daki Mrs. Catherick’i sorgulamak için uzun bir yolda araba mı sürecekti?”

Hep birlikte içeri girdik. Biz holden geçerken Sir Percival kütüphaneden çıkıp yanımıza geldi. Telaşlı, solgun ve kaygılı görünüyordu, ama tüm bunlara karşın bizimle en kibar tavırla konuştu.

“Ne yazık ki sizlerden ayrılmak zorundayım,” diye söze başladı, “uzun yola gidiyorum, erteleyemeyeceğim bir mesele. Yarın erkenden dönerim, ama gitmeden önce bu sabah sözünü ettiğim şu iş formalitesini halletmek istiyorum. Laura, kütüphaneye gelir misin, lütfen? Bir dakika bile sürmez, yalnızca bir formalite. Kontes, size de zahmet verebilir miyim? Senin ve Kontes’in bir imzaya tanıklık etmenizi istiyorum Fosco, o kadar. Hemen gelin de bir an önce halledelim şu işi.”

Onlar girene kadar kütüphanenin kapısının önünde bekledi, sonra peşlerinden içeri girip kapıyı usulca kapattı.

Bir an koridorda tek başıma durdum, kalbim hızla çarpıyor, aklıma hazin şüpheler hücum ediyordu. Sonra merdivene gittim ve ağır ağır kendi odama çıktım.

IV

17 Haziran – Tam elimi odamın kapısına atmıştım ki alt kattan Sir Percival’ın bana seslendiğini duydum.

“Tekrar aşağı gelmenizi rica edeceğim,” dedi. “Fosco’ nun suçu, Miss Halcombe, benim değil. Karısının tanık olmasına saçma bir itirazı var; sizin de bize katılmanızı rica etmek zorunda bıraktı beni.”

Hemen Sir Percival’la birlikte odaya girdim. Laura, şapkasını elinde huzursuzca evirip çevirerek yazı masasının başında bekliyordu. Madam Fosco onun yanındaki bir koltukta oturmuş, kütüphanenin öbür ucunda penceredeki çiçeklerin ölü yapraklarını kopararak tek başına sakin sakin bekleyen kocasını hayranlıkla izliyordu.

Ben odaya girer girmez Kont beni karşılamak ve açıklama yapmak için öne atıldı.

“Çok özür dilerim, Miss Halcombe,” dedi. “İngilizlerin bizim millete yakıştırdıkları huyu biliyorsunuz, değil mi? John Bull’un gözünde biz İtalyanlar kurnaz ve kuşkucuyuzdur. Benim de ülkemin insanlarından daha iyi olmadığını düşünün, isterseniz. Ben kurnaz bir İtalyanım ve de kuşkucu bir İtalyan. Siz de zaten böyle düşünmüştünüz, sevgili hanımefendi, öyle değil mi? Eh, işte! Kendim de bir tanıkken, Madam Fosco’nun Lady Glyde’in atacağı imzaya tanıklık etmesine karşı çıkmak benim kurnazlığımın ve kuşkuculuğumun bir parçası.”

“Son derece yersiz bir itiraz,” diye araya girdi Sir Percival. “İngiltere’deki yasaların kocasıyla birlikte Madam Fosco’nun da tanıklığını kabul ettiğini anlattım ona.”

“Kabul ediyorum,” diye kaldığı yerden devam etti Kont. “İngiliz kanunları buna izin veriyor ama Fosco’nun vicdanı izin vermiyor.” Vicdanı bu topluluğa yeni katılan şerefli bir

kişiymiş de o da vicdanını bizlere takdim etmek istemiş gibi tombul parmaklarını göğsünün üzerine koyup bizi ciddiyetle eğilerek selamladı. “Lady Glyde’in imzalaması gereken bu belgenin ne olduğunu ne biliyorum ne de öğrenmek istiyorum. Yalnızca şunu söylüyorum: İleride şartlar Sir Percival’ı ya da temsilcilerini tanıkların ifadesine başvurmaya zorlarsa bu ifadelerin birbirinden tamamıyla bağımsız olmalarında yarar var. Benimle birlikte karım da imzalarsa böyle olmayacak, zira bizim yalnızca tek bir fikrimiz var, o da benim fikrimdir. İleride bir gün Madam Fosco’nun benim baskımla imza attığının ve aslında tanık falan olmadığını söylenmesini istemem. Erkek tarafının en yakın dostu olarak benim adımın, karısının en yakın dostu olarak da sizin adınızın bulunmasını önerirken Sir Percival’ın çıkarını düşünüyorum. İsterseniz benim Cizvit olduğumu düşünün, titizlendiğimi, kılı kırk yardığımı, ama kuşkucu İtalyan mizacı ve huzursuz İtalyan vicdanım için beni hoş göreceğinizi umuyorum,” dedi. Tekrar eğilerek selam verdi, birkaç adım geri çekildi ve vicdanını onu tanıştırdığı kibarlıkla aramızdan çekti.

Kont’un vicdani kaygıları onurlu ve mantıklı olabilirlerdi, ama bunları ifade ederken öyle bir hali vardı ki bu imza işine karışmayı büsbütün istemez oldum. Laura kadar değer verdiğim biri olmasa başka hiç kimse için tanık olmayı kabul etmezdim. Ama onun kaygılı yüzüne şöyle bir bakınca onu yüzüstü bırakmaktansa her riski göze almaya karar verdim.

“Burada hazır bulunacağım. İnce eleyip sık dokumak için ben de bir neden bulmazsam tanıklık ederim,” dedim.

Sir Percival bir şey söyleyecekmiş gibi dik dik bana baktı. Tam o sırada Madam Fosco oturduğu yerden kalkarak onun dikkatini çekti. Kocasıyla göz göze gelmiş ve belli ki onun gözlerinden odadan çıkması gerektiği talimatını okumuştur.

“Gitmeniz gerekmiyor,” dedi Sir Percival.

Madam Fosco tekrar talimat bekledi, beklediği talimatı aldı ve bizi işimizle baş başa bırakmayı tercih edeceğini söyleyip odadan kararlılıkla çıktı. Kont bir sigara yakıp penceredeki çiçeklere geri döndü ve böcekleri öldürmek için ciddi bir çaba göstererek yapraklara küçük küçük dumanlar üfleme koyuldu.

Bu arada Sir Percival kitaplığın altındaki dolaplardan birini açıp uzunlamasına birkaç kez katlanmış bir parşömen çıkardı. Onu masanın üstüne koyup yalnızca son katını açtı ve elini geri kalan kısmın üzerine koydu. Bu son kat bazı yerlerine küçük pullar yapıştırılmış boş bir şerit şeklindeydi. Bütün yazılı satırlar, eliyle kapattığı kısımda kalıyordu. Laura ve ben birbirimize baktık. Yüzünde renk yoktu, ama kararsızlık ya da korku da okunmuyordu.

Sir Percival mürekkebe bir kalem batırdı ve kalemi karısına uzattı.

“Burayı imzala, işte şurayı,” dedi imzalayacağı yeri göstererek. “Sonra da şu iki pulun karşısına siz ve Fosco imza atacaksınız, Miss Halcombe. Gel buraya, Fosco! Pencereden dışarıyı seyrederek ve çiçeklere duman üfleyerek imzaya tanıklık edilmez.”

Kont sigarasını atıp yanımıza geldi; ellerini kırmızı kemerinin içine gelişi güzel sokmuş, gözlerini de Sir Percival’ın yüzüne dikmişti. Kocasının öbür yanında oturan Laura da elinde kalem, ona bakıyordu. Sir Percival ikisinin arasında durmuş, parşömeni masanın üstüne sıkıca bastırıyor ve karşısında oturmakta olan bana bakıyordu; yüzünde öyle kuşkulu ve sıkıntılı bir ifade vardı ki kendi evindeki bir beyefendiden çok hapishanedeki

bir tutukluya benziyordu.

Birdenbire Laura'ya dönüp yine parşömenin üzerindeki yeri göstererek, "Şurayı imzala," diye tekrar etti.

"Bu imzalayacağım şey nedir?" diye sordu Laura usulca.

"Açıklayacak zamanım yok," diye yanıtladı Sir Percival. "Araba kapıda bekliyor; hemen gitmem gerek. Ayrıca anlatsam da anlamazsın. Tamamıyla resmî bir belge, bir sürü hukuki ayrıntı, falan filan. Hadi! Hadi! İmzala da bir an önce kurtulalım."

"İmzamı atmadan önce imzaladığının ne olduğunu bilmem gerekmez mi, Sir Percival?"

"Saçma! Kadınlar iş meselelerinden ne anlar? Anlamazsın, dedim ya."

"Hiç olmazsa, anlamaya çalışayım. Benimle yapması gereken bir işi olduğunda Mr. Gilmore her zaman önce anlatırdı, ben de hep anlardım."

"Olabilir. O senin uşağındı ve anlatmak zorundaydı. Ben senin kocanım ve anlatmak zorunda 'değilim'. Beni daha ne kadar tutacaksın burada? Okuyacak vakit yok, diyorum sana. Araba kapıda bekliyor. İlk ve son kez soruyorum: İmzalayacak mısın, imzalamayacak mısın?"

Kalem hâlâ Laura'nın elindeydi, ama imzalamaya niyeti varmış gibi durmuyordu.

"İmzam beni bir konuda bağlayacaksa," dedi, "bu konunun ne olduğunu bilmem gerekir herhalde, öyle değil mi?"

Sir Percival parşömeni kaldırıp öfkeyle masanın üstüne attı.

"Konuş bakalım!" dedi. "Doğruları söylemenle ünlüsündür zaten. Miss Halcombe'un burada oluşuna, Fosco'nun burada oluşuna aldırma, açık açık söyle: Bana güvenmiyorsun."

Kont bir elini kemerinden çıkardı ve Sir Percival'ın omzuna koydu. Sir Percival sinirli bir tavırla silkindi. Kont hiç istifini bozmadan elini tekrar onun omzuna koydu.

"Kendine hâkim ol, Percival," dedi. "Lady Glyde haklı."

"Haklıymış! Bir kadın kocasına güvenmemekte haklı, öyle mi!"

"Beni size güvenmemekle suçlamak bana haksızlık ve zalimlik etmek olur," dedi Laura. "Marian'a sorun, imzalamadan önce bu belgenin beni ne şekilde bağladığını öğrenmek hakkım değil miymiş."

"Miss Halcombe'a hiçbir şey soracak değilim," diye ânında karşılık verdi Sir Percival. "Bu konu Miss Halcombe'u hiç ilgilendirmez."

O âna dek ağzımı açmamıştım, o zaman da konuşmamayı tercih ederdim. Ama bana döndüğünde Laura'nın yüzündeki sıkıntı, kocasının terbiyesizlik ve haksızlık ediyor olması, Laura'nın hatırı için, sorulduğu anda fikrimi söylemekten başka çare bırakmamıştı bana.

"Kusura bakmayın, Sir Percival," dedim, "ama imzaya tanıklık edeceklerden biri olarak bu konunun beni ilgilendirdiğini düşünüyorum. Laura'nın itirazını son derece haklı buluyorum; yalnızca kendi adıma konuşabilirim ama o, imzalamasını istediğiniz bu belgenin ne olduğunu anlamadan ben bu imzaya tanıklık edemem."

"Harika bir açıklama!" dedi Sir Percival. "Bir daha kendinizi bir adamın evine davet ettirdiğinizde, Miss Halcombe, bu konukseverliğe sizi ilgilendirmeyen bir meselede karısının tarafını tutarak karşılık vermemenizi öneririm."

Tokat yemiş gibi ayağa fırladım. Erkek olsaydım, kendi kapısının eşliğinde onu yere devirir ve bir daha ne olursa olsun asla adımımı atmamak üzere evini terk ederdim. Ama yalnızca bir kadındım ve karısını çok seviyordum!

Tanrı'ya şükür ki, bu sadık sevgi bana yardım etti de tek kelime etmeden tekrar yerime oturdum. Ne çektiğimin, kendimi nasıl tuttuğumun Laura farkındaydı. Gözlerinden yaşlar boşanarak yanıma koştu. "Ah, Marian!" diye usulca fısıldadı. "Annem hayatta olsaydı benim için bundan fazlasını yapamazdı!"

"Gel buraya da imzala şunu!" diye bağırdı Sir Percival, masanın karşı tarafından. "İmzalasam mı?" diye kulağıma fısıldayarak sordu Laura. "İmzala dersin imzalarım." "Hayır," diye yanıt verdim. "Hem hakkın var hem de doğrusu bu, okumadan önce hiçbir şeyi imzalama."

"Gel buraya da imzala!" diye yineledi Sir Percival en yüksek ve en öfkeli sesiyle. Laura'yı ve beni yakından dikkatle izlemiş olan Kont ikinci defa araya girdi. "Percival," dedi. "Ben hanımların yanında olduğumuzu unutmadım. İstersen, sen de unutma."

Sir Percival öfkeden dili tutulmuş olarak ona döndü. Kont, eliyle onun omzunu daha da sıkı kavradı ve sakin bir sesle, "İstersen sen de unutma," diye tekrarladı.

Karşılıklı bakiştılar; Sir Percival omzunu Kont'un elinden usulca kurtardı, gözlerini yavaşça Kont'un kilerden ayırdı, bir süre inatla masanın üstündeki parşömene baktı, sonra da ikna olmuş biri gibi teslimiyetle değil, ehlileştirilmiş bir hayvanın göstereceği suratsız bir boyun eğişle konuştu.

"Kimseyi kırmak istemiyorum," dedi, "ama karımın inatçılığı sabır taşını bile çatlatır. Ona bunun yalnızca resmî bir belge olduğunu söyledim, daha ne istiyor? Siz ne dersiniz deyin, kocasına meydan okumak bir kadına yakışmaz. Son kez soruyorum, Lady Glyde, imzalıyor musunuz, imzalamıyor musunuz?"

Laura masadaki yerine dönüp kalemi tekrar eline aldı.

"Beni akli başında bir insan yerine koyarsanız memnuniyetle imzalarım," dedi Laura. "Kimseye zararı dokunmayacak ve kötü bir sonuç vermeyecek olduktan sonra ne fedakârlık gerekirse yaparım."

"Bir fedakârlık yapman gerektiğini de nereden çıkardın?" diye araya girdi Sir Percival, az önceki sertliği belli belirsiz geri dönmüş gibiydi.

"Yalnızca şerefimle yapabileceğim hiçbir fedakârlıktan kaçınmam demek istedim. Hiç bilmediğim bir belgenin altına imza atmaya çekindim, diye niçin bu kadar üstüme geliyorsunuz? Kont Fosco'nun kaygılarına benimkilerden daha çok anlayış göstermeniz biraz ağırıma gidiyor doğrusu."

Kont'un, Laura'nın kocasının üzerinde sahip olduğu olağanüstü etkiden talihsizce ama son derece doğal bir biçimde dolaylı da olsa söz edilmesi, Sir Percival'ın içten içe kaynayan öfkesini yine alevlendirdi.

"Kaygıların mı! Senin kaygıların mı! Sen kaygılanmak için biraz geç kalmadın mı? Kaderine seve seve razı olup benimle evlenmeden önce bu zayıflıklarından kurtulduğunu düşünmüştüm."

O, bu sözleri söyler söylemez Laura kalemini elinden attı, gözlerinde, onlarda daha önce hiç görmediğim bir ifadeyle Sir Percival'a baktı ve tek kelime etmeden sırtını döndü.

Bu son derece açık ve sert öfke gösterisi Laura'nın yaradılışına o kadar aykırıydı ki hepimiz sustuk. Kocasının az önce ona söylediklerinin yüzeydeki zalimliğinin altında daha derin bir şeyler yattığına hiç kuşku yoktu. O sözlerin altında, ne olduğunu benim hiç bilmediğim ama Laura'nın yüzünde bıraktığı etkiyi bir yabancıнын bile görebileceği bir hakaret saklıydı.

Bir yabancı olmayan Kont da bunu benim kadar açıkça gördü. Laura'nın yanına gitmek için ayağa kalktığımda onun Sir Percival'a ağzının içinde, "Seni aptal!" diye fısıldadığını duydum.

Ben ona doğru ilerlerken Laura da kapıya doğru yürüdü. O sırada kocası onunla bir kez daha konuştu.

"İmzalamayı kesinlikle reddediyorsun, öyle mi?" dedi, kendi konuşma tarzının kendisine ciddi anlamda zarar verdiğini idrak etmiş bir adamın ses tonuyla.

"Az önce bana söylediğin şeyden sonra," diye sertçe yanıt verdi Laura, "o parşömende yazan her şeyi son satırına kadar okumadan imzalamayı reddediyorum. Gidelim, Marian, burada yeterince kaldık."

Daha Sir Percival ağzını açmadan Kont, "Bir dakika," diye araya girdi. "Lütfen, Lady Glyde, bir dakika!"

Laura ona aldırış etmeden odadan çıkacaktı, ama ben onu durdurdum.

"Kont'u kendine düşman etme!" diye fısıldadım. "Ne yaparsan yap, sakın Kont'u kendine düşman etme!"

Laura sözümü dinledi. Kapıyı tekrar kapadım, ikimiz de kapının yanında durup bekledik. Sir Percival, dirseğini katlanmış parşömenin üstüne koymuş, başını da yumruk yaptığı eline dayamış, masada oturuyordu. Kont da aramızda duruyordu, her konuda olduğu gibi içinde bulunduğumuz bu korkunç durumda da akıl hocası oydu.

Bize değil de perişan halimize üzülerek, "Lady Glyde," dedi, "lütfen kusuruma bakmayın ama bir önerim var; bunu evin hanımına duyduğum derin saygı ve dostça yakınlıktan dolayı söylediğime inanın lütfen." Sert bir tavırla Sir Percival'a döndü. "Şu kolunun altındaki şeyin bugün imzalanması şart mı?"

"Ben öyle planlamış, öyle arzu etmişim," dedi, diğeri aksi aksi. "Ama senin de fark etmiş olabileceğin gibi bunun Lady Glyde için bir önemi yok."

"Benim açık soruma açıkça yanıt ver. Şu imza meselesi yarına kadar bekleyebilir mi? Evet ya da hayır de."

"Evet, madem öyle istiyorsunuz."

"Öyleyse ne diye burada vakit kaybediyorsun? Bırak imza işi yarına kalsın, sen dönene kadar beklesin."

Sir Percival bir küfür savurup kaşlarını çatarak başını kaldırdı.

"Benimle konuşma tarzın hoşuma gitmiyor. Hiç kimsenin benimle böyle konuşmasına izin vermem."

"Kendi iyiliğin için söylüyorum," dedi Kont, yüzünde küçümseyici, sakın bir gülümseme vardı. "Hem kendine hem Lady Glyde'a zaman tanı. Arabanın kapıda seni beklediğini unuttun mu? Konuşma tarzım seni şaşırttı, öyle mi? Şaşırtır elbette, sinirlerine hâkim olabilen bir adamın konuşma tarzı da ondan. Sana şimdiye kadar kaç kere öğüt vermişimdir? Sayısını hatırlayamayacağın kadar çoktur. Hiç yanıldığım oldu mu? Hadi bir

örnek ver de görelim. Git hadi! Yola çık. İmza meselesi yarına kadar bekleyebilirmiş. Bırak beklesin, döndüğünde tekrar el atarsın.”

Sir Percival durakladı, saatine baktı. Kont’un sözleriyle tekrar aklına gelen, o gün yapacağı gizli yolculukla ilgili kaygılar belli ki Laura’nın imzasını almakla ilgili kaygılarla savaşıyordu zihninde. Bir süre düşündükten sonra oturduğu yerden kalktı.

“Size yanıt verecek zamanım olmayınca beni alt etmek kolay tabii,” dedi. “Öğüdünü dinleyeceğim, Fosco, istediğim ya da inandığım için değil ama burada daha fazla kalamayacağım için.” Sustu ve ters ters karısına baktı. “Yarın, geri döndüğüm zaman da imzalamayacak olursan!..” Kitaplığın dolabını tekrar açarken ve parşömeni içine kilitlerken çıkardığı ses cümlesinin geri kalanını bastırdı. Masanın üstünden şapkasını ve eldivenlerini alıp kapıya yöneldi. Laura ve ben geçmesi için kenara çekildik. Karısına, “Yarını unutma!” dedi ve çıkıp gitti.

Sir Percival koridoru geçip arabaya binene kadar bekledik. Biz kapının yanında beklerken Kont yanımıza yaklaştı.

“Az önce Percival’ı en kötü haliyle gördünüz, Miss Halcombe,” dedi. “Eski dostu olarak hem onun için üzuldüm hem de ondan utandım. Eski dostu olarak, yarın, bugün yaptığı gibi utanç verici olaylar çıkarmayacağına söz veriyorum.”

O konuşurken Laura benim koluma girmişti, Kont sözünü bitirince de kolumu bana bir şey hissettirmek istercesine sıktı. Kocasının uygunsuz davranışı için özür dilemeyi kendi evinde kendisi yerine kocasının arkadaşının üstlenmesine seyirci kalmak her kadına zor gelir, ona da zor gelmişti. Kont’a kibarca teşekkür ettim ve Laura’yı dışarı çıkardım. Evet! Ona teşekkür ettim, zira Blackwater Park’ta yaşamaya devam etmemi ya işine geldiği için ya da istediği için Kont’a borçlu olduğumu müthiş bir çaresizlik ve utançla çoktandır hissediyordum ve Sir Percival’ın bana yaptığından sonra Kont ağırlığını koymazsa orada kalmaya devam edemeyeceğimi biliyordum. Kont’un, herkesinkinden çok korktuğum o etkisi şimdi Laura’nın bana en çok ihtiyacı olduğu anda onunla aramızdaki tek bağı!

Biz koridora çıkarken arabanın tekerleklerinin çakıl yolda çıkardığı sesi duyduk. Sir Percival yola çıkmıştı.

“Nereye gidiyor, Marian?” diye fısıldadı Laura. “Yaptığı her yeni şey gelecekte daha da çok korkmama neden oluyor. Kuşkulandığın bir şey var mı?”

Laura’nın o sabah yaşadıklarından sonra ona kuşkularımı söylemek istemedim.

“Onun sırlarını ben nereden bilebilirim?” dedim, kaçamak bir yanıt vererek.

“Acaba kâhya kadın biliyor mudur?” diye üsteledi.

“Nereden bilecek?” diye karşılık verdim. “Onun da bizim gibi hiçbir fikri yoktur.”

Laura kuşkuyla başını salladı.

“Kâhya kadın sana Anne Catherick’in buralarda görüldüğüne dair bir söylenti olduğunu söylememiş miydi? Acaba Sir Percival onu aramaya gitmiş olabilir mi?”

“Bunu düşünmek yerine kendimi toplansam daha iyi olacak, Laura; bu olanlardan sonra sen de öyle yapsan iyi olur. Benim odama gel, biraz dinlen, biraz sakinleş.”

Birlikte pencerenin yanına oturduk ve yüzümüzü hoş kokulu yaz havasına bıraktık.

“Aşağıda benim için katlanmak zorunda kaldıklarından sonra yüzüne bakmaya utanıyorum, Marian,” dedi Laura. “Ah, canım benim, düşündükçe yüreğim parçalanıyor!”

Ama bunun altında kalmayacağım, gerçekten kalmayacağım!”

“Şıııı! Sus!” diye karşılık verdim. “Böyle konuşma. Senin mutluluğuna karşılık benim gururumun azıcık kırılmasının ne önemi var ki?”

“Sir Percival’ın bana ne dediğini duydun mu?” diye hararetle devam etti hemen. “Söylediklerini duydun, ama ne anlama geldiklerini bilmiyorsun, neden elimden kalemi atıp sırtımı döndüğümü bilmiyorsun.” Ani bir heyecanla ayağa kalktı ve odanın içinde yürümeye başladı. “Seni üzme ve yeni hayatlarımızın başlangıcında mutsuz etmek korkusuyla senden çok şey sakladım Marian. Onun bana nasıl davrandığını bilmiyorsun. Ama artık bilmen gerekiyor, çünkü bugün bana nasıl davrandığını gördün. Titizlenmeye kalkışmamı nasıl küçümsediğini, kaderime seve seve razı olup onunla evlendiğini söylediğini duydun.” Tekrar oturdu; yüzü kıpkırmızı oldu ve ellerini kucağında birbirine kenetledi. “Bunu sana şimdi anlatamam. Şimdi anlatmaya kalkarsam ağlarım, sonra, kendime daha çok güvendiğim bir zamanda anlatırım. Başım çatlıyor canım, ağrıyor, ağrıyor, çok ağrıyor. Koku şişen nerede? Biraz senin hakkında konuşayım. Senin hatırın için imzalasaydım keşke. Yarın imzalayayım mı? Senin yerine kendimi riske atarım, daha iyi. İmzalamayı tekrar reddedersem, sen benim tarafımı tuttuğun için Sir Percival bütün suçu sende bulacak. Ne yapacak? Ah, keşke bize yardım edip akıl verecek bir dostumuz olsaydı! Gerçekten güvenebileceğimiz bir dostumuz!”

Acı acı iç çekti. Yüzünden Hartright’ı düşündüğünü anladım, son söyledikleri benim de aklıma Hartright’ı getirdiği için bunu açıkça görebildim. Laura evleneli henüz altı ay olmuştu ve daha şimdiden Hartright’ın bize veda ederken söz verdiği o sadık hizmete ihtiyacımız vardı. Vaktiyle buna ihtiyacımız olacağını hiç düşünmezdim!

“Bu işi kendi başımıza çözmek için elimizden geleni yapmalıyız,” dedim. “Sakin sakın konuşmaya çalışalım, Laura, en doğru olanı yapmaya çalışalım.”

Laura’nın kocasının sıkıntıları hakkında bildiklerini benim Sir Percival’la avukatı arasında geçen konuşmadan duyduklarımınla birleştirerek kütüphanedeki parşömenin borç para almak için yazılmış olduğu ve Sir Percival’ın amacına ulaşabilmesi için mutlaka Laura’nın imzasının gerektiği sonucuna vardık.

Parayı elde etmek için hazırlanmış parşömenin içeriği ve onu okumadan imzalamanın Laura’yı ne gibi yükümlülükler altına sokacağıyla ilgili ikinci konu her ikimizin de bilgisinin ve deneyiminin dışında kalıyordu. Benim kişisel görüşüm o parşömenin son derece adi ve hileli bir gizli içeriği olduğuydu.

Bu sonuca, Sir Percival ne yazdığını göstermeyi kabul etmediği için varmamıştım çünkü kabul etmeyişi pekâlâ sırf inatçılığından ve dediğim dedik mizacından kaynaklanıyor olabilirdi. Sir Percival’ın dürüstlüğünden kuşku duymamın tek nedeni Blacwater Park’tayken konuşmalarında ve tavrında gördüğüm değişiklikti; bu değişiklik, Limmeridge Malikânesi’nde kişiliğinin denendiği süre boyunca rol yaptığına beni inandırdı. Derin duyarlılığı, Mr. Gilmore’un modası geçmiş değer yargılarıyla son derece uyumlu olan o kurallara uygun kibarlığı, Laura karşısındaki alçakgönüllülüğü, bana gösterdiği içtenlik, Mr. Fairlie karşısındaki ölçülü tavrı, bütün bunlar ikiyüzlülüğü sayesinde amacına eriştikten sonra maskesini çıkararak ve tam o gün kütüphanede kişiliğini açıkça gösteren adi, kurnaz ve kaba bir adamın başvurduğu zekice hilelerdi. Bunu fark edince Laura için ne kadar üzüldüğümü hiç anlatmıyorum, çünkü bunu kelimelerle ifade

edebilmem mümkün değil. Bundan söz etmemin tek nedeni, Laura'nın, getireceği sonuçlar ne olursa olsun, içeriğini görmeden parşömeni imzalamaması yolunda karar vermemi sağlamış olmasıdır.

Bu koşullarda, yarın ancak imzayı atmamak için Sir Percival'ın kararlılığını sarsacak kadar sağlam bir ticari ya da hukuki sakınca bulabilirsek ve onun, işle ilgili yasa ve yükümlülükleri bu iki kadının da onun kadar iyi bildiğini sanmasını sağlayabilirsek bir şansımız olabilir.

Biraz düşündükten sonra, içinde bulunduğumuz bu ümitsiz durumda bize yol gösterebileceğine güvenebileceğimiz tek adama mektup yazmaya karar verdim. Bu adam, yani Mr. Kyrle, Mr. Gilmore'un ortağıydı, eski dostumuz sağlık durumu yüzünden işi bırakıp Londra'dan ayrıldığından beri işleri o yürütüyordu. Mr. Kyrle'in dürüstlüğüne, sağduyusuna ve Laura'nın işleri hakkındaki bilgisine güvenebileceğimizi bana Mr. Gilmore'un bizzat söylemiş olduğunu Laura'ya açıkladım ve onun da onayını alarak hemen mektubu yazmaya koyuldum.

İşe durumumuzu Mr. Kyrle'a olduğu gibi anlatmakla başladım; sonra da sade ve açık bir dille, hiçbir yanlış anlamaya ya da yanlışlığa yer bırakmayacak şekilde ondan bize yol göstermesini istedim. Mektubumu olabildiğince kısa tuttum, gereksiz mazeret ve ayrıntılarla doldurmadığımı umuyorum.

Tam zarfın üstüne adresi yazıyordum ki Laura, aklım yazdığım mektupla meşgul olduğu için benim gözümde kaçan bir engeli fark etti.

"Yanıt elimize nasıl vaktinde ulaşacak?" diye sordu. "Senin mektubun yarın sabahtan önce Londra'ya ulaşmaz, yanıt da bizim elimize ertesi sabahtan önce geçmez."

Bu engeli aşmanın tek yolu mektubu bize getirmesi için avukatın yazıhanesinden özel ulak çıkarmaktı. Bu konuyla ilgili bir dipnot yazdım ve ulağın yanıtla birlikte sabah on bir trenine binmesini önemle rica ettim, bu durumda tren biri yirmi geçe bizim istasyonda olacaktı, ulak da en geç saat ikide Blackwater Park'a varacaktı. Ulağa, beni sorması, başka hiç kimsenin sorduğu hiçbir soruya yanıt vermemesi ve mektubu benden başka kimsenin eline teslim etmemesi için talimat verilecekti.

"Ya Sir Percival yarın saat ikiden önce dönecek olursa," dedim Laura'ya, "en iyisi senin kitabını ya da elişini alıp bütün sabahı dışarılarda geçirmen, ulak mektupla gelene kadar evin içinde görünmemen. Bir terslik ya da yanlışlık olmasın diye ben bütün sabah burada kalıp bekleyeceğim. Bu planı uygulayarak gafil avlanmaktan kurtulabileceğimizi umuyor ve inanıyorum. Hadi, şimdi oturma odasına inelim. Uzun süre bu odaya kapanırsak kuşku uyandırabiliriz."

"Kuşku mu?" diye tekrar etti Laura. "Sir Percival evde olmadığına göre kimde kuşku uyandırabiliriz ki? Kont Fosco'yu mu kastediyorsun?"

"Belki de, Laura."

"Sen de ondan en az benim kadar hoşlanmamaya başlıyorsun, Marian."

"Hayır, hayır, ondan hoşlanmadığım için değil. Hoşlanmamanın içinde hemen her zaman küçümseme vardır. Kont'un küçümsemecek bir yanını görmüyorum, Laura."

"Ondan korkmuyorsun, değil mi?"

"Belki, biraz."

"Bugün bizim için yaptıklarından sonra ondan korkuyor musun!"

“Evet. Onun müdahaleleri beni Sir Percival’ın şiddetinden daha çok korkutuyor. Sana kütüphanede söylediğimi unutma. Ne yaparsan yap Laura, ama sakın Kont’u kendine düşman etme!”

Alt kata indik. Laura salona girdi; elimde mektupla koridorun karşı duvarında asılı olan posta torbasına doğru ilerledim.

Sokak kapısı açıktı, tam önünden geçerken Kont Fosco ve karısının dışarıdaki merdivende yüzleri bana dönük olarak durmuş, konuşuyor olduklarını gördüm.

Kontes hayli telaşlı bir şekilde içeri girip onunla beş dakika özel olarak konuşmaya vaktim olup olmadığını sordu. Böyle bir insandan böyle bir öneri gelmiş olmasına biraz şaşırılmış olarak mektubu torbaya attım ve Kontes’e onun hizmetinde olduğumu söyledim. Kontes, alışılmadık bir samimiyet ve yakınlıkla koluma girdi ve beni boş bir oda yerine bahçedeki geniş havuzun çevresindeki çimenliğe götürdü.

Merdivende yanından geçerken Kont bize eğilerek selam verip gülümsedi ve hemen eve girip arkasından kapıyı çekti ama tam kapatmadı.

Kontes’le ben havuzun çevresinde ağır ağır yürümeye başladık. Bana olağanüstü bir sır verileceğini düşünmeye başlamıştım; Madam Fosco’nun benimle özel olarak konuşmak istediği şeyin kütüphanede olanlar karşısında duyduğu üzüntüyü kibarca dile getirmekten ibaret olduğunu anlayınca şaşırdım. Kocasına ona olan biten her şeyi, Sir Percival’ın benimle nasıl saygısızca konuştuğunu anlatmıştı. Kontes, Laura ve benim adıma o kadar üzülmüştü ki bir daha böyle bir şey olacak olursa Sir Percival’ın bu çirkin tutumuna tepkisini evden ayrılarak göstermeye karar vermişti. Kont onun bu fikrini onaylamıştı; Kontes şimdi onu benim de onaylayacağımı umuyordu.

Madam Fosco gibi son derece mesafeli bir kadın için bunun çok tuhaf bir tutum olduğunu düşündüm, özellikle de o sabah kayıkhanede aramızda geçen atışmalardan sonra. Ancak yaşça benden büyük birinden gelen kibar ve dostça yaklaşıma aynı şekilde kibar ve dostça karşılık vermek görevimdi. Kontes’e aynı şekilde karşılık verdim, sonra da her ikimizin de gerekeni söylemiş olduğunu düşünerek eve geri dönmeye yeltendim.

Ama Madam Fosco benden ayrılmamaya, daha da şaşırtıcı olanı konuşmaya kararlı görünüyordu. O zamana kadar son derece sessiz olan bu kadın şimdi evlilik hayatına, Sir Percival’la Laura’ya, kendi mutluluğuna, merhum Mr. Fairlie’nin miras konusunda ona karşı tutumuna ve daha onlarca konuya dair basmakalıp sözlerle beni lafa boğarak yarım saatten fazla havuzun çevresinde yürüttü ve hayli yordu. Kontes yorulduğumu anladı mı bilmiyorum, ama başladığı gibi aniden durdu, sokak kapısına doğru baktı ve bir anda yine o buz gibi tavrını takınıp daha ben kendimi ondan kurtaracak bir bahane bulamadan kolumu bıraktı.

Kapıyı açıp koridora girerken Kont’u yine karşımda buldum. Posta torbasına bir mektup atıyordu.

Mektubu atıp torbanın ağzını kapadıktan sonra Madam Fosco’yu nerede bıraktığımı sordu. Ona söyledim, o da hemen karısının yanına gitmek üzere dışarı çıktı. Benimle konuşurken öyle sessiz ve sakin bir hali vardı ki acaba hasta ya da keyifsiz mi diye durup arkasından baktım.

Ondan sonra niye doğru posta torbasına gidip mektubumu çıkarıp içimde hafif bir güvensizlikle ona tekrar baktığımı, tekrar bakar bakmaz da niye hemen zarfı daha iyi

mühürlemeye karar verdiğimi ben de bilmiyorum. Herkesin bildiği gibi, kadınlar sürekli kendilerine bile açıklayamayacakları dürtülerle hareket ederler, ben de o sırada yaptığım bu açıklanamaz davranışımın böyle bir nedeni olduğunu varsayabilirim ancak.

Beni harekete geçiren her neydiyse, odamda zarfı mühürlemeye kalktığımda bu sese kulak verdiğim için kendimi kutlayacak bir gerekçe buldum. İlk başta zarfı alışlageldiği gibi yapışkanlı yeri ıslatıp altındaki kâğıda bastırarak kapamıştım, kırk beş dakika kadar sonra açmayı denediğimde zarf yapışıp yırtılmadan kolayca açılıverdi. Acaba iyi yapıştırmamış mıydım? Acaba yapışkanda mı bir sorun vardı?

Ya da belki... yo! Bu üçüncü olasılığı düşünmek bile korkunç. Bir de kâğıt üstünde görmesem daha iyi olur.

Yarıdan adeta korkuyorum, her şey benim sağduyulu davranmama ve kendime hâkim olmama bağlı. Ne olursa olsun unutmamam gereken iki şey var. Kont'la iyi geçinmeye bakmalıyım ve ulağın getireceği yanıtı tetikte beklemeliyim.

V

17 Haziran – Akşam yemeğinde tekrar bir araya geldiğimizde Kont Fosco her zamanki gibi son derece neşeliydi. Sanki belleğimizden o öğleden sonra kütüphanede olan her şeyi silmeye çalışır gibi bizi oyalayıp neşelendirmek için kendini parladı. Yolculukları sırasında başından geçen maceraların canlı betimlemelerini, yurtdışında tanıdığı olağanüstü insanlarla ilgili neşeli hikâyeleri, Avrupa'nın her yanından rastgele seçilmiş kadın ve erkekleri örnek göstererek çeşitli ulusların geleneklerinin ilginç karşılaştırmalarını, kendi gençliğinde, sıradan bir İtalyan kasabasının âdetlerine ayak uydurarak yaşadığı ve ikinci sınıf bir İtalyan gazetesi için Fransızları örnek alarak gülünç aşk hikâyeleri yazdığı zamanlarda yaptığı masum çılgınlıklarla ilgili gülünç itirafları; bunların hepsini öyle doğallıkla, öyle neşeyle anlatıyordu, anlattıklarının hepsi de o kadar merakımızı uyandırıp ilgimizi çekiyordu ki, Laura ve ben de onu Madam Fosco kadar dikkatle ve tutarsız gelebilir ama, onun kadar hayranlıkla dinledik. Kadınlar bir erkeğin aşkına, ününe, dış görünüşüne ve parasına karşı koyabilirler, ama kendileriyle nasıl konuşacağını bilen tatlı dilli bir adama asla dayanamazlar.

Yemekten sonra, bizler hâlâ Kont'un bizde bıraktığı olumlu izlenimin etkisi altındayken o, usulca yanımızdan ayrıлып okumak için kütüphaneye çekildi.

Nezaket gereği Madam Fosco'yu da çağırdık, ama belli ki bu sefer talimatlarını önceden almıştı; onu mazur görmemizi rica etti. "Kont'a büyük olasılıkla yeni sigaralar gerekecektir," diye mazeret gösterdi, "benden başka da kimse onları onun istediği gibi saramaz." Bunları söylerken mavi gözlerindeki o soğuk ifade ısınır gibi oldu, sanki efendisinin içine çektiği sigara dumanını hazırlıyor olmaktan gerçekten de gurur duyuyordu!

Laura ve ben birlikte dışarı çıktık.

Puslu, boğucu bir akşamdı. Havada sıkıntı vardı, bahçedeki çiçekler boyunlarını bükmüşler, toprak da çatlamış ve kurumuştü. Batıda, kıpırtısız ağaçların üstünden

gördüğümüz gökyüzünün rengi soluk sarıydı, güneş bir pus tabakasının içinde yavaşça batıyordu. Yakında yağmur geleceğe benziyordu, herhalde o gece yağmaya başladılar.

“Ne yana gidelim?” diye sordum.

“İstersen göle doğru gidelim, Marian,” diye yanıt verdi Laura.

“O kasvetli gölü pek seviyorsun, Laura.”

“Hayır, gölü değil, ama çevresindeki manzarayı seviyorum. Bu koca yerde bana Limmeridge’i yalnızca kumlu toprak ve fundalar, bir de köknar ağaçları hatırlatıyor. Ama istersen başka yana da yürüyebiliriz.”

“Blackwater Park’ta yürürken özellikle tercih ettiğim bir yön yok. Ha biri ha diğeri, benim için hepsi aynı. Hadi göle gidelim, belki orası açıklık olduğu için buradan daha serindir.”

Gölgeli koruluktan hiç konuşmadan geçtik. Akşamın boğucu havası ikimizi de bunaltmıştı, kayıkhaneye vardığımızda içeride oturup biraz dinlenmek hoşumuza gitti.

Gölün üzerine beyaz bir sis çökmüştü. Karşı kıyıdaki ağaçların yoğun kahverengi silueti bu sisin üstünde havada süzülen bodur ağaçlardan oluşmuş bir ormanı andırıyordu. Oturduğumuz yerden aşağı doğru eğimlenen kumlu toprak sisin dış tabakaları içinde gizemli bir şekilde kayboluyordu. Sessizlik korkunçtu. Ne bir yaprak hışırtısı, ne ağaçlarda bir kuş cıvıltısı ne de gözlerden gizlenmiş gölden gelen bir su kuşu sesi duyuluyordu. Kurbağaların vıraklamaları bile kesilmişti bu gece.

“Ne kadar ıssız ve kasvetli,” dedi Laura, “ama her yerden çok burada baş başa kalabiliyoruz.”

Sakin sakın konuşuyor, kumluk ve sisli çevreye gözü dalıyordu. Kafasının, dışarıdaki kasvetli manzaradan benim gibi etkilenmeyecek kadar meşgul olduğunu görüyordum.

“Seni artık kendi kendine tahmin yürütmekten kurtaracağıma, evlilik hayatımla ilgili gerçekleri anlatacağıma söz vermiştim Marian,” diye başladı. “Bu, senden sakladığım ilk ve son sırdı canım; bundan sonra senden hiçbir şey saklamamaya kararlıyım. Biliyorsun senin iyiliğin için sustum, belki biraz da kendi iyiliğim için. Bir kadının, bütün hayatını adadığı adamın bu armağana hiç değer vermediğini itiraf etmesi çok zor. Evli olsaydın Marian, hele mutlu bir evliliğin olsaydı, demek istediğimi, ne kadar iyi kalpli ve bana bağlı olursa olsun hiçbir bekâr kadının anlayamayacağı kadar iyi anlardın.”

Ne diyebilirdim? Yalnızca elini tuttum, ona bütün içtenliğimle ve gözlerimin bütün gücüyle baktım.

“Senin şu ‘meteliksizliğim’ dediğin şeye katıla katıla güldüğünü kim bilir kaç kez duymuşumdur! Kaç kere benim servetimi dalga geçerek kutlamışsındır! Ah, Marian, bir daha hiç gülme. Meteliksiz olduğun için Tanrı’ya şükret, o sayede kendi kendinin efendisi oldun ve benim kaderimi paylaşmaktan kurtuldun.”

Yeni evli bir kadının ağzından bunları duymak üzücüydü, bu sözlerin sakince ve açıksözlülükle dile getirdiği gerçek üzücüydü. Blackwater Park’ta hep birlikte geçirdiğimiz birkaç gün kocasının onunla niçin evlendiğini anlamama, herkesin anlamasına yetmişti.

“Hayal kırıklıklarımın ve çektiklerimin ne kadar erken başladığını, hatta bunların ne olduklarını bile anlatıp seni üzecek değilim. Benim onları hatırlıyor olmam yeterince kötü zaten. Sir Percival’a ilk ve son kez sitem etmeye kalkışmamı anlatırsam zaten kocamın bana nasıl davrandığını uzun uzadıya anlatmışım gibi anlarsın. Roma’dayken bir gün

birlikte Cecilia Metella'nın lahdine gitmiştik. Hava sakin ve çok hoştu, o muhteşem harabe de çok güzel görünüyordu; vaktiyle bu yapıyı karısına âşık bir kocanın onun anısına diktirmiş olduğunu hatırlamak benim yüreğimi de kocama karşı şimdiye kadar hissetmediğim ölçüde sevgi ve heyecanla doldurdu. 'Sen benim için böyle bir mezar yaptırır mıydın, Percival?' diye sordum. 'Evlenmeden önce beni çok sevdiğini söylüyordun ama o zamandan beri...' Sözümü bitiremedim. Marian! Kocam bana bakmıyordu bile! Gözlerime dolan yaşları görmesin diye şapkamın tülünü yüzüme indirdim. Beni hiç duymamış olmasını diledim ama duymuştu. 'Hadi, gidelim,' dedi ve benim ata binmeme yardım ederken kendi kendine güldü. O da kendi atına bindi, yola koyulurken yine güldü. 'Sana bir mezar yaptıracak olursam, bunu senin kendi paranla yaptırırım. Acaba Cecilia Metella'nın da bir serveti var mıydı, mezarının parasını kendi mi ödemişti?' dedi. Hiç yanıt vermedim, nasıl konuşabilirdim ki, şapkamın tülünün arkasında ağlıyordum. 'Of, siz açık tenli kadınlar da hep böyle asık suratlısınızdır zaten,' dedi. 'Ne istiyorsun? İltifatlar ve tatlı sözler mi? Öyleyse, bu sabah yine iyiliğim üstümde. İltifat etmişim ve tatlı sözler söylemişim say.' Erkekler bize söyledikleri acı sözleri ne kadar iyi hatırladığımızı ve canımızı nasıl yaktıklarını pek bilmezler. Ağlasam daha iyiydi, ama ettiği hakaret gözyaşlarımı kurutmuş, yüreğimi sertleştirmişti. O günden sonra Marian, bir daha hiç Walter Hartright'ı düşünmemeye çalışmadım. Rahatlamak için, birbirimizden gizli gizli hoşlandığımız geçmişteki o mutlu günlerin anısına sığındım. Başka nasıl avunabilirdim? Eğer yanımda olsaydın sen bana destek olurdun. Yaptığının yanlış olduğunu biliyorum, hayatım, ama söyle bana, hiç mi özrüm yok?"

Yüzümü ondan kaçırmak zorunda kaldım. "Bana sorma!" dedim. "Ben senin çektiklerini çektim mi? Benim karar vermeye ne hakkım var?"

"Percival geceleri beni yalnız bırakıp operadan dostlarıyla buluştuğu zamanlar," diye devam etti sesini alçaltarak, "hep Hartright'ı düşünürdüm. Tanrı bana yoksulluğu uygun görmüş olsaydı ve onun karısı olsaydım nasıl olurdu diye hayal ederdim. Sırtımda ucuz ama temiz bir elbiseyle, Hartright'ın ekmeğimizi kazanıp eve dönmesini beklediğimi canlandırırdım gözümde; evde oturup onun için ev işlerini yaptığımı, onun için çalışmak zorunda kaldığım için de onu daha da çok sevdiğimi, yorgun argın eve döndüğünü, onu karşılayıp şapkası ve paltosunu aldığımı ve Marian, onun için yapmayı öğrendiğim basit yemeklerle onu mutlu ettiğimi. Ah! Umarım o hiçbir zaman beni, benim onu düşündüğüm ve hayal ettiğim gibi düşünecek kadar yalnız ve mutsuz olmaz!"

Bu acıklı sözleri söylerken sesi yine eskisi gibi sevgi doluydu, kaybolan güzelliği de yine yüzünde parlamaya başlar gibi olmuştu. Önümüzde uzanan çürümüş, ıssız, uğursuz manzaraya bu karanlık ve korkunç göğün altında Limmeridge'in tanıdık tepelerini görüyormuş gibi bakıyordu.

"Daha fazla Walter'dan söz etme," dedim kendime gelir gelmez. "Ah, Laura, ondan söz ederek ikimizi de perişan etmekten vazgeç artık."

Canlandı ve bana sevgiyle baktı.

"Senin bir an bile canını sıkmaktansa ömür boyu ondan söz etmem daha iyi," dedi.

"Senin için," dedim, "senin iyiliğin için söylüyorum. Kocan seni duyarsa..."

"Beni duyarsa hiç şaşırılmaz."

Bu tuhaf yanıt bıkkın ve sakin bir tonda, soğuk bir tavırla vermişti. Verdiği yanıt

kadar tavrındaki değişiklik de beni şaşırttı.

“Şaşırmaz mı!” diye tekrar ettim. “Laura! Ağzından çıkanı kulağın duysun, beni korkutuyorsun!”

“Doğru söylüyorum,” dedi, “bugün senin odanda konuşurken söylemek istediğim de buydu. Limmeridge’teyken Sir Percival’a kalbimi açtığımda ondan yalnızca tek bir şey saklamıştım, zararsız bir şey, sen kendin de öyle demiştin. Tek sakladığım onun adıydı, işte Sir Percival bunu da öğrendi.”

Onu duymuştum ama hiçbir şey söyleyemiyordum. Son söyledikleri geriye kalan tek umudumu da öldürmüştü.

“Roma’dayken öğrendi,” diye devam etti, her zamanki gibi bıkkın ve sakin bir sesle. “Sir Percival’ın bazı dostlarının, Mr. ve Mrs. Markland’in İngilizler için verdiği bir davetteydik. Mrs. Markland çok güzel resim yapmasıyla ünlüdür; konuklardan bazıları yaptığı resimleri göstermesi için ona ısrar ettiler. Hepimiz resimleri ne kadar beğendiğimizi dile getirdik ama benim söylediğim bir şey Mrs. Markland’ın özellikle dikkatini çekti. ‘Belli ki siz de resim yapıyorsunuz, değil mi?’ diye sordu. ‘Vaktiyle biraz yapardım,’ diye yanıt verdim, ‘ama artık yapmıyorum.’ ‘Mademki vaktiyle resim yapmışsınız,’ dedi, ‘bir gün tekrar başlamak isteyebilirsiniz; isteyecek olursanız, izin verin de, size bir resim öğretmeni önereyim.’ Hiçbir şey demedim, nedenini biliyorsun Marian, konuyu değiştirmeye çalıştım. Ama Mrs. Markland ısrar etti. ‘Benim bir sürü öğretmenim oldu,’ diye devam etti, ‘ama aralarında en iyisi, en yetenekli ve en dikkatli olanı Mr. Hartright adında biriydi. Eğer tekrar resim yapacak olursanız, onu bir deneyin. Genç bir beydir, alçakgönüllü ve efendi bir adamdır, ondan memnun kalacağınızdan eminim.’ Bana herkesin içinde, yabancıların, gelin ve damatla tanışmak için davet edilmiş yabancıların yanında bunların söylendiğini bir düşünsene! Kendime hâkim olabilmek için elimden geleni yaptım, hiçbir şey demedim ve başımı öne eğip resimlere iyice yakından baktım. Başımı tekrar kaldırmaya cesaret edebildiğimde kocamla göz göze geldim; bakışından yüzümden her şeyi belli etmiş olduğumu anladım. Sir Percival, ‘İngiltere’ye döndüğümüzde,’ dedi, gözlerini benden ayırmadan, ‘Mr. Hartright konusunda gerekeni yaparız. Size katılıyorum, Mrs. Markland, bence de Lady Glyde ondan kesinlikle memnun kalacaktır.’ Bu son sözleri öyle bir imayla söyledi ki yüzüme ateş bastı, kalbim yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı. Başka bir şey konuşulmadı, davetten erken ayrıldık. Sir Percival arabayla otele dönerken sessizdi. Arabadan inmeme yardım edip her zamanki gibi benim arkamdan yukarı çıktı. Ama odaya girer girmez kapıyı kilitledi, beni bir sandalyeye itti, omuzlarımdan tutarak tepeme dikildi. ‘Limmeridge’te o pervasız itirafı ettiğin günden beri,’ dedi, ‘o adamın kim olduğunu merak etmişimdir; bu gece senin yüzünde gördüm onu. O adam resim öğretmenindi, adı da Hartright. Sen de, o da hayatınızın sonuna kadar buna pişman olacaksınız. Şimdi git yat ve rüyanda, sırtında benim kırbacımın izleriyle onu gör istersen.’ Artık ne zaman bana kızsam, ya alay ya da tehdit ederek, ona senin önünde ettiğim itirafı hatırlatıyor bana. Ne yaparsam ona gösterdiğim güveni istediği gibi kullanmasına engel olamıyorum. Onu ne ikna edecek ne de susturabilecek kadar sözüm geçer. Bugün bana kaderime seve seve razı olarak onunla evlendiğimi söylediğini duyunca şaşırmış gibi görünüyordun. Bir daha sinirleri bozulduğunda bunu yine söyleyecek olursa bu defa şaşırmayacaksın. Ah, Marian! Yapma!

Yapma! Beni üzüyorsun!"

Ona sarılmıştım, duyduğum vicdan azabıyla onu sıkı sıkı bağırma basmıştım. Evet! Vicdan azabı duyuyordum. Limmeridge'teki yazlık evde acımasız sözlerim Walter'ın kalbine saplandığında onun yüzüne sessiz ve dayanılmaz bir sitem olarak yansıyan o koyu umarsızlık gözümün önüne geldi. Kardeşimin sevdiği adamı kendi ellerimle adım adım ülkesinden ve dostlarından uzaklaştırmıştım. O iki genç kalbin arasına girmiş, onları sonsuza dek ayırmıştım, işte bu yaptığımın sonucunda her ikisinin de hayatının harcanıp gittiğine tanık oluyordum. Bunu ben yapmıştım, hem de Sir Percival için yapmıştım.

Sir Percival Glyde için.

*

Laura'nın bir şeyler dediğini duydum ve sesinin tonundan beni rahatlatmaya çalıştığını anladım, onun sessiz suçlamalarından başka hiçbir şey hak etmeyen beni! Kendi düşüncelerimden ne zaman sıyrılabildiğimi bilmiyorum. Önce onun beni öptüğünün farkına vardım, sonra aniden çevredekileri seçebilmeye başladım ve gözlerimi göle dikmiş bakıyor olduğumu fark ettim.

Laura'nın, "Geç oldu," diye fısıldadığını duydum. "Koruluğa karanlık çökecek." Kolumu tutup beni sarsarak tekrar etti, "Marian! Koruluğa karanlık çökecek."

"Eve kendimi toplamış olarak dönebilmem için," dedim, "bana bir dakika daha ver."

Henüz ona bakmaya cesaret edemiyordum, gözlerimi manzaradan ayırmadım.

Gerçekten de geç olmuştu. Ağaçların gökyüzündeki kahverengi karaltısı karanlığın içinde belli belirsiz bir duman halkası gibi kaybolup gitmişti. Aşağıdaki gölün üzerindeki sis sinsice ilerlemiş, bizi de içine almıştı. Her zamanki gibi çıt çıkmıyordu, ama sessizliğin korkutuculuğu kalmamıştı, geriye yalnızca durgunluğun kutsal gizemi kalmıştı.

"Evden çok uzaktayız," diye fısıldadı Laura. "Hadi geri dönelim."

Aniden durdu ve kayıkhanenin girişine baktı.

"Marian!" dedi tir tir titreyerek. "Görmüyor musun? Bak!"

"Nereye?"

"Oraya, aşağıya."

Eliyle işaret etti. Gösterdiği yere baktım ve ben de gördüm.

İleride, ıssız fundalıkta hareket eden bir karaltı vardı. Bu karaltı, biz kayıkhanedeyken görüş alanımızdan geçti, sisin kıyısı boyunca yürüdü. Uzakta, tam karşımızda durdu, bekledi, sonra devam etti, arkasındaki ve tepesindeki beyaz sis bulutuyla birlikte usulca ilerledi, ağır ağır, ta ki kayıkhanenin kenarından geçip gidene ve görünmez olana kadar.

O akşam aramızda geçenler ikimizin de sınırlarını bozmuştu. Laura koruluğa girecek cesareti toplayana, ben de onu eve götürmeye karar verene kadar birkaç dakika geçti.

Sonunda, nemli ve karanlık açık havaya çıktığımızda, "Erkek miydi, kadın mı?" diye sordu Laura, fısıldayarak.

"Emin değilim," dedim.

"Sence hangisiydi?"

"Kadına benziyordu."

"Uzun palto giymiş bir adam olmasından korktum."

“Belki de erkekti. Bu karanlıkta emin olmak mümkün değil.”

“Bekle, Marian! Korkuyorum, yolu göremiyorum. Ya o karaltı bizi takip ederse?”

“Hiç sanmam, Laura. Korkacak bir şey yok. Gölün kıyısı köyden o kadar da uzak değil, gece gündüz isteyen herkes orada yürüyebilir. Asıl şaşırtıcı olan orada daha önce kimseye rastlamamış olmamız.”

Artık koruluğa girmiştik. Çok karanlıktı, o kadar karanlıktı ki yolu bulmakta zorlanıyorduk. Laura koluma girdi, olabildiğince hızlı yürümeye başladık.

Yolu henüz yarılammıştık ki Laura durdu ve beni de durdurdu. Kulak kabartmıştı.

“Şışışt,” diye fısıldadı. “Arkamızdan bir ses geldi.”

“Kuru yapraklardır,” dedim onu rahatlatmak için, “ya da ağaçlardan düşen bir dal parçasıdır.”

“Yaz mevsimindeyiz, Marian, çevrede yaprak kıpırdamıyor. Dinle!”

Sesi ben de duydum, bizi takip eden hafif bir ayak sesine benziyordu.

“Neyse ne ya da kimse kim,” dedim, “biz yürümeye devam edelim. Korkulacak bir şeyse bile az sonra eve, sesimizi duyurabilecek kadar yaklaşmış olacağız.”

Hızlı hızlı yürümeye devam ettik, öyle hızlı yürüdük ki koruluktan çıkıp eve, ışıklı pencerelerini görece kadar yaklaştığımızda Laura neredeyse soluksuz kalmıştı.

Soluklanması için bir an bekledim. Tam tekrar yürümeye başlayacaktık ki Laura beni yine durdurdu, eliyle işaret edip dinlememi istedi. İkimiz de arkamızdan gelen uzun, acı iç çekişi duyduk, ses ağaçların derin karanlığından geliyordu.

“Kim var orada?” diye seslendim.

Yanıt gelmedi.

“Kim var orada?” diye tekrar sordum.

Bir anlık sessizlik oldu; sonra yine hafif ayak sesleri duyduk, gitgide hafifleyerek karanlığa karışan, sonunda da duyulmaz olan ayak sesleri.

Ağaçlıktan çıkıp önümüzdeki çimenlikten koşarak karşıya geçtik ve eve vardık.

Laura koridordaki lambanın ışığında, kül gibi bir yüz ve korkmuş gözlerle bana baktı.

“Korkudan ölecektim,” dedim. “Kimdi acaba?”

“Yarın düşünürüz,” diye karşılık verdim. “O zamana kadar gördüklerimizden ve duyduklarımızdan kimseye söz etme.”

“Neden?”

“Susmak daha güvenli de o yüzden, bizim bu evde güvende olmaya ihtiyacımız var.”

Laura’yı hemen üst kata yolladım, şapkamı çıkarıp saçımı düzeltene kadar bekledim, sonra hemen araştırmalarıma başlamak için kitap arıyormuş gibi kütüphaneye gittim.

İşte Kont oradaydı, evdeki en geniş koltuğa oturmuş, ayağını pufa uzatmış, kravatını dizlerinin üstüne koymuş, gömleğinin yakasını iyice açmış sigara içiyor, sakın sakın kitap okuyordu. Madam Fosco da uslu bir çocuk gibi onun yanı başındaki tabureye oturmuş sigara sarıyordu. Kont da, karısı da akşamın o geç saatinde dışarı çıkmış ve telaşla eve dönmüş olamazlardı. Onları görür görmez kütüphane ziyaretimin amacına ulaştığını anladım.

Ben odaya girince Kont Fosco nezaketle apar topar ayağa kalktı ve kravatını bağladı.

“Rica ederim, rahatsız olmayın,” dedim. “Yalnızca bir kitap almaya gelmiştim.”

“Bu sıcak hava benim cüsemdeki talihsiz adamları perişan ediyor,” dedi Kont büyük,

yeşil bir yelpazeyle ciddi bir tavırla yelpazelenerek. “Keşke karımın yerinde olsaydım. Kendisi şu anda bile dışarıdaki havuzdaki balıklar kadar serin.”

Kocasının bu tuhaf benzetmesi karşısında Kontes’in buzları eridi. Kendi meziyetlerinden birini itiraf eden bir kadının alçakgönüllülüğüyle, “Bana hiç sıcak gelmez de, Miss Halcombe,” dedi.

“Lady Glyde ve siz dışarı mı çıktınız bu akşam?” diye sordu Kont, ben görünüşü kurtarmak için raftan bir kitap alırken.

“Evet, biraz hava almak istedik.”

“Ne tarafa gittiğinizi sorabilir miyim?”

“Göle doğru gittik, kayıkhaneye kadar yürüdük.”

“Öyle mi? Kayıkhaneye kadar demek.”

Başka zaman olsa onun bu meraklı haline sinirlenebilirdim. Ama bu gece merakını yalnızca gölde karşımıza çıkanın ne o ne de karısı olduğunu gösteren başka bir kanıt olarak değerlendirdim.

“Bu akşam yeni bir macera yaşamadınız herhalde, değil mi?” diye devam etti. “Yaralı köpeği bulduğunuz gibi yeni bir şey bulmadınız, sanırım.”

Soğuk, duru, dayanılmaz bir ışıltıyla parlayan, beni hep bakmaya zorlayan, bakarken de hep tedirgin eden derin bakışlı gri gözlerini üzerime dikti. Böyle zamanlarda aklımı okuyabildiğine dair tarifsiz bir hisse kapılıyorum, o anda da aynı hisse kapıldım.

“Hayır,” dedim kısaca, “macera da, yeni bir keşif de yoktu.”

Gözlerimi ondan kaçırmaya, odadan çıkmaya çalıştım. Tuhaf görünebilir, ama Madam Fosco onun yer değiştirmesini ve gözlerini ilk kaçıran olmasını sağlayarak bana yardım etmiş olmasaydı herhalde bunu başaramazdım.

“Kont, Miss Halcombe ayakta kaldı,” dedi Madam Fosco.

Kont bana sandalye çekmek için arkasını döner dönmez elime geçen fırsatı değerlendirdim, ona teşekkür ettim, beni mazur görmesini rica ettim ve oradan kaçtım.

Bir saat sonra, Laura’nın hizmetçisi hanımının odasındaiken hizmetçilerin nerelerde vakit geçirdiğini öğrenmek amacıyla bir yolunu bulup havanın sıcaklığından söz açtım.

“Aşağıda sıcaktan çok rahatsız oldunuz mu?” diye sordum.

“Hayır, hanımefendi,” dedi kız, “yakınacak kadar hissetmedik.”

“Öyleyse, koruya gittiniz herhalde, öyle mi?”

“Bazılarımız gitmeyi düşündü, hanımefendi. Ama aşçı iskemlesini mutfak kapısının önüne, serin avluya çıkaracağını söyledi, tekrar düşününce hepimiz de aynı şeyi yaptık.”

Geriye bir tek kâhya kadın kalmıştı.

“Mrs. Michelson yattı mı?” diye sordum.

“Sanmam, hanımefendi,” dedi kız, gülümseyerek. “Yatmak şöyle dursun Mrs. Michelson bu saatte daha yeni kalkıyordur bence.”

“Nasıl? O ne demek? Mrs. Michelson gündüz saatlerinde mi yatağına çekiliyor?”

“Hayır, hanımefendi, öyle denemez ama onun gibi bir şey. Bütün akşam odasındaki kanepede uyudu.”

Kütüphanede gördüklerimi, Laura’nın hizmetçisinden duyduklarımınla birleştirdiğimde kesin bir sonuç çıkıyor. Gölde gördüğümüz silüet Madam Fosco, kocası ya da hizmetçilerden biri olamaz. Arkamızda duyduğumuz ayak sesi bu evden birinin ayak sesi

değildi.

Kim olabilir acaba?

Bunu araştırmak bir işe yaramayacak gibi görünüyor. Siluetin bir erkeğe mi, yoksa bir kadına mı ait olduğundan bile emin değilim. Yalnızca bana bir kadına aitmiş gibi geldiğini söyleyebilirim.

VI

18 Haziran – Dün akşam Laura'nın kayıkhanede bana anlattıklarını dinlerken duyduğum vicdan azabı gecenin ıssızlığında yine depreşti ve beni saatlerce uykusuz bırakıp perişan etti.

Sonunda odamdaki mumu yakıp eski günlüklerimi karıştırarak Laura'nın korkunç bir hata olan evliliğinden ne kadar sorumlu olduğumu, onu bundan kurtarmak için vaktiyle ne yapmış olabileceğimi bulmaya çalıştım. Sonuç beni biraz rahatlattı, çünkü ne kadar kör ve bilgisiz davranmış olsam da iyi niyetle hareket etmişim. Ağlamak genellikle beni hırpalar ama dün gece öyle olmadı. Sanırım, bana iyi geldi. Bu sabah yataktan kararlı ve sakin kalktım. Sir Percival'ın söyleyeceği ya da yapacağı hiçbir şey artık beni kızdıramaz ya da her türlü aşağılanma, hakaret ve tehdidi göze alarak Laura'nın iyiliği ve hatırı için burada kaldığımı bir an için bile unutturamaz.

Bu sabah göldeki siluet ve koruluktaki ayak sesleri üzerine yürütebileceğimiz tahminlerin hepsini, Laura'nın başına gelen ve onu çok üzen önemsiz bir kaza yüzünden ertelemek zorunda kaldık. Ona evleneceği günden bir gün önce hatıra olarak hediye ettiğim küçük broşu kaybetmiş. Broş, dün akşam biz evden çıkarken Laura'nın üzerinde olduğuna göre ya kayıkhanede ya da dönüş yolunda elbisesinden düşmüş olduğunu düşünüyoruz. Aramaları için hizmetçileri yolladık, ama bir şey bulamadan geri döndüler. Şimdi de Laura onu aramaya gitti. Sir Percival, Mr. Gilmore'un ortağının mektubu elime geçmeden dönecek olursa Laura broşunu bulsa da, bulmasa da onu kaybetmiş olması evde olmayışını açıklamak için mazeret olacak.

Saat şu anda biri vurdu. Londra'dan gelecek ulaşı burada mı, yoksa sessizce dışarı çıkıp bahçe kapısının dışında mı bekleysem diye düşünüyorum.

Bu evdeki herkesten ve her şeyden kuşkulandığım için, sanırım, ikinci plan daha iyi olacak. Kont kahvaltı salonunda. On dakika önce yukarı çıkarken kapının arkasından sesini duydum, kanaryalarına yeni numaralar öğretiyordu:

“Konun bakalım parmaklarıma, tatlı kuşlarım! Bir, iki, üç ve yukarı! Üç, iki, bir ve aşağı! Bir, iki, üç, cik cik cik ciik!”

Kuşlar her zamanki gibi coşkuyla şakıyorlardı, Kont da onlara kendisi de bir kuşmuş gibi cıvıltı sesleriyle ve ıslık çalarak karşılık veriyordu. Oda kapım açık, cırlak şakımlarla ıslıkları şu anda da duyabiliyorum. Eğer kimseye görünmeden dışarı çıkacaksam, şimdi tam zamanıdır.

Saat dört. Son yazdıklarımın üstünden geçen üç saat Blackwater Park'taki olaylara yepyeni

bir yön verdi. Daha mı iyi oldu daha mı kötü, karar veremiyorum, karar vermeye cesaret de edemiyorum.

Bıraktığım yerden anlatmaya devam edeyim, yoksa kendi düşüncelerimin içinde kaybolacağım.

Londra'dan mektup getirecek ulaşı, tasarladığım gibi, bahçe kapısında karşılamak üzere odamdan çıktım. Merdivende kimseyi görmedim. Hole geldiğimde Kont' un hâlâ kuşlarını çalıştırmakta olduğunu duydum. Ama dışarıdaki meydanı geçerken Madam Fosco'ya rastladım; tek başına o çok sevdiği yuvarlağın, büyük havuzun çevresini turlayıp duruyordu. Acelem varmış gibi görünmemek için hemen yavaşladım, hatta temkinli davranmış olmak için yanına gidip öğle yemeğinden önce biraz dolaşmak isteyip istemediğini bile sordum. Bana son derece dostça gülümsedi, evde kalmayı tercih edeceğini söyledi, başıyla hoş bir selam verdi ve eve girdi. Dönüp arkama baktım, daha ben araba girişinin yanındaki küçük kapıyı açmadan onun sokak kapısını kapamış olduğunu gördüm.

On beş dakika geçmeden bekçi kulübesine varmıştım.

Dışarıdaki patika ani bir dönemeçle sola kıvrılıyor, yüz metre kadar düz devam ettikten sonra tekrar keskin bir dönüşle sağa kıvrılıp şoseye birleşiyordu. Bu iki dönemecin arasında, bir uçtaki kulübeden de öbür uçtaki istasyondan da gözükmeyen düz yolda ileri geri yürüyerek bekledim. İki yanımda da yüksek çitler vardı; benim saatimle yirmi dakika kadar ne bir şey gördüm ne de duydum. Sonra kulağıma bir araba sesi çarptı, ikinci dönemece doğru yürürken tren istasyonundan gelen bir arabayla karşılaştım. Arabacıya durmasını işaret ettim. Arabacı beni dinleyip durunca saygın görünümlü bir adam kafasını arabadan dışarı uzatıp ne olduğunu anlamaya çalıştı.

“Affedersiniz,” dedim, “ama sanırım Blackwater Park'a gidiyorsunuz, değil mi?”

“Evet, hanımefendi.”

“Birine mektup mu götürüyorsunuz?”

“Miss Halcombe'a, hanımefendi.”

“Mektubu bana verebilirsiniz. Miss Halcombe benim.”

Adam elini şapkasına götürerek beni selamladı, hemen arabadan indi ve mektubu bana verdi.

Hemen zarfı açtım ve yazılanları okudum. Temkinli davranmak adına mektubun aslını yakacağım için onu buraya olduğu gibi aktarıyorum:

Sayın Hanımefendi,

Bu sabah elime ulaşan mektubunuz beni çok kaygılandırdı. Olabildiğince kısa ve açık bir yanıt vermeye çalışacağım.

Yazdıklarınızı dikkatle değerlendirdikten sonra, Lady Glyde'in evlilik sözleşmesindeki konumu hakkındaki bilgilerime de dayanarak üzülererek söylüyorum ki Sir Percival'a emanet paradan borç verilmesi (ya da diğer bir ifadeyle Lady Glyde'in yirmi bin poundluk servetinin bir bölümünün borç verilmesi) yönünde karar alınması düşünülmekte; emanete hıyanet olduğu açıkça ortada olan bu durumu onaylaması ve daha sonra şikâyetçi olması halinde aleyhine kullanmak üzere imzasının sağlanması için bu anlaşmada Lady Glyde da taraf gösteriliyor. Lady Glyde'in içinde bulunduğu durum göz önüne alındığında herhangi başka bir nedenle imzasının istendiğini düşünmek mümkün değil.

Lady Glyde'in böyle bir belgeyi imzalaması durumunda, ki bunun yapılacağını düşünüyorum, mütevellileri onun yirmi bin poundundan para çekip Sir Percival'a vermekte özgürdüler. Eğer bu yolla borç alınan para geri ödenmezse ve eğer Lady Glyde'in çocuğu olursa o çocuğun serveti, az ya da çok, bu şekilde verilmiş para kadar azalır. Daha da açık söylemek gerekirse, Lady Glyde aksini sansa da bu işlem onun doğmamış çocuğunun dolandırılması sayılabilir.

Bu vahim durumda, Lady Glyde'in imza atmamak için belgeyi önce aile avukatı olarak (ortağım Mr. Gilmore'un yokluğunda) benim görmemi istediğini ileri sürmesini öneririm. Bunu yapmamak için mantıklı bir itiraz ileri sürülemez, zira eğer bu olması gerektiği gibi bir belgeyse benim onay vermem sorun olmayacaktır.

Daha başka bir konuda yardıma ya da tavsiyeye ihtiyacınız olduğunda emrinizde olduğumu içtenlikle bildirir, en derin saygılarımı sunarım, hanımefendi.

William Kyrle

Bu nazik ve duyarlı mektubu minnetle okudum. Bu mektup Laura'ya imzaya itiraz edebileceği, ikimizin de anlayabileceği ve çürütülemeyecek bir gerekçe sağlamış oluyordu. Ben mektubu okurken ulak, bitirdiğimde benden talimat alabilmek için yanımda beklemişti.

"Lütfen mektupta yazanları anladığımı ve çok minnettar olduğumu iletir misiniz?" dedim. "Şu an için verecek başka bir yanıtım yok."

Tam ben elimde açık tuttuğum mektupla bunları söylediğim sırada Kont Fosco şoseyle patikanın birleştiği köşeden döndü ve yerden bitmiş gibi önüme dikiliverdi.

Yeryüzünde onu görmeyi en son bekleyeceğim yerde böyle birdenbire karşıma çıkınca tam anlamıyla gafil avlandım. Ulak bana iyi günler diledi ve tekrar arabaya bindi. Ona hiçbir şey söyleyemedim, selamına bile karşılık veremedim. Yakalandığımı, hem de bu adam tarafından yakalandığımı düşündüğüm için donup kalmıştım.

Kont, "Eve mi dönüyorsunuz, Miss Halcombe?" diye sordu, hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermeden, benimle konuşurken uzaklaşan arabanın arkasından bile bakmadan.

Ona olumlu yanıt verebilecek kadar topladım kendimi.

"Ben de dönüyorum," dedi. "Lütfen size eşlik etmeme izin verin. Koluma girer misiniz? Beni gördüğünüze şaşırılmış gibisiniz!"

"Evden çıkarken, kahvaltı salonunda kuşlarınızla konuştuğunuzu duymuştum da, Kont," dedim olabildiğince sakince.

"Doğrudur. Ama benim tüylü küçük çocuklarım da tıpkı bütün diğer küçük çocuklar gibidirler. Bazı günler terslikleri tutar, bugün de öyle bir gündü. Ben onları kafeslerine geri koyarken karım geldi ve sizin tek başınıza dolaşmaya çıktığınızı söyledi. Ona öyle demişsiniz, değil mi?"

"Kesinlikle."

"Size eşlik etme isteğime karşı koyamadım, Miss Halcombe. Benim yaşımda, bu kadarını itiraf etmemin bir sakıncası yoktur, değil mi? Şapkamı kaptığım gibi size eşlik etmek için yola koyuldum. Fosco gibi şişman, yaşlı bir adamla birlikte yürümek bile yanınızda hiç kimse olmamasından daha iyidir, değil mi? Yanlış yola sapmışım, umutsuzca geri dönüyordum ki işte buradayım, (Söyleyebilirim değil mi?) en büyük isteğim gerçekleşti."

Böyle peş peşe övgüler yağdırarak konuşmaya devam etti, o kadar akıcı konuşuyordu ki soğukkanlılığımı korumak dışında bir şey yapmama gerek kalmadı. Patikada gördüklerine ya da hâlâ elimde tuttuğum mektuba hiç değinmedi. Onun bu hayra alamet olmayan ketumluğu, Laura'nın çıkarlarını düşünerek avukata başvurmuş olduğumu son derece onursuz yollarla öğrendiğini, yanıtın nasıl özel olarak bana teslim edildiğini gördükten sonra da artık amacına ulaştığını ve yalnızca bende uyandırdığını bildiği kuşkuları yatıştırmaya çalıştığını düşünmeme neden oldu. Bu koşullarda onu mantıklı açıklamalarla kandırmaya çalışmayacak kadar akıllıydım, ama ondan ne kadar korksam da kolunun üstünde duran elimi kirlenmiş hissedecek kadar da kadındım.

Evin önündeki yolda, ahırlara götürülen arabayla karşılaştık. Sir Percival tam o sırada dönmüştü. Bizi sokak kapısında karşılamak için dışarı çıktı. Yolculuğu başka ne sonuç verdi bilmiyorum, ama yırtıcı tavrını değiştirmemişti.

“Hah, işte! Siz, ikiniz döndünüz,” dedi asık suratla. “Evi böyle bomboş bırakmak ne demek oluyor? Lady Glyde nerede?”

Ona broşun kaybolduğunu haber verdim, Laura'nın da onu aramak için koruluğa gittiğini söyledim.

“Broş falan anlamam ben,” diye aksi aksi homurdandı, “bugün kütüphanedeki randevusunu unutmasa iyi olur. Onu yarım saat sonra oraya bekliyorum.”

Kont'un kolundan çıkıp basamakları ağır ağır tırmandım. Kont beni o muhteşem reveranslarından biriyle onurlandırdı, sonra da neşeye evin homurdanan beyine döndü.

“Anlat bakalım, Percival,” dedi, “yolculuğun iyi geçti mi? Güzel atın Brown Molly biraz yorgun mu döndü?”

“Atın canı cehenneme, yolculuğun da! Yemek istiyorum ben!”

“Önce seninle beş dakika konuşmak istiyorum,” diye karşılık verdi Kont. “Beş dakika, dostum, burada, çimenlerin üstünde.”

“Ne hakkında konuşacağız?”

“Seni çok ilgilendiren bir iş hakkında.”

Kapıdan girerken oyalandığım için bu soruyu ve yanıtı duyabildim, bir de Sir Percival'ın somurtup duraksayarak ellerini ceplerine soktuğunu gördüm.

“Yine cehennemî vicdani kaygılarınınla kafamı şişireceksen,” dedi Sir Percival, “dinleyecek halim yok. Yemek istiyorum ben!”

“Gel buraya da konuşalım,” diye tekrar etti Kont, arkadaşının ona karşılık verirken kullandığı son derece kaba konuşma tarzına aldırmayarak.

Sir Percival merdivenden indi. Kont onun koluna girdi, ağır ağır yürüyerek evden uzaklaştılar. “İş” dedikleri şeyin imza meselesiyle ilgili olduğundan emindim. Laura ve benimle ilgili konuştukları kesindi. Kaygıdan ölecek gibiydim. O anda ne konuştuklarını bilmek bizim için son derece önemli olabilirdi, ama konuştuklarının tek kelimesini bile duyamayacaktım.

Avukatın mektubu koynumda saklı olarak evin içinde, odadan odaya dolaştım (artık onu kilitli bir yerde saklamaktan bile çekiniyordum) ta ki duyduğum kuşkuyla adeta deliye dönene dek. Laura'nın döneceği yok gibiydi; çıkıp onu arasam mı, diye düşündüm. Ama sabahki sıkıntılar ve kaygılar yüzünden o kadar yorgun düşmüştüm ki sıcağa dayanamadım, kapıya doğru bir hamle yaptıktan sonra salona dönüp kendimi biraz

toplamak için en yakın kanepeye uzanmak zorunda kaldım.

Tam uzanmıştım ki kapı usulca açıldı ve Kont içeri baktı.

“Çok özür dilerim, Miss Halcombe,” dedi, “iyi bir haber getirdiğim için sizi rahatsız etmeye cüret ettim. Bildiğiniz gibi her konuda son derece kaprisli olan Percival, son anda fikir değiştirmeyi uygun gördü ve imza meselesi şimdilik ertelendi. Sizin de yüzünüzden anlaşıldığı gibi hepimiz çok rahatladık. Bu değişikliği Lady Glyde’a haber verdiğinizde en derin saygılarımı iletip onu kutlayın, lütfen.”

Ben daha şaşkınlığımı üstümden atamadan Kont yürüyüp gitti. İmza meselesiyle ilgili bu beklenmedik değişikliğe onun neden olduğu kesindi; benim dün Londra’ya başvurmuş, bugün de yanıt almış olduğumu öğrenmesi de onun müdahalesinin başarıya ulaşmasını kolaylaştırmıştı.

Bunları sezebiliyordum, ama zihnim de bedenim gibi perişandı, bunların üstünde uzun uzadıya durup içinde bulunduğumuz kuşkulu günlere ya da kaygı verici yarınlara ilişkin işe yarar bir şey düşünecek durumda değildim. İkinci kez çıkıp Laura’yı aramayı denedim, ama başım dönüyor, dizlerim titriyordu. İstemesem de vazgeçmekten ve kanepeye dönmekten başka çarem yoktu.

Evdeki sessizlik ve yaz sineklerinin açık pencereden gelen hafif vızıltıları beni sakinleştirdi. Gözlerim kendiliğinden kapanıverdi, yavaş yavaş üzerime tuhaf bir ağırlık çöktü, uyanık değildim, çünkü çevrede olup bitenlerin farkında değildim; uyumuyordum, çünkü üzerimdeki bu uyuşukluğun farkındaydım. Böyle bir durumda uzanmış dinlenirken sanki kendimden geçtim, vecd halindeyken ya da hayal gücümün bir ürünü olarak Walter Hartright’ı gördüm. O sabah kalktığımdan beri onu hiç düşünmemiştim, Laura da bana onunla ilgili ne doğrudan ne de imalı tek kelime etmişti, ama işte Walter Hartright şimdi karşımdaydı, sanki geçmiş günlere dönmüşüz, ikimiz de Limmeridge Malikânesi’nde tekrar bir aradaymışız gibi açıkça görüyordum onu.

Yüzlerini seçemediğim başka adamların arasındaydı. Hepsi de muazzam bir tapınak harabesinin basamaklarında yatıyordu. Gövdelerine dolanmış gür sarmaşıklar; yapraklarının ve dallarının arasındaki boşluklarda sırtarak parlayan iğrenç taş heykelcikler olan devasa tropik ağaçlar tapınağı çevreliyor, gökyüzünü kapatıyor ve basamaklardaki kimsesiz adamlar topluluğunun üzerine kasvetli bir gölge düşürüyordu. Toprakta kıvrıla kıvrıla beyaz buharlar yükseliyor, duman gibi halka halka olup adamlara yaklaşıyor, onlara dokunuyor ve yattıkları yerde onları tek tek öldürüyordu. Walter için duyduğum merhamet ve korkuyla dilim çözüldü, ona kaçması için yalvardım. “Geri gel! Geri gel!” dedim. “Ona ve bana verdiğin sözü hatırla. Salgın senin de öbürleri gibi canını almadan bize dön!”

Yüzünde olağanüstü bir sükûnetle bana baktı. “Bekle,” dedi. “Döneceğim. Yolda kayıp kadınla karşılaştığım o gece hayatım, henüz ne olduğu bilinmeyen bir planın parçası oldu. Burada, vahşi doğanın içinde de olsam oraya, doğduğum yerlere geri de dönsem hep seni, beni, bir de senin sevgili kız kardeşini, yani benim aşkımı, hepimizi bilinmez cezaya, kaçınılmaz sona doğru sürükleyen karanlık bir yolun üzerindeyim. Bekle ve izle. Başkalarına dokunan o salgın bana dokunmayacak.”

Onu tekrar gördüm. Hâlâ ormandaydı, yanındakilerin sayısı iyice azalmıştı. Tapınak yok olmuştu, heykelcikler de öyle, onların yerini ağaçların arasında gizlenen esmer, cüce

gibi adamların silüetleri almıştı. Bir kez daha, Walter için korktum ve onu uyarmak için seslendim. Bir kez daha, yüzünde yine aynı sükûnet ifadesiyle bana döndü. “Karanlık yolda,” dedi, “bir adım daha. Bekle ve izle. Başkalarına saplanan oklar bana dokunmayacak.”

Onu üçüncü kez gördüm; ıssız, kumlu bir sahilde karaya oturmuş olan bir gemi enkazındaydı. Tıka basa insan dolu tekneler karaya doğru yol alıyorlardı, batan gemide bir tek o kalmıştı. En gerideki tekneye seslenmesi, hayatını kurtarmak için son bir çaba göstermesi için yalvardım ona. O sakın yüzünü bana çevirdi ve umursamaz sesiyle yine aynı yanıtı verdi. “Yolda bir adım daha. Bekle ve izle. Diğerlerini boğan deniz bana dokunmayacak.”

Onu son kez gördüm. Beyaz mermer bir mezarın üzerine eğilmişti, mezardan yükselen beyaz peçeli bir kadının gölgesi onun yanında beklemeye başladı. Yüzündeki o olağanüstü sükûnet yerini olağanüstü bir kedere bırakmıştı. Ama sözlerinin o korkunç kesinliği değişmemişti. “Yol gitgide kararıyor,” dedi, “gitgide uzuyor. Ölüm iyileri, güzelleri ve gençleri alıyor ama bana dokunmuyor. Yıkıp geçen salgın, saplanan ok, boğarak öldüren deniz, aşkın ve umudun üzerine kapanan mezar, yolculuğumun adımlarını ve beni sona gitgide yaklaşıyorlar.”

Kalbimi tarifsiz bir dehşet, gözyaşlarının eritemeyeceği bir keder kapladı. Mermer mezarın başındaki yolcuyu, mezardan çıkan peçeli kadını, düşünde onları seyreden kişiyi karanlık kuşattı. Başka bir şey ne gördüm ne de duydum.

Omzumdaki bir elle irkildim. Laura'nın eliyle.

Kanepenin yanına, dizlerinin üstüne oturmuştu. Yüzü kızarmıştı, gergin görünüyordu; şaşkın gözlerle dehşet içinde bana bakıyordu. Onu görür görmez yerimden fırladım.

“Ne oldu?” diye sordum. “Seni ne korkuttu?”

Başını çevirip arkasındaki aralık kapıya baktı, kulağıma yaklaşıp fısıldayarak yanıt verdi:

“Marian! Göldeki o silüet, dün geceki ayak sesleri, az önce o kadını gördüm! Onunla konuştum!”

“Kimmiş, Tanrı aşkına?”

“Anne Catherick.”

Laura'nın yüzündeki ve halindeki sıkıntı beni o kadar korkutmuş, gördüğüm rüyanın üzerimdeki ilk etkisi öyle dehşet verici olmuştu ki bu ad ağzından çıktığında onu duymaya dayanacak halim kalmamıştı. Olduğum yere yapışmış gibi tek kelime etmeden bakakaldım.

Aklı fikri başından geçenlerde olduğu için, Laura verdiği yanıtın beni nasıl etkilediğini fark etmedi. “Anne Catherick'i gördüm! Onunla konuştum!” diye tekrar etti, onu duymamışım gibi. “Ah, Marian! Sana neler anlatacağım! Gel, gidelim, buraya bir gelen olabilir, hemen benim odama gidelim.”

Bu telaşlı sözlerden sonra elimi yakaladı, beni kütüphaneden çıkarıp ona ayrılmış olan, giriş katının en dibindeki odaya götürdü. Hizmetçisi dışında buraya girip bizi rahatsız edecek kimse olamazdı. Beni iterek içeri soktu, kapıyı kilitledi ve içerideki kreton perdeleri çekti.

Hâlâ o tuhaf, sersemleten duygunun pençesindeydim. Ama uzun zamandır hem onun

hem de benim çevremde birikmeye hazır karışıklıkların ansızın ikimizi de sıkıştırdığı yolundaki gitgide büyüyen inancım artık bana baskı yapmaya başlıyordu. Bunu kelimelerle ifade edemiyordum, düşüncelerimde bile açıkça seçemiyordum. “Anne Catherick!” diye mırıldandım kendi kendime, çaresiz ve anlamsızca tekrar ettim, “Anne Catherick!”

Laura beni oturabileceğim en yakın yere, odanın ortasındaki bir sedire çekti. “Bak!” dedi, “Bak şuna!” ve elbisesinin göğsünü işaret etti.

Kaybettiği broşu eski yerine takmış olduğunu ilk kez o zaman fark ettim. Bunu görmek, broşa dokunmak kafamın içindeki girdabı ve karışıklığı dindirir gibi oldu, kendimi toplamamı kolaylaştırdı.

“Broşunu nerede buldun?” O önemli anda ağızımdan çıkan ilk cümle bu önemsiz soru oldu.

“O buldu, Marian.”

“Nerede?”

“Kayıkhane, yerde. Ah, nereden başlasam, sana nasıl anlatsam! Benimle öyle tuhaf konuştu ki, insanı ürkütecek kadar hasta görünüyordu ve öyle aniden çekip gitti ki...”

Başından geçen karışık olayları düşündükçe sesi yükseliyordu. Bu evde gece gündüz üzerimde ağırlığını hissettiğim güvensizlik duygusuyla hemen onu uyardım, tıpkı az önce broşu görünce onu sorgulamaya başladığım gibi.

“Alçak sesle konuş,” dedim. “Pencere açık ve bahçedeki patika da tam altından geçiyor. En baştan başla, Laura. O kadınla aranda geçenleri bana kelimesi kelimesine anlat.”

“Önce pencereyi kapatayım mı?”

“Hayır, yalnızca alçak sesle konuş. Kocanın çatısı altında Anne Catherick’ten söz etmenin tehlikeli olduğunu unutma, yeter. Onu ilk nerede gördün?”

“Kayıkhane, Marian. Bildiğin gibi, broşumu bulmak için dışarı çıktım ve koruluktaki patika boyunca her adımda yerleri arayarak yürüdüm. Bu şekilde epey bir zaman sonra kayıkhaneye vardım, içeri girer girmez de dizlerimin üstüne çöküp yeri aramaya koyuldum. Arkamdan yumuşak, yabancı bir sesin usulca, ‘Miss Fairlie,’ dediğini duyduğumda hâlâ sırtım kapıya dönük olarak aranıyordum.”

“Miss Fairlie mi!”

“Evet, kızlık soyadım, sonsuza dek ayrıldığımı sandığım o sevgili tanıdık ad. Ayağa fırladım, korkmadım, ses kimseyi korkutmayacak kadar nazik ve yumuşaktı, ama çok şaşırdım. Orada, kapının önünde daha önce yüzünü gördüğümü hiç hatırlamadığım bir kadın durmuş bana bakıyordu.”

“Ne giymişti?”

“Temiz, güzel bir beyaz elbise giymişti, elbisesinin üzerine de kullanılmaktan eprimiş ince, koyu renk bir şal atmıştı. Başında küçük, kahverengi bir hasır şapka vardı, o da şal kadar eskiydi. Elbisesiyle diğer giysileri arasındaki fark beni şaşırttı, o da bunun dikkatimi çektiğini gördü. ‘Şapkamla şalıma bakmayın,’ dedi ansızın, nefes nefese kalmış gibi hızlı konuşarak, ‘beyaz olmadıktan sonra ne giydiğime aldırımıyorum. Elbiseme istediğiniz kadar bakabilirsiniz, ondan utanmıyorum.’ Çok tuhaf, öyle değil mi? Daha ben onu rahatlatacak bir şey söyleyemedim elini uzattı, avucunda broşumu gördüm. O kadar

sevinmiş ve o kadar minnettar olmuştum ki hislerimi dile getirmek için ona epey yaklaştım. ‘Bana ufak bir iyilik edecek kadar minnettar mısınız?’ diye sordu. ‘Elbette,’ diye karşılık verdim, ‘size elimden gelen her iyiliği seve seve yaparım.’ ‘Öyleyse, artık onu bulduğuma göre broşunuzu size takmama izin verin.’ Bu, öyle beklenmedik bir istekti, bunu o kadar hevesle söylemişti ki, Marian, ne yapacağımı bilemedim ve bir-iki adım geriledim. ‘Ah!’ dedi, ‘Anneniz olsa izin verirdi.’ Bunu söylerken sesinde, yüzünde ve bana sitem eder gibi annemden söz etmesinde öyle bir şey vardı ki güvensizlik duyduğum için kendimden utandım. Broşumu tutan elini aldım ve usulca elbisemin göğsüne koydum. ‘Annemi tanır mıydınız?’ diye sordum. ‘Çok eskiden mi tanırdınız? Sizi daha önce hiç görmüş müydüm?’ Elleri broşu takmakla meşguldü: Durdu ve ellerini göğsüme bastırdı. ‘Limmeridge’teki o güzel bahar sabahını, annenizin okula giden yolda iki yanında birer çocukla yürüdüğünü hatırlamıyor musunuz?’ diye sordu, ‘Ben o günden beri başka hiçbir şey düşünmedim ve ben hatırlıyorum. O kızlardan biri sizdiniz, diğeri de ben. Güzel, akıllı Miss Fairlie ve zavallı, şaşkın Anne Catherick o zaman birbirlerine şimdi olduklarından daha yakındılar!’”

“Sana adını söyleyince onu hatırladın mı, Laura?”

“Evet, senin Limmeridge’te bana Anne Catherick’i sorduğunu hatırladım ve vaktiyle onu bana benzettiklerini söylediğini.”

“Nereden geldi bu aklına?”

“Bana o hatırlattı. Yanı başımda durduğu sırada ona bakarken bir anda birbirimize benzediğimizi fark ettim! Yüzü solgun, zayıf ve çok bitkindi, ama uzun bir hastalıktan sonra aynada kendi yüzümü görürmüş gibi oldum ve çok şaşırdım. Neden bilmiyorum ama bunu fark etmek beni o kadar şaşırttı ki bir an onunla konuşamadım bile.”

“Sessizliğin onu incitti mi?”

“Korkarım, incitti. ‘Yüzünüz annenize benzemiyor,’ dedi, ‘kalbiniz de onunki gibi değil. Annenizin yüzü esmerdi, onun melek gibi bir kalbi vardı, Miss Fairlie.’ ‘Sizden hoşlandığıma eminim,’ dedim, ‘ama bunu gerektiği gibi gösteremiyor olabilirim. Bana niye Miss Fairlie diyorsunuz?’ ‘Çünkü Fairlie adını seviyorum ve Glyde isminden nefret ediyorum,’ dedi öfkeyle. Daha önce halinde tavrında bir delilik yoktu, ama o anda gözlerinde böyle bir şey görür gibi oldum. ‘Evli olduğumu bilmediğinizi düşünmüştüm,’ dedim bana Limmeridge’teyken yazdığı o çılgın mektubu hatırlayarak ve onu sakinleştirmeye çalışarak. Acı acı iç çekti ve bana sırtını döndü. ‘Evli olduğunuzu bilmediğimi mi!’ diye tekrar etti. ‘Siz evli olduğunuz için buradayım ben. Öbür dünyada annenizle buluşmadan önce gönlünüzü almak için buradayım.’ Yavaş yavaş gerileyerek kapının önüne çıktı, sonra bir süre durup çevreyi dinledi. Tekrar konuşmak için bana döndüğünde içeri girmedi, olduğu yerde kaldı, kollarını iki yana açıp kapıya dayayarak bana baktı. ‘Dün gece gölde beni gördünüz mü?’ diye sordu. ‘Korulukta sizi takip ettiğimi duydunuz mu? Sizinle tek başınıza konuşabilmek için günlerdir bekliyorum, sahip olduğum tek dostumu kaygı ve korku içinde bıraktım, tekrar tımarhaneye kapatılmayı göze aldım, hepsi sizin hatırınız için Miss Fairlie, sizin hatırınız için.’ Söyledikleri beni telaşlandırdı Marian, ama öyle bir konuşuyordu ki bir yandan da ona tüm kalbimle acıyordum. Bu acıma duygumun samimiyetinden kuşku yok, çünkü zavallılığa içeri gelip yanıma oturmasını söyleyecek cesareti o sayede buldum.”

“Geldi mi peki?”

“Hayır. Başını ‘olmaz’ der gibi salladı, biri bizi yakalamasın diye çevreyi gözleyip dinleyebilmek için orada kalması gerektiğini söyledi. Anlattıklarının başından sonuna kadar da eşikte bekledi, kollarını kapının iki yanına açmış olarak kâh kafasını içeri uzatıp benimle konuşarak kâh geri çekilip çevresine bakarak anlatmaya devam etti. ‘Dün buradaydım,’ dedi, ‘karanlık basmadan önce gelmişim; sizin, yanınızdaki hanımla konuştuklarınızı duydum. Ona kocanız hakkında anlattıklarınızı duydum. Ne size inanmasını sağlayacak kadar ne de onu susturabilecek kadar sözünüzün geçtiğini söyledığınızı duydum. Ah! Ne demek istediğinizi biliyorum, dedim içimden sizi dinlerken. Onunla evlenmenize nasıl izin verebildim! Ah, o korkum yok mu, o çılgın, sefil, alçak korkum!’ Kullanılmaktan eprilmiş şalıyla yüzünü örttü, şalın arkasında kendi kendine sızlanıp söyleniyordu. İkimizin de baş edemeyeceği kadar büyük bir umutsuzluğa kapılmasından korkmaya başladım. ‘Sakin olmaya çalışın,’ dedim, ‘evlenmeme nasıl engel olabilirdiniz, onu anlatın bana.’ Şalı yüzünden çekti ve boş boş bana baktı. ‘Limmeridge’te kalacak kadar yürekli olmalıydım,’ diye yanıt verdi. ‘Onun geldiğini duyunca korkup kaçmamalıydım. Çok geç olmadan sizi uyarıp kurtarmalıydım. Neden yalnızca o mektubu yazacak cesareti bulabildim kendimde? İyilik etmek isterken, niyetim buyken neden yalnızca kötülük ettim? Ah, o korkum, o çılgın, sefil, alçak korkum!’ Bu sözleri tekrar etti ve yine yüzünü eski şalının arkasına sakladı. Onu böyle görmek, söylediklerini duymak korkunçtu.”

“Bu kadar üzerinde durduğu o korkunun ne olduğunu sormuşsundur mutlaka, değil mi Laura?”

“Evet, sordum.”

“Peki o ne dedi?”

“Beni tımarhaneye kapamış ve elinden gelse yine kapayacak olan bir adamdan korkmaz mıydım, diye sordu. ‘Hâlâ korkuyor musunuz? Hâlâ korkuyor olsaydınız şimdi burada olmazdınız herhalde, değil mi?’ diye sordum. ‘Hayır,’ dedi, ‘artık korkmuyorum.’ Neden artık korkmadığını sordum. Birdenbire içeri doğru eğilip, ‘Tahmin edemiyor musunuz?’ diye sordu. Hayır anlamında başımı salladım. ‘Bana bir bakın,’ diye devam etti. Çok kederli ve hasta gibi görüldüğünü, buna çok üzüldüğümü söyledim. İlk kez gülümsedi. ‘Hasta mı?’ diye tekrar etti, ‘Ben ölüyorum. Ondan artık neden korkmadığımı öğrendiniz. Cennet’te annenize kavuşur muyum dersiniz? Kavuşursam, beni affeder mi?’ O kadar sarsılmış ve şaşırılmışım ki yanıt veremedim. ‘Kocanızdan saklandığım sürece, hasta yattığım sürece hep bunu düşündüm,’ diye devam etti. ‘Beni buraya bu düşünceler getirdi, suçumun bedelini ödemek istiyorum, vaktiyle verdiğim zararı elimden geldiğince onarmak istiyorum.’ Ne demek istediğini söylemesi için dilim döndüğü kadar yalvardım ona. Bana hâlâ sabit ve boş gözlerle bakıyordu. ‘Verdiğim zararı telafi edebilir miyim?’ dedi kuşkuyla, kendi kendine. ‘Sizi koruyacak dostlarınız var. Eğer onun sırrını bilerseniz sizden korkacaktır, beni kullandığı gibi kullanmaya cesaret edemez sizi. Sizden ve dostlarınızdan korkarsa kendi iyiliği için size iyi davranmak zorunda kalacaktır. Size iyi davranırsa ve ben de bu, benim sayemde oldu diyebilirim...’ Merakla devam etmesini bekledim ama bunları söyledikten sonra sustu.”

“Onu daha fazla konuşurmaya çalışmadın mı?”

“Denedim ama yalnızca yine geriledi, yüzünü ve kollarını kapıya yasladı. Tüyler ürperici bir sevecenlikle, kaygılı bir sesle, ‘Ah!’ dediğini duydum. ‘Ah! Keşke annenizin yanına gömseler beni! Kıyamet günü geldiğinde onun yanında uyanabilsem!’ Marian! Tepeden tırnağa titriyordum, bunları duymak öyle korkunçtu ki. ‘Ama hiç şansım yok,’ dedi, tekrar bana bakabilmek için hafifçe dönerek, ‘benim gibi bir zavallının hiç şansı yok. Kendi ellerimle sildiğim, onun hatırı için bembeyaz ve tertemiz ettiğim mermer haçın altında ben yatamayacağım. Ah, hayır! Ah, hayır! Beni ona insanların değil Tanrı’nın lütfu kavuşturacak, kötülerin kargaşayı bıraktığı, yorgunların rahat edeceği¹⁸ yerde.’ Bunları söylerken sakın ve kederliydi, derin bir iç çekti, sonra biraz durdu. Yüzünde şaşkın ve sıkıntılı bir ifade vardı, bir şey düşünüyor ya da düşünmeye çalışıyor gibiydi. ‘Ne diyordum?’ diye sordu bir süre sonra. ‘Anneniz aklıma gelince başka hiçbir şey düşünemiyorum. Ne diyordum? Ne diyordum?’ Zavallılığa ne anlattığını olabildiğince nazıkçe ve incelikle hatırlattım. ‘Ah, evet, evet,’ dedi yine aynı dalgın ve şaşkın ifadeyle. ‘Kötü kalpli kocanız karşısında çaresiz kalmışsınız. Evet. Buraya yapmaya geldiğim şeyi yapmalıyım, daha önce söylemeye korktuğum şeyi söylemeliyim.’ ‘Bana söylemeniz gereken şey nedir?’ diye sordum. ‘Kötü kalpli kocanızın korktuğu sır,’ diye yanıt verdi. ‘Vaktiyle onu bu sırla tehdit ettim, korkuttum. Siz de onu bu sırla tehdit edip korkutmalısınız.’ Yüzü karardı; gözlerine sert, öfkeli bir bakış yerleşti. Dalgın, anlamsız bir tavırla elini bana doğru sallamaya başladı. ‘Annem bu sırrı biliyor,’ dedi. ‘Annem bu sırrın ağırlığı altında hayatının yarısını harcadı. Büyüdüğümde bir gün bana bir şey söyledi. Ertesi gün sizin kocanız...’”

“Evet, evet! Devam et. Sana kocan hakkında ne dedi?”

“Tam o sırada yine durdu, Marian.”

“Başka bir şey demedi mi?”

“Dikkatle çevreyi dinledi. ‘Şışış!’ diye fısıldadı, bana doğru elini sallamaya devam ederek. Kapıdan çıkıp ağır ve sinsî adımlarla ilerleyerek köşeyi döndü, sonra da onu gözden kaybettim.”

“Herhalde peşinden gittin, değil mi?”

“Evet, merakım sayesinde kalkıp peşinden gidecek cesareti bulabildim. Tam kapıya gelmiştim ki kayıkhanenin köşesinden aniden tekrar ortaya çıktı. ‘Sır,’ diye fısıldadım ona, ‘durun da bana sırrın ne olduğunu söyleyin!’ Kolumu yakalayıp vahşi, korku dolu gözlerle bana baktı. ‘Şimdi olmaz,’ dedi, ‘yalnız değiliz, izleniyoruz. Yarın bu saatte burada olun, tek başınıza, bakın ama tek başınıza.’ Beni hoyratça tekrar içeri itti, onu bir daha görmedim.”

“Ah, Laura, Laura, bir fırsatı daha kaçırdık! Keşke yanında olsaydım, o zaman bizden kaçamazdı. Ne tarafa doğru gitti?”

“Sola doğru, hani toprağın aşağı meyillendiği ve ağaçların en sık oldukları yana doğru.”

“Tekrar dışarı çıktın mı? Arkasından seslendin mi?”

“Nasıl yapsaydım? Kımıldayamayacak ya da konuşamayacak kadar korkmuştum.”

“Ama kımıldadığın zaman, dışarı çıktığın zaman?”

“Olanları sana anlatmak için koşa koşa buraya döndüm.”

“Korulukta kimseyi gördün ya da duydun mu?”

“Hayır, ben geçerken koruluk bütünüyle hareketsiz ve sessiz gibiydi.”

Bir an durup düşündüm. Görüşme sırasında orada gizlendiği varsayılan bu üçüncü kişi gerçek miydi, yoksa Anne Catherick’in heyecanlı hayal dünyasının bir ürünü müydü? Buna yanıt vermek imkânsızdı. Kesin olan tek şey, öğrenmenin eşiğine gelmişken yine fırsatı kaçırdığımızdı; ertesi gün Anne Catherick kayıkhanedeki randevusuna gelmeyecek olursa fırsatı tam anlamıyla kaçırmış olacaktık ve başka bir şansımız da olmayacaktı.

“Bana olan biten her şeyi anlattığına emin misin? Konuştuğunuz her kelimeyi?” diye sordum.

“Öyle sanıyorum,” diye yanıt verdi Laura. “Benim belleğim seninki kadar güçlü değil, Marian. Ama o kadar etkilendim, o kadar meraklandım ki kayda değer bir şeyi unutmuş olamam.”

“Sevgili Lauracığım, Anne Catherick söz konusu olduğunda en ufak şey bile önemli. Tekrar düşün. Şu anda nerede kaldığına dair bir şey kaçırmadı mı ağzından?”

“Hatırlayabildiğim kadarıyla, hayır.”

“Bir ahbabından ya da dostundan söz etmedi mi, Mrs. Clements adında birinden?”

“Ah, evet! Evet! Onu unutmuştum. Mrs. Clements’in de, ona göz kulak olmak için birlikte göle gelmeyi çok istediğini ve buralarda tek başına dolaşmaması için ona yalvarıp durduğunu söyledi.”

“Mrs. Clements hakkında söylediklerinin hepsi bu mu?”

“Evet, hepsi bu.”

“Todd’un Yeri’nden ayrıldıktan sonra saklandığı yerle ilgili hiçbir şey söylemedi mi?”

“Söylemedi, eminim.”

“O zamandan beri nerede yaşadığıyla ilgili bir şey demedi mi? Hastalığıyla ilgili?”

“Hayır, Marian, hiçbir şey demedi. Hadi söyle, söyle lütfen, ne düşünüyorsun? Ben ne düşüneceğimi de, bundan sonra ne yapacağımı da bilmiyorum.”

“Şunu yapmalısın hayatım: Yarın kararlaştırdığınız saatte kayıkhanede olmalısın. O kadını bir daha görmekle neler kazanacağını bilemezsin. Bu kez tek başına kalmayacaksın. Ben güvenli bir mesafeden seni izleyeceğim. Beni kimse görmeyecek, ama bir şey olacak olursa seni duyabileceğim kadar yakında olacağım. Anne Catherick, Walter Hartright’in elinden kaçtı, senin elinden de kaçtı. Ama ne olursa olsun benimkinden kaçamayacak.”

Laura dikkatle gözlerimin içine baktı.

“Sen kocamın korktuğu bir sır olduğuna inanıyor musun?” diye sordu. “Ya bu yalnızca Anne Catherick’in hayal ürünüyse, Marian? Ya sırf eski günlerin hatırına beni görüp konuşmak istediye? Çok tuhaf bir hali vardı, ona neredeyse inanmayacaktım. Sen ona başka konularda güvenir miydin?”

“Ben kocanın davranışlarından çıkardığım sonuçlar dışında hiçbir şeye güvenmiyorum, Laura. Anne Catherick’in sözlerini Sir Percival’in hareketlerinin ışığı altında değerlendiriyorum ve bir sır olduğuna inanıyorum.”

Başka bir şey söylemedim, ayağa kalkıp odadan çıktım. Aklımı kurcalayan bazı şeyler vardı, daha uzun konuşsaydık bilmesi tehlikeli olabilecek bu kaygıları ona söyleyebilirdim. Laura beni uyandırmadan önce gördüğüm o korkunç rüyanın etkisi, onun anlattıklarının zihnimde uyandırdığı her yeni izlenimin üzerine çöküyordu. Uğursuz geleceği seziyordum; yaklaştığını, beni tarifsiz bir korkuyla ürperttiğini, artık çevremizi

iyice kuşatmış olan uzun karışıklıklar zincirindeki görünmeyen planın parçası olmaya zorladığını. Hartright'ı düşündüm, veda ederken gördüğüm somut haliyle, rüyamda gördüğüm soyut haliyle... ve ben de gözlerimiz bağlı olarak önceden belirlenmiş, kaçınılmaz bir sona gittiğimizden kuşkulanmaya başladım.

Laura'yı tek başına üst kata yolladıktan sonra evin çevresindeki yürüyüş yollarını kolaçan etmek için dışarı çıktım. Anne Catherick'in Laura'dan ne koşullarda ayrıldığını duyunca Kont Fosco'nun o öğle sonrasını nasıl geçirdiğini merak etmiştim, Sir Percival'ın tek başına çıktığı ve birkaç saat önce döndüğü gezinin nasıl sonuçlandığından da kuşkulanmışım.

Her tarafta onları arayıp bulamayınca yine eve döndüm ve giriş katındaki odalara bir bir girip çıkmaya başladım. Hepsi boştu. Laura'nın yanına dönmek için yine holden geçip üst kata çıktım. Odasının önünden geçerken Madam Fosco kapısını açtı, ben de kocasının ve Sir Percival'ın nerelerde olduğunu belki o bana söyleyebilir diye durdum. Evet, onların ikisini de penceresinden görelî bir saatten fazla olmuştu. Kont her zamanki nezaketiyle yukarı bakmış ve en önemsiz konularda bile ona her zaman gösterdiği ilgiyle arkadaşıyla birlikte uzun bir yürüyüşe çıktıklarını söylemiş.

Uzun bir yürüyüşe çıkmışlardı, demek! Bildiğim kadarıyla daha önce hiç böyle bir amaçla bir araya gelmemişlerdi. Sir Percival at binmek dışında bir egzersize meraklı değildi, Kont da (bana eşlik etme nezaketini gösterdiği zamanlar dışında) hiçbir egzersize meraklı değildi.

Tekrar Laura'nın yanına gittiğim zaman Anne Catherick'le yaptığı görüşmeyi konuşmanın heyecanı ile o âna dek unuttuğumuz imza meselesinin ben yokken aklına gelmiş olduğunu anladım. Beni gördüğü zaman ilk söylediği, Sir Percival'ın beklediği gibi onu kütüphaneye çağırılmamış olmasına ne kadar şaşırdığıydı.

"O konuda için rahat olsun," dedim. "En azından şimdilik ikimizin de kararlılığı daha fazla sınanmayacak. Sir Percival planlarını değiştirmiş, imza meselesi ertelendi."

"Ertelendi mi?" diye tekrar etti Laura, hayret ederek. "Sana bunu kim söyledi?"

"Kont Fosco'nun yetkili ağzından duydum. Kocanın aniden planlarını değiştirmesini ona borçlu olduğumuzu düşünüyorum."

"Nasıl olur, Marian? Eğer düşündüğümüz gibi benim imzam Sir Percival'a acil ihtiyacı olan parayı sağlayacaktıysa, bu mesele nasıl ertelenebilir?"

"Bunu dert etmemize neden gerek olmadığını biliyoruz sanırım, Laura. Sir Percival'la avukatının holden geçerken konuştuklarını duyduğumu unuttun mu?"

"Hayır, ama hatırlamıyorum nasıl..."

"Ben hatırlıyorum. İki yol vardı. Biri, sana parşömeni imzalatmaktı. Öbürü, üç ay vadeli senet vermektir. Belli ki şu anda ikinci yol izleniyor ve bir süre Sir Percival'ın sıkıntılarını paylaşmaktan kurtulduk gibi görünüyor."

"Ah, Marian, ne kadar iyi olurdu, ama buna inanamıyorum!"

"Öyle mi, hayatım? Daha az önce bana belleğimin güçlü olduğunu söylemiştin, ama şimdi bundan kuşku duyuyor gibisin. Günlüğümü getireyim de haklı mıyım haksız mıyım, gör."

Hemen günlüğümü getirmeye gittim.

Avukatın ziyaretiyle ilgili yazdıklarına tekrar bakınca izlenebilecek yollarla ilgili

hatırladıklarımın çok doğru olduğunu gördük. Belleğimin her zamanki gibi iyi çalıştığını görmek Laura'yı olduğu kadar beni de rahatlatmıştı. İçinde bulunduğumuz durumun tehlikeli belirsizliği içinde günlüğüme düzenli olarak yazabilmem ve yazdıklarımın güvenilir olması ileride işimize yarayabilir.

Laura'nın da böyle düşündüğünü yüzünden ve halinden anladım. Her neyse, önemsiz bir konu bu ve buraya yazarken de biraz utanıyorum; sanki ne kadar ümitsiz bir durumda olduğumuzu fena halde belli ediyor. Belleğimin iyi çalıştığını fark edince yeni bir dost bulmuşuz gibi sevindiğimize göre güvenebileceğimiz çok az şey var demektir!

Akşam yemeğini bildiren ilk çingirak çalınca ayrıldık. Çingirak çaldıktan hemen sonra da Sir Percival ve Kont yürüyüşten döndüler. Evin beyinin beş dakika geç kaldıkları için hizmetçileri azarladığını ve konuğunun da her zamanki gibi nezaket, sabır ve huzur aşılayarak araya girdiğini duyduk.

* * * * *

Akşam gelip geçti. Olağanüstü bir şey olmadı. Ama Sir Percival'la Kont'un tutumlarında hissettiğim bazı tuhaflıklar yüzünden Anne Catherick ve yarın olacaklar hakkında kaygılı ve huzursuz olarak yatağa girdim.

Sir Percival'ın en yapmacık, dolayısıyla da en kötü yönünün kibarlığı olduğunu artık biliyorum. Arkadaşıyla çıktığı bu son uzun yürüyüş onun tutumunu iyileştirmesini sağlamış, özellikle de karısına karşı tutumunu. Laura'ya ön adıyla hitap ederek, son zamanlarda amcasından haber alıp almadığını ve Mrs. Vesey'in Blackwater Park'a ne zaman davet edileceğini sorarak Laura'yı şaşırttı, beniyse telaşlandırdı; Laura'ya o kadar çok ilgi gösterdi ki, adeta Limmeridge'te kötü niyetle kur yaptığı o günleri hatırlattı. Bir kere bu, kötüye işaret; yemekten sonra salonda uyukluyor numarası yapmasını ve ikimizin de farkında olmadığını sandığı zamanlarda gözleriyle Laura'yla beni kurnazca gözetlemesiniyse daha da kötüye yordum. Tek başına çıktığı yolculuğu Mrs. Catherick'i sorgulamak için Welmingham'a yaptığından hiç kuşku yoktu, ama bu geceden sonra bu keşif seferinden eli boş dönmediğinden, istediği bilgiyi elde ettiğinden korkmaya başladım. Anne Catherick'i nerede bulacağımı bilsem yarın sabah gün doğar doğmaz kalkıp onu uyarırdım.

Sir Percival'ın bu akşamki tavrı bana, ne yazık ki, çok tanıdık gelse de Kont'un böyle bir tavır takındığını daha önce hiç görmemiştim. Bu akşam ilk defa onu bir duygu adamı, yapmacık değil gerçek bir duygu adamı olarak tanıma olanağı buldum.

Örneğin, sessiz ve sakindi; gözlerinden ve sesinden ölçülü bir duygusallık akıyordu. Gösterişli giysileriyle derin duyguları arasında gizli bir bağ varmış gibi o güne kadar üzerinde gördüklerimin hepsinden daha muhteşem, açık deniz yeşili ipek üstüne ince gümüş teller işlenmiş bir yelek giymişti. Laura'yla ya da benimle konuşurken sesinde derin, şefkatli dalgalanmalar duyuluyor, bize düşünceli ve babacan bir tavırla gülümsüyordu. Yemekte karısı ufak tefek şeyler için ona teşekkür ettikçe masanın altından onun elini tutuyordu. Karısıyla birlikte kadeh kaldırdı. "Sağlığına ve mutluluğuna, meleğim!" dedi, gözleri sevgiyle ışıdayarak. Neredeyse hiçbir şey yemedi, iç çekti ve arkadaşı ona gülünce, "Sevgili Percival!" dedi. Yemekten sonra Laura'nın elini tuttu ve

onun için piyano çalma nezaketini göstermesini rica etti. Hayretler içinde kalan Laura çalmaya razı oldu. Kont Fosco piyanonun yanına oturdu; köstek zinciri, deniz yeşili yeleşinin üstündeki tepecikte sarı bir yılan gibi kıvrılmıştı. Koca kafasını yana yatırmış, sarıya çalan beyaz parmaklarının ikisiyle yavaşça tempo tutuyordu. Müzik çok hoşuna gitti ve Laura'nın çalış tarzına da –zavallı Hartright'ın yaptığı gibi çıkan seslerden aldığı saf zevkle değil– öncelikle anlaşılır, derin bir kompozisyon bilgisine dayanarak, sonra da piyanistin becerisini göz önüne alarak övgüler yağdırdı. Hava kararmaya başlayınca alacakaranlığın güzelliğini lambaların ışığıyla hemen bozmamamızı rica etti. Onun yoluna çıkmamak, onu görmemek için çekildiğim odanın karşı ucundaki pencereye o son derece sessiz adımlarıyla yaklaştı, lambaların yakılmaması konusunda onu desteklememi istedi. Lambalardan biri onu aleve verebilecek olsa hemen inip mutfaktan onu kendim alır getirirdim.

“Bu yalın, titrek İngiliz alacakaranlığı hoşunuza gidiyordur, herhalde,” dedi usulca. “Ah! Ben bayılıyorum. Böyle bir akşamda asil, büyük ve iyi olan her şeye duyduğum doğal hayranlığın canlandığını hissediyorum. Doğanın öyle ölümsüz güzellikleri, öyle bastırılmaz bir yumuşaklığı var ki! Ama ben yaşlı, şişman adamın tekiyim, sizin dudaklarınıza yakışacak kelimeler benim ağzımdan çıkınca alay konusu ve gülünç oluyor. Böyle duygu yüklü anlarımda bana gülerlerse zoruma gidiyor, ruhum da bedenim gibi yaşlı ve şişman mı ki? Bakın, sevgili hanımefendi, şu ağaçların üstünde ölen ışığa bakın! Sizin de içinize işlemiyor mu bu ışık?”

Sustu, bana baktı ve Dante'nin akşam vakti üzerine yazdığı o ünlü dizeleri, şiirin eşsiz güzelliğine güzellik katan bir ezgi ve yumuşaklıkla tekrar etti.

O soylu İtalyanca sözcükler dudaklarında sönerken ansızın, “Öf!” diye bağırdı. “Kendimi komik duruma düşürüp hepimizi sıkmaktan başka bir şey yaptığım yok! Yüreğimizin penceresini kapatıp dünyanın gerçeklerine dönelim hadi. Percival! Lambaları yakabilirler. Lady Glyde, Miss Halcombe, Eleanor, sevgili karım, hanginiz benimle domino oynama zevkini bahşedeceksiniz bana?”

Hepimize sormuştu ama özellikle Laura'ya bakıyordu.

Laura, Kont'u kızdırmaktan ne kadar çekindiğimi öğrenmişti, Kont'un önerisini kabul etti. Ben o anda böyle bir şey yapamazdım. Hiçbir şekilde onunla aynı masaya oturamazdım. Alacakaranlığın gittikçe artan belirsizliğinde Kont'un gözleri ruhumun en derinliklerini görüyor gibiydi. Sesi içimi ürpertiyor, her yanıma bir ateş basıyor bir buz kesiyordu. Gece boyunca ara ara beni yoklayan o gizemli ve korkunç rüya şimdi dayanılmaz bir önsezi ve tarifsiz bir huşuyla zihnimi zorluyordu.

O gece her zamankinden daha geç saatte ayrıldık. Gece yarısına doğru ağaçların arasından esen hafif, hüzünlü bir rüzgâr yaz gecesinin sessizliğini bozdu. Havanın aniden soğuduğunu hepimiz hissettik, ama çıkan sinsi rüzgârı ilk fark eden Kont oldu. Benim şamdanımı yakıyordu ki elini kaldırarak beni uyardı:

“Dinleyin!” dedi. “Yarın bir değişiklik olacak.”

19 Haziran – Dünkü olaylardan sonra er ya da geç en kötüsüyle karşılaşmaya kendimi hazırlamıştım. Gün henüz sona ermedi, ama en kötüsü başımıza geldi.

Bugün Laura’yla yaptığımız ince hesaplamalardan sonra Anne Catherick’in dün öğleden sonra saat iki buçukta kayıkhaneye gittiği sonucuna vardık. Dolayısıyla Laura’nın bugün öğle yemeğinde masada şöyle bir görünmesini, sonra da ilk fırsatta sıvışmasını, durumu idare etmek ve bulabildiğim ilk güvenli anda ona katılmak üzere beni orada bırakmasını kararlaştırdık. Önümüze bir engel çıkmazsa bu şekilde hareket ederek Laura saat iki buçuktan önce kayıkhaneye varmış olacaktı, ben de (vakti geldiğinde masadan kalkarak) saat üçten önce koruluğa.

Dün geceki rüzgârın haber vermiş olduğu gibi bu sabah hava değişti. Ben uyandığımda bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, saat on ikiye kadar da yağmaya devam etti, bulutlar dağılınca mavi gökyüzü ortaya çıktı ve güneş güzel bir öğleden sonrayı müjdeleyerek ışıdı.

Sir Percival kahvaltıdan hemen sonra yanımızdan ayrılıp yağmurda tek başına dışarı çıktığı için onun ve Kont’un sabahı nasıl geçireceklerine dair kaygılarım hiçbir şekilde geçmemişti. Sir Percival bize ne nereye gittiğini, ne de ne zaman döneceğini söyledi. Ayağında çizmeleri, sırtında yağmurluğuyla kahvaltı salonunun penceresinin önünden telaşla geçtiğini gördük, o kadar.

Kont sabahı içeride sakin geçirdi; biraz kütüphanede, biraz da piyanoda ufak tefek bir şeyler çalarak ve kendi kendine mırıldanarak salonda oyalandı. Görünüşe bakılırsa, karakterinin duygusal yönü kendini göstermeye devam ediyordu. Sessiz ve duyarlıydı, en ufak kışkırtma karşısında (ancak şişmanlara özgü bir şekilde) içini çekip gevşeyip yayılmaya hazırdı.

Öğle yemeği vakti geldi, Sir Percival dönmedi. Kont masada arkadaşının yerine oturdu, bir sürahi dolusu kremayla kaplanmış meyveli turtanın büyük kısmını dertli dertli yalayıp yuttu, bunu yapar yapmaz da bu başarısının iyi tarafını açıkladı bizlere. “Tatlıya düşkünlük,” dedi en yumuşak sesi ve tavrıyla, “kadınlara ve çocuklara has masum bir zevktir. Bu zevki onlarla paylaşmaya bayılıyorum; bu, hanımlar, sizlerle aramdaki başka bir bağ.”

Laura on dakika içinde masadan kalktı. Ben de ona eşlik etmeyi çok istedim. Ama ikimiz birlikte çıksaydık kuşku uyandıracaktık, daha da kötüsü Anne Catherick, Laura’nın yanında tanımadığı başka birini görürse büyük olasılıkla o andan itibaren onun tüm güvenini kaybeder ve bir daha asla kazanamazdık.

O yüzden hizmetçiler sofrayı toplamaya gelene kadar elimden geldiğince sabırla bekledim. Ben odadan çıkarken dışarıda ya da içeride Sir Percival’ın döndüğünü gösteren hiçbir işaret yoktu. Ben bıraktığımda Kont dudaklarının arasına bir parça şeker koymuştu, hırçın papağanı da onu almak için ceketinden yukarı tırmanıyordu, kocasının karşısında oturan Madam Fosco ise olup bitenleri daha önce hiç böyle bir şey görmemiş gibi dikkatle izliyordu. Koruluğa giderken, yemek yediğimiz odanın penceresinden görünmemeye dikkat ettim. Beni gören ya da takip eden olmadı. Benim saatime göre saat üçe çeyrek vardı.

Ağaçlık alana vardığımda hızlı hızlı yürümeye başladım, ta ki koruluğun yarısını arkamda bırakana dek. Sonra yavaşladım ve dikkatli ilerlemeye başladım, ama ne birini

gördüm ne de bir ses duydum. Yavaş yavaş kayıkhaneye, onu arkadan görebilecek kadar yaklaştım, durup dinledim, sonra içeride konuşan olursa duyabileceğim kadar yaklaşına dek devam ettim. Yine de sessizliği bozan bir şey olmadı; ortalıkta, yakında da uzakta da bir tek canlı yaratık görünmüyordu.

Arkadan kayıkhanenin önce bir yanını, sonra öbür yanını kolaçan ettim; hiçbir şey göremeyince ön tarafa geçmeye cesaret edip içeriye baktım. Kayıkhaneye boştu.

“Laura!” diye seslendim, önce usulca, sonra gitgide daha yüksek sesle. Yanıt veren olmadı. Görebildiğim ve duyabildiğim kadarıyla göl ve koruluk çevresindeki tek canlı bendim.

Kalbim deli gibi atmaya başladı, ama kararlılığımı korudum ve Laura’nın oraya varıp varmadığını gösteren bir iz bulabilmek için önce kayıkhaneyi, sonra onun önündeki toprak zemini inceledim. Kayıkhanenin içinde Laura’nın oraya gelmiş olduğunu gösteren hiçbir iz yoktu, ama dışarıda onun izlerine rastladım, kumda ayak izleri vardı.

İki kişinin ayak izlerini gördüm, erkeklerinki gibi iri ayak izleri ve içlerine kendi ayağını koyup boylarını ölçerek Laura’ya ait olduklarından emin olduğum küçük ayak izleri. Kayıkhanenin hemen önündeki zemin bu şekilde karışık ayak izleriyle doluydu. Yan duvarının hemen yakınında, çatı çıkıntısının altında, kumda küçük bir çukur gördüm, bu çukurun insan eliyle açıldığı kesindi. Ona şöyle bir baktım, sonra hemen döndüm, elimden geldiğince ayak izlerini takip edip beni götürebilecekleri yönde ilerledim.

İzler kayıkhanenin sol tarafından başlıyor, ağaçların kenarından sanırım iki yüz-üç yüz metre kadar devam ediyordu, bundan sonra kumlu toprakta başka iz görünmüyordu. İzini takip ettiğim kişilerin bu noktada koruluğun içlerine girmiş olmaları gerektiğini düşünerek ben de ağaçların arasına daldım. İlk başta izleyecek bir yol göremedim, ama sonra ağaçların arasında belli belirsiz bir yol buldum ve onu takip ettim. Bir süre köy yönünde ilerledim, önüme bu yolu kesen başka bir yol çıkınca durdum. Bu yeni yolun iki yanında da sık çalılar vardı. Hangi yolu izleyeceğimi bilemeden durup bu yeni yola baktım, bakarken de dikenli bir dalın üstünde bir kadın şalının kopmuş saçaklarına benzeyen parçalar gördüm. Yakından inceleyince bunların Laura’nın şalından kopmuş olduklarını anladım ve hemen bu ikinci yola girdim. Neyse ki bu yol sonunda beni evin arka tarafına çıkardı da rahatlardım. Rahatlardım diyorum çünkü Laura’nın bilinmeyen bir nedenle benden önce bu dolambaçlı yoldan eve döndüğü sonucunu çıkardım. Avlunun ve ambarın yanından geçip eve girdim. Hizmetçilerin holünü geçerken önüme ilk çıkan kişi kâhya kadın, Mrs. Michelson oldu.

“Lady Glyde’in yürüyüşten dönüp dönmediğini biliyor musunuz?” diye sordum.

“Hanımefendi az önce Sir Percival’la birlikte döndü,” diye yanıt verdi kâhya kadın.

“Çok üzücü bir şey olmuş, korkarım, Miss Halcombe.”

Kalbim sıkıştı. “Kaza mı yoksa?” dedim hafifçe.

“Yok, yok, Tanrı’ya şükür kaza değil. Ama hanımefendi gözyaşları içinde odasına koştu; Sir Percival da Fanny’yi bir saat içinde evden gitmesi için uyarmamı emretti.”

Fanny, Laura’nın hizmetçisiydi; yıllardır Laura’nın yanında olan tatlı, sevecen bir kızdı, bu evde ikimizin de doğruluğundan ve bağlılığından emin olabileceğimiz tek insandı.

“Fanny nerede?” diye sordum.

“Benim odamda, Miss Halcombe. Kızcağız epey sarsıldı; biraz oturup kendini toplamaya çalışmasını söyledim.”

Mrs. Michelson’ın odasına gittim ve Fanny’yi yanında sandığıyla bir köşede acı acı ağlarken buldum.

Bana neden aniden kovulduğuna dair hiçbir açıklama veremedi. Sir Percival, bir ay önceden haber vermek yerine bir aylık maaşının ödenmesini ve hemen yollanmasını emretmiş. Hiçbir neden gösterilmemiş, yaptığı herhangi bir kusurdan söz edilmemiş. Hanımına başvurması, veda etmek için onu bir an bile görmesi yasaklanmış. Hiçbir açıklama verilmeden, veda etmeden hemen gitmesi emredilmiş.

Zavallı kızını birkaç dostça sözle yatıştırdıktan sonra geceyi nerede geçirmeyi düşündüğünü sordum. Köydeki küçük handa kalmayı düşündüğünü söyledi, hanın sahibi Blackwater Park’taki hizmetçiler arasında tanınan, saygın bir kadındı. Fanny, ertesi sabah erkenden yola çıkarsa kimseyi tanımadığı Londra’da kalmadan Cumberland’deki arkadaşlarının yanına varabilirdi belki.

Hemen Fanny’nin gidişinin Londra ve Limmeridge Malikânesi’yle güvenli bir şekilde iletişime geçmemizi sağlayabileceğini, bunun bize yararı olabileceğini düşündüm. O yüzden de ona akşamın ilerleyen saatlerinde hanımından ve benden haber beklemesini, yanımızdan şimdilik ayrılırken ona elimizden gelen yardımı yapacağımızdan emin olmasını söyledim. Bunları söyledikten sonra da onunla el sıkışıp yukarı çıktım.

Laura’nın odasına, koridora açılan başka bir odadan geçilerek gidilir. Dıştaki bu odanın kapısını açmayı denediğimde içeriden sürgülenmiş olduğunu gördüm.

Kapıyı vurdum, yaralı köpeği bulduğum gün sabrımı zorlayan o beceriksiz, şişman hizmetçi kız açtı. O günden sonra bu kızın adının Margaret Porcher olduğunu, onun evdeki en tuhaf, en pasaklı ve en inatçı hizmetçi olduğunu öğrenmiştim.

Kız kapıyı açar açmaz eşiğe dikildi ve kayıtsızca sırtarak hiçbir şey demeden bana baktı.

“Niye orada duruyorsun?” diye sordum. “İçeri girmek istediğimi görmüyor musun?”

“Ah ama içeri girmemeniz gerekiyor,” diye karşılık verdi, bu sefer daha da fazla sırtarak.

“Benimle nasıl böyle konuşursun? Derhal çekil önümden!”

Kollarını açarak iri kırmızı ellerini kapının iki yanına dayadı ve o sersem kafasını “olmaz” der gibi salladı.

“Beyefendinin emri,” dedi ve başını yine iki yana salladı.

Konuyu onunla tartışmamak ve bundan sonra ne söyleyeceksem beyefendisine söylememem gerektiğini hatırlamak için kendimi olanca gücümle tutmam gerekti. Arkamı döndüm, hemen Sir Percival’ı bulmak için aşağı indim. Sir Percival ne yaparsa yapsın sinirlerime hâkim olmaya karar vermişim, ama o sırada, utanarak söylüyorum ki sanki hiç böyle bir karar vermemiş gibi unutmuşum bunu. O evde çektiklerim ve bastırdıklarımın sonra bu bana iyi geldi, ne kadar öfkeli olduğumu hissetmek bana iyi geldi.

Salonda da, kahvaltı salonunda da kimse yoktu. Kütüphaneye gittim; Sir Percival, Kont ve Madam Fosco’yu orada buldum. Üçü de bir arada, ayakta duruyorlardı, Sir Percival’ın elinde küçük bir kâğıt parçası vardı. Kapıyı açarken Kont’un ona, “Olmaz, bin kere söyledim, olmaz,” dediğini duydum.

Dosdoğru Sir Percival'ın karşısına dikildim ve gözlerinin içine bakıp, "Anladığım kadarıyla Sir Percival, karınızın odası bir hapishane, o hizmetçi de oranın gardiyanı, öyle mi?" diye sordum.

"Evet, öyle," diye karşılık verdi. "Dikkat edin de gardiyanıma yapacak bir iş daha çıkmasın, dikkat edin de sizin odanız da bir hapishane olmasın."

Öfkeyle çıktım. "İngiltere'de kadınları zulümden ve hakaretten koruyan yasalar var. Laura'nın saçının tek bir teline zarar verecek, benim özgürlüğümü kısıtlamaya kalkışacak olursanız ne pahasına olursa olsun o yasalara başvururum."

Sir Percival, bana karşılık verecek yerde Kont'a döndü.

"Ben ne dedim sana?" dedi. "Şimdi ne diyeceksin bakalım?"

"Daha önce söylediğimi," diye yanıt verdi Kont, "olmaz."

Öfkemin şiddetine rağmen Kont'un sakın, soğuk gri gözlerinin üzerimde olduklarını hissettim. Sözleri biter bitmez onları benden karısına çevirdi ve ona anlamlı anlamlı baktı. Madam Fosco hemen benim yanıma yanaştı ve ikimiz de tekrar bir şey diyemeden Sir Percival'a, "Bir dakikanızı rica edeceğim," dedi o buz gibi kontrollü sesiyle. "Size konukseverliğiniz için teşekkür etmem ve bundan, daha fazla yararlanamayacağımı bildirmem gerek. Bugün karınızın ve Miss Halcombe'un gördüğü muameleden sonra böyle bir evde kalamam ben!"

Sir Percival bir adım geriledi ve tek kelime etmeden ona baktı. Az önce duyduğu açıklamanın, Madam Fosco'nun, kocasının izni olmadan yapamayacağını onun da benim gibi bildiği bu açıklamanın karşısında şaşkınlıktan donup kalmış gibiydi.

Kont durduğu yerden karısına büyük bir hayranlıkla bakıyordu.

"Muhteşem bir kadın!" dedi kendi kendine. Konuşurken karısının yanına geldi, girmesi için ona kolunu uzattı. "Emrindeyim, Eleanor," diye devam etti ağırbaşlı bir tavırla. "Eğer yapabileceğim herhangi bir yardımı kabul etmek şerefini bahşederse Miss Halcombe'un da emrindeyim."

"Lanet olsun! Ne demek istiyorsun?" diye bağırdı Sir Percival, Kont karısıyla birlikte ağır ağır kapıya doğru ilerlerken.

"Başka zaman olsa ne demişsem onu demek istiyordum, ama bu kez karım ne dediyse onu demek istiyorum," diye yanıt verdi Kont. "Bir kereliğine yerlerimizi değiştik, Percival; bu kez ben Madam Fosco'nun fikrine katılıyorum."

Sir Percival elindeki kâğıdı buruşturdu, bir küfür daha ederek Kont'u itti ve kapıyla arasına girdi.

"İstediğin gibi olsun," dedi, hem şaşkın hem öfkeli, fısıldayarak. "İstediğin gibi olsun, gör bakalım ne olacak."

Böyle dedikten sonra odadan çıktı.

Madam Fosco soran gözlerle kocasına baktı. "Apar topar çıkıverdi," dedi. "Bu ne demek oluyor?"

"Sen ve ben birlikte İngiltere'nin en huysuz adamını yola getirdik demek oluyor," diye yanıt verdi Kont. "Lady Glyde ağır bir hakaretten, siz de Miss Halcombe, affedilmez bir aşığılanmanın tekrarından kurtuldunuz, demek oluyor. Bu zor zamanda sergilediğiniz tutuma ve gösterdiğiniz cesarete duyduğum hayranlığı belirtmeme izin verin, lütfen."

"İçten hayranlığı," diye düzeltti Madam Fosco.

“İçten hayranlığı,” diye tekrar etti Kont.

Zulüm ve haksızlık karşısında duyduğum, beni ayakta tutan o ilk öfke dolu isyan biraz yatışmıştı. Laura’yı görmek için yanıp tutuşuyor olmam; kayıkhanede olup bitenleri hiç bilmediğimi düşünmem, bütün bunlar bana dayanılmaz ağır geliyordu. Durumu idare etmeye, Kont ve karısına onların benimle konuşmayı uygun gördükleri tonda karşılık vermeye çalıştım. Ama kelimeler boğazımda düğümlendi, nefesim yetmedi, gözlerim hasretle kapıya dikilmişti. Endişemi anlayan Kont kapıyı açtı, dışarı çıktı ve arkasından kapıyı yine çekti. Aynı anda Sir Percival’ın merdivenden inen ağır ayak sesleri duyuldu. Madam Fosco en sakin ve en basmakalıp ifadelerle Sir Percival’ın tutumunun Kont’u ve kendisini Blackwater Park’tan ayrılmak zorunda bırakmadığına hepimiz adına ne kadar sevindiğini anlatırken, Kont ve Sir Percival’ın dışarıda fısıldaştıklarını duydum. Daha Madam Fosco sözünü bitirmeden fısıldaşmalar kesildi, kapı açıldı ve Kont başını içeri uzattı.

“Miss Halcombe,” dedi, “Lady Glyde’in yine evin hanımı olduğunu bildirmekten mutluluk duyarım. Bu güzel değişikliği Sir Percival yerine benden duymanızın daha iyi olacağını düşündüm, o yüzden haber vermek için özellikle geri döndüm.”

“Muhteşem bir incelik!” dedi Madam Fosco, kocasının ona gösterdiği hayranlığı ona aynı kelimelerle, aynı şekilde iade ederek. Kont, kibar bir yabancından iltifat duymuş gibi gülümseyip eğilerek selam verdi ve bana yol vermek için kenara çekildi.

Sir Percival holdeydi. Telaş içinde merdivene koşarken onun sabırsızlıkla Kont’u çağırıldığını duydum.

“Ne bekliyorsun orada?” dedi Sir Percival, “Seninle konuşmak istiyorum.”

“Ben de biraz kendimi dinlemek istiyorum,” diye karşılık verdi diğeri. “Sonra konuşuruz, Percival, daha sonra.”

O da, arkadaşı da başka bir şey demedi. En üst basamağa ulaşıp koridoru koşarak geçtim. Acelemden ve telaşımdan girişteki odanın kapısını açık bıraktım, ama yatak odasının kapısını içeri girer girmez kapadım.

Laura odanın karşı tarafında bir köşede oturuyordu; kollarını bitkin bitkin masanın üstüne dayamış, elleriyle de yüzünü örtmüştü. Beni görünce sevinçle ayağa fırladı.

“Nasıl girdin buraya?” diye sordu. “Seni içeri kim soktu? Sir Percival değil herhalde?”

Onun bana anlatacaklarını dinlemek için öyle sabırsızlanıyordum ki ona yanıt veremedim, ancak kendim soru sorabilirdim. Ama Laura aşağıda olanları merak ediyor, öğrenmek istiyordu; buna karşı koymak imkânsızdı. Sürekli sorularını tekrar ediyordu.

“Kim olacak, Kont, elbette,” diye sabırsızlıkla yanıt verdim. “Evde kimin sözü...”

Laura nefretini dışa vuran bir hareketle beni susturdu.

“Ondan söz etme,” diye bağırdı. “Kont dünyanın en aşağılık yaratığı! Kont rezil bir casus!..”

İkimiz de başka bir şey diyemeden oda kapısının usulca vurulmasıyla irkildik.

Ben henüz oturmamıştım, o yüzden kim olduğuna bakmaya ilk ben gittim. Kapıyı açtığım zaman karşımda elinde mendilimi tutan Madam Fosco’yu buldum.

“Aşağıda bunu düşürmüştünüz, Miss Halcombe,” dedi, “odama giderken bunu da size bırakayım dedim.”

Zaten solgun olan yüzü öyle bembeyazdı ki görünce irkildim. Başka zaman hiç

titremeyen elleri yaprak gibi titriyordu, gözleri de beni geçip kurt gibi Laura'nın üstüne dikilmişti.

Kapıya vurmadan önce içeriyi dinlemişti! Bunu onun o beyaz yüzünde, titreyen ellerinde, Laura'ya bakışında görebiliyordum.

Bir an durduktan sonra bir şey demeden arkasını döndü ve ağır ağır uzaklaştı.

Kapıyı tekrar kapattım. "Ah, Laura! Laura! Kont'a casus dediğin güne ikimiz de pişman olacağız!"

"Benim bildiklerimi bilseydin, Marian, sen de öyle derdin. Anne Catherick haklıymış. Korulukta bizi izleyen biri varmış, o biri..."

"Kont olduğundan emin misin?"

"Kesinlikle eminim. Sir Percival'ın casusuymuş o, Sir Percival bütün sabah beni ve Anne Catherick'i gözleyip beklemiş."

"Anne'i buldular mı? Gölde onu gördün mü?"

"Hayır. Oradan uzak durarak kurtulmayı başardı. Kayıkhaneye gittiğimde orada kimse yoktu."

"E? Sonra?"

"İçeri girip oturdum ve birkaç dakika bekledim. Ama o kadar huzursuzdum ki yerimde duramayıp çevrede biraz yürümek için tekrar ayağa kalktım. Dışarı çıkarken, kayıkhanenin hemen önünde kumda bazı izler gördüm. Onları incelemek için durdum ve kuma büyük harflerle bir şey yazılmış olduğunu gördüm. 'BAK' yazıyordu."

"Sen de kumu kazıp bir çukur açtın, değil mi?"

"Bunu nereden biliyorsun, Marian?"

"Senin peşinden kayıkhaneye gittiğim zaman çukuru gördüm. Devam et, devam et!"

"Evet, yüzeydeki kumu kazdım ve çok geçmeden üzerinde bir şeyler yazan bir kâğıt parçası buldum. Yazının altında Anne Catherick'in baş harfleri vardı."

"Nerede bu kâğıt?"

"Sir Percival benden aldı."

"Ne yazdığını hatırlayabiliyor musun? Bana söyleyebilecek misin?"

"Çok kısaydı. Sen olsan kelimesi kelimesine hatırlardın."

Dün uzun boylu, şişman, yaşlı bir adam beni sizin yanınızda gördü, ondan kurtulabilmek için koşmak zorunda kaldım. Beni takip edebilecek kadar çevik olmadığı için ağaçların arasında izimi kaybetti. Bugün aynı saatte buraya gelmeyi göze alamam. Size haber vermek için bu yazıyı sabah altıda yazıp kuma gömüyorum. Kötü kalpli kocanızın sırrından konuşacağımız zaman ya güvende olmalıyız ya da hiç konuşmamalıyız. Beni tekrar göreceğinize söz veriyorum, hem de çok yakında.

A.C.

Laura'nın doğru hatırladığına emin olduğu "uzun boylu, şişman, yaşlı bir adam" ifadesi onları kimin izlediğini kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde gösteriyordu. Bir gün önce Laura'nın, broşunu aramak için kayıkhaneye gittiğini Sir Percival'a söylerken Kont'un da yanımızda olduğunu hatırladım. Büyük olasılıkla, Kont salona gelip bana Sir Percival'ın planlarını değiştirdiğini söyledikten sonra Laura'nın da imza meselesiyle ilgili içini rahatlatmak için onun peşinden kayıkhaneye gitmişti. Eğer böyle olduysa Anne

Catherick onu fark ettiğinde oralara daha yeni varmış olmalıydı. Anne Catherick, Laura'nın yanından telaşla ayrılınca kuşkulanmış, bu yüzden de onu takip etmişti. Anne Catherick'le Laura'nın daha önce konuştuklarını duymuş olamazdı. Evle gölün arasındaki mesafe, Kont'un oturma odasından ayrıldığı saatle Laura ve Anne Catherick'in birlikte oldukları saat bu konuda kuşkuya yer bırakmıyordu.

İyi kötü bir sonuca varır gibi oldum, bu sefer de Kont öğrendiklerini anlatınca Sir Percival'ın ne yaptığını merak ettim.

“Nasıl oldu da mektubu kaptırdın?” diye sordum. “Kumda bulduktan sonra ne yaptın onu?”

“Bir kere baştan sona okuduktan sonra,” dedi, “oturup bir kere daha okumak için içeri girdim. Okurken kâğıdın üstüne bir gölge düştü. Başımı kaldırıp baktığımda Sir Percival'ın kapıda durmuş beni seyrettiğini gördüm.”

“Mektubu gizlemeye çalıştın mı?”

“Denedim, ama bana engel oldu. ‘Saklamaya zahmet etme,’ dedi. ‘Zaten okudum.’ Çaresizlik içinde ona baktım, hiçbir şey diyemedim. ‘Anladın mı?’ diye devam etti, ‘Ben onu okudum. İki saat önce onu kumdan çıkardım, sonra tekrar gömdüm, kumun üstüne de tekrar yazıyı yazdım ve senin için hazır bıraktım. Artık yalan dolanla kurtulamazsın. Dün gizli gizli Anne Catherick'le görüşmüşsün, şu anda da elinde onun mektubunu tutuyorsun. Henüz onu yakalamadım ama seni yakaladım. Mektubu bana ver.’ Yanıma geldi, onunla yalnızdım Marian, ne yapabilirdim? Mektubu ona verdim.”

“Verince ne dedi?”

“Önce bir şey demedi. Beni kolumdan tutup kayıkhanelen çıkardı, birinin görmesinden ya da duymasından korkar gibi çevresine bakındı. Sonra kolumu sıkı sıkı kavrayarak şöyle fısıldadı, ‘Dün Anne Catherick sana ne söyledi? Baştan sona, her kelimesini öğrenmek istiyorum.’”

“Ona anlattın mı?”

“Yalnızdık Marian, kolumu zalimce tutan eli canımı acıtıyordu, ne yapabilirdim?”

“Kolunda izi kaldı mı? Göster bakayım.”

“Neden görmek istiyorsun?”

“Görmek istiyorum, Laura çünkü bugün katlanmaya son verip direnmeye başlamalıyız. İz ona karşı kullanabileceğimiz bir silah, ileride bunu gördüğüme yemin etmem gerekebilir.”

“Ah, Marian, böyle bakma! Böyle konuşma!”

“Bırak göreyim!”

Bana izleri gösterdi. Artık onlar için üzüleliyordum, ağlayamıyordum, korkmuyordum da. Bizlerin erkeklerden ya daha iyi ya da beter olduğumuz söylenir. Ya bazı kadınların uyup da kötü yola düştükleri gibi ben de o anda Şeytan'a uysaydım, Tanrı'ya şükür! Yüzümden bir şey belli olmuyordu da karısı bir şey anlamadı. Hoşgörülü, masum, merhametli yaratık kendisi için korktuğumu ve üzüldüğümü sandı, o kadar.

“Üstünde durma, Marian,” dedi elbisesinin kolunu tekrar aşağı çekerken. “Artık canım acımıyor.”

“Senin hatırın için sakın olmaya çalışacağım, hayatım. Peki! Peki! Sen de ona Anne Catherick'in sana söylediği her şeyi anlattın, bana anlattığın her şeyi, öyle mi?”

“Evet, hepsini. Israr etti, onunla yalnızdım, hiçbir şey saklayamadım.”

“Sonunda bir şey dedi mi?”

“Bana bakıp kendi kendine alay eder gibi, acı acı güldü. ‘Senden gerisini de öğreneceğim,’ dedi, ‘duyuyor musun? Gerisini de diyorum.’ Ona ciddiyetle bildiğim her şeyi anlattığımı söyledim. ‘Sen mi!’ diye karşılık verdi. ‘Anlattığından fazlasını biliyorsun. Anlatmayacak mısın? Anlatacaksın! Burada anlattıramazsam evde nasıl anlattıracağımı bilirim.’ Beni koruluğun içinden geçen tuhaf bir yoldan, sana rastlama şansımızın hiç olmadığı bir yoldan götürdü, eve gelene kadar başka bir şey demedi. O zaman durdu ve ‘Sana bir şans daha verirsem değerlendirecek misin? Aklını başına devşirip gerisini de anlatacak mısın?’ diye sordu. Yalnızca aynı şeyleri tekrar söyledim. İnatçılığımıza lanet etti ve yola devam edip beni eve götürdü. ‘Beni kandıramazsın,’ dedi, ‘söylediklerinden fazlasını biliyorsun. Seni konuşturacağım, ablanı da konuşturacağım. Artık aranızda fiskos edip iş çeviremeyeceksiniz. Sen gerçeği itiraf edene kadar birbirinizi göremeyeceksiniz. Gerçeği itiraf edene kadar sabah, öğlen, akşam, her saat, başını bekleteceğim.’ Söylediğim hiçbir şeyi dinlemiyordu. Beni doğruca yukarıya, odama götürdü. Fanny orada oturmuş, benim için bir şeyler yapıyordu; ona hemen dışarı çıkmasını emretti. ‘Seni bu işe karışmaktan kurtaracağım,’ dedi. ‘Bu evden bugün gideceksin. Eğer hanımın bir hizmetçi istiyorsa, bu benim seçtiğim biri olacak.’ Beni odaya itip üstüme kapıyı kilitledi, o duygusuz kadını da başıma dikti Marian! Hali, tavrı, konuşması delirmiş gibiydi. Anlaman mümkün değil, gerçekten delirmiş gibiydi.”

“Anlıyorum, Laura. Delirmiş zaten, suçlu bir vicdanın duyduğu dehşet onu delirtmiş. Anlattığın her şey dün Anne Catherick’ten ayrılırken kocanı mahvedecek bir sırı keşfetmek üzere olduğundan emin olmamı sağlıyor; o senin bunu öğrendiğini düşünüyor. Ne dersen de, ne yaparsan yap onun suçluluktan doğan bu güvensizliğini yenemeyecek, onu doğruyu söylediğine ikna edemeyeceksin. Bunu seni telaşlandırmak için söylemiyorum, hayatım. İçinde bulunduğun durumu anlaman, şansımız varken seni korumak için elimden geleni yapmama acilen izin vermen için söylüyorum. Bugün, Kont Fosco’nun araya girmesi sayesinde sana ulaşabildim, ama Kont yarın hiç karışmayabilir. Sir Percival, Fanny’yi yolladı çünkü o zeki bir kız ve sana gerçekten bağlı, yerine de senin çıkarlarını hiç umursamayan, kafasızlığı yüzünden bahçedeki bekçi köpeğinden hiçbir farkı olmayan birini koydu. Bundan sonra nasıl bir önlem alacağını Tanrı bilir; elimizde fırsat varken bunu değerlendirmek zorundayız.”

“Ne yapabiliriz, Marian? Ah, keşke bu evden gidip bir daha hiç dönmesek!”

“Beni dinle hayatım, ben yanında olduğum sürece o kadar da çaresiz olmadığını düşünmeye çalış.”

“Çalışırım, öyle düşünüyorum zaten. Beni düşünürken zavallı Fanny’yi de hepten unutma. Onun da yardıma ve teselliye ihtiyacı var.”

“Onu unutmayacağım. Buraya gelmeden önce onu gördüm ve bu akşam onunla haberleşmeyi kararlaştırdık. Blackwater Park’taki posta torbasına mektup koymak güvenli değil, benim bugün senin iyiliğin için yazılacak iki mektubum var; onlar Fanny’den başka kimsenin eline geçmemeli.”

“Ne mektubu?”

“Önce Mr. Gilmore’un ortağına yazmayı düşünüyorum, Laura; acil bir durum olursa

bize yardım edeceğini söylemişti. Yasaları çok bilmesem de kadınları bu kabadayının bugün sana yaptığı gibi muamelelerden koruyabileceklerine eminim. Anne Catherick'le ilgili ayrıntılara girmeyeceğim, çünkü verebileceğim kesin bir bilgi yok. Ama avukatın, kolundaki bu çürüklerden ve sana bu odada yapılan zulümden haberdar olması gerek, ben bu gece yatmadan önce olacak da.”

“Ama herkes duyacak, Marian!”

“Biliyorum. Sir Percival'ın bundan senden daha fazla korkması gerekir. Başka hiçbir şey onu yola getirmese bile bu ihtimal onu yola getirebilir.”

Konuşurken ayağa kalktım, ama Laura onu bırakıp gitmemem için yalvardı.

“Sir Percival'ı köşeye sıkıştıracaksın,” dedi, “ve bizi on kat daha fazla tehlikeye atacaksın.”

Bu sözlerin doğru olduğunu hissediyordum. Ama bunu ona itiraf edemedim. İçinde bulunduğumuz bu korkunç durumda en kötüsünü göze almaktan başka şansımız yoktu. Üstü kapalı olarak bunu söyledim. Acı acı iç çekti, ama karşı çıkmadı. Yalnızca yazmayı planladığım ikinci mektubu sordu. Onu kime yazacaktım?

“Mr. Fairlie'ye,” dedim. “Amcan senin en yakın erkek akraban ve ailenin reisi. Duruma el atmak zorunda, atacak da.”

Laura üzüntüyle olmaz gibilerden başını salladı.

“Evet, evet,” diye devam ettim, “amcan zayıf, bencil, paragöz bir adam, biliyorum. Ama Sir Percival gibi bir adam değil ve Kont Fosco gibi bir arkadaşı da yok. Sana ya da bana şefkat ve sevgi duymasını beklemiyorum. Ama kendi miskinliğinden, huzuru bozulmasın diye yapmayacağı şey yoktur. Onu şu anda müdahale etmesinin ileride başını dertten ve sefaletten kurtaracağına ikna edeyim yeter, kendini düşündüğü için duruma el atacaktır. Ona nasıl yaklaşmam gerektiğini biliyorum Laura, biraz deneyimim olmuştu.”

“Bir süre Limmerdige'e dönüp orada sakin sakin seninle kalmam için onu ikna edebilirsen Marian, neredeyse evlenmeden önce olduğum kadar mutlu olurum.”

Bu sözleri duyunca aklıma yeni bir fikir geldi. Sir Percival'ı, karısının namına yasal bir girişimde bulunup skandala karışmak ile Laura'nın, bir süreliğine amcasını ziyaret etme bahanesiyle, kendisinden sessizce ayrılmasına izin vermek arasında bir seçim yapmaya zorlamak mümkün olabilir miydi? Ve bu durumda ikinci seçeneği kabul eder miydi acaba? Şüpheliydi, çok şüpheliydi. Yine de, durum ümitsiz görünse de denemeye değerdi herhalde, öyle değil mi? Daha başka ne yapabileceğimi bilmediğim için çaresizlikten bunu denemeye karar verdim.

“Amcana bu isteğinden söz edeceğim,” dedim. “Avukatın da bu konudaki görüşüne başvuracağım. İşe yarayabilir, yarayacağını umuyorum.”

Bunu söyledikten sonra tekrar ayağa kalktım, Laura yine beni yerime oturtmaya çalıştı.

“Beni bırakma,” dedi, huzursuzca. “Benim masamda yazabilirsin.”

Ona hayır demeye hiç dayanamıyordum, kendi çıkarı için bile olsa. Ama zaten ziyadesiyle uzun süre içeri kapanmıştık. Birbirimizi yine görebilmemiz yeni bir kuşku uyandırmamamıza bağlıydı. O sırada belki de aşağıda bizim hakkımızda konuşuyor olan o sefillerin arasında sakin sakin boy gösterme zamanım çoktan gelmişti. Bunun gerekli olduğunu Laura'ya anlattım, bunu benim gibi onun da anlamasını sağladım.

“Bir saat içinde yine geleceğim, hayatım,” dedim. “Bugünlük en kötüsünü atlattık. Sakin ol ve hiçbir şeyden korkma.”

“Anahtar kapıda mı, Marian? Kapıyı içeriden kilitleyebilir miyim?”

“Evet, işte anahtar. Kapıyı kilitle, ben dönene kadar da kimseye açma.”

Onu öptüm ve yanından ayrıldım. Giderken anahtarın delikte döndüğünü duymak ve kapının kontrolünün onun elinde olduğunu bilmek beni rahatlattı.

VIII

19 Haziran – Laura kapısını kilitledikten sonra tam merdivenin başına gelmiştim ki bir önlem olarak odamda olmadığım zamanlarda kendi kapımı da kilitleyip anahtarı üstümde taşımak aklıma geldi. Günlüğüm, diğer kâğıtlarla birlikte zaten çalışma masamın çekmecesinde kilitliydi, ama yazı malzemelerim masamın üstünde duruyordu. Bunlar, üzerinde sıkça rastlanan, aynı kupadan içen iki güvercin resmi bulunan bir mühür ve dün gece bu sayfalarda yazdıklarımın son satırlarından izler taşıyan birkaç sayfa kurutma kâğıdından ibaretti. Artık bir parçam haline gelmiş olan kuşkular yüzünden böyle ufak tefek şeylerin bile açıkta bırakılmayacak kadar tehlikeli olduklarını düşünüyordum, kilitli çekmece bile ben yokken ona ulaşılmasının önüne geçmediğim sürece yeterince güvenli değilmiş gibi geldi.

Ben Laura’yla konuşurken odama birinin girdiğini gösteren bir belirti yoktu. Hizmetçiyi elini sürmemesi konusunda uyardığım yazı malzemelerim masanın üstüne her zamanki gibi yayılmışlardı. Onlarla ilgili dikkatimi çeken tek şey mührün kalem ve balmumunun yanına, tepsiye konmuş olduğuydu. Benim, ne yazık ki ne böyle bir alışkanlığım vardı ne de onu oraya koyduğumu hatırlıyordum. Öte yandan onu nereye koymuş olduğumu da hiç hatırlayamadığımdan belki de bu sefer farkında olmadan durması gereken yere koymuş olabileceğimi düşündüm ve zaten o gün olanlarla yeterince karışmış olan kafamı bir de böyle ufak bir meseleyle daha da karıştırmak istemedim. Kapıyı kilitledim; anahtarı cebime koydum ve aşağı indim.

Madam Fosco tek başına holde durmuş, barometreye bakıyordu.

“Daha da soğuyor,” dedi. “Korkarım, yağmur geliyor.”

Yüzü tekrar her zamanki sükûnetine ve rengine kavuşmuştu. Ama parmağıyla barometreyi işaret ederken eli hâlâ titriyordu.

Laura’nın, benimle konuşurken Kont’a “casus” diyerek hakaret ettiğini duyduğunu kocasına çoktan yetiştirmiş olabilir miydi? Bunu Kont’a söylemiş olduğundan şiddetle kuşkulanmam, bunun doğurabileceği sonuçlar karşısında duyduğum (belirsizliğinden ötürü daha da baskın olan) dayanılmaz korkular; kadınların birbirlerinde yakaladıkları ufak tefek belirtilere dayanarak takındığı terbiyeli tavra karşın Madam Fosco’nun on bin poundluk mirasla arasına girmiş olduğu için yeğenini hiçbir zaman affetmemiş olduğuna dair oluşturduğum sabit fikir, bunların hepsi o anda aklıma üşüştü ve beni, Laura’nın hatasını onarabilmek umuduyla kendi ağırlığımı ve ikna kabiliyetimi kullanarak konuşmaya zorladı.

“Sizinle son derece can sıkıcı bir meseleyi konuşmaya kalkarsam beni mazur görür müsünüz, Madam Fosco?”

Kontes ellerini önünde kenetledi, tek kelime etmeden ve gözünü bir an bile benden ayırmadan ciddi bir tavırla, başıyla onayladı.

“Mendilimi getirmek nezaketini gösterdiğinizde,” diye devam ettim, “korkarım ki Laura’nın, tekrar etmek istemeyeceğim, savunmaya da kalkışmayacağım bir şey söylediğini duydunuz. Yalnızca bunun üzerinde Kont’a söz edecek kadar durmadığınızı umuyorum.”

“Hiç üzerinde durmadım,” dedi Madam Fosco aniden, sert bir sesle. “Ama,” diye devam etti hemen o buz gibi tavrını takınarak, “kocamdan ufak tefek meseleleri bile saklamam. Az önce Kont, sıkkın olduğumu fark edince ona canımı neyin sıktığını söylemek görevimdi; size doğru doğru dosdoğru söylüyorum, Miss Halcombe, ona söyledim.”

Bunu duymayı bekliyordum, ama yine de bunları söylediğinde ürperdim.

“Sizden içtenlikle rica ediyorum, Madam Fosco, Kont’dan içtenlikle rica ediyorum, kardeşimin içinde bulunduğu üzücü durumu göz önünde bulundurun. Kocasının ona ettiği hakaretin ve yaptığı haksızlığın acısıyla konuşuyordu; o sözleri söylerken kendinde değildi. Sözlerinin anlayışla karşılanacağını ve bağışlanacağını umabilir miyim?”

“Hiç kuşkunuz olmasın,” dedi arkamdan gelen Kont’un sakın sesi. Elinde kitabı, o sessiz adımlarıyla kütüphaneden çıkmış, usulca yanımıza gelmişti.

“Lady Glyde düşüncesizce konuşarak,” diye devam etti, “bana haksızlık etmiş, buna üzüldüm ve affettim gitti. Bir daha bundan hiç söz etmeyelim, Miss Halcombe, şu andan itibaren bunu hepimiz unutalım gitsin.”

“Çok naziksiniz,” dedim, “beni ne kadar rahatlattığınızı anlatamam...”

Devam etmeye çalıştım, ama Kont’un gözleri üstümdeydi, her şeyi saklayan o donuk gülümsemesi, geniş ve pürüzsüz yüzüne sabitlenmişti. Akıl almaz yalancılığı karşısında duyduğum güvensizlik, karısının ve onun gönlünü almaya kalkışacak kadar alçalmış olmaktan duyduğum aşağılanma beni o kadar rahatsız edip aklımı karıştırmıştı ki başka bir şey söyleyemeden olduğum yerde öylece kalakaldım.

“Dizlerimin üstünde yalvarıyorum size, Miss Halcombe, başka bir şey söylemeyin, bu kadarını bile söylemeye gerek duymanıza çok şaşırdım.” Böyle diyerek elimi tuttu, ah, kendimden nasıl nefret ediyorum! Ah, buna Laura’nın hatırı için katlanmış olduğumu bilmek bile beni avutmaya yetmiyor! Elim tuttu ve o zehirli dudaklarına götürdü. O âna kadar ondan ne kadar nefret ettiğimi bilmiyormuşum. O masum yakınlık, sanki bir erkeğin bana edebileceği en aşağılık hakaretmiş gibi kanımı dondurdu. Yine de ona duyduğum nefreti sakladım, gülümsemeye çalıştım, vaktiyle başka kadınlarda gördüğüm ikiyüzlülüğü acımasızca küçümseyen ben, o kadınların en kötüsü kadar, dudakları elime değen Yehuda kadar ikiyüzlüydüm.

Gözlerini yüzümden ayırmamış olsaydı bu onur kırıcı duruma daha fazla dayanamazdım, kendimi mazur görebilmemi sağlayan tek şey bu. Kont benim elimi tutar tutmaz karısının kaplan gibi yırtıcı kıskançlığı kabardı, Madam Fosco Kont’un dikkatini dağıtarak beni kurtardı. Kontes’in soğuk mavi gözleri tutuştu, solgun beyaz yanaklarına ateş bastı, sanki bir anda on yıl gençleşiverdi.

“Kont!” dedi Madam Fosco, “İngiliz kadınları sizin bu yabancılara özgü nezaketinizden anlamazlar.”

“Affedersin, meleğim! Dünyanın en iyi, en değerli İngiliz kadını anlıyor da.” Bunları söyledikten sonra elimi bıraktı ve benimki yerine karısının elini usulca dudaklarına götürdü.

Merdiveni koşarak çıkıp odama sığındım. Tekrar yalnız kaldığımda düşünecek zamanım olsaydı düşüncelerim çok canımı yakardı. Ama buna zaman yoktu. Neyse ki, harekete geçmeden önce hiçbir şeye zaman yoktu da serinkanlılığımı ve cesaretimi koruyabildim.

Avukata ve Mr. Fairlie’ye mektup yazmam gerekiyordu; hiç duraksamadan hemen oturup onları yazmaya koyuldum.

Zaten de kafamı karıştıracak kadar çok çözüm yolu bulamıyordum, her şeyden önce kendimden başka güvenebileceğim hiç kimse yoktu. Çevrede Sir Percival’ın araya girmeleri için başvurabileceğim dostları ya da akrabaları yaşamıyordu. Yakınlarda yaşayan aynı sınıf ve konumdaki ailelerle ilişkisi mesafeliydi, bazılarıyla da arası açıldı. Bizim ikimizin de buraya gelip bizim tarafımızı tutacak ne babamız ne de ağabeyimiz vardı. İşe yarayacağı kuşkulu olan bu iki mektubu yazmaktan başka çare yoktu ya da Blackwater Park’tan gizlice kaçarak Laura da ben de haksız duruma düşecek ve ileride sakince uzlaşmanın önünü kesmiş olacaktık. Bu ikinci yolu seçmemizi haklı gösterebilecek tek şey şahsımıza yönelik bir tehditti. Önce mektup yazmayı denemek gerekiyordu; ben de öyle yaptım.

Avukata Anne Catherick hakkında bir şey söylemedim çünkü (daha önce Laura’ya açıkladığım gibi) o konuyla ilgili henüz çözemediğimiz bir gizem söz konusuydu, bu yüzden de bir profesyonele bu konudan söz etmenin yararı olmazdı. Avukat isterse Sir Percival’ın bu utanç verici davranışını parayla ilgili yeni anlaşmazlıklara yorabilirdi; Mr. Kyrle’e yalnızca Laura’nın bir süreliğine Blackwater Park’tan ayrılıp benimle birlikte Limmeridge’e dönmesine kocası izin vermeyecek olursa Laura’yı korumak için yasal önlemler alınıp alınamayacağını sordum. Bu son planla ilgili ayrıntılar için Mr. Fairlie’ye başvurabileceğini bildirdim, bütün bunları Laura’nın verdiği yetkiyle yazdığımı söyledim ve ondan Laura için en kısa zamanda elinden geleni yapmasını rica ederek mektubumu bitirdim.

Sırada Mr. Fairlie’ye yazılacak mektup vardı. Ona yazdığım mektupta daha önce Laura’ya açıkladığım gibi onu harekete geçirme olasılığı en yüksek ifadeleri kullandım, durumun ne kadar ciddi olduğunu anlaması için de avukata yazdığım mektubun bir kopyasını ekledim ve Laura’nın içinde bulunduğu durumun tehlikelerinin ve sıkıntılarının çok geçmeden amcasını da kaçınılmaz olarak etkilemesini engellemek için yapılabilecek tek şeyin bizim Limmeridge’e dönmemiz olduğunu açıkladım.

İşimi bitirdikten, adresleri yazıp iki zarfı da mühürledikten sonra onları yazdığımı göstermek için mektuplarla birlikte Laura’nın odasına döndüm.

Laura bana kapıyı açınca, “Seni rahatsız eden oldu mu?” diye sordum.

“Kapıyı vuran olmadı,” diye yanıt verdi. “Ama dışarıdaki odada birini duydum.”

“Kadın mıydı, erkek mi?”

“Kadındı. Elbisesinin hışırtısını duydum.”

“İpek hışırtısı gibi miydi?”

“Evet, ipekti, sanırım.”

Belli ki Madam Fosco dışarıda nöbet tutmuştu. Onun tek başına karıştırabileceği işten korkmaya gerek yoktu. Ama gönüllü olarak kocasının hizmetine alet olduğunda yapabilecekleri gözden kaçırılmayacak kadar korkunç olabilirdi.

“Artık duyulmaz olduğunda elbisenin hışırtısına ne oldu?” diye sordum. “Bu odayı geçip koridor boyunca ilerlediğini duydun mu?”

“Evet. Hiç kıpırdamadan durup dinledim ve zar zor duyabildim.”

“Ne tarafa doğru gitti?”

“Senin odana doğru.”

Tekrar düşündüm. Ben sesi duymamıştım. Ama kendimi mektuplara kaptırmıştım ve tüy kalemle kâğıda bastıra bastıra yazıyordum. Madam Fosco'nun benim kalemimin kâğıdı çizerken çıkardığı sesleri duyma olasılığı benim onun elbisesinin hışırtısını duyma olasılığımdan çok daha yüksekti. İşte mektuplarımı holdeki posta torbasına atmamak için bir nedenim daha olmuştu.

Laura benim düşünceli olduğumu anladı. “Yeni sorunlar!” dedi bıkkın bir tavırla, “Yeni sorunlar, yeni tehlikeler!”

“Tehlike yok,” diye yanıt verdim. “Ufak bir sorun, belki. Mektupları Fanny'nin ellerine teslim etmenin en güvenli yolunu bulmaya çalışıyorum.”

“Gerçekten yazdın demek! Ah, Marian, sakın tehlikeli bir işe kalkışma, ne olur, tehlikeli bir işe kalkışma!”

“Hayır, hayır, korkma. Dur bakayım, saat kaç şimdi?”

Saat altıya çeyrek vardı. Akşam yemeğinden önce köydeki pansiyona gidip dönebilecek kadar zamanım vardı. Akşama kadar beklersem bir daha evden ayrılacak güvenli bir fırsat yakalayamayabilirdim.

“Kapıyı kilitli tut, Laura,” dedim, “benim için de kaygılanma. Bir şey soran olursa içeriden seslen ve benim yürüyüşe çıktığımı söyle.”

“Ne zaman döneceksin?”

“Yemekten önce, mutlaka. Cesur ol, hayatım. Yarın bu saatlerde güvenilir, akıllı bir adam senin iyiliğin için çalışıyor olacak. Mr. Gilmore'un ortağı kendisinden sonra sahip olduğumuz en iyi dost.”

Tek başıma kalınca bir an düşünüp alt katta ne olup bittiğini görmeden yürüyüş giysilerimle ortaya çıkmamamın daha iyi olacağına karar verdim. Sir Percival'ın evde olup olmadığını bilmiyordum.

Kütüphaneden gelen kanarya seslerinden ve aralık kapıdan çıkan sigara dumanından Kont'un nerede olduğunu hemen anladım. Kapının önünden geçerken omzumun üstünden şöyle bir baktım ve Kont'un en kibar tavrını takınmış olarak kâhya kadına kuşlarının yumuşak başlılığını gösterdiğini şaşırarak gördüm. Onu kuşlarını görsün diye özellikle Kont çağırılmış olmalıydı, yoksa kâhya kadın kendiliğinden kütüphaneye girmeyi aklından bile geçirmezdi. Bu adamın her hareketinin altında yatan bir neden vardı. Şimdiki amacı neydi acaba?

Amacını düşünmenin sırası değildi. Madam Fosco'yu arandım ve onu en sevdiği yerde, balık havuzunun çevresinde yürürken buldum.

Az önce neden olduğum kıskançlık krizinden sonra onun beni nasıl karşılayacağından pek emin değildim, ama benimle her zamanki nezaketiyle konuştu. Ona kendimi gösterirken tek amacım Sir Percival'ın nerelerde olduğunu bilip bilmediğini öğrenmekti. Lafı dolaştırıp Sir Percival'a getirmeyi başardım ve bir süre karşılıklı kaçamak konuşmalar yaptıktan sonra Sir Percival'ın dışarı çıkmış olduğunu öğrendim.

“Hangi atı almış?” diye sordum pervasızca.

“Hiçbirini,” diye yanıt verdi, Madam Fosco. “İki saat önce yürüyerek gitti. Anladığım kadarıyla şu Anne Catherick denen kadınla ilgili yeni bir şeyler bulmak istiyor. Onu bulmak için anlamsız bir telaş içinde. O kadın tehlikeli bir deli mi, Miss Halcombe, bir fikriniz var mı?”

“Bilmiyorum, Kontes.”

“İçeri mi giriyorsunuz?”

“Evet, sanırım. Birazdan akşam yemeği için giyinmek gerekecek.”

Eve birlikte girdik. Madam Fosco kütüphaneye girip kapıyı kapadı. Ben de hemen şalımı ve şapkamı almaya gittim. Pansiyona gidip Fanny'ye mektupları vermek ve akşam yemeğinden önce geri dönmek istiyorsam her saniye çok değerliydi.

Ben tekrar holden geçerken ortalıkta kimse yoktu, kütüphaneden kuş sesi de gelmiyordu. Durup yeni araştırmalar yapamazdım. Tek yapabileceğim kendimi yolumun açık olduğuna inandırmak ve cebimde iki mektupla evden çıkmaktı.

Köye giderken yolda, Sir Percival'a rastlayabileceğime kendimi hazırladım. Tek başına olduğu sürece serinkanlılığımı yitirmeyeceğime emindim. Kendi zekâsına güvenen her kadın kendine hâkim olamayan bir erkekle her zaman boy ölçüşebilir. Bu açıdan Kont'tan çekindiğim gibi Sir Percival'dan çekinmiyordum. Onun niçin dışarı çıktığını duymak beni heyecanlandıracağına yatıştırmıştı. Sir Percival, Anne Catherick'in peşinde olduğu sürece Laura ve ben onun elinden çekeceğimiz eziyetlerin biraz durmasını bekleyebilirdik. Anne'in iyiliği için olduğu kadar kendi iyiliğimiz için de onun Sir Percival'ın elinden kurtulmuş olmasını içtenlikle dileyip dua ettim.

Köye giden yol ayırımına gelene kadar, kimsenin beni takip etmediğinden emin olmak için arada sırada dönüp arkama bakarak o sıcakta yürüyebileceğim kadar hızlı yürüdüm.

Yol boyunca arkamdan boş bir köy arabasından başka bir şey gelmedi. Tekerleklerin çıkardığı ses sinirime dokundu; arabanın da benim gibi köy yoluna saptığını görünce sestem kurtulmak için yanımdan geçip gitmesini bekledim. Eskisinden daha dikkatli bakınca arabanın hemen arkasından yürüyen bir adamın ayaklarını görür gibi oldum; arabacı önde, atların yanında yürüyordu. Yolun az önce geçtiğim kısmı o kadar dardı ki arkamdan gelen araba iki yandaki çalılara çarpıp sürtünüyordu; bu yüzden de doğru görüp görmediğimi anlamak için yanımdan geçmesini beklemek zorunda kaldım. Anlaşılan yanlış görmüştüm çünkü araba yanımdan geçip giderken arkasında kimse yoktu.

Sir Percival'a rastlamadan ve başka bir şeyin farkına varmadan köydeki hana vardım ve han sahibinin Fanny'yi son derece nazik karşılamış olduğunu görerek sevindim. Kızın barın gürültüsünden uzak, oturabileceği küçük bir odası ve binanın en üst katında temiz bir yatak odası vardı. Fanny beni görünce yine ağlamaya başladı; zavallıcık, kimse, onu kovan efendisi bile bir yanlısını bulmamış olmasına karşın büyük bir hata işlemiş gibi bu şekilde kapıya konmuş olmasının feci bir şey olduğundan, haklı olarak, dert yandı.

“İdare etmeye çalış, Fanny,” dedim. “Hanımın ve ben senin dostun olmaya devam edeceğiz, bonservis belgene kötü bir şey işlenmemesini sağlayacağız. Şimdi, beni dinle. Çok az zamanım var ve sana çok önemli bir görev vereceğim. Bu iki mektuba sahip çıkmanı istiyorum. Üzerinde mühür olanı yarın Londra’ya vardığında postaya atacaksın. Mr. Fairlie’ye yazılmış olan diğerini Limmeridge’e varır varmaz ona kendin vereceksin. İki mektubu da üzerinde taşı ve kimseye verme. Hanımının iyiliği için o mektuplar çok önemli.”

Fanny mektupları elbisesinin içine, koynuna yerleştirdi. “Söylediklerinizi yapana kadar buradan çıkarmam, küçükhanım,” dedi.

“Yarın sabah istasyona vaktinde gitmeye bak,” diye devam ettim. “Limmeridge’te kâhyayı görünce de kendisine selamımı ilet ve Lady Glyde seni tekrar tutana kadar benim hizmetimde olduğunu söyle. Umduğundan daha önce buluşabiliriz. O yüzden içini ferah tut ve saat yedi trenini kaçıрма.”

“Teşekkür ederim, küçükhanım, çok teşekkür ederim. Sesinizi tekrar duymak insana cesaret veriyor. Hanımına hürmetlerimi iletin lütfen, her şeyi olabildiğince derli toplu bırakmaya çalıştığımı söyleyin. Ah, Tanrım! Tanrım! Akşam yemeği için onu kim giydirecek bu gece? Düşündükçe, küçükhanım, gerçekten içim yanıyor.”

* * * * *

Eve döndüğüm zaman akşam yemeğine hazırlanmak ve aşağı inmeden önce Laura’yla iki kelime etmek için yalnızca on beş dakikam kalmıştı.

“Mektuplar Fanny’nin eline ulaştı,” diye fısıldadım ona kapıdan. “Akşam yemeğinde bize katılmaya niyetin var mı?”

“Ah, yok, yok, yok, dünyada olmaz!”

“Bir şey oldu mu? Seni rahatsız eden oldu mu?”

“Evet, az önce Sir Percival...”

“İçeri girdi mi?”

“Hayır, kapıyı yumruklayıp beni korkuttu. ‘Kim o?’ dedim. ‘Biliyorsun,’ diye yanıt verdi. ‘Fikrini değiştirip bana gerisini de anlatacak mısınız? Anlatacaksın! Er ya da geç, konuşturacağım seni. Şu anda Anne Catherick’in nerede olduğunu biliyorsun!’ ‘Gerçekten ama gerçekten,’ dedim, ‘bilmiyorum.’ ‘Biliyorsun!’ diye seslendi. ‘İnadını kıracağım, bunu bilesin! Seni konuşturacağım!’ Bunları söyledikten sonra gitti, gideli beş dakika oldu olmadı, Marian.”

Sir Percival, Anne’i bulamamıştı! O gece güvendeydik, onu henüz bulamamıştı.

“Aşağı mı iniyorsun Marian? Sonra yine yukarı gel.”

“Evet, evet. Biraz gecikirsem merak etme, yanlarından çok erken ayrılıp onları kuşkulandırmamalıyım.”

Akşam yemeğini bildiren çingirak çaldı; ben de telaşla uzaklaştım.

Sir Percival, Madam Fosco’yu salona buyur etti; Kont da bana girmem için kolunu uzattı. Terliydi, yüzü kızarmıştı ve her zamanki gibi özenli ve uyumlu giyinmemişti. O da mı yemekten önce dışarı çıkmış ve yeni dönmüştü acaba? Yoksa yalnızca sıcaktan her zamankinden biraz daha fazla mı etkilenmişti?

Hangisi olursa olsun, tüm ikiyüzlülüğüne karşın pek saklayamadığı bir sıkıntısı ya da tasası olduğu belliydi. Yemek boyunca neredeyse Sir Percival kadar sessizdi ve arada sırada karısına daha önce hiç görmediğim huzursuz bir ifadeyle kaçamak bakışlar atıyordu. Her zamanki gibi dikkatle yerine getirebildiği tek sosyal yükümlülük bana karşı sürekli kibar ve ilgili davranmaktı. Nasıl bir aşağılık amacı olduğunu hâlâ bilemiyorum ama niyeti her neydiyse, bana sürekli nazik davranmak, Laura'ya sürekli alçakgönüllülük göstermek ve Sir Percival'ın zorbalıklarını (ne pahasına olursa olsun) sürekli bastırmak, bu eve adım attığından beri niyetine ulaşmak için azimle, hiç vazgeçmeden kullandığı yollar olmuştu.

Madam Fosco ve ben oturma odasına gitmek için masadan kalktığımız zaman Kont da bize eşlik etmek üzere ayağa kalktı.

“Sen ne diye gidiyorsun?” diye sordu Sir Percival, “Sana soruyorum, Fosco.”

“Gidiyorum çünkü yeterince yiyip içtim,” diye yanıt verdi Kont. “Yabancılara özgü bu âdetimi, sofraya bayanlarla birlikte oturup onlarla birlikte kalkmak âdetimi anlayışla karşılayacak nezaketi göster lütfen, Percival.”

“Saçmalık! Bir kadeh kırmızı şarap daha içsen ölmezsin. Bir İngiliz gibi otur yerine yine. Şarabımızı içerken seninle yarım saat sakın sakın konuşmak istiyorum.”

“Seninle seve seve konuşurum Percival, ama şimdi değil ve şarap içerken de olmaz. Akşamın ilerleyen saatlerinde konuşuruz, istersen.”

“Çok nazıksın!” dedi Sir Percival öfkeyle. “Adama kendi evinde gösterilen nezakete bak, Tanrım!”

Sir Percival'ın yemek yerken birkaç kez Kont'a huzursuzlukla baktığını görmüş; Kont'un da onun bu bakışına karşılık vermekten kaçındığını fark etmişim. Bu durum, ev sahibinin şarap içerken konuğuyla baş başa sohbet etmek isteği ve konuğun inatla tekrar masaya oturmayı kabul etmeyişiyle birleşince Sir Percival'ın bugün daha önce de arkadaşından kütüphaneden çıkıp onunla konuşmasını istemiş olduğunu aklıma getirdi. Kont bu özel görüşmeyi ondan ilk kez istendiğinde de reddetmişti, ikinci kez akşam yemeğinde istendiğinde de. Aralarında geçecek tartışmanın konusu ne olursa olsun bunun Sir Percival için önemli olduğu belliydi, belki de (açıkça istemiyor oluşuna bakılırsa) Kont da bunun tehlikeli bir konu olduğunu düşünüyordu.

Bunları salondan oturma odasına geçerken düşündüm. Arkadaşının onu bırakıp gidiyor olmasına Sir Percival'ın verdiği öfkeli tepkinin hiçbir etkisi olmamıştı. Kont inatla çay masasına kadar bize eşlik etti, odada bir-iki dakika oyalandı, hole çıktı ve elinde posta torbasıyla geri döndü. O sırada saat sekizdi, Blackwater Park' tan mektupların toplandığı saat.

“Postalamak istediğiniz mektubunuz var mı, Miss Halcombe?” diye sordu Kont, posta torbasıyla yanıma gelerek.

“Hayır, Kont, teşekkür ederim. Bugünlük yok.”

Kont, torbayı o sırada odada olan hizmetçiye verdi, piyanonun başına oturdu ve üst üste iki kez La mia Carolina adındaki Napoliten sokak şarkısını çaldı. Genelde son derece telaşsız hareket eden karısı çayı neredeyse benim yapacağım kadar çabuk hazırladı, iki dakikada kendi çayını içip bitirdi ve usulca odadan çıktı.

Ben de onun peşinden ayağa kalktım, biraz Madam Fosco'nun yukarıda Laura'ya bir

hainlik yapmasından korktuğum için, biraz da Madam Fosco'nun kocasıyla aynı odada yalnız kalmamaya kararlı olduğum için.

Ben kapıya varamadan Kont bir fincan çay isteyerek beni durdurdu. Ona çayını verdim ve ikinci kez odadan çıkmayı denedim. Beni yine durdurdu, bu kez piyanoya dönerek ve birdenbire bana müzikle ilgili, ülkesinin gururunun söz konusu olduğunu söylediği bir soru sorarak.

Boş yere, müzikten hiç anlamadığımı ve bu konuda zevk sahibi olmadığını söyledim. Tek yaptığı, bana daha fazla karşı çıkma şansı bırakmayan bir ciddiyetle sorusunu yinelemektir. İngilizler ve Almanların, İtalyanları kaliteli müzik üretmediklerini söyleyerek hep yerdiklerini açıkladı öfkeyle. Biz hep oratoryolarımızdan, onlar da hep senfonilerinden söz ediyorlarmış. Biz de, onlar da onun ölümsüz dostu ve vatandaşı Rossini'yi unutmuş muyuz? Musa Mısır'da konser salonunda duygusuzca söylenecek yerde sahneye konan muhteşem bir oratoryo değil de neymiş? Guillaume Tell'in giriş müziği başka bir ad altındaki senfoni değilmiş de neymiş? 'Musa Mısır'da'yı duymuş muyum? Onu, bunu, bir de şunu dinleyip şu ölümlü insanlar bunlardan daha kutsal ve muhteşem bir şey bestelemişler mi, söyler miymişim? Benden bir onay ya da itiraz beklemeden, sürekli yüzüme bakarak ve yüksek sesle, hevesle şarkı söyleyerek piyano çalmaya başladı; yalnızca arada bana şarkıların adlarını söylemek için ara veriyordu: 'Karanlık Felaketi' bölümündeki 'Mısırlılar Korosu', Miss Halcombe! Musa'nın On Emir resitatifi¹⁹. İşte! İşte! Kutsal, değil mi? Muhteşem, değil mi?' Piyano güçlü ellerinin altında titriyordu, tok bas sesiyle notaları söyleyip ayağıyla yerde tempo tuttukça masanın üstündeki fincanlar zangırdıyordu.

Şarkı söyleyip piyano çalmaktan ve bunun gittikçe kapının kenarına büzüşen benim üzerimde yarattığı etkiyi izlemekten aldığı keyifte kötü ve şeytani bir şey vardı. Sonunda kendi çabalarım sonucunda değil, ama Sir Percival'ın araya girmesiyle kurtuldum. Sir Percival salonun kapısını açtı ve öfkeyle, "bu berbat gürültü" nün ne olduğunu sordu. Kont hemen piyanonun başından kalktı. "Ah! Percival geliyorsa uyumun da, melodinin de sonu geldi demektir. Esin perisi dehşet içinde yanımızdan ayrılıyor, Miss Halcombe; bu yaşlı şişman çalgıcı, yani ben de coşkumun kalanını açık havada tüketirim!" Ağır adımlarla verandaya çıktı, ellerini ceplerine soktu ve yine Musa'nın resitatifini alçak sesle bahçede söylemeye başladı.

Sir Percival'ın salon penceresinden ona seslendiğini duydum. Ama Kont oralı olmadı; duymamaya kararlı gibiydi. Uzun zamandır ertelenen aralarındaki o özel görüşme daha da ertelenecek, Kont'un keyfini bekleyecekti anlaşılır.

Kont, karısı yanımızdan ayrıldıktan sonra beni neredeyse yarım saat odada tutmuştu. Madam Fosco neredeydi ve bu arada neler yapmıştı acaba?

Öğrenmek için yukarı çıktım, ama hiçbir şey öğrenemedim, Laura'ya sordum, ama o da bir şey duymamıştı. Onu rahatsız eden olmamıştı, ne yan odada ne de koridorda ipek elbisenin hisirtisini duymuştu.

O sırada saat dokuzaya yirmi vardı. Odama gidip günlüğümü aldıktan sonra tekrar Laura'nın yanına gidip oturdum, kâh yazdım kâh durup onunla konuştum. Saat ona kadar birlikteydik. Sonra kalktım, cesaret verici son birkaç söz söyleyip iyi geceler diledim. Sabah ilk iş gelip onu görmemi kararlaştırdıktan sonra Laura yine kapısını kilitledi.

Yatmadan önce günlüğüme yazacak birkaç satırım daha vardı, o uzun ve yorucu gün son kez Laura'nın yanından ayrılıp tekrar salona inerken orada şöyle bir görünmeyi ve bir bahane ileri sürüp her zamankinden bir saat erken odama çekilmeyi düşünüyordum.

Sir Percival, Kont ve karısı hep birlikte oturuyorlardı. Sir Percival bir koltukta oturmuş esniyordu, Kont kitap okuyordu, Madam Fosco da yelpazeleniyordu. Ne tuhaftır ki şimdi de onun yüzü kızarmıştı. Sıcaktan hiç rahatsız olmayan bu kadın belli ki bu gece rahatsız olmuştu.

“Her zamanki kadar iyi değilsiniz galiba, Kontes?” dedim.

“Ben de şimdi aynı şeyi size söyleyecektim,” diye yanıt verdi. “Solgun görünüyorsunuz, hayatım.”

Hayatım! Benimle ilk kez böyle bir yakınlık ifadesi kullanarak konuşuyordu! Bunu söylerken yüzünde küstah bir gülümseme de vardı.

“O kötü baş ağrılarımından biri tuttu,” dedim soğuk soğuk.

“Ah, öyle mi? Hareketsizlikten olsa gerek, değil mi? Keşke akşam yemeğinden önce bir yürüyüşe çıksaydınız.” Yürüyüş kelimesini tuhaf bir tavırla, üstüne basa basa söylemişti. Dışarı çıktığımı mı görmüştü? Görmüşse de görmüştü. Mektuplar artık Fanny'nin elinde, güvendeydiler.

“Gel de bir puro yak, Fosco,” dedi Sir Percival arkadaşına yine rahatsız bir bakış atarak.

“Hayhay Percival, ama hanımlar yattıktan sonra,” diye karşılık verdi Kont.

“Sizden önce kalktığım için kusuruma bakmayın, Kontes,” dedim. “Böyle bir baş ağrısına iyi gelecek tek şey yatmaktır.”

Odadan çıktım. El sıkışırken Kontes'in yüzünde aynı küstah gülümseme vardı. Sir Percival, bana aldırış etmedi. Sabırsızlıkla, benimle birlikte odadan çıkmak için hiçbir girişimde bulunmayan Madam Fosco'ya bakıyordu. Kont kitabının arkasından kendi kendine gülümsüyordu. Sir Percival'la yapacağı görüşme bir kez daha ertelenmişti ve bu kez görüşmeyi engelleyen Kontes olmuştu...

IX

19 Haziran – Kendimi odama atar atmaz bu sayfaları açtım ve günün geri kalan olaylarını yazmaya hazırlandım.

On dakikadan fazla, kalemim elimde, son on iki saat içinde olanları düşünerek hiçbir şey yazmadan oturdum. Sonunda görevimi yapmaya kalkıştığım zaman daha önce hiç karşılaşmadığım bir zorlukla karşılaştım. Konuya ne kadar odaklanmaya çalışırsam çalışayım aklım sürekli Sir Percival'a ve Kont'a takılıyordu, günlüğümde toplamaya çalıştığım dikkatim onların bütün gün ertelenen ve şimdi gecenin sessizliğinde yapacakları o özel görüşmeye kayıyordu.

Böyle bir ruh halindeyken sabahtan beri olanları hatırlayamayacaktım, günlüğümü kapayıp ondan biraz uzaklaşmaktan başka çare yoktu.

Yatak odamla oturma odamın arasındaki kapıyı açtım ve cereyanda masamın üstünde

bıraktığım mum bir kazaya neden olur diye geçtikten sonra kapıyı tekrar kapadım. Oturma odamın penceresi sonuna kadar açıktı; geceyi seyretmek için başımı şöyle bir dışarı uzattım.

Dışarısı karanlık ve sessizdi. Gökte ne ay ne de yıldız vardı. Durgun, ağır havada yağmur kokusu gibi bir şey aldım, elimi pencereden dışarı uzattım. Hayır. Yağmur yalnızca tehdit ediyordu, henüz gelmemiştir.

On beş dakika kadar pencere pervazına yaslanıp dalgın dalgın gecenin karanlığını seyrettim, arada sırada hizmetçilerin sesleri ya da evin alt katında kapanan bir kapının uzaktan gelen sesi dışında hiçbir şey duymadım.

Tam tekrar yatak odama gidip bir kez daha günlüğümü tamamlamayı denemek üzere pencereden yorgun argın ayrılıyordum ki gecenin ağır havası içinden burnuma tütün kokusu geldi. Hemen ardından, zifiri karanlıkta evin uzak ucundan yaklaşan ufak kırmızı bir ateş gördüm. Ayak sesi duymadım, ateş dışında da hiçbir şey göremiyordum. Ateş gecenin içinden ilerledi, penceremin altından geçti ve tuvalet masasının üstünde mumu yanık bırakmış olduğum yatak odamın penceresinin tam karşısında durdu.

Bir an hareketsiz kalan ateş sonra yine geldiği yöne doğru ilerledi. Onun ilerlemesini takip ederken ileriden yaklaşan ikinci ve daha büyük bir kıvılcım gördüm. İki kıvılcım karanlıkta buluştular. Kimin sigara kimin puro içtiğini hatırlayarak hemen önce Kont'un çevreyi dinlemek ve kolaçan etmek için dışarı çıkıp penceremin altına geldiğini, sonra da Sir Percival'ın ona katıldığını anladım. İki de çimenlikten yürümüş olmalıydı, yoksa Sir Percival'ın yumuşak adımlarını kaçırmış olsam da Kont' un ağır ayak seslerini çakıl yolda bile olsa duyardım.

İkisinin de odamın karanlığında beni göremeyeceklerinden emin olduğum için pencerede sessizce bekledim.

Sir Percival'ın alçak sesle, "Ne var?" dediğini duydum. "Niçin içeri girip oturmuyorsun?"

"Şu penceredeki ışığın söndüğünü görmek istiyorum," diye yanıt verdi Kont, usulca.

"Işığın ne zararı var ki?"

"Onun henüz yatmadığını gösteriyor. Bir şeylerden kuşkulanan kadar akıllı ve fırsat bulursa aşağı gelip bizi dinleyecek kadar da cesur. Sabırlı ol, Percival, sabırlı ol."

"Üçkâğıtçı! Hep sabırdan dem vuruyorsun."

"Birazdan başka bir şeyden dem vuracağım. Sevgili dostum, sen uçurumun kenarındasın ve bu kadınlara bir fırsat daha vermene izin verecek olursam, şerefim üzerine yemin ederim, seni oradan aşağı itiverecekler."

"Neden söz ediyorsun?"

"Şu penceredeki ışık sönünce açıklayacağım, Percival, bir de kütüphanenin iki yanındaki odalara ve merdivene bir göz attıktan sonra."

Yavaşça uzaklaştılar; ondan sonra, konuştukları (ki hep aynı şekilde kısık sesle konuşmuşlardı) duyulmaz oldu. Önemi yoktu. Kont'un zeki ve cesur olduğumu düşündüğünü anlayacak kadar duymuştum. Kıvılcımlar karanlıkta gözden kaybolmadan önce o iki adam oturup konuşurken birinin onları dinlemesi gerektiğine ve Kont' un alacağı tüm önlemlere karşın o birinin de ben olmam gerektiğine karar vermiştim. Bu hareketi kendi gözümde haklı çıkarmak ve yapacak cesareti bulmak için tek bir gerekçeye

ihtiyacım vardı, o gerekçem de vardı. Laura' nın şerefi, Laura' nın mutluluğu, Laura' nın bizzat hayatı, bu gece kulaklarımın delik, belleğimin güçlü olmasına bağlı olabilirdi.

Kont'un Sir Percival'a açıklama yapmaya başlamadan önce kütüphanenin iki yanındaki odayı ve merdiveni kontrol edeceğini söylediğini duymuştum. Bu söyledikleri onların kütüphanede konuşacaklarını anlamam için yeterliydi. Bu sonuca varana kadar geçen bir an Kont'un önlemlerini atlatmak için bir yol bulmama da yetti, yani Sir Percival'la ne konuştuklarını evin alt katına inmeden duyacak bir yol bulmama.

Giriş katındaki odalardan söz ederken, laf arasında, bunların hepsinin yerden tavana uzanan camlı balkon kapılarıyla verandaya açıldıklarını söylemiştim. Bu verandanın üstü düzdü, yağmur suları üzerinden borularla toplanıyor ve evde kullanılıyordu. Yatak odalarının önünden geçen ve sanırım pencerelerin bir metre kadar bile altında olmayan bu dar kurşun çatının üstünde hayli aralıklı olarak yerleştirilmiş bir sıra saksı vardı; önlerinde de kuvvetli rüzgârda düşmelerini engelleyen, demirden bir süs parmaklığı.

Aklıma gelen plan oturma odamın penceresinden dışarı, bu çatının üstüne çıkmak, kütüphanenin penceresinin üstüne kadar sessizce sürünmek ve saksıların arasına sinerek aşağıya kulak kabartmaktı. Sir Percival ve Kont bu gece de birçok gece yaptıklarını gördüğüm gibi açık pencerenin yakınında sigara içerek ve ayaklarını verandadaki çinko bahçe banklarına uzatarak oturlarsa, birbirlerinin kulaklarına fısıldamadıkları sürece (ki hiçbir konuşma bu şekilde yapılamaz) her konuştuklarını duyabilirdim. Ama eğer içeride, pencereden uzakta oturlarsa hemen hemen hiçbir şey duyamazdım, bu durumda alt katta onları atlatmanın bir yolunu bulmam gerekirdi.

İçinde bulunduğum çaresiz durumdan dolayı son derece kararlı olsam da bu son çareye başvurmak zorunda kalmayacağımı umuyordum. Ne de olsa ancak bir kadın kadar cesurdum ve gecenin ıssızlığında, Sir Percival ve Kont'un yanı başında giriş katında olmam gerektiğini düşündükçe tüm cesaretimi yitirecek gibi oluyordum.

Önce daha güvenli yolu deneyip verandaya çıkmak üzere usulca odama döndüm.

Birçok nedenle giysilerimi tepeden tırnağa değiştirmem gerekiyordu. İlk önce ipek elbisemi çıkararak işe başladım çünkü gecenin sessizliğinde onun çıkaracağı en ufak ses bile beni ele verebilirdi. Sonra iç çamaşırlarımın beyaz ve kullanışsız olanlarını çıkardım ve onların yerine koyu renk pazen bir iç etek giydim. Bunun üstüne siyah yol pelerinimi aldım ve kapüşonunu başıma geçirdim. Normal gece elbisemin içinde en az üç erkek kadar yer kaplıyordum. Şu an üstümdekilerleyse, iyice sarındığımda hiçbir erkek en dar yerlerden bile benden kolay geçemezdi. Verandanın çatısındaki saksılarla evin duvar ve pencereleri arasında çok dar bir alan olduğu için bu nokta çok önemliydi. Bir şeye çarparsam, en ufak bir ses çıkarırsam ne olacağını kim bilebilirdi?

Kibritleri şamdanın yanına koyduktan sonra hemen mumu söndürüp el yordamıyla oturma odama döndüm. Yatak odamın kapısını kilitlediğim gibi bu odanın kapısını da kilitledim, sonra usulca pencereden dışarı çıkıp ayağımı verandanın kurşun çatısına attım.

Bana ait iki oda hepimizin yaşadığı yeni kanadın iç kısmındaydı ve kütüphanenin tam üstüne varabilmek için önünden geçmem gereken beş pencere vardı. İlk pencere boş bir konuk odasının penceresiydi. İkinci ve üçüncü pencereler Laura' nın odasının pencereleriydi. Dördüncü, Sir Percival'ın odasının. Beşincisiyse, Kontes'in odasının. Önünden geçmem gerekmeyen pencerelerse Kontes'in oturma odasının, banyonun ve

ikinci bir konuk odasının pencereleriydi.

Çıt çıkmıyordu, verandaya ilk çıktığımda Madam Fosco'nun penceresinin önü dışında her yeri gecenin zifiri karanlığı sarmıştı. Oradan, tam da kütüphanenin üstünden, benim gitmeye çalıştığım yerden bir ışık huzmesi süzülüyordu! Kontes henüz yatmamıştı.

Geri dönmek için çok geçti, beklemenin de sırası değildi. Ne pahasına olursa olsun devam etmeye, dikkatimin ve gecenin karanlığının beni koruyacağına güvenmeye karar verdim. Bir elimle pelerinimi bedenime iyice sarıp diğer elimle evin duvarını yoklayarak çatıdaki ilk adımı atarken, "Laura'nın hatırı için!" dedim kendi kendime. Beş on santimetre ilerideki saksılara çarpmayı göze almaktansa duvarın dibinden ilerlemek daha iyi olacaktı.

Attığım her adımda kurşun çatının beni taşıyıp taşımayacağını tartarak ilk karanlık pencerenin önünden geçtim. Laura'ya ait odaların karanlık pencerelerinin önünden de geçtim (Tanrı onu korusun ve rahatlık versin bu gece!), Sir Percival'ın odasının karanlık penceresinin önünden de geçtim. Sonra, bir an durdum, ellerimden destek alabilmek için çömeldim ve ışıklı pencereyle verandanın çatısı arasındaki duvarı kendime siper ederek bu şekilde ilerledim.

Başımı kaldırıp bakmaya cesaret ettiğimde pencerenin yalnızca üst kısmı açıktı ve perde kapalıydı. O sırada Madam Fosco'nun gölgesinin beyaz perdenin arkasından geçtiğini, sonra da tekrar geri döndüğünü gördüm. Şu âna kadar beni duymuş olamazdı, yoksa pencereyi açıp dışarı bakacak cesareti bulamasa da gölgesi pencerenin önünde dururdu.

Önce elimi uzatıp iki yanımdaki saksıların yerini saptayarak verandanın parmaklığına yanlamasına yaslandım. İki saksının arasında tam oturabileceğim kadar yer vardı. Başımı hafifçe parmaklığa yasladığımda sol yanımdaki güzel kokulu çiçeğin yaprakları yanağıma sürtünüyordu.

Aşağıdan kulağıma ilk çarpan ses peş peşe açılan ya da kapanan (büyük olasılıkla ikincisiydi) üç kapının sesiydi; bunlar, belli ki, Kont'un kontrol edeceğini söylediği, koridora açılan kapıyla kütüphanenin iki yanındaki odaların kapılarıydı. Gözüme ilk çarpan şey de yine gecenin karanlığında parlayan kırmızı kıvılcımdı, bu kıvılcım verandanın altından ortaya çıkmış, penceremin altına kadar ilerlemiş, orada bir an durmuş ve çıktığı yere geri dönmüştü.

Aşağıdan Sir Percival'ın homurdanan sesi duyuldu, "Ne dolanıp duruyorsun, Tanrı aşkına! Oturmaya niyetin yok mu?" dedi.

"Üf! Ne kadar sıcak!" dedi Kont, bunalmış bir şekilde ahlayıp oflayarak.

Hemen ardından verandanın altındaki karoların üstündeki sandalyelerin çekilme sesleri geldi, Sir Percival ve Kont'un her zamanki gibi pencerenin kenarında oturacaklarını müjdeleyen sesler. Şimdilik şansım yaver gitmişti. Onlar yerlerine otururlarken kuledeki saatin vuruşu gece yarısına on beş dakika kaldığını haber verdi. Açık pencereden Madam Fosco'nun esnediğini duydum ve gölgesinin bir kez daha pencerenin beyaz perdesinin arkasından geçtiğini gördüm.

Bu arada, aşağıda Sir Percival ve Kont konuşmaya başlamışlardı, arada sırada her zamankinden daha kısık sesle konuşuyorlardı, ama hiçbir zaman fısıldaşmıyorlardı. İçinde bulunduğum durumun tuhaflığı ve tehlikesi, Madam Fosco'nun ışıklı penceresi karşısında

duyduğum önüne geçilmez korku, ilk başta aklımı toplayıp dikkatimi bütünüyle aşağıdaki konuşmaya vermemi çok zorlaştırdı, neredeyse olanaksız hale getirdi. Birkaç dakika konuşulanları yalnızca ana hatlarıyla kavrayabildim. Kont' un yalnızca karısının penceresinde ışık olduğunu, evin alt katının boş olduğunu ve artık birinin kazara onları duymasından korkmadan konuşabileceklerini söylediğini anladım. Sir Percival, gün boyu isteğini görmezden geldiği ve kendisiyle ilgilenmediği için arkadaşını azarlayarak karşılık verdi. Bunun üzerine Kont, bütün ilgisini vermesi gereken başka birtakım sıkıntıları ve kaygıları olduğunu ve bunları, kimsenin onları rahatsız etmeyeceği ya da konuşulanlara kulak misafiri olamayacağı bir zamanda konuşmalarının en doğrusu olduğunu söyleyerek kendini savundu. "Ciddi bir dönüm noktasına gelmiş bulunuyoruz, Percival," dedi Kont, "ve eğer ilerisiyle ilgili bir karar vereceksek bunu, bu gece gizlice vermemiz gerekiyor."

Tam olarak kavrayabildiğim ilk cümle Kont'un bu cümlesi oldu. O andan itibaren, arada sırada dikkatim dağılsa ve bir şeyleri kaçırırsam da tüm dikkatimi nefes almadan aşağıdaki konuşmaya verdim ve her kelimesini takip ettim.

"Dönüm noktası mı?" diye tekrar etti Sir Percival. "Durum sandığından da ciddi, söyleyeyim."

"Son bir-iki gündür yaptıklarına bakılacak olursa, öyle sanırım," diye karşılık verdi diğeri, soğukkanlılıkla. "Ama, dur biraz. Benim bilmediğim konulara geçmeden önce ne bildiğimden iyice emin olalım. İlerisi hakkında sana herhangi bir öneride bulunmadan önce geçmişte olanları doğru biliyor muyum bakalım."

"Bekle de biraz konyakla su getireyim. Sen de iç biraz."

"Teşekkür ederim, Percival. Biraz soğuk su ve bir kaşık şeker. Yalnızca eau sucrée, dostum, başka bir şey istemem."

"Senin yaşında bir adama su ve şeker, ha! Al bakalım! Kendin karıştır. Siz yabancılar hep aynısınız."

"Şimdi dinle bakalım, Percival. Bildiğim kadarıyla durumu olduğu gibi anlatayım da, doğru muyum yanlış mı, sen söyle. Sen de, ben de Avrupa'dan işlerimiz son derece bozulmuş olarak bu eve geri döndük..."

"Kısa kes! Bana birkaç binlik, sana da birkaç yüzlük gerekiyor, bu parayı bulamazsak ikimiz de rezil oluruz. Durum bu. Şimdi gerisini sen getir."

"Evet, Percival, o katı İngiliz üslubunla da söylediğin gibi sen birkaç binlik, ben de birkaç yüzlük istiyordum ve (benim birkaç yüzlüğümü saymayacak olursak) kendi ihtiyacın olan bu parayı ancak karının yardımıyla bulabilirdin. İngiltere'ye dönerken sana karın hakkında ne demiştim? Buraya gelip Miss Halcombe'un nasıl bir kadın olduğunu kendi gözlerimle gördükten sonra da yine ne dedim sana?"

"Ne bileyim ben! Durmadan konuşuyorsun zaten."

"Şunu dedim: İnsan zekâsı bugüne kadar erkeklerin kadınları değiştirebileceği ancak iki yol bulabilmiştir. Biri onları yere sermektir; bu, genellikle daha alt tabakadan insanların seçtiği, kibar ve eğitilmiş insanların nefret ettiği yoldur. Çok daha uzun zaman gerektirse ve çok daha zor olsa da bir o kadar kesin olan diğer yolsa kadınların hiçbir zaman seni kızdırmasına izin vermemektir. Bu, hayvanlar için de, çocuklar için de, yetişkin çocuklardan başka bir şey olmayan kadınlar için de geçerlidir. Sessiz kararlılık hayvanların, çocukların ve kadınların, karşısında çaresiz kaldıkları bir özelliktir. Eğer

efendilerinin bu üstün niteliğini bir kez sarsarlarsa onun üstesinden gelirler. Eğer bunu hiç başaramazlarsa efendileri onların üstesinden gelir. Karının sana para vermesini isterken bu basit gerçeği unutmamanı söylemişim. Hele karının ablasının, Miss Halcombe'un yanında bunu hiç aklından çıkarma, dedim. Sen bunu aklında tuttun mu? Bu evde olup biten bunca karışıklık sırasında bir kere bile hatırlamadın. Karın ve ablası seni her kışkırttığında hemen parladın. Bu delişmen huyun yüzünden imzayı, hazır parayı elinden kaçırdın, Miss Halcombe'un avukata yazdığı ilk mektubun nedeni de buydu..."

"İlk mektup mu? Yine mi yazdı?"

"Evet, bugün yine yazdı."

Kont'un açıklamasının Sir Percival'ı böyle kızdırmış olması benim işime yaradı. Bir kez daha yakalanmış olduğumu öğrenince öyle bir irkildim ki yaslandığım parmaklık gıcırdaydı. Beni hana giderken takip mi etmişti? Posta torbasına atacak mektubum olmadığını söyleyince onları Fanny'ye verdiğimi anlamış mıydı? Öyle olmuş bile olsa, mektuplar benim elimden çıkıp doğruca kızın koynuna girmişken onları nasıl görmüş olabilirdi?

Kont'un, "Neyse ki şanslısın," dediğini duydum. "Evde ben varım da senin verdiğin zararları onarıyorum, hem de hemen. Neyse ki kendi karına yaptığın gibi Miss Halcombe'u da odaya kilitlemeyi düşünecek kadar çıldırdığında ben, hayır, dedim. Gözlerin görmüyor mu senin? Miss Halcombe'a bakınca onun bir erkek kadar basiretli ve kararlı olduğunu göremeyecek kadar kör müsün? O kadın yanımda olsa bu dünyanın altını üstüne getirirdim, dostum. O kadını karşıma alınca, bütün zekâma ve deneyimime karşın senin deyiminle cin gibi olan bu Fosco bile bin düşünüp bir yapıyor! Ve sen bu yüce insanı, şekerli suyumunu onun sağlığına kaldırıyorum, sevgisi ve cesaretiyle senin o zavallı dayanıksız karınla aramıza kaya gibi dikilen bu kadını, tüm kalbimle hayran olmama karşın senin çıkarların ve kendiminkiler yüzünden ters düştüğüm bu muhteşem kadını sanki hemcinslerinden hiç farkı yokmuş gibi zorluyorsun. Percival! Percival! Kaybetmeyi hak ediyordun ve nitekim de kaybettin."

Bir sessizlik oldu. Bu hainin benim hakkımda söylediklerini yazıyorum çünkü onları hatırlamak istiyorum, çünkü sonunda bunları onun yüzüne tek tek vuracağım günü hayal ediyorum.

Sessizliği ilk bozan yine Sir Percival oldu.

"Peki, peki, istediğin gibi babalanıp böbürlen," dedi somurtarak. "Tek sorunumuz para meselesi değil. Benim bildiklerimi bilseydin sen de kadınlar için ciddi önlemler alırdın."

"Sırası gelince öbür sorunu da konuşuruz," diye karşılık verdi Kont. "Senin kafan iyice karışmış olabilir, Percival, ama benimkini karıştıramazsın. Önce para meselesini halledelim. İnadını kırabildim mi? Bu huyunun sana bir yararı olmayacağını gösterebildim mi? Yoksa başa dönüp (senin dobra İngilizcenle söylediğin gibi) biraz daha babalanıp böbürleneyim mi?"

"Offf! Bana söylenmek kolay. Ne yapmak gerek, sen onu söyle asıl."

"Öyle mi? Pöh! Şunu yapmak gerek: Bu gecedен sonra bu işten elini eteğini tamamen çekeceksin. İdareyi bana bırakacaksın. Pratik bir İngiliz'le konuşuyorum, değil mi? Öyleyse, Bay Pratik, bu size uyar mı acaba?"

“Sana bırakırsam sen ne yapacaksın?”

“Önce bana yanıt ver. Bana bırakacak mısın, bırakmayacak mısın?”

“Diyelim ki bıraktım, ne olacak o zaman?”

“Önce birkaç sorum olacak. Ama koşullar neyi gerektirecek biraz bekleyip görmeliyim ve o koşulların ne olabileceğini olabildiğince bilmem gerekiyor. Kaybedecek zaman yok. Miss Halcombe’un bugün ikinci kez avukata mektup yazdığını söyledim sana.”

“Nasıl öğrendin bunu? Ne yazmış?”

“Sana söylesem de, Percival, başladığımız yere geri döneceğiz. Öğrenmiş olmam yeterli, gün boyu sana ilgi gösteremeyişimin nedeni de bunu öğrendiğim için duyduğum sıkıntı ve kaygıydı. Şimdi, senin işlerin hakkında bildiklerimi bir hatırlayayım, bunları epeydir konuşmadık seninle. Parayı, karının imzası olmayınca, üç aylık senet vererek buldun, bunun maliyetini düşündükçe fakara tüylerim ürperiyor! Senetlerin vadesi dolduğu zaman karının yardımını olmadan onları ödeyebilmenin gerçekten de hiç yolu yok mu?”

“Yok.”

“Nasıl yok! Bankada paran var ya!”

“Yalnızca birkaç yüzlük, bana birkaç binlik gerek.”

“Borç almak için gösterebileceğin başka bir teminat yok mu?”

“Hiç yok.”

“Şu anda karından ne kadar alıyorsun?”

“Yirmi bin poundun getirisi dışında hiçbir şey, o da gündelik masrafı karşılamaya ancak yetiyor.”

“Karından ne bekliyorsun?”

“Amcası öldükten sonra yılda üç bin.”

“İyi para, Percival. Bu amca nasıl bir adam? Yaşlı mı?”

“Hayır. Ne yaşlı ne de genç.”

“İyi huylu, rahat hayat yaşayan bir adam mı? Evli mi? Hayır, sanırım karım söylemişti, evli değilmiş.”

“Elbette değil. Evli olsaydı ve bir oğlu olsaydı, arazi Lady Glyde’a kalmayacaktı. Nasıl bir adam, söyleyeyim sana. Aşırı duygusal, saçma sapan konuşan, bencil aptalın teki, durmadan sağlığından söz ederek herkesi sıkan bir adam.”

“Bu tip adamlar, Percival, uzun yaşarlar ve en beklenmedik anda evlenirler. Yılda üç bin için pek şansın yok bence, dostum. Karından sana gelen başka bir para yok mu?”

“Yok.”

“Hiç mi yok?”

“Hiç yok, ölmediği sürece.”

“İşte! Öldüğü zaman demek?”

Yine bir sessizlik oldu. Kont verandadan dışarıdaki çakıl yola çıktı. Yer değiştirdiğini sesinden anlamıştım.

“Sonunda yağmur başladı,” dediğini duydum. Gerçekten de başlamıştı. Pelerinime bakılacak olursa bir süredir yağıyordu.

Kont tekrar verandanın altına girdi, yerine otururken sandalyesinin gıcırdağını duydum.

“Öyleyse, Percival,” dedi, “Lady Glyde öldükten sonra eline ne geçiyor?”

“Çocuğu olmazsa...”

“Çocuk doğuracağını düşünüyor musun?”

“Hiç sanmıyorum...”

“Evet?”

“O zaman, yirmi bin poundu benim oluyor.”

“Peşin mi ödeniyor?”

“Peşin.”

Bir kez daha sustular. O sırada perdenin arkasında Madam Fosco'nun gölgesi yine belirdi. Bu sefer geçip gitmek yerine bir an kıpırdamadan durdu. Parmaklarının perdenin bir köşesini kavrayıp araladığını gördüm. Bakışı doğruca başımın üzerinden ileriye yönelen silik beyaz yüzü pencerenin arkasında belirdi. Tepeden tırnağa siyah pelerinime sarınmış olarak hiç kıpırdamadan durdum. Beni sırsırlam eden yağmur pencereden aşağı süzülüyor ve onun bir şey görmesine engel oluyordu. “Yine yağmur!” dediğini duydum kendi kendine. Madam Fosco perdeyi bıraktı, ben de rahat bir nefes aldım.

Aşağıda konuşmaya devam ediyorlardı; bu kez Kont konuşuyordu.

“Percival! Karını seviyor musun?”

“Fosco! Bu hayli dobra bir soru.”

“Ben dobra bir adamım ve sorumu tekrar ediyorum.”

“Ne diye bana öyle bakıyorsun?”

“Bana yanıt vermeyecek misin? Peki öyleyse, diyelim ki karın yaz bitmeden öldü...”

“Kes şunu, Fosco!”

“Diyelim ki karın öldü...”

“Kes diyorum sana!”

“Bu durumda, yirmi bin pound kazanacaksın, peki ne kaybedeceksin?”

“Yılda üç bin pound kazanma şansını.”

“Uzak ihtimal, Percival, yalnızca uzak bir ihtimal. Hem senin hemen paraya ihtiyacın var. Senin durumunda kazanç garantili, kayıpsa kuşkulu.”

“Kendini de hesaba kat. İstedğim paranın bir kısmı senden borç aldığım para.

Kazançtan söz edersen de benim karımın ölümüyle senin karının cebine on bin pound girdi demektir. O kadar zeki olmana rağmen Madam Fosco'nun mirasını unutmak işine geliyor galiba. Bana öyle bakma! Hiç kaldıramam! O bakışın ve sorularınla tüylerimi diken diken ediyorsun!”

“Tüylerini mi? Vicdan İngilizcede tüy mü demek oluyor? Karının ölümünden bir olasılık olarak söz ediyorum. Neden olmasın? Sözleşmelerinizi ve vasiyetnamelerinizi yazıp çizen avukatlar insanların yüzüne bakıp ölümlerinden söz ederler. Avukatlar tüylerini diken diken ediyor mu? Ben niye ediyorum? Benim bu gece görevim senin durumunu hiç hatasız açıklığa kavuşturmak, öyle de yaptım zaten. Durumun şu: Karın yaşarsa, o senetleri ona parşömeni imzalatarak ödeyeceksin. Karın ölürse, onları onun ölümüyle ödeyeceksin.”

O konuşurken Madam Fosco'nun odasındaki ışık söndü; evin ikinci katı artık bütünüyle karanlıktı.

“Anlat! Anlat!” diye homurdandı Sir Percival. “Seni duyan da karımın imzasını çoktan

aldım sanır.”

“Meseleyi bana bırakmıştın,” diye sert bir tavırla karşılık verdi Kont. “Karının fikrini değiştirmek için önümde iki aydan fazla bir süre var. Şimdilik, istersen, bu konuda daha fazla konuşma. Senetlerin vadesi dolduğunda, boş yere mi konuşuyormuşum görürsün. Şimdi, Percival, bu gecelik para meselesini hallettiğimize göre seni kötü yönde, neredeyse tanıyamayacağım kadar değiştiren ve ufak tefek rahatsızlıklara yol açan şu ikinci meseleyi anlatmak istersen artık hizmetindeyim. Anlat bakalım, dostum ve kusuruma bakma lütfen, senin o ateşli milli zevkine ters düşecek ama kendime bir şekerli su daha yapacağım.”

“Anlat demesi kolay,” dedi Sir Percival o âna kadar kullandığından çok daha sakin ve kibar bir ses tonuyla, “ama nereden başlayacağımı bilemiyorum.”

“Sana yardımcı olayım mı?” diye önerdi Kont. “Senin bu sıkıntının adını koyayım mı? Bu sıkıntıya Anne Catherick demeye ne dersin?”

“Bana bak, Fosco, birbirimizi uzun zamandır tanırız, bundan önce bana ufak tefek yardımların dokunduysa da ben de elimden geldiğince sana bunların karşılığını parayla verdim. Karşılıklı birçok dostça özveride bulduk, ama birbirimizden sakladıklarımız da oldu, öyle değil mi?”

“Senin benden sakladığın bir şey var, Percival. Burada, Blackwater Park’taki kirli çamaşırların son günlerde senden başkalarına da kendini gösterdi.”

“Diyelim ki öyle oldu. Seni ilgilendirmediğine göre ne olduğunu merak etmene de gerek yok, öyle değil mi?”

“Merak etmiş gibi mi duruyorum?”

“Evet, öyle duruyorsun.”

“Bak! Bak! Yüzümden belli oluyor demek? Bir adam bu yaşa gelip de yüzünde hâlâ gerçekler okunuyorsa o, müthiş esaslı bir adammış demektir! Gel Glyde, birbirimize karşı dürüst olalım. Senin şu sakladığın şey gelip beni buldu. Ben onun peşinden gitmedim. Diyelim ki merak ediyorum, eski dostun olarak benden sırrına saygı göstermemi, bundan sonra sana bunu hiç sormamamı mı istiyorsun?”

“Evet, tam da bunu istiyorum.”

“Öyleyse bundan sonra merak etmeyeceğim. Şu andan itibaren merakımı içimden söküp atıyorum.”

“Ciddi misin?”

“Neden benden kuşku duyuyorsun?”

“Senin dolambaçlı yollarını yeterince gördüm Fosco ve sonunda bunu ağızımdan almayacağından pek emin değilim doğrusu.”

Aşağıdan aniden yine sandalye gıcirtısı yükseldi, altımdaki kafesli parmaklığın baştan aşağı titrediğini hissettim. Kont ayağa kalkmış ve parmaklığa öfkeyle vurmuştu.

“Percival! Percival!” diye hiddetle bağırdı. “Beni bu kadar az mı tanıyorsun? Bu kadar zaman benim karakterimi öğrenemedin mi daha? Ben eski zaman adamıyım! En yüce erdemleri sergileyebilirim, fırsat bulduğum zaman, elbette. Pek fırsat bulamamak talihsizliğim oldu. Dostluğa büyük değer veririm! Sırrının kendini göstermiş olması benim suçum mu? Merak ettiğimi niçin itiraf ediyorum? Seni zavallı, sığ İngiliz; kendi irademi daha da sağlamlaştırmak için itiraf ediyorum. İstesem sırrını tereyağından kıl çeker gibi alırım ağızından, yaparım, biliyorsun! Ama dostluğuma sığındın ve dostluğun gerektirdiği

görevler benim için kutsaldır. Bak, işte! Merakımı ayaklar altına alıyorum. Yüce duygularım merakıma ağır basıyor. Bu yüce duygularımı takdir et, Percival! Onları örnek al, Percival! El sıkışalım, seni bağışlıyorum.”

Bu son sözleri söylerken sesi biraz boğuk çıktı, sanki gerçekten ağlıyormuş gibi boğuk. Sir Percival şaşkın şaşkın özür dilemeye çalıştı. Ama Kont onu dinlemeyecek kadar yüce gönüllüydü.

“Hayır!” dedi. “Bir dostum canımı yaktığında onu özür dilemese de bağışlayabilirim. Bana açık açık söyle, yardımımı istiyor musun?”

“Evet, hem de nasıl.”

“Sırrını ele vermeden de benden yardım alabilirsin, öyle mi?”

“Hiç olmazsa deneyebilirim.”

“Dene bakalım, o zaman.”

“Durum şu: Bugün sana Anne Catherick’i bulmak için elimden geleni yaptığımı, ama bunu başaramadığımı söylemiştim.”

“Evet, söyledin.”

“Fosco! Onu bulmazsam işim bitti demektir.”

“Ya! Demek bu kadar önemli!”

Verandanın altından bir ışık huzmesi süzülüp çakıldaşlı yola vurdu. Kont arkadaşını daha iyi görebilmek için odadan lambayı getirmişti.

“Evet,” dedi Kont. “Bu sefer de senin yüzünden belli oluyor. Gerçekten de önemli, para meselesi kadar önemli.”

“Daha da önemli. Çok daha önemli!”

Işık kayboldu ve konuşmaya devam ettiler.

“Anne Catherick’in karıma yazıp kuma sakladığı notu gösterdim sana,” diye devam etti Sir Percival. “O mektupta palavra atmıyor Fosco, sırrı gerçekten biliyor.”

“Benim yanımda sırdan olabildiğince az söz et, Percival. Ona sen mi söyledin?”

“Hayır, annesi söylemiş.”

“Senin özelini bilen iki kadın var demek, kötü, kötü, kötü, dostum! Daha ileri gitmeden bu noktada bir soru soracağım. Kızı niye tımarhaneye kapattırdığını şimdi anlıyorum, ama onun nasıl kaçtığını pek anlayamıyorum. Kızdan sorumlu olanlar rüşvet karşılığında bir düşmanın bunu yapmasına bile bile göz yummuş olabilirler mi?”

“Hayır; kız en iyi huylu hastalarıydı ve aptal gibi güvendiler ona. Kız tımarhaneye kapatılacak kadar deli, ama serbest kaldığı takdirde beni mahvedebilecek kadar da akıllı, anlıyor musun?”

“Anlıyorum. Şimdi, Percival, bir an önce asıl meseleye gel ki ne yapacağımı bileyim. Şu anda durumunun tehlikesi nereden kaynaklanıyor?”

“Anne Catherick buralarda ve Lady Glyde’la iletişim halinde, bu başlı başına bir tehlike. Kuma gömülmüş o mektubu okuyup da karımın sırrı bildiğini görmemek, onun yaptığı gibi bunu inkâr etmek mümkün mü?”

“Bir dakika, Percival. Eğer Lady Glyde sırrı biliyorsa bunun sana karşı bir koz olacağının da farkında demektir. Karın olarak, bu sırrı saklamak onun da işine gelecektir, öyle değil mi?”

“Öyle mi dersin? Şimdi söyleyeceğim. Beni zerre kadar umursuyor olsaydı işine

gelirdi. Ama ben başka bir adamın yolunu kesiyorum. Benimle evlenmeden önce ona âşıktı, hâlâ da âşık, Hartright adında iğrenç bir serseriye, bir resim öğretmenine.”

“Sevgili dostum! Bunun neresi tuhaf? Hepsi başka bir adama âşıktır. Bir kadının kalbini ilk kazanan kimdir? Ben ömrüm boyunca bir numara olan bir erkek tanımadım. Bazen iki numara, sıklıkla üç, dört ya da beş numara. Bir numaraysa, hiç. Vardır elbet, ama ben hiç rastlamadım.”

“Dur! Daha bitmedi. Tımarhanedeki adamlar peşindeyken Anne Catherick’e kim yardım etmiş dersin? Hartright. Onu Cumberland’de tekrar gören kimdi dersin? Hartright. Her iki seferde de onunla tek başına konuşmuş. Dur! Sözümü kesme. Karım ona ne kadar meraklıysa o aşağılık herif de karıma o kadar meraklı. Sırrı o da biliyor, karım da. İkisi bir buluştular mı bu bilgiyi bana karşı kullanmak her ikisinin de işine gelir.”

“Yavaş ol, Percival, yavaş. Lady Glyde’in namuslu bir kadın olduğunun farkında değil misin?”

“Lady Glyde’in namusuymuş! Onun parası dışında hiçbir şeyine güvenmiyorum. Durumu görmüyor musun? Lady Glyde tek başına zararsız olabilir ama o serseri Hartright’la bir olursa...”

“Evet, evet, görüyorum. Mr. Hartright nerede?”

“Yurtdışında. Zaten tek parça halinde kalmak istiyorsa dönmek için acele etmese iyi olur.”

“Yurtdışında olduğundan emin misin?”

“Eminim. Cumberland’den ayrılmasından sonra gemiye binene kadar onu takip ettirdim. Ah, çok dikkatli davrandım, bilesin! Anne Catherick, Limmeridge yakınlarında bir çiftlikte kalmış. O benden paçasını kurtardıktan sonra ben oraya bizzat gidip oradakilerin hiçbir şey bilmediklerinden emin oldum. Annesine, Miss Halcombe’a yollaması için kızının tımarhaneye kapatılması konusunda beni temize çıkaracak bir mektup örneği verdim. Onu bulmak için ne kadar para harcadığımı söylemeye dilim varmıyor. Tüm bunlara karşın o burada ortaya çıkıyor ve kendi arazimde elimden kaçıyor! Başka kimlerin onu göreceğini, başka kimlerle konuşacağını nereden bileyim? O meraklı serseri, Hartright, benden habersiz geri dönebilir ve yarın onu kullanabilir.”

“O değil, Percival! Ben burada olduğum sürece ve o kadın da buralardayken Hartright dönse bile kadını ondan önce bulacağımıza ben kefil oluyorum. Anlıyorum!.. Evet, evet, anlıyorum!.. İlk yapılması gereken Anne Catherick’i bulmak; gerisini merak etme. Karın burada, avucunun içinde; Miss Halcombe onun yanından ayrılmaz; dolayısıyla o da avucunun içinde ve Mr. Hartright da yurtdışında. Şu anda tek düşünmemiz gereken senin bu görünmez Anne’in. Kimseye sorup soruşturdu mu?”

“Evet. Annesine gittim, köyün altını üstüne getirdim, hepsi boşuna.”

“Annesi güvenilir midir?”

“Evet.”

“Sırrını bir kez ele vermiş.”

“Bir daha yapmaz.”

“Neden yapmasın? Sırrı saklamak senin işine geldiği gibi onun da işine gelir mi?”

“Evet, çok işine gelir.”

“Bunu duyduğuma senin hesabına sevindim, Percival. Umudunu kaybetme, dostum.

Para meselesinde, sana dediğim gibi, önümüzde hayli zaman var; Anne Catherick konusunda da yarın benim yapacağım aramalar seninkilerden daha iyi sonuç verebilir. Yatmaya gitmeden önce son bir sorum olacak.”

“Ne soracaksın?”

“Şunu. Lady Glyde’a imza meselesinin ertelendiğini haber vermek için kayıkhaneye gidince şans eseri tuhaf bir kadının çok kuşkulu bir tavırla onun yanından ayrıldığını gördüm. Ama bu kadının yüzünü açık seçik görebilecek kadar yakında değildim. Bu görünmez kadını nasıl tanıyacağımı bilmem gerek. Nasıl bir kadın bu?”

“Nasıl mı? Gel! Sana kısaca anlatayım. Karımın hasta halinin bir kopyası.”

Sandalye gıcırdadı ve sütun yine sallandı. Kont yine ayağa kalkmıştı, bu kez şaşkınlıktan.

“Ne!” diye bağırdı, merakla.

“Karımı ağır bir hastalıktan sonra, biraz da kafayı üşütmüş olarak getir gözünün önüne, işte sana Anne Catherick,” diye karşılık verdi Sir Percival.

“Aralarında akrabalık var mı?”

“Hiç yok.”

“Ama yine de çok benziyorlar, öyle mi?”

“Evet, çok benziyorlar. Ne gülüyorsun?”

Yanıt gelmedi, hiç ses çıkmadı. Kont sessiz sessiz, içten içe gülüyordu.

“Ne gülüyorsun?” diye tekrarlardı Sir Percival.

“Belki de kendi hayal gücüme, dostum. Benim İtalyan mizah anlayışımı hoş gör, ne de olsa Pulchinella gösterisini bulan o ünlü milletten geliyorum. Pekâlâ, Anne Catherick’i görünce onu tanıyabileceğim, bu gecelik bu kadar o zaman. İçin rahat etsin, Percival. Uyu, sevgili dostum, vicdanı rahat olanlar gibi uyu, ikimize de yardım edecek olan gün ışıyınca senin için neler yapacağımı gör. Bu büyük kafamın içinde ne planlar, ne tasarılar var. O senetleri ödeyeceksin, Anne Catherick’i de bulacaksın, şerefim üzerine söz veriyorum ki böyle olacak! Ben senin kalbinde özel yer tutan değerli bir dostun değil miyim? Az önce bana incelikle hatırlattığın borçlara layık mıyım, değil miyim? Ne yaparsan yap, benim duygularımı daha fazla incitme. O duyguları takdir et, Percival! Onları örnek al, Percival! Seni yine bağışlıyorum; yine el sıkışıyorum seninle. İyi geceler!”

Başka tek kelime konuşmadılar. Kont’un, kütüphanenin kapısını kapadığını duydum. Sir Percival’ın da pencerelerin panjurlarını kapadığını. Yağmur hiç durmadan yağmıştı. Durduğum yerde her yanımla tutulmuş, iliklerime kadar ıslanmıştım. Kıpırdamaya çalıştığımda o kadar canım acıdı ki vazgeçmek zorunda kaldım. İkinci deneyişimde ıslak çatıda dizlerimin üstünde doğrulmayı başardım.

Duvara kadar sürünüp ondan destek alarak ayağa kalktığımda arkama baktım ve Kont’un soyunma odasından ışık süzülüğünü gördüm. Yitirmek üzere olduğum cesaretimi tekrar topladım ve evin duvarı boyunca adım adım geri dönerken gözlerimi bu pencereden ayırmadım.

Tam ellerim odamın penceresinin pervazına değdiğinde vuran saat, biri çeyrek geçiyordu. Geri dönerken yakalandığımı düşünmemi gerektirecek hiçbir şey ne görmüş ne de duymuştum.

* * * * *

20 Haziran – Saat sekiz. Açık gökyüzünde pırıl pırıl bir güneş var. Hiç yatmadım; yorgun, uykusuz gözlerimi bir an bile kırpmadım. Dün gece, karanlığa baktığım pencereden şimdi de sabahın aydınlığını seyrediyorum.

Bu odaya sığındığımdan beri geçen saatleri kendi duyularıma dayanarak sayıyorum, sanki haftalar geçmiş gibi.

İliklerime kadar ıslanmış, her yanımda tutulmuş, soğuk içime işlemiş, işe yaramaz, çaresiz, panik içindeki bir yaratık halinde karanlıkta buraya, yere çökeli ne kadar az zaman geçti, ama bana ne kadar uzunmuş gibi geliyor.

Ne zaman yerden kalktım, ne zaman el yordamıyla odama geri döndüm de mumu yaktım ve ısınabilmek için (ilk başta tuhaf bir şekilde onları nerede bulabileceğimi bilemeden) kuru giysiler aradım, bilmiyorum. Bunları yaptığımı biliyorum, ama hatırlamıyorum.

O üşüme hissinin, her yanımdaki uyuşukluk hissinin yerini ne zaman bu ateşe bıraktığını söyleyebilir miyim, peki?

Güneş doğmadan önce miydi acaba? Evet, saatin üçü vurduğunu duydum. O sırada bütün duyularıma bir parlaklık ve berraklık, ateşli bir gerginlik ve heyecan geldiği için zamanı hatırlıyorum. Hemen yakalanma ya da takip edilme tehlikesi olmadan Laura'yı bu korkunç yerden uzaklaştırma şansını yakalayınca dek beklemeye, kendime hâkim olmaya karar verdiğimi hatırlıyorum. Bu iki adamın konuştuklarının bize evi terk etmek için gerekçe vermiş olmakla kalmayıp onlara karşı kullanabileceğimiz bir koz da verdiğini düşündüğümü hatırlıyorum. Zamanım varken ve belleğimde hâlâ tazeyken bu konuşulanları olduğu gibi yazıya dökmek için duyduğum ani isteği anımsıyorum. Bütün bunları gayet net anımsıyorum; kafam henüz karışmamıştı. Gün doğmadan önce yatak odasından buraya, kalemim, mürekkeğim ve defterimle gelişimi, serinleyebilmek için sonuna kadar açtığım pencerenin önüne oturuşumu, gitgide hızlanarak aralıksız yazışımı, ateşimin gittikçe yükseldiğini, ev halkı uyanana dek geçen o korkunç süre boyunca gittikçe daha da canlanarak hiç durmadan yazdığımı, bunları gayet iyi hatırlıyorum, mum ışığında başladığım ilk sayfadan, doğan günün ışığında yazdığım bundan önceki o son sayfaya kadar!

Niye hâlâ burada oturuyorum? Biber gibi gözlerimi ve ateşler içinde yanan başımı yazmaya devam ederek niye daha fazla yoruyorum? Neden uzanıp dinlenmiyorum ve beni yakıp kavuran ateşi uykumda yenmeye çalışmıyorum?

Denemeye cesaret edemiyorum. Her şeyden daha çok korktuğum bir şey var. Beni yakıp kavuran bu ateşten korkuyorum. Başımda hissettiğim yanma ve zonklamadan korkuyorum. Şimdi yatacak olursam bir daha kalkacak gücü bulabileceğimden nasıl emin olabilirim?

Ah o yağmur, dün gece iliklerime işleyen o zalim yağmur!

* * * * *

Saat dokuz. Dokuzu mu vurdu, yoksa sekizi mi? Herhalde dokuzu. Yine titriyorum, bu yaz sıcağında tepeden tırnağa titriyorum. Oturduğum yerde uyukladım mı acaba? Ne yapıyordum, bilmiyorum.

Aman Tanrım! Hastalanıyor muyum yoksa?

Böyle bir zamanda hastalanmak!

Başım, başımdan korkuyorum. Yazabiliyorum, ama satırlar birbirine karışıyor. Kelimeleri seçebiliyorum. Laura, Laura yazabiliyorum ve bunu yazdığımı görebiliyorum. Saat sekiz miydi, dokuz mu, kaçtı?

Soğuk, çok soğuk, ah, dün geceki o yağmur ve saatin vuruşları, vuruşları sayamıyorum, kafamın içinde zonkluyorlar...

* * * * *

Not

[Burada günlük okunmaz oluyor. Takip eden iki üç satır mürekkep lekeleri ve çiziklere karışmış bölük pörçük sözcüklerden ibaret. Kâğıdın üzerindeki son işaretler Lady Glyde'in isminin ilk iki harfini (L ve A) andırıyor.

Sonraki sayfaya başka bir kayıt düşülmüş. Bir erkeğin elyazısıyla, büyük, kalın ve son derece özenle yazılmış, üzerindeki tarih "21 Haziran". Şu satırlar yer alıyor:]

Candan bir dostun dipnotu

Dört dörtlük bir insan olan Miss Halcombe'un hastalığı nedeniyle beklenmedik bir zihinsel zevke nail oldum.

Okumayı henüz bitirdiğim bu ilginç günlüğü kastediyorum.

Burada yüzlerce sayfa var. Elimi vicdanıma koyarak söyleyebilirim ki her sayfası beni büyüledi, bana hayat verdi, hoşuma gitti.

Benim gibi duygulu bir erkek için bunu söyleyebilmek tarifsiz bir zevktir.

Takdire şayan bir kadın!

Miss Halcombe'u kastediyorum.

Müthiş bir çalışma! Günlükten söz ediyorum.

Evet! Bu sayfalar inanılmaz. Buradaki incelik, sağduyu, eşine az rastlanan cesaret, belleğin müthiş gücü, isabetli karakter çözümlenmeleri, üslubun akıcı inceliği, büyüleyici kadınca feveranlar, bunların hepsi bu yüce insana, muhteşem Marian'a daha da hayran olmamı sağladı. Benim karakterim son derece ustalıkla çizilmiş. Çizilen portrenin aslına uygun olduğunu samimiyetle söyleyebilirim. Böylesine güçlü, zengin ve renkli çizildiğime

göre onun üzerinde canlı bir izlenim bırakmış olmalıyım. Çıkarlarımızın çatışmasına yol açan, karşılıklı ters düşmemize neden olan zalim kadere yandım. Daha iyi koşullarda olsak Miss Halcombe benim için, ben de Miss Halcombe için ne kadar değerli olurum.

Yazdığım satırlarda derin bir gerçek saklı olduğunu tüm kalbimle hissediyorum.

Bu hislerim her türlü kişisel hesabı göz ardı edebilmemi sağlıyor. Son derece önyargısız yaklaşarak bu eşsiz kadının Percival'la yaptığım özel görüşmeyi dinlemek için bulduğu yolun mükemmel olduğunu söyleyebilirim. Ayrıca yaptığımız konuşmanın, başından sonuna kadar hiç hatasız aktarıldığını da söylemeliyim.

Bu hislerim, kimya konusundaki engin bilgimle tıp ve hipnotizma alanlarında insanlığın hizmetine sunulmuş kaynaklar hakkındaki parlak deneyimlerimi Miss Halcombe'un inatçı doktorunun hizmetine sunmamı sağladı. O ise şimdiye kadar benim hizmetlerimden yararlanmayı reddetti. Alçak herif!

Son olarak da, hislerim bu satırlara, minnet dolu, olumlu, babacan bu satırlara ilham verdi. Defteri kapıyorum. Görgü kurallarına sıkı sıkıya bağlı olduğum için, karım aracılığıyla, onu masanın üstüne, ilk bulduğum yere koyuyorum. Olaylar acele etmemi gerektiriyor. Koşullar gereği önemli konulara yöneliyorum. Gözlerimin önüne çeşitli başarı yolları geliyor. Kaderimi beni dehşete düşüren bir sükûnetle çiziyorum. Hayranlığımdan başka itiraf etmek istediğim hiçbir şey yok. Onu da hürmetle Miss Halcombe'un ayakları dibine seriyorum.

Bir an önce iyileşmesini dilerim.

Kız kardeşinin iyiliği için düzenleyeceği her türlü planın suya düşmesi kaçınılmaz olduğu için ona geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Aynı zamanda, bu günlükten edindiğim bilgilerin planlarının suya düşmesinde hiçbir etkisi olmadığına inanmasını isterim. Bu defter yalnızca önceden yapmış olduğum planların doğruluğunu göstermiş oldu. Bu sayfalara yalnızca içimdeki en ince duyguları harekete geçirdikleri için teşekkür borçluyum, o kadar.

Benzer duyarlılıktaki bir insan için bu basit açıklama her şeyi açıklayacak ve mazur gösterecektir.

Miss Halcombe benzer duyarlılıkta bir insandır.

Buna güvenerek imzamı atıyorum.

Fosco

11. Ünlü İngiliz haydut Dick Turpin'in (1705-1739) Londra'dan York'a kadar 320 km'lik yolu, atı Black Bess'le tek gecede kat ettiği anlatılır. (Ç.N.)

12. VIII. Henry, eşlerinden ikisini öldürdü. Papa VI. Alexander, insanları zehirlenme skandallarıyla ünlü Borgia ailesindendi. Karıkoca Manning'ler ise 1840' larda çok sözü edilen katillerdi. (Y.N.)

13. (Çince, *nankin*) Çin'den bütün dünyaya yayılan, sık dokulu pamuklu bez. Adını, ilk dokunduğu yer olan Nanjing'den alır. (Y.N.)

14. MS III. yüzyılda yaşamış müzisyenlerin koruyucu azizesi. Efsaneye göre zorla evlendirilmek istendiği pagan Valerian ile birlikte olmayı reddetmiştir. Roma'daki müzik akademisi adını ondan alır. (Ç.N.)

15. Cezaevlerindeki koşullar ve toplum sağlığıyla ilgilenen, suçluların dinî eğitimle iyileştirilebileceklerine inanan İngiliz hayırsever ve reformcu. (Ç.N.)

- 16.** 1723-1790 arasında yaşamış, eski İngilizceyle yazdığı şiirleri Thomas Rowley adında hayalî bir XV. yüzyıl Fransız şairininmiş gibi göstermeye çalışan İngiliz şair. (Y.N.)
- 17.** İrlandalı oyun yazarı R.B. Sheridan'ın "Skandal Okulu" oyununda kullandığı, "Arkamdan dedikodumu yapsınlar," anlamındaki cümle. (Y.N.)
- 18.** Eyüp 3:17: Orada kötüler kargaşayı bırakır, yorgunlar rahat eder. (Ç.N.)
- 19.** Bir operanın, oratoryonun ya da kantatın konuşur gibi okunan bölümleri. (Ç.N.)

Hikâyeye Limmeridge Malikânesi'nin efendisi Frederick Fairlie devam ediyor

Bu ne talihsizliktir ki kimse bana rahat vermiyor.

Neden, herkese bunu soruyorum, neden beni rahatsız ediyorsunuz? Kimse bu soruyu yanıtlamıyor, ama bana rahat da vermiyorlar. Akrabalar, arkadaşlar ve yabancılar, sınırlarımı bozmak için hepsi bir olmuşlar. Benim suçum ne? Kendime bunu soruyorum, uşağım Louis'ye günde elli kez soruyorum, benim suçum ne? İkimiz de bilmiyoruz. Ne şans!

Başıma sardıkları son sıkıntı bu hikâyeyi yazmamı istemeleri. Sınırları benimkiler gibi perişan haldeki bir adam hikâyeye yazabilir mi? Bu son derece geçerli mazereti ortaya attığımda, bana, yeğenimle ilgili birtakım çok ciddi bazı olayların benim gözümün önünde meydana geldiği, bu yüzden de bunları benim anlatmamın uygun olacağı söyleniyor. Gereken görevi yerine getirmeyecek olursam düşüp bayılmadan aklımdan bile geçiremeyeceğim bedeller ödemekle tehdit ediliyorum. Beni tehdit etmeye hiç gerek yok aslında. Sağlık sorunlarım ve ailevi sıkıntılarım yüzünden perişan olduğum için karşı koyabilecek durumda değilim. Israr ederseniz beni kullanmış olursunuz, hemen razı olurum. Elimden geldiğince (gönülsüzce de olsa) hatırlamaya çalışacağım ve hatırladıklarımı da (yine gönülsüzce) yazmaya çalışacağım; hatırlayamayıp yazamadıklarımı da benim için Louis hatırlayıp yazmalı. O ahmağın tekidir, ben de hasta bir adamım, büyük olasılıkla ikimiz de bir sürü yanlış yapacağız. Ne utanç verici!

Tarihleri hatırlamamı istiyorlar. Aman Tanrım! Ömrümde böyle bir şey yapmadım, şimdi nasıl başlayayım?

Louis'ye sordum. Bugüne dek sandığım kadar ahmak değilmiş o. Olayın tarihini bir-iki haftalık bir yanılma payıyla hatırlıyor, ben de o kişinin adını. Ya haziran sonuydu ya da temmuz başı, kızın adı da (kanımca çok basit bir ad) Fanny idi.

Haziran sonu ya da temmuz başında çevremdeki barbar insanların zevklerini inceltmek için biriktirdiğim çeşitli sanat eserlerinin arasında her zamanki gibi uzanmış dinleniyordum. Yani, tablolarımın, baskılarımın, sikkelerimin (Barbar ve vandal adamlar olan) mensuplarının zevklerini inceltmek için bir gün Carlsisle'daki Teknik Okul'a (Berbat bir yerdir!) sunmayı düşündüğüm fotoğrafları çevreme saçılmıştı. Vatandaşlarına büyük bir milli yarar sağlamak üzere olan adamın kişisel sıkıntılar ve ailevi meseleler konusunda son derece katı olması beklenir. Söz konusu ben olunca, çok yanlış.

Neyse, işte orada, çevremde sanat hazinelerimle uzanmış yatıyor ve sakin bir sabah geçirmeyi umuyordum. Sakin bir sabah geçirmeyi istediğim için elbette Louis içeri girdi. Ben çingırağı çalmadan ne demeye ortaya çıktığını sormam son derece doğaldı. Nadiren küfredirim, bir beyefendiye hiç yakışmayan bir alışkanlıktır, ama Louis sırtarak karşılık verince sırttığı için ona küfretmem de yine son derece doğaldı bence. Her neyse, sonuçta küfrettim.

Böyle sert davranmanın alt tabakadan insanları her zaman hizaya getirdiğini gözlemlemiştir. Louis de hizaya geldi. Sırtmayı kesip dışarıda beni görmek isteyen bir genç kızın beklediğini haber vermek lütfunda bulundu. (Hizmetçilerin o çenesi

düşüklüğüyle) kızın adının Fanny olduğunu da ekledi.

“Fanny de kim?”

“Lady Glyde’in hizmetçisi, efendim.”

“Lady Glyde’in hizmetçisi benden ne istiyor?”

“Bir mektup getirmiş, efendim.”

“Al mektubu.”

“Sizden başkasına vermeyi kabul etmiyor, efendim.”

“Kim yollamış bu mektubu?”

“Miss Halcombe, efendim.”

Miss Halcombe’un adını duyar duymaz teslim oldum. Miss Halcombe’a teslim olmak alışkanlığımdır. Böyle yapmakla patırtıyı önleyebildiğimi yaşayarak öğrenmişimdir. Bu sefer de teslim oldum. Sevgili Marian!

“Lady Glyde’in hizmetçisini içeri al, Louis. Dur! Ayakkabıları gıcırıyor mu?”

Bu soruyu sormak zorundaydım. Gıcırdayan ayakkabılar her zaman bütün bir gün sinirlerimi bozar. Bu genç kıızı görmeye razıydım, ama ayakkabılarının sinirlerimi bozmasına razı değildim. Benim bile kaldırabileceklerimin bir sınırı var.

Louis hemen kızın ayakkabılarına güvenebileceğini açıkça söyledi. Onu içeri almasını elimle işaret ettim. Louis onu takdim etti. Kızın mahcubiyetini ağzını kapayıp burnundan soluyarak ifade ettiğini söylememe bilmem gerek var mı? Alt tabakadan kadınların yapısını gözlemlemiş olanlar için yoktur kuşkusuz.

Kızın hakkını vermem gerek. Ayakkabıları gıcırdamıyordu. Ama çalışan genç insanların neden hep elleri terler? Niye hepsinin tombul burunları ve gergin yanakları vardır? Ve yüz hatları neden çok kabadır, özellikle de gözkapaklarının kenarları? Benim hiçbir konuda derin düşünecek gücüm yok, ama düşünebilenlere soruyorum. Neden gençlerimizde çeşitlilik yok?

“Miss Halcombe’dan mektup mu getirdin? Masanın üstüne koy lütfen ve bir şey devirme. Miss Halcombe nasıl?”

“Çok iyi, teşekkür ederim, efendim.”

“Ya Lady Glyde?”

Yanıt alamadım. Kızın yüzü daha da kabalaştı ve galiba ağlamaya başladı. Gözlerinin çevresinde bir ıslaklık gördüğüme eminim. Gözyaşı mıydı, ter mi? Az önce fikrini sorduğum Louis, gözyaşı olduğunu düşünüyor. Onunla aynı sınıftan geliyor, en iyi onun bilmesi gerekir. Gözyaşı diyelim, o zaman.

Sanatın güzelleştirici eli değil doğayla benzerlikleri tamamen silinmediği sürece gözyaşlarını hoş karşılamam. Gözyaşı bilimsel olarak salgı sınıfına girer. Salgıların sağlığa yararlı ya da zararlı olmalarını anlayabilirim, ama onlara duygusal yaklaşmanın ne yararı olduğunu bilemiyorum. Belki benim salgılarım topluca sağlıklı olduğu için bu konuda biraz önyargılıyım. Her neyse. Bu durum karşısında olabildiğince görgülü ve duygulu davrandım. Gözlerimi kapadım ve Louis’ye, “Kızın ne demek istediğini anlamaya çalış,” dedim.

Louis anlamaya çalıştı, genç kız da anlatmaya. Birbirlerinin aklını o kadar karıştırdılar ki, haklarını verip beni gerçekten eğlendirdiklerini söylemek zorundayım. Sanırım, keyfim kaçık olduğunda onları yine çağırtacağım. Şimdi Louis’ye bu fikrimden söz ettim. Ne

tuhaf, sözlerim onu rahatsız etmiş gibi görünüyor. Zavallı adamcağız!

Herhalde yeğenimin, hizmetçisinin gözyaşlarının açıklamasını, İsviçreli uşağımın İngilizcesiyle tekrarlamam beklenmiyordur, değil mi? Böyle bir şey mümkün değil. Belki kendi izlenimlerimi ve hislerimi aktarabilirim. Bu da olur mu? Lütfen, olur deyin.

Hatırladığım kadarıyla kız (Louis aracılığıyla) bana efendisinin, hanımının yanındaki işine son verdiğini söyleyerek lafa başladı. (Genç kızın baştan sona ne kadar yersiz konuştuğuna dikkat edin. İşini kaybetmesi benim suçum mu?) İşten atılınca geceyi geçirmek için hana gitmiş. (Hanı ben işletmiyorum ki, niye bana anlatıyor?) Saat altıyla yedi arasında Miss Halcombe ona güle güle demeye gelmiş ve iki mektup vermiş, mektupların biri bana diğeri de Londra'daki bir beyefendiyeymiş. (Ben Londra'daki bir beyefendi değilim, Londra'daki beyefendinin canı cehenneme!) Kız iki mektubu da dikkatle koynuna koymuş (Onun koynundan bana ne?), Miss Halcombe ayrıldıktan sonra çok üzülmüş, yatma vakti gelene kadar tek lokma yiyip içmemiş, sonra saat dokuzda gelirken bir fincan çay içmeye karar vermiş. (Üzüntüyle başlayıp bir fincan çayla son bulan bu basit dalgalanmaların sorumlusu ben miyim?) Tam çaydanlığı ısıtıyormuş ki (Louis'nin kullandığı ifadelerle anlatıyorum; ne demek olduklarını bildiğini iddia ediyor ve açıklamak istiyor ama prensip olarak onu tersliyorum), tam çaydanlığı ısıtıyormuş ki kapı açılmış ve kız, hanın salonunda Kontes hanımefendiyi görünce "neye uğradığını şaşırmış" (yine kızın kendi ifadeleri, bu kez Louis için de benim için olduğu kadar anlamsız). Yeğenimin hizmetçisinin kız kardeşimden unvanıyla söz etmesi çok hoşuma gitti. Zavallı sevgili kardeşim bir yabancıyla evlenmiş olan yorucu bir kadındır. Özetle, kapı açılmış, salonda Kontes Hazretleri görünmüş ve genç kız neye uğradığını şaşırmış. Ne harika!

Daha fazla devam etmeden gerçekten biraz dinlenmem gerek. Birkaç dakika gözlerimi kapayıp uzandıktan ve Louis de ağrıyan şakaklarıma biraz kolonya sürdükten sonra belki devam edebilirim.

Kontes Hazretleri...

Hayır. Devam edebilirim ama doğrulamayacağım. Uzandığım yerden dikte edeceğim. Louis'nin berbat bir aksanı var ama dili biliyor ve yazabilir. Çok uygun!

Kontes Hazretleri, Miss Halcombe'un aceleden iletmeyi unuttuğu bir-iki ufak notu iletmek için hana geldiğini söyleyerek orada bulunma nedenini açıklamış. Bunun üzerine Fanny merakla bu mesajların ne olduğunu duymayı beklemiş, ama o çayını bitirmeden Kontes'in bunları söylemeye niyeti yok gibiymiş. (Tam da kız kardeşimden beklenecek gibi sinir bozucu bir tutum!) Hanımefendi çay konusunda şaşırtıcı derecede nazik ve düşünceli davranmış (kardeşimden hiç beklenmeyecek bir tutum) ve "Zavallı kızcağızım, eminim çayını içmek istiyorsundur. Mesajlar biraz bekleyebilir. Gel, gel, madem seni rahatlatacak tek şey bu, çayı yapayım da ben de seninle bir fincan içeyim," demiş. Sanırım, genç kızın benim yanımda heyecanlı heyecanlı söylediği sözler bunlardı. Her neyse, Kontes çay yapmak için ısrar etmiş ve bu gereksiz alçakgönüllülük gösterisini kendisi için de bir fincan çay koyacak, diğeri de kızın alması için üsteleyecek kadar ileri götürmüştü. Kız çayı içmiş ve dediğine bakılırsa bu olağanüstü çay töreninin şerefine beş dakika sonra ömründe ilk kez kendinden geçmişti. Burada da yine onun kendi ifadelerini kullandım. Louis bu ifadelerle gittikçe çoğalan gözyaşlarının eşlik ettiğini söylüyor.

Bilemem. Dinlemek benim için yeterince çaba gerektirdiği için gözlerim kapalıydı.

Nerede kalmıştım? Ah, evet, kız Kontes'le birlikte bir fincan çay içtikten sonra kendinden geçmiş; onun doktoru olsam ilgimi çekebilecek bir gelişme, ama öyle olmadığım için bunu dinlemekten yalnızca sıkıldım, o kadar. Yarım saat kadar sonra kendine geldiğinde kanepede yatıyormuş, yanında da han sahibesinden başka kimse yokmuş. Handa daha fazla beklerse geç kalacağını düşünen Kontes, kız kendine gelir gibi olunca hemen gitmiş, han sahibesi de kızın yukarıya, yatağına çıkmasına yardım etme nezaketini göstermiş.

Kız, tek başına kalınca hemen koynunu yoklamış (kişinin bedeninin bu bölgesine ikinci kez değinmek zorunda kalmamı esefle karşılıyorum) ve iki mektubun da orada güvende ama tuhaf bir şekilde buruşmuş olduklarını görmüş. Gece sersem gibiymiş, ama sabah kalktığında kendini yola çıkabilecek kadar iyi hissediyormuş. Londra'daki o baş belası beyefendiye yazılan mektubu postaya vermiş, şimdi de kendisine tembih edildiği gibi diğerini bana getirmiş. Başından geçenler bunlarmış, bir ihmali bulunmasa da yine de içi pek rahat değilmiş ve bir çift öğüde ihtiyacı varmış. Louis, bu noktada, salgıların tekrar işlemeye başladığını söylüyor. Belki öyle olmuştur, ama bu noktada, benim sabrımın da artık tükendiğini, gözlerimi açıp araya girdiğimi belirtmek kesinlikle daha önemli.

"Bütün bunlar ne anlama geliyor?" diye sordum.

Yeğenimin yerli yersiz konuşan hizmetçisi gözlerini dikip bakarak tek kelime etmeden öylece durdu.

"Açıklamaya çalış," dedim uşağıma. "Bana tercüme et, Louis."

Louis tercüme etmeye çalıştı. Daha doğrusu, her şeyi iyice çorba etti ve genç kız da ona uydu. Hiç böyle eğlenmiş miydim gerçekten bilmiyorum. Beni eğlendirdikleri sürece bıraktım, çorba etsinler. Eğlencem bittiğinde zekâmı kullanarak her şeyi yerli yerine oturttum.

Benim lafa karışmam sayesinde genç kızın sözlerinin ne anlama geldiklerini zamanla anladığımı söylememe gerek yoktur.

Az önce anlattığı olaylar zinciri, Miss Halcombe'un Kontes'le yolladığı mesajları almasına engel olduğu için kızın içinin rahat olmadığını öğrendim. Bu mesajların hanımının iyiliği için çok önemli olmalarından korkuyordu. Sir Percival'dan çok korktuğu için onları öğrenmek için gece Blackwater Park'a gidememiş; Miss Halcombe onu, ne olursa olsun ertesi sabah treni kaçırmaması konusunda uyarmış olduğu için ertesi gün handa da bekleyememiş. Kendinden geçmesiyle başına gelen ilk talihsizliğin hanımının onun ihmalkâr davrandığını düşünmesine neden olacak ikinci bir talihsizliğe yol açmasından korkuyormuş; benden, olanları açıklamak ve özür dilemek için hanımına mektup yazmasının ve eğer çok geç olmadıysa mesajları ona mektupla yollamasını istemesinin uygun olup olmayacağını öğrenmek istiyormuş. Bu uzun paragraf için özür dilemeyeceğim. Benden bunu yazmam istendi. Anlamak mümkün değil ama yeğenimin hizmetçisinin bana söylediklerini benim ona söylediklerimden daha fazla önemseyen insanlar var. Ne gülünç bir terslik!

"Ne yapmamın uygun olacağını söylerseniz minnettar olurum, efendim," dedi genç kız.

"İşleri olurla bırak," dedim dilimi onunkine uydurarak. "Ben hep öyle yaparım.

Evet. Hepsi bu mu?”

“Mektup yazmamın küstahlık olacağını düşünüyorsanız, efendim, elbette böyle bir şey yapmaya kalkışmam. Ama hanıma bağlılıkla hizmet edebilmek için elimden geleni yapmayı çok istiyorum...”

Alt tabakadan insanlar bir odadan ne zaman, nasıl çıkacaklarını hiç bilmezler. Her zaman üstlerinin onlara yardımcı olması gerekir. Genç kıza yardımcı olma vakti çoktan gelmişti. Ben de bu işi iki tatlı sözle yaptım:

“İyi günler!”

Bu tuhaf kızın içinde mi, dışında mı bir şey birdenbire gıcırdadı. O sırada ona bakmakta olan Louis (ben bakmıyordum) kız selam vermek için eğildiğinde gıcırdadığını söylüyor. Gıcırdayan ayakkabıları mıydı, korsesi mi, yoksa kemikleri mi? Louis korsesinin gıcırdadığını düşünüyor. Ne garip!

Kendi başıma kalır kalmaz biraz kestirdim, buna gerçekten ihtiyacım vardı. Tekrar uyandığımda sevgili Marian'ın mektubunu fark ettim. İçinde ne yazdığına dair en ufak fikrim olsaydı onu açmaya kesinlikle kalkışmazdım. Ama ne yazık ki hiç kuşkulanmadığım için mektubu okudum. Huzurum da o an kaçtı.

Gelmiş geçmiş en yumuşak başlı insanlardan biriyimdir, herkese son derece anlayışlı davranırım, hiçbir şeye gücenmem. Ama daha önce de belirttiğim gibi, benim kaldırabileceklerimin de bir sınırı var. Marian'ın mektubunu elimden bıraktığımda kırılmıştım, haklı olarak kırılmıştım.

Önemli bir not düşeceğim. Bu not şu anda ilgilendiğimiz önemli konu için de geçerli elbette, yoksa burada buna yer vermezdim.

Kanımca, insanoğlunun iğrenç bencilliğini hiçbir şey, bekârların, toplumun her sınıfında, evli insanlardan gördüğü muamele kadar açığa çıkaramaz. Zaten aşırı kalabalık olan nüfusa kendi aileni de eklemeyecek kadar düşünceli ve özverili davrandın mı senin kadar düşünceli ve özverili olmayan evli arkadaşların öç alırcasına seni, evlilik sorunlarının yarısını omuzlarına yükleyecekleri ve bütün çocuklarının doğuştan dostu olacak kişi olarak bellerler. Hanımlar ve kocaları evlilikle ilgili dertlerinden konuşup dururlar, sen de bunlara katlanırsın. Bana bakın, örneğin. Ben düşünceli davranıp bekâr kalıyorum; zavallı sevgili ağabeyim Philip düşüncesizce evleniyor. O öldüğü zaman ne oluyor, peki? Kızını bana bırakıyor. O çok tatlı bir kız. Aynı zamanda da korkunç bir sorumluluk. Niye onu benim omuzlarıma yüklüyorsun? Çünkü temiz kalpli bir bekâr olarak, evli akrabalarımın bütün sıkıntılarını hafifletmekle yükümlüyüm. Ağabeyimin sorumluluğunu elimden geldiğince üstleniyorum; sayısız gürültü patırtı ve zorlukla yeğenimi, babasının evlenmesini istediği adamla evlendiriyorum. Kocasıyla arasında anlaşmazlıklar çıkıyor; bu nedenle tatsızlıklar yaşanıyor. Bu tatsızlıkları o ne yapıyor? Bana yansıtıyor. Niye bana yansıtıyorsun? Çünkü temiz kalpli bekâr bir adam olarak evli akrabalarımın bütün sıkıntılarını hafifletmekle yükümlüyüm. Zavallı bekârlar! Zavallı insan doğası!

Marian'ın mektubunun beni tehdit ettiğini söylememe hiç gerek yok. Herkes beni tehdit ediyor. Limmeridge Malikânesi'ni yeğenim ve dertleri için bir sığınak haline getirmekte kararsız kalırsam başıma binbir türlü felaket gelecekmiş. Yine de kararsızım.

Şimdiye kadar genellikle Marian'a boyun eğdiğimi ve bu sayede patırtıdan

kurtulduğumu söylemiştim. Ama bu sefer, son derece düşüncesiz önerisinin doğuracağı sonuçlar duraklamamı gerektiren türdendi. Limmeridge Malikânesi'ni Lady Glyde'a sığınak olarak açacak olursam Sir Percival'ın, karısını konuk ettiğim için bana fena halde gücenmiş olarak onun peşinden buraya gelmeyeceğine dair ne gibi bir güvencem vardı? Böyle bir şey yapacak olursam içinden çıkamayacağım bir sürü dert açılacaktı başıma; güya adımlarımı dikkatli atmaya karar verdim. O yüzden sevgili Marian'a mektup yazıp (üzerinde hak iddia edecek bir kocası olmadığı için) önce onun buraya gelmesini ve meseleyi benimle konuşmasını rica ettim. İtirazlarıma beni ikna edecek yanıtlar verebilirse tatlı Laura'mızı seve seve eve kabul edeceğime söz verdim, ama aksi takdirde olmazdı.

O sırada bu şekilde zaman kazanmamın büyük olasılıkla Marian'ın öfke içinde buraya gelip kapıları çarpmasına yol açacağını biliyordum, elbette. Ama başka türlü davranmak da bu sefer Sir Percival'ın öfke içinde buraya gelip kapıları çarpmasına neden olabilirdi ve ikisinin öfkesinden ve kapı çarpmalarından, Marian'ınkileri yeğlerim, çünkü onunkilere alışığım. Bu nedenle mektubu postaya verdim. Bu mektup bana kesinlikle zaman kazandıracaktı, ah yüce Tanrım! Bu da gayet iyi bir başlangıç sayılırdı.

Tamamen tükendiğim zamanlarda (Marian'ın mektubunun beni tamamen tükettiğini söylemiş miydim?) kendimi tekrar toparlamam hep üç gün sürer. Büyük mantıksızlık ettim, üç gün kafamı dinleyebileceğimi sandım.

Üçüncü gün hiç tanımadığım birinden son derece münasebetsiz bir mektup geldi. Mektubu yazan kişi kendisini avukatımızın, sevgili, inatçı, yaşlı Gilmore'un yerine bakan ortağı olarak tanıtıyor ve yakın zaman önce Miss Halcombe'un elyazısıyla yazılmış bir mektup aldığını haber veriyordu. Zarfı açınca, içinden yalnızca boş bir sayfa çıktığını görüp şaşırılmış. Bu durumdan o kadar kuşkullanmış ki (huzursuz hukukçu kafasıyla mektupla oynandığını ima ediyor) hemen Miss Halcombe'a bir mektup yazmış, ama yanıt alamamış. Bu sorun karşısında akli başında bir adam gibi davranıp işleri oluruna bırakmak yerine bir sonraki anlamsız girişimi, kendi kendine karar verip bu konuda bir şey bilip bilmediğimi öğrenmek için beni taciz etmek olmuş. Ben nereden bileyim? Ne diye beni de kendisi gibi telaşa düşürüyor? Bu anlama gelen bir yanıt yazdım. Ömrümde yazdığım en sert mektuplardan biriydi. O baş belası adamı, Mr. Hartright'ı görevden almak için yazdığım nottan beri böyle sert bir mektup yazmamıştım.

Mektubum istenen sonucu verdi. Avukattan bir daha ses çıkmadı.

Bu belki de pek o kadar da şaşırtıcı değildi. Ama Marian'dan bana ikinci bir mektup gelmemesi ve Limmeridge'a geleceğine dair bir haber çıkmaması kesinlikle çok şaşırtıcıydı. Marian'ın bu beklenmedik yokluğunun bana inanılmaz yararı dokundu. Evli akrabalarımın aralarının yine düzelmiş olduğu sonucunu çıkarmak (elbette ki bu sonucu çıkardım) son derece rahatlatıcı ve sevindiriciydi. Beş günlük kesintisiz huzur, tek kişilik mutluluk kendimi hayli toplamamı sağladı. Altıncı gün fotoğrafçımı çağirtacak ve onu daha önce de söz ettiğim gibi bu barbar çevredeki zevki inceltmek amacıyla, sanat hazinelerimin kopyalarını hazırlaması için işe koşacak kadar güçlü hissettim kendimi. Onu tam çalışma odasına yollamış ve sikkelerimle oynamaya başlamıştım ki Louis elinde bir kartla karşıma dikildi.

“Bir hizmetçi kız daha mı?” diye sordum. “Bu kızın kabul etmeyeceğim. Sağlığım bu durumdayken hizmetçi kızlar bana iyi gelmiyor. Evde yokum.”

“Bu sefer bir beyefendi geldi, efendim.”

Bir beyefendi olunca başkaydı elbette. Karta baktım.

İşe bak! Gelen, illet kız kardeşimin yabancı kocasıydı. Kont Fosco.

Konuğumun kartına baktığımda ilk aklıma gelenin ne olduğunu söylememe gerek var mı? Yoktur herhalde, değil mi? Kız kardeşim bir yabancıyla evlendiği için aklı başında her adamın aklına tek bir şey gelirdi. Kont, elbette, benden borç istemeye gelmişti.

“Louis,” dedim, “beş şilin versen gider mi dersin?”

Louis hayli şaşırılmış görünüyordu. Kız kardeşimin yabancı kocasının çok şık giyinmiş olduğunu ve tam bir refah abidesi gibi durduğunu söyleyince hayret ettim. Bu durumda ilk izlenimim biraz değişti. Bu sefer de Kont’un evliliğiyle ilgili sorunları olduğunu ve ailenin geri kalanı gibi onun da bunları benim omuzlarıma yüklemeye geldiğini düşündüm.

“Ne istiyormuş, söyledi mi?” diye sordum.

“Kont Fosco, Miss Halcombe Blackwater Park’tan ayrılacak durumda olmadığı için geldiğini söyledi, efendim.”

Belli ki yeni sıkıntılar vardı. Sandığım gibi tam anlamıyla kendisine ait değil de Marian’a aittiler, ama kesinlikle sıkıntı vardı işte. Ah Tanrım!

“Onu içeri alın,” dedim çaresizce.

Kont’u ilk gördüğümde gerçekten şaşırdım kaldım. Öyle iriyarı bir adamdı ki resmen titredim. Bastığı yeri titreteceğinden ve sanat hazinelerimi devireceğinden hiç kuşku yoktu. Ne titretti ne de devirdi. İç açıcı yazlık bir takım elbise giymişti, son derece kendine hâkim ve sakin bir hali vardı, gülümsemesi pek sevimliydi. Hakkındaki ilk izlenimim hayli olumluydu. Bunu söyleyince, sonradan anlaşılacağı üzere sezgilerimin pek güvenilir olmadığı ortaya çıkıyor, ama açıksözlü bir yaradılışım var ve her şeye karşın bunu itiraf ediyorum.

“Kendimi tanıtmama izin verin, Mr. Fairlie,” dedi. “Blackwater Park’tan geliyorum; Madam Fosco’nun eşi olduğumu söylemekten şeref ve mutluluk duyarım. Bu durumdan, beni yabancı gibi görmemenizi rica ederek ilk ve son kez yararlanacağım. Lütfen rahatsız olmayın, kalkmayın lütfen.”

“Çok naziksiniz,” diye karşılık verdim. “Keşke ayağa kalkabilecek kadar güçlü hissetseydim. Sizi Limmeridge’te gördüğüme çok sevindim. Lütfen oturun.”

“Bugün biraz rahatsızsınıız, korkarım,” dedi Kont.

“Her zamanki gibi,” dedim. “İnsan kılığındaki bir sinir yumağından başka bir şey değilim.”

“Vaktiyle birçok konuda çalışmalar yaptım,” dedi bu sevimli adam. “Aralarında dipsiz bir kuyu olan sınırlar de vardı. Hemen son derece basit ve temel bir şey önerebilir miyim? Odanızdaki ışığı değiştirmeme izin verir misiniz?”

“Elbette, yeter ki üzerime ışık gelmemesine dikkat edin, lütfen.”

Pencereye gitti. Sevgili Marian’la taban tabana zıttılar! Kont’un her hareketi öyle saygılı ve düşünceliydi ki!

“Işık,” dedi tatlı tatlı Kont Fosco, hasta bir adamın içini rahatlatan o güven veren ses tonuyla, “en gerekli şeydir. Işık canlandırır, besler, bozulmaktan korur. Nasıl çiçekler

onsuz yapamazlarsa siz de yapamazsınız, Mr. Fairlie. Dikkatli bakın. Oturduğunuz yere güneş gelmesin de sakinleşin diye buradaki panjurları kapıyorum. Oturmadığınız yerlereyse güneş gelsin diye panjurları açıyorum. Üstünüze gelmesine dayanamıyorsanız bile bırakın odanıza ışık girsin. Işık, beyefendi, Tanrı'nın büyük lütfudur. Tanrı'nın lütuflarını kendi sınırlarınız dahilinde kucaklarsınız. Işığı da, aynı şekilde, kucaklayın.”

Bu fikir aklıma yattı. Beni ikna etmişti, ışık konusunda beni kesinlikle ikna etmişti.

Yerine dönerken, “Şerefim üzerine yemin ederim, Mr. Fairlie, karşınızda utanarak oturuyorum,” dedi.

“Bunu duyduğuma çok şaşırdım. Nedenini sorabilir miyim?”

“Beyefendi, (sizin hasta hasta oturduğunuz) bu odaya girip, hayranlık uyandıran bu sanat eserlerinin arasında sizi görüp de son derece ince duygulu, hassas bir adam olduğunuzu anlamamam mümkün mü? Lütfen söyleyin, böyle bir şey mümkün mü?”

Oturduğum yerde doğrulacak gücüm olsaydı kuşkusuz ayağa kalkıp önünde eğilirdim. Gücüm olmadığı için gülümseyerek onaylamakla yetindim. Bu da pekâlâ oldu, ikimiz de birbirimizi anladık.

“Lütfen ne düşündüğümü anlamaya çalışın,” diye devam etti Kont. “Kendim de duygulu bir insan olarak şimdi başka bir duygulu insanın karşısındayım. O ince duyguları çok üzücü ailevi meselelere değinerek yaralamak zorunda olduğumun farkındayım. E, bunun kaçınılmaz sonucu nedir? Size bunu söylemek şerefine eriştim bile. Utanarak oturuyorum işte.”

Canımı sıkacağından bu noktada mı kuşkulanmaya başlamıştım? Öyle oldu, sanırım.

“Bu tatsız meselelere değinmeniz şart mı?” diye sordum. “Biz İngilizlerin tabiriyle, boşversek, olmaz mı?”

Kont son derece korkutucu bir ciddiyetle iç çekti ve başını sallayarak olmayacağını belirtti.

“Duymam şart mı gerçekten?” diye sordum.

Kont omuzlarını silkti (odaya girdiğinden beri yaptığı yabancılara özgü ilk hareket buydu) ve fena halde içime işleyen bir bakışla bana baktı. İçgüdülerim bana gözlerimi kapamamın daha iyi olacağını söyledi. İçgüdülerimin sesine kulak verdim.

“Lütfen yavaş yavaş söyleyin,” diye rica ettim. “Bir ölen mi var?”

“Ölen mi!” diye bağırdı Kont, yabancılara has gereksiz bir şiddetle. “Mr. Fairlie! Milletçe sizin bu soğukkanlılığınız beni dehşete düşürüyor. Tanrı aşkına ben ne yaptım, ne dedim de ölüm haberi getirdiğimi düşündünüz?”

“Lütfen kusuruma bakmayın,” diye yanıt verdim. “Sizin yaptığınız ya da söylediğiniz bir şey yüzünden değil. Böyle sıkıntılı durumlarda hep en kötüsünü düşünmeyi huy edinmişimdir. Önceden hazırlıklı olmak yaşayacağım şokun etkisini hafifletiyor, falan filan. Ölen olmadığını duyunca gerçekten ne kadar sevindim anlatamam. Hasta mı var?”

Gözlerimi açıp Kont'a baktım. İlk geldiğinde de rengi böyle sarı mıydı, yoksa son birkaç dakika içinde mi sararmıştı? Bilemiyorum, Louis'ye de soramam çünkü o sırada odada değildi.

Hâlâ milletçe sahip olduğumuz serinkanlılık karşısında duyduğu dehşetin etkisi altında olduğunu görünce, “Hasta mı var?” diye tekrar sordum.

“Vereceğim kötü haberin bir kısmı bu, Mr. Fairlie. Evet. Hasta var.”

“Gerçekten üzüldüm. Hangisi?”

“Üzülerek söylüyorum ki Miss Halcombe. Belki de bunu duymayı biraz bekliyordunuz, değil mi? Belki Miss Halcombe sizin önerdiğiniz gibi tek başına buraya gelmeyince, bir daha mektup da yazmayınca bütün sevecen kaygınızla hastalanmış olmasından korkmuşsunuzdur, değil mi?”

Marian için dullyduğum sevecen kaygının bir aralar bu hazin düşünceyi uyandırdığına eminim ama şu anda, perişan durumdaki belleğimle bunun ne zaman olduğunu anımsayamıyorum. Yine de kendime haksızlık etmemek için, “Evet,” dedim. Çok şaşırmıştım. Sevgili Marian gibi sağlıklı bir insanın hastalanması o kadar alışılmadık bir durumdu ki başına bir kaza geldiğini düşündüm. Ya attan düşmüştü, ya basamaklara ayağı takılmıştı ya da buna benzer bir şey olmuştu herhalde.

“Durumu ciddi mi?” diye sordum.

“Ciddi olduğu kesin,” diye yanıt verdi Kont. “Ama umuyorum ve inanıyorum ki tehlikeli değil. Miss Halcombe ne yazık ki şiddetli bir yağmur altında kalmış. Bunun peşinden ağır bir soğuk algınlığı geldi; o da en kötüsüne neden oldu, ateşlenmesine.”

Ateş sözünü duyup o anda benimle konuşmakta olan vicdansız adamın Blackwater Park’tan az önce gelmiş olduğunu hatırlayınca oracıkta bayılıvereceğimi sandım.

“Aman Tanrım!” dedim. “Bulaşıcı mı?”

İğrenç bir serinkanlılıkla, “Şimdilik değil,” diye yanıt verdi Kont. “Sonradan bulaşıcı olabilir, ama ben Blackwater Park’tan ayrıldığımda böyle bir durum yoktu ortada. Konuyla son derece yakından ilgilendim, Mr. Fairlie, hastalığın takibi konusunda doktoruna yardım etmeye bile çalıştım, sizi temin ederim ki ben son gördüğümde hastalığı bulaşıcı değildi.”

Beni temin edermiş! Ömrümde hiçbir şeyden bu kadar kuşkulanmamıştım. Yemin etse bile inanmazdım. O kadar sararmıştı ki ona inanmak mümkün değildi. Mikrop saçıyordu sanki. Attığı her adımda yerleri kızıla boyamaya yetecek kadar kızıl mikrobu ve tonlarca tifüs mikrobu taşıyacaktı kadar iriyarıydı. Bazı acil durumlarda çok çabuk karar veririm. Hemen ondan kurtulmaya karar verdim.

“Bir hastanın kusuruna bakmazsınız, değil mi?” dedim. “Her türlü uzun görüşme beni tüketiyor. Şeref vermenizi tam olarak neye borçlu olduğumu sorabilir miyim, acaba?”

Bu son derece açık imanının onun dengesini bozacağını, kafasını karıştıracağını, nazikçe özür dilemekle yetinmek zorunda bırakacağını, kısaca odadan çıkmasını sağlayacağını ummuştum. Tam tersine, sandalyesine iyice yerleşti. Daha da ciddi ve gizemli bir tavır takındı. Korkunç parmaklarının ikisini havaya kaldırdı ve bana yine fena halde içime işleyen o bakışıyla baktı. Ne yapsaydım? Onunla tartışacak gücüm yoktu. Halimi bir düşünün, lütfen. Bunu kelimelerle anlatmak mümkün mü? Hiç sanmıyorum.

“Parmaklarımın sayısı,” diye zapt edilemez bir şekilde devam etti, “ziyaretimin kaç amacı olduğunu gösteriyor. İki amacı var. İlki, Sir Percival’la Lady Glyde’in arasında feci anlaşmazlıklar olduğunu üzümlere bildirmek. Ben Sir Percival’ın en eski dostuyum, Lady Glyde’la eşim tarafından akrabayız, Blackwater Park’ta olup biten her şeyin görgü tanığıyım. Bu üç sıfatımın verdiği yetki, güven ve içten üzüntüyle konuşuyorum. Beyefendi! Lady Glyde’in ailesinin reisi olarak Miss Halcombe’un, mektupta size yazdığı hiçbir şeyi abartmadığını söylemek isterim. O saygıdeğer hanımefendinin önerdiği çarenin,

sizi toplumsal bir skandalıdan koruyacak tek çare olduğuna ben de katılıyorum. Geçici bir süre ayrı kalmaları karıkoca arasında yaşanan bu anlaşmazlığı sessiz sedasız çözebilecek tek çaredir. Bir süre ayrı kalsınlar, aralarındaki anlaşmazlığın nedenleri ortadan kalktıktan sonra şu anda bunları size anlatma şerefine nail olan ben, Sir Percival'ı yola getireceğime söz veriyorum. Lady Glyde'in suçu yok. Lady Glyde incindi, ama bu dediğime kulak verin, kocasının çatısı altında kaldığı sürece işte bu yüzden (utanarak söylüyorum ki) hep huzursuzluğa neden olacaktır. Lady Glyde'in sizin evinizden başka bir yere gitmesi yakışık almaz. Sizden ona evinizi açmanızı rica ediyorum!"

Harika. İngiltere'nin güneyinde bir evde fırtına kopuyor ve mikrop saçan bir adam gelmiş beni Kuzey İngiltere'den devreye girip bu fırtınadan payıma düşeni almaya davet ediyor. Bu noktayı, tıpkı burada yaptığım gibi önemle vurgulamaya çalıştım. Kont inadına o korkunç parmaklarından birini indirip diğerini havada tutmaya devam etti ve konuşmayı sürdürdü; adeta beni ezip geçti, hem de çarpmadan önce arabacıların yaptığı gibi, "Hop!" diye bağırma inceliğini bile göstermeden.

"Bir kez daha söyleyeceklerime kulak verin, lütfen," diye kaldığı yerden devam etti. "İlk amacımı duydunuz. Buraya gelişimin ikinci amacı, hastalığı yüzünden Miss Halcombe'un kendisinin yapamadığı bir şeyi yapmak. Blackwater Park'ta her türlü zorluk karşısında benim engin deneyimime başvurulur, Miss Halcombe'a yazdığınız mektup konusunda da bana akıl soruldu. Ben de sizin gibi ince düşünen biri olduğum için Lady Glyde'ı buraya davet etmeden önce niçin Miss Halcombe'un buraya gelmesini istediğinizi hemen anladım. Kocasının onun geri gelmesini istemeyeceğine emin olmadan yeğeninizi buraya kabul etmekten çekinmekte son derece haklısınız, Beyefendi. Bunu anlıyorum. Aynı zamanda böyle nazik bir konunun gerektirdiği görüşmelerin yalnızca mektuplaşarak yapılamayacağına da katılıyorum. Büyük zahmetlere katlanarak buraya gelmiş olmam söylediklerimde samimi olduğumun kanıtıdır. Açıklamalara gelince, ben, Sir Percival'ı Miss Halcombe'un onu tanıdığından çok daha iyi tanıyan Fosco, size şerefim üzerine yemin eder ve söz veririm ki karısı burada kaldığı sürece Sir Percival buralara adım atmayacak ya da evdekilerle haberleşmeye kalkışmayacaktır. Sir Percival'ın işleri bozuk. Lady Glyde'in uzaklaşmasını sağlayarak ona biraz özgürlük tanıyın. Size söz veriyorum, Sir Percival bunu değerlendirip ilk fırsatta Avrupa'ya gidecektir. Bilmem açıkça anlatabildim mi? Evet, anladınız. Bana soracağınız bir şey var mı? Sorun, lütfen; yanıtlamak için buradayım. İciniz rahat edene kadar sorun, Mr. Fairlie, memnun olurum."

Çabalarımın karşın şimdiden o kadar çok konuşmuştu ve yine çabalarımın karşın hâlâ bir o kadar daha konuşabilecek gibi duruyordu ki sırf kendimi korumak adına bu hoş önerisini geri çevirdim.

"Çok teşekkür ederim," diye karşılık verdim. "Hızla tükeniyorum. Sağlık durumumdan dolayı işleri olurluna bırakmak zorundayım. Bu konuda da öyle yapmama izin verin. Birbirimizi gayet iyi anlıyoruz, değil mi? Evet. Zahmet ettiğiniz için minnettarım. İyileşecek olursam ve sizi daha iyi tanıyacak fırsatım olursa..."

Kont ayağa kalktı. Gideceğini sandım. Hayır. Daha da konuşacaktı, bulaşıcı mikropların dağılmak için daha çok zamanı olacaktı, hem de benim odamda, unutmayın, benim odamda!

"Bir dakikanızı daha rica edeceğim," dedi, "gitmeden önce bir dakikanızı daha

alacağım. Ayrılırken acil bir meseleye dikkatinizi çekmek istiyorum. O da şu, beyefendi! Lady Glyde'ı kabul etmek için Miss Halcombe'un iyileşmesini beklememelisiniz. Bir doktor, Blackwater Park'ın kâhyası ve bir de deneyimli hemşire Miss Halcombe'la ilgileniyor; onların yetenek ve bağlılıklarına hayatımla kefil olabilirim. Size bunu söyleyebilirim. Aynı zamanda da ablasının hastalığının neden olduğu kaygılar ve telaşın Lady Glyde'ın sağlığını ve keyfini daha şimdiden bozduğunu, bu yüzden de onun hasta odasında bir işe yaramadığını da söyleyebilirim. Kocasıyla ilişkisi gün geçtikçe daha elim ve tehlikeli bir hal alıyor. Onu uzun süre daha Blackwater'da bırakacak olursanız ablasının iyileşmesine bir yararı dokunmayacağı gibi ailenin çıkarlarını gözetmek adına ikimizin de kaçınmak isteyeceği aleni bir skandal çıkmasını da göze alıyorsunuz demektir. Tüm içtenliğimle, böyle bir gecikmenin sorumluluğunu üstlenmemek için Lady Glyde'a hemen buraya gelmesini söyleyen bir mektup yazmanızı öneririm. Siz üzerinize düşen bu sevgi dolu, şerefli, kaçınılmaz görevi yerine getirin; ondan sonra ileride ne olursa olsun kimse sizi suçlayamaz. Engin deneyimime dayanarak söylüyorum. Dostça akıl veriyorum. Kabul ediyor musunuz? Evet mi, hayır mı?"

Verdiği şaşkıncu güvenceyi anladığımı, çingırağı çalıp Louis'yi çağırma ve onu odadan çıkartmaya kararlı olduğumu yüzümün her halinden belli ederek ona baktım, yalnızca baktım. İnanılmaz, ama yüzümün bu ifadesi onun üzerinde gerçekten de hiçbir etki bırakmadı. Sinirleri alınmış olarak doğmuş bu adam, kesinlikle sinirleri alınmış olarak doğmuş!

"Karar veremiyor musunuz?" diye sordu. "Mr. Fairlie! Kararsızlığınızı anlıyorum. Lady Glyde'ın hali yok, sağlığı Hampshire'la burası arasındaki uzun yolculuğu tek başına yapmasına izin verecek kadar iyi değil diye razı olmuyorsunuz, görüyorsunuz beyefendi, değil mi, aklınızdan geçenleri nasıl da iyi anlıyorum! Lady Glyde'ın kendi oda hizmetçisi hizmetinden alındı, biliyorsunuz, Blackwater Park'taki diğer hizmetçilerin arasında da İngiltere'nin bir ucundan öbürüne onunla birlikte yolculuk edebilecek biri yok. Lady Glyde yol üstünde Londra'da durup dinlenemez de, çünkü tek başına kimsenin onu tanımadığı bir otele gidip rahat rahat kalamaz. Tek nefeste iki kaygınızı da dile getirdim, şimdi de tek nefeste ikisini de gidereceğim. Son kez bana kulak verin, lütfen. Sir Percival'la birlikte İngiltere'ye döndüğümde niyetim Londra yakınlarında bir yere yerleşmekti. Bu niyetimi kısa süre önce gerçekleştirmiş bulunuyorum. St. John's Wood bölgesinde altı aylığına mobilyalı küçük bir ev tuttum. Bunu göz önünde bulundurup şimdi önereceğim planı dinleyin, lütfen. Lady Glyde Londra'ya gelir (bu, kısa bir yolculuk), ben onu tren istasyonunda bizzat karşılarım, aynı zamanda halasının de evi olan evimde konuk edip dinlenmesini ve uyumasını sağlarım, o dinlendikten sonra ona yine istasyona kadar eşlik ederim, buraya gelir ve (şu anda sizin çatınız altında olan) kendi hizmetçisi onu vagonun kapısında karşılar. Böylece Lady Glyde'ın rahatı temin edilmiş olur; böylece her şey âdetlere uygun yapılmış olur; böylece sizin göreviniz, konukseverliğe, anlayışa ve korumaya ihtiyacı olan mutsuz bir hanıma bunları sağlamak göreviniz kolaylaştırılmış olur. Ailenin iyiliği için sizi çabalarım destek olmaya davet ediyorum, beyefendi. Benim aracılığım ile Lady Glyde'a bir mektup yollayıp bugün iyiliği için çabaladığım bu incinmiş talihsiz hanıma kendi evinizi (ve yüreğinizi), benim evimi (ve yüreğimi) açmanızı şiddetle öneririm."

O korkunç elini sallaya sallaya, hastalık taşıyan göğsüne vura vura bana nutuk attı; Avam Kamarası'na hapsolmuş gibiydim. Her şeyi göze alıp bir şeyler yapmanın zamanı çoktan gelmişti. Aynı zamanda Louis'yi çağırıp önlem olarak odanın havasını temizletmenin zamanı da çoktan gelmişti.

Tam bu zor durumdayken birden aklıma bir fikir geldi, bir taşla iki kuş vuracak eşsiz bir fikir. Kont'un sıkıcı gevezeliğinden ve Lady Glyde'in sıkıcı dertlerinden kurtulmak için bu iğrenç yabancıнын isteğine boyun eğip hemen mektubu yazmaya karar verdim. Davetimin kabul edilmesi gibi bir tehlike olamazdı, çünkü Laura, Marian orada hasta yatarken Blackwater Park'tan ayrılmayı dünyada kabul etmezdi. İşime gelen bu engel Kont'un gözünden nasıl kaçmıştı, anlamak mümkün değildi, ama kaçmıştı işte. Ona biraz daha düşünecek zaman verirsem bunu akıl etmesinden o kadar korktum ki müthiş bir hızla doğrulup yanımdaki kalemi kâğıdı kaptım, kelimenin tam anlamıyla kaptım ve bir yazıhanedeki kâtip kadar hızlı bir şekilde istenen mektubu yazdım.

Çok sevgili Laura, lütfen ne zaman istiyorsan gel. Londra'da halanın evinde konaklayarak mola ver. Sevgili Marian'ın hastalığına çok üzüldüm. İçten sevgilerimle.

Kolumu uzatıp mektubu Kont'a verdim, yine koltuğuma gömüldüm. "Kusura bakmayın, tamamen tükenmiş durumdayım," dedim. "Daha fazla bir şey yapamam. Aşağıda dinlenip öğle yemeğinizi yersiniz, değil mi? Herkese sevgiler, saygılar, falan filan. İyi günler."

Kont bir nutuk daha çekti. Adam kesinlikle yorulmak bilmiyordu. Gözlerimi kapadım; olabildiğince az şey duymaya çalıştım. Ama çok şey duymak zorunda kaldım. Kız kardeşimin susmak bilmeyen kocası görüşmemizin sonucundan dolayı kendisini kutladı, beni kutladı; kendisinin de benim de iyi niyetimle ilgili başka bir sürü şey söyledi, sağlığımın durumuna hayıflandı, bana bir reçete yazmayı önerdi, ışığın önemi hakkında söylediklerini unutmamamı öğütledi, dinlenip öğle yemeği yemesi için ettiğim nazik teklifi kabul etti, Lady Glyde'ın iki-üç gün içinde burada olmasını bekleyebileceğimi bildirdi, veda edip kendisini de beni de üzmemek yerine başka bir zaman benimle yine görüşmek için izin istedi; şu anda hatırlamadığım, o sırada da neyse ki hepsini dinlemediğim başka bir sürü şey söyledi. Sevimli sesinin yavaş yavaş uzaklaştığını duydum, ama o kadar iriyarı olmasına rağmen giderken çıt çıkarmadı. Kapıyı ne zaman açtığını ya da ne zaman kapadığını bilmiyorum. Bir süre sessizlik olduktan sonra gözlerimi tekrar açacak cesareti buldum, Kont gitmişti.

Çıngırağı çalıp Louis'yi çağırdım ve banyo daireme geçtim. Kendim için kokulu sirkeyle güçlendirilmiş ılık su, çalışma odam için de bol bol buharlı su, alınması gereken aşıkâr önlemlerdi; ben de elbette ki bu önlemleri aldım. Sevinerek söyleyebilirim ki işe yaradılar. Her zamanki gibi biraz kestirdim. Terlemiş ve sakinleşmiş olarak uyandım.

Gözümü açınca ilk sorduğum Kont oldu. Ondan gerçekten kurtulmuş muyduk? Evet, öğleden sonraki trenle gitmişti. Yemek yemiş miydi; yediyse ne yemişti? Yalnızca meyveli turta ve krema yemişti. Ne adam! Ne mide!

Daha başka bir şey anlatmam gerekiyor mu? Sanmam. Bana konan sınıra ulaştım,

sanırım. Daha sonra meydana gelen korkunç olaylar, neyse ki benim huzurumda cereyan etmedi. Kimsenin bu olaylar için beni suçlamayacağını umar; suçlamamasını rica ederim. Ben her şeyi iyi niyetle yaptım. Öngörülmesi olanaksız olan elim bir felaketin sorumlusu ben olamam. Bu felaket beni mahvetti; onun yüzünden herkesten çok ben acı çektim. Bana kendince akılsız bir şekilde son derece bağlı olan uşağım Louis, bunu hiç atlatamayacağımı söylüyor. Şu anda bunları mendilimle gözlerimi silerek yazdığımı görüyor. Kendime haksızlık etmemek için olanların benim suçum olmadığını, hayli bitkin ve kırgın olduğumu söylemek istiyorum. Daha fazla bir şey söylememe gerek var mı?

Hikâyeye Blackwater Park'ın kâhya kadını, Eliza Michelson devam ediyor

I

Benden Miss Halcombe'un hastalığının seyri ve Lady Glyde'in Londra'ya gitmek için Blackwater Park' tan ayrılmasına neden olan koşullar hakkında tüm bildiklerimi açıkça anlatmam istendi.

İfadem gerçekleri ortaya çıkarmaya yarayacağı için benden böyle bir şey isteniyormuş. İngiliz Kilisesi'ne mensup bir rahibin (talihsizlikler yüzünden ekmek parası kazanmak zorunda kalmış) dul eşi olarak bana gerçekleri her şeyin üstünde tutmam gerektiği öğretildi. Üzücü aile meselelerine karışmamak için reddedeceğim bir ricayı işte bu nedenle kabul ediyorum.

O sırada kayıt düşmemiştim, bu yüzden kesin tarihinden ya da gününden emin olamıyorum, ama Miss Halcombe'un ağır hastalığının başlangıcının haziranın son iki haftasına denk geldiğini söyleyebilirim, sanırım. Blackwater Park'ta geç kahvaltı edilirdi, bazen saat onda, ama hiçbir zaman dokuz buçuktan önce değil. Söz konusu sabah, (genellikle aşağı herkesten önce inen) Miss Halcombe kahvaltıya inmemişti. Aile on beş dakika kadar bekledikten sonra üst katın hizmetçisini onu yoklaması için yukarı yolladı, hizmetçi odadan dehşet içinde koşarak çıktı. Ben ona merdivende rastladım ve hemen ne olduğunu anlamak için Miss Halcombe'un yanına çıktım. Zavallı kadıncağz bana bir şey anlatabilecek durumda değildi. Elinde bir kalemle sayıklaya sayıklaya odasında dolaşıp duruyor, ateşler içinde yanıyordu.

Odaya ilk giren, kendi odasından çıkıp gelen Lady Glyde (artık Sir Percival'ın hizmetinde çalışmadığım için eski hanımına hanımefendi demek yerine adıyla hitap etmemin sakıncası olmayacaktır) oldu. O kadar telaşlanıp üzüldü ki yardım edemedi. Onun hemen ardından yukarı gelen Kont Fosco ve hanımı son derece yardımcı ve naziktiler. Kontes Hazretleri, Miss Halcombe'u yatağına yatırmama yardım etti. Kont Hazretleri, oturma odasında kaldı ve benim ecza kutumu getirterek doktor gelene kadar zaman kaybetmemek için Miss Halcombe'a bir şurup ve başına konacak serinletici bir ilaçlı su hazırladı. İlaçlı suyu hastanın başına koyduk, ama şurubu bir türlü içiremedik. Doktor çağırtmayı Sir Percival üstüne aldı. Seyislerden birini, at üstünde en yakındaki doktora, Oak Lodge'daki Mr. Dawson'a yolladı.

Mr. Dawson bir saate kalmadan geldi. Ülkenin her yanında tanınan, saygıdeğer yaşlıca bir adamdı; hastalığın çok ciddi olduğunu düşündüğünü öğrenince çok kaygılandık.

Kont Hazretleri hemen içtenlikle Mr. Dawson'la konuşmaya başladı ve aklı başında önerilerde bulundu. Mr. Dawson çok da nazik olmayan bir tavırla Kont Hazretlerinin önerilerinin bir doktora ait olup olmadığını sordu, bunların tıp konusunda amatörce çalışmalar yapmış birinden geldiğini öğrenince amatör doktorlarla birlikte çalışmaya alışık olmadığını söyledi. Kont, gerçek bir Hıristiyan alçakgönüllülüğüyle gülümsedi ve odadan çıktı. Çıkmadan önce bana, günün ilerleyen saatlerinde onu arayacak olursak kendisini göl

kenarındaki kayıkhanede bulabileceğimizi söyledi. Neden oraya gittiğini bilemiyorum. Ama gitti ve saat yediye, yani akşam yemeği vaktine kadar orada kaldı. Belki de evde kalabalık etmeyerek hepimize örnek olmak istedi. Bu, ondan beklenecek bir davranıştı. O, son derece düşünceli bir soyluydu.

Miss Halcombe çok kötü bir gece geçirdi, ateşi bir inip bir çıkıyordu, sabaha karşı iyileşeceğine daha da kötüleşti. Çevrede onun başında bekleyecek bir hemşire olmadığından Kontes ve ben dönüşümlü olarak bu görevi üstlendik. Lady Glyde bizimle birlikte beklemek için mantıksızca ısrar etti. Miss Halcombe'un hastalığını serinkanlılıkla karşılayamayacak kadar kaygılı ve hassastı. Hiçbir yararı dokunmadığı gibi kendine zararı oldu. Dünyada ondan daha tatlı ve şefkatli bir hanım yoktur, ama ağlıyordu ve çok korkuyordu, bu iki zayıflığı yüzünden hasta odasında bulunması bir işe yaramıyordu.

Sabah olunca Sir Percival ve Kont gelip hastanın durumunu sordular.

Sir Percival (karısının durumuna ve Miss Halcombe'un hastalığına üzüldüğü için olsa gerek) hayli şaşkın ve tedirgin görünüyordu. Kont Hazretleriye, tam aksine, yakışık aldığı gibi soğukkanlı ve ilgiliydi. Bir elinde hasır şapkası, diğerinde kitabı vardı; Sir Percival'a yine dışarı çıkıp göl kıyısında çalışacağını söylediğini duydum. "Ev sessiz olsun," dedi. "Miss Halcombe hasta olduğuna göre içeride sigara içmeyelim, dostum. Sen kendi işine bak, ben kendiminkine. Çalışırken yalnız olmak isterim. İyi günler, Mrs. Michelson."

Sir Percival yanımdan ayrılırken bana aynı nezaketi gösterecek kadar uygar davranmadı, belki de haksızlık etmemek için o kadar sakin değildi demeliyim. Aslında o zaman da başka zaman da sıkıntılı bir durum olduğunda bana hanımefendi muamelesi yapan tek kişi Kont olmuştur. Kont gerçek bir soylu gibi davranırdı; herkese karşı son derece düşünceliydi. Lady Glyde'a hizmet eden genç kızı (Fanny'yi) bile hiçe saymazdı. Sir Percival Fanny'yi evden yolladığı zaman (o sırada bana tatlı küçük kuşlarını gösteren) Kont Hazretleri ona ne olacağını, Blackwater Park'tan ayrıldığı gün nereye gittiğini ve bunun gibi şeyleri soracak kadar iyi kalpliydi. Doğuştan gelen soyluluk en çok böyle ayrıntılarda belli olur zaten. Bu ayrıntılara girdiğim için özür dilemeyeceğim, Kont Hazretlerinin kişiliğinin bazı çevrelerce sert bir şekilde eleştirildiğini bildiğim için dile getirdim bunları. Zor bir durum karşısında bir hanıma saygı gösterebilen, basit bir hizmetçi kızın başına gelen talihsizliklerle babacan bir tavırla ilgilenen soylu bir adam doğruluğundan kolay kolay kuşku duyulmayacak yüce ilkelere ve duygulara sahip demektir. Görüş bildirmiyorum, yalnızca gerçekleri dile getiriyorum. İnsanların size nasıl davranmasını istiyorsanız, siz de onlara öyle davranın.²⁰ Sevgili kocamın en beğenilen vaazlarından biri Kutsal Kitap'ın bu bölümü üzerineydi. Dul kaldığım ilk günlerde abonelikle edindiğim kendi kitabımdan sürekli bu bölümü okurdum, her okuyuşumda da yeni bir manevi tatmin ve aydınlanma hissedirdim.

Miss Halcombe'un durumu düzelmliyordu, ikinci gece ilkinden de kötü geçti. Mr. Dawson hastanın başından hiç ayrılmadı. Hemşirelik görevlerini hâlâ Kontes'le ben yerine getiriyorduk, ikimiz de biraz dinlenmesini rica etmemize karşın Lady Glyde da bizimle birlikte beklemekte ısrar ediyordu. Yalnızca, "Marian'ın başından ayrılmam," diye karşılık veriyordu. "Hasta olsam da, olmasam da hiçbir güç beni onun yanından ayıramaz."

Öğlene doğru her zamanki işlerimin bazılarını yapmak üzere alt kata indim. Bir saat sonra tekrar hasta odasına çıkarken (üçüncü kez, erkenden dışarı çıkan) Kont'un son

derece keyifli bir şekilde eve girdiğini gördüm. Tam o sırada Sir Percival kütüphanenin kapısından başını uzattı ve soylu arkadaşına merak içinde şöyle seslendi:

“Kadını buldun mu?”

Arkadaşına yanıt vermeyen Kont sakin bir tavırla gülümseyince geniş yüzü gamze gamze oldu. O sırada Sir Percival başını çevirdi, benim merdivene doğru yürüdüğümü gördü ve bana son derece kaba ve öfkeli bir tavırla baktı.

“Buraya gel de anlat,” dedi Kont’a. “Bir evde kadınlar oldu mu durmadan inip çıkarlar zaten.”

“Sevgili Percival,” dedi Kont nazikçe, “Mrs. Michelson’ın yapması gereken işler var. Lütfen, onları bu kadar iyi yaptığı için onu sen de benim gibi içtenlikle takdir et! Hastamız ne durumda, Mrs. Michelson?”

“Ne yazık bir iyileşme yok, Kont Hazretleri.”

“Yazık, çok yazık!” dedi Kont. “Yorgun görünüyorsunuz, Mrs. Michelson. Size ve karıma yardım edecek bir hemşire bulmanın zamanı çoktan geldi. Sanırım ben size bu konuda yardımcı olabileceğim. Madam Fosco’nun yarın ya da öbür gün Londra’ya gitmesini gerektiren bir gelişme oldu. Sabah gidip akşam dönecek, dönerken de sizin yerinize nöbet tutması için şu anda serbest olan son derece terbiyeli ve işinin ehli bir hemşire getirecek. Karım bu kadının güvenilir bir insan olduğuna inanıyor. İsterseniz hemşire gelmeden Doktor’a ondan söz etmeyin, çünkü benim bulduğum her hemşireye kötü gözle bakacaktır. Buraya geldikten sonra hemşire kendini belli eder; Mr. Dawson da onu işe almamamızı gerektiren bir neden olmadığını görür. Lady Glyde da aynı fikirde olacaktır. Lütfen kendisine en derin saygı ve sevgilerimi iletin.”

Bu düşünceli tutumu için Kont Hazretlerine minnetimi dile getirdim. Sir Percival soylu arkadaşına (ne yazık ki küfrederek) kütüphaneye gelmesini ve onu daha fazla bekletmemesini söyleyerek sözümü kesti.

Üst kata çıktım. Bizler zavallı, günahkâr kullarız; bir kadın ilkelerine ne kadar sıkı sıkıya bağlı olursa olsun merakını yenmeyi her zaman başaramaz. Utanarak söylüyorum ki o sırada yersiz merakım ilkelerime ağır bastı ve Sir Percival’ın kütüphane kapısından soylu arkadaşına sorduğu sorunun ne olduğunu çok merak ettim. Kont’un Blackwater Park’taki sabah gezintileri sırasında kimi bulması bekleniyordu? Sir Percival’ın sorusuna bakılacak olursa, bir kadını. Kont’un uygunsuz bir şey yapacağını sanmıyordum, ahlakından emindim. Kendime sorduğum tek soru şuydu: Onu bulmuş muydu?

Kaldığım yerden devam edeyim. Gece her zamanki gibi geçti, Miss Halcombe herhangi bir iyileşme belirtisi göstermedi. Ertesi gün biraz iyileşir gibi oldu. Ondan sonraki gün Kontes Hazretleri bildiğim kadarıyla yolculuğunun amacını kimseye söylemeden sabah treniyle Londra’ya gitti, asil kocası her zamanki düşkünlüğüyle ona tren istasyonuna kadar eşlik etti.

Artık Miss Halcombe’un bakımı yalnızca bana kalmıştı; Lady Glyde’in, ablasının başından ayrılmamaktaki ısrarına bakılacak olursa büyük olasılıkla yakında ona da bakmak durumunda kalacaktım.

Gün boyu meydana gelen tek önemli olay Doktor’la Kont arasındaki yeni bir tatsızlıktı.

Kont, istasyondan döndükten sonra hastanın durumunu sormak için Miss

Halcombe'un oturma odasına geldi. Kont'la konuşmak için yatak odasından çıktım, Mr. Dawson da, Lady Glyde da o sırada hastanın yanındaydılar. Kont bana belirtiler ve tedavi hakkında birçok soru sordu. Ona, "maden tuzu" içeren bir tedavi uygulandığını ve ateş nöbetleri arasındaki belirtilerin hastanın kesinlikle gitgide güçsüzleşip tükendiğini gösterdiğini bildirdim. Tam bu son ayrıntılardan söz ediyordum ki Mr. Dawson yatak odasından çıktı.

Kont Hazretleri büyük bir incelikle öne çıkıp, "Günaydın, beyefendi," dedi. Çok zor karşı konabilecek asil bir tavır ve kararlılıkla, "Korkarım, bugün hastanın durumunda bir iyileşme belirtisi görmediniz, değil mi?" diye ekledi.

"Kesinlikle iyiye doğru gittiğini gördüm," diye yanıtladı Mr. Dawson.

"Böyle bir ateşi düşürerek tedavi etmek konusunda hâlâ ısrar mı ediyorsunuz?"

"Mesleki deneyimin gerektirdiği tedavide ısrar ediyorum," dedi Mr. Dawson.

"Mesleki deneyim meselesiyle ilgili, bu geniş konuda size bir soru sormama izin verin, lütfen," diye devam etti Kont. "Başka bir öneride bulunmayacağım, yalnızca bir şey soracağım. Bilimsel faaliyetlerin yürütüldüğü büyük merkezlerden, Paris ve Londra'dan hayli uzakta yaşıyorsunuz, beyefendi. Halsiz düşen hastanın, şarap, amonyak ve kinin verilerek güçlendirilip ateşin zararlı etkilerinden büyük ölçüde korunabildiğini hiç duymuş muydunuz? Önde gelen tıp otoritelerinin bu aykırı tedavisi hiç kulağınıza gelmiş miydi? Evet mi, hayır mı?"

Doktor gitmek için kapıyı açarken, "Bana bu soruyu bir meslektaşım sorduğunda seve seve yanıt veririm," dedi. "Siz meslektaşım değilsiniz, size yanıt vermeyişimi anlayışla karşılamanızı rica ederim."

Bir yanağına yediği bu affedilmez ağır tokat karşısında Kont, tam bir Hıristiyan gibi hemen öbür yanağını çevirdi ve en tatlı haliyle, "İyi günler, Mr. Dawson," dedi.

Eğer sevgili merhum kocam Kont Hazretlerini tanıma şansına erişmiş olsaydı birbirleriyle ne kadar iyi anlaşılırdı!

Kontes Hazretleri o gece son trenle döndü, hemşireyi de yanında getirdi. Bana bu kişinin adının Mrs. Rubelle olduğu söylendi. Görünüşünden ve bozuk İngilizcesinden onun bir yabancı olduğunu anladım.

Yabancılara eskiden beri insancıl bir hoşgörülle yaklaşırım. Onlar bizim nimetlerimize ve üstünlüklerimize sahip değiller; çoğu, Katolik Kilisesi'nin körü körüne inanılan yanlışlarıyla büyütülüyorlar. Sevgili kocam gibi ben de her zaman başkalarına, bana davranılmasını istediğim gibi davranmayı ilke edinmişimdir (merhum Papaz Samuel Michelson'ın vaaz seçkisindeki XXIX No.lu vaaza bakınız). Bu iki nedenden dolayı Mrs. Rubelle'in bende, elli yaşlarında Afrikalı gibi esmer tenli, her şeyi süzen gri gözleri olan, ufak tefek, sert ve sinsi bir kadın izlenimi bıraktığını söylemeyeceğim. Az önce belirttiğim nedenlerden dolayı dümdüz siyah ipek elbisesinin de onun konumundaki bir insan için fazlasıyla pahalı kumaştan, gereksiz derecede şık kesimli ve apreli olduğunu da belirtmeyeceğim. Benim için böyle şeyler söylenmesini istemem, bu yüzden Mrs. Rubelle hakkında böyle konuşmamak da görevimdir. Yalnızca belki soğuk ve mesafeli değil de sessiz ve çekingen davrandığını, etrafına bakınıp durduğunu ve çok az konuştuğunu ki bunlar alçakgönüllülüğünden olabileceği gibi Blackwater Park'taki konumundan emin

olmamasından da kaynaklanıyor olabilir ve ben onu nezaket gösterip kendi odamda yemeğe davet etmiş olmama rağmen akşam yemeğine katılmayı reddettiğini (Tuhaf belki, ama herhalde kuşkulananacak bir durum değil, öyle değil mi?) söylemekle yetineceğim.

Kont'un önerisi üzerine (tam kendisinden beklenecek hoşgörölü ve nazık bir davranış) Mrs. Rubelle'in ertesi sabah doktorun onayını almadan görevine başlamaması kararlaştırıldı. O gece ben nöbet tuttum. Lady Glyde yeni hemşirenin Miss Halcombe'la ilgilenmesini hiç istemez gibiydi. Onun gibi eğitimli ve ince bir hanımefendinin yabancılara karşı böylesine dar görüşlü oluşu beni şaşırttı. "Hanımefendi, hepimiz kendimizden alt konumda olanlar hakkında çabuk yargılara varmaktan çekinmeliyiz, hele de yabancı ülkeden geliyorlarsa," demek cüretinde bulundum. Lady Glyde beni dinlemiyordu sanki. Yalnızca iç çekti ve Miss Halcombe'un yatak örtüsünün üzerinde duran elini öptü. Heyecanlandırmak istemeyeceğiniz bir hastanın odasında yapılması pek akıllıca olmayan bir davranış. Ama zavallı Lady Glyde hasta bakımı hakkında hiçbir şey, üzülerek söylüyorum ki hiç ama hiçbir şey bilmiyordu.

Ertesi sabah hastanın odasına gelirken Doktor'un onayını alması için Mrs. Rubelle oturma odasına çağırıldı.

Lady Glyde'ı o sırada uyuklamakta olan Miss Halcombe'un yanında bıraktım ve durumunun belirsizliği yüzünden yabancılık çekmesin ve gerilmesin diye Mrs. Rubelle'in yanına gittim. Ama o durumu böyle değerlendirmiyor gibiydi. Mr. Dawson'ın onu kabul edeceğinden peşinen emin bir tavırla sakin sakin oturmuş pencereden dışarıyı izliyor, sanki yaz havasının tadını çıkarıyordu. Kimileri bu davranışı pervasızlık olarak değerlendirebilir. Bense daha hoşgörölü yaklaşıp bunu, onun olağanüstü akıllı olmasına bağlıyorum.

Doktor bizim yanımıza geleceğine beni onun yanına çağırdılar. Bu değişikliği hayli tuhaf buldum, ama Mrs. Rubelle bundan etkilenmiş gibi durmuyordu. Yanından ayrıldığımda hâlâ yaz havasının tadını çıkararak sessizce pencereden dışarıyı seyrediyordu.

Mr. Dawson, kahvaltı salonunda tek başına beni bekliyordu.

"Sizinle şu yeni hemşire hakkında konuşmak istiyorum, Mrs. Michelson," dedi Doktor.

"Evet, efendim?"

"Öğrendiğime göre onu Londra'dan buraya sürekli işlerime burnunu sokan şu şişko, yaşlı yabancının karısı getirmiş. Mrs. Michelson, o şişko, yaşlı yabancı bir şarlatan."

Bu çok kaba bir sözdü. Çok şaşırdım.

"Soylu bir adamdan söz ettiğinizin farkında mısınız, efendim?" dedim.

"Pöf! Unvan sahibi olan ilk şarlatan o değil ki. Onların hepsi konttur! Canları cehenneme!"

"Eğer en yüksek tabakadan olmasa Sir Percival'ın arkadaşı olamazdı, efendim."

"Öyle olsun, Mrs. Michelson, dediğiniz gibi olsun. Biz hemşire konusuna dönelim. Ona karşı çıktım bile."

"Kendisini görmeden mi, efendim?"

"Evet, kendisini görmeden. Dünyanın en iyi hemşiresi olabilir, ama benim seçtiğim bir hemşire değil. Evin reisi olarak Sir Percival'a bu itirazımı bildirdim. Beni desteklemiyor. Benim seçeceğim hemşirenin de Londra'dan gelen bir yabancı olacağını, karısının halası

onu Londra' dan getirmek için onca zahmete katlanmışken bu kadına bir şans vermek gerektiğini söylüyor. Bu konuda biraz haklı, buna hayır diyemem. Ancak kendisinden herhangi bir şikâyetim olduğu takdirde hemen gönderilmesini şart koştum. Doktor olarak böyle bir talepte bulunabileceğim için Sir Percival da bunu kabul etti. Şimdi, Mrs. Michelson, size güvenebileceğimi biliyorum; ilk bir-iki gün gözünüzü hemşireden ayırmamanızı ve onun Miss Halcombe'a yalnızca benim ilaçlarımı verdiğinden emin olmanızı istiyorum. Sizin bu soylu yabancınız (hipnoz dahil) o şarlatan ilaçlarını hastamın üstünde denemeye pek hevesli; karısının buraya getirdiği bir hemşire de ona yardımcı olmaya dünden razı olabilir. Anlıyor musunuz? Güzel, öyleyse yukarı çıkabiliriz. Hemşire orada mı? Hasta odasına girmeden ona söyleyecek bir çift lafım var."

Mrs. Rubelle'i yine pencerenin önünde bulduk. Onu Mr. Dawson'a takdim ettiğimde Doktor'un kuşku dolu bakışları da, titiz soruları da onu hiç şaşırtmadı. Bozuk İngilizcesiyle Doktor'un sorularını sakın sakın yanıtladı ve Mr. Dawson onu şaşırtmak için çok uğraşmasına karşın Mrs. Rubelle işi konusunda en ufak bir hata yapmadı. Daha önce de söylediğim gibi bunun nedeni pervasız oluşu değil, akıllı oluşuydu kuşkusuz.

Hep birlikte yatak odasına girdik.

Mrs. Rubelle hastaya çok dikkatli baktı, Lady Glyde'a reverans yaptı, odadaki bir-iki şeyi düzeltti ve çağırılana kadar beklemek üzere bir köşeye oturdu. Hanımefendi bu tuhaf hemşirenin varlığından rahatsız olmuşa benziyordu. Hâlâ uyuyan Miss Halcombe'u uyandırmamak için hiç kimse konuşmadı, fısıldayarak gecenin nasıl geçtiğini soran Doktor dışında. Ben de fısıldayarak, "Her zamanki gibi," dedim; sonra da Mr. Dawson dışarı çıktı. Lady Glyde da, sanırım Mrs. Rubelle hakkında konuşmak için onun peşinden gitti. Bana gelince, bu sessiz sakın yabancının kalıcı olacağına çoktan karar vermiştim bile. Akıl başındaydı, işini iyi bildiği de ortadaydı. Buraya kadar, ben de bundan iyisini pek yapamazdım doğrusu.

Mr. Dawson'ın benden istediklerini unutmayarak üç-dört gün Mrs. Rubelle'i sıkı gözetim altında tuttum. Odaya defalarca sessizce ve aniden girdim, ama onun hiçbir kuşku çekici davranışını görmedim. Onu benim kadar dikkatle izleyen Lady Glyde da bir şey göremedi. İlaç şişelerinin kurcalandığı hissine hiç kapılmadım, ne Mrs. Rubelle'in Kont'a ne de Kont'un Mrs. Rubelle'e tek kelime ettiğini duydum. Miss Halcombe'a büyük bir özenle baktıkları tartışma götürmezdi. Zavallı Miss Halcombe ya yarı uyur yarı uyanık, tükenmiş bir halde yatıyor ya da ateş nöbetleri geçirip adamakıllı sayıklıyordu. İlk durumda Mrs. Rubelle onu hiç rahatsız etmiyordu; ikinci durumdaysa aniden yanı başında bitip onu ürkütmüyordu. Hak edene hakkını vereceksin (ister yabancı olsun ister İngiliz), ben de tarafsız davranıp Mrs. Rubelle'in hakkını veriyorum. Kendisiyle ilgili hiçbir şey anlatmıyordu, bir hasta odasında yapılması gerekenleri bilen deneyimli insanların fikirlerine karşı çıkmaya da aldırış etmiyordu, ama bu kusurlarına karşın yine de iyi bir hemşireydi; Lady Glyde'a da, Mr. Dawson'a da kendisinden şikâyetçi olmalarına yol açacak en ufak bir gerekçe vermedi.

Evdeki ikinci önemli olay Kont'un iş nedeniyle geçici olarak Londra'ya gitmesiydi. Mrs. Rubelle geldikten dört gün sonra gitti (sanırım), giderken de benim yanımda, Lady Glyde'la Miss Halcombe hakkında ciddi ciddi konuştu.

"İsterseniz birkaç gün daha," dedi, "Mr. Dawson'a güvenin. Ama bir iyileşme olmazsa

Londra'daki, bu keçi doktorun bile kabul etmek zorunda kalacağı birine danışın. Mr. Dawson'ı gücendirirseniz, Miss Halcombe'u kurtarabilirsiniz. Şerefim üstüne yemin ederim ki size bunu tüm içtenliğimle söylüyorum."

Kont Hazretleri son derece içten ve iyi niyetle konuşuyordu. Ama zavallı Lady Glyde'in sinirleri o kadar bozuktuk ki sanki ondan korkuyordu. Tepeden tırnağa titriyordu ve Kont gidene dek ona tek kelimeyle bile karşılık vermedi. O gittikten sonra bana dönüp, "Ah, Mrs. Michelson, ablam için çok üzülüyorum, bana akıl verecek hiç dostum yok!" dedi. "Sizce Mr. Dawson yanılıyor mu? Daha bu sabah bana korkulacak bir şey olmadığını ve başka bir doktor gerekmediğini söyledi."

"Mr. Dawson'a saygısızlık etmek istemem ama," diye yanıt verdim, "sizin yerinizde olsam, hanımefendi, Kont'un önerilerine kulak verirdim."

Lady Glyde anlam veremediğim bir umutsuzlukla aniden bana sırtını döndü.

"Onun önerileriymiş!" dedi kendi kendine. "Tanrı yardımcımız olsun, onun önerileriymiş!"

Hatırladığım kadarıyla Kont, Blackwater Park'tan bir hafta kadar uzak kaldı.

Sir Percival arkadaşının yokluğunu birçok açıdan hisseder gibiydi; aynı zamanda da evdeki hastalık ve üzüntüler yüzünden keyfi çok kaçmış gibi duruyordu, değişmişti. Bazen o kadar huzursuz oluyordu ki bunu fark etmemem mümkün değildi; giriyor, çıkıyor, orada, burada, her yerde dolaşıp duruyordu. Miss Halcombe'un ve karısının (onun gitgide bozulan sağlığına çok üzülür gibiydi) durumuna çok ilgi gösteriyordu. Sanırım yüreği iyice yumuşamıştı. O sırada yanında, benim mükemmel merhum kocam gibi, iyi kalpli bir din adamı olsaydı, Sir Percival çok sevindirici ahlaki gelişmeler kaydedebilirdi. Mutlu evli günlerimde bana yol gösterecek deneyimlerim olduğu için böyle bir konuda kolay kolay yanılmam.

O sırada Sir Percival'a eşlik eden tek kişi olan Kontes Hazretleri onu biraz ihmal ediyordu bence. Bir yabancı, birbirlerine ilgi duyduklarını ve şimdi baş başa kalınca birbirlerinden uzak durmaya çalıştıklarını sanabilirdi. Elbette, böyle bir şey olamazdı. Ama her nedense Kontes akşam yemeğini hep öğle vakti yiyor ve Mrs. Rubelle bakım işlerini ondan bütünüyle devralmış olmasına karşın akşama doğru hep üst kata geliyordu. Sir Percival akşam yemeğini tek başına yiyordu; William'ın (üniformasız adam) efendisinin her zamankinin yarısı kadar yiyip iki katı içtiğini söylediğini duydum. Bir hizmetkârın yaptığı böyle küstahça bir gözleme itibar etmem. Bunu duyduğum zaman da kınamıştım, şimdi de bir kez daha kınadığımın bilinmesini isterim.

Sonraki birkaç gün içinde hepimiz Miss Halcombe'un biraz iyileştiğini düşündük. Mr. Dawson'a duyduğumuz güven yeniden kuvvetlendi. O da durumdan çok emin görünüyor ve Lady Glyde'la bu konuyu görüştiklerinde en ufak bir kuşku olduğu anda kendisinin ikinci bir doktor çağirttiracağına söz veriyordu.

Bu sözler yalnızca Kontes'in içini rahatlatmıyor gibiydi. Bana özel olarak Mr. Dawson'ın Miss Halcombe'un durumu hakkındaki sözlerinin içini rahatlatmadığını ve döndüğünde kocasının bu konudaki fikrini duymayı kaygıyla beklediğini söyledi. Mektuplarından öğrendiğine göre Kont üç gün içinde dönecekti. Kont'un yokluğu boyunca Kont ve Kontes her sabah düzenli olarak yazıştılar. Bu açıdan da, başka her açıdan olduğu gibi örnek bir çifttiler.

Üçüncü günün akşamı Miss Halcombe'un durumunda beni ciddi olarak kaygılandıran bir değişiklik fark ettim. Bunu, Mrs. Rubelle de fark etti. O sırada tamamen bitkin düşmüş halde oturma odasındaki kanepede uyumakta olan Lady Glyde'a bu konuda bir şey söylemedik.

Mr. Dawson akşam her zamankinden geç saatte geldi. Hastasına bakar bakmaz yüzünün değiştiğini gördüm. Belli etmemeye çalıştı ama hem şaşırılmış hem de telaşlanmış görünüyordu. İlaç kutusunu getirmesi için evine birini yolladı, odayı dezenfekte etmek için hazırlıklar yapıldı ve kendi talimatı üzerine evde ona bir yatak hazırlandı. "Hastalık bulaşıcı bir durum mu aldı?" diye fısıldadım. "Korkarım, öyle oldu," diye yanıt verdi, "yarın sabah daha iyi anlayacağız."

Mr. Dawson'un talimatı üzerine Lady Glyde'a durumun kötüye gittiğini söylemedik. Mr. Dawson sağlığını düşünerek onun geceyi bizim yanımızda geçirmesini kesinlikle yasakladı. Lady Glyde karşı çıkmak istedi, tatsız anlar yaşandı, ama Mr. Dawson doktorluk yetkilerini kullanarak amacına ulaştı.

Ertesi sabah saat on birde, şehirdeki bir doktora mektup götürmesi ve yeni doktoru ilk trenle Blackwater Park'a getirmesi talimatıyla, uşaklardan biri Londra'ya yollandı. Uşak gittikten yarım saat sonra Kont, Blackwater Park'a döndü.

Kontes, kendiliğinden onu hemen hastayı görmeye götürdü. Bu yaptığında uygunsuz bir şey görmedim. Kont Hazretleri evli bir adamdı, Miss Halcombe'un babası olacak yaşta ve yanında hastanın bir hanım akrabası, Lady Glyde'ın halası vardı. Mr. Dawson bunlara rağmen Kont'un odaya girmesine karşı çıktı, ama açıkça söyleyebilirim ki Doktor bu kez itirazında ısrar edemeyecek kadar telaşlıydı.

Zavallı hasta hanımcağız yanında kimin olduğunu bilecek durumda değildi. Dostlarını düşman sanıyordu. Kont onun yatağına yaklaşınca odanın dört bir yanında fırl fırl dönen gözleri onun yüzüne öyle bir dehşetle dikildi ki bunu ölene kadar unutmuyacağım. Kont onun yanına oturdu, nabzını dinledi, şakaklarını yokladı, ona dikkatle baktı, sonra yüzünde öyle bir öfke ve nefretle Doktor'a döndü ki Mr. Dawson hiçbir şey söyleyemedi, bir an öfke ve dehşet içinde beti benzi atmış olarak öylece kalakaldı, beti benzi atmış ve hiç sesi çıkmadan.

Kont Hazretleri hemen ardından bana baktı.

"Bu değişiklik ne zaman oldu?" diye sordu.

Ona ne zaman olduğunu söyledim.

"O zamandan beri Lady Glyde bu odaya girdi mi?"

Girmediğini söyledim. Doktor evvelki gece onun odaya girmesini kesinlikle yasaklamıştı ve o sabah da aynı talimatı yinelemişti.

"Siz ve Mrs. Rubelle'e felaketin büyüklüğü hakkında sonuna kadar bilgi verildi mi?" Kont'un sonraki sorusu bu oldu.

Hastalığın bulaşıcı olduğunun farkında olduğumuzu söyledim. Ben daha başka bir şey diyemeden Kont sözümü kesti.

"Tifüs bu," dedi.

Bu sorular ve yanıtlarla geçen bir dakika içinde Mr. Dawson kendini toparlamıştı; Kont'a her zamanki gibi sert tavrıyla hitap etti.

"Tifüs değil," dedi sertçe. "Bu işe zorla karışmanıza razı olamam, beyefendi. Burada

soruları yalnızca ben sorarım. Görevimi elimden gelen en iyi şekilde yaptım...”

Kont onun sözünü kesti, konuşarak değil yalnızca yatağı göstererek. Mr. Dawson, elinden geleni yaptığı iddiasının karşısındaki bu sessiz çelişkiyi hissetmiş, bu yüzden daha da öfkelenmiş gibiydi.

“Görevimi yaptım, diyorum,” diye tekrarladı. “Londra’dan bir doktor çağırıldı. Hastalık hakkında yalnızca onunla fikir alışverişi yapacağım, başka kimseyle değil. Odadan çıkmanız için ısrar ediyorum.”

“Ben bu odaya insanlık adına girdim, beyefendi,” dedi Kont. “Doktorun gelişi gecikirse aynı nedenle yine girerim. Bir kez daha hastalığın tifüse çevirdiği ve bu üzücü değişikliğe sizin tedavinizin neden olduğu konusunda sizi uyarıyorum. Bu talihsiz hanım ölecek olursa mahkemede buna sizin cehaletinizin ve inatçılığınızın neden olduğuna dair ifade vereceğim.”

Daha Mr. Dawson karşılık veremeden ve Kont odadan çıkamadan oturma odasının kapısı açıldı, eşikte Lady Glyde’ı gördük.

“İçeri girmem gerek ve gireceğim,” dedi son derece sert bir tavırla.

Kont onu durduracak yerde oturma odasına geçti ve içeri girmesi için ona yol verdi. Başka zaman olsa asla hiçbir şeyi unutmazdı, ama o ânın şaşkınlığı içinde tifüsün bulaşıcı olduğunu ve Lady Glyde’in kendine dikkat etmesini sağlamak gerektiğini unutmuştu.

Mr. Dawson’ın daha soğukkanlı davrandığını şaşırarak gördüm. Hanımefendi, yatağa doğru adım atar atmaz onu hemen durdurdu. “Çok üzgünüm,” dedi. “Hastalığın bulaşıcı olmasından korkuyorum. Öyle olmadığından emin olana kadar sizden odadan uzak durmanızı rica ediyorum.”

Hanımefendi bir an onu itip geçmeye çalıştı, sonra birdenbire kolları yana düştü ve öne devrildi. Bayılmıştı. Kontes ve ben onu Doktor’un kollarından aldık ve kendi odasına taşıdık. Kont önümüzden gitti, ben odadan çıkıp hanımefendinin kendine geldiğini söyleyene kadar da koridorda bekledi.

Lady Glyde’in isteği üzerine Doktor’a hanımefendinin onunla hemen konuşmak istediğini söylemek için geri döndüm. Mr. Dawson da hanımefendiyi sakinleştirmek ve doktorun birkaç saat içinde geleceğini söylemek için hemen onun yanına gitti. Saatler geçmek bilmiyordu. Sir Percival ve Kont birlikte alt kattaydılar, arada sırada yukarı birini yollayıp hastanın durumunu sorduruyorlardı. Sonunda saat beşle altı arasında doktor geldi de hepimiz biraz rahatladık.

Yeni doktor Mr. Dawson’dan daha genç bir adamdı; çok ciddi ve ölçülüydü. Daha önceki tedavi hakkında ne düşündüğünü bilemiyorum, ama doktordan çok bana ve Mrs. Rubelle’e soru sormasını ve hastayı muayene ederken Mr. Dawson’ın anlattıklarını pek ilgiyle dinlememesini yadırgadım. Bu gördüklerime dayanarak Kont’un başından beri hastalık konusunda haklı olduğunu düşünmeye başladım, Mr. Dawson bir süre sonra Londralı doktora açıklığa kavuşturması için oraya çağırıldığı o en önemli soruyu sorduğunda bundan hiç kuşku kalmamıştı.

“Ateşin nedeninin ne olduğunu düşünüyorsunuz?” diye sordu Mr. Dawson.

“Tifüs,” diye yanıt verdi doktor. “Hiç kuşkusuz tifüs bu.”

O sessiz sakin yabancı, Mrs. Rubelle ellerini önünde bağladı ve bana anlamlı anlamlı gülümsedi. Kont kendisi odada olsa ve teşhisinin onaylandığını duysa bundan daha

memnun kalamazdı.

Doktor, hastanın bakımı konusunda bize gerekli bazı bilgileri verdikten ve beş gün içinde tekrar geleceğini söyledikten sonra Mr. Dawson'la özel olarak görüşmek üzere çekildi. Miss Halcombe'un iyileşme şansının olup olmadığını söylemedi: Hastalığın bu safhasında sonucun ne olacağını kestirmek mümkün değilmiş; iyi de olabilirmiş, kötü de.

Beş gün endişe içinde geçti.

Kontes Fosco ve ben dönüşümlü olarak nöbeti Mrs. Rubelle'den devralıyorduk, Miss Halcombe'un durumu gittikçe kötüleşiyordu, onunla yakından ilgilenip ona özenle bakmamız gerekiyordu. Çok zor günlerdi. Lady Glyde (Mr. Dawson'ın dediğine göre ablasının durumunun belirsizliğinden kaynaklanan daimi baskıyla) kendini inanılmaz toparladı ve doğrusu ondan hiç beklemeyeceğim bir sertlik ve kararlılık gösterdi. Her gün üç-dört kez hasta odasına gelip Miss Halcombe'u kendi gözleriyle görmek için ısrar etti; Doktor bu kadarını kabul ettiği takdirde yatağa çok yaklaşmayacağına söz verdi. Mr. Dawson gönülsüz de olsa kendisinden isteneni yaptı: Sanırım Lady Glyde'la tartışmanın boşa olacağını gördü. Hanımefendi her gün geldi ve kendine hâkim olarak verdiği sözü tuttu. Onun bu koşullara nasıl kıvrınarak katlandığını görmek (kocamın son rahatsızlığı sırasında kendi çektiklerimi hatırlattığı için) beni kişisel olarak o kadar üzdü ki, bu konu hakkında daha fazla konuşmak istemememi anlayışla karşılamanızı rica ediyorum. Mr. Dawson'la Kont'un arasında yeni tartışmaların çıkmadığını söylemeyi yeğlerim. Kont Hazretleri tüm bilgileri hizmetçiler aracılığıyla edindi ve sürekli alt katta Sir Percival'ın yanında kaldı.

Beşinci gün, doktor yine geldi ve bize biraz umut verdi. Tifüsün başlangıcından sonraki onuncu günün, hastalığın sonucunu belirleyeceğini söyledi ve üçüncü ziyaretini o güne planladı. O tarihe kadar günler eskisi gibi geçti, yalnızca bir sabah Kont yine Londra'ya gitti ve aynı gece geri döndü.

Onuncu gün, Tanrı ev halkını daha fazla üzüntü ve korkudan kurtarmayı uygun gördü. Doktor bize Miss Halcombe'un tehlikeyi atlattığından emin olduğunu bildirdi. "Artık doktora ihtiyacı yok, bir süreliğine dikkatle takip edilmesi ve iyi bakım görmesi gerek, bu da zaten yapılıyor." Bunlar Doktor'un kendi sözleriydi. O akşam kocamın Hastalıktan İyileşme vaazını daha önce hiç almadığım bir keyifle ve (manevi anlamda) yararlanarak okudum.

Bu müjdenin Lady Glyde'in üzerindeki etkisinin çok sarsıcı olduğunu üzülenek söylemeliyim. Şiddetli tepkiler vermeye dayanamayacak kadar zayıf olduğundan sonraki birkaç gün içinde halsiz düşüp bunalıma girdi, bu yüzden de odasından çıkamadı. Mr. Dawson iyileşmesi için dinlenme ve sükûnet; daha sonra da hava değişikliği salık verdi. Neyse ki Lady Glyde'in durumu kötüye gitmedi, çünkü onun odasına çekildiğinin ertesi günü Kont'la Doktor'un arasında yine bir tartışma geçti ve bu kez aralarındaki anlaşmazlık o kadar ciddiydi ki, Doktor evi terk etti.

Ben o sırada yanlarında değildim, ama aralarındaki tartışma konusu ateşten güçsüz düşen Miss Halcombe'a iyileşme sürecinde verilmesi gereken yiyeceğin miktarıymış. Artık hastası iyileştiği için Mr. Dawson meslek dışından birinin işine karışmasına eskisinden de fazla direnmiş, Kont da (neden bilmem) daha önceleri akıllıca koruduğu serinkanlılığını

tamamen kaybetmiş ve Doktor'a hastalık tifüse çevirdiği zaman bunu teşhis edemediği için tekrar tekrar sataşmış. Yaşanan bu tatsızlık üzerine Mr. Dawson Sir Percival'a başvurmuş ve onu, o andan itibaren Kont'un kendi işine karışmasını kesinlikle engellemediği takdirde (oradan ayrılması artık Miss Halcombe'u tehlikeye sokmayacağına göre) Blackwater Park'taki hizmetinden ayrılmakla tehdit etmiş. Sir Percival'ın yanıtı (kasti olarak kaba olmamakla beraber) işleri daha da kötüleştirilmiş, Mr. Dawson da bunun üzerine, Kont Fosco'nun kendisine davranışına son derece öfkeli olarak evden ayrılıp ertesi gün de faturasını göndermiş.

Böylece, bizler Doktor'un hizmetinden yoksun kaldık. Aslında başka doktor gerekmeseydi de, Londralı doktorun dediği gibi Miss Halcombe'un tek ihtiyacı dikkatli takip ve bakım olsa da, bana sorsalar ben yine de ne olur ne olmaz diye başka bir yerden bir doktor çağırırdım.

Sir Percival aynı fikirde değildi. Miss Halcombe kötüleşecek olursa yeni bir doktor çağıracağı kadar zamanımız olacağını söyledi. Bu arada ufak tefek sorunlar için Kont'a danışabilirdik, o zayıf ve sinirli durumunda yatağının başına bir yabancı dikerek hastamızı da boş yere rahatsız etmemize gerek yoktu. Kuşkusuz, bu değerlendirme pek çok açıdan mantıklıydı, ama ben yine de biraz kaygılıydım. Yapmış olduğumuz gibi Lady Glyde'dan doktorun yokluğunu saklamamızın ne kadar doğru olduğu konusunda da içim pek rahat değildi. İyi niyetle söylenmiş bir yalan olduğunu kabul ediyorum, zira hanımefendi yeni bir endişeyi kaldıracak durumda değildi. Ama yine de bu bir yalandı ve öyle olduğu için de benim ilkelerime göre en iyi olasılıkla sonucu kuşkulu bir hareketti.

*

Aynı gün meydana gelen hiç beklemediğim ikinci bir şaşırtıcı olay daha da huzursuzlanmama neden oldu.

Sir Percival beni kütüphaneye çağırtmıştı. İçeri girdiğimde, onun yanında olan Kont hemen ayağa kalkıp odadan çıktı ve bizi Sir Percival'la yalnız bıraktı. Sir Percival nazikçe benden oturmamı istedi, sonra da şunları söyleyerek beni çok şaşırttı:

“Bir süre önce verdiğim bir kararla, evde bu hastalıklar ve sıkıntılar yaşanmamış olsa daha önce değinmiş olacağım bir meseleyle ilgili sizinle konuşmak istiyorum, Mrs. Michelson. Açıkça söylemem gerekirse, koşullar bu evden hemen ayrılmamı gerektiriyor, elbette siz her zamanki gibi görevinizin başında olacaksınız. Yolculuk edebilecek kadar toparlanır toparlanmaz Lady Glyde ve Miss Halcombe'un da hava değişikliğine ihtiyaçları olacak. Arkadaşlarım, Kont ve Kontes bundan önce Londra yakınlarında yaşamak üzere gitmiş olacaklar. Olabildiğince ekonomik davranmak istediğim için eve başka konuk kabul etmeyi de düşünmüyorum. Sizi suçlamıyorum, ama buranın masrafı bana çok ağır geliyor. Kısaca söylemem gerekirse, atları satacağım ve hizmetçilerin hepsine de hemen yol vereceğim. Hiçbir şeyi yarım bırakmayı sevmem biliyorsunuz; yarın bu saatte bu evdeki bir sürü işe yaramaz adamdan kurtulmuş olmak niyetindeyim.”

Onu, şaşkınlıktan ağızım bir karışık açık olarak dinledim.

“Yani, evde görevli, benim sorumluluğum altında olan hizmetçileri, âdet olanın aksine onlara bir ay önceden haber vermeden işten çıkarmamı mı istiyorsunuz?”

“Kesinlikle, evet. Bir aya kalmadan hepimiz evden ayrılmış olabiliriz, hizmet edecekleri kimse yokken hizmetçileri aylıklık etsinler diye burada tutmayacağım.”

“Burada kaldığınız sürece yemekleri kim yapacak, Sir Percival?”

“Margaret Porcher fırında kızartma ve haşlama yapabilir, onu tutun. Yemek daveti veremeyeceğime göre aşçı ne lazım?”

“Sözünü ettiğiniz hizmetçi evdeki en akılsız hizmetçidir, Sir Percival...”

“Size onu tutun diyorum, temizlik için de köyden bir kadın çağırın işini yapıp gitsin. Haftalık masrafımı hemen kısmak zorundayım, kısacağım da. Sizi karşı çıkın diye çağırmadım, Mrs. Michelson, masraflarımı kısmak için yaptığım planları uygulamanız için çağırttım. Yarın Porcher dışındaki bütün tembel hizmetçilere yol verin. Porcher beygir gibi güçlü, biz de onu beygir gibi çalıştıracacağız.”

“Kusura bakmayın, Sir Percival, ama hizmetçiler yarın gideceklerse onlara bir ay önceden haber vermediğimize göre onun yerine bir aylık ücretlerini ödemek gerektiğini size hatırlatmak isterim.”

“Olsun! Bir aylık ücret hizmetçiler binasındaki bir aylık israftan ve oburluktan kurtaracaktır beni.”

Bu son ifade benim yönetimime çalınmış kötü bir iftiraydı. Böyle kaba bir suçlama karşısında savunmaya geçmeyecek kadar özsaygım vardı. Yalnızca, Miss Halcombe ve Lady Glyde’in yardıma muhtaç durumlarını ve aniden yok olmamın onlara verebileceği rahatsızlığı bir Hıristiyan olarak dikkate aldığım için o anda istifa edemedim. Hemen ayağa kalktım. Görüşmenin bir an bile uzaması kendi gözümde saygımı yitirmeme neden olurdu.

“Bu son sözlerinizden sonra benim söyleyecek başka sözüm yok, Sir Percival. Talimatlarınızı yerine getireceğim,” dedim. Bunu söyledikten sonra başımla olabildiğince soğuk bir selam verdim ve odadan çıktım.

Ertesi gün hizmetçiler topluca gittiler. Seyislere ve ahırdaki uşaklara Sir Percival bizzat yol verdi; onları, biri hariç atların hepsiyle birlikte Londra’ya yolladı. Evde artık bir tek ben, Margaret Porcher ve bahçıvan kalmıştık; bahçıvan kendi kulübesinde yaşıyor ve geride kalan tek atla ilgilenmesi bekleniyordu.

Ev böyle tuhaf ve ıssız bir durumdayken, evin hanımı odasında hasta yatarken, Miss Halcombe hâlâ bebek gibi bakıma muhtaçken ve Doktor da bize düşman olup yardımını bizden esirgemişken keyfimin kaçmış olması ve her zamanki serinkanlılığımı koruyamıyor olmam herhalde şaşılacak bir şey değildi. İçim hiç rahat değildi. İki hanımefendinin de sağlıklarına kavuşmalarını diliyor; ben de Blackwater Park’tan uzaklaşmak istiyordum.

II

Bundan sonra meydana gelen olay o kadar görülmemiş bir şeydi ki dine aykırı her türlü zayıflıktan arınmış olmasam şaşırıp batıl bir inanca kapılmama neden olabilirdi. Tuhaf ama aile içinde ters giden bir şeyler olduğunu hissettiğim için Blackwater Park’tan ayrılmak istememin ardından gerçekten de evden ayrıldım. Evet, geçici bir süre için

ayrıldım, ama bu tesadüfün bu yüzden daha az dikkate değer olduğu söylenemez.

Evden ayrılışım aşağıdaki koşullarda gerçekleşti:

Hizmetçilerin hepsi gittikten bir-iki gün sonra Sir Percival beni yine çağırttı. Sevinerek söyleyebilirim ki o, idareciliğime haksız bir şekilde hakaret etmiş olmasına karşın kötülüğüne iyilikle karşılık verip, isteğini her zamanki gibi çabucak ve saygılı bir biçimde yerine getirmek için elimden geleni yaptım. Hislerimi bastırabilmek için hepimizin içinde var olan o günahkâr yaradılışla bir hayli savaşmak zorunda kaldım. Kendimi tutmaya alışık olduğum için özveride bulunmayı başardım.

Sir Percival'la Kont Fosco'yu yine karşılıklı otururlarken buldum. Bu sefer görüşme sırasında Kont da odada kaldı ve Sir Percival'ın görüşlerini dile getirmesine yardımcı oldu.

Bu kez benimle görüşmek istedikleri mesele Miss Halcombe ve Lady Glyde'in pek yakında yararlanabileceğini umduğumuz hava değişikliği idi. Sir Percival iki hanımefendinin de büyük olasılıkla sonbaharı (Mr. Frederick Fairlie'nin daveti üzerine) Cumberland'deki Limmeridge Malikânesi'nde geçireceklerini söyledi. Ama oraya gitmeden önce kısa bir süre Torquay'de kalmalarının, oranın ılıman ikliminin onlara iyi geleceğini düşünüyordu; (bu noktada konuşmaya başlayan ve sonuna kadar da konuşmaya devam eden) Kont da onun bu fikrine katıldı. Bu yüzden amaç orada hanımlara, ihtiyaç duyabilecekleri her türlü konforu ve olanağı sağlayabilecek bir ev bulmaktı, ama istedikleri gibi bir evi seçebilecek deneyimli bir insan bulmak çok zordu. Bu zorluk karşısında, Torquay'e gidip hanımlara böyle bir yardımda bulunmaya bir itirazım olup olmayacağını Sir Percival adına Kont bana sormak istiyordu.

Benim durumumdaki bir insanın bu şekilde yapılmış bir teklife karşı çıkması olanaksızdı.

Yalnızca evde Margaret Procher dışında hiç hizmetçi yokken Blackwater Park'tan ayrılmamın uygun olmayacağını söylemek cüretini gösterebildim. Ama Sir Percival da, Kont da hastaların hatırı için birkaç gün sıkıntı çekmeye razı olduklarını söylediler. Bundan sonra, saygılı bir şekilde Torquay'deki bir emlakçıya mektup yazmalarını önerdim, ama buna karşılık olarak da görmeden ev tutmanın mantıksızlık olacağını söylediler. Bana ayrıca Lady Glyde hasta olmasa Devonshire'a kendi gidecek olan Kontes'in, yeğenin bu durumunda onu bırakıp gidemeyeceğini; Sir Percival ve Kont'un birlikte yapacakları işler olduğunu; bu yüzden de Blackwater Park'ta kalmaları gerektiğini söylediler. Kısaca bu işi kabul etmezsem benden başka güvenebilecekleri kimse olmadığını bana açık seçik anlattılar. Bu durumda Sir Percival'a, Miss Halcombe ve Lady Glyde'in hizmetinde olduğumu söylemekten başka yapabileceğim bir şey yoktu.

Bunun üzerine ertesi sabah yola çıkmama, bir-iki gün Torquay'de kalıp en uygun evleri incelememe ve işim biter bitmez raporumla birlikte hemen geri dönmeme karar verildi. Kont Hazretleri tutulacak evde olması gereken özellikleri anlatan bir not, Sir Percival da ev için ödenebilecek son fiyatı yazdı.

Bu talimatları okuyunca İngiltere sınırları içinde istedikleri gibi bir ev bulunamayacağına; böyle bir evi bulabilecek kadar şanslı olsam bile bu evin, vermeme izin verdikleri fiyatla ne süreliğine olursa olsun tutulamayacağına ikna oldum. İki beyefendiye de bu zorlukları üstü kapalı olarak anlatmaya çalıştım, ama (bana yanıt

vermeyi üstlenen) Sir Percival anlar gibi görünmedi. Meseleyi tartışmak bana düşmezdi. Daha fazla bir şey söylemedim, ama bana yükledikleri iş o kadar zorluklarla doluydu ki daha en baştan hiç umut olmadığına kanaat getirdim.

Yola çıkmadan önce kendimi rahatlatmak için Miss Halcombe'un iyileşiyor olduğundan emin olmak istedim.

Miss Halcombe'un yüzünde üzücü bir kaygı ifadesi vardı, bu ifade bende onun, iyileşmeye başlarken içinin rahat olmadığı izlenimini bıraktı. Ama umduğumdan çok daha hızla iyileşmekte olduğundan hiç kuşku yoktu; Lady Glyde'a kendisinin daha iyi olduğunu bildiren, onun da kendini vaktinden önce zorlamamasını rica eden haberler yolluyordu. Onu, hâlâ her zamanki gibi kendi halinde, sessiz sakin oturan Mrs. Rubelle'e emanet ettim. Gitmeden önce Lady Glyde'ın kapısını vurduğumda bana onun, ne yazık ki, hâlâ güçsüz ve kederli olduğu söylendi; bunları söyleyen o sırada Lady Glyde'a odasında eşlik etmekte olan Kontes'ti. Ben arabayla yanlarından geçerken Sir Percival ve Kont kulübeye doğru yürüyorlardı. Onları başımla selamladım ve Margaret Porcher dışında tek bir hizmetçinin kalmadığı evden ayrıldım.

Benim o zamandan beri hissettiğimi herkes hissediyor olsa gerek; bu olanların tuhaf olmaktan da öte olduğunu, neredeyse kuşku uyandıracak şeyler olduğunu. Yine de benim gibi başkasının eline bakan birinin farklı davranmasının mümkün olmadığını söylemeliyim.

Torquay'deki işim tam da beklediğim gibi sonuçlandı. Bölgenin hiçbir yerinde istedikleri gibi bir ev yoktu ve istediğimi bulacak olsam bile teklif etmeme izin verdikleri fiyat çok düşük kalacaktı. Bunun üzerine Blackwater Park'a döndüm ve beni kapıda karşılayan Sir Percival'a bu yolculuğu boşu boşuna yapmış olduğumu bildirdim. İş başarısız olmamla ilgilenmeyecek kadar akıllı başka şeyle meşgul gibi duruyordu ve ilk sözlerinden kısacık yokluğum sırasında bile evde bir başka önemli değişiklik daha olduğunu anladım.

Kont ve Kontes Fosco, St. John's Wood'daki yeni evlerine gitmek üzere Blackwater Park'tan ayrılmışlardı.

Bana neden aniden gittikleri açıklanmadı, yalnızca Kont'un ayrılırken iyi dileklerinin bana mutlaka iletilmesini istediği söylendi. Kontes yokken Lady Glyde'la ilgilenen kimse olup olmadığını sormaya kalktığımda Sir Percival, Margaret Procher'ın onunla ilgilenmediğini, aşağıdaki işleri yapması için de köyden bir kadın getirttiklerini söyledi.

Bu yanıt beni gerçekten çok şaşırttı, basit bir hizmetçi kızın güvenilir bir yardımcının yerine geçip Lady Glyde'a hizmet etmesinin ne kadar yakışsız bir şey olduğu ortadaydı. Hemen yukarı çıktım ve yatak odasının önünde Margaret'a rastladım. Hanımı o sabah yataktan kalkabilecek kadar iyi olduğu için, haliyle onu istememiş. Ardından Miss Halcombe'un nasıl olduğunu sordum, ama Margaret sevimsiz, aksi bir tavırla anlaşılabilir bir şeyler geveledi. Belki terbiyesizce yanıt verir diye tekrar sormak istemedim. Benim konumumdaki bir kişinin hemen Lady Glyde'ın yanına gitmesi her açıdan daha doğru olurdu.

Hanımfendinin sağlığının son birkaç gün içinde kesinlikle iyiye gitmiş olduğunu gördüm. Hâlâ son derece güçsüz ve gergin olmasına karşın yataktan yarımsız kalkabiliyor, odasında yavaş yavaş dolaşabiliyordu, bu kadar güç harcamasının hafif bir yorgunluk hissetmesi dışında kötü bir etkisi de olmuyordu. O sabah kimse Miss

Halcombe'dan bir haber getirmediği için onu biraz merak etmişti. Buna Mrs. Rubelle'in ihmalinin sebep olduğunu düşündüm, ama bir şey demedim ve Lady Glyde'in giyinmesine yardım etmek için onun yanında kaldım. Hazır olduğunda Miss Halcombe'u görmek için birlikte odadan çıktık.

Koridorda Sir Percival'ın önümüze çıkmasıyla durduk. Sanki bizi görmek için orada özellikle bekliyormuş gibi bir hali vardı.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu Lady Glyde'a.

"Marian'ın odasına," diye yanıt verdi hanımefendi.

"Sana onu orada bulmayacağını söyleyeyim de hayal kırıklığına uğrama," dedi Sir Percival.

"Bulamayacak mıyım!"

"Hayır. Dün sabah Fosco ve karısıyla birlikte evden ayrıldı."

Lady Glyde bu olağanüstü açıklamayı kaldırabilecek kadar güçlü değildi. İnsanı korkutacak kadar sarardı ve duvara yaslanarak hiç sesini çıkarmadan kocasına baktı.

Ben de o kadar şaşırılmışım ki ne diyeceğimi bilemedim. Sir Percival'a Miss Halcombe'un gerçekten Blackwater Park'tan ayrıldığını mı söylemeye çalıştığını sordum.

"Kesinlikle onu demeye çalışıyorum!" diye yanıtladı.

"O hasta haliyle mi, Sir Percival! Hem de Lady Glyde'a haber vermeden!"

Daha o karşılık vermeden hanımefendi kendini biraz toplayıp konuştu.

Duvardan öne doğru bir-iki adım atarak, "Olamaz!" diye bağırdı yüksek sesle ve korku içinde. "Doktor neredeydi? Marian giderken Mr. Dawson neredeydi?"

"Mr. Dawson istenmiyordu ve burada değildi," dedi Sir Percival. "Mr. Dawson kendi isteğiyle gitti, bu da Miss Halcombe'un yolculuk edebilecek kadar iyileşmiş olduğunu göstermeye yeter. Ne bakıyorsun öyle! İnanmıyorsan git kendin bak. İstersen odasının kapısını aç da bak, öbür odaların kapılarını da açabilirsin."

Hanımefendi onun bu sözünü ciddiye aldı; ben de onun peşinden gittim. Miss Halcombe'un odasında etrafı toplamakla meşgul olan Margaret Porcher'dan başka kimse yoktu. Oradan sonra baktığımız konuk odalarında ya da giyinme odalarında da kimse yoktu. Sir Percival hâlâ koridorda bizi bekliyordu. Baktığımız son odadan çıkarken Lady Glyde, "Gitmeyin, Mrs. Michelson! Tanrı aşkına beni bırakmayın!" diye fısıldadı. Daha ben karşılık vermeden tekrar koridora çıkmış ve kocasıyla konuşmaya başlamıştı.

"Bu ne demek oluyor, Sir Percival? Lütfen, rica ederim, bunun ne demek olduğunu söyle bana!"

"Şu demek oluyor, dün sabah Miss Halcombe yataktan kalkacak ve giyinecek kadar iyiydi ve hazır Fosco'lar Londra'ya giderken onlarla birlikte gitmek için ısrar etti," diye yanıt verdi Sir Percival.

"Londra'ya mı!"

"Evet, Limmeridge'e giderken oradan geçecek."

Lady Glyde dönüp benimle konuştu.

"Miss Halcombe'u en son siz gördünüz," dedi. "Bana açık açık söyleyin, Mrs. Michelson, yolculuğu kaldırabilecek kadar iyi görünüyor muydu?"

"Bana kalırsa görünmüyordu, hanımefendi."

Bu kez Sir Percival da bana döndü ve "Siz gitmeden önce," dedi, "hemşireye Miss

Halcombe'un çok daha güçlü ve iyi göründüğünü söylediniz mi, söylemediniz mi?" diye sordu.

"Kesinlikle söyledim, Sir Percival."

Ben yanıt verir vermez yine hanımefendiye döndü.

"Mrs. Michelson'ın fikirlerini birbiriyle karşılaştır ve gün gibi ortada olan bir meselede mantıklı olmaya çalış lütfen. Gidecek kadar iyi olmasaydı onun gitmesine izin verir miydik hiç? Yanında onunla ilgilenecek üç becerikli insan var, Fosco, halan ve sırf bu yüzden onlarla birlikte giden Mrs. Rubelle. Dün bir arabayı ablana ayırdılar ve kendini yorgun hissederse diye kanepenin üzerine onun için bir yatak yaptılar. Bugün, Fosco ve Rubelle de onunla birlikte Cumberland'e gidecekler..."

"Marian neden Limmeridge'e gidip beni burada yalnız bıraksın ki?" dedi hanımefendi, Sir Percival'ın sözünü keserek.

"Çünkü amcan ablanla görüşmeden önce seni eve kabul etmiyor," diye yanıt verdi. "Marian ilk hastalandığı zaman amcanın ona yazdığı mektubu hatırlamıyor musun? O mektubu görmüştün, kendin okudun, hatırlaman gerekir."

"Hatırlıyorum."

"Hatırlıyorsan seni bırakıp gitmesine niye şaşırıyorsun? Limmeridge'e dönmek istiyordun, o da amcanın isteği üzerine senin için izin almaya gitti."

Zavallı Lady Glyde'in gözleri doldu.

"Marian daha önce bana hoşça kal demeden hiç gitmemişti," dedi.

"Bu sefer de diyecekti," diye karşılık verdi Sir Percival, "ama senden de, kendisinden de korktu. Onu durdurmaya çalışacağını, ağlayarak onu üzeceğini biliyordu. Başkaca bir itirazın var mı? Varsa alt kata gelip sorularını salonda sorman gerekecek. Bu sıkıntılar keyfimi kaçırıyor. Bir kadeh şarap içmek istiyorum."

Yürüyüp gitti.

Tüm bu konuşma boyunca tutumu her zamankinden çok farklıydı. Ara ara o da neredeyse hanımefendi kadar gergin ve tedirgin gibi görünüyordu. Onun bu kadar hassas olduğunu ya da soğukkanlılığını bu kadar kolayca kaybedebileceğini hiç düşünmezdim.

Lady Glyde'ı odasına dönmeye ikna etmeye çalıştım, ama işe yaramadı. Paniğe kapılmış bir yüz ifadesiyle koridorda öylece duruyordu.

"Ablamın başına bir iş geldi!" dedi.

"Miss Halcombe'un ne kadar güçlü olduğunu unutmayın lütfen," dedim. "Onun yerinde olan başka hanımların yapamayacakları şeyleri, o yapabilir. Bir şey olmamıştır diye umuyorum ve olmadığına da inanıyorum, gerçekten."

"Marian'ın peşinden gitmem gerek!" dedi hanımefendi, panik içindeki yüz ifadesiyle. "O neredeyse oraya gitmem, hayatta ve iyi olduğunu kendi gözlerimle görmem gerek. Gelin! Birlikte Sir Percival'ın yanına inelim!"

Varlığımın hoş karşılanmamasından korkarak durakladım. Bu kaygımı Lady Glyde'la paylaşmayı denedim, ama beni duymuyordu. Koluma, beni onunla birlikte merdivenden inmeye zorlayacak kadar sıkıca yapışmıştı, ben salonun kapısını açarken de bütün gücüyle kolumu çekiştirmeye devam ediyordu.

Sir Percival önünde bir şarap sürahiyle masanın başında oturuyordu. Biz içeri girerken kadehi dudaklarına götürdü ve bir dikişte içti. Kadehi tekrar masaya koyarken

bana ters ters baktığını görünce orada bulunduğum için özür dilemeye çalıştım.

Birdenbire, “Burada gizli kapaklı bir şeyler döndüğünü mü sanıyorsunuz?” diye çıkıştı. “Öyle bir şey yok, sizden de başkalarından da bir şey gizlenmiyor,” dedi. Bu tuhaf sözleri avaz avaz bağırarak, sert bir tavırla söyledikten sonra kendine bir bardak daha şarap doldurdu ve Lady Glyde’a kendisinden ne istediğini sordu.

“Ablam yolculuk edebilecek kadar iyiye ben de öyleyim,” dedi hanımefendi o güne kadar hiç göstermediği bir kararlılıkla. “Marian için kaygılanmamı anlayışla karşılamamız ve öğleden sonraki trenle hemen onun peşinden gitmeme izin vermeniz için size yalvarmaya geldim.”

“Yarına kadar beklemen gerekiyor,” diye yanıt verdi Sir Percival. “Ondan sonra hâlâ fikrini değiştirmediyse gidebilirsin, fikrini değiştireceğini hiç sanmıyorum, o yüzden bu akşamki postayla Fosco’ya haber yollayacağım.”

Bu son sözleri kadehini ışığa tutup, Lady Glyde’a bakmak yerine kadehin içindeki şaraba bakarak söyledi. Aslında, konuşma boyunca Lady Glyde’a bir kez bile bakmadı. Onun konumundaki bir adamın böyle bir nezaketsizlik göstermesi beni çok üzdü doğrusu.

Hanımefendi, büyük bir şaşkınlıkla, “Kont Fosco’ya niçin haber vermen gerekiyor?” diye sordu.

“Öğlen treniyle orada olacağını söylemek için,” dedi Sir Percival. “Londra’ya vardığında Fosco seni istasyonda karşılayacak ve geceyi geçirmen için seni halanın St. John’s Wood’daki evine götürecektir.”

Lady Glyde’ın koluma tutunduğu eli fena halde titremeye başladı, neden titrediğini anlayamadım.

“Kont Fosco’nun beni karşılamasına gerek yok,” dedi Lady Glyde. “Geceyi Londra’da geçirmemeyi yeğlerim.”

“Ama öyle yapmalısın. Cumberland’e bir günde, mola vermeden gidemezsin. Bir gece Londra’da kalıp dinlenmelisin, ben de yalnız başına bir otelde kalmanı istemem. Fosco, amcana sen Cumberland’e giderken seni konuk etmeyi önermiş, amcan da kabul etmiş. Al! İşte amcanın sana yazdığı mektup. Bu sabah yukarı yollayacaktım ama unuttum. Oku da Mr. Fairlie ne yapmanı istiyormuş gör.”

Lady Glyde bir an mektuba baktıktan sonra onu benim elime tutuşturdu.

“Okuyun, lütfen,” dedi alçak sesle. “Bana ne oldu bilmiyorum, ama kendim okuyamıyorum.”

Yalnızca dört satırlık bir nottu, o kadar kısa ve o kadar özensiz yazılmıştı ki hayli sarsıldım. Doğru hatırlıyorsam yalnızca şunlar yazılıydı:

Çok sevgili Laura, lütfen ne zaman istiyorsan gel. Londra’da halanın evinde konaklayarak mola ver. Sevgili Marian’ın hastalığına çok üzüldüm. İçten sevgilerimle

Frederick Fairlie

Kısa olsa da daha ben notu okumayı bitirmemiştim ki hanımefendi birdenbire, “Oraya gitmesem daha iyi, gece Londra’da kalmasam daha iyi olur,” diye atıldı. “Kont Fosco’ya haber yollamayın, lütfen! Lütfen, lütfen, ona yazmayın!”

Sir Percival sürahiden bir kadeh daha şarap doldurdu, ama bunu öyle beceriksizce yaptı ki kadehi devirdi ve bütün şarabı masaya döktü. Tuhaf, boğuk bir sesle, “Gözlerim görmüyor galiba,” diye söylendi kendi kendine. Kadehi yavaşça doğrulttu, tekrar doldurdu ve yine bir dikişte içti. Görünüşüne ve hareketlerine bakarak şarabın başına vurmaya başladığını düşünüp korktum.

“Lütfen, Kont Fosco’ya yazmayın!” diye üsteledi Lady Glyde, her zamankinden de içtenlikle.

“Neden yazmayacaktım?” diye her ikimizi de şaşkırtan ani bir öfkeyle parladı Sir Percival. “Londra’da kalabileceğin, eniştenin senin için seçtiği yerden, halanın evinden daha uygun bir yer olabilir mi? Mrs. Michelson’a sor bakalım.”

Önerilen düzenleme hiç kuşkusuz en doğru ve uygun olandı; bu yüzden karşı çıkabilmem mümkün değildi. Başka konularda Lady Glyde’ı anlıyor olsam da Kont Fosco’ya beslediği haksız önyargıyı anlayamıyordum. Onun unvanına ve konumuna sahip bir kadının yabancılar hakkında bu kadar dar görüşlü olduğunu daha önce hiç görmemiştim. Amcasının yazdığı not da, Sir Percival’ın tükenmekte olan sabrı da onu hiç etkilemiyordu sanki. Hâlâ Londra’da bir gece kalmaya karşı çıkıyor; hâlâ Kont’a yazmaması için kocasına yalvarıyordu.

“Kes artık!” dedi Sir Percival, kaba bir tavırla bize arkasını dönerek. “Senin, kendin için neyin en iyi olduğunu bilecek kadar aklın yoksa başkaları senin yerine bilir. Böyle olmasına karar verildi, işte o kadar. Senden tek istenen, senden önce Miss Halcombe’un yaptığını yapman, o kadar.”

“Marian’ın mı?” diye sordu hanımefendi, hayretler içinde. “Marian, Kont Fosco’nun evinde mi kaldı?”

“Evet, Kont’un evinde. Dün gece orada konakladı. Sen de onun gibi ve amcanın sana söylediği gibi yapacaksın. Yarın gece sen de ablanın yaptığı gibi Kont’un evinde konaklayacaksın. Başıma daha fazla iş çıkarma! Gitmene izin verdiğime pişman etme beni!”

Ayağa fırladı ve açık duran camlı kapıdan verandaya çıktı.

“Hanımefendi, kusuruma bakmayın ama,” diye fısıldadım, “Sir Percival’ın dönmesini beklemesek daha iyi olmaz mı? Şaraptan fazlasıyla etkilenmiş gibi duruyor.”

Lady Glyde bitkin, dalgın bir tavırla odadan çıkmayı kabul etti.

Sağ salim yukarı çıkar çıkmaz hanımefendinin keyfini yerine getirmek için elimden geleni yaptım. Mr. Fairlie’nin, Miss Halcombe’a ve kendisine yazdığı mektupların böyle bir yol izlenmesini er ya da geç gerektireceğini hatırlattım. Bana hak verdi, hatta iki mektubun da tam amcasının yazacağı türden mektuplar olduğunu kendiliğinden itiraf etti, ama ne dersem diyeyim onun Miss Halcombe için kaygılanmasına ve Londra’da Kont’un evinde kalacağı için dehşete kapılmasına engel olamadım. Lady Glyde’in Kont hakkındaki olumsuz fikrine karşı çıkmanın görevim olduğunu düşündüm ve bunu, ona saygıda kusur etmeyecek bir şekilde yaptım.

“Hanımefendi, cüretimi bağışlayın ama,” dedim sözümü bitirirken, “Kutsal Kitap’ta, ‘Böylece sahte peygamberleri meyvelerinden tanıyacaksınız,²¹’” der. Miss Halcombe’un hastalığının başından beri Kont’un göstermiş olduğu daimi ilgi ve şefkatin onun, güvenimizi ve saygımızı kazanması için yeterli olacağından eminim. Kont Hazretleriyle

Mr. Dawson'ın arasındaki anlaşmazlığın bile tek nedeni Kont Hazretlerinin Miss Halcombe' un iyiliğini istemesiydi."

"Ne anlaşmazlığı?" diye sordu hanımefendi ani bir merakla.

Mr. Dawson'ın gitmesine neden olan tatsızlığı, Sir Percival'ın olanları Lady Glyde'dan hâlâ saklıyor olmasını onaylamadığım için seve seve anlattım.

Hanımefendi anlattıklarım karşısında daha da gerilmiş ve paniğe kapılmış gibiydi; ayağa fırladı.

"Çok kötü! Sandığımdan da kötü!" dedi odanın içinde dehşete düşmüş bir halde yürüyerek. "Kont, Mr. Dawson'ın Marian'ın yolculuk etmesine asla izin vermeyeceğini biliyordu, ondan kurtulabilmek için ona özellikle hakaret etmiştir."

"Ah, hanımefendi! Hanımefendiciğim!" diyerek söylediklerini kınadım.

"Mrs. Michelson," diye sert bir tavırla konuşmayı sürdürdü. "Kim ne derse desin ablamın o adamın evinde kendi isteğiyle kaldığına inanmam. Ondan o derece korkuyorum ki bana kalsa Sir Percival ne derse desin, amcam ne yazarsa yazsın onun evinde ne yerim ne içerim ne de kalırım. Ama Marian'ı o kadar merak ediyorum ki, onun peşinden her yere gidecek cesareti bulabilirim, Kont Fosco'nun evine bile."

Burada, Sir Percival'ın anlattıklarına bakılacak olursa Miss Halcombe'un çoktan Cumberland'e gitmiş olduğunu hatırlatmanın doğru olacağını düşündüm.

"Buna inanamıyorum!" diye karşılık verdi hanımefendi. "Hâlâ o adamın evinde olmasından korkuyorum. Yanılıyorsam, gerçekten Limmeridge'e gitmişse, yarın geceyi Kont Fosco'nun çatısı altında geçirmemeye kararlıyım. Ablamdan sonra dünyadaki en yakın dostum, Londra'ya yakın oturuyor. Benim ya da Miss Halcombe'un Mrs. Vesey'den söz ettiğimizi hiç duymuş muydunuz? Ona mektup yazıp geceyi onun evinde geçirmeyi düşünüyorum. Oraya nasıl gideceğimi bilmiyorum, Kont'tan nasıl kurtulacağımı da bilmiyorum, ama ablam Cumberland'e gittiye bir şekilde Mrs. Vesey'nin evine sığınacağım. Sizden tek isteğim Mrs. Vesey'ye yazdığım mektubun, Sir Percival'ın Kont Fosco'ya yazdığı mektup gibi bu akşam Londra'ya gittiğinden bizzat emin olmanız. Aşağıdaki posta torbasına güvenmemek için nedenlerim var. Sırrımı saklayıp bana yardım edecek misiniz? Bu, belki de, sizden isteyeceğim son iyilik olacak."

Durakladım, tüm bunlar bana çok garip gelmişti, hani neredeyse hanımefendinin son zamanlardaki kaygılarının ve çektiklerinin akıl sağlığını biraz etkilediğini düşünecektim. Yine de kendimi tehlikeye atarak isteğini kabul ettim. Mektup bir yabancıya yazılmış olsaydı ya da Mrs. Vesey gibi bana anlatılanlardan çok iyi tanıdığım birine değil de başka bir hanıma yazılmış olsaydı isteğini geri çevirebilirdim. Sonradan olanlara bakınca, Blackwater Park'ta kaldığı o son gün Lady Glyde'in bu isteğini de, başka hiçbir isteğini de geri çevirmediğim için Tanrı'ya şükrediyorum.

Mektup yazılıp elime teslim edildi. Onu o akşam köydeki posta kutusuna kendi ellerimle attım.

Günün geri kalanında Sir Percival'ı bir daha görmedik.

Lady Glyde'in kendi isteği üzerine onun yanındaki odada yattım; iki odanın arasındaki kapıyı da açık bıraktık. Evin bu sessiz ve ıssız hali öyle tuhaf ve ürkütücüydü ki kendi hesabıma, yanımda biri olduğu için ben de sevinmiştim. Hanımefendi mektuplarını okuyup yakarak, sanki hiç geri dönmeyecekmiş gibi çekmecelerini ve ufak tefek değerli

şeylerini koyduğu dolapları boşaltarak geç saate kadar uyanık kaldı. Sonunda yattığı zaman da pek rahat uyumadı; birkaç kez uykusunda bağırdı, bir keresinde o kadar yüksek sesle bağırdı ki uyandı. Ne rüya gördüğünü bana anlatmayı uygun görmedi. Belki de benim konumunda birinin onun rüyalarını bana anlatmasını beklemeye hakkı yoktu. Artık önemi yok zaten. Onun için üzüldüm, ne olursa olsun onun için yürekten üzüldüm.

Ertesi gün hava açık ve güneşliydi. Sir Percival kahvaltıdan sonra yukarı çıkıp arabanın saat on ikiye çeyrek kala kapıda olacağını haber verdi, tren on ikiyi yirmi geçe istasyonda olacaktı. Lady Glyde'a bir yere gitmesi gerektiğini, ama o gitmeden döneceğini umduğunu söyledi. Eğer beklenmedik bir nedenle gecikecek olursa Lady Glyde'a istasyona kadar ben eşlik edecek, vaktinde orada olmasına özellikle dikkat edecektim. Sir Percival bu talimatları odada sürekli bir aşağı bir yukarı dolaşarak acele acele verdi. Hanımefendi onu nereye gitse gözleriyle dikkatle izliyordu. Sir Percival ise onun bu bakışlarına hiç karşılık vermedi.

Lady Glyde ancak Sir Percival'ın söyleyecekleri bittikten sonra konuştu; kocası kapıya doğru giderken elini uzatıp onu durdurdu.

“Seni bir daha görmeyeceğim,” dedi çok anlamlı bir ses tonuyla. “Artık ayrılıyoruz, sonsuza dek ayrılıyor olabiliriz. Benim seni affetmeye çalışacağım gibi sen de beni affetmeye çalışacak mısın, Percival?”

Sir Percival'ın yüzü bembeyaz oldu, alnından boncuk boncuk ter boşaldı. “Geri geleceğim,” dedi ve sanki karısının veda sözleri onu korkutmuş gibi telaşla kapıya yöneldi.

Sir Percival'dan hiçbir zaman hoşlanmadım, ama Lady Glyde'ın yanından nasıl ayrıldığını gördükten sonra onun ekmeğini yediğim, hizmetinde çalıştığım için utandım. Zavallı kadıncağızı avutmak için Kutsal Kitap'tan bir şeyler söylemek istedim, ama kocası kapıyı kapayıp odadan çıkarken onun arkasından bakan hanımefendinin yüzünde öyle bir ifade vardı ki fikrimi değiştiren sustum.

Araba, söylenen saatte kapıya geldi. Hanımefendi haklıydı, Sir Percival geri dönmedi. Ben son âna dek onu bekledim, ama boşuna.

Sırtımda hiçbir sorumluluk yoktu, ama yine de içim rahat değildi. Araba bahçe kapısından çıkarken, “Londra'ya kendi isteğinizle gidiyorsunuz, değil mi hanımefendi?” diye sordum.

“Şu anda duyduğum kaygıya son verebilmek için nereye olsa giderim,” diye yanıt verdi Lady Glyde.

Miss Halcombe için neredeyse onun kadar kaygılanıp kuşku duymama neden olmuştu. Londra'da her şey yolunda giderse bana iki satır yazmasını rica ettim. “Seve seve, Mrs. Michelson,” diye yanıt verdi. Bana yazmaya söz verdikten sonra sessiz ve düşünceli olduğunu görüp, “Hepimizin çekecek bir çilemiz vardır, hanımefendi,” dedim. Karşılık vermedi: Benimle ilgilenemeyecek kadar kendi düşüncelerine dalmış gibiydi. Bir süre bekledikten sonra, “Dün gece pek rahat uyumadınız, korkarım,” dedim. “Evet,” dedi, “çok kötü rüyalar gördüm.” “Öyle mi, hanımefendi?” Bana gördüğü rüyaları anlatacağını sandım ama hayır, tekrar konuştuğunda bir soru sordu. “Mrs. Vesey'ye yazdığım mektubu kendi elinizle postaladınız, değil mi?” “Evet, hanımefendi.”

“Sir Percival dün Kont'un beni Londra'daki istasyonda karşılayacağını mı söylemişti?”
“Öyle dedi, hanımefendi.”

Ben bu son soruya yanıt verirken o derin derin iç çaktı ve başka bir şey demedi.

İstasyona vardığımızda trenin gelmesine iki dakika kalmıştı. Arabayı sürmüş olan bahçıvan Lady Glyde'in çantasını taşıdı; ben de bilet aldım. Hanımefendinin yanına, perona döndüğümde trenin düdüğü duyuluyordu. Lady Glyde çok tuhaf görünüyordu; sanki o anda birdenbire ağır saplanmış ya da korkmuş gibi elini kalbinin üstüne bastırdı.

Ona biletini verirken kolumu yakalayıp, "Keşke siz de benimle gelseydiniz!" dedi.

Zaman olsaydı, o sırada hissettiklerimi bir gün önce hissetmiş olsaydım onunla gitmek üzere hazırlanırdım, bunu yapmak Sir Percival'a oracıkta haber vermeyi gerektirse bile. Ama son anda dile getirdiği isteğini yerine getirmem için artık çok geçti. Bunu daha ben söylemeden o anlamış gibiydi, ona eşlik etmemi istediğini bir kere daha söylemedi. Tren perona girdi. Hanımefendi bahçıvana çocukları için biraz bahşış verdi ve vagona girmeden önce o sade, candan tavrıyla benim elimi tuttu.

"Bana ve ablama çok iyi davrandınız," dedi, "hiç dostumuz olmadığı bir zamanda bize çok iyilik ettiniz. Sizi, yaşadığım sürece hep minnetle anacağım. Hoşça kalın ve Tanrı sizi korusun!"

Bunları söylerkenki ses tonu ve bakışı gözlerimi yaşarttı, bana sonsuza kadar veda eder gibiydi.

"Hoşça kalın, hanımefendi," dedim, onu vagona bindirirken ve biraz neşelensin diye, "yalnızca şimdilik hoşça kalın, daha mutlu günler dilerim!"

Başını "hayır" anlamında salladı, yerine otururken titriyordu. Görevli kapıyı kapadı. Bana pencereden, "Rüyalara inanır mısınız?" diye fısıldadı. "Dün gece gördüğüm gibi rüyaları daha önce hiç görmemiştim. Duyduğum korkuyu hâlâ üstümden atamadım."

Ben karşılık veremedim düdüğ çaldı ve tren hareket etti. O sakın, solgun yüzü pencereden bana son kez baktı, ciddi yüzü hüzün doluydu. El salladı, sonra artık onu göremez oldum.

Aynı gün öğleden sonra saat beşe doğru hepsi benim başıma kalmış olan ev işlerinden biraz fırsat bulup kendime zaman ayırdım. Odamda tek başıma oturup kocamın vaazlarını okuyarak huzur bulmaya çalıştım. Ömrümde ilk kez, dindar ve avutucu sözlere aklımı veremedim. Lady Glyde'in gidişinden sandığımdan da fazla etkilendiğime kanaat getirerek kitabı bıraktım ve bahçede biraz dolaşmak için dışarı çıktım. Bildiğim kadarıyla Sir Percival daha dönmemişti; o yüzden ortalıkta dolaşmamda bir sakınca yoktu.

Evin köşesini dönüp karşımda bahçeyi gördüğümde orada bir yabancıyı yürüdüğünü fark ederek irkildim. Bu yabancı bir kadındı, arkası bana dönük olarak yolda tembel tembel dolaşıyor ve çiçek topluyordu.

Yaklaştığımı duyup arkasını döndü.

Kan beynime sıçradı. Bahçedeki yabancı kadın Mrs. Rubelle'di!

Ne kıpırdayabildim ne de konuşabildim. O her zamanki soğukkanlılığıyla elinde çiçeklerle yanıma geldi.

"Ne oldu, hanımefendi?" diye sordu sakın sakın.

"Siz buradasınız demek!" diyebildim. "Londra'ya gitmemişsiniz! Cumberland'e gitmemişsiniz!"

Mrs. Rubelle acır gibi, kötü niyetli bir gülümsemeyle elindeki çiçekleri kokladı.

“Hayır, elbette,” dedi. “Ben Blackwater Park’tan hiç ayrılmadım.”

Bir soru daha soracak nefesi ve cesareti zar zor bulabildim.

“Miss Halcombe nerede?”

Bu kez Mrs. Rubelle bana açıkça güldü ve, “Miss Halcombe da Blackwater Park’tan hiç ayrılmadı, hanımefendi,” yanıtını verdi.

Bu şaşırtıcı yanıtı duyunca aklıma Lady Glyde’la ayrılışımız geldi. Pişmanlık duydum diyemem, ama o an, bu öğrendiklerimi birkaç saat önce biliyor olmak için birkaç yıllık birikimimi feda etmeye razıydım.

Mrs. Rubelle bir şey dememi bekler gibi çiçek demetini düzelterek karşımda duruyordu.

Hiçbir şey diyemedim. Lady Glyde’in ne kadar bitkin ve zayıf olduğu geldi aklıma ve benim öğrendiğimi öğreneceği zaman yaşayacağı şoku düşünerek titredim. Zavallı hanımlarım için duyduğum korku yüzünden bir-iki dakika dilim tutuldu. Sonra Mrs. Rubelle çiçeklerinden başını kaldırıp yana doğru baktı ve, “İşte Sir Percival da dönüyor, hanımefendi,” dedi.

Onu aynı anda ben de görmüştüm. Çiçeklere kamçısıyla acımasızca vura vura bize doğru yürüdü. Yüzümü görece kadar yaklaştığında durdu, kamçısını çizmesine vurarak öyle sert ve şiddetli bir kahkaha attı ki yanındaki ağacın üzerindeki kuşlar ürküp havalandı.

“Ee, Mrs. Michelson,” dedi, “sonunda öğrendiniz demek, öyle mi?”

Yanıt vermedim. Mrs. Rubelle’e döndü.

“Bahçeye ne zaman çıktınız?”

“Yarım saat kadar önce, efendim. Lady Glyde Londra’ya gider gitmez serbest olabileceğimi söylemişsiniz.”

“Doğru, size kusur bulmuyorum, yalnızca sordum.” Bir an bekledi; sonra yine bana döndü. “İnanamıyorsunuz, değil mi?” dedi alay ederek. “İşte! Gelin de kendi gözünüzle görün.”

Evin ön tarafına doğru ilerledi. Ben onun arkasından gittim; Mrs. Rubelle de benim arkamdan geldi. Demir kapıdan geçtikten sonra durdu ve kamçısıyla binanın kullanılmayan orta kanadını gösterdi.

“İşte orada!” dedi. “Birinci kata bakın. Kraliçe Elizabeth tarzı eski yatak odalarını bilirsiniz, değil mi? Miss Halcombe şu anda onların en iyisinde rahat, güvenli bir şekilde yatıyor. Onu içeri götürün, Mrs. Rubelle (Anahtarınız yanınızda mı?) Mrs. Michelson’ı içeri götürün de bu sefer bir kandırmaca olmadığını kendi gözleriyle görsün.”

Benimle konuşurken sesinin aldığı ton ve bahçeden ayrıldığımızdan beri geçen birkaç dakika sayesinde kendimi biraz toplamıştım. Ömrümce birilerinin hizmetinde çalışmış olsaydım bu kritik anda nasıl davranırdım bilemiyorum. Ancak bir hanımın hislerine, ilkelerine sahip olduğum ve bu şekilde yetiştirilmiş olduğum için doğru olanı yapmakta tereddüt etmedim. Kendime ve Lady Glyde’a karşı görevim ikimizi de utanmadan bir sürü rezil yalanla aldatmış bir adamın hizmetinde çalışmaya devam etmeme engel oldu.

“Özür dilerim, Sir Percival, ama sizinle özel olarak konuşmam gerekiyor,” dedim.

“Ondan sonra bu hanımefendiyle birlikte Miss Halcombe’un odasına gidebilirim.”

Başımın hafif bir hareketiyle işaret etmiş olduğum Mrs. Rubelle elindeki çiçek demetini küstahça koklayarak evin kapısına doğru son derece ağır adımlarla yürümeye başladı.

“Ee,” dedi Sir Percival, “şimdi ne var?”

“Blackwater Park’taki görevimden istifa etmek istiyorum, efendim.” Tam olarak böyle söyledim. Onun yanında söyleyeceğim ilk şeyin onun hizmetinden çıkmak istediğimi ifade etmesi gerektiği konusunda kararlıydım.

Bana en karanlık bakışlarından biriyle baktı ve ellerini kaba bir tavırla ceketinin ceplerine soktu.

“Neden?” diye sordu. “Bilmek istiyorum, neden?”

“Bu evde olup bitenler hakkında fikir yürütmek bana düşmez, Sir Percival. Sizi kırmak istemiyorum. Yalnızca hizmetinizde kalmaya devam edersem kendime ve Lady Glyde’a karşı görevimde kusur etmiş olacağımı düşünüyorum.”

Sir Percival en sert tavrıyla, “Orada durup kuşkularınızı yüzüme çarptığınızı zaman bana karşı görevinizde kusur etmiş olmuyor musunuz?” diye parladı. “Ne demek istediğinizi anlıyorum. Lady Glyde’a kendi iyiliği için söylenmiş masum bir yalana kendinize göre zalim ve alçakça bir yorum getirdiniz. Lady Glyde’a, sağlığı için hemen bir hava değişikliği gerekiyordu, siz de benim kadar biliyorsunuz ki Miss Halcombe’un hâlâ burada olduğunu söyleseydik asla gitmezdi. Kendi iyiliği için kandırıldı, kim bilirse bilsin, umurumda değil. Gitmek istiyorsanız gidin, istendi mi sizin gibi iyi kâhya kadın çok bulunur. Ne zaman istiyorsanız gidin, ama işi bıraktıktan sonra benimle ve işlerimle ilgili ne konuştuğunuza dikkat edin. Yalnızca ve yalnızca gerçekleri anlatın, yoksa sizin için kötü olur! Miss Halcombe’u kendi gözlerinizle görün bakalım; ona evin bu köşesinde de başka yerde olduğu kadar iyi bakılmış mı, bakılmamış mı görün. Doktor’un Lady Glyde’ın ilk fırsatta hava değişikliğine ihtiyacı olduğunu söylediğini hatırlayın. Bütün bunlar aklınızda olsun, ondan sonra hâlâ cesaretiniz varsa yaptıklarına istediğiniz gibi kusur bulun!”

Tüm bunları ileri geri yürüyerek, kırbacını havada sallayarak, hırsıyla, tek nefeste söyledi.

Söylediği ya da yaptığı hiçbir şey bir gün önce benim önümde söylediği utanç verici yalanlar ya da Lady Glyde’ı ablasından zalimce ayırması ve ablası için kaygıyla kıvrılırken onu boşu boşuna Londra’ya göndermesi hakkındaki görüşümü değiştirmede. Ama düşüncelerimi, ister istemez, kendime sakladım ve onu sınırlendirecek başka bir şey söylemedim; yine de kararımdan geri adım atmaya hiç niyetim yoktu. Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır derler; bu yüzden konuşma sırası bana gelince duygularımı bastırdım.

“Sizin hizmetinizdeyken, Sir Percival,” dedim, “görevimi, neyi niye yaptığınızı sorgulamayacak kadar iyi bildiğimi umuyorum. Hizmetinizden ayrıldıktan sonra da yerimi, beni ilgilendirmeyen konularda konuşmayacak kadar.”

“Ne zaman gitmek istiyorsunuz?” diye sordu teklifsizce sözümü keserek. “Kalmanız için can attığımı sanmayın, evden ayrılacaksınız diye kaygılandığımı sanmayın. Bu konuda başından sonuna kadar son derece açık ve adil davranıyorum. Ne zaman gitmek istiyorsunuz?”

“Sizin için uygun olan en yakın zamanda, Sir Percival.”

“Benim için uygun zaman diye bir şey yok. Ben yarın sabah bu evden temelli çıkıp gitmiş olacağım; hesabınızı bu akşam kapatabilirim. Biri için uygun zamanı düşüneceksiniz Miss Halcombe için düşünün. Mrs. Rubelle’in anlaşması bugün bitiyor ve yarın gece Londra’da olması gerekiyormuş. Eğer hemen gidecek olursanız Miss Halcombe’a bakacak kimse kalmamış olacak.”

Lady Glyde’in ve ablasının başına gelen bu tatsız durumda Miss Halcombe’u terk etmeye içimin elvermeyeceğini söylemeye gerek olmadığını umuyorum. Yerine geçersen Mrs. Rubelle’in hemen gideceğini Sir Percival’ dan açıkça duyduktan ve Mr. Dawson’ın tekrar hastayı görmeye gelebilmesi için izin aldıktan sonra Miss Halcombe’un hizmetime ihtiyacı kalmayana dek Blackwater Park’ta kalmayı seve seve kabul ettim. Ayrılmadan bir hafta önce Sir Percival’ın avukatına haber vermeme; onun da yerimi alacak birini bulmak için gerekeni yapmasını kararlaştırdık. Bu konuları çok kısa konuştuk. Sonunda, Sir Percival aniden topuklarının üstünde döndü ve Mrs. Rubelle’e katılmam için beni yalnız bıraktı. Tüm bu süre boyunca o tuhaf yabancı, eşikte sakin sakin oturmuş, benim Miss Halcombe’un odasına gitmek için yanına gitmemi beklemişti.

Daha kapıya varmamıştım ki aksi yöne yürümüş olan Sir Percival durup beni geri çağırdı.

“Ne nedenle ayrılıyorsunuz?” diye sordu.

Az önce aramızda geçenlerden sonra bu soru o kadar garipti ki ne yanıt vereceğimi bilemedim.

“Bakın! Niçin gittiğinizi ben bilmiyorum,” diye devam etti. “Başka bir işe gireceğiniz zaman yanımdan niçin ayrıldığınızı söylemeniz gerekecek, sanırım. Hangi nedenle? Aile dağıldığı için mi? Bu nedenle mi? ”

“Bu nedene itiraz edilemez herhalde, Sir Percival.”

“Pekâlâ! Bilmek istediğim buydu. Referans isteyen olursa, ayrılma nedeni olarak bunu gösterirsiniz. Aile dağıldığı için ayrılıyorsunuz.”

Ben tek kelime daha edemedim tekrar arkasını dönüp hızla yürüyüp gitti. Tavrı da kullandığı dil kadar tuhaftı. Beni korkuttuğunu söylemeliyim.

Yanına gittiğimde Mrs. Rubelle’in bile sabrı taşmak üzereydi.

“Nihayet!” dedi, cılız omuzlarını silkerek. Evin kullanılmayan bölümüne benim önümden girdi, merdivenden çıktı ve anahtarıyla Kraliçe Elizabeth tarzı odalara giden koridorun sonundaki odanın kapısını açtı, ben Blackwater Park’tayken daha önce hiç kullanılmamış olan bir kapıyı. Odaları iyi biliyordum; çeşitli nedenlerle bu odalara evin öbür tarafından girmiştim. Mrs. Rubelle üçüncü kapının önünde durdu; bu kapıyla bu odalara giden koridorun kapısının anahtarlarını bana verdi ve Miss Halcombe’u o odada bulacağımı söyledi. İçeri girmeden önce ona görevinin sona erdiğini söylememin iyi olacağını düşündüm. Bu nedenle, hasta hanıma bakmayı artık bütünüyle üstüme aldığımı söyledim.

“Bunu duyduğuma sevindim, hanımefendi,” dedi Mrs. Rubelle. “Gitmeyi çok istiyorum.”

“Bugün mü gidiyorsunuz?” diye sordum, emin olmak için.

“Artık hastayı siz devraldığınıza göre yarım saat içinde giderim. Sir Percival, ne zaman istersem bahçivani ve arabayı kullanabileceğimi söyleme nezaketini gösterdi. Yarım

saat içinde arabaya biner, istasyona giderim. Eşyayı toplamıştım zaten. Size iyi günler dilerim, hanımefendi.”

Dizlerini bükerek çabucak bir selam verdi ve kendi kendine bir şarkı mırıldanıp elindeki demetle neşeyle tempo tutarak koridordan geri döndü. Tanrı’ya şükür ki bu, Mrs. Rubelle’i son görüşüm oldu.

Odaya girdiğimde Miss Halcombe uyuyordu. O iç karartıcı, yüksek, eski moda yatakta yatan hanımefendiye kaygıyla baktım. Onu son görüşümden bu yana durumunun kötüye gitmediği kesindi. İtiraf etmek zorundayım ki görebildiğim kadarıyla ihmal edilmemişti. Oda kasvetli, tozlu ve karanlıktı, ama (evin arkasındaki ıssız bahçeye bakan) pencere temiz hava girsin diye açılmış ve odayı rahat bir hale getirmek için yapılabilecek her şey yapılmıştı. Sir Percival’ın zalimliğinin acısını çeken yalnızca Lady Glyde olmuştu. Sir Percival’ın ya da Mrs. Rubelle’in Miss Halcombe’a ettiği tek kötülük, görebildiğim kadarıyla, onu saklamalarıydı.

Bahçivana, doktoru getirmesi için talimat vermek üzere hasta hanım hâlâ uyurken sessizce odadan çıktım. Adamdan, Mrs. Rubelle’i istasyona bıraktıktan sonra Mr. Dawson’ın evine uğramasını ve Doktor’a bize gelip beni görmesini istediğimi haber vermesini rica ettim. Mr. Dawson’ın benim hatırım için geleceğini ve Kont Fosco’nun gittiğini görünce de kalacağını biliyordum.

Bir süre sonra bahçıvan döndü ve Mrs. Rubelle’i istasyona bıraktıktan sonra Mr. Dawson’ın evine gittiğini söyledi. Doktor biraz hasta olduğunu, ama yapabilirse, ertesi sabah uğramaya çalışacağını söylemiş.

Bu haberi verdikten sonra bahçıvan çıkmak üzereydi ki onu durdurup karanlık basmadan geri gelmesini ve o geceyi, ihtiyaç olursa seslendiğimde duyabileceği boş odalardan birinde geçirmesini rica ettim. İssiz evin en ıssız bölümünde bütün geceyi tek başıma geçirmek istemememi anlayışla karşıladı, saat sekizle dokuz arasında gelmesini kararlaştırdık.

Tam zamanında geldi. İyi ki de onu çağırarak kadar tedbirli davranmışım. Sir Percival gece yarısından önce son derece şiddetli ve korkutucu, tuhaf bir öfke nöbetine tutuldu ve eğer bahçıvan orada olup da onu hemen sakinleştirmeseydi olacakları düşünemiyorum bile.

Sir Percival bütün öğleden sonra ve akşam evin içinde ve bahçede huzursuz ve telaşlı bir şekilde dolaşıp durmuştu; ben bunu tek başına yediği akşam yemeğinde büyük olasılıkla şarabı fazla kaçırmış olmasına bağlamıştım. Nedeni her neyse, gece yatmadan önce son olarak koridorda bir aşağı bir yukarı yürürken onun, evin yeni kanadından gelen öfkeli ve avaz avaz bağırarak sesini duydum. Bahçıvan hemen koşup onun yanına gitti; ben de korkunç gürültü Miss Halcombe’un kulağına gitmesin diye ara kapıyı kapadım. Bahçıvan tam yarım saat sonra geri geldi. Sandığım gibi içtiği için değil de nedenini bilemediğimiz bir çeşit sinir krizi geçirdiği için efendisinin aklının bayağı bayağı başından gitmiş olduğunu söyledi. Sir Percival’ı, tek başına koridorda bir aşağı bir yukarı yürürken ve büyük bir hırsıyla bu zindana benzeyen evde bir dakika daha kalmayacağına, yolculuğuna hemen o gece başlayacağına dair yeminler ederken bulmuştu. Bahçıvanın geldiğini görünce ona küfürler ve tehditler savurarak hemen arabayı hazırlamasını söylemiş. On beş dakika içinde de bahçıvanın yanına bahçeye inmiş; yüzü ay ışığında kül

gibi solgunmuş; arabaya atlamış ve atını dörtnala sürerek uzaklaşmış. Bahçıvan onun, uyanıp bahçe kapısını açması için korucuya bağırıp küfrettiğini duymuş, kapı açıldıktan sonra da gece sessizliğinde tekerleklerin yine deli gibi dönmeye başladıklarını, işte o kadar.

Ertesi gün ya da birkaç gün sonra, hangi gün olduğunu unuttum, en yakındaki kasaba olan Knowlesbury'deki eski hanın seyisi arabayı geri getirdi. Sir Percival orada mola vermiş; sonra da yoluna trenle devam etmiş, nereye gittiğini adam bilemiyordu. Bundan sonra ne kendinden ne de bir başkasından Sir Percival'ın ne yaptığına dair bir bilgi aldım; şu anda da İngiltere'de olup olmadığını bile bilmiyorum. Kendi evinden, bir suçlu gibi kaçtığından beri onunla hiç karşılaşmadık; bir daha da hiç karşılaşmayacağımızı umuyor ve diliyorum.

Bu hazin aile hikâyesinin bana ait bölümü sona ermek üzere.

Bana, Miss Halcombe'un uyanışının ve beni başında otururken bulduğunda aramızdan geçenlerin ayrıntılarının bu anlatılanların amacıyla ilgili olmadığı söylendi. O yüzden, burada yalnızca Miss Halcombe'un evin yaşanan bölümünden yaşanmayan bölümüne nasıl getirildiğini bilemediğini söyleyeceğim. O sırada derin bir uykudaymış; uykuya kendiliğinden mi dalmış yoksa uyutulmuş mu, bunu bilemedi. Ben Torquay'deyken, evde de (çalışmadığı zamanlarda sürekli yiyen, içen ya da uyuyan) Margaret Porcher'dan başka hiç hizmetçi yokken Miss Halcombe'u evin bir bölümünden diğerine gizlice taşımak hayli kolay olmuştur kuşkusuz. Odayı incelerken kendi kendime öğrendiğim üzere, hasta hanımla birlikte tutuklu geçireceği birkaç gün boyunca Mrs. Rubelle'e ateş yakmadan su, çorba gibi şeyleri ısıtabileceği araçlarla birlikte yiyecek içecek ve gerekebilecek başka her şey de sağlanmış. Mrs. Rubelle, Miss Halcombe'un sorduğu soruları yanıtlamayı reddetmiş, ama ona başka hiçbir kötülüğü dokunmamış, onu ihmal etmemiş. Mrs. Rubelle'i sorumlu tutabileceğim tek suç kötü bir aldatmacaya alet edilmesine izin vermesidir.

Lady Glyde'in gidişini duymanın Miss Halcombe'u nasıl etkilediğine ya da ondan hemen sonra Blackwater Park'a ulaşan kötü haberlere dair ayrıntılara girmem gerekmiyormuş (bunu duyduğuma sevindim). Her iki olayda da Miss Halcombe'u önceden elimden geldiğince alıştırarak haber verdim; Mr. Dawson yalnızca ikinci haberi verirken bana yol gösterebildi, çünkü ben onu çağırttıktan sonraki birkaç gün bize gelemeyecek kadar hastaydı. Kötü günlerdi, şimdi düşünmek ya da yazmak bile beni üzüyor. Teselli bulması için ettiğim duaların Miss Halcombe'a erişmesi zaman aldı, ama sonunda ona eriştiklerini umuyor ve öyle olduğuna inanıyorum. Beni o sefil evden uzaklaştıran tren aynı zamanda Miss Halcombe'u da oradan alıp götürdü. Londra'da, birbirimizden çok üzülerek ayrıldık. Ben Islington'daki bir akrabamın yanında kaldım; Miss Halcombe da Mr. Fairlie'nin Cumberland'deki evine gitmek üzere yola devam etti.

Bu acı veren açıklamama son vermeden önce bir-iki satır daha yazacağım. Görev anlayışım bunları yazmamı gerektiriyor.

İlk olarak, şimdi anlattığım olaylarda Kont'un hiçbir suçu olmadığına inandığımı söylemek istiyorum. Kont Hazretleri hakkında ciddi bir kuşku olduğundan ve Kont'un davranışlarına çok ağır anlamlar yüklendiğinden haberim var. Kont'un masumiyetine

duyduğum inanç her şeye rağmen sarsılmadı. Eğer Sir Percival'ın beni Torquay'e yollamasına yardımını dokunduysa da yanılığa düştüğü için yaptı bunu ve bir yabancı olarak onu bunun için suçlayamayız. Mrs. Rubelle'i Blackwater Park'a o getirdiyse de o yabancının evin efendisinin hazırlayıp uyguladığı bir aldatmacaya alet olacak kadar aşağılık olması Kont'un suçu değil, talihsizliğidir. Kont'a nedensiz ve gereksiz yere kara çalınmasını ahlaklı olmak adına kınıyorum.

İkinci olarak, Lady Glyde'in tam olarak hangi tarihte Blackwater Park'tan ayrılıp Londra'ya gittiğini hatırlayamadığım için çok üzüldüğümü söylemek istiyorum. Bu üzücü yolculuğun kesin tarihini hatırlamamın çok önemli olduğu söyleniyor; hatırlayabilmek için çok düşündüm. Ama işe yaramadı. Şu anda, yalnızca temmuzun ikinci yarısında olduğunu hatırlayabiliyorum. Daha önce bir yere not edilmediyse üzerinden zaman geçtikten sonra eski bir tarihi hatırlamanın ne kadar zor olduğunu hepimiz biliriz. Lady Glyde'in gidişi sırasında yaşanan korkunç ve karışık olaylar hatırlamamı daha da zorlaştırıyor. Keşke vaktiyle not düşseymişim. Keşke bu tarihi de zavallı hanımın vagonun penceresinden bana son kez kederli kederli bakan yüzünü hatırlayabildiğim kadar iyi hatırlayabilsem.

20. Kutsal Kitap, Yeni Ahit, Matta - 7:12. (Y.N.)

21. Kutsal Kitap, Yeni Ahit, Matta - 7:20. (Y.N.)

Hikâye çeşitli ifadelerle devam ediyor

1. Kont Fosco'nun aşçısı Hester Pinhorn'un anlattıkları

(Kendi ifadesine dayanılarak yazılmıştır.)

Üzülerek söylüyorum ki, okuma yazma öğrenmedim. Ömrüm boyunca çalışkan bir kadın oldum ve kalbimi hep temiz tuttum. Olmayan bir şeye oldu demenin günah ve yanlış olduğunu biliyorum. Bu durumda da böyle bir şey yapmaktan kaçınacağım. Ne biliyorsam anlatacağım, bunları yazan beyefendiden, yazarken dilimi düzeltmesini ve okumuş bir kişi olmadığımı hesaba katmasını naçizane rica ediyorum.

Geçen yaz (kendi hatam olmasa da) işsiz kalmıştım; St. John's Wood, Forest Yolu, Beş Numara'da yalnızca aşçı olarak çalışacak birini aradıklarını duydum. Deneme süresiyle işe başladım. Evin beyinin adı Mr. Fosco idi. Evin hanımıysa İngiliz'di. Beyefendi Kont, Hanımefendi Kontes'ti. Ben oraya vardığımda evde temizlik işlerini yapan bir kız vardı. Pek öyle temiz titiz değildi, ama zararsız bir kızdı. Evde ikimizden başka hizmetkâr yoktu.

Beyefendi ve Hanımefendi bizden sonra geldiler. Gelir gelmez de bize, alt katta, taşradan konuk beklediklerini söylediler.

Beklenen konuk Hanımefendi'nin yeğenydi, birinci kattaki arka oda onun için hazırlandı. Hanımefendi bana Lady Glyde'in (yeğenin adı buymuş) sağlık durumunun bozuk olduğunu, yemekleri bunu göz önüne alarak hazırlamamı söyledi. Hatırladığım kadarıyla konuğun o gün gelmesi bekleniyordu, ama hiçbir konuda benim belleğime güvenmeyin. Bana ayın kaçıydı, günlerden neydi gibi sorular sormanın bir yararı olmaz. Çalışkan bir kadın olduğum ve okuma yazmam da olmadığı için çoğu zaman pazar günleri dışında hangi gün olduğuna aldırmam. Tek bildiğim Lady Glyde'in geldiği, gelince de hepimizi fena halde korkuttuğu. O sırada işim başımdan aşkın olduğu için Beyefendi'nin onu eve nasıl getirdiğini bilmiyorum. Ama sanırım, öğleden sonra getirmişti, kapıyı hizmetçi kız açıp onları salona almış. Hizmetçi kız yanıma, mutfağa ineli çok olmamıştı ki yukarıda kıyamet koptuğunu, salondaki çingırağın deli gibi çaldığını ve Hanımefendi'nin bağıarak yardım istediğini duyduk.

İkimiz de yukarı koştuk; orada konuğun yüzü kül gibi solgun, elleri sıkıca kenetlenmiş, başı hafifçe yana kaymış olarak kanepede yattığını gördük. Ani bir korku yaşamış, Hanımefendi öyle söyledi, Beyefendi de onun kasılma nöbeti geçirdiğini söyledi. Mahalleyi diğerlerinden biraz daha iyi bildiğim için en yakındaki doktordan yardım istemek için dışarı koştum. Bulabileceğim en yakın doktorlar Goodricke ve Garth'tı, bunlar birlikte çalışan ve duyduğum kadarıyla tüm St. John's Wood'da tanınıp saygı duyulan doktorlardı. Mr. Goodricke'i yerinde buldum, o da doğruca benimle eve geldi.

Doktor bir işe yarayınca kadar hayli zaman geçti. Zavallı talihsiz kadıncağızın geçirdiği nöbetlerin ardı arkası kesilmiyordu, kadıncağız iyiden iyiye tükenene ve yeni doğmuş bir bebek kadar çaresiz kalana dek bu böyle devam etti. O zaman onu yatağa götürdük. Mr. Goodricke ilaç getirmek için evine gitti, on beş dakikaya kalmadan da geri döndü. Yanında ilaç dışında bir de boru şeklinde içi oyuk bir maun parçası getirmişti,

biraz bekledikten sonra bunun bir ucunu hastanın kalbinin üzerine, diğer ucunu da kulağına dayadı ve dikkatle dinledi.

İşi bitince o sırada odada bulunan Hanımefendi'ye, "Durum çok ciddi," dedi, "Lady Glyde'in dostlarına hemen haber verseniz iyi olur." Hanımefendi ona, "Kalp hastalığı mı?" diye sordu. Doktor da, "Evet, çok tehlikeli bir kalp hastalığı," dedi. Hastalığın ne olduğunu Hanımefendi'ye tam olarak anlattı, ama ben bunu anlayabilecek kadar zeki değilim. Yalnızca şu kadarını anladım, Doktor ne kendisinin ne de başka bir doktorun yapabileceği pek bir şey olmadığını düşündüğünü söyledi.

Hanımefendi bu haberi Beyefendi'den daha sakin karşıladı. Beyefendi iriyarı, şişman, tuhaf bir adamdı; kuş ve fare besler, onlarla sanki çocukmuşlar gibi konuşurdu. Olanlar onu çok sarsmışa benziyordu. "Vah vah! Zavallı Lady Glyde! Zavallı sevgili Lady Glyde!" deyip duruyor, bir beyefendiden çok bir tiyatrocucu gibi ellerini ovuştura ovuştura etrafta dolaşıp duruyordu. Doktor'a hastanın kurtulma şansının ne olduğunu Hanımefendi bir kere sorduysa o en az elli kere sordu. Hepimizin canını sıktığını itiraf etmeliyim, sonunda sakinleşince arka bahçeye çıkıp küçük çiçek demetleri yaptı ve benden onları yukarı götürüp hastanın odasını süslememi istedi. Sanki "bunun" bir yararı olacakmış gibi! Aklı ara ara gidip geliyordu, sanırım. Ama kötü bir adam değildi: Kendine has müthiş tatlı bir dili vardı; neşeli, doğal, tatlı dille gönül almasını bilen bir adamdı. Onu Hanımefendi'den daha çok severdim. Hanımefendi sert bir kadındı, belki de daha serti yoktur.

Akşama doğru hasta biraz kendine geldi. Ondan önce nöbetlerden o kadar yorgun düşmüştü ki ne parmağını oynatabilmiş ne de tek kelime edebilmişti. Artık yatakta kımıldayabiliyor, odayı ve bizleri süzüyordu. Sağlığı yerindeyken güzel bir kadınmış herhalde, sarı saçlı, mavi gözlü falan. O gece rahat uyumamış, en azından bütün gece tek başına onun başını bekleyen hanımımından ben öyle duydum. Yatmadan önce yalnızca bir kere yanına uğrayıp yapabileceğim bir şey var mı diye baktım; o sırada da karışık, tutarsız bir şeyler söyleyerek kendi kendine konuşuyordu. Yanında olmayan biriyle konuşmak ister gibiydi. İlk seferinde o kişinin adını anlayamadım, ikinci seferinde de Beyefendi kapıya vurdu, her zamanki gibi bir sürü soru sormak ve bir demet çiçek daha getirmek için gelmişti.

Ertesi sabah erkenden odasına girdiğimde hasta yine bitkin ve yarı baygın uyuyordu. Mr. Goodricke, fikrini almak için ortağı Mr. Garth'ı getirdi. Doktorlar hastanın hiçbir şekilde rahatsız edilmemesi gerektiğini söylediler. Odanın uzak köşesinde hanımıma, hastanın sağlığının eskiden nasıl olduğu, onunla hangi doktorun ilgilendiği, daha önce hiç sıkıntıdan uzun süre yatağa düşüp düşmediğiyle ilgili bir sürü soru sordular. Hanımımın bu son soruya, "Evet," diye yanıt verdiğini hatırlıyorum. Bunun üzerine Mr. Goodricke, Mr. Garth'a bakıp başını salladı, Mr. Garth da Mr. Goodricke'e bakıp başını salladı. Hastanın kalbindeki sorunun geçirdiği üzüntüyle bir ilgisi olduğunu düşünür gibiydiler. Zavallı hanım pek narin bir şeydi! Bana kalırsa oldum olası pek güçsüzmüş, pek güçsüz.

Daha sonra uyandığında durumu birden değişmiş ve hayli iyiye gitmiş gibi görünüyormuş. Hastanın rahatsız edilmemesi gerekiyor diye beni de, hizmetçi kızı da onun yanına bir daha sokmadılar. Durumunun iyiye gittiğini Beyefendi'den duydum. Bu değişiklik onu pek neşelendirmişti, başında kıvrık kenarlı koskocaman beyaz şapkasıyla dışarı çıkarken mutfak penceresinden içeri baktı.

“Sevgili Aşçı Hanım,” dedi, “Lady Glyde daha iyi. Benim içim de daha rahat, yaz güneşinde biraz yürüyüp şu koca bacaklarımın uyuşukluğunu gidereceğim. Sipariş vermeme istediğiniz bir şey var mı, alışveriş yapmamı ister misiniz, Aşçı Hanım? Ne pişiriyorsunuz, bakayım? Akşam yemeği için güzel bir turta mı? Tabanını kalın tutun lütfen, kıtır kıtır olsun, cicim, ağızda dağılan nefis bir hamur olsun.” İşte böyle bir adamdı. Altmış yaşını geçmişti ve hamur işine bayılıyordu. Düşünsenize!

Doktor öğleden sonra yine geldi ve Lady Glyde’in biraz iyileşmiş olarak uyandığını gözleriyle gördü. Hastayla konuşmamızı yasakladı, o istese bile onun bizimle konuşmasına izin vermememiz konusunda bizi uyardı; hastanın her şeyden önce dinlenmesi gerektiğini, bol bol uyuması için elimizden geleni yapmamızı söyledi. Ben Lady Glyde’ı ne zaman gördüysem hiç konuşmak ister gibi bir hali yoktu, ne dediğini anlayamadığım o geceyi saymazsak tabii, fazlasıyla bitkin görünüyordu. Mr. Goodricke hastanın durumuna beyim kadar sevinmiş görünmüyordu. Aşağı indiğinde yalnızca saat beşte yine uğrayacağını söyledi.

Saat beş sularında (Beyefendi henüz eve dönmemişti) yatak odasındaki çingirak çaldı ve hanımım sahanlığa fırlayıp Mr. Goodricke’e gitmemi ve hastanın bayıldığını söylememi istedi. Tam ben şapkamı ve şalımımı almıştım ki, şansımıza, Doktor söz verdiği gibi kendiliğinden çıkageldi.

Onu içeri alıp onunla birlikte yukarı çıktım. Hanımım ona kapıda, “Lady Glyde her zamanki gibiydi, uyanık yatıyordu, tuhaf ve ümitsiz bakışlarla çevresine bakınıyordu ki hafif bir çığlık attığını duydum ve bir anda bayılıverdi,” dedi. Doktor yatağa gitti, hasta hanımın üzerine eğildi. Onun yüzünü görünce bir anda çok ciddileşti ve elini hastanın kalbine koydu.

Hanımım gözlerini Mr. Goodricke’ten ayırmıyordu. “Ölmüş olamaz!” dedi fısıldayarak ve tepeden tırnağa titremeye başladı.

“Evet,” dedi doktor, çok sakin ve ciddi bir tavırla. “Ölmüş. Dün kalbini dinlediğimde böyle ani olmasından korkmuştum.” Doktor konuşurken hanımım adım adım geriledi, hâlâ tir tir titriyordu. “Öldü mü!” diye kendi kendine fısıldadı. “Bu kadar ani! Bu kadar çabuk! Kont ne der?” Mr. Goodricke ona aşağı inmesini ve biraz sakinleşmesini salık verdi. “Bütün gece uyumadınız, sınırlarınız bozuk,” dedi. “Sonra beni göstererek, “Bu hanım ben gereken yardımı gönderene dek odada bekler.” Hanımım Doktor’un sözünü dinledi. “Kont’u hazırlamam gerek,” dedi. “Kont’a çok dikkatli söylemem gerek.” Böyle dedikten sonra yaprak gibi titreyerek odadan çıktı.

Hanımım çıktıktan sonra Mr. Goodricke, “Evin beyi bir yabancı,” dedi. “Ölümü bildirmesi gerektiğini bilir mi?” “Bilmiyorum, efendim,” dedim, “ama bildiğini sanmam.” Doktor bir an düşündü; sonra, “Genellikle böyle şeyleri yapmam,” dedi, “ama bu sefer ölümü benim kayda geçirtmem ailenin işini kolaylaştırabilir. Yarım saat içinde Nüfus Müdürlüğü’nün önünden geçeceğim, kolayca uğrayabilirim. Lütfen, bunu yapacağımı kendilerine bildirin.” “Peki, efendim. Bu iyiliğiniz için çok teşekkür ederiz.” “Ben birini yollayana kadar siz burada beklersiniz, değil mi?” diye sordu Doktor. “Evet, efendim. O zamana dek zavallılığın başında beklerim. Onu kurtarmak için yapılabilecek başka bir şey yoktu herhalde, değil mi efendim?” Doktor, “Hayır,” dedi, “hiçbir şey yoktu, ben onu görmeden önce çok hastalanmış olmalı: Ben gördüğümde durumu zaten umutsuzdu.”

“Ah, Tanrım! Er ya da geç hepimizin başına gelecek olan bu, değil mi, efendim?” dedim. Doktor buna karşılık vermedi, konuşmak istemez gibiydi. “İyi günler,” dedi ve odadan çıktı.

Mr. Goodrick’e söz verdiğim gibi o birini yollayana dek yatağın başında bekledim. Jane Gould adında biri geldi. Derli toplu bir kadına benziyordu. Yalnızca, yapması gerekeni iyi bildiğini ve zamanında birçoklarını kefene sardığını söyledi.

Duyduğu zaman Beyefendi’nin bu haberi nasıl karşıladığını ben bilemiyorum. Onu gördüğümde hayli sarsılmış görüldüğüne hiç kuşku yoktu. Tombul ellerini dizlerinden aşağı sarkıtmış, başını önüne eğmiş, gözlerini boşluğa dikmiş bir köşede sessiz sessiz oturuyordu. Olanlar onu üzmüşten çok korkutmuş ve şaşırtmış gibiydi. Cenazeye ilgili yapılması gereken işlerin hepsiyle hanımım ilgilendi. Dünya kadar para harcanmış olsa gerek, hele tabut o kadar güzeldi ki. Ölen hanımın kocası duyduğumuz kadarıyla uzaklarda, yurtdışındaymış. Ama hanımım (onun halası olduğu için) onun taşradaki (Cumberland’de, sanıyorum) yakınlarıyla görüşüp annesinin yanına, aynı mezara gömülmesini kararlaştırdı. Cenaze töreniyle ilgili her şey, tekrar söylüyorum, en etkileyici şekilde yapıldı, beyim taşradaki törene bizzat katıldı. O kocaman ciddi yüzü, ağır yürüyüşü ve geniş şapkasıyla yas giysileri içinde karalar bağlamışken çok görkemli görünüyordu, işin doğrusu bu!

Sonuçta, bana sorulan sorulara yanıt olarak bunları söylemeliyim.

(1) Ne ben ne de hizmetçi kız, Kont’un Lady Glyde’a ilaç verdiğini gördük.

(2) Bildiğim kadarıyla beyim Lady Glyde’la odada hiç yalnız başına kalmadı.

(3) Eve ilk geldiğinde Lady Glyde’ın bayılmasına neden olan korkunun ne olduğunu bilmiyorum. Bu ne bana ne de hizmetçi kıza açıklandı.

Yukarıdaki ifade tarafıma okunmuştur. Eklemek ya da çıkarmak istediğim bir şey yoktur. Bir Hıristiyan olarak şerefim üzerine yemin ederim ki gerçek bu.

(İmza) Hester Pinhorn

2. Doktor’un anlattıkları

Söz konusu ölümün yaşandığı semtin Nüfus Müdürlüğü’ne,

Yirmi bir yaşını doldurmuş olan Lady Glyde’ı muayene ettiğimi, onu en son 25 Temmuz 1850, Perşembe günü gördüğümü, kendisinin aynı gün St. John’s Wood, Forest Yolu, Beş Numara’da vefat etmiş olduğunu ve ölüm nedeninin anevrizma olduğunu, hastalığının başlangıç tarihinin bilinmediğini burada açıklarım.

(İmza) Alfred Goodricke

Mesleki Unvanı: İngiltere Kraliyet Cerrahlar Koleji Üyesi, Londra Eczacılar Birliği Lisanslı.

Adres: Croydon Gardens, No:12, St. John’s Wood.

3. Jane Gould’un anlattıkları

Ben, bir hanımın cesedini gerektiği şekilde hazırlamak için yukarıdaki belgede belirtilen adrese

Mr. Goodricke'in yolladığı kişiyim. Cesedin başında Hester Pinhorn adındaki hizmetçi bekliyordu. Cesedin başında bekledim ve zamanı gelince onu gömülmeye hazırladım. Tabuta yerleştirildiğinde oradaydım, tabut götürülmeden önce kapağı gözümün önünde çivilendi. Ancak bu yapıldıktan sonra paramı aldım ve evden ayrıldım. Hakkımda bilgi almak isteyenler Mr. Goodricke'e sorabilirler. Doğruyu söylediğime güvenilebileceğini o bilir.

Jane Gould

4. Mezar taşının anlattıkları

Hampshire, Blackwater Parklı Baronet Sir Percial Glyde'in karısı; bu yöredeki Limmeridge Malikânesi'nin efendisi merhum Philip Fairlie'nin kızı. 27 Mart 1829'da doğdu; 22 Aralık 1849'da evlendi, 25 Temmuz 1850'de öldü.

5. Walter Hartright'ın anlattıkları

1850 yazının başlarında, hayatta kalan arkadaşlarımla birlikte İngiltere'ye dönmek üzere Orta Amerika'nın vahşi topraklarından ve ormanlarından ayrıldık. Kıyıya varınca İngiltere'ye giden gemiye bindik. Gemi, Meksika Körfezi'nde karaya oturdu, ben kurtulan birkaç kişiden biriydim. Bu, atlattığım üçüncü ölüm tehlikesiydi. Salgın hastalık, vahşi yerliler, deniz kazası, bunların üçü de yakama yapışmış, ben üçünün de elinden kurtulmuştum.

Kazadan kurtulanları Liverpool'a giden bir Amerikan gemisi aldı. Gemi, Ekim ayının on üçünde limana vardı. İkinci vakti karaya çıktık, aynı gece Londra'ya vardım.

Bu sayfaların amacı evden uzaktayken başımdan geçenleri, atlattığım tehlikeleri anlatmak değil. Vatanımdan ve yakınlarımdan ayrılıp macera dolu yeni bir hayata atılmamın nedenleri zaten biliniyor. Bu gönüllü sürgünden, umduğum, dua ettiğim ve inandığım gibi döndüm; değişmiş olarak. Yeni bir hayatın eşiğinde sert mizaçlı bir adam olmuştum. Aşırılıkların ve tehlikelerin amansız eğitiminden geçip iradeli, azimli olmayı, kendime güvenmeyi öğrenmiştim. Kendi geleceğimden kaçmak için yola çıkmıştım. Onunla, bir erkeğin yapması gerektiği gibi, yüzleşmek için geri döndüm.

Bunun gerektirdiği gibi duygularımı kaçınılmaz olarak bastırıp geleceğimle yüzleşmek için. Geçmişin verdiği en keskin acı dinmişti, ama o unutulmaz günlerin yüreğimi saran hüznü ve yumuşaklığı hâlâ içimdeydi. Hayatımda hissettiğim tek onarılmaz hayal kırıklığını atlatmamıştım, yalnızca ona katlanmayı öğrenmiştim. Gemi beni alıp götürürken, İngiltere'ye son kez baktığımda Laura Fairlie hep aklımdaydı. Beni geri getirdiğinde ve sabah güneşi o tanıdık kıyıları aydınlattığında da Laura Fairlie hep aklımdaydı.

Yüreğim nasıl o eski aşka dönüyorsa kalemim de kâğıda eski harfleri öyle geçiriyor. Adını hâlâ Laura Fairlie olarak yazıyorum. Onu kocasının soyadıyla düşünmek ya da ondan kocasının soyadıyla söz etmek zor.

Bu sayfalarda ikinci kez ortaya çıkışımı açıklamak için söyleyecek başka bir şey yok. Eğer yazmaya gücüm ve cesaretim yeterse bu hikâyeye artık devam edebilir.

Sabah olduğunda ilk aklıma gelen annem ve kız kardeşim oldu. Benden aylarca haber

alamadıkları bir yolculuktan dönüşümün uyandıracığı şaşkınlığa ve mutluluğa onları hazırlamam gerektiğini düşündüm. Sabah erkenden Hampstead'e, eve bir not yolladım; bir saat sonra da kendim gittim.

Kavuşmamızın ilk heyecanı geçip de sıradan günlerin sükûneti ve huzuru yavaş yavaş dönmeye başlayınca annemin yüzünde, yüreğinde taşıdığı bir sırrın ağırlığını gördüm. Bana şefkatle bakan gözlerinde sevgiden fazlası vardı, keder vardı, elimi yavaşça ve sevgiyle tutup sıkı o müşfik elinde acıma vardı. Birbirimizden hiçbir şey saklamazdık. Annem umudumun nasıl kırıldığını, onu neden bırakıp gittiğimi biliyordu. Elimden geldiğince soğukkanlılıkla Miss Halcombe'dan mektup gelip gelmediğini, kız kardeşinden bir haber olup olmadığını sormak üzereydim. Ama annemin yüzüne bakınca bu soruyu böyle üstü kapalı olarak bile soracak cesaretimi yitirdim. Kuşku ve kaygı içinde yalnızca, "Senin bana söyleyecek bir şeyin var," diyebildim.

Karşımızda oturan kız kardeşim ansızın, tek kelime etmeden ayağa kalktı ve odadan çıktı.

Annem kanepede bana daha fazla sokuldu ve kollarını boynuma doladı. O sevgi dolu kolları titriyor, şefkat dolu güvenilir yüzünden ip gibi yaşlar süzülüyordu.

"Walter," dedi fısıldayarak, "canım benim! Senin için içim acıyor. Ah canım oğlum! Oğlum! En azından ben hayattayım, yanında olduğumu hatırlayıp avunmaya çalış!" Başım göğsüne düştü. Böylece her şeyi söylemiş oluyordu.

* * * * *

Dönüşümün üçüncü günüydü; 16 Ekim sabahı.

Annemlerin yanında kalmıştım, dönüşümün verdiği mutluluğu bana zehir olduğu gibi onlara da zehir etmemeye çalışıyordum. Bu darbenin etkisinden kurtulabilmek ve kaderimi kabullenebilmek, kederimi yavaş yavaş yaşamak, umutsuzluğa kapılmamak için elimden gelen her şeyi yapmıştım. Yararı olmuyordu. Ne kadar ağlasam da yanan gözlerimdeki yaşlar dinmiyor; kız kardeşimin yakın ilgisi ve annemin sevgisi beni avutamıyordu.

Üçüncü günün sabahı içimi onlara açtım. Sonunda, anneme bana onun ölümünü haber verdiğinden beri söylemek istediğim şeyleri söyledim.

"Bir süre yalnız kalsam iyi olacak," dedim. "Onu ilk gördüğüm yerleri bir kez daha görürsem, mezarının başında diz çöküp dua edersem buna katlanmam daha kolay olabilir."

Sonra yola çıktım, Laura Fairlie'nin mezarına giden yola.

Issız istasyonda inip o çok iyi hatırladığım yolda tek başıma yürümeye koyulduğumda sakin bir sonbahar günüydü. Batmakta olan güneş bulutların arasından hafifçe parlıyordu, hava ılık ve sakindi, ıssız kırların huzuru üzerine sonbaharın hüznü düşmüştü.

Bozkıra ulaştım; tepenin yamacında durdum ve yol boyunca ileriye baktım, uzakta bahçenin o tanıdık ağaçları, yolun çizdiği geniş yarım daire ve Limmeridge Malikânesi'nin yüksek beyaz duvarları uzanıyordu. Olup bitenler, yaşanan değişiklikler, son aylardaki tehlikeler bir anda aklımdan silinip gitti. Sanki bu güzel kokulu fundalıklarda daha dün yürümüştüm! Onun, başında yüzünü gölgeleyen küçük hasır şapkası, basit elbisesi

rüzgârda uçuşarak, elinde resim defteriyle benimle buluşmaya geldiğini görür gibiydim.

Ey ölüm, zaferin nerede? Ey ölüm, dikenin nerede!²²

Yan tarafta, aşağıdaki vadide ıssız kurşuni kilise, Beyazlı Kadın'ın gelmesini beklediğim sundurma, sessiz mezarlığı çeviren tepeler, taşlı yatağında coşkuyla akan dere görünüyordu. Mezar taşının, artık hem annesinin hem de kızının mezarlarının başında yükselen taşın üzerindeki güzel ve beyaz mermer haçı gördüm.

Mezara yaklaştım. Alçak geçitten bir kez daha geçtim ve bu kutsal toprağa adım atarken şapkamı çıkardım. Hoşgörü ve iyilik adına, hürmet ve keder adına kutsaldı bu toprak.

Haçın altındaki mezarın önünde durdum. Mermerin bana bakan yüzündeki yeni kazılmış harfler, onun hayatının ve ölümünün hikâyesini anlatan o sert, belirgin, zalim harfler gözüme ilişti. Okumaya çalıştım. Laura'nın adına kadar gelebildim. "Aziz Laura'nın..." Yaşla dolmuş o sevecen mavi gözleri, yorgunluktan önüne düşen sarışın başı; ayrılırken onu bırakıp gitmem için bana söylediği o masum sözler, ah, keşke ona ait son hatıram, mezarının başında canlanan daha mutlu bir hatıra olsaydı!

Mezar taşındaki yazıyı ikinci kez okumayı denedim. Yazının sonunda ölüm tarihini gördüm ve üzerinde de...

Üzerinde, mermerdeki satırların arasında beni rahatsız eden bir ad vardı. Ruhuyla arama bu dünyevi saçmalık zorla girmesin diye mezarın öbür yanına, taşın üzerinde bir şey yazmayan tarafına geçtim.

Mezarın önünde diz çöktüm. Ellerimi ve başımı geniş beyaz taşın üstüne dayadım; yorgun gözlerimi kapayıp çevremdeki dünyayı, tepemdeki güneşi unuttum. Onun bana geri gelmesini bekledim. Ah, sevgilim! Sevgilim! "Artık" sana içimi dökebilirim! Sanki daha dün ayrılmışız gibi, sanki daha dün senin o güzel elin elimdeydi, sanki en son dün görmüştüm seni. Sevgilim! Sevgilim!

* * * * *

Zaman akıp geçmiş, her yere ağır bir sessizlik çökmüştü.

Çevredeki ilahî sessizliği bozan ilk ses hafif bir esintinin mezarlığın çimenlerini yalayıp geçerken çıkardığı belli belirsiz bir hışırtıydı. Bu sesin, yavaş yavaş bana yaklaştığını hissettim, derken kulağıma daha farklı geldi, sanki yaklaşan ayak sesleriymiş gibi, sonra durdu.

Başımı kaldırıp baktım.

Güneş batmak üzereydi. Bulutlar aralanmış, meyilli ışınlar tepelerin üstünü yumuşak bir ışıkla aydınlatmıştı. Ölülerin vadisinde günün o son dakikalarında hava serin, açık ve sakindi.

Mezarlıkta, daha ileride, serin akşam güneşinin ışığında iki kadın duruyordu. Mezara doğru bakıyorlardı; bana doğru bakıyorlardı.

İki kadın.

Biraz yaklaştılar; sonra yine durdular. Peçeleri yüzlerini benden gizliyordu. Durdukları zaman biri peçesini kaldırdı. Akşam güneşinin durgun ışığında Marian Halcombe'un yüzünü gördüm.

Değişmişti, sanki aradan yıllar geçmişçesine değişmişti! İri, vahşi gözleri bana tuhaf bir korkuyla bakıyordu. Yüzü acınacak derecede yıpranmış ve incelmışti. Yüzünde açıkça acı, korku ve keder okunuyordu.

Ona doğru bir adım attım. Hiç kıpırdamadı, tek kelime etmedi. Yanındaki peçeli kadın hafif bir çığlık attı. Durdum. Neye uğradığımı şaşırdım ve tepeden tırnağa tarifsiz bir dehşetle ürperdim.

Peçeli kadın arkadaşının yanından ayrıldı ve ağır ağır bana yaklaştı. Tek başına kalan ve öylece duran Marian Halcombe konuştu. Hatırladığım sesi bu; sesi, korku dolu gözleri ve yıpranmış yüzü gibi değişmemişti.

O korkunç sessizlikte yavaşça, "Rüyam! Rüyam!" dediğini duydum. Dizlerinin üstüne çöktü ve kenetlediği ellerini gökyüzüne kaldırdı. "Yüce Tanrım! Ona güç ver. Tanrım! İhtiyacı varken ona yardım et!"

Kadın yavaş yavaş ve sessizce yaklaşıyordu. Ona baktım, sonra ondan başka kimseyi görmedi gözüm.

Benim için dua eden ses titredi, alçaldı, sonra birdenbire yükseldi ve korku içinde, umutsuzca bana seslenip oradan uzaklaşmamı söyledi.

Ama bedenim de, ruhum da peçeli kadına teslim olmuştu. Kadın mezarın karşı tarafında durdu. Yüz yüzeydik ve aramızda mezar taşı duruyordu. O, mezar taşının üstü yazılı tarafındaydı, elbisesinin eteği o kara harflere sürtünüyordu.

Ses gittikçe yaklaşıyor ve yükseliyordu:

"Yüzünü sakla! Ona bakma! Ah, Tanrı aşkına, kıyma ona!"

Kadın peçesini kaldırdı.

"Leydi Laura Glyde'in anısına!"

Leydi Laura Glyde yazının yanında durmuş, mezarın üstünden bana bakıyordu!

(Hikâyenin ikinci bölümü burada son buluyor.)

Üçüncü bölüm

Hikâyeye Walter Hartright devam ediyor

I

Yeni bir sayfa açıyorum. Hikâyeme bir hafta ileriden devam ediyorum.

Hikâyesini anlatmadığım bu bir hafta böylece yazılmamış olarak kalmalı. O hafta aklıma geldikçe yüreğim sızlıyor, içim kararıyor, aklım karışıyor. Eğer bu hikâyeyi yazan ben, onu okuyan sizlere yol göstereceksem, bu böyle olmamalı. Hikâyenin düz bir yol izlemeyen çizgisini baştan sona karıştırmadan götürmek istiyorsam, bu böyle olmamalı.

Bir hayat ansızın değişti, yeni bir amaç kazandı; umutları, korkuları, ilgi alanları, özverileri bir anda ve değişmemek üzere başka bir yön aldı, şimdi karşımda, bir dağın tepesinde ansızın önüme serilen manzara gibi gördüğüm buydu. Hikâyeme Limmeridge Kilisesi'nin dingin gölgesinde ara vermiştim; bir hafta sonra, Londra'daki bir sokağın karmaşası ve gürültüsü içinde, kaldığım yerden anlatmaya devam ediyorum.

Bu sokak kalabalık ve yoksul bir semtte. Evlerden birinin zemin katında küçük bir gazete bayisi var, birinci ve ikinci katları mobilyalı olarak kiraya verilen son derece gösterişsiz bir pansiyon.

Bu iki katı takma adla kiraladım. Üst katta ben oturuyorum; bir çalışma odam, bir de yatak odam var. Alt katta, aynı takma adla kardeşlerim olduklarını söylediğim iki kadın oturuyor. Hayatımı ucuz dergiler için çizimler ve ağaç gravürler yaparak kazanıyorum. Kardeşlerim de güya evde ufak tefek dikiş işleri yaparak bana yardımcı oluyorlar. Oturduğumuz yer, sıradan işimiz, uydurma akrabalığımız ve takma adlarımız, bunların hepsi Londra denen cangılda saklanmak için kullandığımız yöntemler. Bizler artık hayatlarını açıkça, herkesin içinde yaşayan insanlardan değiliz. Ben artık tanınmayan, göze çarpmayan, yardım isteyebileceği dostu ya da koruyucusu olmayan bir adamım. Marian Halcombe, yalnızca, ev işlerimizi kendi elleriyle gören ablam. Biz ikimiz de, başkalarının gözünde cürekâr bir sahtekârlığın aynı anda hem kurbanları hem de oyuncularız. Merhum Lady Glyde'in adına, yerine ve kişiliğine bürünen deli Anne Catherick'in suç ortaklarıyız güya.

İşte durumumuz bu. Bundan böyle üçümüz bu hikâyede sayfalarca bu değişmiş halimizle görünmek zorundayız.

Mantık ve yasalar karşısında, akraba ve dostların gözünde, uygar toplumca kabul görmüş her âdete uygun olarak "Leydi Laura Glyde" annesiyle birlikte Limmeridge Mezarlığı'nda yatıyordu. Daha hayattayken yaşayanların arasından çekip alınan, merhum Philip Fairlie'nin kızı, Percival Glyde'in eşi Laura, ablasının gözünde, benim gözümde hâlâ yaşıyor olabilirdi, ama bizim dışımızda herkes onu ölmüş biliyordu. Onu reddetmiş olan amcasının, onu tanıyamamış olan evdeki hizmetçilerin, servetini kocasına ve halasına

devretmiş olan yetkililerin, dolandırıcı bir kadının ve bir sahtekârlığın kurbanı olduğumu düşünen annem ve kız kardeşimin; herkesin gözünde ölüydü; toplumun gözünde, fikren ve yasal açıdan ölüydü o.

Ama yaşıyordu işte! Yoksulluk içinde, saklanarak da olsa yaşıyordu. Onun için savaşıyor ve onun yine yaşayanların arasındaki yerini almasını sağlayacak olan yoksul resim öğretmeniyle birlikte yaşıyordu.

Laura Fairlie yüzünü bana ilk gösterdiğinde Anne Catherick'in ona ne kadar benzediğini bilmem hiç kuşkulananmama yol açmadı mı? Ölümünü belgeleyen mezar taşının yanında peçesini kaldırdığı andan itibaren en ufak bir kuşku duymadım.

O gün güneş henüz batmadan ve kapısı onun yüzüne kapanmış olan ev görüş alanımızdan çıkmadan önce ikimiz de Limmeridge Malikânesi'nde birbirimizden ayrılırken ona söylediğim sözleri hatırladık; ben onları yineledim, o da doğruladı. "Gün gelir de tüm kalbim, ruhum ve gücümle size hissettiğim bağlılık sizi bir an için de olsa mutlu edebilirse ya da bir anlığına üzüntünüzü geçirebilirse bu zavallı öğretmeninizi hatırlar mısınız?" Daha yakın zamanda yaşanmış sıkıntılara ve korkulara dair pek az şey hatırlayan o, bu sözleri hatırladı ve bunları söylemiş olan adamın göğsüne zavallı başını masumca ve güvenle yasladı. Bana adımla hitap ettiği, "Bana her şeyi unutturmaya çalıştılar Walter, ama Marian'ı hatırlıyorum, seni de hatırlıyorum," dediği an ona kalbimi çoktan adanmış olan ben tüm yaşamımı da adadım ve ona adayabilecek bir hayatım olduğu için Tanrı'ya şükrettim. Evet! Vakit gelmişti. İnsanoğluna karanlıkta yol gösterip onu geleceğine ulaştıran el, beni binlerce mil uzaktan alıp benden çok daha güçlü arkadaşlarımın yanı başımda telef oldukları ormanlardan ve vahşi yerlerden geçirmiş, üç kez karşılaşım için de atlattığım ölüm tehlikesinden sonra bu vakti yaşamayı nasip etmişti. O böyle kimsesiz ve dışlanmışken, müthiş bir sınavdan geçip ne yazık ki değişmişken –güzelliği sönmüş, akı karışmıştı– toplumdaki, insanların arasındaki yerini yitirmişken, ona söz verdiğim bağlılığı bütün kalbimle ve ruhumla, var gücümle onun o çok sevgili ayaklarının altına serebilirdim artık. Başına gelen bu felaketten, dostsuz kalmasından dolayı sonunda artık benimdi! Ona ben destek olacak, onu ben koruyacak, ben bağıma basacak, ben iyileştirecektim. Ben sevecek, ben saygı gösterecektim; hem babası hem ağabeyi olacaktım. Unvan ve güce karşı umutsuz mücadelede, katmerli bir yalan ve kanıtlanmış bir başarıyla yapılan kavgada, itibarımı beş paralık etmek, tüm dostlarımı kaybetmek, kendimi ateşe atmak pahasına, her tehlikeyi göze alarak, her fedakârlığı yaparak onun hakkını ben koruyacaktım.

II

İçinde bulunduğum durumu anlattım; amaçlarımı açıkladım. Sırada Marian'ın ve Laura'nın hikâyeleri var.

İki hikâyeyi de (sık sık kesilen, sık sık mecburen karışan sözcüklerle aktaran) ilk ağızlardan duyduklarıma değil, bana ve hukuk danışmanıma yol göstermesi için bu anlatılanları esas alarak yazdığım kısa, açık, özellikle basitleştirilmiş özete

dayandıracağım. Böylece, arapsaçına dönmüş bu yumağın düğümleri en hızlı ve en mantıklı şekilde çözülmüş olacak.

Marian'ın hikâyesi, Blackwater Park'taki kâhya kadının hikâyesinin kaldığı yerden başlıyor.

*

Lady Glyde kocasının evinden ayrılınca kâhya kadın, Miss Halcombe'a onun hangi koşullarda gittiğini de anlatmış. Madam Fosco'nun, Lady Glyde'in Kont Fosco'nun evinde aniden öldüğünü bildiren mektubu aradan birkaç gün geçtikten sonra gelmiş. (Mrs. Michelson bunu bir yere not etmediği için tam olarak kaç gün geçtiğini bilemedi.) Mektupta tarih verilmemiş ve bu haberi Miss Halcombe'a hemen vermekle hanımın sağlığı iyice düzeline dek beklemek arasındaki seçim Mrs. Michelson'a bırakılmış.

Mrs. Michelson, ya mektubun geldiği gün ya da ertesi gün (kendi sağlığı da yerinde olmadığı için Blackwater Park'a gelmekte geciken) Mr. Dawson'a danıştıktan sonra onun öğüdüne uyarak ve onun yanındayken haberi vermiş. Burada, Lady Glyde'in ani ölüm haberinin ablasını nasıl etkilediğinin üzerinde durmaya gerek yok. Yola çıkabilecek kadar toparlanmasının üç haftadan fazla sürdüğünü söylemek yeterli olacaktır. Bu sürenin sonunda Miss Halcombe, Londra'ya gitmek üzere kâhya kadınla birlikte yola çıkmış. Birbirlerinden Londra'da ayrılmışlar; Mrs. Michelson ileride onunla bağlantıya geçmek ister diye daha önceden Miss Halcombe'a adresini bildirmiş.

Miss Halcombe, kâhya kadından ayrıldıktan sonra Mr. Gilmore Londra'da olmadığı için Mr. Kyrle'e danışmak üzere hemen onların yazıhanesine gitmiş. Mrs. Michelson dahil, herkesten gizlemek istediği bir şeyi, Lady Glyde'in söylenen ölüm şeklinden duyduğu kuşkuyu, Mr. Kyrle'la paylaşmış. Miss Halcombe'a hizmet etmeye can attığını daha önce kanıtlamış olan Mr. Kyrle, hemen böyle bir soruşturmanın hassas ve tehlikeli doğasının izin verdiği ölçüde araştırma yapmaya girişmiş.

İlerlemeden önce konunun bu bölümüne son noktayı koymak için Kont Fosco'nun, Miss Halcombe tarafından Lady Glyde'in ölümüyle ilgili henüz bilgi sahibi olmadığı bazı ayrıntıları araştırmak üzere görevlendirildiğini söyleyen Mr. Kyrle'e yardımcı olmak için elinden geleni yaptığını belirtmekte yarar var. Mr. Kyrle'in Doktor Goodricke'le ve iki hizmetçiyle bağlantıya geçmesi sağlanmış. Lady Glyde'in Blackwater Park'tan tam olarak hangi tarihte ayrıldığını saptamanın bir yolu olmadığı için, Doktor'la hizmetçilerin tanıklıkları ve Kont Fosco'yla karısının gönüllü ifadeleri Mr. Kyrle'i tatmin etmiş. Kız kardeşini kaybetmenin verdiği derin üzüntüyle Miss Halcombe'un ne yazık ki yanlış bir değerlendirme yaptığını sanmış ve ona mektup yazarak kendisine yazıhanede ima etmiş olduğu korkunç kuşkuda en ufak doğruluk payı olmadığını bildirmiş. Mr. Gilmore'un ortağının yürüttüğü soruşturma böylece sona ermiş.

Bu arada, Miss Halcombe Limmeridge Malikânesi'ne geri dönmüş, orada da bulabildiği her türlü yeni bilgiyi toplamış.

Mr. Fairlie yeğeninin ölüm haberini kız kardeşi, Madam Fosco'dan almış; bu mektupta da kesin tarihler belirtilmiyormuş. Mr. Fairlie, merhumun Limmeridge Mezarlığı'na, annesinin yanına gömülmesini öneren fikrini yerinde bulmuş. Kont Fosco

cenazeyi Cumberland'e getirmiş ve 30 Temmuz'da Limmeridge'te yapılan cenaze törenine katılmış. Bu törende yöre halkının tamamı da saygılarını göstermek için hazır bulunmuş. Ertesi gün (merhumun halası tarafından yazıldığı, daha sonra onayını almak üzere ağabeyi Mr. Fairlie'ye gösterildiği söylenen) yazı mezar taşının bir yüzüne kazılmış.

Cenaze töreninin yapıldığı gün ve ertesi gün Kont Fosco, Limmeridge Malikânesi'nde konuk edilmiş, ama Mr. Fairlie'nin isteği üzerine konukla ev sahibi hiç yüz yüze görüşmemişler. Yazışarak iletişim kurmuşlar, Kont Fosco Mr. Fairlie'ye yeğenin son hastalığı ve ölümüyle ilgili ayrıntıları bu yolla bildirmiş. Bu amaçla yazılan mektup daha önce verilmiş olan bilgilere yenilerini eklemiyormuş, ama ekteki bir paragraf hayli dikkat çekiciymiş. Bu paragraf Anne Catherick'le ilgiliymiş.

İlk önce, Mr. Fairlie'ye (hakkındaki bilgileri Limmeridge'e geldiğinde Miss Halcombe'dan alabileceği) Anne Catherick'in Blackwater Park yakınlarında bulunup yakalandığını ve yine daha önce ellerinden kaçtığı kişilerin gözetimine teslim edildiğini bildirişormuş.

Bu, paragrafın ilk bölümüymüş. İkinci bölüm, Anne Catherick'in akıl sağlığının gözetimden uzak kaldığı süre boyunca kötüye gittiği ve önceden beri Sir Percival Glyde'a duymuş olduğu delice nefret ve güvensizliğin şekil değiştirerek sürdüğü konusunda Mr. Fairlie'yi uyarıyormuş. Talihsiz kadının Sir Percival'la ilgili son saplantısı onu rahatsız edip üzme ve diğer hastalarla hemşirelerin gözünde saygınlığını artırmak amacıyla Sir Percival'ın ölmüş karısının kişiliğine bürünmekmiş; Lady Glyde'in yerine geçmeyi belli ki onunla gizlice bir araya geldiği bir buluşma sırasında birbirlerine ne kadar benzediklerini fark ettiğinde aklına koymuş. Tımarhaneden ikinci kez kaçmayı başarması neredeyse olanaksızmış, ama belki merhumun akrabalarının canını sıkacak mektuplar yollamanın bir yolunu bulabilirmiş; Kont, Mr. Fairlie'yi böyle bir durumda hazırlıklı olması için önceden uyarıyormuş.

Bu paragraf, Limmeridge'e geldiğinde Miss Halcombe'a da gösterilmiş. Lady Glyde'in üzerindeki giysiler ve amcasının evine götürmüş olduğu eşya da kendisine teslim edilmiş. Madam Fosco bunları özenle toplayıp Cumberland'e göndermiş.

Miss Halcombe, eylül başlarında Limmeridge'e vardığında durum buymuş.

Kısa süre sonra zaten zayıflamış olan bünyesi çektiği derin üzüntüye daha fazla dayanamamış, Miss Halcombe hastalığının nüksetmesi üzerine yatağa düşmüş. Bir ay sonra gücünü tekrar topladığında kız kardeşinin ölümüyle ilgili kuşkuları hâlâ devam ediyormuş. Bu arada Sir Percival'dan hiç haber almamış, ama Madam Fosco ona mektup yazarak kendisinin ve kocasının onu içtenlikle merak ettiklerini söylemiş. Miss Halcombe, bu mektupları yanıtlamak yerine adam tutup St. John's Wood'daki evi ve bu evde yaşayanları gözetletmiş.

Kuşku uyandıran hiçbir şey görülmemiş. Miss Halcombe'un Mrs. Rubelle konusunda gizlice yaptığı araştırmalar da aynı şekilde sonuç vermiş. Mrs. Rubelle, kocasıyla birlikte altı ay önce Londra'ya gelmiş. Karıkoca Lyons'tan gelmişler ve Leicester Meydanı yakınında 1851 Dünya Fuarı'nı²³ gezmek için şehre akın etmesi beklenen yabancılara pansiyon olarak kiralayacakları bir ev tutmuşlar. Mahallede onlar için kötü bir şey söyleyen olmamış. Sessiz insanlarmış; şimdiye dek kendi yağlarıyla kavrulup yaşamışlar. Miss Halcombe'un yaptığı son araştırma da Sir Percival Glyde'la ilgiliymiş. Sir Percival

Paris'e yerleşmiş; orada İngiliz ve Fransızlardan oluşan küçük bir arkadaş topluluğu içinde sessiz sakin bir hayat sürüyormuş.

Ne yöne dönse bir çıkış yolu bulamayan, ama içi hâlâ rahat etmeyen Miss Halcombe bundan sonra, Anne Catherick'in o sırada ikinci kez kapatıldığını sandığı tımarhaneye gitmeye karar vermiş. Daha önceleri de bu kadını çok merak ediyormuş, ama şimdi iyice meraklanmış; öncelikle Anne Catherick'in gerçekten de kendisini Lady Glyde olarak tanıtır tanıtmadığından emin olmak istiyormuş, ikinci olarak da (bu doğruysa) zavallılığın böyle bir numaraya neden başvurduğunu anlamak.

Kont Fosco'nun Mr. Fairlie'ye yazdığı mektupta tımarhanenin adresi verilmemiş olsa da bu önemli eksiklik Miss Halcombe'un işini zorlaştırmamış. Mr. Hartright, Limmeridge'te Anne Catherick'le görüştüğü zaman kadın ona tımarhanenin nerede olduğunu söylemiş; Miss Halcombe da bu görüşmenin bütün ayrıntılarıyla birlikte bu adresi de günlüğüne Mr. Hartright'in ağzından çıktığı şekliyle not etmiş. Bu sayede, günlüğünü karıştırıp bu adresi bulup çıkarmış; bir tür kimlik olarak işine yarayacağını düşünerek yanına Kont'un Mr. Fairlie'ye yazmış olduğu mektubu da alarak 11 Ekim'de tek başına tımarhanenin yolunu tutmuş.

O geceyi Londra'da geçirmiş. Niyeti Lady Glyde'in eski dadısının yanında kalmakmış, ama kaybettiği manevi kızının en yakın ve en sevgili dostunu karşısında görünce Mrs. Vesey'nin yaşadığı sarsıntı o kadar üzücüymüş ki, Miss Halcombe onun yanında kalmaktan vazgeçip Mrs. Vesey'nin evli kız kardeşinin tavsiye ettiği, yakınlardaki derli toplu bir pansiyonda kalmış. Ertesi gün de Londra'dan çok uzakta olmayan, şehrin kuzeyine düşen tımarhaneye gitmiş.

Onu hemen müdürün odasına götürmüşler.

İlk başta, müdür onu hastasıyla kesinlikle görüştürmek istememiş. Ama Miss Halcombe ona Kont Fosco'nun mektubundaki notu gösterince, kendisinin hem orada adı geçen "Miss Halcombe" hem de merhum Lady Glyde'in yakın akrabası olduğunu; bu yüzden de, rahmetli kız kardeşi olduğunu iddia eden Anne Catherick'in bu saplantısının boyutunu ailevi nedenlerden dolayı merak ettiğini söyleyince adamın tavrı değişmiş ve karşı çıkmaktan vazgeçmiş. Bu durumda karşı çıkmakta diretmesinin yalnızca saygısızlık olmakla kalmayacağını, müdürü olduğu kurumun saygın yabancılar tarafından denetlenmeyi kaldıramayacağı anlamına geleceğini de düşünmüş olmalı.

Miss Halcombe, tımarhane müdürünün Sir Percival'ın ve Kont'un sırrından haberi olmadığını izlenimini edinmiş. Adamın, onun hastayı görmesine razı olması bunun ilk kanıtıymış; bir suç ortağının söylemeyeceği itiraflarda bulunması ise kesinlikle diğer bir kanıtmış.

Örneğin, Miss Halcombe'la konuşurken Kont Fosco'nun Anne Catherick'i gereken bütün belgelerle birlikte kendisine 27 Temmuz'da teslim ettiğini söylemiş; Kont'un yanında Sir Percival tarafından yazılan bir açıklama ve talimat mektubu da varmış. Müdür hastasını tekrar kabul ettiğinde onda bazı tuhaf değişiklikler görmüş. Akli rahatsızlığı olan kişilerde böyle değişiklikler olması kuşkusuz ilk kez karşılaştığı bir durum değilmiş. Akli dengesi yerinde olmayan insanların ruh hallerinde olduğu gibi dış görünüşlerinde de zaman zaman farklılık görülebilirmiş; akli dengelerindeki iyileşme ya da kötüleşme dış görünüşlerindedeymiş değişikliklere yol açarmış. Müdür bunu hesaba katmış; aynı zamanda

hastanın saplantısındaki değişikliğin onun halini tavrını da kesinlikle değiştirmiş olacağını da hesaba katmış. Ama yine de bazen hastasının kaçmadan önceki haliyle geri getirildikten sonraki hali arasındaki fark onu şaşırtıyormuş. Bu fark anlatılamayacak kadar ufakmış. Hastanın boyunun, vücut şeklinin, ten renginin, saç ve göz renginin ya da yüzünün genel ifadesinin değişmiş olduğunu söyleyemezmiş elbette: Bu değişikliği görmekten çok hissediyormuş. Kısaca, ilk günden beri bir bulmaca gibi olan bu hastanın durumuna şimdi yeni bir karışıklık daha eklenmiş.

Bu konuşmanın Miss Halcombe'u, yaşayacaklarına biraz olsun bile hazırladığı söylenemez. Ama yine de onu çok etkilemiş. O kadar sınırlarını bozmuş ki kendini toplayıp müdürün peşinden hastaların olduğu bölüme gidebilmesi için hayli zaman geçmesi gerekmiş.

Hastabakıcılara sorarak Anne Catherick olduğuna inanılan kadının tımarhanenin bahçesinde yürüyüş yaptığını öğrenmişler. Hemşirelerden biri Miss Halcombe'u hastanın yanına götürmeye gönüllü olmuş; müdürün orada kalıp ilgilenmesi gereken bir durum çıkınca adam birkaç dakika sonra bahçede konuşma katılacağını söylemiş.

Hemşire Miss Halcombe'u bahçenin uzak, bakımlı bir köşesine götürmüş; biraz çevresine bakındıktan sonra iki yanı fundalık bir çim yola sapmış. Bu yolun yarısına geldiklerinde iki kadının ağır ağır onlara doğru yürüdüklerini görmüşler. Hemşire onları gösterip, "İşte Anne Catherick, hanımefendi," demiş. "Yanıdaki de özel hemşiresi. Hemşire sormak istediğiniz bütün sorulara yanıt verecektir." Bunları söyledikten sonra işine geri dönmüş.

Miss Halcombe iki kadına, iki kadın da Miss Halcombe'a doğru yürümeye devam etmişler. Aralarında on-on beş adım kaldığında iki kadından biri bir an durmuş, merakla karşıdan gelen bu yabancı hanıma bakmış ve hemşirenin elinden kurtulup Miss Halcombe'un kollarına atılmış. Miss Halcombe da o anda kız kardeşini, bu yaşayan ölüyü tanımış.

Neyse ki o anda orada hemşireden başka kimse yokmuş da sonradan aldıkları önlemler işe yaramış. Hemşire genç bir kadıymış ve ilk başta o kadar şaşırmış ki araya girememiş. Kendini toplayıp araya girdiğindeyse keşfettiği şey karşısında tüm gücüyle aklına sahip olmaya çalışırken fenalaşan Miss Halcombe'la ilgilenmesi gerekmiş. Miss Halcombe birkaç dakika temiz havada ve gölgede bekledikten sonra doğal enerjisi ve cesareti sayesinde talihsiz kız kardeşinin hatırına kendini biraz toplayabilmiş.

Miss Halcombe hemşireden, onun gözünün önünden ayrılmamaları koşuluyla hastayla tek başına görüşmek için izin almış. Soru soracak zaman yokmuş, Miss Halcombe, talihsiz kardeşinin aklına kendisine hâkim olması gerektiğini sokacak ve öyle yaparsa onu hemen kurtaracağına söz verecek zamanı ancak bulabilmiş. Ablasının talimatlarına uyarak tımarhaneden kaçabileceğini öğrenmek Lady Glyde'ı yatıştırmaya, onun kendisinden bekleneni anlamasına yetmiş. Bundan sonra Miss Halcombe hemşireye dönmüş; o sırada yanında olan paranın tamamını (üç İngiliz altını) onun cebine sıkıştırmış ve onunla ne zaman, nerede baş başa konuşabileceklerini sormuş.

Kadın ilk başta şaşırmış ve ona güvenememiş. Ama Miss Halcombe ona yalnızca o anda allak bullak olduğu için sormadığı bazı sorular soracağını, ondan görevini kötüye kullanmasını gerektirecek bir şey istemeyeceğini söyleyince parayı almış ve ertesi gün saat

üçte görüşebileceklerini söylemiş. Hastalar yemeklerini bitirdikten sonra, o saatlerde yarım saat kadar kaçabilir ve Miss Halcombe'la ıssız bir yerde, tımarhanenin kuzeydeki yüksek duvarının öbür tarafında buluşabilirmiş. Tam Miss Halcombe bunu kabul edip kız kardeşinin kulağına ertesi gün kendisinden haber alacağını fısıldamış ki, tımarhane müdürü yanlarına gelmiş. Konuşunun heyecanını o da fark etmiş; Miss Halcombe da durumunu Anne Catherick'le yaptığı görüşmenin başta onu biraz tedirgin ettiğini söyleyerek açıklamış. Sonra da ilk fırsatta, yani talihsiz kardeşinin yanından ayrılacak cesareti toplar toplamaz oradan ayrılmış.

Miss Halcombe fırsat bulduğunda biraz düşününce Lady Glyde'in kimliğini saptayıp onu oradan yasal yollarla kurtarmayı başaracak olsa bile bunun, kız kardeşinin, içine düştüğü durum yüzünden şimdiden zarar görmüş olan akıl sağlığı için son derece tehlikeli olacak kadar uzun süreceğini fark etmiş. Miss Halcombe Londra'ya vardığında kız kardeşini hemşire aracılığıyla tımarhaneden kaçırmaya çoktan karar vermiş.

Hemen borsa simsarına başvurmuş ve sahip olduğu ufak yatırımın bütün fonlarını satarak yedi yüz pounda yakın bir para elde etmiş. Ertesi gün kız kardeşinin serbest kalması için gerekirse son kuruşunu harcamaya kararlı olarak bütün parasını yanına alıp tımarhane duvarının dışındaki randevusuna gitmiş.

Hemşire oradaymış. Miss Halcombe önce çeşitli sorular sorarak konuya temkinli yaklaşmış. Diğer ayrıntıların yanı sıra daha önceleri asıl Anne Catherick'ten sorumlu olan hemşirenin (suçu olmamasına rağmen) hastanın kaçıışından sorumlu tutulduğunu ve bu nedenle işini kaybettiğini öğrenmiş. O sırada ona bunu anlatan hemşireye de Anne Catherick sandıkları kişi bir daha kaçacak olursa onun da aynı bedeli ödeyeceği söylenmiş; dahası hemşirenin bu kez işini kaybetmek istememek için özel bir nedeni de varmış. Nişanlıymış ve yakında evlenecekmiş. O ve kocası iş kurabilmek için birlikte iki yüz-üç yüz pound biriktirmeyi bekliyorlarmış. Hemşirenin maaşı iyiymiş, iyice kemer sıkacak olursa iki yıl içinde kendi payına düşen katkıyı yapmayı başarabilirmiş.

Miss Halcombe bunu duyunca konuya girmiş. Anne Catherick sandıkları kişinin kendisinin çok yakın akrabası olduğunu; tımarhaneye büyük bir hata sonucu kapatıldığını ve onların birbirlerine kavuşmalarına yardım ederek hemşirenin hem iyilik etmiş hem de Hıristiyanlık görevini yerine getirmiş olacağını söylemiş. Hemşireye hiç karşı çıkacak zaman vermeden de her biri yüz poundluk dört banknotu cebinden çıkarıp göze alacağı tehlikenin ve işini kaybedecek olmasının karşılığında kadına teklif etmiş.

Hemşire kuşku ve şaşkınlık içinde duraksamış. Miss Halcombe iyice üstelemiş.

"İyilik etmiş olacaksınız," diye yinelemiş Miss Halcombe. "Dünyanın en incinmiş ve en talihsiz kadınına yardım etmiş olacaksınız. İşte ödül olarak evlenmek için sizin biriktirmeniz gereken para. Onu bana sağ salim getirin, ben de bu dört yüz poundu size teslim edeyim."

"Parayı nereden bulduğumu sorduğunda nişanlıma gösterebileceğim bir mektup yazar mısınız?" diye sormuş kadın.

"Mektubu da yanımda getiririm, yazılmış ve imzalanmış olarak," diye yanıtlamış Miss Halcombe.

"Öyleyse tamam," demiş hemşire.

"Ne zaman?"

“Yarın.”

Miss Halcombe’un ertesi gün gelip ağaçların arasında, gözlerden uzak bir yerde beklemesini, ama her zaman kuzeydeki duvarın altındaki bu ıssız noktaya yakın olmasını çabucak kararlaştırmışlar. Temkinli davranıp duruma göre hareket etmek zorunda olduğu için hemşire ne zaman geleceğini söyleyememiş. Bu şekilde anlaşarak ayrılmışlar.

Ertesi sabah saat daha on olmadan Miss Halcombe söz verdiği mektup ve söz verdiği parayla birlikte yerini almış. Bir buçuk saatten fazla beklemiş. Bu sürenin sonunda hemşire, Lady Glyde’ı kolundan tutarak duvarın köşesini dönmüş. Miss Halcombe buluştukları anda parayla mektubu hemşirenin eline sıkıştırmış, böylece kardeşler yine birbirlerine kavuşmuşlar.

Hemşire son derece tedbirli davranıp Lady Glyde’a kendi şapkasını, peçesini ve şalını vermiş. Miss Halcombe, kardeşinin kaçtığı anlaşıldığı zaman hemşirenin aramayı yanlış yönlendirmesini sağlayacak bir yol önerdikten sonra kadını daha fazla alıkoymamış. Kadın tımarhaneye geri döndüğünde diğer hemşirelerin duyabileceği şekilde Anne Catherick’in son zamanlarda Londra’yla Hampshire arasındaki mesafeyi öğrenmeye çalıştığını söyleyecek; hastanın yokluğunun anlaşılmasının kaçınılmaz olduğu son dakikaya kadar bekleyecek; sonra da Anne’in kaçmış olduğunu haber verecekmiş. Tımarhane müdürüne hastanın güya Hampshire hakkında sorular sorduğu söylenince o da hastasının, kendisini Lady Glyde sanmasının da etkisiyle Blackwater Park’a döndüğüne inanacak ve ilk aramalar da büyük olasılıkla oraya yönelecekmiş.

Hemşire bu planı uygulamayı kabul etmiş, bu öneri onun tımarhanede kalmasını; dolayısıyla da suçsuz görünmesini sağlayacağı ve başına işini kaybetmekten daha kötü bir şey gelmesini engelleyeceği için de kabul etmeye dünden razıymış zaten. Hemen tımarhaneye dönmüş; Miss Halcombe da hiç zaman kaybetmeden kardeşini Londra’ya götürmüştü. Aynı gün Carlisle’a giden trene binip kazasız belasız, hiçbir güçlük çekmeden o akşam Limmeridge’e varmışlar.

Yolculuklarının ikinci bölümünde vagona onlardan başka kimse yokmuş; Miss Halcombe bu sayede belleği zayıflamış ve aklı karışmış kardeşinin geçmişe dair hatırlayabildiklerini öğrenmiş. Bu korkunç tuzak hakkında bu yolla edindiği bilgiler ne yazık ki bölük pörçük, tutarsız ve birbirinden kopukmuş. Yarım yamalak anlatılmış olsalar da, ertesi gün Limmeridge Malikânesi’nde yaşananları anlattıktan sonra son bulacak olan bu açıklayıcı metne bunları kaydetmek gerekiyor.

Lady Glyde’in, Blackwater Park’tan ayrılmasından sonra gelişen olaylara dair hatırladıkları Londra’daki Waterloo Tren İstasyonu’na varışıyla başlıyormuş. Yola çıkış tarihini not etmeyi ihmal etmiş. Bu tarihi, ondan ya da Mrs. Michelson’dan öğrenmekten umudu kesmek gerekiyordu.

Tren peronda durduğunda Lady Glyde, Kont Fosco’yu karşısında bulmuş. Kont Fosco daha kapı açıldığında oradaymış. Tren görülmemiş derecede kalabalık olduğu için bavulunu bulmak hayli güç olmuş. Kont’un yanında getirdiği bir adam Lady Glyde’in bavulunu bulmuş. Üzerinde Lady Glyde’in adı yazıyormuş. Lady Glyde, Kont’la birlikte o sırada nasıl bir araba olduğuna dikkat etmediği bir araca binip yola çıkmış.

İstasyondan ayrıldıktan sonra Lady Glyde’in sorduğu ilk soru Miss Halcombe

hakkındaymış. Kont, sonradan düşünüp birkaç gün dinlenmeden bu kadar uzun bir yolculuk yapmasının Miss Halcombe için sakıncalı olabileceğinden korktuğu için onun henüz Cumberland'e gitmediğini söylemiş.

Bundan sonra Lady Glyde ablasının Kont'un evinde kalıp kalmadığını sormuş. Kont'un bu soruya ne yanıt verdiğini pek hatırlayamıyormuş; tek hatırladığı Kont'un onu ablasının yanına götürdüğünü söylediğiymiş. Lady Glyde Londra'yı o kadar az tanıyormuş ki, hangi caddelerden geçtiklerini bilemiyormuş. Ama caddelerden hiç ayrılmamışlar ve bahçeli, ağaçlıklı yerlerden hiç geçmemişler. Araba, mağazalar ve resmî binalarla çevrili kalabalık bir meydanın arkasındaki küçük bir sokakta durmuş. Lady Glyde'in, doğru hatırladığına emin olduğu, bu anlattıklarına bakılacak olursa Kont Fosco onu St. John's Wood'un banliyösündeki kendi evine götürmemiş.

Eve girmişler ve üst kata çıkıp ya birinci ya ikinci kattaki bir arka odaya geçmişler. Lady Glyde'in eşyası dikkatle içeri alınmış. Kapıyı bir hizmetçi kız açmış; sakallı bir adam, görünüşüne bakılırsa bir yabancıymış, onları holde karşılamış ve son derece nazik bir tavırla üst kata çıkarmış. Lady Glyde'in soruları üzerine Kont, Miss Halcombe'un orada olduğunu ve kardeşinin geldiğinin ona hemen bildirileceğini söylemiş. Daha sonra Kont ve yabancı adam dışarı çıkıp Lady Glyde'ı odada yalnız bırakmışlar. Burası, kötü döşenmiş ve evlerin arkalarına bakan bir oturma odasıymış.

Olağanüstü sessiz bir yermiş; merdivenden hiç ayak sesi gelmiyormuş, yalnızca alttaki odadan tekdüze erkek sesleri geliyormuş. Aradan çok geçmeden Kont dönmüş ve Miss Halcombe'un dinlenmekte olduğunu, bir süre rahatsız edilemeyeceğini söylemiş. Yanında bir arkadaşı olarak tanıttığı (İngiliz) bir beyefendi varmış.

Lady Glyde'in hatırladığı kadarıyla Kont, isim vermeden yaptığı bu tuhaf tanıştırmadan sonra onu bu yabancıyla yalnız bırakmış. Adam son derece terbiyeliymiş, ama Lady Glyde'a kendisiyle ilgili bazı tuhaf sorular sorarak, bu soruları sorarken de ona tuhaf tuhaf bakarak onu şaşırtıp kafasını karıştırmış. Odada kısa bir süre kaldıktan sonra çıkmış; bir iki dakika sonra (yine İngiliz olan) başka bir yabancı adam gelmiş. Bu adam da kendisini Kont Fosco'nun arkadaşı olarak tanıtmış ve o da Lady Glyde'a tuhaf tuhaf bakıp tuhaf sorular sormuş, Lady Glyde'in hatırlayabildiği kadarıyla ona hiç adıyla hitap etmemiş ve o da ilk adam gibi kısa süre sonra odadan çıkmış. Lady Glyde artık kendisi için o kadar korkmuş, ablası için o kadar kaygılanmış ki tekrar aşağı inip evde gördüğü tek kadına, kapıyı açan hizmetçi kıza sığınıp ondan yardım istemeyi düşünmüş.

Tam oturduğu yerden kalkarken Kont odaya dönmüş.

Lady Glyde, Kont'u görür görmez ablasıyla görüşmek için daha ne kadar bekleyeceğini sormuş. Kont ilk başta kaçamak bir yanıt vermiş, ama üstüne gidilince istemeye istemeye Miss Halcombe'un hiç de o âna kadar söylediği gibi iyi olmadığını bildirmiş. Bu yanıtı verirken ses tonu ve tavrı Miss Halcombe'u o kadar telaşlandırmış, daha doğrusu iki yabancıнын yanında hissettiği huzursuzluğu o kadar artırmış ki aniden fenalaşmış ve bir bardak su istemek zorunda kalmış. Kont kapıdan seslenip su ve naneruhu istemiş. Sakallı ve yabancı görünümlü adam her ikisini de getirmiş. Lady Glyde'in içtiği suyun öyle tuhaf bir tadı varmış ki onu içince daha da fenalaşmış ve hemen Kont Fosco'nun elinden naneruhu şişesini alıp koklamış. Koklar koklamaz da başı dönmüş. Şişeyi, elinden düşmek üzereyken Kont kapmış; Lady Glyde'in hatırlayabildiği

son şey Kont'un şışeyi tekrar onun burnuna tuttuğu olmuş.

Bu noktadan sonra Lady Glyde'in hatırlayabildikleri karışık, kopuk kopuk ve tutarsız bir hal almış.

Ona bakılacak olursa o akşam kendine gelmiş, evden çıkmış ve (daha önceden, Blackwater Park'tayken karar verdiği gibi) Mrs. Vesey'nin evine gitmiş, orada çay içmiş ve geceyi Mrs. Vesey'nin evinde geçirmiş. Kont Fosco'nun onu götürdüğü evden ne zaman, nasıl ve kiminle birlikte ayrıldığını hiç hatırlamıyormuş. Ama ısrarla Mrs. Vesey'ye gittiğini, dahası soyunmasına ve yatağa yatmasına Mrs. Rubelle'in yardım ettiğini söylüyormuş! Mrs. Vesey'yle ne konuştuğunu, orada başka kimlerin olduğunu ya da Mrs. Rubelle'in orada ne işi olduğunu hatırlamıyormuş.

Ertesi sabah olanlara dair hatırladıkları ise daha da silik ve güvenilmezmiş.

Kont Fosco ve Mrs. Rubelle'le birlikte arabaya binip gittiklerini hayal meyal hatırlıyormuş. Ama Mrs. Vesey'nin evinden ne zaman ve niçin ayrıldığını hatırlamıyormuş, arabanın ne yöne gittiğini, nerede durduğunu ya da tüm bu süre boyunca Kont'un ve Mrs. Rubelle'in ona eşlik edip etmediklerini de. Hikâyenin burasında koca bir boşluk varmış. Hiç tanımadığı kadınların çevresini sardığı tuhaf bir yerde birdenbire kendine geldiğinde ne olup bittiğine dair en ufak fikri yokmuş.

Burası tımarhaneymiş. Burada ilk önce ona Anne Catherick dediklerini fark etmiş, sonra da tuzağın son basamağı olarak üzerinde Anne Catherick'in giysileri olduğunu kendi gözleriyle görmüş. Tımarhanedeki ilk gecesinde hemşire iç çamaşırlarını çıkarırken ona her birinin üstündeki işaretleri göstermiş ve hiç de aksi ya da sert olmayan bir sesle, "Kendi giysilerinin üstündeki ada bak da artık Lady Glyde olduğunu söyleyip bizleri üzme. Lady Glyde öldü ve gömüldü; sen yaşıyorsun ve gücün kuvvetin yerinde. Bak şu çamaşırlarına! İşte hepsinde yazıyor, sakladığımız eski eşyanda da yazıyor, açık seçik yazılmış işte: Anne Catherick!" demiş. Gerçekten de Limmeridge'e vardıkları gece Miss Halcombe kardeşinin giydiği çamaşırları incelediğinde üzerlerinde Anne Catherick yazılı olduğunu görmüş.

Cumberland'e giderlerken Miss Halcombe'un kardeşinden öğrenebildikleri, hepsi kuşkulu, çoğu çelişkili olmakla birlikte bu kadarmış. Lady Glyde'in başına gelenleri hatırlamaya dayanamayacağı açıkça ortada olduğundan Miss Halcombe ona tımarhanede başından geçenlerle ilgili sorular sormaktan kaçınmış. Tımarhane müdürünün kendiliğinden verdiği bilgiden onun oraya 27 Temmuz'da yatırıldığı biliniyormuş. O tarihten 15 Ekim'e (kurtulduğu güne) kadar geçen süre boyunca orada zorla tutulmuş; ısrarla Anne Catherick olduğu iddia edilmiş, ilk andan itibaren akıl sağlığının yerinde olmadığına inanılmış. Onun kadar hassas; onun kadar ince yaratılışı olmayanların bile bu koşullarda zarar göreceğine hiç kuşku yoktur. Bunları yaşayan hiç kimsenin yaşadıklarından etkilenmemesi mümkün değildir.

15 Ekim akşamı Limmeridge'e varan Miss Halcombe, ne olur ne olmaz diye Lady Glyde'in kimliğini açıklamak için ertesi güne kadar beklemeye karar vermiş.

Sabah ilk iş olarak Mr. Fairlie'nin odasına gitmiş ve olabildiğince temkinli davranıp onu önceden hazırlayarak olanları anlatmış. Mr. Fairlie ilk şaşkınlığını ve dehşetini atlattıktan sonra Miss Halcombe'a öfkeyle Anne Catherick'in oyununa geldiğini söylemiş. Ona Kont Fosco'nun mektubunu, kendisinin ona Anne'le merhum yeğeni arasındaki

benzerlik hakkında söylediklerini hatırlatmış, evine getirilmiş olmasını bile utanç ve hakaret olarak kabul ettiği deli bir kadını bir an bile görmeyi kesinlikle reddetmiş.

Miss Halcombe odadan çıkmış, öfkesi biraz yatışana dek beklemiş, Mr. Fairlie'nin yeğenini bir yabancı gibi kapı dışarı etmeden önce insanlık adına onu bir kere görmesi gerektiğine karar vermiş, bunun üzerine önceden haber vermeden Lady Glyde'ı onun odasına götürmüştü. Kapıdaki uşağa onları odaya sokmaması söylenmiş, ama Miss Halcombe onu dinlememiş ve kardeşini elinden tuttuğu gibi Mr. Fairlie'nin önüne getirmiş.

Bundan sonraki sahne, yalnızca birkaç dakika sürmüş olsa da anlatılmayacak kadar üzücüymüş, Miss Halcombe bunu anlatmak istemedi. Mr. Fairlie'nin odaya getirilen kadını kesinlikle tanımadığını; kadının yüzünde ya da tavrında, yeğeninin Limmeridge Mezarlığı'nda yattığından bir an bile kuşku duymasına yol açacak hiçbir şey görmediğini ve o kadın gün sona ermeden evden çıkarılmazsa polise başvuracağını söylediğini ifade etmekle yetinelim.

Ne kadar bencil, miskin ve duygusuz olursa olsun Mr. Fairlie'nin, ağabeyinin kızını tanımasına karşın açıkça reddedecek kadar alçak olması mümkün değildi. Miss Halcombe, Mr. Fairlie'nin, önyargılı ve dehşet içinde olduğu için basiretinin bağlandığını düşünmüş ve olanları bu şekilde yorumlamış. Ama sonra hizmetçileri de bu sınavdan geçirip onların da karşılardaki hanımın gerçekten Lady Glyde mi, yoksa ona çok benzediğini hepsinin duymuş olduğu Anne Catherick mi olduğundan emin olmadıklarını görünce, tımarhanede kapalı kalmasının sonucunda kardeşinin yüzünde ve halinde meydana gelen değişikliklerin sanıldığından da ciddi olduğu hazin gerçeğini kabul etmek zorunda kalmış. Onun öldüğünü iddia eden o aşağılık yalan, doğduğu evde ve birlikte yaşadığı insanların önünde bile gerçeklerin ortaya çıkmasına engel oluyormuş.

Bu kadar ciddi olmayan bir durumda, umutsuzluğa kapılmayıp denemeye devam edilebilirmiş.

Örneğin, o sırada Limmeridge'te olmayan ve iki gün içinde dönmesi beklenen hizmetçi Fanny, hanımıyla sürekli bir arada bulunduğu ve ona diğer hizmetçilerden çok daha yürekten bağlı olduğundan onu tanıyabilirmiş. Lady Glyde'ı, sağlığı biraz düzeline, aklını biraz toplayana kadar evde ya da köyde saklamak da düşünülebilirmiş. Aklını topladıktan sonra geçmişteki insanlara ve olaylara dair bir sahtekârın anlatamayacağı kadar kesin ve doğru şeyler anlatabilir ve dış görünüşüyle kanıtlayamadığı kimliğini daha sonra bu şekilde kanıtlayabilirmiş.

Ama özgürlüğünü hangi koşullarda kazandığı hesaba katılırsa bu tür çarelere başvurmanın bir yararı olmayacağı ortaya çıkıyormuş. Tımarhanedekilerin o an için Hampshire'a yönelmiş olan arayışları hiç kuşkusuz Cumberland yönüne çevrilecekmiş. Kaçağın peşine düşmekle görevlendirilmiş kişiler birkaç saat içinde Limmeridge Malikânesi'nde olabilirler ve Mr. Fairlie'nin içinde bulunduğu bu ruh haliyle nüfuzunu ve itibarını kullanarak onlara hemen yardım etmesi beklenebilirmiş. Lady Glyde'ın güvenliği için Miss Halcombe'un almak zorunda kaldığı en basit önlem, kardeşinin hakkını savunmaktan vazgeçip onu kendisi için en tehlikeli yerden, kendi yöresinden bir an önce uzaklaştırmak olmuş.

Bu durumda ilk yapılacak en akıllıca şey Londra'ya dönmekmiş. Büyük şehirde

izlerini çabucak ve en iyi şekilde kaybettirebilirlermiş. Yapacakları hiçbir hazırlık ya da kimseye edilecek vedaları yokmuş. O unutulmaz 16 Ekim günü öğleden sonra Miss Halcombe kardeşini son bir çaba göstermeye ikna etmiş ve ikisi, onları uğurlayan kimse olmadan, Limmeridge Malikânesi'ne sonsuza dek veda ederek tek başlarına yeni bir hayata atılmışlar.

Lady Glyde annesinin mezarını son kez görmek üzere geri dönmeleri için ısrar ettiğinde mezarlığın arkasındaki tepeyi geçmişlermiş. Miss Halcombe onu vazgeçirmeye çalışmış ama başaramamış. Lady Glyde ayak diriyormuş. Donuk bakışlı gözleri birdenbire peçesinin altında alev alev yanmaya başlamış; parmakları o âna dek gevşekçe tuttıkları o dost kolu gitgide daha sıkı kavramış. Onların geri dönmelerine neden olanın Tanrı'nın eli olduğuna ve o korkunç anda bunu görmesi için de en masum ve en hassas kulunu seçtiğine tüm kalbimle inanıyorum.

Geri dönüp mezarlığa doğru yürümeye başlamışlar ve böylece üçümüzün geleceğini belirlemişler.

III

Geçmişte olanlar bunlardı, o zaman bildiğimiz kadarıyla bunlardı.

Bunları duyduktan sonra iki sonuca vardım. Her şeyden önce, hazırlanan komplonun ne olduğunu; karmaşık ve cüretkâr bir suçun cezasız kalması için nasıl fırsat kollandığını ve neler yapıldığını anlamıştım. Bütün ayrıntıları hâlâ bilmiyor olsam da Beyazlı Kadın'la Lady Glyde arasındaki benzerliğin aşağılık bir amaç için kullanılmış olduğuna hiç kuşku yoktu. Anne Catherick'in Kont Fosco'nun evinde Lady Glyde olarak tanıtıldığı; Lady Glyde'in tımarhanede, ölen kadının yerini aldığı, bu yer değiştirmenin masum insanları (Doktor'u ve iki hizmetçiyi kesinlikle, tımarhanenin müdürünü de büyük olasılıkla) suça ortak ettiği gün gibi ortadaydı.

Vardığım ilk sonuç kaçınılmaz olarak ikincisini getirdi. Kont Fosco ve Sir Percival Glyde'in üçümüze merhamet göstermeleri beklenemezdi. Komplonun başarıya ulaşması bu iki adama otuz bin poundluk bir kazanç sağlamıştı; birine yirmi bin, diğerine de karısı yoluyla on bin pound. Kurdukları komplonun açığa çıkmasını istememeleri için başka nedenlerin yanı sıra böyle bir nedenleri de vardı ve kurbanlarının nerede saklandığını bulmak, onu dünyada sahip olduğu iki dosttan, Marian Halcombe'dan ve benden ayırmak için her taşın altına bakacak, her fedakârlığı yapacak; her yola başvuracaklardı.

Saklanacağımız yeri seçerken işte bu ciddi tehlikeyi, her gün, her saat bize daha da yaklaşacak olan bu tehlikeyi göz önünde bulundurdum. Londra'nın en doğusunda, sokaklarda boş boş dolaşıp çevresine bakan insanların en az olduğu bir yeri seçtim. Yoksul ve kalabalık bir mahalleyi tercih ettim, çünkü çevredeki insanlar ne kadar zorlu bir hayat mücadelesi veriyorlarsa aralarına katılan yabancıları fark edecek zamanları da o kadar azdır. Aradığım özellikler bunlardı, ama bu bölge bize başka ve daha az önemli sayılmayacak bir yarar daha sağlıyordu. Geçimimizi el işçiliğimle kazanabilir ve her kuruşumuzu amacımıza, feci bir haksızlığı telafi etmek gibi geçerli bir amaca ulaşmak için

biriktirebilirdik.

Bir hafta içinde Marian Halcombe ve ben yeni hayatımızı nasıl sürdüreceğimizi belirlemiştik.

Evde bizden başka kiracı yoktu, aşağıdaki dükkândan geçmeden de eve girip çıkabiliyorduk. En azından bir süreliğine Marian'ın da, Laura'nın da bensiz sokağa adım atmamalarına, ben evde yokken ne olursa olsun hiç kimseyi içeri almamalarına karar verdim. Bu kuralı koyduktan sonra iş bulmak için eskiden tanıdığım bir arkadaşşıma, çok iş yapan bir klişeciye gittim, ona kimliğimi gizli tutmak istediğimi de söyledim.

Arkadaşım hemen benim borcum olduğunu düşündü, âdet olduğu üzere çok üzülüğünü söyledi ve bana yardım etmek için elinden geleni yapmaya söz verdi. Bıraktım öyle düşünsün ve verdiği işi kabul ettim. Deneyimime ve çalışkanlığıma güvenebileceğini biliyordu. Aradığı şey bende vardı, kararlılık ve yetenek; kazancım az olsa da ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyordu. Bundan emin olur olmaz Marian Halcombe ve ben elimizdeki parayı bir araya koyduk. Onun sattığı fonlardan elinde iki yüz-üç yüz pound kalmıştı; benim İngiltere'den ayrılmadan önce resim öğretmenliği yaparak biriktirdiğim para da aşağı yukarı o kadardı. Böylece aramızda dört yüz pounddan fazla bir para topladık. Bu küçük serveti, başlatmaya ve bana yardım edecek kimseyi bulamazsam kendi başıma yürütmeye kararlı olduğum gizli araştırma ve soruşturmalar için saklamak üzere bankaya yatırdım. Haftalık masrafımızı son meteliğine kadar hesapladık ve Laura için ya da Laura'nın çıkarları için gerekmediği sürece bu küçük birikimimize hiç dokunmadık.

Yanımıza sokmaya cesaret edemediğimiz yabancı'nın yapacağı ev işlerini ilk günden Marian Halcombe üstlendi. "Bir kadının elinden ne gelirse er ya da geç benim elimden de gelecek," dedi. Uzattığı elleri titriyordu. Göze batmamak için giydiği sade elbisesinin kollarını sıvarken incecik kolları geçmişini anlatıyordu, ama dizginlenemez ruhu o zaman bile hâlâ gözlerinden okunuyordu. Gözlerine yaşlar dolduğunu ve bana bakarken yanaklarından aşağıya süzülüğünü gördüm. Onları eskisi gibi güçlü bir tavırla sildi ve eski günlerdeki olumlu yaklaşımını anımsatan bir gülümsemeye, "Cesaretimden kuşkun olmasın, Walter," dedi. "Ben ağlamıyorum, ağlayan içimdeki zayıf kadın. Onun hakkında ben gelememsem, ev işleri gelecektir." Ve sözünü tuttu, akşam tekrar bir araya geldiğimizde ve o dinlenmek için oturduğunda zafer kazanılmıştı. İri siyah gözleri bana eski günlerdeki gibi ışıltılı ve metanetle bakıyordu. "Daha o kadar çökmemişim; üstüme düşen işleri yapacağıma güvenebilirsin," dedi. Benim karşılık vermeme fırsat vermeden de, "Riske girmek ve tehlikeye atılmak konusunda da güvenebilirsin. Gerektiğinde bunu hatırla!" dedi fısıldayarak.

Gerçekten de gerektiğinde hatırladım.

Ekim ayı sona ermeden günlük hayatımız bir düzene girmişti bile; üçümüz de saklandığımız yerde dünyadan tamamıyla soyutlanmış olarak yaşıyorduk, sanki yaşadığımız ev ıssız bir ada, çevremizdeki sayısız sokak ve binlerce insan da uçsuz bucaksız bir denizin sularıydı. Artık ne yapacağımı planlamak, Sir Percival ve Kont'la girişeceğim mücadele için nasıl hazırlanmam gerektiğini düşünmek için biraz zaman ayırabilirdim.

Laura'nın kimliğini kanıtlamak için benim ya da Marian'ın onu tanımış olmamızın bir

işe yarayacağından umudumu çoktan kesmiştim. Onu bu kadar seviyor olmasaydık; sevgimizden kaynaklanan önsezimiz her türlü mantık ve gözlemden daha ağır basmasaydı, onu ilk gördüğümüzde biz bile kuşkuya düşebilirdik.

Laura'nın geçmişte çektiği acıların ve korkuların dış görünüşünde bıraktığı izler, Anne Catherick'le aralarındaki talihsiz benzerliği korkunç ölçüde artırmıştı. Limmeridge Malikânesi'nde kaldığım günleri anlatırken kendi gözlemime dayanarak aralarında genel anlamda çok çarpıcı bir benzerlik olduğunu, ama ayrıntılarda önemli farklılıklar bulunduğunu yazmıştım. O zamanlar ikisini yan yana gören hiç kimse onları birbirine karıştırmazdı, ikizler için de çoğu kez böyledir bu. Artık bunu söylemem mümkün değildi. Bir zamanlar onun böyle şeyler yaşayacağını aklımdan geçirdiğim için bile kendimi suçlamıştım, ama çektiği üzüntüler ve acılar, yüzünün gençliğini ve güzelliğini gölgeleyen izler bırakmıştı; sırf aklımdan geçirdiğimde tüylerimi ürperten o talihsiz benzerlik artık gözlerimin önünde duran gerçek bir benzerlikti. Tımarhaneden kurtulduğu ilk günlerde yabancılar, tanıdıklar, hatta ona bizim baktığımız gibi bakmayan arkadaşları bile onu görseler, vaktiyle tanıdıkları Laura Fairlie olduğundan haklı olarak kuşku duyarlardı.

Geriye kalan ve ilk başta bize yararı olacağını düşündüğüm tek olasılık da, Laura'nın hiçbir dolandırıcının bilemeyeceği kişileri ve olayları hatırlamasını sağlamak olasılığı da sonradan üzümlere öğrendiğimiz üzere yararsızdı. Onun sarsılmış ve zayıflamış belleğini güçlendirmek için Marian'ın ve benim gösterdiğimiz her çaba, başvurduğumuz her yol onun tekrar o sıkıntılı ve korkunç geçmişi aklına getirmesi tehlikesini taşıyordu.

Eski günlere dair ona hatırlatmaya cesaret edebildiğimiz olaylar Limmeridge'e ilk gittiğim ve ona resim yapmayı öğrettiğim mutlu günlerde evde yaşanmış ufak, sıradan şeylerdi. Ona ayrıldığımız gün bana verdiği ve o günden beri hiç yanımdan ayırmadığım o resmi, kameriyenin resmini göstererek bu anıları canlandırmaya çalıştığım gün umutlarımızın yeşerdiği gündü. Yavaş yavaş o eski gezintilerin, yolların hatıraları hayal meyal canlanmaya başladı; o zavallı, kederli gözleri Marian ve bana yepyeni bir merakla, kararsız, düşünceli düşünceli bakmaya başladı; biz de o anda buna çok sevindik ve bunun devamını sağlamaya çalıştık. Ona küçük bir kutu boya ve ilk tanıştığımız gün elinde gördüğüme benzeyen küçük bir resim defteri aldım. Bir kez daha, ah Tanrım, bir kez daha, işten artakalan zamanlarda, kasvetli Londra ışığında, yoksul Londra odasında onun titrek dokunuşuna yol göstermek, halsiz eline yardım etmek için yanına oturdum. Hayatının boşluğunda kendine yer edinene dek bu yeni merakını günbegün destekledim; ta ki o, benim yüreklendirmelerimin verdiği masum zevki, gösterdiği gelişmeden gitgide daha fazla keyif almasını –ki bunlar, geçmişte kalan bir hayata ve geçmiş mutlu günlere aitti– belli belirsiz hatırlayarak resim yaptığını düşünmeye, bundan söz etmeye ve sabırla kendi başına çalışmaya başlayana dek.

Bu basit yolla onun belleğini güçlendirmeye çalıştık; güzel havalarda onu ortamıza alıp korkmasına ya da kafasının karışmasına neden olacak hiçbir şey bulunmayan yakınlardaki bir şehir meydanında yürüyüşe çıkardık; ona şarap ve ihtiyacı olan besleyici gıdaları almak için bankadaki birikimimizden birkaç peni harcadık; akşamları onu çocukların oynadığı kart oyunlarıyla, bana iş veren klişeciden ödünç aldığım resimli dergilerle neşelendirmeye çalıştık; bunlar ve bunlar gibi daha birçok ufak tefek şeyle onun kendini toparlamasını, tutarlılığını geri kazanmasını sağlamaya çabaladık ve elimizden

geldiğince neşeli olmaya çalışarak zamanın, bakımın ve ondan hiç esirgemediğimiz sevginin her şeye çare olacağını umduk. Ama onu çekildiği inzivadan acımasızca çıkarmayı, yabancılarla ya da onlardan bir nebze daha yakın olan tanıdıklarla karşı karşıya getirip geçmiş günlerin özenle uzak tutmaya çalıştığımız acılarını depreştirmeyi, onun kendi çıkarları uğruna bile göze alamadık. Neye mal olursa olsun; nasıl uzun, yıpratıcı, üzücü bir gecikme yaşanacaksa yaşansın ona yapılan haksızlık, eğer biz ölümlüler bununla baş edebileceksek, onun bilgisi ya da yardımı olmadan düzeltilmeliydi.

Buna karar verdikten sonra sıra göğüslenecek ilk tehlikenin, atılacak ilk adımın ne olacağını belirlemeye gelmişti.

Marian'a danıştıktan sonra olay hakkında olabildiğince çok bilgi edinmeye, sonra da (güvenebileceğimizi bildiğimiz) Mr. Kyrle'den bize yol göstermesini istemeye ve her şeyden önce yasaların bize yardımcı olup olamayacağını ondan öğrenmeye karar verdim. Güvenilir bir yardım alarak elimizi güçlendirmek için en ufak bir olasılık olduğu sürece Laura'nın çıkarları açısından onun tüm geleceğini benim tek başıma girişeceğim uğraşılara bağlamak doğru olmazdı.

Başvurduğum ilk bilgi kaynağı Marian Halcombe'un Blackwater Park'tayken tuttuğu günlük oldu. Bu günlükte Marian'ın okumamam gerektiğini düşündüğü benimle ilgili paragraflar vardı. Bu yüzden, defteri o bana okudu; ben de o okurken gerekli gördüğüm notları tuttum. Bunu yapacak zamanı ancak gece geç saate kadar oturarak buluyorduk. Üç geceyi bu işe ayırdık; bu geceler Marian'ın anlatabileceği her şeyi öğrenmeme yetti.

Bundan sonra, kuşku uyandırmadan başkalarından olabildiğince bilgi toplamaya çalıştım. Laura'nın inandığı gibi gerçekten de orada kalıp kalmadığını öğrenmek için Mrs. Vesey'ye gittim. Bu ziyaretim sırasında Mrs. Vesey'nin yaşını ve güçsüzlüğünü göz önüne alarak, diğer tüm araştırmalarım sırasında da dikkatli olmak adına gerçek durumumuzu gizledim ve Laura'dan her zaman "merhum Lady Glyde" olarak söz etmeye özen gösterdim.

Mrs. Vesey'nin sorularıma verdiği yanıtlar yalnızca daha önceki hissimde yanılmadığımı doğrulamaya yaradı. Laura geceyi eski dostunun yanında geçireceğini bildiren bir mektup yazmıştı, ama evin yakınından bile geçmemişti.

Laura burada da, tıpkı başka seferlerde yapmış olduğundan korktuğum gibi yalnızca niyet ettiği bir şeyi gerçekten yapmış olduğunu sanıyordu. Çelişkili ifadelerini bu yolla kolayca açıklamak mümkündü, ama bu bazı ciddi sonuçlar doğuruyordu. Daha yola çıkmadan tökezlememize neden oluyor; aleyhimize işleyecek bir kanıt oluşturuyordu.

Mrs. Vesey'den, Laura'nın ona Blackwater Park'tan yazdığı mektubu istediğimde bana onu zarfsız olarak verdi; zarf çöpe atılmış, çoktan yok olup gitmişti. Mektupta hiç tarih yoktu, haftanın hangi günü olduğu bile belli değildi. Yalnızca şunlar yazıyordu:

Çok sevgili Mrs. Vesey, çok üzgün ve kaygılıyım; yarın gece size gelip geceyi yanınızda geçirmek isteyebilirim. Size sorunumun ne olduğunu bu mektupta anlatamam, yazarken yakalanmaktan o kadar korkuyorum ki aklımı hiçbir şeye veremiyorum. Lütfen sizi evde bulayım. O zaman sizi öpücüklerle boğacak ve her şeyi anlatacağım.

Sizi çok seven, Laura

Bu satırların ne yararı olurdu? Hiç.

Mrs. Vesey'nin yanından ayrılıp eve döndükten sonra Marian'dan (benimki gibi önlem alarak) Mrs. Michelson'a mektup yazmasını istedim. İsterse Kont Fosco'nun davranışlarından biraz kuşkulandığına değinerek kâhya kadından dürüstlük adına olan bitenleri bize açıkça anlatmasını isteyecekti. Bir hafta sonra elimize ulaşacak olan yanıtı beklerken ben de, Lady Glyde'in geçirdiği son hastalıkla ilgili Mr. Kyrle'in toplamaya zaman bulduğundan daha fazla bilgi toplamam için beni Miss Halcombe'un yolladığını söyleyerek St. John's Wood'daki Doktor'a gittim. Mr. Goodricke'in yardımıyla ölüm belgesinin bir kopyasını edindim ve ölüyü hazırlamış olan Jane Gould adındaki kadınla görüştim. Bu kadının yardımıyla da Hester Pinhorn adındaki hizmetçiye ulaştım. Hanımıyla yaşadığı bir anlaşmazlık sonucunda işinden yeni ayrılmıştı ve Mrs. Gould'un tanıdığı birilerinin yanında kalıyordu. Burada anlattığım şekilde Mrs. Michelson'un, Doktor'un, Jane Gould'un ve Hester Pinhorn'un bu sayfalarda, olduğu gibi yer verdiğim ifadelerini aldım.

Bu belgelerden edindiğim bilgiler sayesinde artık Mr. Kyrle'yle görüşmeye hazır olduğuma karar verdim; bunu üzerine Marian ona mektup yazıp benden söz etti ve özel bir konuda kendisiyle görüşmek istediğim tarihi ve saati bildirdi.

Sabahleyin, Laura'yı her zamanki gibi yürüyüşe çıkaracak; sonra da onun sakin sakin resim defterinin başına oturduğunu görecektim kadar zamanım oldu. Gitmek için ayağa kalktığımda Laura başını kaldırıp yüzünde yeni bir kaygıyla bana baktı ve parmakları masanın üstündeki fırça ve kalemlerin üzerinde eskisi gibi tedirginlikle gezinmeye başladı.

“Sonunda benden bıktın mı?” diye sordu. “Benden bıktığın için mi gidiyorsun? Daha iyi olmaya çalışacağım, iyileşmeye çalışacağım. Böyle solgun ve zayıfken, resim yapmayı bu kadar yavaş öğrenirken de benden eskisi kadar hoşlanıyor musun, Walter?”

Bir çocuk gibi konuşmuş, düşüncelerini benimle bir çocuğun yapacağı gibi paylaşmıştı. Ona benim için eskisinden de değerli olduğunu söylemek için birkaç dakika daha oyalandım. “İyileşmeye çalış,” dedim, gelecek için beslemeye başladığını gördüğüm umudu perçinlemek için. “Marian'ın ve benim hatırım için iyileşmeye çalış.”

“Evet,” dedi kendi kendine, resim yapmaya geri dönerek. “Denemek zorundayım, çünkü ikiniz de beni çok seviyorsunuz.” Birdenbire yine başını kaldırdı. “Geç kalma! Sen yanımda olup bana yardım etmezsen güzel resim yapamıyorum,” dedi.

“Hemen döneceğim, canım, dönüp ne yapmışsın bakacağım.”

Engel olmaya çalışmama karşın sesim biraz titredi. Odadan çıkabilmek için zorladım kendimi. Gün sona ermeden kendime hâkim olmaya ihtiyacım olabilirdi, bu yüzden şimdi kontrolü elden bırakmanın sırası değildi.

Kapıyı açarken Marian'a peşimden merdivene gelmesini işaret ettim. Onu, sokaklarda uluorta dolaşmaya başlamamın er ya da geç doğuracağını düşündüğüm bir sonuca hazırlamam gerekiyordu.

“Büyük olasılıkla, birkaç saat içinde dönerim,” dedim. “Her zamanki gibi ben yokken içeriye kimseyi alma. Ama bir şey olursa...”

“Ne olabilir ki?” diye sözümü kesti çabucak. “Bir tehlike varsa bana açık açık söyle, Walter; ben de hazırlıklı olayım.”

“Yalnızca şöyle bir tehlike söz konusu: Laura'nın kaçtığını duyunca Sir Percival Glyde

Londra'ya geri dönmüş olabilir. Ben İngiltere'den ayrılmadan önce peşime adam takmıştı, ben adamı tanımasam da o büyük olasılıkla beni tanıyor; bunları biliyorsun, değil mi?"

Elini omzuma koydu ve bir şey demeden kaygıyla bana baktı. Bizi bekleyen tehlikeyi anlamış olduğu belliydi.

"Sir Percival'ın da tuttuğu adamların da beni Londra'da bu kadar çabuk göreceklerini hiç sanmıyorum. Ama yine de kötü bir tesadüf olabilir. Böyle bir şey olursa gece geri dönmedim diye telaş etme ve Laura beni sormaya başladığında aklına gelen en iyi bahaneyi uydur, olur mu? Takip edildiğimden en ufak kuşku duyarsam bu evi kimsenin öğrenmemesi için elimden geleni yapacağım. Ne kadar gecikirsem gecikeyim döneceğimden kuşkun olmasın, Marian ve hiçbir şeyden korkma."

"Korkmam!" diye sertçe karşılık verdi. "Tek yardımcının bir kadın olduğuna üzülmeceksin, Walter," dedi. Sonra sustu ve beni bir dakika daha alıkoydu. "Dikkatli ol!" dedi, elimi kaygıyla sıkarak, "Dikkatli ol!"

Ondan ayrıldım ve gerçekleri öğrenmek için avukatın kapısından başlayan o karanlık ve belirsiz yola koyuldum.

IV

Mr. Gilmore ve Mr. Kyrle'in Chancery-lane'deki yazıhanlerine giderken yolda kayda değer hiçbir şey olmadı.

Kartım Mr. Kyrle'e götürülürken, daha önce düşünmediğime pişman olduğum bir şey geldi aklıma. Marian'ın günlüğünden edindiğim bilgiye göre Kont Fosco, onun Blackwater Park'tayken Mr. Kyrle'e yazdığı ilk mektubu açmış; ikincisini de karısı aracılığıyla yakalamıştı. Bu nedenle yazıhanenin adresini gayet iyi biliyordu ve Laura'yı tımarhaneden kaçırdıktan sonra Marian'ın yardıma ve tavsiyeye ihtiyacı olursa bir kez daha Mr. Kyrle'in deneyiminden yararlanmak isteyeceğini de rahatlıkla düşünebilirdi. Bu yüzden, Chancery-lane'deki yazıhane onun ve Sir Percival'ın ilk gözetleteceği yerdirdi ve eğer bu iş için yine İngiltere'den ayrılmamdan önce beni gözetleyen adamları tutacak olurlarsa benim döndüğümü o gün öğrenmiş olacaktı. Sokakta beni bir gören olabileceğini düşünmüştüm, ama yazıhaneye ilgili bu tehlike o âna dek hiç aklıma gelmemişti. Yaptığım bu hatayı düzeltmek için artık çok geçti, avukatla başka bir yerde buluşsaydım keşke. Tek yapabileceğim Chancery-lane'den ayrılırken dikkatli olmak ve ne olursa olsun doğrudan eve gitmemektir.

Birkaç dakika bekledikten sonra Mr. Kyrle'in odasına kabul edildim. Mr. Kyrle solgun, zayıf, sessiz sakin bir adamdı; çok dikkatli bakan gözleri, alçak bir ses tonu ve ılımlı bir tavırdı; (bana öyle geldi ki) yabancıları çok sıcak karşılamıyor; mesleki kontrolünü de öyle kolay kolay elden bırakmıyordu. Tam istediğim gibi bir adamdı. Mr. Kyrle bir karara varırsa ve bu karar bizim lehimize olursa davayı daha başlamadan kazanmış sayılabiliriz.

"Buraya geliş nedenimi açıklamaya başlamadan önce sizi uyarmak isterim, Mr. Kyrle, ne kadar kısa tutmaya çalışırsam çalışayım anlatacaklarım yine de biraz zaman alacaktır."

“Miss Halcombe’a istediği kadar zaman ayırabilirim,” diye karşılık verdi. “Onu ilgilendiren konularda ortağımı mesleki olarak temsil ettiğim gibi kişisel olarak da temsil ediyorum. İşlerle aktif olarak ilgilenmeyi bıraktığında böyle yapmamı kendisi istemişti.”

“Mr. Gilmore İngiltere’de mi acaba?”

“Hayır, değil: Almanya’da, akrabalarının yanında yaşıyor. Sağlık durumu düzelmiş, ama ne zaman döneceği hâlâ belli değil.”

Bunları söylerken önündeki kâğıtları karıştırıp duruyordu; sonra onların arasından kapalı bir zarf çıkardı. Mektubu bana vermek üzereyken fikir değiştirip masanın üstüne koydu, koltuğuna yerleşti ve söyleyeceklerimi duymak için sakin sakin beklemeye başladı.

Giriş yaparak boşuna zaman kaybetmeden hemen hikâyemi anlatmaya başladım ve daha önce bu sayfalarda anlatmış olduklarımın hepsini ona aktardım.

Avukatlık kanına işlemiş olsa da anlattıklarım onun mesleki yaklaşımını sarstı. Daha anlatacaklarım bitmeden birkaç kez kuşku ve hayret ifadeleriyle sözümü kesti. Yine de sonuna kadar devam ettim, bitirir bitirmez de önemli olan tek şeyi sordum:

“Ne düşünüyorsunuz, Mr. Kyrle?”

Kendine tekrar hâkim olmadan yanıt vermeyecek kadar temkinli bir adamdı.

“Fikrimi söylemeden önce izninizle birkaç şey sormak istiyorum,” dedi.

Sorduğu, sivri, kuşkucu ve inançsız sorulardan, benim bir hayale kapılmış olduğumu düşündüğünü anladım; hatta beni Miss Halcombe yollamış olmasa zekice hazırlanmış bir sahtekârlığa soyunduğumu bile düşünebilirdi.

Beni sorgulaması sona erdiğinde, “Gerçekleri anlattığıma inanıyor musunuz, Mr. Kyrle?” diye sordum.

“Anlattıklarınızın gerçek olduğuna inandığınızdan hiç kuşku yok,” diye yanıt verdi. “Miss Halcombe’a çok saygı duyarım; bu yüzden bu tür bir konuda aracı olarak koymayı uygun gördüğü birine de saygı gösteririm. İsterseniz, daha da ileri gidip Lady Glyde’in hayatta olduğunun Miss Halcombe ve sizin için elle tutulur bir gerçek olduğunu da kabul ederim. Ama bana hukuki görüşümü almak için geldiniz. Bir avukat olarak ve yalnızca bir avukat olarak, Mr. Hartright, elinizde dava açacak hiçbir şey olmadığını size söylemek zorundayım.”

“Çok kesin konuşmuyor musunuz, Mr. Kyrle?”

“Aynı zamanda açık da konuşmaya çalışacağım. Lady Glyde’in ölümüyle ilgili kanıtlar son derece açık ve tatminkâr görünüyor. Halasının verdiği ifade onun Kont Fosco’nun evine geldiğini, hastalandığını ve öldüğünü ortaya koyuyor. Ölüm belgesi de ölümü ve bunun doğal nedenlerle gerçekleştiğini kanıtlıyor. Limmeridge’teki cenaze töreni ve mezar taşında yazanlar da cabası. İşte sizin çürütmek istediğiniz dava bu. Ölen ve gömülen kişinin Lady Glyde olmadığına dair iddianızı kanıtlamak için sizin elinizde ne gibi kanıtlar var? İfadenizdeki başlıca noktaların üzerinden geçip bir değerlendirelim. Miss Halcombe bir tımarhaneye gidiyor ve orada bir kadın hasta görüyor. Lady Glyde’a olağanüstü benzeyen Anne Catherick adındaki bir hastanın tımarhaneden kaçmış olduğu; bu tımarhaneye geçen temmuz ayında kabul edilen kadının Anne Catherick olarak getirildiği; onu geri getiren beyefendinin, kadının hastalığı nedeniyle kendini Mr. Fairlie’nin merhum yeğeninin yerine koyduğu konusunda Mr. Fairlie’yi uyardığı ve kadının (kimsenin ona inanmadığı) tımarhanede defalarca kendisinin Lady Glyde

olduğunu iddia ettiği biliniyor. Elimizdeki veriler bunlar. Bunlara karşı sizin elinizde ne var? Miss Halcombe'un kardeşini tanıması, ama sonradan olanlar da bunu çürütüyor ya da bununla çelişiyor. Miss Halcombe kız kardeşinin kimliğini tımarhane müdürüne bildiriyor mu? Hayır, kız kardeşinin kaçmasını sağlaması için hemşirelerden birine gizlice rüşvet veriyor. Hasta bu kuşku uyandıran yolla serbest kaldıktan ve Mr. Fairlie'nin yanına gittikten sonra Mr. Fairlie onu tanıyor mu? Yeğenin öldüğüne dair inancı bir an olsun sarsılıyor mu? Hayır. Hizmetçiler onu tanıyorlar mı? Hayır. Kimliğini kanıtlaması için onu o yörede tutup başkalarının onu tanıyıp tanımadığını soruyorlar mı? Hayır. Onu gizlice Londra'ya götürüyorlar. Bu sırada, siz de onu tanıyorsunuz, ama siz onun akrabası değilsiniz, hatta ailenin eski dostu bile değilsiniz. Hizmetçilerin ifadeleri sizinkiyle çelişiyor; Mr. Fairlie'ninki Miss Halcombe'unkiyle ve sözde Lady Glyde'inkiler de kendi içlerinde çelişiyorlar. Geceyi Londra'daki bir evde geçirdiğini söylüyor. Sizin bulduğunuz kanıtlar onun bu eve hiç gitmediğini gösteriyor. Ruh halinin onu sorgulanmak üzere bir yere götürmemize ve kendi adına konuşmasına izin vermediğini siz söylediniz. Boşa zaman harcamamak için her iki tarafın da daha önemsiz delillerinin üzerinde durmuyorum ve size soruyorum, bu dava mahkeme salonuna taşınacak olsa, gerçekleri mantıklı bir şekilde değerlendirmek zorunda olan bir jürinin dikkatine sunulacak olsa, sizin kanıtlarınız nerede?"

Ona yanıt vermeden bekleyip kendimi toplamak zorunda kaldım. Marian'ın hikâyesini de, Laura'nın hikâyesini de ilk kez bir yabancıdan bakış açısından dinliyordum; önümüzde uzanan korkunç engeller ilk kez olduğu gibi gözlerimin önüne seriliyordu.

"Bu şekilde dile getirdiğinizde, hiç kuşkusuz, her şey bizim aleyhimize gibi görünüyor ama..."

"Ama siz yine de bunları açıklayabileceğinizi düşünüyorsunuz," diye sözümü kesti Mr. Kyrle. "Bu konuda, deneyimlerimden öğrendiğim bir şeyi sizinle paylaşayım. Bir İngiliz jürisi, yüzeydeki açık bir gerçekle derindeki uzun bir açıklama arasında seçim yapması gerektiğinde, her zaman gerçeği uzun açıklamaya yeğler. Örneğin, Lady Glyde (şimdilik vekili olduğunuz hanımdan bu isimle söz ediyorum) bir evde kaldığını söylüyor, ama orada kalmadığı ortaya çıkıyor. Siz bu durumu onun ruh halini göz önüne alarak ve bundan metafizik bir sonuca vararak açıklıyorsunuz. Çıkardığınız sonuç yanlıştır demiyorum, yalnızca siz bunu ne şekilde açıklarsanız açıklayın jüri yine de onun çelişkili ifadeler verdiğini hesaba katacaktır diyorum."

"Ama sabırla ve çabayla daha fazla kanıt toplamak mümkün olmaz mı? Miss Halcombe ve benim birkaç yüz poundumuz var..." dedim çabucak.

Bastırmayı beceremediği bir acımayla bana bakıp başını onaylamayarak salladı.

"Olayı kendi bakış açınızdan değerlendirin, Mr. Hartright," dedi. "Sir Percival Glyde ve Kont Fosco hakkında söyledikleriniz doğruysa (bakın, ben bunu kabul etmiyorum) sizin yeni kanıtlar toplamanıza engel olmak için aklınıza gelen her şeyi yapacaklardır. Karşınıza her türlü yasal engeli çıkaracak, davadaki her iddiaya karşı koyacaklardır ve birkaç yüz değil birkaç bin poundumuzu harcadıktan sonra sonuç büyük olasılıkla aleyhimize olacaktır. Kişisel benzerlikler söz konusu olduğunda kimlik sorunları, başlı başına, en zor çözülen sorunlardır; şu anda üzerinde konuştuğumuz davaya ilişkin zorluklar olmadığında bile. Bu olağanüstü meseleye ışık tutabilmenin gerçekten de bir yolunu göremiyorum.

Limmeridge Mezarlığı'nda yatmakta olan Lady Glyde değilse bile söylediğinize göre hayattayken ona o kadar benziyormuş ki, cesedin mezardan çıkartılmasını istesek bile elimize bir şey geçmez, elimizde gerçekten hiçbir şey yok.”

Elimizde bir şeyler olduğuna inanmaya kararlıydım, bu kararlılıkla konuya başka bir açıdan yaklaştım ve ona bir kez daha sordum:

“Kimlik meselesi dışında bulabileceğimiz kanıtlar yok mudur acaba?”

“Bu durumda, hayır,” diye yanıt verdi. “En basit ve en kesin kanıt tarihleri karşılaştırmaktır, anladığım kadarıyla bu, mümkün değil. Doktor'un verdiği ölüm belgesiyle Lady Glyde'in Londra'ya gidişinin tarihleri arasında bir tutarsızlık olduğunu kanıtlayabilerseniz durum bütünüyle değişir; o zaman herkesten önce ben size, ‘Hadi, deneyelim,’ derim.”

“Bu tarihi hâlâ öğrenebiliriz, Mr. Kyrle,” dedim.

“Öğrendiğiniz gün, Mr. Hartright, elinizde dava açmak için bir şey olmuş olacak. Eğer şu anda bunu öğrenmek için aklınıza gelen bir yol varsa, söyleyin, ben de size yardımcı olabilir miyim, bakayım.”

Düşündüm. Kâhya kadın bize yardım edemezdi, Laura bize yardım edemezdi, Marian bize yardım edemezdi. Büyük olasılıkla, bu tarihi yalnızca Sir Percival ve Kont biliyordu.

“Şu anda bu tarihi nasıl öğrenebileceğimi bilmiyorum,” dedim, “çünkü bu tarihi bildiğinden emin olduğum kişiler yalnızca Kont Fosco'yla Sir Percival Glyde.”

Mr. Kyrle'in beni serinkanlı bir dikkatle dinleyen yüzü ilk kez bir gülümsemeyle gevşedi.

“O iki beyefendinin yaptığını düşündüğünüz şeyleri göz önüne alırsak,” dedi, “onlardan bir yardım ummuyorsunuzdur herhalde, değil mi? Komplo kurarak büyük miktarda para kazanmak için birleşmişlerse bunu itiraf etmeyeceklerdir, herhalde.”

“İtiraf etmeye zorlanabilirler, Mr. Kyrle.”

“Kimin tarafından?”

“Benim tarafımdan.”

İkimiz de ayağa kalktık. Yüzüme o âna kadar bakmadığı bir ilgiyle baktı. Onu biraz şaşırttığımı görebiliyordum.

“Çok kararlısınız,” dedi. “Hiç kuşkusuz, böyle davranmanız için kişisel nedenleriniz var; bunları sorgulamak bana düşmez. Tek söyleyebileceğim, ileride elimizde dava açabilecek bir şey olursa hizmetinize hazır olduğum. Yasal konulara hemen her zaman para meseleleri de karıştığı için en sonunda Lady Glyde'in hayatta olduğunu kanıtlamayı başarsanız bile servetini geri kazanacağınızı sanmadığımı söyleyerek sizi uyarmak zorundayım. O yabancı beyefendi büyük olasılıkla yargılama başlamadan önce ülkeyi terk etmiş olacaktır; Sir Percival'ın para sıkıntıları da o kadar büyük ve acil ki eline ne geçerse geçsin alacaklılarına vermek zorunda. Mutlaka farkındasınız ki...”

Bu noktada onu durdurdum.

“Lady Glyde'in para meselelerine girmeyelim, rica ederim,” dedim. “Bu konuda daha önceleri de bir şey bilmiyordum, şimdi de bilmiyorum, tek bildiğim servetini yitirmiş olduğu. Bu meseleye karışmamın kişisel nedenleri olduğu konusunda haklıydınız. Bu nedenlerin her zaman şu anda olduğu gibi karşılık beklemeden...”

Sözümü kesip açıklamaya çalıştı. Sanırım, benden kuşkulandığı için biraz öfkelenmişim, onu dinlemeyi beklemeden açık açık konuşmayı sürdürdüm.

“Lady Glyde’ a yapmaya çalıştığım yardımın karşılığında para ya da kişisel çıkar beklemiyorum. Lady Glyde doğduğu evden bir yabancı gibi kovuldu; annesinin mezar taşına onun ölmüş olduğunu söyleyen bir yalan yazıldı; bunlardan sorumlu olan iki adam hayatta ve cezalandırılmadılar. Onun sahte cenazesine katılıp onu mezara uğurlayan herkesin önünde o ev ona yine kapılarını açacak; aile reisinin talimatıyla o yalan mezar taşından silinecek ve mahkeme salonlarında adalet yerini bulmayacak dahi olsa o iki adam yaptıklarının hesabını bana verecekler; tek başıma da olsam, Tanrı bana güç verirse, bunu başaracağım.”

Mr. Kyrle hiçbir şey demeden masasına geri döndü. Yüzünden, kapıldığım hayal yüzünden mantıklı davranmadığımı düşündüğü ve bana daha fazla tavsiyede bulunmayı gereksiz gördüğü belli oluyordu.

“İkimiz de fikrimizde diretiyoruz, Mr. Kyrle,” dedim, “hangimizin haklı olduğunu zaman gösterecek. Anlattıklarımı dikkatle dinlediğiniz için size teşekkür borçluyum. Yasal çözüm aramanın bizim için her açıdan olanaksız olduğunu gösterdiniz bana. Yasanın istediği kanıtları ortaya koyamayız ve dava masraflarını karşılayabilecek kadar da paramız yok. Bunu bilmek de bir şeydir.”

Başımın selam verip kapıya doğru yürüdüm. Mr. Kyrle seslenip beni geri çağırdı ve görüşmemizin başında masasının üstüne koyduğunu gördüğüm mektubu bana verdi.

“Bu, birkaç gün önce postayla geldi,” dedi. “Zahmet olmazsa götürür müsünüz? Lütfen Miss Halcombe’ a, şu âna kadar tavsiye vermek dışında, ki bunu o da sizden farklı karşılamayacaktır, bir yardımım dokunmadığı için çok üzgün olduğumu da söyleyin.”

O bunları söylerken ben de mektuba baktım. Zarfın üzerinde, “Miss Halcombe, Chancery-lane’ den Mr. Gilmore ve Mr. Kyrle aracılığıyla,” yazıyordu. Elyazısını tanımıyordum.

Odadan çıkarken son bir soru sordum:

“Sir Percival Glyde hâlâ Paris’ te mi, bir fikriniz var mı acaba?”

“Londra’ ya dönmüş,” diye yanıt verdi Mr. Kyrle. “En azından dün görüştüğüm avukatı öyle söyledi.”

Bu yanıtın sonra odadan çıktım.

Yazıhaneden çıktıktan sonra alınacak ilk önlem durup çevreye bakınarak dikkat çekmekten kaçınmaktı. Holborn’ un kuzeyindeki en sakin meydanlardan birine doğru yürüdüm, sonra aniden durdum ve geride uzun bir kaldırım olan bir yerde arkama döndüm.

Meydanın köşesinde durmuş konuşan iki adam vardı. Bir an düşündükten sonra önlerinden geçmek için geri döndüm. Ben yaklaşırken biri harekete geçti ve meydandan sokağa çıkan köşeyi döndü. Diğeri olduğu yerde kaldı. Önünden geçerken ona baktım ve onun İngiltere’ den ayrılmamdan önce beni takip eden adamlardan biri olduğunu hemen anladım.

Eğer içimden geldiği gibi davranabilecek olsaydım büyük olasılıkla önce adamlarla konuşur, sonra da onu yere devirirdim. Ama sonuçlarını düşünmek zorundaydım. Herkesin içinde yanlış bir şey yaparsam Sir Percival’ ın eline fırsat vermiş olacaktım.

Kurnazlığa kurnazlıkla karşılık vermekten başka çare yoktu. İkinci adamın yürüyüp gözden kaybolduğu sokağa saptım ve bir kapı ağzında bekleyen adamın önünden geçtim. Bu adamı tanımıyordum, ileride beni rahatsız edebileceğini düşünerek onu görüp tanımış olduğum için sevindim. Sonra, Yeniyol'a varana dek kuzeye yürüdüm. Orada, batıya döndüm (tüm bu süre boyunca adamlar hep peşimden gelmişti) ve bir araba durağından birkaç adım uzakta durup boş ve hızlı bir arabanın önünden geçmesini bekledim. Birkaç dakika içinde bir araba geldi. Hemen bindim ve adama hızla Hyde Park'a sürmesini söyledim. Arkamdaki casusların binebileceği ikinci bir hızlı araba yoktu. Onların, önlerine bir araba ya da durak çıkana dek koşarak peşimden gelebilmek için yolun karşı tarafına geçtiklerini gördüm. Ama onlardan öndeydim ve sürücüyü durdurup arabadan indiğimde görünürde yoktular. Hyde Park'tan geçtim ve açık arazideyken kimsenin peşimde olmadığından emin oldum. Sonunda adımlarımı eve çevirdiğimde aradan birkaç saat geçmiş ve karanlık çökmüştü.

Marian'ı oturma odasında tek başına beni beklerken buldum. Laura'ya, yaptığı resmi bana gelir gelmez göstereceğine söz vererek onu yatmaya ikna etmişti. Kendi başına hiçbir önemi olmayan, ama çağrıştırdıkları son derece dokunaklı olan zavallı, kasvetli, silik, küçük resim iki kitaba dayalı olarak masanın üstünde yakmaya razı olduğumuz tek mumun ışığının en uygun şekilde düşeceği yerde duruyordu. Resme bakmak ve Marian'a olanları fısıldayarak anlatmak üzere oturdum. Odayı diğerinden ayıran bölme o kadar inceydi ki neredeyse Laura'nın nefesini duyabiliyorduk ve yüksek sesle konuşsak onu rahatsız edebilirdik.

Ben Mr. Kyrle'yle aramda geçen görüşmeyi anlatırken Marian serinkanlılığını korudu. Ama sonra, avukatın ofisinden çıktığımda peşime takılan adamları ve Sir Percival'ın döndüğünü anlattığımda yüzüne sıkıntılı bir ifade yerleşti.

"Bunlar kötü haberler, Walter," dedi, "getirebileceğin en kötü haberler. Bana anlatacağın başka bir şey yok mu?"

"Sana vereceğim bir şey var," diye yanıt verdim, Mr. Kyrle'in bana teslim etmiş olduğu notu uzatırken.

Marian zarfın üstündeki yazıya baktı ve elyazısını hemen tanıdı.

"Yazan kişiyi tanıyor musun?"

"Fazlasıyla iyi tanıyorum," diye yanıt verdi. "Kont Fosco'dan geliyor."

Zarfı açtı. Okurken yüzü kıpkırmızı kesildi, okumam için mektubu bana uzatırken gözleri öfkeyle parlıyordu.

Mektupta şunlar yazıyordu:

Hem benim için hem sizin için onur kaynağı olan bir hayranlıkla, içiniz rahat etsin diye avutucu bir söz söylemek için yazıyorum, muhteşem Marian:

Korkmayın!

Hislerinize kulak verin ve gizlenmeye devam edin. Sevgili, hayranlık uyandıran kadın, ortalığa çıkıp tehlikeyi davet etmeyin. Tevekkül yüce bir şeydir, tevekkül gösterin. Yuvanın sıcak huzuru sonsuza dek taze kalır, bunun tadını çıkarın. Hayatın fırtınaları toplumdan uzak yaşayanların vadisine zarar vermeden geçip gider, bu vadiye yaşayın, sevgili Marian.

Böyle yaparsanız, söz veriyorum, hiçbir şeyden korkmanıza gerek kalmaz. Duygularınızı, kendi duygularım kadar değerli saydığım duygularınızı incitecek yeni bir şey olmayacak. Rahatsız edilmeyeceksiniz, size eşlik eden güzel arkadaşınızın peşine düşülmeyecek. Sizin yüreğiniz onun için yeni bir sığınak²⁴ oldu. Eşsiz bir sığınak! Ona gıpta ediyorum ve orada kalmasına izin veriyorum.

Sizi korumak istediğim için bir konuda daha uyaracağım, sonra size hitap etmeye istemeden de olsa son verip bu satırlara noktayı koyacağım.

Daha ileri gitmeyin, ciddi çıkarlara engel olmaya kalkışmayın, kimseyi tehdit etmeyin. Beni harekete geçmek zorunda bırakmayın, sizden rica ediyorum. Sizin hatırınız için bir şey yapmamak, gücümü ve yandaşlarımı dizginlemek en büyük arzumken beni, eylem adamı Fosco'yu zorlamayın, lütfen. Cüretkâr ve düşüncesiz dostlarınız varsa onların üzücü heyecanını frenleyin. Mr. Hartright, İngiltere'ye dönerse onunla iletişime geçmeyin. Ben kendi yoluma gidiyorum; Percival da peşimden geliyor. Mr. Hartright yolumuza çıkacak olursa, mahvolmuş demektir.

Bu satırların altındaki tek imza karışık süslerle çevrilmiş bir F harfiydi. Duyduğum öfkeyle mektubu masanın üstüne fırlattım.

“Seni korkutmaya çalışıyor, buradan da kesinlikle anlaşılıyor ki, kendi korkuyor,” dedim.

Marian, mektuba benim yaptığım gibi yaklaşamayacak kadar açık yürekli bir kadındı. Kullanılan dilin o çok tanıdık küstahlığı karşısında da kendini daha fazla tutamamıştı. Masanın karşısından bana bakarken ellerini kucağında kenetledi, yanakları ve gözleri o eski çabuk alev alan öfkeyle parlamaya başladı.

“Walter!” dedi, “Eğer bu iki adam senin eline düşecek olurlarsa ve birini bağışlamak zorunda kalırsan o, Kont olmasın.”

“Zamanı geldiğinde bunu hatırlayabileyim diye bu mektubu saklayacağım, Marian.” Ben mektubu cebime koyarken o dikkatle bana baktı.

“Zamanı geldiğinde mi?” diye tekrar etti. “Mr. Kyrle’ in yazıhanesinde duyduklarından ve bugün başına gelenlerden sonra hâlâ gelecekte bu kadar emin olabiliyor musun?”

“Ben bugünü düşünerek konuşmuyorum, Marian. Bugün tek yaptığım başka bir adamdan benim adıma hareket etmesini istemektir. Ben yarını düşünerek konuşuyorum...”

“Neden yarın?”

“Çünkü yarın ben harekete geçiyorum.”

“Nasıl?”

“İlk trenle Blackwater’a gideceğim; akşam da dönmeyi umuyorum.”

“Blackwater’a mı!”

“Evet, Mr. Kyrle’den ayrıldıktan sonra düşündüm. Bir konuda onunla aynı fikirdeyiz. Laura’nın yola çıktığı tarihi öğrenmek için elimizden geleni sonuna kadar yapmalıyız. Komplonun tek zayıf noktası, Laura’nın hâlâ hayatta olduğunu kanıtlayabilmenin tek yolu o tarihi öğrenmekten geçiyor.”

“Yani,” dedi Marian, “Laura’nın Blackwater Park’tan, ölüm belgesinde belirtilen tarihten sonra ayrıldığını ortaya çıkarmaktan mı?”

“Kesinlikle.”

“Daha sonra ayrıldığından nasıl emin oluyorsun? Laura, ne zaman Londra’ya gittiğine

dair hiçbir şey söyleyemiyor ki.”

“Ama tımarhane müdürü sana onun 27 Temmuz’da geldiğini söylemiş. Kont Fosco’nun onu olan bitenden habersiz olarak Londra’da bir geceden fazla tutmuş olabileceğini sanmıyorum. Düşündüğüm gibiyse, Laura’nın ayın 26’sında yola çıkmış ve bir gün sonra, ölüm belgesinde belirtilen tarihte de Londra’ya gelmiş olması gerekir. Bunu kanıtlayabilirsek, Sir Percival’ı ve Kont’u mat ettik demektir.”

“Evet, evet, anlıyorum! Ama bunu nasıl kanıtlayacağız?”

“Mrs. Michelson’ın anlattıklarını duyunca aklıma iki yol geldi. Biri, Doktor’a, Mr. Dawson’a sormak, Laura gittikten sonra ne zaman Blackwater Park’a döndüğünü hatırlıyordur belki. Öbürü de, Sir Percival’ın geceyi tek başına geçirdiği handa soruşturma yapmak. Onun Laura’ dan birkaç saat sonra yola çıktığını biliyoruz; tarihi bu şekilde öğrenebiliriz. En azından denemeye değer, ben de yarın bunu denemeye kararlıyım.”

“Diyelim ki işe yaramadı, şu anda en kötü olasılıkları düşünüyorum Walter, ama hayal kırıklıklarını göğüslememiz gerekirse, o zaman söz veriyorum bardağın dolu tarafını göreceğim, diyelim ki Blackwater’da kimse sana yardım edemedi, o zaman ne olacak?”

“Londra’da bana yardım edebilecek ve de edecek olan iki kişi var Marian: Sir Percival ve Kont. Masum insanlar tarihi unutmuş olabilirler ama onlar suçlu ve onlar biliyor. Başka hiçbir şey yapamazsam birini ya da ikisini de kendi başıma itiraf etmeye zorlamayı düşünüyorum.”

Ben bunları söylerken Marian’ın yüzü kıpkırmızı kesildi.

“Kont’tan başla!” diye fısıldadı hevesle. “Benim hatırım için Kont’tan başla.”

“Laura’nın çıkarlarını düşünerek hangisinden başlarsak başarı şansımız daha yüksek olacaksa ondan başlamalıyız,” diye karşılık verdim.

“Evet,” dedi, “haklısın, böyle söyleyerek bencillik ve huysuzluk ettim. Sabırlı olmaya çalışıyorum, Walter; eskisine göre artık daha sabırlıyım. Ama hâlâ eski huyumdan kalan bir şeyler var; Kont aklıma gelince onlar su yüzüne çıkıyorlar!”

“Kont’un da sırası gelecek. Ama, unutma henüz onun zayıf noktasını bilmiyoruz,” dedim. Kendini toplaması için biraz bekledim; sonra da can alıcı sözleri söyledim:

“Marian! Sir Percival’ın zayıf noktasını ikimiz de biliyoruz.”

“Sırdan söz ediyorsun!”

“Evet: Sır. Ona karşı elimizdeki tek silah. Onun güvenli konumunu sarsmak, onu ve hainliğini gözler önüne sermek için elimde bundan başka silah yok. Kont her ne yaptıysa, Sir Percival buna para dışındaki bir nedenle de ortak oldu. Sir Percival’ın, karısının onu mahvedebilecek kadar çok şey bildiğini Kont’a söylediğini duymuştun, değil mi? Anne Catherick’in sırrı ortaya çıkarsa mahvolacağını söylediğini duymuştun, değil mi?”

“Evet, duydum.”

“O halde, Marian, başka çaremiz kalmazsa, bu sırrı öğrenmek niyetindeyim. Eski inancımı hâlâ yitirmedim. Yine söylüyorum, Beyazlı Kadın hâlâ uçümüzün hayatını etkiliyor. Son belli; son yaklaşıyor ve Anne Catherick, mezarında yatarken bile, bize yol gösteriyor!”

Sıra, Hampshire'da yaptığım ilk araştırmaları anlatmaya geldi.

Londra'dan sabah erken ayrıldığım için Mr. Dawson'ın evine öğleden önce varabildim. Görüşmemizden geliş amacıma hizmet eden bir sonuç çıkmadı.

Mr. Dawson, Miss Halcombe'un tedavisi için Blackwater Park'taki görevine döndüğü tarihi defterine not etmişti, ama Mrs. Michelson'ın yardımı olmadan o günden geriye gidip kesin tarihe ulaşmak olanaksızdı; Mrs. Michelson'ın da bu konuda bize yardımcı olamayacağını biliyordum. Lady Glyde'in gidişinden kaç gün sonra Doktor'un tekrar hastasını tedavi etmek üzere döndüğünü aklında tutmamıştı. (Bu gibi durumlarda hangimiz tutabiliriz ki zaten?) Lady Glyde'in gidişini, gittiğinin ertesi günü Miss Halcombe'a söylediğinden neredeyse emindi, ama yine de Lady Glyde'in Londra'ya gittiği günün tarihini hatırlamadığı gibi bunu söylediği günün tarihini de hatırlamıyordu. Hanımının ayrılmasından kaç gün sonra Madam Fosco'dan tarihsiz mektubun geldiği konusunda da daha kesin bir bilgi veremiyordu. Bu zorluklara ek olarak bir de Blackwater Park'tan gelen bahçıvan, Mrs. Michelson'ın haberini iletğinde Doktor, kendisi de o sırada hasta olduğu için, defterine her zamanki gibi tarih düşmeyi ihmal etmişti.

Mr. Dawson'ın yardımcı olabileceğinden umudumu kesince bu kez Sir Percival'ın Knowlesbury'e gidiş tarihini öğrenmeyi denemeye karar verdim.

Kısmet değilmiş! Knowlesbury'e vardığımda han kapanmış, duvarlarına afişler asılmıştı. Duyduğuma göre tren istasyonu açıldığından beri işler kötüymüş. İstasyondaki yeni otel yavaş yavaş bütün müşterileri çekmiş ve (Sir Percival'ın kaldığını bildiğimiz) eski han iki ay kadar önce kapanmış. Sahibi bütün eşyasını alarak kasabadan ayrılmış, nereye gittiğini kimseden tam olarak öğrenemedim. Sorduğum dört kişi de onun Knowlesbury'den ayrıldıktan sonraki planları ve gideceği yer için dört farklı hikâye anlattı.

Londra'ya giden son trene daha birkaç saat vardı; ben de bahçıvan ve bekçiyle konuşmak için Knowlesbury İstasyonunu'ndan bir arabaya binip Blackwater Park'a geri döndüm. Eğer onlar da bana yardımcı olamazlarsa, o an için başka yapacak bir şey kalmıyordu, o zaman şehre dönebilirdim.

Parka bir mil kala arabadan indim ve sürücüden yol tarifi alarak eve kendi başıma yürüyerek gittim.

Anayoldan patikaya saparken bekçi kulübesine giden yolda, önümde yürüyen heybeli bir adam gördüm. Ufak tefekti, eski püskü siyahlar giymişti ve dikkat çekecek kadar büyük bir şapka takmıştı. Onun (uzaktan değerlendirebildiğim kadarıyla) bir avukat kâtibi olduğunu düşündüm ve aramızdaki mesafeyi açmak için hemen durdum. Beni duymamıştı, arkasına bakmadan yürüyerek gözden kayboldu. Bir süre sonra ben de bahçe kapısından geçerken görünürde yoktu, belli ki eve girmişti.

Kulübede iki kadın vardı. Biri yaşlıydı, Marian'ın anlattıklarından dolayı hemen tanıdığım diğeri Margaret Porcher'dı.

Önce Sir Percival'ın evde olup olmadığını sordum, olmadığını öğrenince de evden ne zaman ayrıldığını. İki kadın da bana yalnızca onun yazın gittiğini söyleyebildiler. Margaret Porcher'dan boş gülümsemeler ve kafa sallamalardan başka bir karşılık

alamadım. Yaşlı kadın biraz daha akıllıydı; onu Sir Percival'ın yola çıktığı sıradaki davranışları ve bunların onu nasıl korkuttuğu hakkında konuşurmayı başardım. Efendisinin onu yataktan kaldırdığını, küfürler savurarak korkuttuğunu hatırlıyordu, ama bunların hangi tarihte olduğunu hatırlamak, dürüstçe söylediği gibi “onu aşırıyordu”.

Oradan ayrılınca bahçıvanın az ötede çalışmakta olduğunu gördüm. Onunla ilk konuştuğumda adam bana hayli kuşkulu yaklaştı, ama Mrs. Michelson'ın adını verip kâhya kadının ondan övgüyle söz ettiğini söyleyince konuşmaya yanaştı. Aramızda geçen konuşmayı anlatmama gerek yok, bu konuşma da tarihi öğrenmek için yaptığım diğer girişimler gibi sonuçlandı. Bahçıvan beyefendinin, “Temmuz ayında bir gece, ayın ya son iki haftası ya da son on günü içinde” gittiğini biliyordu, o kadar.

Bahçıvanla konuşurken siyahlar içindeki büyük şapkalı adamın evden çıktığını ve az ötede durup bizi izlediğini gördüm.

Bu adamın Blackwater Park'ta ne işi olabileceğine dair bazı kuşkular daha önce aklıma gelmişti. Bahçıvan bana bu adamın kim olduğunu söyleyemeyince (ya da söyleyemeyince) bu kuşkularım daha da arttı ve onunla konuşarak, mümkünse, bunlardan kurtulmaya karar verdim. Bir yabancı olarak sorabileceğim en basit soru ziyaretçilerin evi görüp göremeyeceğiydi. Hemen adamın yanına gidip bu soruyu sordum.

Bakışından ve tavrından kim olduğunu bildiği ve beni sinirlendirip kavga çıkarmak istediği apaçık belliydi. Kendime hâkim olmaya bu kadar kararlı olmasam verdiği yanıt da bu sonucu doğurmaya yetecek kadar küstahçaydı. Yine de kararlı davranıp ona nezaketle karşılık verdim; bilmeden izinsiz girdiğim için (o, buna “haneye tecavüz” demişti) özür diledim ve oradan ayrıldım. Durum tam da kuşkulandığım gibiydi. Mr. Kyrle'in yazıhanesinden çıkmamdan sonra beni görüp tanıyanlar belli ki Sir Percival Glyde'a haber vermişler; siyahlı adam da benim malikânede ya da o çevrede araştırma yapacağım düşünülmüş oraya gönderilmişti. Ona benden şikâyetçi olması için en ufak bir gerekçe vermiş olsaydım, araştırmalarımı engellemek ve beni en azından birkaç gün Marian ve Laura'dan ayırmak için hiç kuşkusuz, yerel polise başvurulacaktı.

Blackwater Park'tan istasyona giderken tıpkı önceki gün Londra'da olduğu gibi takip edilmeyi bekliyordum. Ama bu kez gerçekten takip edildim mi, edilmedim mi bilemiyorum. Siyahlı adam ben fark etmeden beni takip ettirmenin bir yolunu bulmuş olabilirdi, ama onu istasyona giderken de akşam Londra Gar'ında da kesinlikle görmedim. Eve yürüyerek gittim; kapımıza varmadan önce çevredeki en ıssız sokaklarda dolaşım birkaç kez aniden durup arkamdaki boş sokağa bakıyordum. Bu taktiği kullanmayı ilk kez Orta Amerika'nın vahşi ormanlarında tuzak tehlikesi olduğunda öğrenmişim, şimdiyse aynı amaçla ve çok daha temkinli davranarak uygar Londra'nın orta yerinde yine bu yola başvuruyordum!

Yokluğumda Marian'ı telaşlandırarak bir şey olmamıştı. Merakla ne öğrendiğimi sordu. Ona anlattığımda soruşturmalarımın o âna kadar uğradığı başarısızlık karşısındaki kayıtsızlığıma hayret etti.

Gerçek şuydu ki araştırmalarımın başarısızlığa uğramış olması beni hiç yıldırmamıştı. Onları sırf yapmam gerektiği için yapmışım ve hiçbir şey bulmayı beklemiyordum. O anki ruh halimle işin artık Sir Percival Glyde'la aramda geçecek olan bir güç savaşına kalmış olması beni rahatlatmıştı bile. İntikam isteğim, başından beri diğer, daha iyi niyetli

amaçlarımın arasına karışıyordu ve itiraf ediyorum, Laura'ya yardım etmenin geriye kalan en kesin yolunun, tek yolunun onunla evlenmiş olan haini sıkıştırmak olduğunu bilmek benim için bir zevkti.

İntikam hissinden uzak duracak kadar güçlü olmadığımı kabul etmekle birlikte kendi lehime olacak bir şeyi de dürüstlikle söyleyebilirim. Laura'yla aramdaki ilişkinin geleceğine dair hiçbir alçakça beklenti içine girmedim ya da Sir Percival elime düşerse ondan herhangi bir talepte bulunmak aklımın ucundan dahi geçmedi. Hiçbir zaman kendi kendime, "Başarabilirsem, bu başarının bir sonucu da kocasının onu bir daha asla benden alamaması olacak," demedim. Laura'ya baktığımda geleceğe dair böyle şeyler düşünemiyordum. Görünüşündeki o üzücü değişiklik yüzünden ona duyduğum sevgi bir babanın ya da ağabeyinki gibi yumuşak ve şefkat doluydu ve Tanrı biliyor ya, bunu yürekten hissediyordum. Tek umudum yalnızca onun iyileştiği günü görmektir. O yine öyle sağlıklı ve mutlu olana dek, bana yine eski günlerdeki gibi bakıp konuşana dek bundan başka bir düşüncem ve dileğim yoktu.

Bunlar gereksiz iç dökmeler olarak yazılmadı. Bu hikâyenin sonraki bölümlerinde başkalarının benim davranışlarımı değerlendireceği bölümler olacak. O bölümler gelmeden iyi ve kötü yanlarımın adilce yargılanmasında yarar var.

Hampshire'dan dönüşümün ertesi sabahı Marian'ı yukarı, çalışma odama çağırdım ve Sir Percival Glyde'in hayatındaki tek zayıf noktayı öğrenmek için hazırladığım planı anlattım.

Sırta giden yol Beyazlı Kadın'ın o âna kadar hiçbirimizin çözemediği esrarından geçiyordu. Bu esrarı aydınlatılabilmek ancak Anne Catherick'in annesinin yardımıyla mümkün olabilirdi; Mrs. Catherick'in bize yardım etmesini sağlamak için de her şeyden önce Mrs. Clements'tan onun yaşadığı yer ve ailesiyle ilgili bilgileri edinmeliydim. Konuyu dikkatle değerlendirdikten sonra yeni soruşturmalarıma ancak Anne Catherick'in sadık dostu ve koruyucusuyla iletişime geçerek başlayabileceğimden emin olmuşum.

O halde önümüzdeki ilk güçlük Mrs. Clements'ı bulmaktır.

Bu güçlüğü en iyi ve en basit şekilde çözecek yolu bulduğu için Marian'a minnet borçluydum. Marian, Limmeridge yakınlarındaki çiftliğe, (Todd'un Yeri'ne) mektup yazıp Mrs. Clements'ın geçtiğimiz aylarda Mrs. Todds' la iletişime geçip geçmediğini sormayı önerdi. Mrs. Clements'ın Anne Catherick'ten nasıl ayrıldığını bilebilmemiz olanaksızdı, ama bir kez ayrıldıktan sonra kayıp kadının başka her yerden çok bağlı olduğu yörede, Limmeridge yakınlarında olup olmadığını araştırmak Mrs. Clements'ın aklına mutlaka gelmişti. Marian'ın önerisinin bizim için bir şans olabileceğini hemen anladım; bunun üzerine o da Mrs. Todds'a bir mektup yazıp o günün postasıyla yolladı.

Yanıt beklerken Marian'dan Sir Percival Glyde'in ailesine ve gençliğine dair anlatabileceği her şeyi öğrendim. Bu konularda anlattıkları hep kulaktan dolma bilgilere dayanıyordu, ama verdiği bu ufak tefek bilgilerin doğru olduklarından neredeyse emindi.

Sir Percival tek çocukmuş. Babası, Sir Felix Glyde'in doğuştan gelen eziyetli ve tedavisi olmayan bir sakatlığı varmış; bu yüzden küçüklüğünden başlayarak insanlardan uzak durmuş. Müzik onun tek mutluluk kaynağıymış; benzer zevkleri olan ve son derece yetenekli bir müzisyen olduğu söylenen bir hanımla evlenmiş. Blackwater Park'taki

malikâne genç yaşta ona kalmış. Ama malikâne onların olduktan sonra ne o ne de karısı komşularla yakınlık kurmuşlar; kilisenin papazı dışında kimse de onları kabukları dışına çıkmaya zorlamamış.

Papaz, fazlasıyla hevesli, kaş yapayım derken göz çıkararak bir adammış. Sir Felix'in okuldan neredeyse devrimci denebilecek bir politik görüşle, dinî inançtan yoksun olarak ayrıldığını duymuş ve onu mahalle kilisesinde ifade edilen sağlam görüşleri duymaya davet etmeyi vicdani görevi olarak görmüş. Sir Felix, papazın bu iyi niyetli, ama yanlış müdahalesine çok kızmış; ona herkesin içinde o kadar kaba hakaretler etmiş ki çevredeki aileler evine sitem dolu mektuplar göndermişler, Blackwater Park'ta toprak kiralayan çiftçiler bile düşündüklerini cesaret edebildikleri ölçüde söylemişler. Sayfiye hayatından hiç haz etmeyen ve mülküne ya da orada yaşayanlara da hiçbir bağlılığı olmayan Baronet, Blackwater'da yaşayanların canını bir daha bu şekilde sıkamayacağını ilan edip oradan ayrılmış.

Kısa bir süre Londra'da kaldıktan sonra karısıyla birlikte Avrupa'ya gitmiş ve bir daha da İngiltere'ye dönmemiş. Sir Felix'in sakatlığından duyduğu marazi rahatsızlıktan ötürü hep kendi kabuklarına çekilmiş olarak bazen Fransa'da, bazen Almanya'da yaşamışlar. Oğulları, Percival, yurtdışında dünyaya gelmiş ve orada özel öğretmenlerden ders almış. İlk önce annesini kaybetmiş. Babası annesinden birkaç yıl sonra, 1825'te ya da 1826'da ölmüş. Sir Percival, bu tarihten önce genç bir adamken de Londra'ya bir-iki kez gelmiş, ama merhum Mr. Fairlie'yle ancak babası öldükten sonra tanışmış. Sir Percival o zamanlar Limmeridge Malikânesine hemen hemen hiç gitmezmiş. Mr. Frederick Fairlie onunla birkaç kez Mr. Philip Fairlie'nin yanındayken karşılaşmış olabilir, ama o seferlerde onu pek tanımış olamaz. Sir Percival'ın Fairlie ailesindeki tek yakın dostu Laura'nın babasıymış.

Marian'dan öğrenebildiklerimin hepsi buydu. Aralarında amacıma hizmet edebilecek bir bilgi yoktu, ama yine de ileride işe yarayabilirler diye onları dikkatle not ettim.

Mrs. Todd'un (kendi isteğimiz üzerine bizden biraz uzaktaki bir postaneye gönderilen) yanıtı gittiğimde yerine ulaşmıştı. O âna dek hep bize küskün olan şansımız o andan sonra yüzümüze güldü. Mrs. Todd'un mektubu aradığımız ilk bilgiyi bize sağlamıştı.

Mrs. Clements, (tahmin ettiğimiz gibi) Todd'un Yeri'ne mektup yazıp önce (benim Limmeridge Mezarlığı'nda Anne Catherick'e rastladığının ertesi sabahı) çiftlikteki dostlarını aniden bırakıp gittikleri için özür dilemiş, sonra da Mrs. Todd'a Anne Catherick'in kaybolduğunu bildirmiş ve kayıp kadının Limmeridge'e geri dönmüş olabileceğini düşünerek ondan çevrede araştırma yapmasını rica etmiş. Kendisine her zaman ulaşabilecekleri adresi de yazmayı ihmal etmemiş; Mrs. Todd da o adresi bu mektupla Marian'a bildirmişti. Mrs. Clements Londra'da yaşıyordu; bizim oturduğumuz yerden yürüyerek yarım saat uzaklıkta.

Deyim yerindeyse, boş durmaya hiç niyetim yoktu. Ertesi sabah, Mrs. Clements'la görüşmek üzere yola koyuldum. Araştırmada ileri doğru attığım ilk adım buydu. Kendimi adadığım gözü kara girişiminin hikâyesi burada başlıyor.

Mrs. Todd'un mektupta verdiği adres Gray's Inn Yolu yakınındaki saygın bir sokaktaki bir pansiyona aitti.

Bana kapıyı Mrs. Clements açtı. Beni hatırlamış gibi görünmüyordu, ne istediğimi sordu. Ona Limmeridge Mezarlığı'nda Beyazlı Kadın'la yaptığım görüşmenin sonuna doğru karşılaştığımızı hatırlattım; Anne Catherick' in (kendisinin de söylemiş olduğu gibi) tımarhaneden kaçarken peşine düşenlerden kurtulmasına yardım eden kişi olduğumu da özellikle belirttim. Mrs. Clements'ın güvenini kazanabilmek için elimdeki tek koz buydu. Ben söyleyince hemen o günü hatırladı ve Anne Catherick' ten haber getirip getirmediğimi öğrenmek için beni salona buyur etti.

Komplonun bir yabancıya anlatılması tehlikeli olacak ayrıntılarına girmeden ona bütün gerçeği anlatmam olanaksızdı. Yalnızca Mrs. Clements'ın boş umutlara kapılmasına neden olmaktan kaçınarak ziyaretimin nedeninin Anne'in kaybolmasından sorumlu kişileri bulmak olduğunu açıkladım. Sonradan vicdan azabı çekmemek için Anne'i bulabileceğimize dair en ufak umudum olmadığını, bir daha onu görebileceğimizi düşünmediğimi, konuyla ilgilenmemin tek nedeninin ona tuzak kurduklarına, bana ve çok değerli bazı arkadaşlarıma da kötülük etmiş olduklarına inandığım iki adamın cezalarını çekmelerini sağlamak olduğunu da ekledim. Bunları açıkladıktan sonra da (amaçlarımız farklı da olsa) çıkarlarımızın aynı olup olmadığını düşünmesini ve istediğim bilgileri bana vermekte bir sakınca görüp görmediğine karar vermesini istedim.

Zavallı kadın başta söylediklerimi tam kavrayamayacak kadar şaşkın ve heyecanlıydı. Bana yalnızca Anne'e yapmış olduğum iyiliğe karşılık bana verebileceği her türlü bilgiyi vermeye hazır olduğunu söyleyebildi. Ama en iyi koşullarda bile yabancılarla konuşurken çok zeki olmadığı için ona yol göstermemi ve nereden başlamasını istediğimi söylememi rica etti.

Düşüncelerini düzenlemeye alışkın olmayan insanlara anlattırılabilir en basit hikâyenin konuşma boyunca geçmişe dönmelerini engelleyebilecek kadar geriden başlaması gerektiğini deneyimlerimden bildiğim için Mrs. Clements'tan bana ilk önce Limmeridge'ten ayrıldıktan sonra neler olduğunu anlatmasını istedim; böylece onu dikkatle sorgulayarak adım adım ilerlemesini ve Anne'in kaybolduğu âna gelmesini sağladım.

Bu şekilde edindiğim bilgilerin özü şuydu:

Todd'un Yeri'ndeki çiftlikten ayrıldıkları gün Mrs. Clements ve Anne, Derby'ye kadar gitmişler ve Anne'in isteği üzerine orada bir hafta kalmışlar. Sonra Londra'ya geçmişler; evle ve ev sahibiyle ilgili nedenlerden ötürü taşınmak zorunda kalana dek, bir ay kadar Mrs. Clements' ın kiraladığı evde kalmışlar. Anne'in ne zaman dışarı çıkacak olsalar Londra ve Londra yakınlarında yakalanmaktan duyduğu korku zamanla Mrs. Clements'a da bulaşmış ve İngiltere'deki en ücra köşelerden birine, Mrs. Clements'ın merhum kocasının gençliğini geçirdiği Lincolnshire'daki Grimsby kasabasına taşınmaya karar vermişler. Mrs. Clements'ın kocasının akrabaları kasabada yaşayan saygın insanlarmış; Mrs. Clements'a her zaman çok iyi davranmışlar; o da oraya gidip kocasının akrabalarına

danışmanın en iyisi olacağını düşünmüş. Anne, Welmingham'daki annesinin yanına gitmeyi duymak bile istemiyormuş, çünkü onu tımarhaneye oradan alıp götürmüşler, Sir Percival da mutlaka oraya gidip onu yine bulurmuş. Bu itirazda ciddi bir haklılık payı varmış, Mrs. Clements da bunun kolay kolay çürütülemeyeceğini düşünmüş.

Grimsby'de Anne'in hastalığının ilk belirtileri kendini göstermeye başlamış. Gazetede Lady Glyde'in evlilik haberinin çıkmasından ve Anne'in bunu öğrenmesinden hemen sonraymış.

Hasta kadını tedavi etmesi için çağırılan doktor hemen onun ciddi bir kalp rahatsızlığı olduğunu fark etmiş. Hastalık uzun sürmüş, Anne'i çok güçsüz düşürmüş ve daha hafif olmakla birlikte aralıklarla tekrar etmeyi sürdürmüştü. Yeni yılın ilk altı ayını bu nedenle Grimsby'de geçirmişler; büyük olasılıkla daha da kalacaklarmış ama Anne, Lady Glyde'la özel olarak görüşmek için aniden Hampshire'a dönmeye karar vermiş.

Mrs. Clements bu tehlikeli ve nedeni açıklanamayan yolculuğu engellemek için elinden geleni yapmış. Anne, yakında öleceğini düşündüğünü ve ne kadar tehlikeli olursa olsun Lady Glyde'a vereceği bir sır olduğunu söylemek dışında hiçbir açıklama vermemiş. O kadar kararlıymış ki Mrs. Clements onunla gelmek istemiyorsa Hampshire'a kendi başına gideceğini söylemiş. Doktora danıştıklarında, hastanın isteklerine karşı gelmenin büyük olasılıkla hastalığın bir kez daha ve belki de son kez tekrar etmesine neden olacağını söylemiş; Mrs. Clements da bunu duyduktan sonra zorunlu olarak boyun eğmiş, aksilikler ve tehlikeler yaşanacağına dair önsezilerine rağmen Anne Catherick'in istediğini yapmasına bir kez daha göz yummuş.

Londra'dan Hampshire'a giderken Mrs. Clements birlikte yolculuk ettikleri yolculardan birinin Blackwater Park bölgesini iyi tanıdığını görmüş ve ondan çevreyle ilgili istediği bütün bilgileri almış. Böylece, kalabilecekleri tek yerin Sir Percival'ın yaşadığı yere güvenli bir uzaklıkta olan Sandon adındaki büyük bir köy olduğunu öğrenmiş. Sandon'la Blackwater Park arasındaki uzaklık üç-dört mil kadarmış, işte Anne, gölün çevresine her gelişinde, önce gelirken sonra da dönerken yürüyerek bu mesafeyi kat ediyormuş.

Kimse onları bulmadan önce Sandon'da kaldıkları birkaç gün boyunca köyün biraz dışında, namuslu bir dul kadının evinde kiraladıkları tek odada kalmışlar; Mrs. Clements, en azından ilk hafta kadının ağzını sıkı tutmasını sağlayabilmiş. Anne'i, Lady Glyde'a önce bir mektup yazmaya ikna etmek için de çok uğraşmış. Ama Limmeridge'e yolladığı imzasız mektubun bir işe yaramamış olması yüzünden Anne bu kez onunla konuşmaya kararlıymış ve bu işi tek başına yapmakta da diretiyormuş.

Mrs. Clements yine de göle her gidişinde onu gizlice takip ediyormuş, ama kayıkhaneye, orada olanları görebileceği kadar yaklaşılmaya cesaret edemiyormuş. Anne, bu tehlikeli yöreden son döndüğünde, çektiği heyecana bir de üst üste her gün gücünün yettiğinin çok üstünde yol yürümenin verdiği yorgunluk eklenmiş ve Mrs. Clements'ın başından beri korktuğu şey başına gelmiş. Anne'in kalbinde hissettiği o eski sancı ve Grimsby'deki hastalığının eski belirtileri tekrar ortaya çıkmış ve onu yatağa düşürmüştü.

Mrs. Clements eski deneyimlerinden bu acil durum karşısında ilk yapılması gerekenin Anne'i yatıştırmaya çalışmak olduğunu biliyormuş; iyi kalpli kadın ertesi gün bu amaçla (Anne'in, her günkü gibi o gün de mutlaka kayıkhaneye kadar yürüyeceğinden emin olduğunu söylediği) Lady Glyde'ı bulmak ve ondan Sandon'daki kulübeye gelip Anne'i

görmesini rica etmek için göle gitmiş. Koruluğun dış sınırına vardığında Lady Glyde'la değil, elinde kitabı olan, uzun boylu, şişman, yaşlıca bir beyefendiyle, yani Kont Fosco'yla karşılaşmış.

Kont bir an için onu dikkatle süzdükten sonra orada birini mi aradığını sormuş ve daha Mrs. Clements yanıt veremediği için Lady Glyde'dan bir mesaj getirdiğini ama karşısındaki kişinin mesajı iletmesi gereken kişinin tarifine uyduğundan emin olamadığını eklemiştir.

Bunun üzerine, Mrs. Clements hemen neden oraya geldiğini ona anlatmış ve ondan mesajı kendisine ileterek Anne'i yatıştırmasına yardım etmesini rica etmiş. Kont onun bu ricasını seve seve hemen kabul etmiş. Mesajın çok önemli olduğunu söylemiş. Lady Glyde, Anne'in ve dostunun derhal Londra'ya dönmelerini rica ediyormuş, çünkü Blackwater'da kalmaya devam edecek olurlarsa Sir Percival'ın onları bulacağından eminmiş. Kendisi de kısa süre sonra Londra'da olacaktı; Mrs. Clements'la Anne ondan önce gidip adreslerini ona bildirecek olurlarsa on beş güne kalmaz onları görmeye gidermiş. Kont, daha önce Anne'i dostça uyarmak istediğini, ama Anne'in karşısında bir yabancı görünce Kont'un yaklaşımına fırsat vermeyecek kadar ürktüğünü de eklemiştir.

Bunları duyan Mrs. Clements, büyük bir kaygı ve telaşla Anne'i sağ salim Londra'ya götürmekten başka bir şey istemediğini, ama Anne o sırada hasta yattığı için onu o tehlikeli bölgeden uzaklaştırmanın olanaksız olduğunu söylemiş. Kont, Mrs. Clements'a doktor çağırıp çağırmadığını sormuş; onun, köydekilerin yerlerini öğrenmesinden korktuğu için henüz doktor çağırılmamış olduğunu duyunca da kendisinin doktor olduğunu ve eğer Mrs. Clements isterse onunla gidip Anne için ne yapılabileceğine bakabileceğini söylemiş. Mrs. Clements, (Lady Glyde'in gizli bir mesajı iletmek için seçtiği bu adama haliyle güvendiği için) bu öneriyi minnetle kabul etmiş ve birlikte köye dönmüşler.

Vardıklarında Anne uyuyormuş. Kont ona bakınca (belli ki onun Lady Glyde'la benzerliği karşısında duyduğu şaşkınlıktan) irkilmiş. Zavallı Mrs. Clements onun Anne'in ne kadar hasta olduğunu görünce dehşete düştüğünü sanmış. Kont hastanın uyandırılmasını istememiştir; hastalığın belirtileriyle ilgili Mrs. Clements'a sorular sormakla, hastaya bakmakla ve ona hafifçe dokunup nabzını saymakla yetinmiştir. Sandon, bir bakkalı ve bir eczanesi olacak kadar büyük bir köymüş, Kont da reçete yazıp ilacı hazırlatmak için buralara gitmiş. İlacı kendisi getirmiş, Mrs. Clements'a ilacın ciddi bir uyarıcı olduğunu ve Anne'i, Londra'ya kadar birkaç saat sürecek bir yolculuğa dayanmasını sağlayacak kadar canlandıracağına emin olduğunu söylemiş. İlaç o gün ve ertesi gün belirtilen saatlerde hastaya verilecekti. Hasta üçüncü gün yola çıkabilecek gücü bulmuş; o gün istasyonda buluşup Kont'un onları öğle treniyle Londra'ya uğurlamasını kararlaştırmışlar. Onları istasyonda göremezse Kont, Anne'in kötüleştiğini anlayacak ve hemen köye gelecekti.

İşler öyle gitmiş ki, böyle olağanüstü bir durum yaşanmamış.

İlaç Anne'e şaşılacak kadar iyi gelmiş, Mrs. Clements'ın ona Lady Glyde'ı yakında Londra'da göreceğini söylemesi ilacın iyi etkilerini daha da artırmış. Kararlaştırılan gün ve saatte (Hampshire'a geleli henüz bir hafta bile olmamışken) istasyona gitmişler. Kont,

onları orada bekliyormuş ve aynı trenle Londra'ya gitmeye hazırlanan yaşlıca bir hanımla konuşuyormuş. Onları büyük bir nezaketle trene bindirip vagona yerleştirmiş ve Mrs. Clements'tan adresini Lady Glyde'a bildirmeyi unutmamasını rica etmiş. Yaşlı hanım onlarla aynı vagona yolculuk etmemiş; onu Londra'ya vardıkları zaman da görmemişler. Mrs. Clements sakin bir mahallede derli toplu bir ev tutmuş, sonra da söz verdiği gibi Lady Glyde'a adresini bildirmiş.

Aradan on beş günden uzun bir süre geçmiş ama hiç yanıt gelmemiş.

Bu sürenin sonunda istasyonda gördükleri o yaşlı hanım bir arabayla çıkagelmiş, o sırada Londra'da bir otelde kalmakta olan ve Anne'le bir buluşma ayarlamak için Mrs. Clements'ı görmek istediğini söyleyen Lady Glyde'in yanından geldiğini söylemiş. Mrs. Clements, (o sırada orada olan Anne'in de ondan bunu istemesi üzerine) evden yarım saatten fazla uzak kalması gerekmediğine de sevinerek bu daveti kabul etmiş. Bunun üzerine (Madam Fosco olduğu ortada olan) yaşlı hanımla birlikte arabaya binip gitmişler. Bir süre gittikten sonra daha otele gelmeden yaşlı hanım arabayı bir dükkânın önünde durdurmuş ve unuttuğu bir şeyi alacağını söyleyerek Mrs. Clements'tan birkaç dakika orada beklemesini rica etmiş. Bir daha da ortaya çıkmamış.

Mrs. Clements bir süre bekledikten sonra telaşlanmış ve sürücüye eve geri dönmesini söylemiş. Yarım saati aşkın bir süreden sonra eve geri döndüğünde Anne orada yokmuş.

Evdekilerden yalnızca kiracılara hizmet eden görevli ona bilgi verebilmiş. Kapıya gelen bir delikanlı, "ikinci katta (Mrs. Clements'ın kaldığı bölümde) kalan genç hanım" için bir mektup bırakmış. Hizmetçi kız mektubu götürdükten sonra aşağı inmiş; beş dakika sonra Anne'i başında şapkası, sırtında şalıyla kapıyı açıp dışarı çıkarken görmüş. Anne, büyük olasılıkla mektubu da yanında götürmüştü, çünkü onu hiçbir yerde bulamamışlar; bu yüzden de onun dışarı çıkmasına neden olan şeyin ne olduğunu öğrenememişler. Ciddi bir nedeni olmalıymış, çünkü Anne Londra'da kendi başına hiç dışarı çıkmamış. Mrs. Clements buna güvenmese yalnızca yarım saatliğine bile olsa asla onu bırakıp gitmezmiş.

Aklı başına gelir gelmez Mrs. Clements'ın ilk düşündüğü Anne'in tekrar götürülmüş olmasından korktuğu tımarhaneye gidip soruşturmak olmuş.

Ertesi gün oraya gitmiş, tımarhanenin nerede olduğunu Anne ona anlatmış. Mrs. Clements büyük olasılıkla sahte Anne Catherick'in tımarhaneye kapatılmasından bir-iki gün önce oraya başvurduğu için aldığı yanıt o adda birinin oraya getirilmediğiymiş. Welmingham'daki Mrs. Catherick'a da mektup yazıp kızından bir haber alıp almadığını sormuş, ondan da olumsuz yanıt almış. Bu yanıtı da aldıktan sonra başka kime başvuracağını, ne yapacağını bilememiş. O zamandan beri Anne'in neden kaybolduğu ve başına ne geldiği hakkında hiçbir şey öğrenememiş.

VII

Buraya dek Mrs. Clements'tan edindiğim bilgiler, daha önce bilmediğim şeyler de olsa yalnızca giriş niteliğindedir.

Anne Catherick'in Londra'ya gitmesine ve Mrs. Clements'tan ayrılmasına neden olan

hileler serisini Kont Fosco ve Kontes'in hazırlamış oldukları ortadaydı ve bu yaptıklarının ikisinden birini yasalar karşısında da suçlu duruma düşürüp düşürmediği ileride düşünmeye değerdi. Ancak o anki amacım farklı bir yol izlememi gerektiriyordu. Mrs. Clements'ı ziyaret etmemin asıl nedeni Sir Percival'ın sırrını öğrenmeye biraz olsun yaklaşabilmektir, ama Mrs. Clements henüz bu konuda bana yol gösterebilecek hiçbir şey söylememiştir. Ona, o âna dek hatırladıklarından başka zamanları, insanları ve olayları hatırlatmak ihtiyacını duydum; tekrar konuştuğumda amacım buydu.

“Keşke yaşadığınız bu felaket karşısında size bir yardımım dokunabilseydi,” dedim. “Tek yapabileceğim üzüntünüzü içtenlikle paylaşmak. Anne kendi çocuğunuz olsaydı ona daha iyi davranamazdınız, onun için daha fazla özveride bulunamazdınız, Mrs. Clements.”

Mrs. Clements yalnızca, “Övgüye değer bir şey yapmadım, efendim,” dedi. “Zavallıcık kendi kızım gibiydi. Ona küçüklüğünden beri ben baktım, ben büyüttüm, onu büyütme de kolay iş değildi. Ona ilk giysilerini ben dikmiş, yürümeyi ben öğretmiş olmasam onu kaybetmek bana bu kadar ağır gelmezdi. Kendi çocuğum olmadığı için onun bana gönderilen bir teselli olduğunu düşündüm. O kaybolduğundan beri hep eski günleri hatırlıyorum ve bu yaşta bile onu hatırlayıp ağlamadan edemiyorum, gerçekten yapamıyorum, efendim!”

Mrs. Clements'ın kendini toplaması için biraz bekledim. Bunca zamandır aradığım ışık, hâlâ uzakta da olsa, bu tatlı kadının Anne'in çocukluğuna dair hatırladıkları arasından bana göz mü kırıpıyordu?

“Mrs. Catherick'i Anne doğmadan önce de tanır mıydınız?” diye sordum.

“Çok eskiden değil, efendim, dört ay öncesinde tanışmıştık. O zamanlar çok sık görüşürdük, ama hiçbir zaman çok yakın olmadık.”

Bu yanıtı verirken sesi daha metanetli çıkmıştı. Anılarının çoğu ona acı verse de taze yaraların üstünde bu kadar uzun süre durduktan sonra geçmişin karanlığında kalmış sıkıntılarına dönmenin onu farkında olmadan rahatlattığını gördüm.

“Mrs. Catherick komşunuz muydu?” diye sordum, elimden geldiğince hatırlamasını sağlamaya çalışarak.

“Evet, efendim, Old Welmingham'dayken.”

“Old' Welmingham'dayken mi? Hampshire'da bu adı taşıyan iki yer mi var yani?”

“O zamanlar vardı, efendim, yirmi üç yıldan fazla oldu. İki mil kadar uzakta yeni bir kasaba kuruldu, ırmağın daha elverişli bir yerinde, bir köyden daha büyük olmayan Old Welmingham da zamanla boşaldı. Şimdi bu yeni kurulan kasabaya Welmingham diyorlar, ama eski kilise hâlâ duruyor. Çevresindeki evler ya yıkıldı ya da çürüyüp gitti, kilise tek başına duruyor. Ben bu üzücü değişiklikleri yaşayıp gördüm. Orası benim zamanımda hoş, güzel bir yerdi.”

“Evlenmeden önce de orada mı yaşıyordunuz, Mrs. Clements?”

“Hayır, efendim, ben Norfolkliyim. Kocam da oralı değildi. Size söylediğim gibi o Grimsby'dendi; gençliği de orada geçmiş. Ama güneyde arkadaşları olduğu için, orada iş de bulunca Southampton'da çalışmaya başlamış. Önemsiz bir işti, ama basit bir adamı emekli etmeye yetecek kadar para kazandı ve Old Welmingham'a yerleşti. Evlenince ben de oraya onun yanına gittim. İkimiz de pek genç değildik, ama birlikte çok mutlu olduk,

bizden bir-iki yıl sonra Old Welmingham'a gelen komşumuz Mr. Catherick'le karısından çok daha mutlu.”

“Kocanız onları daha önceden tanır mıydı?”

“Catherick'i tanırdı, efendim, karısını değil. Onu ikimiz de tanımıyorduk. Catherick için bir beyefendi aracı olmuş; bu sayede Welmingham kilisesinde iş bulmuş; bizim mahalleye taşınmasının nedeni de buydu. Gelirken yeni evlendiği karısını da yanında getirdi; zamanla kadının Southampton yakınlarında, Varneck Hall'da yaşayan bir hanımın hizmetçisi olduğunu öğrendik. Catherick onu evlenmeye zor razı etmiş, çünkü kadın kendini pek beğenirmiş. Catherick tekrar tekrar evlenme teklif etmiş, sonunda da kadının yanaşmadığını görünce vazgeçmiş. O vazgeçince bu sefer de kadın fikir değiştirip hiçbir neden göstermeden kendiliğinden Catherick'e gitmiş. Zavallı kocam hep kadının dersini o zaman vermiş olmak gerektiğini söyler dururdu. Ama Catherick kadından böyle bir şey yapamayacak kadar hoşlanıyormuş, evlenmeden önce de sonra da onu hiç soruşturmamış. Fevri, öyle ya da böyle hislerine çabuk kapılan bir adamdı ve Mrs. Catherick'ten daha iyi bir kadınla evlenmiş olsa onu da şımartırdı. Kimsenin hakkında kötü konuşmayı sevmem, efendim, ama Mrs. Catherick kalpsiz, yalnızca kendisini düşünen bir kadındı; güzel giysilere aptalca bir hayranlığı vardı ve Catherick ona hep çok nazik davranmasına rağmen o Catherick'e göstermelik bir saygıyı bile çok görürdü. İlk geldikleri zamanlarda kocam hep bu işin sonunun kötü olacağını söylerdi, haklı da çıktı. Onlar mahalleye geleli dört ay olmamıştı ki korkunç bir rezalet çıktı ve yuvaları dağıldı. İki de hatalıydı, korkarım, ikisi de aynı derecede hatalıydı.”

“Karısı da, kocası da demek istiyorsunuz, değil mi?”

“Ah, hayır, efendim! Catherick'ten söz etmiyorum, ona ancak acınabilirdi. Benim kastettiğim onun karısı ve o...”

“Ve rezalete neden olan kişi mi?”

“Evet, efendim. Bir beyefendi olarak dünyaya gelip bir beyefendi olarak yetişmiş bir kişinin örnek oluşturması gerekir. Siz onu tanıyorsunuz, efendim, benim zavallı Anne'im de onu fazlasıyla iyi tanırdı.”

“Sir Percival Glyde mi?”

“Evet. Sir Percival Glyde.”

Kalbim hızla çarpıyordu, bir ipucu yakaladığımı düşündüm. Yolumu kaybedeceğim dolambaçların kıvrımları hakkında demek ki ne kadar az şey biliyordum!

“Sir Percival o zamanlar orada mı yaşıyordu?” diye sordum.

“Hayır, efendim. Aramıza bir yabancı olarak katıldı. Babası yabancı bir ülkede öleli çok olmamıştı. Sir Percival'ın yasta olduğunu hatırlıyorum. Balık avlamaya gelen beylerin kaldığı, ırmak kıyısındaki küçük otelde (sonradan o oteli yıktılar) kalıyordu. İlk geldiğinde kimsenin pek dikkatini çekmemişti, İngiltere'nin her yanından beyefendiler ırmakta balık avlamaya gelirlerdi.”

“Köye Anne doğmadan önce mi geldi?”

“Evet, efendim. Anne 1827 Haziranı'nda doğdu, sanırım o nisan sonunda ya da mayıs başında gelmişti.”

“Geldiğinde onu kimse tanımıyordu, öyle mi? Diğer komşular gibi Mrs. Catherick de onu tanımıyordu yani?”

“Hepimiz ilk önce öyle olduğunu düşündük. Ama rezalet ortaya çıkınca onların birbirlerini tanımadıklarına kimse inanmadı. Olanları dün gibi hatırlıyorum. Catherick bir gece bahçemize gelip yoldan aldığı bir avuç küçük çakılı cama atarak bizi uyandırdı. Aşağı inip onunla konuşması için kocama Tanrı aşkına yalvardığını duydum. Verandada uzun süre konuştular. Kocam tekrar yukarı çıktığında tepeden tırnağa titriyordu. Yanıma, yatağın kenarına oturup, ‘Lizzie! Bu kadında iş olmadığını sana söylemişim; sonu iyi olmayacak demişim, bana kalırsa dediğim çıktı bile. Catherick, karısının çekmecesine sakladığı bir sürü dantel mendil, iki güzel yüzük ve yepyeni bir altın saatle zincir bulmuş; ancak bir hanımefendi olarak doğmuş birinin sahip olabileceği türden şeyler ve de karısı onları nereden bulduğunu söyleyememiş.’ ‘Catherick onun bunları çaldığını mı düşünüyor?’ diye sordum. ‘Hayır,’ dedi, ‘çalsa da kötü olurdu. Ama bu, daha da kötü, böyle şeyleri çalabileceği bir yer yok, olsa da böyle bir şey yapacak kadın değil. Bunlar ona hediye edilmiş Lizzie, saatin arkasına isminin baş harfleri kazınmış, Catherick de onun yas tutan o adamla, Sir Percival Glyde’la, evli bir kadına yakışmayacak şekilde gizli gizli konuştuğunu görmüş. Sen sakın bir şey söyleme, ben Catherick’i bu gecelik yatıştırdım. Ona çenesini kapalı, gözlerini ve kulaklarını açık tutmasını, emin olana dek bir-iki gün beklemesini söyledim.’ Ben, ‘Bence ikiniz de yanılıyorsunuz,’ dedim. ‘Mrs. Catherick’in burada rahatı yerindeyken, çevresinden saygı görürken Sir Percival Glyde gibi bir yabancı uğruna bunları tehlikeye atacağını sanmıyorum.’ ‘Tamam, ama bakalım Sir Percival Glyde onun için de bir yabancı mı?’ dedi kocam. ‘Karısının Catherick’le nasıl evlendiğini unutuyorsun. Onu tekrar tekrar reddettikten sonra kendisi evlenmek istedi. Kendilerini seven dürüst adamları namuslarını temizlemek için kullanan fesat kadınlar daha önce de olmuştur Lizzie ve korkarım ki Mrs. Catherick de bunların en kötülerinden biri. Göreceğiz,’ dedi kocam, ‘yakında göreceğiz.’ Ve yalnızca iki gün sonra gerçekten de gördük.”

Mrs. Clements devam etmeden önce bir an bekledi. O anda bile bulduğuma inandığım ipucunun gerçekten labirentin asıl sırrını çözmeme yarayacağından kuşkuya düşmüştüm. Bir kadının sadakatsizliğinin ve bir erkeğin zaafının bu alışlageldik, fazlasıyla alışlageldik hikâyesi gerçekten de Sir Percival’ın hayatı boyunca korktuğu sırrın anahtarı olabilir miydi?

“Catherick, kocamın öğüdünü dinledi ve bekledi,” diye devam etti Mrs. Clements. “Ve size söylediğim gibi çok beklemesi de gerekmedi. İkinci gün karısını ve Sir Percival’ı kilisenin giyinme odasında, hayli samimi bir durumda, fısıldaşırken yakalamış. Onları kilise çevresinde aramanın kimsenin aklına gelmeyeceğini düşünmüş olmalılar, her neyse, oradalmış işte. Şaşırmış ve utanmış gibi görünen Sir Percival kendini o kadar suçlu suçlu savunmuş ki (size daha önce fevri bir adam olduğunu zaten söylediğim) zavallı Catherick düştüğü durum karşısında kendini kaybedip Sir Percival’a vurmuş. Üzülerek söylüyorum ki Catherick, ona yanlış yapan adamın dengi değilmiş, patırtıyı duyup koşan konu komşu yetişip onları ayırana kadar berbat bir dayak yemiş. Bütün bunlar akşama doğru olmuş, daha gece olmadan kocam Catherick’in evine gittiğinde o gitmişti, kimse de nereye gittiğini bilmiyordu. Köydeki kimse onu bir daha görmedi. Karısının onunla nasıl bir aşağılık amaçla evlendiğini artık biliyordu, özellikle de Sir Percival’la arasında geçenlerden sonra bu mutsuzluk ve utanç ona çok ağır gelmişti. Kilisenin papazı gazeteye

bir ilan verip ona dostlarını ve işini kaybetmeyeceğini söyleyerek geri dönmesi için yalvardı. Ama Catherick bazılarının dediği gibi fazlasıyla gururlu ve asil ruhluymuştu, bana kalırsa da fazlasıyla hassastı; komşularının bir daha yüzüne bakabilecek, utancını unutturmaya çalışacak bir adam değildi. İngiltere'den ayrılırken, bir de daha sonra Amerika'ya yerleşip düzenini kurunca kocama mektup yazdı. Bildiğim kadarıyla şimdi orada yaşıyor, ama eski mahallesinden hiçbirimizin, hele de o kötü karısının onunla bir daha karşılaşacağını hiç sanmam.

“Sir Percival'a ne oldu?” diye sordum. “O köyde kaldı mı?”

“O kalmadı, efendim. Orada barınamazdı. Rezaletin çıktığı akşam onun Mrs. Catherick'le tartıştığını duymuşlar, ertesi sabah da çekip gitti.”

“Peki ya Mrs. Catherick? Herhalde o da ayıbını bilen insanların arasında, köyde kalmamıştır?”

“Kaldı, efendim. Bütün komşularının fikrine meydan okuyacak kadar dayanıklı ve duygusuz bir kadındı. Papazdan başlayarak herkese korkunç bir hatanın kurbanı olduğunu ve dedikoducuların onu suçluymuş gibi köyden süremeyeceklerini söyledi. Ben taşınana kadar Old Welmingham'da yaşıyordu, benden sonra da yeni kasaba kurulurken ve saygın komşular oraya taşınırlarken, sanki onların arasında yaşayıp hepsini utandırmaya azmetmiş gibi onlarla birlikte oraya taşınmış. İşte şimdi orada, ölene dek de orada kalıp onlara meydan okuyacaktır.”

“Ama bunca yıl nasıl yaşadı?” diye sordum. “Kocasının ona bakmaya gücü yeter miydi, ona bakmak istiyor muydu?”

“Hem gücü yeterdi hem de istiyordu,” dedi Mrs. Clements. “Kocama yazdığı ikinci mektupta Mrs. Catherick'in onun soyadını taşıdığını, onun evinde yaşadığını ve ne kadar kötü bir kadın olursa olsun dilenci gibi sokaklarda açlıktan kıvrılmaması gerektiğini belirtmiş. Ona ufak bir harçlık bağlayabilir, Mrs. Catherick de bunu Londra'daki bir yerden yılda dört kez alabilirmiş.”

“Mrs. Catherick bu harçlığı kabul etmiş mi?”

“Tek kuruşunu bile kabul etmedi, efendim. Yüz yaşına kadar da yaşasa Catherick'e hiçbir şey için borçlanmayacağını söyledi. O zamandan beri de sözünü tutuyor. Zavallı kocam ölüp her şeyi bana bıraktığında başka şeylerle birlikte Catherick'in mektubu da bana kaldı, ben de ona bir şeye ihtiyacı olursa bana haber vermesini söyledim. ‘Bir şeye ihtiyacım olduğunu Catherick'e ve onun herhangi bir arkadaşına söylemektense bütün İngiltere'ye söylemeyi yeğlerim. İşte sana verdiğim yanıt bu, bir daha yazacak olursa ona böyle söylersin,’ dedi.”

“Kendi parası mı vardı, dersiniz?”

“Varsa da çok azdı herhalde, efendim. Onun geçimini gizli gizli Sir Percival Glyde'ın sağladığı söylenirdi ve korkarım, bu doğrudur.”

Bu son yanıtın sonra, duyduklarımı değerlendirebilmek için biraz bekledim. Buraya kadar anlatılanları olduğu gibi kabul edecek olursam henüz doğrudan ya da dolaylı olarak beni sırra götürebilecek hiçbir şey öğrenemediğim ortadaydı; amacıma ulaşmak için gösterdiğim çabalar yine düpedüz bir bozgunla sonuçlanmıştı.

Ama anlatılanların arasında onları olduğu gibi kabul etmemin doğru olacağından kuşku duymama ve anlatılanların altında bir şeyler olduğunu düşünmeme neden olan bir

nokta vardı.

Kilise kâtibinin suçlu karısının hayatının kalanını, utancına sahne olan yerde geçirmesini açıklayamıyordum. Kadının kendi ifadesini, yani suçsuzluğunu kanıtlamak için bu tuhaf yolu seçmiş olmasını inandırıcı bulmuyordum. Bu seçimi iddia ettiği gibi bütünüyle kendi hür iradesiyle yapmamış olması bana çok daha doğal ve akla yakın geliyordu. Bu durumda onu Welmingham'da kalmaya zorlamaya gücü yetecek kişinin kim olması beklenebilirdi? Hiç kuşkusuz onun geçimini sağlayan kişi. Mrs. Catherick kocasından yardım almayı reddetmişti, kendine ait yeterli geliri yoktu, dostu olmayan, küçük düşmüş bir kadındı; dedikoduların malzemesi olan kişiden, Sir Percival Glyde'dan değil de kimden medet umabilirdi?

Bu varsayımlara dayanınca ve tek sağlam gerçeği, Mrs. Catherick'in sırrı bildiğini de hiç aklımdan çıkarmayınca, onu Welmingham'da tutmanın Sir Percival'ın işine geleceğini anlamam zor olmadı çünkü Mrs. Catherick'in oradaki durumu komşu kadınlarla bir araya gelmesine ve canıger dostlarıyla sohbet ederken ağzından sırrı kaçırmasına izin vermeyecekti. Ama saklanması gereken sır neydi? Sir Percival'la Mrs. Catherick arasındaki utanç verici bir yakınlık olamazdı, zira bunu asıl bilen komşulardı. Sir Percival'ın, Anne'in babası olması kuşkusuz da olamazdı, zira asıl Welmingham'da bundan kuşku duyulması kaçınılmazdı. Bana anlatılan günahkâr tabloyu başkaları gibi ben de olduğu gibi kabul edecek olursam, bundan ben de Mr. Catherick'in ve tüm komşuların çıkardığı sonucu çıkaracak olursam, Sir Percival'la Mrs. Catherick arasındaki o günden beri gizli tutulan tehlikeli sır bu duyduklarımın neresinde saklıydı?

Yine de, ipucunun o kaçak buluşmalarda, kilise kâtibinin karısıyla "yastaki beyefendi" arasındaki samimi fısıldaşmalarda saklı olduğuna kuşku yoktu.

Bu durumda, görünenler bir yöne işaret ederken, gerçek, kimsenin kuşkulandığı bambaşka bir tarafta gizli olabilir miydi acaba? Mrs. Catherick gerçekten de iddia ettiği gibi korkunç bir hatanın kurbanı olabilir miydi? Ya da öyle olmadığını varsayarsak, Sir Percival'ın Mrs. Catherick'in günahıyla ilişkilendirilmesi akıl almaz bir hatadan kaynaklanmış olabilir miydi? Sir Percival, bir ihtimal, üzerinden doğru bir şüpheyi savuşturmak için bu yanlış şüpheyi giyinmiş olabilir miydi? İşte, bulabilirsem sırra giden yol buydu, az önce duyduğum umut vaat etmezmiş gibi görünen bu hikâyenin derinliklerinde gizlenen yol.

Bundan sonraki sorularım Mr. Catherick'in karısını suçlamakta haklı olup olmadığından emin olmaya yönelikti. Mrs. Clements'tan aldığım yanıtlar bu konuda hiçbir kuşkuya yer bırakmıyordu. Mrs. Catherick, henüz bekârken bilinmeyen biriyle birlikte olup adına leke sürmüş ve durumu kurtarmak için evlenmişti. Ayrıntılarına girmeme gerek olmayan zaman ve yer hesaplamalarıyla, kocasının soyadını taşıyan kızın kocasından olmadığı kesinlikle kanıtlanmıştı.

Bundan sonra kızın babasının Sir Percival olduğunun kesin olup olmadığına dair yönelttiğim soruların karşısında daha büyük sıkıntılar vardı. Bu konuda karara varmak için kişisel benzerlik testinden daha iyi bir yol yoktu elimde.

"Sanırım Sir Percival'ı köyünüzdeyken sık sık görmüşsünüzdür, öyle değil mi?"

"Evet, efendim, sık sık," diye yanıtladı Mrs. Catherick.

“Hiç Anne’in ona benzediğini düşündünüz mü?”

“Ona hiç benzemiyordu, efendim.”

“O halde annesine benziyordu herhalde, değil mi?”

“Annesine de benzemiyordu, efendim. Mrs. Catherick esmer ve dolgun yüzlüdür.”

Annesine benzemiyordu, (varsayılan) babasına da benzemiyordu. Kişisel benzerlik testine kesin olarak güvenilemeyeceğini biliyordum, ama öte yandan onu bütünüyle hiçe saymak da olmazdı. Mrs. Catherick’in ve Sir Percival’ın Old Welmingham’a gelmeden önceki hayatlarına bakarak ek kanıtlar bulunabilir miydi? Sonraki sorularımı bu amaçla sordum.

“Sir Percival mahallenize ilk geldiğinde,” dedim, “nereden geldiğini duydunuz mu?”

“Hayır, efendim. Kimileri Blackwater Park’tan geldiğini söylediler, kimileri de İskoçya’dan, ama kimse bilmiyordu.”

“Mrs. Catherick evlenmeden hemen önce Varneck Hall’da mı çalışıp yaşıyormuş?”

“Evet, efendim.”

“Uzun zamandır mı oradaymış?”

“Üç-dört yıldır, efendim. Tam olarak emin değilim.”

“Varneck Hall’un o zamanki sahibinin adını hiç duydunuz mu?”

“Evet, efendim. Adı Binbaşı Donthorne’du.”

“Mr. Catherick ya da tanıdığınız başka biri Sir Percival’ın Binbaşı Donthorne’un arkadaşı olduğunu duymuş mu ya da Sir Percival’ı Varneck Hall çevresinde görmüş mü?”

“Catherick ne görmüş ne de duymuştu, efendim, bunu hatırlıyorum, bildiğim kadarıyla başka kimse de görmemiş.”

Belki hâlâ hayattadır ve ileride ona başvurmanın yararı dokunabilir diye Binbaşı Donthorne’un adını ve adresini not ettim. Sir Percival’ın Anne’in babası olduğuna kesinlikle inanmıyordum ve Mrs. Catherick’le kaçamak buluşmalarının sırrının kadının kocasının adına sürdüğü lekeyle kesinlikle hiçbir ilgisi olmadığını düşünüyordum. Bu düşüncemi desteklemek için soracak başka bir soru bulamadım. Mrs. Clements’ı Anne’in çocukluğu hakkında konuşturup şans eseri böyle bir şey öğrenebilir miyim diye beklemeye karar verdim.

“Bunca günah ve sefaletin ortasına doğan bu zavallı çocuğun nasıl olup da size emanet edildiğini öğrenemedim henüz,” dedim.

“O çaresiz zavallılığa bakacak başka kimse yoktu, efendim,” diye yanıt verdi Mrs. Clements. “O ahlaksız annesi, ondan doğduğu günden beri nefret eder gibiydi, sanki zavallı bebeğin bir suçu varmış gibi! Çocuğa yüreğim sızlıyordu; ona kendi çocuğummuş gibi bakıp büyütmeyi ben önerdim.”

“Ondan sonra da Anne’e hep siz mi baktınız?”

“Tam olarak değil, efendim. Mrs. Catherick’in analık damarının kabardığı olurdu ve arada sırada damarını kabarttığım için bana nispet yapmak ister gibi çocuğu benden alırdı. Ama bu hali hiçbir zaman uzun sürmezdi. Zavallı küçük Anne hep bana dönerdi, her zaman da döndüğü için sevinirdi, hem de başka çocuklar gibi onu eğlendirecek oyun arkadaşları olmadığı için benim evimde kasvetli bir hayat sürüyor olmasına karşın. En uzun süreli ayrılığımızı annesi onu Limmeridge’e götürdüğünde yaşadık. Tam o sırada ben de kocamı kaybetmiştim ve o acı günlerde Anne’in evde olmamasının daha iyi

olacağını düşünmüştüm. Anne o sırada on yaşını sürüyordu, derslerinde pek başarılı değildi, zavallılık, öbür çocuklar gibi neşeli de değildi, ama tam hayalinizdeki gibi güzel bir küçük kızdı. Annesi onu geri getirene dek evde kaldım; sonra da onu da yanımda Londra'ya götürmeyi önerdim, açıkçası, efendim, kocamın ölümünden sonra Old Welmingham'da kalmaya yüreğim dayanmıyordu, orası bana öyle farklı ve öyle kasvetli geliyordu ki."

"Mrs. Catherick önerinizi kabul etti mi?"

"Hayır, efendim. Kuzeyden eskisinden de sert ve katı yürekli olarak dönmüştü. Söylentilere göre Limmeridge'e gidebilmek için Sir Percival'dan izin almak zorunda kalmış ve sırf zavallı kadının birikmiş parası olduğunu duyduğu için ölmek üzere olan kardeşine bakmaya gitmiş, ama kadının parası cenaze masraflarını ancak karşılamış. Bunlar, Mrs. Catherick'i hırçınlaştırmış olabilir pekâlâ, nedendir bilinmez çocuğu götürmemin lafını bile ettirmedi. Bizi birbirimizden ayırarak ikimizi de üzmemek hoşuna gider gibiydi. Tek yapabildiğim Anne'e adresimi vermek ve gizli gizli, başı derde girecek olursa bana gelmesini söylemek oldu. Ama o gelebilinceye dek yıllar geçti. Zavallılığın tımarhaneden kaçtığı o geceye kadar onu bir daha hiç görmedim."

"Sir Percival Glyde'in onu niye tımarhaneye kapattırdığını biliyor musunuz, Mrs. Clements?"

"Yalnızca Anne'in bana anlattığı kadarını biliyorum, efendim. Zavallılık üzüntüyle bunu sayıklayıp, geveleyip dururdu. Annesinin Sir Percival'ın bir sırrını sakladığını, ben Hampshire'dan ayrıldıktan çok sonra Mrs. Catherick'in bu sırrı ağzından kaçırıp ona söylediğini ve sırrını bildiğini öğrenince Sir Percival'ın onu kapattırdığını söylerdi. Ama ona sorduğumda sırrın ne olduğunu hiç söyleyemezdi. Yalnızca annesinin isterse Sir Percival'ı mahvedebileceğini söylerdi. Belki de Mrs. Catherick yalnızca bu kadarını ağzından kaçırmıştı. Zavallılık iddia ettiği ve büyük olasılıkla inandığı gibi bu sırrı biliyor olsaydı, ondan bunu öğrenmiş olacağıma neredeyse eminim."

Bu benim aklıma da birkaç kez gelmişti. Kont Fosco kayıkhanede Anne'le Laura'yı bulduğunda Laura'nın gerçekten de önemli bir şey öğrenmek üzere olduğundan pek emin olmadığımı Marian'a söylemiştim zaten. Annesinin onun yanında ağzından kaçırdığı ipuçlarından yola çıkarak müphem bir kuşkudan başka bir dayanağı olmamasına karşın sırrı bildiğini varsaymak tam da Anne'in hasta ruhuna uygun düşen bir hareketti. Bu durumda, Sir Percival'ın suçluluğundan kaynaklanan endişesi tıpkı daha sonra karısının Anne'den her şeyi öğrendiğini sanmasına yol açtığı gibi, Anne'in de annesinden her şeyi öğrendiğini sanmasına yol açmıştı.

Zaman geçiyordu; öğle vakti olmak üzereydi. Daha fazla kalırsam Mrs. Clements'tan işime yarayacak bir şey öğrenebileceğim kuşkuluydu. Mrs. Catherick hakkında öğrenmek istediğim adresi ve ailevi bilgileri edinmiş ve ilerideki girişimlerimi yönlendirmeme yardımcı olabilecek yepyeni sonuçlar çıkarmıştım. Gitmek ve bana bilgi verirken gösterdiği yakınlıktan ötürü Mrs. Clements'a teşekkür etmek için ayağa kalktım.

"Benim çok meraklı olduğumu düşünmüş olmalısınız, korkarım," dedim. "Başka birinin zahmet edip yanıt vermeyeceği kadar çok soruyla sıktım sizi."

"Size anlatabileceğim her şeyi rahat rahat sorabilirsiniz," diye karşılık verdi Mrs. Clements. Sustu ve bana düşünceli düşünceli baktı. "Ama keşke bana Anne hakkında daha

fazla bir şeyler söyleseydiniz, efendim. Geldiğinizde, yüzünüzde bir şeyler söyleyebileceğinizi okuduğumu sanmıştım. Onun hayatta olup olmadığını bile bilememek ne kadar zor tahmin edemezsiniz. Emin olsam katlanmak daha kolay olurdu. Onu bir daha hayatta görmeyi beklemediğinizi söylemişsiniz. Acaba kesin olarak biliyor musunuz, efendim, Tanrı onu aramızdan almayı mı uygun gördü?” diye sordu kadıncağız.

Bu yakarış karşısında kayıtsız kalamadım; diretmek büyük bir zalimlik ve kabalık olurdu.

“Korkarım, buna kuşku yok,” diye yanıt verdim usulca. “Anne Catherick’in bu dünyadaki sıkıntılarının son bulduğundan hiç kuşkum yok.”

Zavallı kadın sandalyesine çöktü ve yüzünü benden sakladı. “Ah, efendim,” dedi, “nereden biliyorsunuz? Size kim söylemiş olabilir?”

“Kimse söylemedi, Mrs. Clements. Ama emin olmak için nedenlerim var, bunları açıklamam güvenli olur olmaz söz veriyorum size anlatacağım. Anne’in son dakikalarında ihmal edilmediğinden, uzun süredir çektiği kalp rahatsızlığı yüzünden öldüğünden eminim. Yakında siz de bunlardan benim kadar emin olacaksınız, çok geçmeden, onun huzurlu bir mezarlıkta; sizin de onun için seçmiş olabileceğiniz güzel ve sakin bir yerde gömülmüş olduğunu öğreneceksiniz.”

“Öldü demek!” dedi Mrs. Clements. “Böyle genç yaşta öldü ve ben bunu duyacak kadar yaşadım! Onun ilk elbiselerini ben diktim. Ona yürümeyi ben öğrettim. İlk ‘Anne’ dediğinde, söylediği kişi bendim, şimdiye ben yaşıyorum, Anne öldü!” dedi zavallı kadın. Mendilini yüzünden çekip, başını kaldırıp ilk kez bana bakarak, “Cenaze töreninin güzel olduğunu mu söylemişsiniz, efendim? Gerçekten benim çocuğum olsaydı yapılacağı gibi bir cenaze töreniyle mi gömüldü?”

Onu öyle olduğuna ikna ettim. Sanki verdiğim yanıtın anlaşılmasız bir gurur duymuştu, başka bir şekilde açıklanamayacak bir teselli bulmuş gibiydi. “Anne güzel bir törenle gömülmemiş olsaydı çok üzülürdüm, ama siz bunu nereden biliyorsunuz, efendim? Size kim söyledi?” Bir kez daha onunla rahat rahat konuşabileceğim zamana kadar beklemesini rica ettim. “Beni tekrar göreceğinizden kuşkunuz olmasın,” dedim, “çünkü kendinizi biraz topladıktan sonra, belki bir-iki gün sonra sizden bir iyilik isteyeceğim.”

“Beni düşünerek beklemeyin, efendim,” dedi Mrs. Clements. “İşinize yarayacaksam ağlamama aldırmayın. Bana söylemek istediğiniz bir şey varsa efendim, lütfen şimdi söyleyin.”

“Size son bir soru daha sormak istiyorum,” dedim. “Yalnızca Mrs. Catherick’in Welmingham’daki adresini öğrenmek istiyorum.”

Bu isteğim Mrs. Clements’i o kadar şaşırttı ki sanki o an için Anne’in ölüm haberi bile aklından çıkıverdi. Gözyaşları birdenbire dindi ve yüzüme büyük bir şaşkınlıkla boş boş baktı.

“Tanrı aşkına, efendim!” dedi, “Mrs. Catherick’ten ne istiyorsunuz?”

“Şunu istiyorum, Mrs. Clements,” diye yanıt verdim. “Sir Percival Glyde’la yaptığı gizli görüşmelerin sırrını öğrenmek istiyorum. O kadının geçmişinde, o adamlar ilişkilerinde sizin ya da komşularınızdan hiçbirinin kuşkulandığı başka bir şey var. O ikisinin arasında bizlerin hiç bilmediği bir sır var, işte Mrs. Catherick’e bu sırrı öğrenmeye

kararlı olarak gidiyorum.”

Mrs. Clements ayağa kalkıp kolumu tutarak, “Bir daha düşünün derim, efendim!” dedi bütün içtenliğiyle. “O feci bir kadındır, siz onu benim kadar tanımıyorsunuz. Bir daha düşünün, derim.”

“Beni iyi niyetle uyardığınızdan eminim, Mrs. Clements. Ama ne olursa olsun o kadını görmeye kararlıyım.”

Mrs. Clements kaygıyla yüzüme baktı.

“Kararınızı verdiğinizi görüyorum, efendim,” dedi. “Size adresi vereceğim.”

Adresi not defterime yazdım; sonra veda etmek için elini tuttum.

“Yakında benden haber alacaksınız,” dedim, “size söz verdiğim gibi her şeyi öğreneceksiniz.”

Mrs. Clements iç çekti ve güvensizlikle başını salladı.

“Bazen yaşlı bir kadının öğüdüne kulak vermek iyidir, efendim,” dedi.

“Wilmington’a gitmeden önce bir daha düşünün, derim.”

VIII

Mrs. Clements’le görüştüktan sonra eve döndüğümde Laura’da gördüğüm değişiklik karşısında şaşırıp kaldım.

Başına gelen onca felaketin yıprattığı, ama hiçbir zaman yok edemediği o değişmez uysallığını ve sabrını ansızın yitirmiş gibiydi. Marian’ın onu yatıştırmak ve neşelendirmek için gösterdiği bütün çabalara karşın ihmal ettiği resmini bir köşeye itmiş, gözlerini kararlılıkla yere dikmiş, kucağındaki parmaklarıyla huzursuzca oynayarak oturuyordu. Ben içeri girince Marian kaygılı bir yüz ifadesiyle hiçbir şey demeden ayağa kalktı, geldiğimi görünce Laura’nın başını kaldırıp kaldırmayacağını görmek için bir an bekledi, sonra da, “Onu canlandırmayı bir de sen dene, bakalım,” diye fısıldayıp odadan çıktı.

Boş sandalyeye oturdum; o zavallı, yorgun, huzursuzca birbirine doladığı parmakları yavaşça çözdüm ve onun ellerini tuttum.

“Ne düşünüyorsun, Laura? Anlat bana canım, derdin nedir, bana anlatmayı dene.”

Laura kendini zorlayarak gözlerini kaldırıp bana baktı. “Mutlu olamıyorum,” dedi. “Böyle düşünmemek elimde değil...” Sustu, biraz öne eğildi ve içime işleyen bir çaresizlikle hiçbir şey demeden başını omzuma yasladı.

“Anlatmaya çalış,” diye tekrar ettim şefkatle, “niye mutlu olmadığını bana anlatmaya çalış.”

Bitkin ve umutsuz bir iç çekişle, “Hiçbir işe yaramıyorum, ikinize de o kadar yük oluyorum ki,” diye karşılık verdi. “Walter sen çalışıp para kazanıyorsun, Marian da sana yardım ediyor. Benim neden yapabileceğim hiçbir şey yok? Sonunda Marian’ı benden daha çok sevmeye başlayacaksın, öyle olacak, çünkü ben öyle âcizim ki! Ah, lütfen, lütfen bana çocukmuşum gibi davranma!”

Başını kaldırdım, yüzüne dökülen dolaşmış saçlarını düzelterip onu öptüm, benim zavallı, solgun çiçeğim! Kaybolmuş, dertli kardeşim benim! “Sen de bize yardım

edeceksin, Laura,” dedim. “Hemen bugün başlayacaksın, canım.”

Bana öyle heyecanlı bir merakla, o kadar büyük bir hevesle baktı ki o birkaç kelimeyle doğurduğum bu yeni umut beni kaygılandırdı.

Ayağa kalktım, resim malzemelerine çekidüzen verdim ve onları tekrar Laura’nın yanına koydum.

“Benim resim yaparak para kazandığımı biliyorsun,” dedim. “Mademki bu kadar çaba gösterdin ve bu kadar ilerleme kaydettin, sen de çalışıp para kazanmaya başlayacaksın. Bu küçük resmi elinden geldiğince düzgün ve güzel bir şekilde bitirmeye çalış. Bitirdiğin zaman onu götüreceğim; benim resimlerimi satın alan kimse onu da satın alacak. Kendi kazandığın parayı kendi cüzdanına koyarsın; Marian da benden ne zaman para istiyorsa senden de ister. Düşünsene, bize ne kadar yardımın dokunmuş olur; sen de çok geçmeden mutluluktan uçarsın.”

Yüzü hevesle parladı ve bir gülümsemeyle aydınlandı. O an, yanında dizili duran kalemleri eline aldığı an, neredeyse eski günlerdeki Laura’ya benzemişti.

Laura’nın zihnindeki, ablasının ve benim hayatımı dolduran uğraşların dikkatini çekmesiyle farkında olmadan kendini göstermiş olan bu yeni gelişme ve güçlenmenin ilk işaretlerini doğru yorumlamıştım. Laura’nın aramızda yerini almak istediğini, kendi gözünde de bizim gözümüzde de değerini artırmak istediğini (olanları anlattığımda) Marian da benim gibi anladı, biz de o günden sonra Laura’nın, belki artık pek de uzakta olmayan daha mutlu, umut dolu bir gelecek vaat eden bu yeni hevesini şefkatle cesaretlendirdik. Resimlerini bitirdikçe ya da bitirmeyi denedikçe bana teslim ediyordu; Marian onları benden alıp özenle saklıyordu ve ben de kazancımdan her hafta bir miktar ayırıp başkalarının o değersiz, silik resimler için ödediği ücretmiş gibi Laura’ya veriyordum; oysa onların tek alıcısı bendim. Masraflara katkıda bulunmak için cüzdanını gururla çıkarıp getirdiği ve o hafta hangimizin daha çok kazandığını ciddi ciddi merak ettiği zamanlarda bazen bu masum aldatmacamızı sürdürmek zor oluyordu. Sakladığımız bu resimler hâlâ bende: Onlar benim için paha biçilmez bir hazine, yaşatmayı sevdiğim değerli anılar, geçmişin sıkıntılı günlerinden kalan hiç unutmayacağım, kalbimde hep yeri olacak dostlar.

Görevimi tavsatmaya mı başladım? Henüz vakti gelmemiş olan daha mutlu zamanları iple mi çekiyorum? Evet. Geri dönelim, kuşku ve korku dolu günlere, sürekli belirsizliğin donuk durgunluğunda cesaretimin can çekiştiği günlere. Bir süre için durup dinlenmiş oldum. Eğer bu sayfaları okuyanlar da durup dinlendilerse belki de zaman boşa harcanmış sayılmaz.

Marian’la baş başa kalabildiğim ilk fırsatı değerlendirdim ve ona sabah yaptığım araştırmaların sonuçlarını aktardım. Welmingham’a yapmayı düşündüğüm yolculukla ilgili Mrs. Clements’in bana söylemiş olduklarına o da katılır gibiydi.

“Walter, sanırım henüz Mrs. Catherick’in güvenini kazanmayı umabileceğin kadar bir şey bilmiyorsun, değil mi? Amacına ulaşmak için daha güvenli ve daha basit yolların hepsini denemeden önce son başvurulacak bu yola yönelmek akıllıca mı? Daha önce bana Sir Percival’ın ve Kont’un Laura’nın kesin yolculuk tarihini bilen tek insanlar olduğunu söylerken, sen de ben de bunu bilmesi gereken bir kişi daha olduğunu unuttuk, Mrs.

Rubelle'den söz ediyorum. Sir Percival yerine onun itiraf etmesini sağlamak çok daha kolay ve çok daha az tehlikeli olmaz mı?"

"Daha kolay olabilir," diye yanıt verdim, "ama Mrs.Rubelle'in bu komploya ne kadar ve ne amaçla karışmış olduğunu tam olarak bilmiyoruz; o yüzden de tarihin Sir Percival'ın ve Kont'un aklına kazıldığı gibi onunkine de kazılmış olacağından emin olamayız. Artık Mrs. Rubelle' le zaman kaybetmek için çok geç; Sir Percival'ın hayatındaki tek zayıf noktayı öğrenebilmemizde zaman can alıcı rol oynuyor olabilir. Hampshire'a dönmekle alacağım riski biraz abartmıyor musun, Marian? Yoksa Sir Percival'la başa çıkabileceğimden kuşku duymaya mı başladın?"

Marian, "Onunla başa çıkabilirsin," diye yanıt verdi, kararlı bir tavırla, "çünkü sana karşı koymak için Kont'un akıl almaz kurnazlığından yardım almayacak."

"Bunu nereden biliyorsun?" diye sordum, biraz şaşırarak.

"Sir Percival'ın inatçılığını ve Kont'un otoritesine hiç katlanamadığını bildiğim için," diye yanıt verdi, "seninle tek başına karşılaşmak için diretecektir, tıpkı Blackwater Park'ta ilk önce kendi başına hareket etmekte direttiği gibi. Kont'un işe karışmasını Sir Percival senin insafına kaldığında beklemeliyiz. O zaman Kont'un çıkarları doğrudan tehdit edilmiş olacak ve işte o zaman kendini korumak için her yolu deneyecektir, Walter."

"Silahlarını önceden elinden alabiliriz," dedim. "Mrs. Clements'tan öğrendiğim birtakım şeyler Kont'un aleyhine kullanılabilir; elimizde bunu destekleyecek başka şeyler de olabilir. Mrs. Michelson'ın ifadesinde Kont'un Mr. Fairlie'yle iletişime geçmeyi gerekli gördüğünü gösteren bölümler var; bu yaptığı onu tehlikeye atabilir. Ben yokken, Mr. Fairlie'ye mektup yazıp ondan, Kont'la arasında geçenleri harfiyen anlatan bir mektup beklediğini söyle Marian; aynı zamanda yeğeniyle ilgili aklına gelebilecek her türlü bilgiden de seni haberdar etsin. İstedığın bu mektubu kendiliğinden yazmayacak olursa bunun ondan er ya da geç zorla alınacağını söyle."

"Yazarım, Walter. Ama Welmingham'a gitmeye gerçekten kararlı mısınız?"

"Kesinlikle kararlıyım. Önümüzdeki iki günü haftalık ihtiyacımızı kazanmaya ayıracağım; üçüncü gün de Hampshire'a gideceğim."

Üçüncü gün geldiğinde yola çıkmaya hazırdım.

Bir süre uzakta kalabileceğim için Marian'la her gün mektuplaşmaya karar verdik; elbette ki tedbirli olmak için birbirimize takma adlarımızla hitap edecektik. Ondan düzenli olarak haber aldığım sürece bir terslik olmadığını varsayacaktım. Ama mektup bir gün bile aksarsa ilk trenle Londra'ya dönecektim. Resimlerimiz için yeni alıcılar bulmak için taşraya gittiğimi söyleyerek Laura'yı gidişime razı edebildim. Marian merdivenden inip beni sokak kapısına kadar geçirdi.

Koridorda yan yanayken, "Geride kaygılı yürekler bıraktığını unutma," diye fısıldadı, "senin sağ salim dönüşüne bağlanmış umutları unutma. Eğer bu yolculuk sırasında tuhaf şeyler olursa, eğer Sir Percival'la karşılaşacak olursan..."

"Karşılaşacağımız da nereden aklına geldi?" diye sordum.

"Bilmiyorum, açıklayamadığım korkularım ve kuruntularım var. İstersen gül geç Walter, ama Tanrı aşkına o adamla karşılaşırınsa kendine hâkim ol!"

"Hiç korkma, Marian! Soğukkanlılığıma kefil olabilirim."

Bunları konuştuktan sonra ayrıldık.

Hızlı hızlı istasyona yürüdüm. İçimde bir umut ışığı vardı; bu kez bu yolculuğa boş yere çıkmadığıma gitgide daha çok ikna oluyordum. Hava o sabah güzel, açık ve serindi; sınırlarım sağlamdı ve azmimin ateşinin tepeden tırnağa her yerimi kapladığını hissediyordum.

Peronu geçerken ve orada birikmiş olan insanların arasında tanıdığım bir yüz var mı diye sağa sola bakarken Hampshire'a gitmek için yola çıkmadan önce kılık değiştirmemin işime yarayabileceğini düşündüm. Ama bu fikir bana o kadar itici geldi ki, aklıma gelmesiyle ondan vazgeçmem bir oldu. Yararı dokunabilecek olsa da fazlasıyla kuşku uyandıracak bir hareket olacaktı. Evde denemeye kalkışsam ev sahibi er ya da geç fark edecek ve hemen benden kuşkulananmaya başlayacaktı. Evden uzakta denemeye kalkışsam, bu sefer de şans eseri aynı insanlar beni kılık değiştirmiş ve değiştirmemişken görebilirdi; böylece dikkat çekmiş ve güvensizlik uyandırmış olacaktım; bu da hiç işime gelmezdi. Buraya kadar kendim olarak gelmişim, sonuna kadar da öyle devam etmeye kararlıydım.

Öğlenüstü Welmingham'da trenden indim.

Arabistan çöllerindeki kum yığınlarında, Filistin'deki harabelerin ıssızlığında, yeni kurulmuş ve gelişmekte olan bir İngiliz taşra kasabasının itici görüntüsü ve iç karartıcı etkisiyle boy ölçüşebilecek bir yer var mıdır? Temiz ve ıssız, sade ve çirkin, düzenli ve ruhsuz Welmingham sokaklarından geçerken kendime bu soruyu sordum. Boş dükkânlarından uzanıp arkamdan bakan esnaf; yapımı tamamlanmamış yarım daire şeklindeki blokların ve alanların yavanlığına sürgün edilmiş, dallarını çaresizce sarkıtmış ağaçlar; yaşam soluğuyla kendilerini canlandıracak insanları boşuna bekleyen cansız bina iskeletleri; gördüğüm her yaratık; yanından geçtiğim her nesne, bir ağızdan yanıt verir gibiydi: Arabistan çöllerinde bile bizim uygarlaşmış yalnızlığımız yoktur; Filistin'deki harabelerde bile bizim yaşadığımız bu çağdaş hüznün tanınmaz.

Sora sora Mrs. Catherick'in yaşadığı mahalleye geldim ve kendimi tek katlı küçük evlerden oluşmuş bir meydanda buldum. Meydanın ortasında çevresi ucuz tel çitle çevrilmiş ufak bir çimenlik alan vardı. Yaşlıca bir bakıcı ve iki çocuk bu çitin bir köşesinde durmuş, çimenliğe bağlanmış cılız bir keçiye bakıyorlardı. Bir kaldırımında, evlerin önünde iki kişi durmuş, konuşuyorlardı; diğer kaldırımında da başıboş bir çocuk başıboş bir köpeği ipinden tutmuş götürüyordu. Uzaktan gelen yavan bir piyano tıngırtısına daha yakından gelen aralıklı çekiç sesleri eşlik ediyordu. Meydana girdiğimde beni karşılayan manzara ve sesler bunlardan ibaretti.

Hemen On Üç Numaralı kapıya, (Mrs. Catherick'in eviydi burası) doğru yürüdüm ve kapıyı tıklattım, içeri girdiğimde kendimi en doğru nasıl tanıtacağımı düşünmek için bile beklememiştım. İlk önce Mrs. Catherick'i görmem gerekiyordu. Ondan sonra, gözlemlerime dayanarak ziyaretimin amacına ulaşmak için en güvenli ve kolay yolu bulabilirdim.

Kapıyı melankolik görünüşlü, orta yaşlı bir hizmetçi kadın açtı. Ona kartımı verdim ve Mrs. Catherick'le görüşmek istediğimi söyledim. Kartı ön salona götürdü ve geri dönüp ne istediğimi sordu.

"Mrs. Catherick'e, onunla kızıyla ilgili görüşmek istediğimi söyleyin, lütfen," diye yanıt verdim. Ziyaretime takabileceğim en uygun kulpun bu olduğunu düşündüm.

Hizmetçi kadın yine salona gitti ve yine geri döndü; bu kez sıkıntılı ve şaşkın bir tavırla benden içeri girmemi rica etti.

Duvarları çok iri desenli parlak bir kâğıtla kaplanmış küçük bir odaya girdim. Sandalyeler, masalar, şifonyer ve kanepeler, hepsi ucuz malzemenin çığ parlaklığıyla göz alıyordu. Odanın ortasındaki en büyük masanın tam göbeğinde sarılı kırmızılı yün örtünün üstünde zarif bir Kutsal Kitap duruyordu; masanın pencereye en yakın tarafındaysa kucağında küçük bir örgü sepeti, ayağının dibinde hırıldayan, gözleri sulu bir spanyel olan bir kadın oturuyordu; başında siyah file başlık, sırtında siyah ipek bir elbise, ellerinde gri eldivenler vardı. Kır saçları kalın şeritler halinde yüzünün iki yanından sarkıyordu; koyu renk gözleri sert, küstah, acımasız bir bakışla karşıya dikilmişti. Dolgun yanakları; sivri, sert bir çenesi; kalın ve şehvetli renksiz dudakları vardı. Toplu ve yapılıydı; küstah ve serinkanlı bir duruşu vardı. Bu kadın, Mrs. Catherick'ti.

Ben daha tek kelime edemedim, "Kızım hakkında konuşmak için gelmişsiniz," dedi. "Lütfen ne söyleyecekseniz söyleyin."

Ses tonu da tıpkı gözlerindeki ifade gibi sert, küstah ve acımasızdı. Bir sandalye gösterdi ve ben otururken beni tepeden tırnağa dikkatle süzdü. Bu kadınla ancak onun kendi tarzında konuşup, görüşmemizin en başından itibaren ona alıştığı gibi karşılık verirsem bir şansım olabileceğini anladım.

"Kızınızın kaybolduğunu biliyorsunuz herhalde, değil mi?" diye sordum.

"Elbette biliyorum."

"Kaybolmasının arkasından ölüm haberinin gelebileceğini düşünerek korktunuz mu hiç?"

"Evet. Buraya onun öldüğünü söylemek için mi geldiniz?"

"Evet."

"Niçin?"

Bu tuhaf soruyu sorarken sesinde, yüzünde ya da tavrında en ufak bir değişiklik olmamıştı. Meydandaki çimenlikteki keçinin öldüğünü haber vermiş olsam daha kayıtsız davranamazdı.

"Niçin mi?" diye yineledim. "Kızınızın ölümünü size niçin haber vermeye geldiğimi mi soruyorsunuz?"

"Evet. Benden ya da ondan size ne? Kızım ile ilgili bir şeyi siz nasıl oluyor da biliyorsunuz?"

"Şundan dolayı biliyorum. Tımarhaneden kaçtığı gece ona rastladım ve güvenli bir yere ulaşmasına yardımcı oldum."

"Büyük hata yapmışsınız."

"Annesinin böyle dediğini duyduğuma üzüldüm."

"Annesi böyle diyor. Öldüğünü nereden biliyorsunuz?"

"Bunu nereden bildiğimi söyleyemem, ama 'biliyorum.'"

"Adresimi nereden öğrendiğinizi söyleyebilir misiniz, peki?"

"Elbette. Adresinizi Mrs. Clements'tan aldım."

"Mrs. Clements aptal bir kadındır. Buraya gelmenizi o mu istedi?"

"Hayır."

"O halde, tekrar soruyorum, niçin geldiniz?"

Yanıt almaya kararlı olduğum için ona olabildiğince açık bir yanıt verdim.

“Anne Catherick’in annesinin, kızının hayatta olup olmadığını doğal olarak merak edeceğimi düşündüğüm için geldim.”

“Öyle mi?” dedi Mrs. Catherick daha da soğukkanlı bir tavırla. “Başka bir amacınız yok muydu?”

Duraksadım. Bu soruya hemen o anda verilecek doğru yanıtı bulmak güçtü.

Mrs. Catherick eldivenlerini ağır ağır çıkarıp katlayarak, “Başka bir amacınız yoksa,” diye devam etti, “geldiğiniz için size teşekkür etmem ve sizi burada daha fazla alıkoymayacağımı söylemem yeterli. Verdiğiniz bilgiyi nasıl edindiğinizi söyleseydiniz daha iyi olurdu. Ancak, yas tutmam için bu kadarı yeterlidir, sanırım. Gördüğünüz gibi giysilerimde fazla bir değişiklik yapmama gerek yok. Eldivenlerimi değiştirdikten sonra tepeden tırnağa karalara bürünmüş olacağım.”

Elbisesinin cebini karıştırdı; bir çift siyah dantel eldiven çıkardı ve buz gibi bir soğukkanlılıkla onları ellerine geçirdi; sonra da ellerini kucağında birleştirdi.

“Size iyi günler dilerim,” dedi.

Soğuk ve aşağılayıcı tutumu sinirime dokunduğu için ziyaretimin henüz amacına ulaşmadığını doğrudan itiraf ettim.

“Buraya gelmemin başka bir nedeni ‘var,’” dedim.

“Hah! Ben de öyle düşünmüştüm,” dedi Mrs. Catherick.

“Kızınızın ölümü...”

“Ölüm nedeni nedir?”

“Kalp hastalığı.”

“Evet. Devam edin.”

“Kızınızın ölümü benim için çok değerli olan birine zarar vermek için kullanıldı. Bu kötülüğü yapanın iki adam olduğunu kesin olarak biliyorum. Bunlardan biri, Sir Percival Glyde.”

“Gerçekten mi!”

Ben bu adı ansızın anınca irkildi mi diye dikkatle baktım. Kılı kıpırdamadı, gözlerinin sert, küstah ve acımasız bakışı bir an bile değişmedi.

“Kızınızın ölümünün bir başkasına yapılan kötülüğe nasıl alet edildiğini merak ediyor olabilirsiniz,” dedim.

“Hayır,” dedi Mrs. Catherick, “hiç merak etmiyorum. Bu sizi ilgilendiren bir konu. Siz beni ilgilendiren konuları merak ediyorsunuz. Ben sizinkilerle ilgilenmiyorum.”

“Öyleyse, bundan size niye söz ettiğimi sorabilirsiniz,” diye üsteledim.

“Evet, ‘bunu’ sorarım.”

“Söz ediyorum çünkü Sir Percival Glyde’in yaptığı kötülüğün hesabını vermesini sağlamaya kararlıyım.”

“Sizin kararlılığınızdan bana ne?”

“Anlatacağım. Amacıma ulaşmak için Sir Percival’ın geçmişindeki bazı olayları iyice öğrenmem gerek. Siz bunları biliyorsunuz, işte bu yüzden size geldim.”

“Hangi olaylarmış bunlar?”

“Old Welmingham’da, kocanız orada kilise kâtipliği yaparken ve kızınız doğmadan önce yaşanan olaylar.”

Sonunda aramıza örmeye çalıştığı o aşılmaz duvarı geçip kadına ulaşmıştım. Ellerini huzursuzca oynatmaya başladığını, sonra da onları çözüp elbisesinin eteğini farkında olmadan düzeltmeye başladığını açıkça gördüğüm gibi gözlerinin öfkeyle parlamaya başladığını da gördüm.

“O olaylar hakkında ne biliyorsunuz?” diye sordu.

“Mrs. Clements’in anlattığı kadarını,” diye yanıt verdim.

Kararlı, sert yüzü ansızın kıpkırmızı kesildi, elleri bir an hareketsiz kaldı; bunlar serinkanlılığını sonunda bozacak bir öfke dalgasının belirtileri gibi görünüyordu. Ama hayır, kabaran öfkesini kontrol altına aldı, arkasına yaslandı, kollarını geniş göğsünün üstünde kavuşturdu ve kalın dudaklarında alaylı bir sırıtışla bana daha da dik dik baktı.

“Ah! şimdi anlıyorum,” dedi; yumuşattığı ve dizginlediği öfkesi yalnızca ses tonundan ve tavrındaki ince alaydan kendini belli ediyordu. “Sizin Sir Percival Glyde’a kişisel bir hıncınız var, ben de sizin bu hıncınızı almanıza yardım edeceğim, öyle mi? Size, Sir Percival ve kendimle ilgili bir şeyler anlatacağım, öyle mi? Demek öyle, ha? Benim özel işlerime burnunuzu sokmuşsunuz. Karşınızda burada yaşamasına göz yumulan, mahvolmuş bir kadın durduğunu; onun, kasabadakilerin gözünde itibarını yitirmesine neden olmanızdan korktuğu için istediğiniz her şeyi yapmaya razı olacağını sanıyorsunuz. Sizin içinizi okuyorum, o ince hesaplarınızı görüyorum. Ne kadar komik! Ha! Ha!”

Bir an durdu; göğsünde kavuşturduğu kollarını sıktı ve kendi kendine güldü; sert, haşin, öfkeli ve yüksek sesle.

“Burada nasıl yaşadığımı ya da neler yaptığımı bilmiyorsunuz, Mr. Bilmemkim,” diye devam etti. “ıngırağı çalıp sizi uğurlamadan önce size anlatayım. Buraya haksızlığa uğramış bir kadın olarak geldim. Geldiğimde itibarım büyük zarar görmüştü; ben de onu tekrar kazanmaya kararlıydım. Bunun için yıllarca uğraştım, ama onu geri kazandım. Saygın insanlarla açık açık, dürüşte boy ölçüştüm. Artık benim hakkımda kötü bir şey söylemek isterlerse bunu ancak gizli gizli söyleyebilirler; uluorta söyleyemezler, cesaret edemezler. Bu kasabada bana dokunamayacağınız kadar itibar sahibiyim. ‘Rahip bana selam verir.’ Hah! Buraya gelirken bunu beklemiyordunuz, değil mi? Kiliseye gidip beni sorun, Mrs. Catherick’in de diğerleri gibi kilisede bir yeri var ve günü geldiğinde kirasını ödüyor. Belediye binasına gidin. Orada bir dilekçe göreceksiniz; kasabanın saygın halkının buraya gelip gösteri yapmak ve ahlakımızı bozmak isteyen bir sirk aleyhine verdiği bir dilekçe. Evet! BİZİM ahlakımızı. Ben bu sabah o dilekçeyi imzaladım. Kitapıya gidin. Rahibin arşamba akşamı verdiği vaazların baskısına orada abone olunabiliyor, ben o listedeyim. Doktorun karısı son hayır vaazında tabağa tek bir şilin koydu, ben iki buçuk şilin koydum. Tabağı kilise görevlisi Mr. Soward tutuyordu ve bana başıyla selam vererek teşekkür etti. On yıl önce Eczacı Pigrum’a benim bir arabanın arkasına bağlanıp çekilerek kasabadan sürülmem gerektiğini söylemişti. Anneniz hayatta mı? Onun masasında benimkinden daha iyi bir Kutsal Kitap mı var? Esnafla arası benden daha mı iyi? Her zaman ayağını yorganına göre mi uzatır? Ben hep öyle yaptım. Hah! İşte rahip meydanda, bu tarafa geliyor. Bakın Mr. Bilmemkim, isterseniz buyrun bakın!”

Genç bir kadın gibi ayağa fırladı ve pencereye gitti; rahip geçene dek bekledi ve onu ciddiyetle selamladı. Rahip büyük bir resmiyetle şapkasını kaldırdı ve yürüyüp gitti. Mrs. Catherick sandalyesine geri döndü ve her zamankinden de korkunç bir alayla bana baktı.

“İşte!” dedi. “Mahvolmuş bir kadına benziyor muyum sizce? Şimdi ne dersiniz?”

Kendini kanıtlamak için seçtiği bu tuhaf yol ve kasabadaki konumunu anlatmak için az önce takındığı garip tavır beni öyle şaşırtmıştı ki onu hiçbir şey demeden şaşkınlıkla dinledim. Ancak yine de, onu gafil avlamayı bir kez daha denemekten vazgeçmiş değildim. Kadın kendine hâkim olamayıp öfkeyle üstüme geldi mi bana ipucu verebilecek bir şeyler söyleyebilirdi.

“Şimdi ne dersiniz?” diye tekrar sordu.

“İlk geldiğimde dediklerimin aynısını,” diye yanıt verdim. “Kasabada kazanmış olduğunuz itibardan kuşku yok ve yapabilecek olsaydım bile bunu sarsmak istemezdim. Buraya geldim çünkü Sir Percival’ın benim olduğu gibi sizin de düşmanınız olduğundan eminim. Benim ona hıncım varsa sizin de var. İsterseniz inkâr edebilirsiniz; bana istediğiniz kadar güvenmeyin; istediğiniz kadar kızın, ama İngiltere’de bana yardım edecek bir kadın varsa o da sizsiniz, eğer az da olsa incindiğinizi hissediyorsanız.”

“Onun hakkından kendi başınıza gelin,” dedi, “sonra buraya geri dönün ve anlatacaklarımı dinleyin.”

Bu sözleri daha önce konuşmadığı gibi sert ve kin dolu bir sesle çabuk çabuk söylemişti. İçinde yıllardır uyuyan nefret dolu yılanı uyandırmıştım, ama yalnızca bir anlığına. Mrs. Catherick oturduğu yerde heyecanla bana doğru eğilince o da pusuda bekleyen bir sürüngen gibi üzerime atılmıştı. Bir an sonra Mrs. Catherick geri çekilince de pusuda bekleyen bir sürüngen gibi tekrar gözden kayboldu.

“Bana güvenmiyor musunuz?” dedim.

“Hayır.”

“Korkuyor musunuz?”

“Öyle gibi mi duruyorum?”

“Sir Percival Glyde’dan korkuyorsunuz.”

“Öyle mi?”

Yüzü yine kızarmaya başlamıştı, yine elleriyle elbisesini düzeltmeye koyuldu. Hiç gecikmeden bu noktayı iyice vurguladım.

“Sir Percival’ın iyi bir konumu var,” dedim. “Ondan korkmanızda şaşılacak bir şey yok. Sir Percival güçlü bir adam, bir baronet, güzel bir malikânesi var, iyi bir aileden geliyor...” Mrs. Catherick birdenbire kahkahalarla gülmeye başlayarak beni şaşırttı.

“Evet,” dedi, son derece sert ve kesin bir küçümsemeyle. “Bir baronet, güzel bir malikâne sahibi, iyi bir aileden geliyor. Gerçekten de öyle! İyi bir aile, özellikle de anne tarafı.”

Ağzından kaçırdığı bu sözler üzerinde düşünecek zaman yoktu; yalnızca evden çıkar çıkmaz bu sözler üzerinde düşünmem gerektiğini sezecek kadar zaman vardı.

“Buraya sizinle ailevi konuları tartışmak için gelmedim,” dedim. “Sir Percival’ın annesi hakkında hiçbir şey bilmiyorum...”

“Sir Percival hakkında da pek bir şey bilmiyorsunuz,” diye sözümü kesti.

“Bundan o kadar emin olmasanız iyi olur,” dedim. “Onun hakkında bazı şeyler biliyorum ve çok daha fazlasından da kuşkulaniyorum.”

“Neden kuşkulaniyorsunuz?”

“Size neden ‘kuşkulandırdığımı’ söyleyeyim. Onun Anne’in babası olduğundan

‘kuşkulanmıyorum.’”

Mrs. Catherick ayağa fırladı ve öfkeyle üzerime yürüdü.

Hırsından dudakları ve sesi titreyerek, “Bana Anne’in babasından ne cesaretle söz ediyorsunuz! Ne cesaretle onun babasının kim olup kim olmadığını söyleyebiliyorsunuz!” diye parladı.

“Sir Percival’la aranızdaki sır ‘bu’ değil,” diye üsteledim. “Sir Percival’ın hayatını karartan muamma kızınızın doğumuyla birlikte doğmadığı gibi onun ölümüyle de ölmedi.”

Bir adım geriledi. “Gidin!” dedi ve sert bir tavırla kapıyı gösterdi.

Onun son savunmasını da yıkmaya çalışarak, “Sir Percival’la gizli gizli bulduğunuz zamanlarda, kocanız sizi kilisenin giyinme odasında fısıldaşırken yakaladığında, sizin de Sir Percival’ın da aklında çocuk yoktu, sizi birbirinize bağlayan günahkâr bir aşk ilişkisi değildi.”

Ben bunları söylerken kapıyı işaret eden eli aniden yanına düştü ve yüzündeki öfke ifadesi yok oldu. Ben o üç kelimeyi söylerken, “kilisenin giyinme odasında” derken ondaki değişikliği gördüm; o sert, katı, korkusuz, serinkanlı kadının bütün çabalarına rağmen karşı koyamadığı bir dehşetle irkildiğini gördüm.

Bir-iki dakika konuşmadan birbirimize baktık. İlk konuşan ben oldum:

“Hâlâ bana güvenmemekte diretiyor musunuz?”

Bana yanıt verdiğinde yüzüne hâlâ renk gelmemişti, ama sesinin titremesi geçmiş ve serinkanlılığını tekrar kazanmıştı.

“Diretiyorum,” dedi.

“Yine gitmemi mi isteyeceksiniz?”

“Evet. Gidin ve bir daha asla gelmeyin.”

Kapıya doğru yürüdüm, açmadan önce bir an bekledim ve ona tekrar bakmak için arkama döndüm.

“Sir Percival’la ilgili vereceğim hiç beklemediğiniz haberler olabilir,” dedim, “öyle olursa geri gelirim.”

“Sir Percival’la ilgili beklemeyeceğim hiçbir haber yok, bir tek...”

Sustu; solgun yüzü karardı ve kedi gibi sessiz, sinsi adımlarla sandalyesine döndü.

Tekrar yerine otururken zalim dudaklarında alaylı bir gülümseme ve sabit bakan gözlerinde sinsi bir nefret pırıltısıyla, “Bir tek ölüm haberi dışında,” dedi.

Ben çıkmak için kapıyı açarken dönüp bana şöyle bir baktı. Zalim gülümsemesi ağır ağır dudaklarına yayıldı, beni tuhaf, sinsi bir ilgiyle tepeden tırnağa süzdü, yüzünü aşağılık bir beklenti kapladı. İçten içe gençliğimi, gücümü, yaramın ne kadar derin olduğunu ve serinkanlılığımın sınırlarını tartıyor ve Sir Percival’la karşı karşıya gelecek olursam bunların bana ne kadar yararı olacağını mı hesaplıyordu? Sırf bu kuşku bile beni oradan ayrılmaya itti ve en sıradan veda sözleri bile boğazımda düğümlendi. İkimiz de başka tek kelime etmedik, odadan çıktım.

Sokak kapısını açarken daha önce oradan geçen rahibin dönüş yolunda yine evin önünden geçmek üzere olduğunu gördüm. O geçene dek eşikte bekleyip çevreye bakındım; çevreye bakınırken de salon penceresine.

Mrs. Catherick o ıssız yerin sessizliğinde rahibin yaklaşan ayak seslerini duymuş ve

yine pencereye gitmiş onu bekliyordu. Yüreğine saldıgım dehşetin gücü bile onu yıllar süren çabaları sonucunda yeni elde ettiği itibarına sıkı sıkı tutunmaktan alıkoymaya yetmemişti. İşte, ben yanından ayrılalı bir dakika bile geçmeden yine oradaydı; kasıtlı olarak rahibin nezaket gereği ikinci kez ona selam vermesini gerektirecek yerde duruyordu. Rahip yine şapkasını yukarı kaldırdı. Pencerenin arkasındaki sert, sapsarı yüzün yumuşadığını ve gururla aydınlandığını gördüm; başındaki çirkin siyah başlığıyla büyük bir ciddiyetle selam vererek karşılık verdiğini gördüm. Rahip ona, hem de benim yanımda aynı gün iki defa selam vermişti!

IX

Evden, Mrs. Catherick'in istemeden de olsa, ilerleme kaydetmeme yardımcı olduğunu düşünerek ayrıldım. Meydandan ayrılacağım köşe başına henüz ulaşmamıştım ki arkamda kapanan bir kapının sesi dikkatimi çekti.

Dönüp baktım, görebildiğim kadarıyla Mrs. Catherick'in oturduğu evin bitişiğindeki evin kapısında, bana yakın olan tarafta siyahlar giymiş ufak tefek bir adam vardı. Adam ne yöne gideceği konusunda bir an bile duraksamadı. Benim durduğum köşeye doğru hızla ilerledi. Onun Blackwater Park'a giderken önümden yürüyen ve evi görüp göremeyeceğimi sorduğumda kavga çıkarmaya çalışan avukat kâtibi olduğunu gördüm.

Bu kez bana yaklaşip konuşmaya niyeti olup olmadığını anlamak için olduğum yerde bekledim. Tek kelime etmeden, geçerken kafasını bile kaldırıp bakmadan, önümden hızla geçip gittiğini görünce şaşırdım. Bu yaptığı, son derece geçerli nedenlerle ondan beklediğim, ondan haklı olarak beklediğim harekete o kadar ters düşüyordu ki meraklandım, daha doğrusu kuşkulandım; ben de onu gözden kaçırmamaya ve şimdi neyin peşinde olduğunu öğrenmeye karar verdim. Beni görüp görmediğini umursamadan peşine takıldım. Hiç arkasına bakmadı, o önde ben arkada doğruca tren istasyonuna gittik.

Tren hareket etmek üzereydi, geç kalmış birkaç yolcu biletlerin verildiği ufak pencerenin önüne birikmişlerdi. Ben de oraya sokuldum ve avukat kâtibinin Blackwater Park için bir bilet istediğini açıkça duydum. Oradan ayrılmadan önce onun trene binip gittiğinden emin oldum.

Az önce gördüklerim ve duyduğum ancak tek bir şekilde yorumlanabilirdi. Adamın, Mrs. Catherick'in evinin bitişiğindeki evden çıktığını görmüştüm. Onu oraya, büyük olasılıkla, soruşturmalarımın beni er ya da geç Mrs. Catherick'le konuşmaya iteceğini tahmin eden Sir Percival kiracı olarak yerleştirmişti. Adam, benim Mrs. Catherick'in evine girdiğimi de çıktığımı da hiç kuşkusuz görmüş ve durumu (hareketlerimden haberi olduğu ortada olan) Sir Percival'a bildirmek için, ben Hampshire'a dönecek olursam hazır bulunmak için gideceği yer olan Blackwater Park'a giden ilk trene yetişmişti. Öyle görünüyordu ki, Sir Percival'la büyük olasılıkla birkaç güne kalmadan karşılaşacaktık.

Olaylar nasıl gelişirse gelişsin ben kendi yolumdan sonuna kadar şaşmamaya karar verdim, ne Sir Percival ne de bir başkası için. Londra'dayken sırtımda taşıdığım ağır sorumluluktan, en ufak hareketimde bile Laura'nın saklandığı yeri kazara ele verebilecek

olmanın sorumluluğundan Hampshire'dayken kurtulmuştum. Welmingham'a istediğim gibi gidip gelebilirdim ve gerekli önlemleri almayacak olursam bunun sonuçlarına benden başka kimsenin katlanması gerekmeyecekti.

Tren istasyonundan ayrıldığımda kış gecesinin karanlığı çökmeye başlamıştı. Yabancıysa olduğum bir yerde gece karanlığında araştırmalarımın devam etmemin bana pek bir yararı olmazdı. Bu yüzden, en yakındaki otele gidip bir oda tuttum ve akşam yemeği yedim. Yemekten sonra güvende ve iyi olduğumu, amacıma ulaşma şansımın da hayli yüksek olduğunu haber vermek için Marian'a mektup yazdım. Ayrılmadan önce ona bana yazacağı ilk mektubu (ertesini sabah almayı umduğum mektubu) Welmingham Postanesi'ne yollamasını söylemiştim; ikinci mektubunu da aynı adrese göndermesini rica ettim. Mektup geldiğinde kasabada olmasam bile postane müdürüne yazarak mektubu kolayca aldırabilirdim.

Saat ilerledikçe otelin kahve salonunda kimsecikler kalmadı. Kimse tarafından bölünüp rahatsız edilmeden, sanki evimdeymişim gibi o öğleden sonra yaptıklarımın üzerinde düşünebildim. Uyumak için odama çekilmeden önce Mrs. Catherick'le aramda geçen tuhaf görüşmeyi baştan sona tekrar düşünmüş ve o gün daha önce ayaküstü vardığım sonuçları sakın kafayla bir kez daha doğrulamıştım.

Old Welmingham Kilisesi'ndeki giyinme odasından başlayarak Mrs. Catherick'in yaptığı ve söylediği her şeyi bir kez daha aklımdan geçirdim.

Mrs. Clements benim yanımda bu odadan ilk söz ettiğinde Sir Percival'ın kilise kâtibinin karısıyla yapacağı gizli buluşma için burayı seçmesinin çok tuhaf ve anlaşılmaz olduğunu düşünmüştüm. Sırf bu nedenle, tamamıyla hislerime dayanarak Mrs. Catherick'in yanında "kilisenin giyinme odası"na değinmiştim; hikâyedeki, onunla konuşurken aklıma gelen ufak tuhafliklardan biriydi bu. Mrs. Catherick'in bana şaşkın ya da öfkeli bir yanıt vermesini bekliyordum, ama bu sözleri söylediğimde kapıldığı dehşet beni çok şaşırtmıştı. Sir Percival'ın sırrının Mrs. Catherick'in de bildiği ciddi bir suç örtbas etmekle ilgisi olduğu sonucuna çok önceleri varmıştım zaten, ama bundan ötesini düşünememişim. Şimdi kadının kapıldığı dehşet bu suçun, doğrudan ya da dolaylı olarak giyinme odasıyla bağlantısı olduğunu gösteriyor ve Mrs. Catherick'in bu suçun yalnızca tanığı olmakla kalmadığına, hiç kuşkusuz ortağı da olduğuna inanmama neden oluyordu.

Bu suçun içeriği neydi? Tehlikeli olmasının ötesinde adice bir yönü de vardı kuşkusuz, yoksa Mrs. Catherick Sir Percival'ın unvanı ve gücüyle ilgili söylediklerimi öyle belirgin bir küçümsemeyle yinelemezdi. O halde bu, adice bir suçtu ve de tehlikeli bir suç; Mrs. Catherick de bu suça ortak olmuştu ve suçun kilisenin giyinme odasıyla bir bağlantısı vardı.

Sıradaki değerlendirme de bu noktadan bir adım daha ileri gitmemi sağladı.

Mrs. Catherick'in Sir Percival'a duyduğu bariz küçümseme belli ki annesi için de geçerliydi. Sir Percival'ın ne kadar iyi bir aileden, özellikle de anne tarafından, geldiğine son derece acı bir alayla değinmişti. Bu ne demek oluyordu? Yalnızca iki açıklaması olabilirdi. Ya Sir Percival'ın annesi alt sınıftan geliyordu ya da yalnız Mrs. Catherick'in ve Sir Percival'ın bildiği gizli bir hata sonucu itibarı zedelenmişti. Ben ancak ilk açıklamanın doğru olup olmadığını anlayabilirdim; evlilik kayıtlarına bakarak ve ileride yapılacak soruşturmalar için hazırlık olarak annesinin kızlık soyadı ile soyunu saptayarak.

Öte yandan, eğer ikinci açıklama doğruysa Sir Percival'ın annesinin itibarını ne zedelemiş olabilirdi? Marian'ın Sir Percival'ın annesi ve babası için bana anlattıklarını ve her ikisinin de yaşadıkları, kuşku uyandıran gözlerden uzak hayatı hatırlayınca şimdi kendime acaba annesi hiç evlenmemiş olabilir mi, diye soruyordum. Kayıt defteri bu konuda da kuşkuya düşmenin yersiz olduğunu, evliliğin kaydını göstererek bana kanıtlayabilirdi. Ama kayıt defterini nereden bulacaktım? Bu noktada daha önce varmış olduğum sonuçlardan yola çıktım; örtbas edilmiş suçun yerini öğrenmeme yarayan zihinsel süreç şimdi de kayıt defterinin de Old Welmingham Kilisesi'nin giyinme odasında olduğuna işaret ediyordu.

Mrs. Catherick ile yaptığım görüşmenin sonuçları bunlardı, çeşitli değerlendirmelerin hepsi de aynı noktaya işaret ederek ertesi gün tutacağım yolu belirliyorlardı.

Bulutlu ve karanlık bir sabahı, ama yağmur yağmıyordu. Çantamı otelde bıraktım, yolu sorup öğrendikten sonra Old Welmingham Kilisesi'ne doğru yürümeye koyuldum. İki milden uzun ve başından sonuna kadar hafif yokuşlu bir yoldu.

Kilise en tepeye dikilmişti, iki yanında iki kalın payanda, önünde de hantal, dört köşeli bir kule olan çok eski, her türlü hava koşuluna maruz kalarak yıpranmış bir binaydı. Arkadaki giyinme odası kilise binasına dışarıdan eklenmişti ve kiliseyle aynı yaşta gibi duruyordu. Binanın çevresinde, aralıklı olarak Mrs. Clements'ın, kocasının eski oturduğu yer olduğunu söylediği ve sakinlerinin çoktan terk edip yeni kasabaya taşındığı köyün yıkıntıları vardı. Boş evlerin bazıları dış cephelerine kadar yıkılmış, bazıları olduğu gibi bırakılmış ve zamanla çökmüştü, bazılarındaysa hâlâ oturan insanlar vardı; bunlar belli ki köyün en fakirleriydi. İç karartıcı bir manzaraydı, ama yine de en yıkık dökük ve kötü haliyle bile az önce ayrıldığım modern kasaba kadar kasvetli değildi. Burada çevredeki kahverengi, esintili tarlalar insanın gözünü okşuyordu; burada ağaçlar çıplak da olsalar yine de manzaranın tekdüzeliğini kırıyor ve insanın yaz mevsimini ve gölgeleri hayalinde canlandırmasını sağlıyorlardı.

Kilisenin arkasından dolaşıp bana kâtibin nerede olduğunu söyleyebilecek birini arayarak yıkık evlerin arasından geçerken bir duvarın arkasından çıkıp ağır ağır arkamdan gelen iki adam gördüm. Daha uzun boylu olanını, bekçi kılığındaki iriyarı, kaslı olanını tanımıyordum. Diğeri Mr. Kyrle'in yazıhanesinden çıktığım gün Londra'da beni izlemiş olan adamlardan biriydi. O zaman ona özellikle dikkat etmişim; bu yüzden şimdi yanılmadığıma emindim.

Ne o ne de arkadaşı benimle konuşmaya kalkıştı; ikisi de aramızda ölçülü bir mesafeyi korudular, ama kilise çevresinde bulunmalarının nedeni ortadaydı. Tam beklediğim gibi olmuştu; Sir Percival beni zaten bekliyordu. Mrs. Catherick'i görmeye gittiğim ona bir gece önce haber verilmişti ve bu iki adam da Old Welmingham'a geleceğim tahmin edilerek beni beklemeleri için kilisenin çevresine gönderilmişti. Araştırmalarımda sonunda doğru yolda ilerlediğime dair bir kanıt daha istiyorsam bu adamların beni gözetlemek için buraya gönderilmiş olmaları yeterdi.

Kiliseden uzaklaşarak içinde hâlâ yaşanan evlerden birine varana dek yürümeye devam ettim; bu evin arka bahçesinde çalışmakta olan bir adam vardı. Bana kâtibin yaşadığı evi gösterdi, biraz ötede, terk edilmiş köyün kenarında tek başına duran bir ev.

Kâtip içerideydi ve tam da paltosunu giyyordu. Neşeli, sıcakkanlı, konuşkan bir yaşlı adamdı; (çok geçmeden öğrendiğim üzere) yaşadığı yeri küçümseyen ve vaktiyle bir kez Londra'ya gitmiş olduğu için kendini komşularından üstün gören bir adam.

Ziyaretimin nedenini açıklayınca, "Böyle erken gelmeniz çok iyi olmuş, efendim," dedi yaşlı adam. "On dakika sonra gelseniz gitmiş olacaktım. Kilise işleri, efendim, benim yaşımda bir adam için de hayli uzun bir yol ve zaman alıyor. Ama Tanrı'ya şükür, bacaklarımın gücü kuvveti hâlâ yerinde! Bir adamın bacakları çalıştığı sürece onda hâlâ iş var demektir. Sizce de öyle değil mi?"

Konuşurken bir yandan da şöminenin arkasındaki bir kancadan anahtarlarını aldı ve evinin kapısını kilitledi.

"Evde benden başka kimse yok," dedi kâtip, her türlü ailevi sorumluluktan kurtulmuş olmaktan keyif alır gibi. "Karım orada, kilise mezarlığında yatıyor; çocuklarımın hepsi de evlendiler. Burası berbat bir yer, öyle değil mi, efendim? Ama kilise geniş bir bölgeden sorumlu, herkes bu işin üstesinden benim gibi gelemez. Deneyim gerekir; ben de bunu fazlasıyla edindim. Kraliçe'nin aksarıyla konuşuyorum (Tanrı Kraliçe'yi korusun!), buradaki çoğu insan bunu yapamaz. Siz Londralısınız, sanırım, öyle değil mi, efendim? Yirmi beş yıl önce ben de Londra'da bulunmuştum. Bugünlerde orada neler oluyor, efendim, anlatır mısınız lütfen?"

Bu şekilde sohbet ederek kilisenin giyinme odasına geri döndük. İki casusun hâlâ oralarda olup olmadığını görmek için çevreye bakındım. Ortalıkta görünmüyorlardı. Kâtibi bulduğumu görünce herhalde ondan sonra ne yapacağımı rahat rahat izleyebilecekleri bir yere saklanmışlardı.

Giyinme odasının kapısı kalın meşe ağacından yapılmıştı, üzerinde büyük çiviler vardı; kâtip büyük ve ağır anahtarını kilide, önüne bir zorluk çıkacağını bilen ve onun üstesinden gelebileceğinden emin olmayan bir adamın edasıyla soktu.

"Sizi bu taraftan getirmek zorundayım, efendim," dedi, "çünkü kiliseden giyinme odasına giren kapı içeriden sürgülü. Yoksa kiliseden de geçip girebilirdik. Bu kilit de aksi kilidin teki. Zindan kilidi gibi büyük; kaç kere zorluk çıkardı; yenisiyle değiştirmek gerek. Kilise görevlisine en az elli kere söyledim; her seferinde, 'Bakarım,' diyor ama bir türlü bakmıyor. E, burası biraz geri kalmış bir yer. Londra'ya benzemiyor, değil mi, efendim? Bizler burada adeta uyuyoruz! Zamana ayak uydurmuyoruz."

Anahtarı çevirmek için biraz uğraştıktan sonra ağır kilit teslim oldu; adam da kapıyı açtı.

Giyinme odası dışarıdan bakarak tahmin ettiğimden daha büyüktü. Alçak ve kirişli tavanı olan loş, küf kokulu, kasvetli, eski bir odaydı. Odanın iki yanında, kiliseye yakın olan iki duvarında kurt yenikleriyle dolu, zamanla esnemiş ağır, ahşap dolaplar duruyordu. Bunlardan birinin içindeki kancalara birkaç çüppe özensizce asılmış, etekleri gevşek bir perde gibi tomar halinde aşağı sarkmıştı. Cüppelerin altında, yerde, kapakları aralık, her taraflarındaki çatlak ve yarıklardan samanlar fişkırان üç kasa duruyordu. Onların arkasında, bir köşede kimisi mimari planlar gibi büyük ve rulo yapılmış; kimisi mektuplar ya da mektuplar gibi gevşekçe dosyalanmış tozlu kâğıtlardan bir tomar vardı. Oda vaktiyle bir yan pencereden ışık alıyormuş, ama pencere tuğlayla örülmüş ve yerine bir tepe penceresi açılmıştı. Ağır ve küf kokulu bir ortamdı; kiliseye bağlanan kapının

kapalı olması odayı daha da bunaltıcı yapıyordu. Bu kapı da som meşe ağacından yapılmıştı ve giyinme odasının içinden alttan da üstten de sürgülenmişti.

“Daha derli toplu olabilirmişiz, değil mi, efendim?” dedi neşeli kâtip. “Ama böyle unutulmuş bir köşede yaşayınca, ne yapacaksınız? Şuraya bakın, işte şu sandıklara bakın. Onlar bir yıldan fazladır orada öylece duruyor, yer kaplıyorlar, çivileri düşüp sandıklar dağılana kadar da duracaklar. Daha önce de söylediğim gibi, efendim, burası Londra’ya benzemez. Biz hepimiz geri kalmışız burada. Zamana ayak uydurmuyoruz!”

“Sandıkların içinde ne var?” diye sordum.

“Kürsüdeki eski ağaç oymalarından parçalar, mihrabı çeviren paneller ve org yerindeki bazı resimler,” dedi kâtip. “On İki Havari’nin ahşap portreleri, bir tanesinin bile burnu olsun tek parça değildir. Hepsi kırılmış, kurtlar yemiş, köşelerinden un ufak oluyorlar, çanak çömlek kadar kırılabilirler, efendim ve de en az bu kilise kadar eskiler.”

“Londra’ya niçin gideceklerdi? Onarılsınlar diye mi?”

“Aynen öyle, efendim. Onarılsınlar diye ve onarılamayacak olanların da sağlam tahtayla kopyaları yapılsın diye. Ama para yetmedi, işte burada yeni bağışlar gelmesini bekliyorlar, bağış yapacak kimse de yok. Bunlar hep bir yıl önce yapıldı, efendim. Altı tane beyefendi yeni kasabadaki otelde akşam yemeği yiyip bu konuyu görüştüler. Nutuklar attılar, kararlar aldılar, adlarını yazıp binlerce tanıtım kitapçığı bastırdılar. Çok güzel kitapçıklardı, efendim, üstlerinde kırmızı mürekkeple gotik armalar vardı, kiliseyi yenileyip ünlü oymaları onarmamanın ayıp olduğunu falan söylüyordu. Dağıtılmayan kitapçıklar, mimarın çizdiği plan, herkesi anlaşmazlığa düşüren ve tartışmayla sonuçlanan yazışmaların hepsi sandıkların arkasında, işte o köşede duruyor. Önce az çok bir para geldi, ama Londra’dan ne bekleyebilirsiniz ki? Kırık oymaları paketlemeye, değerlendirme yaptırmaya ve matbaacının hesabını kapatmaya ancak yetti, geriye de tek kuruş kalmadı. Dediğim gibi, işte burada duruyorlar. Onları koyabileceğimiz başka bir yer yok, yeni kasabadaki kimse bize yer vermeyi umursamıyor, unutulmuş bir köşeyiz biz; bu da dağınık bir giyinme odası, peki, kim yardımcı olacak? Ben işte bunu bilmek istiyorum.”

Kayıt defterini incelemeye can attığım için yaşlı adamla sohbeti sürdürmeye pek hevesli değildim. Onun giyinme odasının dağınıklığı için kimsenin yapabileceği bir şey olmadığı konusundaki fikrine katıldım, sonra da daha fazla gecikmeden işimize bakmayı önerdim.

“Evet, evet, nikâh defteri, elbette,” dedi kâtip, cebinden küçük bir anahtar tomarı çıkarırken. “Hangi yılın kayıtlarına bakmak istiyorsunuz, efendim?”

Marian bana Sir Percival’ın Laura’yla nişanlı olduğunu ilk açıkladığında Sir Percival’ın kaç yaşında olduğunu da söylemişti. O zaman onun kırk beş yaşında olduğunu söylemişti. Bu bilgiyi edindiğimden beri geçen bir yılı da hesaba katarak hesap yaptım ve Sir Percival’ın 1804 yılında doğmuş olması gerektiği sonucuna vardım; kayıt defterini incelemeye bu tarihten başlamam en doğrusu olacaktı.

“1804 yılından başlamak istiyorum,” dedim.

“O tarihten ileri mi gitmek istiyorsunuz, efendim, geri mi?” diye sordu kâtip.

“1804 yılından geriye doğru.”

Adam dolaplardan birinin, kenarına cüppeler asılı olan dolabın kapısını açtı ve yağlı kahverengi deri kaplı kalın bir defter çıkardı. Kayıt defterinin böyle güvensiz bir yerde

saklanıyor olması beni çok şaşırtmıştı. Dolabın kapısı zamanla şişmiş ve çatlamıştı; kilidi de en küçük ve en sıradan kilitlerdendi. Onu elimdeki bastonla zorlayıp kolayca açabilirdim.

“Burası kayıt defterini saklamak için yeterince güvenli bir yer mi sayılıyor?” diye sordum. “Herhalde bu kadar önemli bir defter daha iyi bir kilit altında tutulmalı ve özenle demir bir kasada saklanmalı, öyle değil mi?”

“Bakın, bu çok ilginç işte!” dedi kâtip, defteri açar açmaz tekrar kapayarak ve elini neşeyle kabına vurarak. “Bundan yıllar yıllar önce gençliğimde ustam da aynen böyle söylerdi. ‘Bu kayıt defterini (şu anda elimin altında duran bu kayıt defterini kastederek) niçin demir bir kasada tutmuyorlar?’ derdi. Belki yüz kere böyle dediğini duymuşumdur. Aynı zamanda da bir avukattı; bu kiliseye kâtip olarak atanmıştı. Çok iyi, candan bir beyefendiydi ve de dünyanın en titiz adamıydı. Ömrü boyunca, bu defterin bir kopyasını Knowlesbury’deki yazıhanesinde tuttu ve ara ara buradaki yeni kayıtları da ona geçirip güncelletirdi. Hiç ihtimal vermezsiniz, ama her mevsim bir-iki gün kayıt defteriyle kendi kopyasını bizzat karşılaştırmak için yaşlı beyaz atına binip buraya kadar gelirdi. ‘Kilisedeki kayıt defterinin çalınmayacağını ya da zarar görmeyeceğini nereden bilebilirim? Niye demir bir kasada saklamıyorlar? Niye diğer insanların da benim kadar dikkatli olmalarını sağlayamıyorum? Bir gün bir kaza olacak, kayıt defteri kaybolunca cemaat benim kopyamın değerini o zaman anlayacak,’ derdi. Sonra da bir tutam enfiye çeker ve çevresine Tanrı cüretiyle bakınmaya başlardı. Ah! Artık iş hayatında onun gibilerine rastlamak zor. Londra’da ‘bile’ onun gibi birini bulamayabilirsiniz. Hangi yıl demiştiniz, efendim?”

Kayıt defterini incelemem bitene kadar yaşlı adamın bir daha konuşmasına fırsat tanımamaya kararlı olarak, “1804,” diye yanıt verdim.

Adam gözlüklerini taktı; üç sayfada bir dikkatle başparmağını yalayarak kayıt defterinin sayfalarını çevirdi. “İşte burada, efendim,” dedi, açık sayfaya neşeyle bir kez daha vurarak. “İstedığınız yıl burada.”

Sir Percival’ın hangi ay doğduğunu bilemediğim için yılın sonundan geriye doğru incelemeye koyuldum. Kayıt defteri eski türden defterlerdendi; kayıtların hepsi elyazısıyla boş sayfalara düşülmüştü ve aralarına çizgiler çekilerek birbirlerinden ayrılmışlardı.

Aradığım evliliğe rastlamadan 1804 yılının başına kadar geldim; sonra 1803 yılının Aralık ayına; daha sonra Kasım ayına, Ekim ayına ve...

Eylül ayının kayıtları arasında aradığım evliliği buldum.

Kaydı dikkatle inceledim. Bir sayfanın en dibindeydi ve yer olmadığından üstündekilerden daha küçük bir alana sıkıştırılmıştı. Onun hemen üstündeki nikâh kaydı, damadın adaşım olması nedeniyle dikkatimi çekmişti. Arka sayfanın en üstündeki, onun hemen ardından gelen kaydın ise başka bir dikkat çekici özelliği vardı: Aynı anda bir ağabey-kardeşin nikâh kayıtları olduğu için geniş yer kaplıyordu. Sir Felix Glyde’ın nikâh kaydı sayfanın altında sıkıştırılmış olduğu daracık yer dışında hiçbir şeyiyle dikkat çekmiyordu. Karısı hakkındaki bilgiler bütün kayıtlarda yer alan türdendi. Kadın, “Knowlesbury, Park View Cottage’tan, merhum Patrick Elster’ın kızı Cecilia Jane Elster” olarak tanıtılıyordu.

Bu ayrıntıları not defterime yazdım; bunu yaparken de ondan sonra ne yapacağımı

bilemedim. O âna kadar ulaşmak üzere olduğuma inandığım sır o an bana her zamankinden de uzaktı.

Kiliseye yaptığım bu ziyaretten açıklanamayan gizemi çözmeme yarayacak ne geçmişti elime? Hiçbir şey. Sir Percival'ın annesinin taşıdığından kuşkulandığım leke hakkında ne öğrenmiştim? Elime geçen tek delil onun adını temize çıkarmıştı. Önüme sonu gelmeyen yeni kuşkular, yeni zorluklar, yeni gecikmeler çıkmıştı. Şimdi ne yapacaktım? Geriye kalan tek şey, şu gibi görünüyordu. "Knowlesbury'li Miss Elster" hakkında araştırma yapmak ve önce Mrs. Catherick'in Sir Percival'ın annesini niçin küçümsediğini öğrenerek asıl amacıma yaklaşmayı ummak.

Ben defteri kaparken, "Aradığınızı bulabildiniz mi?" diye sordu kâtip.

"Evet," diye yanıt verdim, "ama hâlâ sormak istediğim birkaç şey var. 1804 yılında burada görev yapan rahip hayatta değildir sanırım, değil mi?"

"Hayır, efendim, değil; ben buraya gelmeden üç-dört yıl önce ölmüş; ben de yirmi yedi yılında geldim. Bu göreve," diye devam etti, "benden önceki kâtip işi bırakınca getirildim. Karısının onu evden attığını söylüyorlar; kadın hâlâ yeni kasabada yaşıyor. Hikâye ne kadar doğru bilmiyorum; tek bildiğim işi ben kaptım. Bu işi bana size söz ettiğim eski ustamın oğlu Mr. Wansborough ayarladı. Dünyanın en hoş ve özgür ruhlu adamıdır; sıkı avcıdır, av köpekleri vardır, falan filan. O da şimdi babası gibi kilisenin idari heyetinde."

Konuşkan arkadaşımın kayıt defterini açmadan önce uzun uzun anlatıp başımı şişirdiği eski zaman adamıyla ilgili hikâyeyi hatırlayarak, "Eski ustanızın Knowlesbury'de oturduğunu söylemiştiniz, değil mi?" diye sordum.

"Evet, efendim, kesinlikle," diye yanıt verdi kâtip. "Baba Mr. Wansborough Knowlesbury'de yaşardı; şimdi Mr. Wansborough da orada yaşıyor."

"Az önce onun da babası gibi kilisenin idari heyetinde olduğunu söylediniz. İdari üyenin ne yaptığını bilmiyorum, sanırım."

"Öyle mi, efendim? Hem de Londralı olmanıza rağmen! Her kilisenin bir kilise kâtibi bir de idari heyet kâtibi vardır. Kilise kâtibi benim gibi bir adamdır (ama bununla böbürlenmesem de benim çoğundan daha fazla deneyimim var). İdari kâtiplik avukatların atandığı türden bir iştir; kilisenin bir işi olursa onlar yaparlar. Londra'da da böyledir bu. Her kilisenin bir idari kâtibi vardır ve bu konuda sözüme güvenebilirsiniz, idari kâtip mutlaka bir avukattır."

"Öyleyse genç Mr. Wansborough bir avukat, öyle mi?"

"Elbette öyle, efendim! Knowlesbury, High Street'te yazıhanesi var, eskiden babasının yazıhanesiydi. O yazıhaneye birkaç kez gittim ve yaşlı adamın beyaz atının üstünde yol boyunca sağa sola bakarak ve herkese selam vererek işe geldiğini gördüm. Herkesçe sevilen bir adamdı! Londra'da çok başarılı olabilirdi!"

"Knowlesbury buradan ne kadar uzakta?"

"Epey uzaktır, efendim," dedi kâtip, sayfiyede yaşayan herkes gibi uzaklıkları abartan ve bir yerden diğerine gitmekteki zorlukları gözünde büyüten bir tavırla. "Hemen hemen beş mil vardır, sanırım!"

Henüz öğlen olmamıştı. Önce Knowlesbury'ye kadar yürüyüp sonra da yine yürüye yürüye Old Welmingham'a dönecek kadar zamanım vardı, kasabada Sir Percival'ın

annesinin karakteri ve konumuyla ilgili sorularıma yanıt vermek için avukattan daha uygun biri düşünülemezdi herhalde. Bir an önce Knowlesbury'ye gitmeye karar vererek giyinme odasından çıktım.

Küçük hediyemi eline sıkıştırırken kâtip, "Çok teşekkür ederim, efendim," dedi. "Gerçekten de yürüye yürüye ta Knowlesbury'ye mi gidip geleceksiniz? Sizin de bacaklarınız sağlamış, bu ne büyük bir nimet, öyle değil mi? İşte yol şurada, şaşırmanız mümkün değil zaten. Keşke ben de o tarafa gidiyor olsaydım, böyle unutulmuş bir yerde Londra'dan gelen bir beyefendiyle tanışmak çok güzel. İnsan oralardan haber almış oluyor. Size iyi günler dilerim, efendim ve tekrar çok teşekkür ederim."

Ayrıldık. Kiliseyi geride bırakınca dönüp arkama baktım, iki casus yolun aşağısında duruyorlardı; aralarına bir de üçüncü kişi katılmıştı; bu üçüncü kişi önceki akşam istasyona kadar takip ettiğim siyahlar içindeki kısa boylu adamdı.

Üçü bir süre durup konuştular, sonra ayrıldılar. Siyahlı adam tek başına Welmingham yönüne gitti; diğer ikisi bir arada kaldılar, belli ki ben yürümeye başlar başlamaz peşimden geleceklerdi.

Onları fark ettiğimi belli etmeden yoluma devam ettim. O an için beni tedirgin etmediler, tersine sanki sönen umutlarımın yeniden canlanmasını sağladılar. Evliliğin kanıtını bulmanın heyecanıyla adamları kilisenin çevresinde ilk gördüğümde çıkardığım sonucu unutmuştum. Onların tekrar ortaya çıkması Sir Percival'ın Mrs. Catherick'le yaptığım görüşmenin ardından Old Welmingham Kilisesi'ne gelmemi beklediğini gösteriyordu, öyle olmasa casuslarını beni beklemeleri için oraya yollamazdı. Kilisenin giyinme odasında her şey yolunda gibi görünüyorsa da ters bir şeyler vardı, bildiğim kadarıyla o kayıt defterinde keşfedemediğim bir şey vardı.

X

Kilise görüş alanımdan çıktıktan sonra Knowlesbury'ye doğru hızlı hızlı yürümeye koyuldum.

Yolun büyük bölümü dümdüzdü. Ne zaman arkama baksam beni takip eden iki casusu görüyordum. Çoğu zaman aramızda güvenli bir mesafe bırakıyorlardı. Ama bir-iki kez beni geçmek istemiş gibi hızlandılar, sonra durdular, bir şeyler konuştular ve arayışa tekrar açıldılar. Bir şey yapmaya çalıştıkları belliydi, ama bunun için en doğru hareket tarzı konusunda karar veremiyorlar ya da fikir ayrılığı yaşıyorlardı. Ne yapmaya çalıştıklarını tam olarak anlayamamıştım, ama yolda başıma bir iş gelmeden Knowlesbury'ye ulaşabileceğimden kuşku duymaya başlamıştım. Gerçekten de haklı çıktım.

Yolun, biraz ilerisinde keskin bir dönemeç olan ıssız bir bölümüne gelmiş ve (saate bakarak) kasabaya yaklaştığımı düşünmüştüm ki arkamda adamların yaklaşan ayak seslerini duydum.

Daha arkama dönüp bakmadan adamlardan biri (Londra'da beni takip eden adam) hızla sol yanıma geçip bana omuz attı. Onun ve arkadaşının ta Old Welmingham'dan beri beni takip etmiş olmaları sinirlerimi farkında olduğumdan da fazla bozmuştu; bu yüzden,

ne yazık ki, adamı elimle sertçe ittim. Hemen bağırarak yardım istedi. Arkadaşı, bekçi kılığındaki uzun boylu adam sağ yanımda bitiverdi, bir dakika sonra iki hain beni yolun ortasında aralarına kısırmışlardı.

Bana bir tuzak kurulmuş olduğuna ikna olduğum ve bu tuzağa düştüğüm için canım sıkıldığı için, neyse ki, tek başıma biriyle bile baş etmekte büyük olasılıkla zorlanacağım iki adamla boğuşmaya kalkışıp daha kötü duruma düşmedim. Onları silkip atmak için duyduğum ilk doğal tepkiyi bastırdım ve yardım isteyebileceğim biri olup olmadığını görmek için çevreme bakındım.

Yandaki tarlada bir ırgat çalışıyordu; olan biten her şeyi görmüş olmalıydı: Kasabaya kadar bizimle gelmesi için ona seslendim. Başını inatla iki yana salladı ve yolun gerisindeki bir eve doğru yürüyüp gitti. O zaman adamlar benden şikâyetçi olacaklarını bildirdiler. Buna karşı çıkmayacak kadar serinkanlı ve zeki davranabildim. “Kollarımı bırakın,” dedim, “sizinle kasabaya geleceğim.” Bekçi kılığındaki adam kaba bir tavırla karşı çıktı. Ama daha kısa boylu olanı sonuca odaklanacak, arkadaşının gereksiz şiddet kullanarak suç işlemesine izin vermeyecek kadar uyanıktı. Ötekine kaş göz etti ve kollarım serbest olarak aralarında yürümeye başladım.

Yoldaki dönemece vardık, hemen önümüzde Knowlesbury'nin kenar mahallelerini gördük. Yol kenarındaki patikada yürüyen bir polis memuru vardı. Adamlar hemen ona başvurdu. Memur, yargıcın o sırada belediye binasında olduğunu söyledi ve hemen onun karşısına çıkmamızı önerdi.

Belediye binasına gittik. Kâtip resmî bir şikâyet dilekçesi hazırladı; adamlar bu gibi durumlarda hep yapıldığı gibi gerçeği abartarak ve saptırarak benden davacı oldular. Yargıç (elindeki gücü kullanmaktan zevk alan aksi bir adamdı) yolda ya da yolun yakınlarında saldırıyı gören kimse olup olmadığını sordu; iki davacı tarladaki ırgattan söz ederek beni şaşırttılar. Ancak yargıcın hemen sonra söylediklerini duyunca onların bunu niye itiraf ettiklerini anladım. Yargıç, tanığın çağırılması için duruşmayı hemen erteledi, aynı zamanda kefaletimi ödeyecek güvenilir bir kefil bulabildiğim takdirde beni duruşmaya kadar serbest bırakmaya hazır olduğunu söyledi. Kasabada tanınıyor olsam beni kendi ödeyeceğim kefaletle de serbest bırakmış, ama tamamıyla yabancı olduğum için güvenilir bir kefil bulmam şartmış.

Çevirdikleri dolabın amacını artık anlamıştım. Tamamıyla yabancı olduğum ve kefalet ödeyerek serbest kalma umudumun olamayacağı bir kasabada mahkemeye kadar tutuklu kalmamı sağlamışlardı. Tutukluluğum üç gün sürecek, bir dahaki duruşmaya kadar. Ama o arada, ben tutukluyken, Sir Percival ileride yapacaklarımı engellemek, belki de ortadan kaybolmak için benden en ufak bir korkusu ya da çekincesi olmadan ne istese yapabilirdi. Üç günün sonunda suçlamanın geri çekileceğinden hiç kuşku yoktu; tanığın hazır bulunması da hiçbir işe yaramamış olacaktı.

Her türlü ilerlemeyi engelleyen, son derece adice ve üstünkörü olmakla birlikte yol açacakları açısından çok cesaret kırıcı ve ciddi olan bu sinsi plan karşısında duyduğum öfke, hatta diyebilirim ki umutsuzluk, içinde bulunduğum çıkmazdan nasıl kurtulacağımı düşünmeme ilk başta engel oldu. Kâğıt kalem istemek ve gerçek durumumu yargıca gizlice yazmayı düşünmek gibi bir aptallık ettim. Bu davranışın ne kadar umutsuz ve düşüncesiz olduğunu mektubun ilk satırlarını yazana kadar kavrayamadım. Ancak kâğıt

kalemi bir kenara bıraktıktan sonra, utanarak söylüyorum ki çaresiz durumum karşısında duyduğum öfkeye neredeyse yenik düştükten sonra birkaç saat içinde serbest kalmamı sağlayabilecek, Sir Percival'ın büyük olasılıkla aklına gelmemiş olan bir çare bulabildim. İçine düştüğüm durumu Oak Lodge'taki Mr. Dawson'a bildirmeye karar verdim.

Belki hatırlayacaksınızdır, Blackwater Park çevresinde yaptığım ilk araştırmalar sırasında bu beyefendinin evine gitmiş ve ona Miss Halcombe'un benden büyük övgüyle söz ettiği bir takdim mektubu götürmüştüm. Derhal o mektubu ve araştırmalarımın Mr. Dawson'a daha önce anlattığım hassas ve tehlikeli yapısını hatırlatan bir not yazdım. Ona Laura hakkındaki gerçeği açıklamamış; yalnızca Miss Halcombe'u da yakından ilgilendiren aile meseleleriyle ilgili son derece önemli bir görevim olduğunu söylemiştim. Tedbiri yine elden bırakmayarak Knowlesbury'de oluşumu da bu şekilde açıkladım; iyi tanıdığı bir hanımın bana duyduğu güvene ve onun evinde gördüğüm konukseverliğe dayanarak ondan hiç dostum olmayan bir yerde bana yardım etmesini rica ettim.

Doktor'u hemen getirebilsin diye mektubumu arabayla götürecek bir haberci tutmak için izin aldım. Oak Lodge, Knowlesbury'nin Blackwater Park'a yakın olan bölümündeydi. Adam kırk dakikada oraya varabileceğini, kırk dakikada da Mr. Dawson'ı getirebileceğini söyledi. Ona doktor evde değilse onu nerede bulabilecekse oraya gitmesini tembihledim, sonra da tüm sabrımı ve umudumu toplayıp oturarak sonucu beklemeye başladım.

Haberci yola çıktığında saat daha bir buçuk olmamıştı. Saat üç buçuk olmadan döndü ve Doktor'u da yanında getirdi. Mr. Dawson'ın yaptığı iyilik, hemen yardımına koşarak gösterdiği incelik karşısında adeta ezildim. Gereken kefalet ödenmiş ve ânında kabul edilmişti. O öğleden sonra, saat daha dört olmadan iyi kalpli yaşlı Doktor'la, yine özgür bir adam olarak Knowlesbury sokaklarında el sıkışıyordum.

Mr. Dawson konukseverlik gösterip beni geceyi geçirmem için Oak Lodge'a davet etti. Yalnızca zamanım olmadığını söyleyip kendisine hem tekrar teşekkür etmek hem de duymaya hakkı olduğunu düşündüğüm, ama o anda yapamayacağım bütün açıklamaları yapmak üzere kendisini birkaç gün sonra ziyaret etmek için izin istedim. Karşılıklı iyi dileklerde bulunarak ayrıldık; ben de derhal Mr. Wansborough'nun High Street'teki yazıhanesinin yolunu tuttum.

Artık zamana karşı yarışıyordum.

Serbest bırakıldığım haberi Sir Percival'a kesinlikle akşama kalmadan ulaşacaktı. Eğer önümdeki birkaç saat içinde onun korktuklarının başına gelmesini sağlayamaz, onu avucumun içine alamazsam o âna kadar kaydettiğim bütün ilerleme boşa gidebilir ve bu fırsatı bir daha hiç yakalayamayabilirdim. Adamın ahlaksızlığı, bölgede sahip olduğu etki, körü körüne yaptığım araştırmaların onu, foyasını ortaya çıkarmakla tehdit etmiş olması, bunların hepsi kati sonuca varmak için bir saniye bile kaybetmeden uğraşmam gerektiğini gösteriyordu. Mr. Dawson'ın gelmesini beklerken düşünecek zamanım olmuştu ve bu zamanı iyi değerlendirmiştim. Yaşlı kâtibin anlattıklarını dinlerken beni usandırmış olan bazı bölümleri, tekrar düşündüğümde yeni bir anlam kazandılar ve içimde kilisenin giyinme odasındayken aklıma gelmeyen yeni bir karanlık şüphe uyandırdılar. Knowlesbury'ye giderken Mr. Wansborough'dan yalnızca Sir Percival'ın annesi hakkında bilgi istemek niyetindeydim. Şu andaysa amacım, Old Welmingham kilisesinin kayıt defterinin kopyasını incelemektir.

Gittiğimde Mr. Wansborough yazıhanesindeydi.

Neşeli, al yanaklı, babacan bir adamdı, avukattan çok toprak ağasına benziyordu, beni gördüğü için hem şaşırmış hem de memnun olmuş gibiydi. Kayıt defterinin babasının çıkardığı kopyasından haberi vardı, ama onu hiç görmemişti. Bu defteri hiç soran olmamıştı, onun, kasa dairesinde, babası öldüğünden beri kimsenin dokunmadığı diğer kâğıtların arasında olduğundan kuşkusu yoktu. Mr. Wansborough babasının hayatta olup sonunda bu değerli kopyaya ihtiyaç duyulduğunu görmemiş olmasının büyük talihsizlik olduğunu söyledi. Görseymiş bu en sevdiği uğraşıya her zamankinde de sıkı sarılırmış. Kopyadan benim nasıl haberim olmuş? Kasabalılardan biri mi söylemiş?

Bu soruya olabildiğince kaçamak bir yanıt verdim. Soruşturmanın bu evresinde ne kadar temkinli olsam azdı; en iyisi Mr. Wansborough'a orijinal kayıt defterini incelemiş olduğumu vaktinden evvel söylememektir. Bu yüzden, ailevi bir araştırma yaptığımı ve hiç zaman kaybetmemem gerektiğini söyledim. Bazı bilgileri o günün postasıyla Londra'ya göndermem gerekiyordu, kayıt defterinin kopyasına (elbette gereken ücreti ödeyerek) şöyle bir göz atmam aradığımı bulmam ve Old Welmingham'a gitmekten kurtulmam için yeterli olabilirdi. Asıl belgenin kopyasına ihtiyacım olması durumunda bunu sağlamak üzere Mr. Wansborough'un yazıhanesine başvuracağımı da ekledim.

Bu açıklamadan sonra kopyayı göstermek için bir itirazda bulunulmadı. Kasa odasına bir kâtip yollandı ve kâtip bir süre sonra elinde defterle geri döndü. Bu defter, kilisenin giyinme odasındaki defterle aynı büyüklükteydi; tek fark kopyanın daha sağlam ciltlenmiş olmasıydı. Defteri alıp boş bir masanın üstüne koydum. Ellerim titriyordu, başım dönüyordu, defteri açmadan önce heyecanımı odadaki diğer insanlardan olabildiğince saklamam gerekti.

İlk açtığım baştaki boş sayfada silik birkaç satır yazılıydı. Şöyle yazıyordu:

Welmingham Kilisesi'nin Nikâh Kayıt Defterinin Kopyası. Benim talimatım üzerine tutulmuş, sonra da tarafımdan aslıyla satır satır karşılaştırılmıştır. Kilise Kâtibi, Robert Wansborough.

Bu notun altına başka bir elyazısıyla şöyle bir satır daha eklenmişti:

Ocak 1800'den 13 Haziran 1815'e kadar.

1803 yılının Eylül ayını açtım. Benimle aynı isimdeki adamın nikâh kaydını buldum. İki erkek kardeşin nikâh kayıtlarını buldum. Ve bu iki kaydın arasında, sayfanın en altında...

Hiçbir şey yoktu! Sir Felix Glyde'la Cecilia Jane Ester'ın kilisedeki kayıt defterindeki nikâh kaydından eser yoktu!

Kalbim deli gibi çarpamaya başladı, neredeyse bayılacaktım. Tekrar baktım, gözlerime inanamıyordum. Hayır! Hiç kuşku yoktu. Evlilik orada kayıtlı değildi. Kopyadaki kayıtlar asıl defterdekilerle aynı yerlere yazılmıştı. Sayfadaki son kayıt benimle aynı adı taşıyan adamın nikâh kaydıydı. Onun altında küçük bir boş alan bırakılmıştı, bu alanın asıl defterde olduğu gibi kopyasında da bir sonraki sayfanın başında yer alan iki

erkek kardeşin nikâh kayıtları oraya sığmayacağı için boş bırakıldığı belliydi. O boş yer bütün hikâyeyi anlatıyordu! Kilisedeki kayıt defterinde (nikâhların kıyıldığı ve kopyanın da çıkarıldığı) 1803 yılından Sir Percival'ın Old Welmingham'a geldiği 1827 yılına kadar o şekilde boş kalmış olmalıydı. Burada, Knowlesbury'de bana gösterilen kopya kayıtlarda tahrifat yapılabileceğini; orada, Old Welmingham'da, kilisenin kayıt defteri de tahrifat yapılmış olduğunu ortaya koyuyordu!

Başım dönüyor, gözlerim kararıyordu; düşmemek için masaya tutundum. O korkunç adamla ilgili kuşkularımın hiçbirisi meğer gerçeğin yakınından bile geçmemişti. Onun aslında Sir Percival Glyde olmadığı, baronet rütbesine ve Blackwater Park'a sahip çıkmaya o arazide çalışan en yoksul ırgattan daha fazla hakkı olmadığı hiç aklıma gelmemişti. Onun, Anne Catherick'in babası olabileceğini düşündüğüm zamanlar olmuştu; Anne Catherick'in kocası olabileceğini düşündüğüm zamanlar da, ama gerçek suçu başından sonuna kadar aklımın köşesinden bile geçmemişti.

Bu sahtekârlığı yapmak için kullanılan yolun basitliği, işlenen suçun büyüklüğü ve gözüpekliği, bunun ortaya çıkmasının yol açacağı korkunç sonuçlar beni şaşkına çevirmişti. Artık bu sefil adamın huzursuz hayatına, aşağılık bir ikiyüzlülükle pervasız bir şiddet arasında gidip gelmelerine; sırf onun bu korkunç sırrını bildiklerinden kuşkulandığı için suçluluktan gelen güvensizlik hissiyle Anne Catherick'i tımarhaneye kapatmasına ve karısına iğrenç bir tuzak kurmasına kim şaşabilirdi? Bu sırrın ortaya çıkması eski yıllarda onu ipe götürebilirdi, şimdi de ölünceye kadar yurdundan sürdürtebilirdi. Bu sırrın ortaya çıkması, sahtekârlığının kurbanı olanlar onu yasaların vereceği cezadan koruyacak dahi olsalar onu tek hamlede adından, unvanından, mülkünden ve zorla elde ettiği sosyal konumundan ederdi. Sır buydu ve ben onu biliyordum! Benim tek bir sözümle evini, topraklarını, baronet unvanını sonsuza dek kaybedebilir; kendini adsız, beş parasız, dostsuz, toplumun dışına itilmiş biri olarak bulabilirdi! Adamın bütün geleceği bana bağlıydı ve bunu şu anda onun da benim kadar bildiğine kuşku yoktu!

Bu son düşünce kendimi toplamamı sağladı. Kendiminkilerden çok daha önemli olan çıkarlar uğruna artık attığım her adıma çok dikkat etmem gerekiyordu. Sir Percival'ın bana yapmayacağı hiçbir hainlik olamazdı. İçinde bulunduğu umutsuz ve tehlikeli durum karşısında göze almayacağı hiçbir risk, işlemeyeceği hiçbir suç yoktu, kendini kurtarmak için yapmaktan çekineceği hiçbir şey gerçekten yoktu.

Bir dakika düşündüm. İlk yapmam gereken, öğrendiğim şeyin yazılı kanıtını güvenceye almak ve başıma bir iş gelebileceğini düşünerek bu kanıtı Sir Percival'ın ulaşamayacağı bir yere saklamaktı. Kayıt defterinin kopyasının Mr. Wansborough'nun kasa dairesinde güvende olduğuna kuşku yoktu. Ama kendi gözlerimle gördüğüm gibi defterin aslı güvende olmaktan çok uzaktı.

Bu acil durum karşısında kiliseye geri dönmeye, tekrar kâtibe başvurmaya ve o gece uyumadan önce kayıt defterinden gereken sayfanın kopyasını çıkarmaya karar verdim. O sırada resmî onaylı kopya çıkarmam gerektiğini, kendi çıkardığım kopyanın geçerli bir kanıt sayılmayacağını bilmiyordum. Bunun farkında değildim ve yapacaklarımı gizli tutmak istediğim için de gerekenleri öğrenmemi sağlayabilecek soruları sormuyordum. Aklım fikrim Old Welmingham'a geri dönmekteydi. Mr. Wansborough'nun çoktan fark ettiği, yüzümdeki ve tavrımdaki telaşı açıklamak için bulabildiğim en iyi bahaneyi

uydurum; gereken ücreti masanın üzerine bıraktım; bir-iki gün içinde ona yazacağımı söyledim ve humma nöbeti geçirir gibi yanıp tutuşarak yazıhaneden çıktım.

Hava yeni yeni kararmaya başlamıştı. Anayolda yine takip edilip saldırıya uğrayabileceğim aklıma geldi.

Kendimi korumam için pek işe yaramayacak hafif bir bastonum vardı. Knowlesbury'den ayrılmadan önce kısa, kalın, ucu topuzlu bir sopa aldım. Önüme biri çıkacak olursa bu basit silahla onunla baş edebilirdim. Birden fazla kişi saldıracak olursa tabanlarıma güvenecektim. Okuldayken iyi bir koşucu olarak tanınırdım, Orta Amerika'da geçirdiğim günlerden sonra da idmana ihtiyacım kalmamıştı.

Kasabadan ayrılarak hızlı hızlı yürümeye başladım ve yolun ortasını takip ettim. Puslu bir yağmur ince ince çiselemeye başladı; yolun ilk yarısında takip edilmediğimden emin olabilmem olanaksızdı. Ama yolun yarısından sonra, kiliseye varmama iki mil kadar kaldığını düşündüğüm sırada bir adamın koşarak yanımdan geçtiğini gördüm, sonra da yolun kenarındaki bir çit kapısının çarpılarak kapandığını duydum. Sopam elimde hazır, kulak kesilmiş olarak, sisin ve karanlığın içinden görmeye çalışarak yoluma devam ettim. Yüz metre gitmemiştim ki sağımdaki çalılıkta bir hışırtı duyuldu ve üç adam yola fırladı.

Hemen yandaki patikaya çekildim. Öndeki iki adam duramadılar. Üçüncüsü şimşek gibi hızlıydı. Durdu, yarı döndü ve sopasıyla bana vurdu. Görmeden vurmuştu, çok sert bir vuruş değildi. Sol omzuma isabet etmişti. Ona, kafasına sert bir darbe indirerek karşılık verdim. Sendeledi ve tam o sırada bana doğru koşmakta olan arkadaşlarına tutundu. Bu durum bana harekete geçmek için bir fırsat vermiş oldu. Yanlarından hızla geçip yine yolun ortasına çıktım ve olanca gücümle koşmaya başladım.

Yaralanmamış olan iki adam peşimden geliyordu. İkisi de iyi koşucuydu; yol dümdüzdü ve beş dakika ya da daha fazla geçmiş olmasına karşın aradaki mesafeyi açamadığımın farkındaydım. Karanlıkta uzun süre koşmaya çalışmak tehlikeliydi, iki yandaki çitlerin soluk siyah çizgilerini zar zor seçebiliyordum; yolda önüme bir şey çıkacak olsa takılıp düşeceğim kesindi. Çok geçmeden, zeminin değiştiğini hissettim: Bir dönemeçten sonra yokuş aşağı inmeye, sonra yine yukarı çıkmaya başladı. Yokuş aşağı giderken adamlar bana hayli yaklaştılar, ama yokuş yukarı giderken arayı açmaya başladım. Hızlı ve düzenli ayak sesleri gitgide zayıfladı; seslere bakarak tarlalara dalarsam büyük olasılıkla karanlıkta beni geçip gidecekleri kadar arayı açmış olduğumu anladım. Patikaya saptım ve gözlerimden çok sezgilerime güvenerek çalılıkların içindeki ilk aralığa daldım. Karşıma kapalı bir çit kapısı çıktı. Üzerinden atladım ve sırtım yola dönük olarak kendimi içinde bulduğum tarlada koşarak ilerledim. Adamların koşarak kapının önünden geçtiklerini duydum, hemen ardından da birinin diğerine geri dönmesi için seslendiğini. Artık ne yaparlarsa yapsınlar beni göremeyecekleri ve duyamayacakları kadar uzaklaşmıştım. Tarladan koşarak geçtim ve karşı tarafa vardığımda bir dakika durup soluklandım.

Tekrar anayola çıkmaya kalkışmak olanaksızdı, ama her şeye rağmen o gece Old Welmingham'a varmaya kararlıydım.

Bana yol gösterecek ne ay ne de yıldızlar vardı. Tek bildiğim Knowlesbury'den ayrılırken rüzgâr ve yağmurun arkamdan geldiği idi, şimdi de onlar hep arkamda olacak

şekilde ilerlersem en azından yanlış yönde olmadığımdan emin olabilirdim.

Bu plana uygun olarak ilerleyip kırsal bölgeden geçtim, önüme yolumu bir süreliğine biraz değiştirmeme neden olan çitler, hendekler ve sık çalılardan daha ciddi bir engel çıkmadan kendimi dik bir yokuşun tepesinde buldum. Yokuştan aşağı indim; bir çitin altından geçtim ve dar bir yola çıktım. Anayoldan çıkarken sağa dönmüştüm, kaybettiğim yöne geri dönebilmek umuduyla bu kez sola döndüm. On dakikadan fazla kıvrıla kıvrıla giden çamurlu bir patıkada yürüdükten sonra pencerelerinden birinden ışık süzülen bir ev gördüm. Bahçe kapısı patıkaya açılıyordu; ben de yolu sormak için hemen içeri girdim.

Ben daha vuramadan kapı aniden açıldı ve eli fenerli bir adam koşarak dışarı çıktı. Beni görünce durup feneri yüzüme tuttu. Birbirimizi görünce ikimiz de şaşırdık. Meğer köyün çevresini dolaşmış ve kenarına çıkmışım. Yine Old Welmingham'daydım ve fenerli adam da o sabah tanıştığım kilise kâtibinden başkası değildi.

Kâtibin tavrı onu son gördüğümünden beri hayli değişmiş gibiydi. Kuşkulu ve şaşkın bir hali vardı; al yanakları alev alev yanıyordu ve ağzından çıkan ilk sözlere hiçbir anlam veremedim.

“Anahtarlar nerede?” diye sordu. “Onları siz mi aldınız?”

“Ne anahtarı? Ben Knowlesbury'den daha şimdi geliyorum. Hangi anahtarlardan söz ediyorsunuz?”

“Giyinme odasının anahtarlarından. Tanrım, sen bizi bağışla ve koru! Ne yapacağım ben? Anahtarlar yok! Duyuyor musunuz?” diye bağırdı adam, gergin bir ifadeyle feneri yüzüme doğru sallayarak, “Anahtarlar yok!”

“Nasıl? Ne zaman? Onları kim almış olabilir?”

“Bilmiyorum,” dedi kâtip, karanlıkta çılgın gibi çevresine bakarak. “Ben yeni döndüm. Bu sabah size işimin bütün gün süreceğini söylemişim, kapıyı kilitlemişim, pencereleri de kapamışım, şimdi kapı da pencereler de açık. Bakın! Biri içeri girip anahtarları almış.”

Bana pencerenin ardına kadar açık olduğunu göstermek için arkasına döndü. Savrulan fenerin kapağı açıldı ve içindeki mum o anda sönüverdi.

“Başka bir fener alın,” dedim, “hemen birlikte kiliseye gidelim. Çabuk! Çabuk!”

Onu aceleyle eve yolladım. Yapılacağına emin olduğum sahtekârlık, bütün kozlarımı elimden alabilecek sahtekârlık belki de o anda gerçekleştiriliyordu. Kiliseye varmak için o kadar sabırsızlanıyordum ki kâtip, feneri tekrar yakarken evde durup bekleyemedim. Dışarı çıktım, bahçeden geçip patıkaya vardım.

On adım atmamıştım ki, kilise yönünden gelen bir adam yanıma yaklaştı. Karşılaştığımız zaman benimle saygılı bir tavırla konuştu. Adamın yüzünü göremiyordum, ama sesinden anladığım kadarıyla onu hiç tanıımıyordum.

“Affedersiniz, Sir Percival...” diye söze başladı.

Daha fazla bir şey diyemeden sözünü kestim.

“Karanlık sizi şaşırttı,” dedim. “Ben, Sir Percival değilim.”

Adam hemen geri çekildi.

“Sizi efendim sandım,” diye mırıldandı, şaşkın ve kuşkulu bir tavırla.

“Efendinle burada mı buluşacaktınız?”

“Bana yolda beklemem söylenmişti.”

Bunu söyledikten sonra dönüp geldiği gibi uzaklaştı. Eve doğru baktım ve kâtibin,

feneri tekrar yakmış olarak kapıdan çıktığını gördüm. Daha hızlı yürüyebilmesi için yaşlı adamın koluna girdim. Patikada hızla yürüdük ve benimle konuşan adamın yanından geçtik. Fenerin ışığında görebildiğim kadarıyla adam üzerinde üniforması olmayan bir uşaktı.

“Kim bu?” diye sordu kâtip. “Anahtarlar hakkında bir şey biliyor mu?”

“Ona bunu sormak için durmayacağız,” diye yanıt verdim. “Önce giyinme odasına gideceğiz.”

Yolun sonuna gelmeden gündüz vakti bile kiliseyi görmek mümkün değildi. Yolun sonundan kiliseye çıkan yokuşun başına geldiğimiz zaman köy çocuklarından bir oğlan elimizdeki feneri görüp yanımıza geldi ve kâtibi tanıdı.

Kâtibin paltosunu çekiştirerek, “Efenim, orada, kilisede biri var. İçeriden kapıyı kilitlediğini duydum, kibrit çaktığını duydum.”

Kâtip titremeye başladı ve bana yaslandı.

“Hadi! Hadi!” dedim ona cesaret vererek. “Çok geç kalmış sayılmayız. Her kimse o adamı yakalayacağız. Feneri tutun ve olabildiğince hızlı peşimden gelin.”

Yokuşu hızla tırmandım. Karanlık gökyüzünde belli belirsiz gördüğüm ilk şey kilisenin siyah kütlesi oldu. Giyinme odasına gitmek için yan tarafa döndüğümde arkamdan yaklaşan ayak sesleri duydum. Uşak da bizim peşimizden kiliseye gelmişti. Ben dönüp ona bakınca, “Kötü bir niyetim yok,” dedi, “yalnızca efendimi arıyorum.” Sesinden korktuğu açıkça anlaşılıyordu. Ona aldırış etmeyip yoluma devam ettim.

Köşeyi dönüp giyinme odasını görür görmez tepe penceresinden içerinin ışıl ışıl yandığını fark ettim. Pencere karanlık gökyüzünün altında göz kamaştırıcı bir ışıltıyla parlıyordu.

Hemen mezarlıktan geçip kapıya gittim.

Kapıya yaklaşırken nemli gece havasına karışan tuhaf bir koku aldım. İçeride bir çatırtı duydum, yukarıdaki ışık gitgide parlaklaşıyordu, pencerenin bir camı çatladı, koşup elimi kapıya attım. Giyinme odasında yangın vardı!

Bunu fark ettikten sonra daha yerimden kıpırdayamamış, soluk bile alamamıştım ki içeriden kapının yumruklanmasıyla dehşete düştüm. Anahtarın kilite hızla döndürüldüğünü duydum, kapının arkasından bir adamın yardım isteyen kulak tırmalayıcı sesini duydum.

Peşimden gelen uşak titreyerek sendeledi ve dizlerinin üstüne düştü. “Aman Tanrım!” dedi, “Sir Percival bu!”

Tam bu sözler ağzından dökülürken kâtip de aramıza katıldı, aynı anda da anahtar kilite son bir kez kulakları tırmalayan bir gıcırtila döndü.

“Tanrı ona acısın!” dedi yaşlı adam. “Kaçışı kurtuluşu yok. Kilidi bozmuş.”

Kapıya atıldım. Haftalardır bütün düşüncelerimi meşgul eden, bütün hareketlerime yön veren o tek amacı bir anda unuttuğum. Adamın işlediği suçlarla acımasızca açtığı yaralar; ziyan ettiği sevgi, masumiyet ve mutluluk; onunla hak ettiği gibi hesaplaşacağıma dair kendi kendime ettiğim yemin, hepsini rüya görmüşüm gibi unuttuğum. Doğal, insanca bir tepki olarak onu korkunç bir ölümden kurtarmaktan başka bir şey düşünmedim.

“Öbür kapıyı dene!” diye bağırdım. “Kiliseye açılan kapıyı dene! Kilit bozulmuş.

Onunla uğraşarak daha fazla zaman kaybedersen öldün demektir!"

Anahtar son defa döndürüldüğünde içeriden yardım ıglığı duyulmamıştı. Şimdi de içerideki adamın hâlâ hayatta olduğunu belli eden hiçbir ses gelmiyordu. Alevlerin gittikçe hızlanan çatırtıları ve tavan penceresinden kopan cam parçalarının şangırtısı dışında hiçbir ses duymuyordum.

Yanımdaki iki adama baktım. Uşak ayağa kalkmıştı: Feneri eline almış, anlamsızca kapıya tutuyordu. Korkudan iyiden iyiye aptallaşmış gibiydi; ayağımın dibinde bekliyor, nereye gitsem köpek gibi peşimden geliyordu. Kâtip mezar taşlarının birinin üstüne oturmuş, tir tir titriyor ve kendi kendine söylenerek inliyordu. Onlara şöyle bir bakınca ikisinden de medet umulamayacağını anladım.

Ne yaptığımı bilmeden, içimden gelen ilk sese uyarak uşağı yakaladım ve giyinme odasının duvarına yapıştırdım. "Eğil!" dedim, "Taşlara tutun. Sırtına tırmanıp dama çıkacağım, tavan penceresini kırıp biraz hava almasını sağlayacağım!"

Adam tir tir titriyordu ama kıpırdamadan durdu. Sopamı ağızıma alıp sırtına çıktım; iki elimle çatının kenarına tutunup bir anda dama sıçradım. O anki telaş ve heyecan yüzünden içeri hava gireceği yerde alevlerin dışarı çıkacağını düşünemedim. Tavan penceresine vurduğum ve çatlamış, gevşemiş camı tek vuruşla kırdım. Alevler ininden fırlayan vahşi bir hayvan gibi göğsüne yükseldi. Eğer rüzgâr benden yana olup da onları benim durduğum yerden uzak tutmasaydı çabalarım o dakika orada son bulmuş olabilirdi. Alevlerle birlikte dışarı çıkan dumandan korunmak için damın üstünde çömeldim. Alevlerin parıltısında boş gözlerle yukarı bakan uşağı, mezar taşının üstüne çıkmış duran ve umutsuzca kollarını sallayan kâtibi; ötede, mezarlıkta toplanmış olan köy halkının küçük kalabalığını gördüm, hepsi alevlerin korkunç kızıl ışığında ve dumanın boğucu karanlığında bir belirip bir yok oluyorlardı. Ya ayaklarımın altındaki o adam! Hepimizin yanı başında hiçbirimiz ona ulaşmadan boğulan, yanan, ölen o adam!

Bu düşünce beni adeta deli ediyordu. Ellerimle çatıya tutunup aşağı sarkarak yere atladım.

"Kilisenin anahtarı!" diye bağırdım kâtibe. "O taraftan denemeliyiz, eğer içteki kapıyı açabilirsek onu hâlâ kurtarabiliriz."

"Yok, yok, yok!" diye bağırdı yaşlı adam. "Umut yok! Kilisenin anahtarlarıyla giyinme odasının anahtarları aynı halkadaydı, ikisi de orada, içeride! Ah, bayım, artık onu kurtaramayız, şimdiye kadar yanıp kül olmuştur!"

Arkamdaki adamlardan biri, "Yangını kasabadan görürler," dedi. "Kasabada yangın söndürme aracı var. Kiliseyi kurtarırlar."

Adama seslendim, aklı başında, zeki bir adama benziyordu, yanıma gelip benimle konuşması için onu çağırdım. Yangın söndürme aracının bize ulaşması en az on beş dakika sürerdi. Bu süre boyunca hiçbir şey yapmadan beklemeye dayanamazdım. Mantığımı hiç sayarak kendimi, giyinme odasındaki ölüme mahkûm olmuş zavallının henüz ölmemiş olabileceğine, yerde baygın yatıyor olabileceğine inandırdım. Kapıyı kırıp açarsak belki de onu kurtarabilir miydik? Ağır kilidin ne kadar sağlam olduğunu biliyordum, çivili meşe kapının ne kadar kalın olduğunu biliyordum, her ikisini de kolay kolay kıramayacağımızı biliyordum. Ama kilisenin çevresindeki yıkık evlerin arasında elbet kırımlar vardı, değil mi? Onların birini alsak ve kapıya onunla yüklensek belki kırabilir miydik?

Bu düşünce kırık pencereden dışarı fırlayan alevler gibi bir anda aklıma gelmişti. Kasabadaki yangın söndürme aracından ilk söz eden adama seslendim. “Kazmalarınız yanınızda mı?” Evet, yanlarındaydı. “Bir balta, bir testere ve biraz da ip de var mı?” Evet! Evet! Evet! Elimde fenerle aşağı, köylülerin arasına koştum. “Bana yardım eden herkese beş şilin vereceğim!” dedim. Bunu duyunca canlandılar. Yoksulluktan kaynaklanan o ikinci açlık, paraya duyulan açlık, onları bir anda heyecanlandırıp hareketlendirdi. “İki kişi daha, fenerleri varsa tutsunlar! İki kişi de kazma ve aletleri getirsin! Geri kalanlar benimle bir giriş bulmaya gelsin!” Sevinçle haykırdılar, açlıktan titreyen tiz seslerle haykırdılar. Kadınlar ve çocuklar kaçıştılar. Hep birlikte mezarlıktan geçip gördüğümüz ilk boş eve koştuk. Geride kâtipten başka tek bir erkek kalmamıştı, zavallı kâtip mezar taşına çıkmış hıçkıra hıçkıra ağlıyor ve kilise için hayıflanıyordu. Uşak hâlâ ayağımın altında dolaşıyordu; kül gibi beyaz, çaresiz, panik içindeki yüzü eve girerken burnumun dibindeydi. Yerde tavandan düşmüş kirişler vardı, ama çok hafiftiler. Başımızın üstünden geçen bir kiriş, iki ucu yıkık duvarlara gömülü, üstündeki tavan ve altındaki yer döşemeleri çökmüş ve üzerindeki çatıdaki büyük bir boşluktan gökyüzü görünen bir kiriş vardı, ama ona kolumuz da baltalarımız da uzanamıyordu. Bu kirişe iki uçtan aynı anda saldırdık. Tanrım! Ne kadar sağlamdı, duvarın tuğlasıyla harcı bize nasıl da direniyordu! Vurduk, asıldık, sökmeye çalıştık. Kirişin bir ucu duvardan çıktı, ardından bir yığın tuğlayla birlikte yere düştü. Bizi izlemek için kapıda toplanmış kadınlardan bir çığlık yükseldi, adamlar bağırdılar, iki tanesi düştü ama yaralanmadı. Hep birlikte bir kez daha asıldık ve kirişin öbür ucu da duvardan çıktı. Onu sırtlandık, kadınlara kapının önünden çekilmelerini söyledik. İş şimdi başlıyordu! Sıra kapıya yüklenmekteydi! İşte alevler gökyüzünü aydınlatıyor, hem de yolumuzu aydınlatmak için eskisinden de çok! Hadi, mezarlıktan geçiyoruz, hadi, kirişle kapıya yükleniyoruz. Bir, iki, üç ve şimdi! Yine frenlenemeyen haykırışlar yükseliyor. Kapı sarsıldı bile; kilit kırılmasa menteşeler çıkacak. Kirişle bir kez daha yükleniyoruz! Bir, iki, üç ve şimdi! Kapı gevşiyor! Çevresindeki aralıktan sinsi alevler üzerimize sığıyor. Bir kez daha, son bir kez daha yükleniyoruz! Kapı büyük bir gürültüyle devriliyor. Hepimizin üstüne huşu dolu bir sessizlik çöküyor, nefesimizi tutup bekliyoruz. Cesedi arıyoruz. Yüzlerimize vuran yakıcı ateş bizi geri püskürtüyor: Hiçbir şey göremiyoruz, yukarıda, aşağıda, odanın her yerinde parlak alevlerden başka hiçbir şey göremiyoruz.

Uşak boş gözlerle alevlere bakarak, “Nerede?” diye fısıldadı.

“Yandı, kül oldu,” dedi kâtip. “Defterler de yandı kül oldu, ah, beyler! Yakında kilise de yanıp kül olacak.”

Yalnızca bu ikisi konuştu. Tekrar sustuklarında, sessizlikte yalnızca alevlerin kükremeleri ve çatırtıları duyuluyordu.

Dinleyin!

Uzaktan bir tıkırtı duyuldu, sonra, dörtnala koşan atların nal sesleri, sonra, yaygara koparıp bağıran yüzlerce insanın her şeyi bastıran uğultusu. Sonunda yangın söndürme aracı gelmişti!

Çevremdeki insanların hepsi yangını bırakıp merakla yamacın kenarına koştular. Yaşlı kâtip de diğerleriyle birlikte gitmek istedi, ama gücü kalmamıştı. Mezar taşlarından birine tutunduğunu gördüm. Sanki itfaiyeciler daha gelmeden onu duyabilirlermiş gibi, “Kiliseyi

kurtarın!” diye hafifçe seslendi. “Kiliseyi kurtarın!”

Yerinden hiç kıpırdamayan tek kişi uşaktı. Boş ve sabit bakan gözlerini alevlerden hiç ayırmadan öylece duruyordu. Onunla konuştum, onu kolundan tutup sarstım. Kendine gelecek durumda değildi. Yalnızca bir kez daha, “Nerede?” diye fısıldadı.

Yangın söndürme aracı on dakika içinde yerini almıştı; kilisenin arkasındaki kuyudan su çekiliyor, hortum da giyinme odasının kapısına taşınıyordu. O sırada benden yardım istenecek olsa yardım edemezdim. Şimdi artık Sir Percival’ın ölmüş olduğunu bildiğimden, şevkimi kaybetmişim, tükenmişim, zihnimdeki kargaşa ürkütücü bir şekilde aniden durulmuştu. Hiçbir şey yapamadan, çaresizce yanmakta olan odaya gözlerimi ayırmadan uzun uzun baktım.

Yangının yavaş yavaş bastırıldığını gördüm. Alevlerin parıltıları sönüyor, beyaz bulutlar halinde duman yükseliyor ve onların arasından, yerdeki kızıl ve siyah, için için yanan kor parçaları görünüyordu. Bir an herkes durdu, sonra itfaiyeciler ve polis memurları birlikte ilerleyerek kapının önünü kapadılar, alçak sesle bir şeyler konuştular, sonra iki adamı diğerlerinden ayırıp kalabalığın arasından mezarlığa gönderdiler. Kalabalık çıt çıkarmadan iki yana çekilip adamlara yol verdi.

Bir süre sonra insanların üstünden bir ürperti bulutu geçti ve kalabalık yine ağır ağır yarıldı. Adamlar boş evlerden birinin kapısını taşıyarak geri geldiler. Kapıyı giyinme odasına götürdüler ve içeri girdiler. Polis memurları yine kapının önünü kapadılar; erkekler, ilk gören olmak için birer ikişer kalabalığın arasından sıyrılıp onların arkasına geçtiler. Diğerleri ilk duyan olabilmek için yakınlarda beklediler. Kadınlar ve çocuklar bu ikinci gruptaydı.

Giyinme odasından gelen haberler kalabalığın içinde yayılmaya başladı, yavaş yavaş ağızdan ağıza geçerek benim olduğum yere kadar geldi. Çevremde alçak, meraklı seslerle aynı soruların ve yanıtların tekrarlandığını duyuyordum.

“Onu bulmuşlar mı?” “Evet.” “Nerede?” “Kapının arkasında; yüzüstü yatıyormuş.” “Hangi kapının?” “Kiliseye açılan kapının. Başı kapının dibindeymiş, yüzüstü yatıyormuş.” “Yüzü tamamen yanmış mı?” “Hayır.” “Evet, yanmış.” “Hayır, biraz yanmış, ama yüzüstü yatıyormuş diyorum size.” “Kimmiş?” “Bir lordmuş diyorlar.” “Hayır, lord değil. Sir Bilmemkimmiş; Sir şövalye demek.” “Aynı zamanda da baron demek.” “Hayır.” “Evet, öyle demek.” “Orada ne işi varmış?” “Hayırlı bir iş olmadığına kuşkun olmasın.” “Bile bile mi yapmış?” “Kendini bile bile mi yakacak!” “Kendini bile bile mi yakmış demedim, yangını bile bile mi çıkarmış?” “Bakılmayacak kadar korkunç mu?” “Korkunç!” “Yüzü o kadar feci değil ama, değil mi?” “Yok, yok, yüzü çok kötü değil.” “Kimse tanımıyor mu?” “Tanıdığını söyleyen bir adam var.” “Kim?” “Bir uşakmış diyorlar. Ama sersemlemiş durumda, polis de ona inanmıyor.” “Başka tanıyan çıkmadı mı?” “Şşşt!”

Yetkili bir sesin yüksek, tiz sesi çevremdeki uğultuyu bir anda kesti.

“Onu kurtarmaya çalışan beyefendi nerede?” diye sordu ses.

“Burada, efendim. İşte burada!” Onlarca meraklı baş bana çevrildi, onlarca meraklı kol kalabalığı vardı. Yetkili kişi elinde bir fenerle yanıma geldi.

“Bu tarafa gelin, lütfen beyefendi,” dedi sakin sakin.

Koluma girince ona bir şey diyemedim, karşı gelemedim. Ölen adamı hayattayken hiç görmediğimi, benim gibi bir yabancıнын onu teşhis etmesinin olanaksız olduğunu

söylemek istedim. Ama dilim tutulmuş gibiydi. Baygın gibiydim, sesim çıkmıyordu ve çaresizdim.

“Onu tanıyor musunuz, beyefendi?”

İnsanlardan bir halkanın içinde duruyordum. Karşımdaki üç adam ellerindeki fenerleri yere doğru tutuyorlardı. Onların da, diğerlerinin de gözleri sessiz ve meraklı bir bekleyişle yüzüme dikilmişti. Ayağımın altında duranın ne olduğunu, fenerleri niçin yere doğru tuttıklarını biliyordum.

“Onu teşhis edebilir misiniz, beyefendi?”

Gözlerimi ağır ağır yere indirdim. İlk önce, kalın bir keten bezinden başka bir şey görmedim. Korkunç sessizlikte üzerine düşen yağmur damlalarının sesi duyuluyordu. Gözlerimle bezi boydan boya taradım ve işte bezin ucunda, o sarı ışığın altında onun kaskatı zalim ölü yüzünü gördüm.

Böylece onu ilk ve son defa görmüş oldum. Demek ki Tanrı karşılaşmamızı uygun görmüştü.

XI

Soruşturma, sorgu yargıcını ve kasaba yetkililerini ilgilendiren nedenlerden ötürü acele yapıldı. Tanıklar ertesi gün çağırıldı. Ben de ister istemez, soruşturmaya yardım etmek için çağırılan tanıklar arasındaydım.

Sabah ilk işim postaneye gidip Marian’dan beklediğim mektubun gelip gelmediğini sormak oldu. Koşullar ne kadar olağandışı olursa olsun Londra’dan uzakta olduğum sürece içimde taşıdığım endişeyi unutmam olanaksızdı. Sabah kalktığımda ilk aklıma gelen hâlâ ben yokken bir terslik olmadığına dair tek güvencem olan bu mektuptu.

Neyse ki, Marian’ın mektubu beni postanede bekliyordu.

Hiçbir şey olmamıştı, ikisi de güvendeydi, ben onlardan ayrıldığımda oldukları kadar iyidiler. Laura sevgilerini yollamış ve dönüş tarihimi bir gün önceden haber vermemi rica etmişti. Ablası da bunu açıklamak için onun kendi cüzdanından “neredeyse bir altın” ayırmış olduğunu ve bu parayı döndüğüm gün akşam yemeği için harcamayı ve dönüşümü kutlamak istediğini eklemişti. O güneşli sabah evden gelen bu ufak tefek haberleri, bir gece önce olan korkunç şeylerin anısı zihnimde hâlâ capcanlıyken okudum. Mektubu okuyunca ilk aklıma gelen Laura’ya gerçekleri birdenbire söylememek gerektiği oldu. Bu sayfalarda anlattıklarımı Marian’a duyurmak üzere ona hemen bir mektup yazdım, olan biteni elimden geldiğince yavaş yavaş ve nazik bir dille sıraladım ve ben yokken Laura’nın eline gazete filan geçmemesi konusunda onu uyardım. Onun yerinde daha az cesur ve daha az güvenilir başka bir kadın olsa gerçeği olduğu gibi açıklamadan önce duraksardım. Ama Marian’a vefa borcum vardı ve ona kendime güvendiğim kadar güvenmek zorundaydım.

İster istemez uzun bir mektup oldu. Soruşturma vakti gelene dek zamanımı aldı.

Yasal soruşturmanın kendine has pürüzleri ve zorlukları vardı. Merhum ölüm şekli dışında yangının çıkış nedeni, anahtarların çalınması ve yangın çıktığı sırada giyinme

odasında bir yabancıyla bulunmasıyla ilgili yanıtlanması gereken ciddi sorular söz konusuydu. Henüz ölen adam teşhis bile edilememişti. Uşağın âciz durumu yüzünden polisler onun efendisini teşhisine güvenmemişlerdi. Sir Percival Glyde'ı iyi tanıyan tanıkların getirilmesi için geceleyin Knowlesbury'e birilerini yollamışlar; onlar da sabah ilk iş Blackwater Park'la iletişime geçmişlerdi. Alınan bu önlemler sorgu yargıcının ve jürinin teşhis meselesini çözmelerini ve uşağın iddiasının doğru olduğunu anlamalarını sağlamıştı; güvenilir tanıkların ifadeleri ve ortaya çıkarılan bazı gerçekler ölen adamın saatinin incelenmesiyle de desteklenmişti. Saatin içine Sir Percival Glyde'in arması ve ismi kazılıydı.

Sıradaki soruşturma yangınla ilgiliydi.

Çağırılan ilk tanıklar, uşak, ben ve giyinme odasında kibrit çakıldığını duyan çocuktur. Çocuk ifadesini anlaşılır bir şekilde verdi, ama uşak henüz yaşadığı şokun etkisinden kurtulamamıştı, soruşturmaya yardımcı olabilecek durumda değildi, bu yüzden tanıklıktan çekilmesi istendi.

Neyse ki, benim sorgulanmam uzun sürmedi. Ölen kişiyi tanıımıyordum, onu hiç görmemişim, Old Wel- mingham'da olduğundan haberim yoktu ve ceset bulunduğu giyinme odasında değildim. Yalnızca yol sormak için kâtibin evine uğradığımı, anahtarların çalındığını ondan öğrendiğimi, elimden gelen yardımı edebilmek için onunla birlikte kiliseye gittiğimi, yangını gördüğümü, kim olduğunu bilmediğim birinin içeriden giyinme odasının kapısının kilidini boş yere açmaya çalıştığını duyduğumu ve adamı kurtarmak için insanlık adına elimden gelen her şeyi yaptığımı söyleyebildim. Ölen kişiyi tanıyan diğer tanıklara onun anahtarları niçin çaldığını ve yangın çıkan odada ne işi olduğunu bilip bilmediklerini sordular. Ama sorgu yargıcı ben oralara da, Sir Percival'a da tamamen yabancı olduğum için benim bu iki noktada, doğal olarak, herhangi bir tanıklık yapamayacağımı varsaydı.

Sorgulanmam sona erdiğinde ne yapacağım konusunda kararımı vermişim. Konu hakkında kendi görüşümü bildirmem gerektiğini düşünmüyordum; her şeyden önce yanan kayıt defteriyle birlikte kuşkularımı destekleyecek bütün kanıtlar da yanmış olduğundan böyle yapmamın hiçbir yararı olmayacaktı; ikinci olarak da komployu baştan sona anlatmadan ve sorgu yargıcıyla jüride de Mr. Kyrle'de olduğu gibi anlattıklarımın yetersiz olduğu izlenimini uyandırmadan, hiçbir şekilde destekleyemediğim fikrimi anlaşılır bir şekilde açıklayamayacaktım.

Ancak bu sayfalarda artık üstünden zaman da geçtiğine göre, fikrimi özgürce ifade etmeme engel olacak önlemlere ve kısıtlamalara gerek yok. Başka olayları aktarmaya başlamadan önce anahtarların çalınmasına, yangının çıkmasına ve adamın ölümüne yol açan olaylar hakkındaki fikrimi kısaca açıklayacağım.

Benim kefaletle serbest bırakıldığımı duyan Sir Percival'ın elindeki son çarelere başvurmak zorunda kaldığına inanıyorum. Yolda bana yapılan saldırı girişimi bunlardan biriydi; kayıt defterinin tahrifat yapılan sayfasını imha ederek işlediği suçun tüm kanıtlarını ortadan kaldırmaya çalışmak da bir diğeri ve daha kesin olanıydı. Elimde defterin o sayfasının Knowlesbury'deki onaylı kopyayla karşılaştırabileceğim bir örneği olmadan kesin bir kanıt öne süremez; onu, foyasını ortaya çıkarmakla ciddi anlamda tehdit edemezdim. İsteddiği sonuca ulaşmak için tek yapması gereken kimse fark etmeden

giyinme odasına girmek, defterden o sayfayı kopartmak ve girdiği gibi yine kimseye görünmeden oradan çıkmaktı.

Bu varsayımdan yola çıkınca harekete geçmeden önce niye gece olmasını beklediği ve anahtarları çalmak için niye kâtibin yokluğundan yararlandığı anlaşılıyordu. Doğru defteri bulabilmek için ışık yakmak zorundaydı, meraklı bir yabancıнын ya da o sırada oralardaysam benim içeri girme olasılığımıza karşı kapıyı içeriden kilitlemesi de gayet mantıklıydı.

Giyinme odasında bile bile yangın çıkararak kayıt defterinin yanmasına kaza süsü vermek niyetinde olduğunu hiç sanmıyorum. Sırf vaktinde yardım gelebileceği ve düşük olasılıkla da olsa defterleri kurtarmak mümkün olabileceği için böyle bir yola başvurmazdı. Giyinme odasındaki yanıcı nesnelere hatırlayınca –samanları, kâğıtları, sandıkları, kuru tahtaları, kurt yenikli tahta dolapları– bence bütün olasılıklar yangının kibritler ya da ateş yüzünden bir kaza sonucu çıktığına işaret ediyordu.

Bu koşullarda ilk aklına gelen hiç kuşkusuz alevleri söndürmek olmuştu, bunu yapamayınca ikinci olarak (kilidin durumundan habersiz olduğu için) girdiği kapıdan çıkıp kaçmayı denemişti. Ben ona seslendiğimde herhalde alevler sağında ve solunda dolapların durduğu, yakınlarında diğer yanıcı nesnelere bulunduğu kiliseye açılan kapıya kadar ulaşmış olmalıydı. Ne olursa olsun duman ve alevler (odanın içine hapsedikleri için) içteki kapıdan kaçmasına izin vermeyecek kadar yoğundu herhalde. Tam ben tavan penceresini kırmak için dama çıktığım sırada bayılmış, onu bulduğumuz yere düşüp kalmış olmalıydı. Sonradan kiliseye girmeyi ve kapıyı o taraftan açmayı başarabilmiş olsaydık bile çok geç olacaktı. Onu kurtarmak için geç kalmış olacaktık, çok geç. Yalnızca alevlerin kiliseyi de sarmasına yol açacaktık: Şimdi kurtulmuş olan kilise, giyinme odasıyla aynı kaderi paylaşacaktı. Hiç kuşku yok ki, kimsenin kuşkusu olmamalı ki, biz boş eve varıp canla başla kirişi sökmeye çalışırken bile o çoktan ölmüştü.

Gördüklerime dayanarak verebileceğim en gerçekçi açıklama bu. Dışarıda neler olup bittiğini anlatmıştım. Ceset anlattığım şekilde bulundu.

Olayın gizemli ayrıntılarına hukukun gözünde ışık tutacak bir açıklama getirilemeyince soruşturma ertesi güne ertelendi.

Daha başka tanıkların da çağırılmasına ve merhumun Londra'daki avukatının davet edilmesine karar verildi. Uşağın o an için onu en ufak bir kanıt ileri sürmekten mahrum bırakır gibi görünen akli durumunu değerlendirmesi için de bir doktor görevlendirildi. Yalnızca sersem sersem kendisine yangından bir gece önce patikada beklemesinin söylendiğini, merhumun kesinlikle efendisi olduğunu ve başka hiçbir şey bilmediğini söyleyebiliyordu.

Bana kalırsa uşak ilk başta (işlenecek suçtan haberi olmaksızın) kâtibin o gün evde olmadığından emin olmak için kullanılmış, sonra da benim yoldaki saldırıdan kurtulmam ve Sir Percival'la karşılaşmamız olasılığına karşı efendisine yardım etmesi için kilisenin yakınlarında (ama giyinme odasını göremeyeceği bir yerde) beklemesi söylenmişti. Bu görüşü doğrulamak için uşağın ifadesine hiç başvurulmadığını eklemeliyim. Tıbbi rapor onun akli melekelerinin ciddi olarak sarsıldığını belirtiyordu; ertelenen soruşturma sırasında da ondan işe yarar bir şey öğrenilemedi ve bana kalırsa bugüne kadar da hâlâ

iyileşmemiş olabilir.

Welmingham'daki otele geri döndüğümde fiziksel ve ruhsal olarak o kadar yorulmuş, başımdan geçenler yüzünden öyle tükenmiş ve çökmüştüm ki soruşturmayla ilgili dedikodulara katlanacak ve kahve salonundakilerin bana sordukları gereksiz sorulara yanıt verecek halim yoktu. İki lokma yemekten vazgeçip biraz kafa dinlemek ve Laura'yla Marian'ı düşünebilmek için tavan arasındaki ucuz odama çekildim.

Daha zengin bir adam olsaydım, Londra'ya geri döner ve o gece çok sevdiğim o iki yüzü görerek biraz rahatlardım. Ama çağırıldığım takdirde, ertelenen soruşturmaya katılmak zorundaydım; daha da önemlisi kefalet süremin sonunda Knowlesbury'deki yargıcın önüne çıkmak zorundaydım. Zaten sınırlı olan paramız iyice azalmıştı ve söz konusu olan yalnızca ikinci mevkide bir gidiş dönüş tren bileti bile olsa şimdi her zamankinden de belirsiz olan geleceğimiz beni, hovardalık edip boş yere para harcamaktan kaçınmaya itiyordu.

Ertesi gün, soruşturmanın hemen ertesi günü boştum. Güne, yine Marian'dan beklediğim düzenli raporu alabilmek için postaneye giderek başladım. Daha önceki gibi mektup gelmiş, postanede bekliyordu ve baştan sona olumlu bir mektuptu. Onu şükrederek okudum; sonra da, o günlük içim rahatlamış olarak, Old Welmingham'a gitmek ve yangın yerini bir kere de gün ışığında görmek üzere yola çıktım.

Meğer beni orada ne değişiklikler bekliyormuş!

Anlaşılmaz dünyamızın her köşesinde sıradanla dehşet verici olan iç içe geçmiştir. Koşullardan kaynaklanan ironi hiçbir korkunç felakete saygı göstermez. Kiliseye vardığımda, yangından ve ölümden kalan tek önemli iz mezarlıktaki toprağın çiğnenmiş haliydi. Giyinme odasının kapısına kalın tahtalar istiflenmişti. Üzerlerine de şimdiden kaba karikatürler çizilmişti; köy çocukları bir delik bulup içeri bakabilmek için itişip duruyorlardı. Yanan odadan gelen yardım ışığını duyduğum noktaya, dehşete kapılmış uşağın dizlerinin üstüne çöktüğü noktaya şimdi yaygaracı kümes hayvanları üşüşmüş, yağmurun ardından solucanları kapışıyorlardı, ayağımın dibindeki toprakta, kapının ve üzerindeki korkunç yükün bulunduğu noktada şimdi bir işçinin sarı tas içindeki yemeği bekliyordu ve adamın sadık sokak köpeği de yemeğin yanına yaklaştığım için bana havlıyordu. Yavaş başlayan onarım çalışmalarını boş gözlerle izleyen yaşlı kâtibin şimdi ilgilendiği ve konuştuğu tek bir konu vardı: meydana gelen kaza yüzünden hiçbir şekilde suçlanmamak. Biz kirişe asılırken bembeyaz kesilmiş vahşi yüzünü dehşetin tablosu olarak hatırladığım bir köylü kadın, şimdiyse zevzekliğin tablosu olarak yalağın başında durmuş başka bir kadınla gülüşüyordu. Ölümlülüğün ciddiye alınacak bir yanı yok! Tüm görkemi içinde Kral Süleyman²⁵ ne kadar görkemli de olsa giysilerinin her kıvrımına, sarayının her köşesine rezillik sinmişti.

Oradan ayrılırken bir kez daha Sir Percival'ın ölümünün Laura'nın kimliğini kanıtlama umutlarımı şu an için nasıl yıkmış olduğunu düşündüm. Sir Percival ölmüştü, uğruna çabaladığım tek amacıma ulaşma şansım da onunla birlikte ölmüştü.

Yenilgime bundan daha gerçekçi bir gözle bakabilir miydim?

Diyelim ki Sir Percival hayattaydı, durumda böyle bir değişiklik olsa sonuç farklı mı olurdu? Sir Percival'ın işlediği suçun başkalarının haklarını gasp etmek olduğunu öğrendikten sonra Laura'nın iyiliği için bile olsa bu öğrendiğimi pazarlık konusu yapabilir

miydim? Susmam gerçek sahiplerini malikânedenden ve unvanından mahrum bırakacakken onun komployu itiraf etmesinin karşılığını ben sessiz kalarak ödemeyi kabul edebilir miydim? Mümkün değil! Sir Percival hayatta olsaydı (ne olduğunu bilmediğim için) bütün umudumu bağladığım bu sırrı Laura'nın kaybettiği haklarını geri kazanmak için uygun gördüğüm şekilde saklamak ya da açıklamak benim kararım olamazdı. Dürüst ve onurlu davranmak adına hemen doğuştan gelen hakları gasp edilmiş olan o yabancıyı bulurdum, öğrendiklerimi açıkça bu yabancıyla paylaşarak henüz kazanmış olduğum zaferden vazgeçerdim ve tıpkı şimdiki gibi hayatımın tek amacına ulaşmamın önünde duran engellerle tekrar karşı karşıya kalırdım.

Welmingham'a, kendime ve verdiğim kararlara şimdiye kadar hiç güvenmediğim kadar güvenerek, içim rahat gittim.

Otele giderken meydanın Mrs. Catherick'in evine yakın tarafından geçtim. Eve uğrayıp onunla görüşmeyi bir kez daha denese miydim? Hayır. Sir Percival'ın ölüm haberi, Mrs. Catherick'in onunla ilgili duymayı beklediği son haber, ona saatler önce ulaşmış olmalıydı. O sabahki yerel gazetede soruşturmaya ait bütün ayrıntılara yer verilmişti: Ona söyleyebileceğim bilmediği hiçbir şey yoktu. Onu konuşurmak için duyduğum heves körelmişti. "Sir Percival'la ilgili beklemeyeceğim hiçbir haber yok, ölüm haberi dışında," derken yüzünde nasıl bir nefret gizlediğini hatırladım. Bunları söyledikten sonra ben oradan ayrılırken üzerime diktiği gözlerindeki sinsi merakı hatırladım. İçimden bir ses, doğru söylediğine inandığım bir ses onunla tekrar bir araya gelmenin kötü bir fikir olduğunu söylüyordu. Meydandan geçtim ve doğruca otele döndüm.

Birkaç saat sonra çay salonunda dinlenirken garson elime bir mektup verdi. Zarfın üzerinde benim adım yazılıydı; mektubun kimden geldiğini sorunca onu günbatımından hemen önce, daha ışıklar yakılmamışken bara bir kadının bıraktığını öğrendim. Kadın hiçbir şey dememişti; onunla konuşacak, hatta yüzüne bakıp kim olduğunu görecektir fırsat dahi olmadan gitmişti.

Zarfı açtım. Mektupta ne imza ne de tarih vardı; elyazısının değiştirildiği de açıkça belli oluyordu. Bunlara rağmen daha ilk cümlenin sonuna gelmeden mektubu kimin yazdığını anlamıştım: Mrs. Catherick.

Şöyle diyordu, kelimesi kelimesine aktarıyorum.

23. İlk Dünya Fuarı 1851 yılında Hyde Park içerisindeki Kristal Saray'da "Büyük Sergi" adı altında düzenlendi. (Ç.N.)

24. *Asylum* sözcüğü İngilizce hem sığınak hem de tımarhane anlamına geldiği için, yazar burada bir kelime oyunu yapıyor. (Y.N.)

25. Kutsal Kitap, Yeni Ahit, Matta - 6:29. (Y.N.)

Hikâyeye Mrs. Catherick devam ediyor

Beyefendi,

Söylediğiniz gibi tekrar gelmediniz. Olsun, haberleri aldım ve size bunu söylemek için yazıyorum. Buradan ayrılırken yüzümde dikkatinizi çeken bir şey oldu mu? İçimden, sonunda onun mahvolacağı günün gelip gelmediğini ve bunu gerçekleştirecek kişinin siz olup olmadığınızı düşünüyordum. Sizmişsiniz ve bunu başardınız.

Bunu yapan adama minnet borcum var demektir. Borcumu nasıl ödeyebilirim?

Hâlâ genç bir kadın olsaydım, "Hadi! İstersen belime sarılıp beni öpebilirsin," diyebilirdim. Sizden bu denli ileri gidecek kadar hoşlanmış olurdu, siz de davetimi kabul ederdim, yirmi yıl önce olsa, kabul ederdim, beyefendi! Ama artık yaşlı bir kadıyım. Pekâlâ! Ben de sizin merakınızı giderir, borcumu bu şekilde öderim. Beni görmeye geldiğinizde bazı kişisel meselelerimi öğrenmek için meraktan ölüyordunuz, keskin zekânıza rağmen benim yardımım olmadan çözemediğiniz, şimdi bile hâlâ öğrenemediğiniz kişisel meselelerimi. Bunları öğreneceksiniz, merakınızı gidereceğim. Sizi memnun etmek için her şeyi yaparım, benim değerli genç dostum!

1827 yılında siz küçük bir çocuktunuz sanırım, öyle değil mi? O tarihte ben Old Welmingham'da yaşayan genç ve güzel bir kadındım. Aşağılık, aptal adamın tekiyle evliydim. Bir de filanca beyefendiyle (kim olduğunu boşverin) tanışma şerefine erişmiştim (nasıl tanıştığımı da boşverin). Bu beyefendinin adını söylemeyeceğim. Neden söyleyeyim ki? Kendi adı değildi zaten. Onun hiçbir zaman bir adı olmadı; artık bunu benim gibi siz de biliyorsunuz.

Bu beyefendinin benim gözüme nasıl girdiğini anlatmam daha yerinde olur. Ben bir hanımefendiye has zevklerle doğmuşum, o da benim bu zevklerimi tatmin ederdi. Yani, bana hayranlık gösterir, hediyeler alırdı. Hiçbir kadın kendisine gösterilen hayranlığa ve hediyelere karşı koyamaz, özellikle de hediyelere, yeter ki istediği şeyler olsun. Bunu bilecek kadar zekiydi, erkeklerin çoğu öyledir. Doğal olarak da bir karşılık bekliyordu, bütün erkekler bekler. Ne bekliyordu dersiniz? Ufacık bir şey. Yalnızca, kocamın haberi olmadan, giyinme odasının ve oradaki dolapların anahtarlarını ona vermemi. Ona anahtarları niçin böyle gizli gizli istediğini sorunca yalan söyledi elbette. Zahmet etmese de olurdu, ona inanmadım. Ama hediyeler hoşuma gidiyordu ve daha fazlasını istiyordum. O yüzden de kocamın haberi olmadan ona anahtarları verdim ve onu gizli gizli gözetledim. Onu tam dört kez gözetledim ve dördüncüsünde yakaladım.

Hiçbir zaman başka insanların işine burnumu sokmaya meraklı olmadım; onun kayıt defterine kendi başına bir nikâh kaydı düşmesine de burnumu sokmaya niyetim yoktu.

Elbette bunun yanlış olduğunu biliyordum, ama bana bir zararı dokunmuyordu, bu da yaygara koparmam için geçerli bir nedendi. Sonra altın bir saatim ve zincirim yoktu, bu da ikinci ve daha geçerli bir nedendi. Daha bir gün önce bana Londra'dan altın saat ve zincir getireceğine söz vermişti; bu da üçüncü ve en geçerli nedendi. Eğer bunun hukuken suç teşkil ettiğini ve cezasının ne olduğunu bilseydim kendimi korur, onu hemen oracıkta ele verirdim. Ama hiç bilmiyordum, altın saati de çok istiyordum. Öne sürdüğüm tek koşul bana güvenmesi ve her şeyi anlatmasıydı. Siz şimdi benim özel işlerimi nasıl merak ediyorsanız ben de o zaman onunkileri öyle merak ediyordum. Koşulumu kabul etti, niçin kabul ettiğini birazdan anlayacaksınız.

Ondan öğrendiklerim kısaca şunlardı: Size burada anlatacaklarımın hepsini bana kendi isteğiyle anlatmadı. Bir kısmını onu kandırarak ağızından aldım, bir kısmını da sorarak öğrendim. Gerçeği

öğrenmeye kararlıydım ve öğrendim de sanırım.

Annesinin ölümüne dek annesiyle babasının arasındaki durumu o da herkes gibi bilmiyormuş. Sonra, babası itiraf etmiş ve oğlu için elinden geleni yapacağına söz vermiş. Ama hiçbir şey yapmadan, bir vasiyetname dahi düzenlemeden ölmüş. Oğlu, aklını kullanıp kendi başının çaresine bakmış. (Onu kim suçlayabilir?) Hemen İngiltere'ye gelmiş ve mülkün başına geçmiş. Ondan kuşkulananacak ya da ona dur diyecek kimse yokmuş. Annesi ve babası hep karıkoca gibi yaşamışlar, onları tanımış olan bir avuç insandan hiçbiri bir şeyden kuşkulanmamış. Mülkün asıl sahibi (eğer gerçek biliniyor olsaymış) mirasçı olduğunu hiç bilmeyen ve adamın babası öldüğü sırada denizde olan uzak bir akrabaymış. Adam, buraya kadar hiçbir zorlukla karşılaşmamış ve doğal olarak mülkü teslim almış. Ama doğal olarak, bu mülkü teminat gösterip borç para alamıyormuş. Bunu yapabilmesi için ondan iki şey isteniyormuş. İlki, nüfus kâğıdı, diğeri de anne babasının nikâh belgesiymiş. Nüfus kâğıdını çıkarmak kolaymış – yurtdışında dünyaya gelmiş ve orada, geçerli bir nüfus kâğıdı varmış. Diğeryse sorun oluyormuş, işte bu sorun onu Old Welmingham'a getirmiş.

Hesaba katması gereken bir mesele olmasaymış Old Welmingham yerine Knowlesbury'ye de gidebilirmiş.

Annesi, babasıyla tanışmadan hemen önce orada yaşıyormuş, kızlık soyadını kullanıyormuş, ama aslında evli bir kadıymış; İrlanda'da evlenmiş, kocası ona kötü davranmış, sonra da başka biriyle çekip gitmiş. Bu bilgiyi güvenilir bir ağızdan öğrendim: Sir Felix, oğluna annesiyle niye evlenmediğini açıklarken anlatmış. Annesiyle babasının Knowlesbury'de tanıştıklarını öğrenen oğlunun niçin ilk önce annesiyle babasının nikâhının pekâlâ kıyılmış olabileceği oradaki kilisenin kayıt defterini karıştırmaya kalkmadığını merak ediyor olabilirsiniz. Nedeni şuymuş: 1803 yılında (adamın nüfus kâğıdına bakılacak olursa annesiyle babasının evlenmiş olması gereken yılda) Knowlesbury Kilisesi'nde görev yapan papaz, 1827 yılında, oğlan mülkü teslim aldığı tarihte hâlâ hayattaymış. Bu uygunsuz durum araştırmalarını bizim kasabaya çevirmeye zorlamış onu. Bizim kilisenin papazı o tarihten birkaç yıl önce ölmüş olduğundan burada böyle bir tehlike yoktu.

Old Welmingham da Knowlesbury kadar uygunmuş onun için. Babası, annesini Knowlesbury'den uzaklaştırmış, birlikte bizim mahallenin yakınlarında, nehir kenarındaki bir evde yaşamışlar. Babasının bekârken de toplumdaki ayrı yaşadığını bilen tanıdıkları onun evlendikten sonra da aynı şekilde yaşamasını yadırgamamışlar. Eğer son derece çirkin bir adam olmasaydı karısıyla bir köşeye çekilip yaşaması yadırganabilirdi: Ama çirkinliğini ve sakatlığını saklamak için gözlerden uzak yaşamayı seçmesi kimsede kuşku uyandırmadı. Park'ı satın alana kadar bizim mahallede yaşadı. Aradan yirmi üç-yirmi dört yıl geçtikten (papaz da öldükten) sonra onun hayatındaki her şeyi olduğu gibi evliliğini de gizli tutmuş olmadığını, nikâhlarının Old Welmingham Kilisesi'nde kıyılmadığını kim söyleyebilirdi?

Bu yüzden, oğlu işleri gizlice kendi çıkarlarına uygun şekilde düzenlemek için seçebileceği en güvenli yerin bizim yöre olduğuna karar vermiş. Kayıt defterinde yaptığı şeyi önceden tasarlamadığını, o anda düşünüp yaptığını duyunca şaşırabilirsiniz.

İlk niyeti yalnızca (doğru yıla ve aya ait) o sayfayı gizlice yırtıp yok etmek, Londra'ya dönmek ve masum masum kopardığı sayfadaki tarihi belirterek avukatlardan, babasının nikâh belgesini istemektir. Ondan sonra hiç kimse annesiyle babasının evli olmadığını söyleyemeyecekti ve bu koşullarda ona borç para vermeye yanaşsalar da yaşamasalar da (o yanaşacaklarını düşünüyordu) kendisine unvanı ya da mülkü hakkında bir soru sorulduğunda vereceği yanıt hazır olacaktı.

Ama kayıt defterine baktığı zaman 1803 yılına ait sayfalardan birinin dibine sığmayacak uzun bir

kaydın, bir sonraki sayfanın başına yazıldığını ve önceki sayfada bu nedenle küçük bir boş yer kaldığını görmüş. Bu, hiç ummadığı, hiç aklına gelmeyen bir fırsatmış, hemen bu fırsatı değerlendirmiş, nasıl yaptığını biliyorsunuz. Nüfus kâğıdıyla tutarlı olabilmesi için kayıt defterindeki boş yerin temmuz ayına denk gelmesi gerekiyormuş. Oysa, eylül ayına denk geliyormuş. Yine de, kendisine meraklı sorular yöneltilecek olursa vereceği yanıtı bulmak hiç de zor değilmiş. Yalnızca yedi aylıkken doğduğunu söylemesi gerekecekti.

Bana bu hikâyeyi anlattığında aptallık edip ona biraz ilgi duydum ve acıdım, göreceğiniz gibi o da tam böyle yapacağıma güvenmişti. Onun hakkının yenmiş olduğunu düşündüm. Anne babasının evli olmaması onun suçu değildi; anne babasının suçu da değildi. Benden daha vicdanlı bir kadın, altın saate ve zincire gönül vermemiş bir kadın ona uyduracak bir bahane bulurdu. Neyse, dilimi tuttum ve yapmak üzere olduğu şeyi örtbas ettim.

Mürekkebin doğru rengini tutturması (benim kap ve şişelerimde mürekkepleri tekrar tekrar karıştırıyordu), sonra da elyazısını taklit etmesi biraz zaman aldı. Ama sonunda başardı ve annesinin namusunu o mezara girdikten sonra temizledi! Buraya kadar bana karşı saygılı davranmış olduğunu inkâr etmiyorum. Bana saatimi ve zincirimi verdi, onları alırken paraya kıydı, her ikisinin de işçiliği birinci sınıftı ve çok pahalıydılar. Hâlâ saklarım, saat tıklar tıklar işler.

Geçen gün, Mrs. Clements'ın bildiği her şeyi size anlattığını söylemişsiniz. O halde, cezasını çektiğim, kesinlikle söylüyorum ki suçsuz olduğum halde cezasını çektiğim o saçma rezaleti yazmama gerek yok. Benim bu hoş beyefendiyle gizlice buluşup konuştuğumu öğrenince kocamın ne düşündüğünü biliyorsunuzdur. Ama aynı beyefendiyle aramda geçenlerin nasıl sonuçlandığını biliyorsunuz. Okuyup onun bana nasıl davrandığını göreceksiniz.

Olayların gidişatı bu şekilde değişince ona ilk söylediğim, "Hakkımı verin, namusumu hak etmediğimi bildiğiniz bu lekeden temizleyin. Kocama her şeyi itiraf etmenizi istemiyorum, yalnızca bir beyefendi olarak şerefimiz üzerine yemin edip ona yanıldığını ve benim, düşündüğü gibi bir suç işlemediğimi söyleyin. Sizin için yaptıklarımdan sonra bana en azından bu kadarını çok görmeyin," demek oldu. Bu isteğimi düpedüz reddetti. Bana açıkça, kocamın ve tüm komşuların bu yalana inanmalarının işine geldiğini söyledi, çünkü buna inandıkları sürece gerçekten kuşkulananmayacakları kesindi. Kendimce cesur bir kadınımdır; ona herkesin gerçeği benim ağzımdan duyacağını söyledim. Verdiği yanıt kısa ve yerindeydi. Konuşacak olursam, o nasıl mahvolacaksa ben de öyle mahvolacaktım.

Evet! İş buraya kadar gelmişti. Ona yardım ederek atıldığım tehlike konusunda beni kandırmişti. Cehaletimden yararlanmış; hediyelerle gözümü boyamış; hikâyesiyle ilgimi çekmişti, sonuç olarak da beni suç ortağı etmişti. Bunu serinkanlılıkla itiraf etti ve bana ilk defa, işlediği suçun ve bu suçun işlemesine yardım eden herhangi birinin alacağı korkunç cezanın ne olduğunu söyledi. O günlerde, yasalar şimdiki gibi yumuşak değildi. Asılanlar yalnızca katiller değildi; kadın mahkûmlara da pek öyle haksız yere acı çeken hanımefendiler gibi davranılmazdı. Beni korkutmayı başardığını itiraf etmeliyim, aşağılık sahtekâr! Alçak yalancı! Şimdi ondan niçin nefret ettiğimi anlıyor musunuz? Onu yakalayınca kadar peşinden düşmemiş olan, bunun için minnettarım, bu değerli genç beyefendinin merakını gidermek için bunca zahmete niçin katlandığımı anlıyor musunuz?

Pekâlâ, devam edeyim. Adam, beni tamamen çaresiz bırakacak kadar aptal değildi. Köşeye kısırdım mı bana pek güven olmaz, o da bunun farkındaydı ve beni, gelecekle ilgili sözler vererek yatıştırdı.

Ona ettiğim yardımın karşılığında bir ödülü hak ediyordum (bunu söyleyecek kadar iyi kalpliydi)

ve çektiklerimin karşılığında da bir bedeli (bunu ekleyecek kadar da nazikti). İki şartla bana yılda dört kere ödenecek hayli kabarık bir yıllık gelir bağlamaya hazırdı, cömert alçak! İlk önce onun iyiliği için olduğu kadar kendi iyiliğim için de çenemi tutacaktım. İkinci olarak da onun haberi ve izni olmadan Welmingham'dan bir yere kıpırdamayacaktım. Kendi kasabamda hiçbir namuslu arkadaşım çay sofrasında beni ayartıp dedikodu yapmama neden olmayacaktı. Kendi kasabamda olduğum sürece o beni nerede bulacağını her zaman bilecekti. Bu ikincisi zor bir şarttı, ama kabul ettim.

Başka ne yapabilirdim? Çaresiz kalmıştım, yakında doğacak bir çocuğun da sorumluluğunu taşıyordum. Başka ne yapabilirdim? Bu rezaleti çıkarıp kaçan aptal kocamın insafına mı sığınsaydım? Bunu yapmaktansa ölmeyi yeğlerdim. Ayrıca, teklif ettiği gelir de hayli yüklüydü. Beni görünce gözlerini kaçırın kadınların yarısından daha iyi bir gelirim, daha güzel bir evim, daha güzel halılarım vardı. Bizim buralarda namusun giysisi basmadır. Benimki ipekti.

Bu yüzden, ileri sürdüğü koşulları kabul ettim ve elimden geleni yapmaya çalıştım, saygın komşularıyla onların kendi mahallesinde savaştım ve gördüğünüz gibi, zamanla, bu savaşı kazandım. Onun (ve benim) sırrımı o günden bu yana nasıl sakladığımı, merhum kızım Anne'le mahremimi gerçekten paylaşp paylaşmadığımı ve onun da sırrı öğrenip öğrenmediğini bilmek istediğinize eminim. Pekâlâ! Size o kadar minnettarım ki hiçbir şeye hayır demeyeceğim. Yeni bir sayfa açıp size yanıtları hemen vereceğim. Ama merhum kızıma duyduğunuz ilgiye şaşırdığımı söyleyerek söze başlamamı hoş görün, Mr. Hartright. Bunu anlamakta zorlanıyorum. Eğer onun çocukluğuna dair ayrıntıları öğrenmek istiyorsanız, bu konuda benden daha çok şey bilen Mrs. Clements'la konuşmanız gerektiğini söylemeliyim. Merhum kızıma çok düşkün olduğumu iddia etmiyorum, bunu anlamaya çalışın lütfen. Akli melekeleri de oldum olası pek yerinde olmadığı için ilk günden son güne kadar başıma dert olmuştu. Siz açsözlülükten yanasınız; umarım bu sizi tatmin eder.

Sizi o eski günlere dair çok fazla ayrıntıyla sıkıya gerek yok. Anlaşmanın bana düşen bölümüne uyduğumu ve karşılığında yılda dört kez ödenen iyi bir gelir sahibi olduğumu söylemem yeterli olacaktır.

Arada sırada hava değişikliği için kısa süreliğine başka bir yere gidiyordum; her zaman önce efendimden izin istiyor ve çoğu zaman da bu izni alıyordum. Size daha önce de söylediğim gibi beni çok fazla zorlayacak kadar aptal değildi ve onu düşünerek değilse de kendimi düşünerek çenemi tutacağıma güvenebiliyordu. En uzun yolculuklarımdan biri ölüm döşeğindeki üvey ablama bakmak için Limmeridge'e yaptığım yolculuk oldu. Ablamın birikmiş parası olduğu söyleniyordu; ben de (bir terslik olur da gelirim kesilirse diye düşünerek) oradan da bir çıkar sağlayabileceğimi umdum. Ancak bütün zahmetlerim boşaymış; elime hiçbir şey geçmedi çünkü zaten geçecek hiçbir şey yoktu.

Arada sırada annelik damarım kabardığından ve böyle zamanlarda Mrs. Clements'ın kızım üzerindeki etkisini kıskandığımdan kuzeye giderken Anne'i de yanımda götürmüştüm. Mrs. Clements'tan hiçbir zaman hoşlanmadım. Zavallı, boş kafalı, pısrık kadının tekidir, doğuştan ağır işçi dedikleri türden, arada sırada Anne'i elinden alarak onun keyfini kaçırmak hoşuma giderdi. Cumberland'de hasta bakarken başka ne yapacağımı bilemediğimden kızımı Limmeridge'teki okula yazdırdım. Limmeridge Malikânesi'nin hanımı (İngiltere'deki en yakışıklı erkeklerden birini tuzağa düşürüp kendisiyle evlenmeye razı etmiş olan son derece sıradan bir kadındı) kızımdan çok hoşlanarak beni hayretlere düşürdü. Sonuç olarak, Anne okulda hiçbir şey öğrenmedi ve Limmeridge Malikânesi'nde sevilip şımartıldı. Orada kafasına sokulan saçmalıkların arasında bir de her zaman beyaz giymesi gerektiği gibi bir saçmalık vardı. Ben beyazdan nefret ettiğim ve renkli giyinmeyi sevdiğim için eve döner dönmez bu saçmalığı onun kafasından çıkarmaya karar verdim.

Ne tuhaftır ki, kızım bana karşı koydu. Bir şeyi bir kere kafasına koydu mu, bütün yarım akıllılar gibi o da katır gibi inat ederdi. Sıkı bir kavga ettik ve sonunda bunu görmekten rahatsız olan Mrs. Clements Londra'ya taşınırken Anne'i de yanında götürmeyi önerdi. Mrs. Clements beyaz giymek konusunda kızımın tarafını tutmuş olmasaydı bu öneriyi kabul ederdim. Ama Anne'in beyazlara bürünmemesi konusunda kararlı olduğum için "Hayır," dedim ve hayırda ısrar ettim. Sonuç olarak kızım benimle kaldı, bunun ardından da sırla ilgili ilk ciddi kavga patlak verdi.

Bu kavga yukarıda anlattıklarımın çok sonra oldu. Yeni kasabaya taşınalı yıllar olmuştu; kötü şöhretimi kararlılıkla unutturuyor ve gün geçtikçe saygın kişiler arasında daha çok rağbet görüyordum. Bu açıdan, kızımın yanımda olmasının çok yararını gördüm. Anne, kimseye bir zararı dokunmaması ve beyaz giyinme saplantısıyla çevrede sevgi uyandırıyor. Bu nedenle, beyaz giyinme saplantısına karşı çıkmaktan vazgeçtim; zira topladığı sevgiden zamanla benim de payıma elbet bir şeyler düşecekti. Nitekim düştü de. Kilisedeki en iyi iki yerden birini seçmem o zamanlar teklif edilmişti; papaz da ilk kez ben o yere oturunca bana selam vermişti.

Neyse, bu şekilde yaşayıp giderken bir gün (şimdi ölmüş olan) bu soylu beyefendiden bir mektup aldım, anlaşmamız gereği biraz hava değişikliği için kasabadan bir süre uzaklaşmak istediğimi ona önceden bildiren mektubuma yanıt olarak yazılmıştı.

Mektubumu aldığımda herhalde ters bir gününde idi, zira bu isteğimi geri çevirmek için yazdığı mektupta o kadar küstah bir dil kullanmıştı ki okuyunca kendimi kaybedip kızımın önünde, "Ağzımı açıp sırrını söylersem bu aşağılık düzenbazın hayatını karartırım ben," deyiverdim. Heyecanla ve merakla bana bakan kızımın yanında bu sözler ağzımdan çıkar çıkmaz kendime geldiğim için daha başka bir şey söylemedim. Kendimi toparlayabilmek için onu hemen dışarı çıkardım.

Yaptığım aptallığı düşündükçe kendimi hiç iyi hissetmiyordum, size o kadarını söyleyebilirim. Anne, o yıl her zamankinden de deli ve tuhaf davranıyordu; kasabada benim söylediğim sözleri tekrar etmesi ve meraklı insanlara rastlarsa o sırada onun adını anması olasılığını düşündükçe doğabilecek sonuçlar karşısında dehşete düşüyordum. Kendi adıma ancak bu kadar korku duyuyor, Sir Percival'ın da daha kötü şeyler yapacağını düşünmüyordum. Ertesi gün olacakları hiç beklemiyordum.

Ertesi gün bana hiç haber vermeden o adam evime geldi.

Söylediği ilk sözlerden ve aksi de olsa ses tonundan isteğimi o şekilde küstahça geri çevirdiği için pişman olduğunu ve son derece sinirli bir halde, çok geç olmadan aramızı düzeltmek için gelmiş olduğunu açıkça görüyordum. Kızımın da odada olduğunu görünce (olanlardan sonra onu gözümün önünden ayırmaya korkuyordum), ona dışarı çıkmasını buyurdu. İkisi de birbirinden hoşlanmazdı; o da bana göstermeye çekindiği öfkesini kızımın üstüne yağırdı.

"Bizi yalnız bırak," dedi omzunun üstünden ona bakarak. Anne de ona omzunun üstünden baktı ve çıkmaya hiç niyeti yokmuş gibi bekledi. "Duyuyor musun?" diye kükredi adam, "Çık dışarı." "Benimle düzgün konuşun," dedi Anne, yüzü kıpkırmızı olarak. Adam bana bakarak, "Çıkarın şu aptalı dışarı," dedi. Anne oldum olası onuruna delice düşkün olmuştur; "aptal" kelimesi onu bir anda altüst etti. Ben araya girmeden hırsla adamın önüne dikildi. "Hemen benden özür dileyin," dedi, "yoksa sizin için kötü olur. Sırrınızı söylerim. Ağzımı açacak olursam, hayatınız kararır." Benim kendi sözlerim! Bir gün önce söylediklerimi sanki kendiliğinden söylüyormuş gibi onun yanında tekrar etmişti. Ben Anne'i odadan dışarı çıkarırken, adam, üzerine yazdığım şu kâğıt gibi bembeyaz olmuş yüzüyle tek kelime etmeden oturup bekledi. Kendini topladığında...

Hayır! Kendini topladığında ne dediğini yazamayacak kadar saygın bir kadını ben. Bu kalem

kilisenin yönetim kurulunun bir üyesine ait, "İman Yoluyla Kurtuluş Üzerine Çarşamba Vaazları" dergisine aboneyim, kalemimi kötü sözler yazmak için kullanmamı nasıl bekleyebilirsiniz? İngiltere'deki en yontulmamış kabadayının kudurup bağırıp çağırdığını canlandırın gözünüzün önünde ve hep birlikte hiç gecikmeden bu patırtının nasıl son bulduğuna geçelim.

Herhalde şimdiye kadar tahmin etmiş olacağınız gibi, adamın kendini güvenceye almak için Anne'i tımarhaneye kapatmakta diretmesiyle son buldu.

İşleri düzeltmeye çalıştım. Ona, Anne'in yalnızca benden duyduklarını papağan gibi tekrar ettiğini ve hiçbir şey bilmediğini, çünkü ona hiçbir şey söylemediğimi anlatmaya çalıştım. Anne'in sırf ondan hınç almak için bilmediği bir şeyi biliyormuş gibi yaptığını, tek isteğinin kendisiyle o şekilde konuştuğu için onu tehdit etmek ve sinirlendirmek olduğunu, benim talihsiz sözlerimin de ona istediğini yapma fırsatını verdiğini açıkladım. Ona Anne'in başka tuhafliklerini anlattım ve kendi tanıdığı yarım akıllı insanların deliliklerini hatırlamasını istedim, ama hiçbirini işe yaramadı, yeminlerime bile inanmadı, bütün sırrı ağzımdan kaçırmış olduğuma emindi. Özetle, onu tımarhaneye kapatmaktan başka bir şey dinlemek istemiyordu.

Bu durumda bir anne olarak üzerime düşeni yaptım. "Düşkünlerevi olmaz," dedim; "onu düşkünleresine koydurtmam. İlla istiyorsanız özel bir kurum olabilir. Benim de anne olarak duygularım var, kasabadaki itibarımı da korumam gerek; kibar komşularımın kendi özürlü akrabaları için seçeceği türden bir özel kurumdan başkasına razı olmam." Böyle dedim. Görevimi yapmış olduğumu bilmek çok rahatlatıcı. Merhum kızıma hiçbir zaman çok düşkün olmasam da bundan dolayı kendimle gurur duyuyorum. Sertliğim ve kararlılığım sayesinde benim çocuğum hiçbir zaman düşkün damgasını taşımadı.

Derdimi anlattıktan sonra (ki özel tımarhanelerin sunduğu imkânlar, bunu yapabilmemi kolaylaştırmıştı), onu tımarhaneye kapamanın bazı yararları olduğunu da inkâr etmeyeceğim. Her şeyden önce, ona çok iyi bakılıyordu, (kasabada da herkese söylediğim gibi) bir hanımefendi muamelesi görüyordu. İkinci olarak, Welmingham'dan uzak olduğu için benim düşüncesizce ağzımdan kaçırdığım sözleri tekrar ederek kimsede kuşku ve merak uyandırmıyordu.

Onun tımarhanede olmasının tek bir ufak sakıncası olmuştu.

Sırrı bildiğine dair attığı palavra, sabitfikir haline gelmişti. İlk başta sırf kendisine hakaret eden adama kin duyduğu için söylediklerinin onu ciddi ciddi korkuttuğunu anlayacak kadar kurnaz, sonra da kendisini tımarhaneye kapatanın o olduğunu anlayacak kadar zekiymiş. Sonuç olarak, tımarhaneye giderken, ona delicesine öfkeliydi ve gider gitmez de kendisini sakinleştiren hemşirelere ilk söylediği laf adamın sırrını bildiği için oraya kapatıldığı ve vakti geldiğinde bildiklerini söyleyip onun hayatını karartacağı oldu.

Düşüncesizce onun tımarhaneden kaçmasına yardım ettiğinizde size de aynı şeyleri söylemiş olabilir. Geçen yaz duyduğum kadarıyla, bizim bu iyi huylu, isimsiz beyefendimizle evlenen, yeni vefat eden hanıma söylemiş bunları. Siz ya da o talihsiz hanım, kızımı sıkıca sorguya çekmiş ve ne demek istediğini açıklamayı için ısrar etmiş olsaydınız onun bu kibirli halinin bir anda kaybolduğunu, huzursuz olup kafasının karıştığını görecektiniz, burada yazdıklarımın doğru olduğunu anlayacaktınız. Bir sır olduğunu biliyordu, bu sırrın kiminle ilgili olduğunu da biliyordu, ortaya çıkması halinde kimin canının yanacağını da, ama bunun ötesinde, nasıl bir hava takınmış olursa olsun, yabacıların yanında ne kadar delice böbürlenmiş olursa olsun, ölene kadar başka hiçbir şey bilmedi.

Merakınızı giderebildim mi? En azından, gidermeye çalıştım. Kendimle ya da kızımınla ilgili size söylemem gereken başka hiçbir şey yok. Anne tımarhaneye kapatıldıktan sonra onunla ilgili en büyük

sorumluluklarımın hepsinden kurtulmuş oldum. Bu konuyu merak eden ve yalan söylemeye alışkın bir ağızdan büyük olasılıkla benimle ilgili bir sürü yalan dinlemiş olan Miss Halcombe diye birinin mektubuna, kızımın tımarhaneye kapatılmasıyla ilgili hikâyeyi anlatan bir yanıt yazmam için bana bir mektup örneği verildi. Ondan sonra, kaçak kızımı bulabilmek ve onun birine zarar verecek bir şey yapmasını engellemek için görüldüğü söylenen kasabada bizzat sorup soruşturarak elimden geleni yaptım. Ama şimdiye kadar duyduklarınızdan sonra bunlar ve diğer önemsiz ayrıntılar ilginizi pek çekmeyecektir.

Buraya kadar size son derece dostça yaklaştım. Ama size sitem ve kınama dolu iki çift laf etmeden mektubumu bitiremeyeceğim.

Benimle görüşmeye geldiğinizde kızımın babasından, onun kim olduğundan kuşku duymış gibi söz etme cüretinde bulundunuz. Bu son derece uygunsuz ve sizin gibi bir beyefendiye yakışmayan bir davranıştı! Bir daha görüşecek olursak, itibarıma leke sürülmesine göz yummayacağımı ve böyle ileri geri konuşmalarla, (dostum papazın deyişiyle) Welmingham' daki ahlaki ortamı bozmamak gerektiğini hatırlayın lütfen. Anne'in babasının kocam olduğundan kuşku duyarsanız bana büyük bir hakaret ediyorsunuz demektir. Bu konuyu merak ettiyseniz ve hâlâ da ediyorsanız, kendi iyiliğiniz için size bu merakınızın hemen önüne geçmenizi ve onu sonsuza dek unutmanızı öneririm. Öbür dünyada ne olursa olsun, Mr. Hartright, bu dünyada merakınızı gidermeniz asla mümkün olmayacak.

Belki bu söylediklerimden sonra bana bir özür mektubu yazma gereği hissedersiniz. Yazın, memnuniyetle kabul ederim. Ondan sonra, eğer benimle bir daha görüşmek isteyecek olursanız bir adım ileri gider ve sizi konuk ederim. Şartlarım sizi ancak çaya davet edebilmeme izin veriyor, olanlar hiçbir şekilde kötü etkilemiş değil. Her zaman ayağımı yorganıma göre uzatmışımdır ve son yirmi yılda ömrümün geri kalanını rahat yaşamama yetecek kadar para biriktirdim. Welmingham'dan ayrılmaya niyetim yok. Bu kasabada elde etmem gereken bir-iki küçük üstünlük hâlâ var.

Gördüğünüz gibi, papaz bana selam veriyor. Papaz evli bir adam ve karısı pek nazik bir hanım değil. Dorcas Derneği'ne katılmayı ve papazın karısının da bana selam vermesini sağlamayı planlıyorum.

Beni şereflendirecek olursanız, yalnızca havadan sudan konuşmamız gerekeceğini bilin, lütfen. Boş yere bu mektuptan söz etmeye kalkışmayın, bunu yazdığımı kabul etmemeye kararlıyım. Kanıt yangında kül oldu, biliyorum ama her şeye rağmen temkinli olmam gerektiğini düşünüyorum.

Bu yüzden burada hiç isim vermedim, imza da atmadım: elyazımı değiştirerek yazdım ve mektubun benden geldiği hiçbir şekilde anlaşılmasın diye onu kendim getirmeyi planlıyorum. Aldığım bu önlemlerden şikâyetçi olmanız için hiçbir neden yok; hak ettiğinizi düşündüğüm için burada verdiğim bilgileri etkilemiyorlar. Çayımı saat beş buçukta içerim ve tereyağlı kızarmış ekmeğim kimseyi beklemez.

I

Mrs. Catherick'in garip mektubunu okuduktan sonra içimden ilk gelen, onu yırtıp atmak oldu. Mektubun başından sonuna kadar yazdıklarının duygusuzluğu, utanmazlığı ve fesadından, beni feci bir inatla, hiçbir şekilde sorumlusu olmadığı bir felaketle ve engellemek için hayatımı tehlikeye attığım bir ölümle ilişkilendirmeye çalışmasından tiksinişmiş, tam mektubu yırtıp atmak üzereydim ki bunu yapmadan önce biraz beklememin daha iyi olacağını düşünmeme neden olan bir şey geldi aklıma.

Aklıma gelenin, Sir Percival'la hiç ilgisi yoktu. Mektupta Sir Percival hakkında verilen bilgiler varmış olduğum sonuçları doğrulamaktan öteye gitmiyordu.

İşlediği suçu, düşündüğüm şekilde işlemişti; Mrs. Catherick, kayıt defterinin Knowlesbury'deki kopyasından hiç söz etmediğine göre demek ki Sir Percival'ın onun varlığından ve oluşturduğu tehlikeden habersiz olduğunu düşünmekte haklıyım. Bu sahtekârlık hakkında merak ettiğim bir şey kalmamıştı; mektubu tutmak istememin tek nedeni ileride, hâlâ çözemediğim son gizeme, Anne Catherick'in babasının kim olduğuna ışık tutabilecek olmasıydı. Annesinin anlattıkları arasında, daha acil meseleleri hallettikten sonra eksik kalan kanıtı arayacak zamanım olduğunda, üzerinde tekrar düşünmemin yararlı olacağı birkaç satır vardı. Bu kanıtı bulacağıma dair umudumu da, isteğimi de yitirmemiştım, çünkü artık Mrs. Fairlie'nin mezarında yatmakta olan zavallılığın babasının izini bulmayı istiyordum.

Bu yüzden mektubu zarfa koyup kapadım ve vakti gelince tekrar başvurmak üzere dikkatle not defterimin arasına yerleştirdim.

Ertesi gün, Hampshire'daki son günüm olacaktı. Knowlesbury'deki hâkimin karşısına tekrar çıktıktan ve ertelenmiş olan soruşturmaya katıldıktan sonra öğleden sonra ya da akşam treniyle Londra'ya dönebilecektim.

Sabah ilk işim, her zamanki gibi postaneye gitmek oldu. Marian'dan gelen mektup oradaydı, ama elime alınca onun hafif olduğunu yadırgayarak fark ettim. Heyecanla zarfı açtım. İçinde ikiye katlanmış bir kâğıt parçasından başka bir şey yoktu. Mürekkep lekeleri bulaşmış bu kâğıt parçasına aceleyle karalanmış olan birkaç satırda şunlar yazıyordu:

Olabildiğince çabuk geri dön. Taşınmak zorunda kaldım. Fulham, Gower Yolu, Beş Numara'ya gel. Gelişini kolluyor olacağım. Bizi merak etme; ikimiz de güvende ve iyiyiz. Ama geri dön.

Marian

Bu satırların verdiği haber, hemen Kont Fosco'nun yapmaya kalkıştığı bir hainliği aklıma getiren haber, beni kahretti. Elimde buruşturduğum kâğıtla nefes bile alamadan öylece kalakaldım. Ne olmuştu? Kont Fosco benim yokluğumda nasıl bir kurnazca kötülük planlamış ve yapmıştı? Marian bu notu bir gece önce yazmıştı, onların yanına dönmeme de daha saatler vardı, şu anda bile haberim dahi olmayan yeni bir felaket başlarına gelmiş olabilirdi. Ve ben burada, onlardan millerce uzakta elim kolum bağlı beklemek

zorundaydım; yasalar, elime koluma çifte düğüm atmıştı!

Marian'a duyduğum kayıtsız şartsız güven beni biraz sakinleştirmeseydi o kaygı ve telaşla yükümlülüklerimi nereye kadar unuturdum kestiremiyorum. Kendimi toplamamı ve bekleyecek cesareti bulmamı sağlayan tek neden ona duyduğum mutlak güvendi. Harekete geçmemin önündeki engellerin ilki soruşturmaydı. Kararlaştırılan saatte soruşturmaya katıldım; yasal formaliteler soruşturma sırasında hazır bulunmamı gerektiriyordu, ama tekrar ifade vermek için çağırılmadım. Soruşturmanın gidişatını olabildiğince yakından takip ederek sabırsızlığımın önüne geçmeye çalışsam da boşu boşuna gecikmeye katlanmakta zorlandım.

Ölen kişinin Londralı avukatı (Mr. Merriman) da oradaydı. Ama soruşturmanın amacına ulaşmasına pek yararı olmadı. Yalnızca son derece sarsılmış ve şaşırılmış olduğunu ve olayın üzerindeki esrar perdesini hiçbir şekilde aralayamayacağını söyledi. Soruşturma sırasında verilen aralarda birtakım sorular sorulmasını istedi, yargıç bu soruları sordu, ama bir sonuç alınamadı. Neredeyse üç saat süren ve her türlü kaynağa başvuru uzun bir soruşturmadan sonra jüri kaza sonucu ölümle sonuçlanan davalarda verdiği olağan kararını açıkladı. Resmî karar metnine anahtarların nasıl çalındığına, yangının nasıl çıktığına ya da merhumun giyinme odasına niçin girdiğine dair bir bulguya rastlanmadığını belirten bir ifade eklendi. Böylece kovuşturma tamamlanmış oldu. Defin işlemi için gerekenleri temin etme işi merhumun yasal temsilcisine verildi ve tanıklar serbest bırakıldı.

Hiç vakit kaybetmeden Knowlesbury'ye gitmeye kararlı olduğum için otelede hesabımı kapadım ve beni kasabaya götürecek bir araba tuttum. Arabacıyla konuştuğumu duyan bir beyefendi Knowlesbury yakınlarında yaşadığını söyleyerek evine benimle aynı arabada dönmek için izin istedi. Tabii ki önerisini kabul ettim.

Yolculuk boyunca sohbetimiz doğal olarak o yöredekilerin merak ettiği konu üzerine oldu.

Yeni tanıştığım bu bey merhum Sir Percival'ın avukatını biraz tanıyordu; Mr. Merriman'la ölen kişinin işleri ve mülkün kime kalacağı konusunda konuşmuşlar. Sir Percival'ın iş sıkıntıları her yerde o kadar iyi biliniyormuş ki avukatının onları açıkça kabul etmekten başka çaresi kalmamış. Sir Percival bir vasiyetname yapmamış, zaten yapmış olsaymış da miras bırakacağı bir mülkü yokmuş; karısından elde ettiği servetin tamamına alacaklıları el koymuş. Malikâne, (Sir Percival'ın çocuğu olmadığı için) Sir Felix Glyde'in birinci dereceden kuzeninin (bir ticaret gemisinde görevli olan) oğluna kalmış. Adama kalan bu miras ne yazık ki ipotek altındaymış, ama arazi zaman içinde toparlanırmış ve "kaptan" dikkatli davranırsa ölmeden önce servet sahibi olabilirmiş.

Aklım fikrim Londra'ya geri dönmekte olsa da (daha sonradan doğruluğu ortaya çıkan) bu bilgiler özel bir nedenle ilgimi çekti. Bu bilgilerin bana Sir Percival'ın sahtekârlığını gizli tutma hakkı verdiğini düşündüm. Sir Percival'ın hakkını gasp ettiği mirasçı şimdi malikânenin sahibi olacak kişiydi. Son yirmi üç yıldır malikânedan elde edilen ve onun hakkı olmasına karşın son kuruşuna kadar harcamış olduğu geliri toplamak mümkün değildi. Konuşmamın kimseye bir yararı dokunmayacaktı. Sırrı saklarsam, Laura'yı kandırarak kendisiyle evlenmeye ikna etmiş adamın karakterini de saklamış olacaktım. Laura'nın iyiliği için şimdi bile bu hikâyeyi takma adlar kullanarak

anlatıyorum.

Şans eseri tanıştığım beyden Knowlesbury'de ayrıldım ve hemen belediye binasına gittim. Tahmin ettiğim gibi ortalıkta aleyhime dava açacak kimse yoktu gerekli formaliteler yerine getirildi ve serbest bırakıldım. Mahkemeden çıkarken elime Mr. Dawson'dan gelen bir mektup tutuşturuldu. Mr. Dawson bana işleri yüzünden burada bulunamadığını haber veriyor ve daha önce de söylediği gibi bana elinden gelen her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu belirtiyordu. Ona hemen yanıt yazarak gösterdiği nezakete içtenlikle teşekkür ettim ve acil işlerim nedeniyle hemen şehre dönmek zorunda olduğum için ona bizzat teşekkür edemeyeceğim için özür diledim.

Yarım saat sonra ekspres trenle Londra'ya dönüyordum.

II

Fulham'a varıp Gower Yolu'nu bulduğumda saat ona geliyordu.

Beni karşılamak için kapıya hem Marian hem de Laura çıktı. Tekrar bir araya geldiğimiz o geceye kadar birbirimize ne kadar bağlı olduğumuzun farkında değildik, sanırım. Kavuştuğumuzda sanki birkaç gün değil de aylardır ayrı kalmış gibiydik. Marian'ın yüzü son derece yorgun ve kaygılıydı. Benim yokluğumda bütün korkuyu, bütün sıkıntıyı kimin çektiğini görebiliyordum. Laura'nın daha neşeli görüntüsü ve keyifli halinden, Welmingham'daki korkunç ölümden de, taşınmanın gerçek nedeninden de haberi olmadığı anlaşılıyordu.

Taşınma telaşı onu neşelendirmiş ve ilgisini çekmiş gibiydi. Marian'ın, o kalabalık, gürültülü sokaktan, ağaçlar, tarlalar ve nehrin olduğu bir mahalleye taşınarak döndüğümde bana sürpriz yapmak istediğini söyledi. Heyecanla ileriye dönük bir sürü plandan, bitirmek üzere olduğu resimlerden; sayfiyede bulduğum alıcılardan, biriktirdiği şilin ve altı penilik paralardan söz ediyor; cüzdanının ne kadar ağır olduğunu görmem için elime veriyordu. Birkaç günlük yokluğumda ondan hiç beklemediğim bu olumlu değişikliği görmek beni çok şaşırttı, onu böyle görmekten duyduğum tarifsiz mutluluğu Marian'ın cesaretine ve sevgisine borçluydum.

Laura yanımızdan ayrılıp da rahat rahat konuşabildiğimiz zaman yüreğimi dolduran bu minnet ve hayranlık hislerini biraz olsun ifade etmeye çalıştım. Ama bu yüce gönüllü kadın beni dinlemedi bile. Kadınların çok şeye katlanan, ama karşılığında pek az şey isteyen o muhteşem özverileriyle kendini unutmuş, tek düşündüğü ben olmuştum.

"Posta kalkmak üzere olmasaydı," dedi, "daha düzgün yazardım. Yorgun ve bıkkın görünüyorsun Walter, korkarım, mektubum seni çok telaşlandırdı, değil mi?"

"Yalnızca ilk başta," diye yanıt verdim. "Sana güvendiğim için daha sonra içim rahat etti. Bu ani taşınmanın nedeninin Kont Fosco'nun verdiği rahatsızlık olduğunu düşünmekte haksız mıyım?"

"Son derece haklısın," dedi. "Onu dün gördüm ve daha kötüsü var Walter, onunla konuştum."

"Konuştun mu? Evimizi biliyor muymuş? Eve mi geldi yoksa?"

“Evet. Eve geldi, ama yukarı çıkmadı. Laura onu hiç görmedi; Laura hiçbir şeyden kuşkulandı. Sana olanları anlatayım: Artık tehlikenin geçtiğini sanıyorum ve umuyorum. Dün, eski evimizin salonundaydım. Laura masa başında resim yapıyordu; ben de etrafı toplamak için dolanıyordum. Pencerenin önünden geçtim; geçerken de dışarı, sokağa baktım. İşte orada, yolun karşısında Kont’u gördüm, yanındaki bir adamla konuşuyordu.”

“O, senin pencerede olduğunu gördü mü?”

“Hayır, en azından gördüğünü sanmıyorum. Emin olamayacak kadar şaşırılmıştım.”

“Yanındaki adam kimdi? Tanımadığın biri miydi?”

“Hayır, Walter. Kendime gelir gelmez onu hemen tanıdım. Kont’un yanındaki adam tımarhanenin müdürüydü.”

“Kont ona evi mi gösteriyordu?”

“Hayır, sanki yolda şans eseri rastlaşmış gibi sohbet ediyorlardı. Pencerede kalıp perdenin arkasından onları izledim. Ya arkamı dönseydim ve Laura o an yüzümü görseydi, Tanrı’ya şükür ki yaptığı resme dalmıştı! Kont ve adam çok geçmeden ayrıldılar. Tımarhane müdürü bir tarafa gitti, Kont öbür tarafa. Tam yolda şans eseri rastlaştıklarını düşünmeye başlamıştım ki Kont’un geri döndüğünü, evin karşısında durup kartvizit cüzdanını ve kalemini çıkarıp bir şeyler yazdığını, sonra da karşıya geçip alt katımızdaki dükkâna girdiğini gördüm. Yukarıda bir şey unuttuğumu söyleyip Laura beni görmeden hemen koşup dışarı çıktım. Odadan çıkar çıkmaz ilk katın sahanlığına inip beklemeye başladım, Kont yukarı çıkmaya kalkışırsa onu durdurmaya kararlıydım. Böyle bir şeye kalkışmadı. Dükkândaki kız kapıyı açıp elinde onun kartıyla koridora çıktı, büyük, yaldızlı bir karttı, üzerindeki taç resminin altında adı yazılıydı, en alta da kurşun kalemle şu satırlar yazılmıştı: ‘Sevgili Hanımefendi’ (Evet! O alçak adam bana hâlâ bu şekilde hitap edebiliyordu).

Sevgili Hanımefendi, her ikimiz için de önemli olan bir konuda sizinle kısacık konuşmak istiyorum, lütfen.

Böyle zor durumlarda insan ne düşünecekse hemen düşünüyor. Kont gibi bir adamın ne istediğini ikimiz de bilmezsek bu, büyük bir hata olur diye düşündüm. Görüşmeyi kabul etmeyip onu geri çevirecek olursam senin yokluğunda yapabileceklerinden on kat fazla korkacağımı hissettim. ‘Beyefendiye dükkânda beklemesini söyleyin,’ dedim. ‘Hemen geliyorum.’ Onunla içeride konuşmamaya kararlı olduğum için koşarak yukarı çıkıp şapkamı aldım. Yankılanan tok bir sesi olduğunu biliyordum ve dükkânda bile olsak Laura’nın onu duyabileceğinden korkuyordum. Bir dakika bile geçmeden tekrar alt kattaki koridora inmiş, sokağa çıkmak için kapıyı açmıştım. O da dükkândan çıkıp yanıma geldi. İşte oradaydı, karalar giymişti, sokaktaki birkaç genç adamla kadın onun güzel siyah giysisine, altın topuzlu koca bastonuna gözlerini dikmiş bakıyorlardı, yüzünde o müthiş gülümsemesi, o tatlı selamıyla işte oradaydı. Onu görür görmez Blackwater Park’taki o korkunç günlerimi hatırladım. Abartılı hareketlerle şapkasını çıkarıp sanki daha dün gayet iyi ilişkiler içinde birbirimizden ayrılmışız gibi benimle konuşmaya başlayınca o eski nefretim tüm bedenimi kapladı.”

“Sana ne dediğini hatırlıyor musun?”

“Tekrar edemem, Walter. Seninle ilgili söylediklerini olduğu gibi anlatayım, ama bana söylediklerini tekrar edemem. Mektubundaki kibar küstahlıktan da beterdi. Sanki erkekmişim gibi ona bir yumruk indirmemek için kendimi zor tutuyordum! Şalımın altında kartını parça parça ettim de ancak öyle sakin durabildim. Tek kelime etmeden evden uzaklaşmak için yürümeye başladım (Laura bizi görür diye korkuyordum); o da söylene söylene peşimden geldi. İlk arka sokağa saptım ve durup ona benden ne istediğini sordum. İki şey istiyormuş. İlk önce, eğer itiraz etmezsem bana beslediği hisleri dile getirmek istiyormuş. Bunları dinlemeyi reddettim. İkinci olarak, mektubundaki uyarıyı yinelemek istiyormuş. Uyarısını yinelemeye niçin gerek duyduğunu sordum. Karşımda reverans yaptı, gülümsedi ve açıklayacağını söyledi. Açıklamasını dinleyince sen gitmeden önce korktuğumu söylediğim şeyin başıma geldiğini anladım. Sana söylemişim, Sir Percival sen söz konusu olunca arkadaşının sözünü dinlemeyecek kadar inatçıdır, kendi çıkarları tehdit edilip de kendini korumak için harekete geçmesi gerekene kadar Kont’tan çekinmemize gerek yok demiştim, hatırlıyor musun?”

“Hatırlıyorum, Marian.”

“Pekâlâ, aynen öyle olmuş. Kont fikrini söylemiş, ama Sir Percival kabul etmemiş. Yalnızca kendi zorbalığının, kendi inadının ve sana duyduğu nefretin sesine kulak vermiş. Kont, ilk önce ileride onun çıkarları da tehdit edilirse diye bizim adresimizi öğrenmiş, sonra da Sir Percival’ın bildiğini okumasına göz yummuş. Hampshire’a ilk gidişinde, dönerken seni takip etmişler Walter, istasyondan bir yere kadar avukatın adamları, oradan evin kapısına kadar da Kont. Senin onu fark etmemeni nasıl sağlamış, söylemedi ama adresimizi o zaman o yolla öğrenmiş. Sir Percival’ın ölüm haberini alana dek edindiği bu bilgiyi kullanmamış, o zaman, sana söylediğim gibi, kendi adına harekete geçmiş, çünkü senin bir sonraki adımının Sir Percival’ın bu komplodaki ortağıyla uğraşmak olacağını düşünmüş. Derhal tımarhane müdürüyle Londra’da buluşmak ve onu kaçak hastasının yaşadığı eve götürmek üzere harekete geçmiş; bunun sonucu ne olursa olsun, senin başına bitmek tükenmek bilmeyen yasal anlaşmazlıklar ve zorluklar açacağına, senin elini kolunu böylece bağlayacağına inanıyormuş. Bana anlattıklarına göre niyeti buymuş. Son anda vazgeçmesinin tek nedeni...”

“Evet?”

“Bunu kabul etmek zor Walter, ama kabul etmek zorundayım. Tek nedeni benmişim. Bunu düşündükçe kendimi nasıl aşağılanmış hissettiğimi anlatamam, ama o adamın tek zaafı bana duyduğu korkunç hayranlık. Kendime saygımdan ötürü buna uzun süre inanmak istemedim, ama bakışları ve davranışları beni bu utanç verici gerçeği kabul etmeye zorluyor. O kötülük timsali canavarın benimle konuşurken gözleri yaşardı, gerçekten yaşardı, Walter! Evi müdüre tam gösterecekken, Laura’dan ayrılmaya zorlanırsam ne kadar mutsuz olacağımı düşünmüş, onun tımarhaneden kaçmasından sorumlu tutulacağımı hatırlamış ve benim hatırım için senin ona yapabileceğin en kötü şeyi bile göze almaya karar vermiş. Tek istediği bu fedakârlığı hatırlamam ve senin düşüncesiz davranışlarını, kendi iyiliğim için, frenlememiş, iyiliğime de bir daha hiç başvurmayabilirmiş. Onunla böyle bir anlaşma yaptıktan sonra ölmeyi yeğlerim. Ama ona inansan da inanmasan da bir şey kesin, adamın penceremize ya da yolun karşı tarafına yan

gözle dahi bakmadan yürüyüp gittiğini gördüm.”

“Kont’un söylediklerine inanıyorum, Marian. Dünyanın en iyi insanların bile kötülük yaptığı olur, en kötüler niye sürekli kötülük yapsınlar ki? Aynı zamanda, seni aslında yapamayacağı bir şeyle tehdit ederek korkutmaya çalıştığına da inanıyorum. Artık Sir Percival öldüğüne ve Mrs. Catherick’i denetleyecek kimse de kalmadığına göre tımarhane müdürünü kullanarak bize bir rahatsızlık verebileceğini sanmıyorum. Kont benim hakkımda ne dedi?”

“Senden en son söz etti. Gözleri öfkeyle parladı ve bakışı sertleşti, eski günlerden hatırladığım tavrını takındı, o acımasız kararlılığı ve içyüzünü anlamayı çok zorlaştıran o şarlatan sahte alaycılığı. ‘Mr. Hartright’ı uyarın!’ dedi, en kibirli haliyle. ‘Karşısında yasaları ve toplum kurallarını hiç takmayan, ondan katbekat akıllı bir adam var. Yitirdiğim arkadaşım benim sözümü dinleseydi, Soruşturma Heyeti Mr. Hartright’ın cesedini inceliyor olurdu. Ama yitirdiğim arkadaşım inatçıydı. Bakın! Onu kaybettiğim için yas tutuyorum, hem içimden hem de taktığım şapkayla dışımdan. Bu önemsiz siyah kumaş, Mr. Hartright’ın da saygı göstermesini beklediğim hisleri temsil ediyor. Onları incitirse sınırsız bir düşmanlık uyandırabilir. Elindekiyle, sizin hatıranız için hiç rahatsız etmeden ona ve size bıraktığımla yetinsin. Ona iyi dileklerimi iletin ve deyin ki benimle uğraşacak olursa karşısında Fosco’yu bulur. Amiyane tabirle söyleyeyim, Fosco’nun elinden hiçbir şey kurtulamaz! Sevgili hanımefendi, size iyi günler dilerim.’ Soğuk, gri gözlerini üstüme dikti, büyük bir ciddiyetle şapkasını çıkardı, başıyla selam verdi ve gitti.”

“Geri dönmedi mi? Başka bir şey söylemedi mi?”

“Sokağın köşesine gelince durdu ve el salladı, sonra da elini acıklı acıklı göğsüne bastırdı. Ondan sonra gözden kayboldu. O, evden uzaklaşarak gözden kayboldu; ben de koşa koşa Laura’nın yanına döndüm. Daha eve girmeden oradan taşınmamız gerektiğine karar vermiştim. Artık Kont adresimizi bildiğine göre o ev (özellikle de senin yokluğunda) güvenli değil, tehlikeli bir yerdi. Eğer senin döneceğinden emin olsaydım, sen gelene kadar beklemeyi göze alırdım. Ama hiçbir şeyden emin değildim; o yüzden de kendi içgüdülerime göre hareket ettim. Gitmeden önce Laura’nın sağlığı için daha havadar, daha sessiz bir mahalleye taşınmaktan söz etmiştin. Laura’ya bunu hatırlatmam ve sen yokken taşınarak döndüğünde seni sevindirip şaşırtmayı önermem taşınmaya onun da benim kadar istekli olmasını sağlamaya yetti. Senin eşyanı toplamama yardım etti ve onları buradaki yeni çalışma odana o yerleştirdi.”

“Buraya gelmek nereden aklına geldi?”

“Londra’da başka hiçbir yeri bilmiyorum. Eski evimizden olabildiğince uzağa gitmemiz gerektiğini düşündüm; Fulham’ı da iyi kötü biliyordum çünkü vaktiyle orada okula gitmiştim. Okul belki hâlâ yerinde duruyordur umuduyla bir not yazıp yolladım. Yerinde duruyormuş; eski müdürümün kızları işletiyormuş; burayı da yolladığım talimatlara uygun olarak onlar buldu. Haberci dönüşünde bana bu evin adresini getirdiğinde posta kalkmak üzereydi. Karanlık bastıktan sonra taşındık, kimse geldiğimizi görmedi. İyi yapmış mıyım, Walter? Güvenini boşa çıkarmadım, değil mi?”

Ona, içimden geldiği gibi hararetle ve minnetle yanıt verdim. Ama ben konuşurken onun yüzünde hâlâ kaygılı bir ifade vardı, söyleyeceklerimi bitirdiğimde bana ilk sorduğu soru Kont Fosco’yla ilgiliydi.

Artık Kont'a farklı bir gözle baktığını görüyordum. Artık ona duyduğu öfkeyle isyan etmiyor, benden hesaplaşma gününün bir an önce gelmesini istemek için fırsat kollamıyordu. Adamın ona duyduğu nefret edilesi hayranlığın samimiyetine inandığı için onun akıl ermez kurnazlığına, bütün melekelerini hain bir güç ve ihtiyatla kullanmasına karşı duyduğu doğal güvensizlik yüz kat artmış gibiydi. Kont'un yolladığı mesaj hakkında ne düşündüğümü ve bunu duyduktan sonra ne yapmayı tasarladığımı sorarken sesi zar zor çıkıyor, bunları bana çekinerek soruyordu.

"Mr. Kyrle'yle görüşeli yalnızca birkaç hafta oldu, Marian," diye yanıt verdim. "Oradan ayrılırken, ona söylediğim son sözler şunlardı: 'Sahte cenaze törenine katılıp onu mezara uğurlayan herkesin önünde o ev ona yine kapılarını açacak; aile reisinin talimatıyla o yalan, mezar taşından silinecek ve mahkeme salonunda adalet yerini bulmayacak dahi olsa o iki adam yaptıklarının hesabını bana verecekler!' O adamlardan biri artık bu dünyada değil. Geriye öbürü kaldı, bir de benim kararlılığım."

Gözleri ışıldadı; yüzüne renk geldi. Hiçbir şey demedi ama yüzünden dediklerimi yürekten onayladığını anladım.

"Pek fazla şansımız olmadığını senden de kendimden de saklamıyorum," diye devam ettim. "Şu âna kadar göze aldıklarımız gelecekte bizi bekleyen tehlikelerin yanında hiç kalır, ama yine de deneyeceğiz, Marian. Kont gibi bir adamın karşısına iyice hazırlıklı olmadan çıkacak kadar aceleci değilim. Sabırlı olmayı öğrendim, doğru zamanı bekleyebilirim. Bırakalım, verdiği mesajın amacına ulaştığını düşünsün, bizden hiç ses soluk çıkmasın, ona kendini güvende hissetmesini sağlayacak kadar zaman tanıyalım, eğer onu yanlış tanımadıysam kibirli karakteri yüzünden bu çok uzun sürmeyecektir. Beklememin bir nedeni bu, ama daha önemli bir nedeni de var. Son şansımızı denemeden önce senin ve Laura'nın yanındaki konumumun bugünkünden daha sağlam olması gerek."

Şaşkın şaşkın bakarak bana doğru eğildi.

"Daha sağlam nasıl olabilir?" diye sordu.

"Vakti gelince söyleyeceğim," diye yanıt verdim. "Henüz vakti gelmedi, hiç gelmeyebilir de. Laura'ya hiç söylemeyebilirim, kimseye zararı olmayacak ve onurumla söylebileceğim zaman gelene dek şimdilik sana bile söylememeliyim, Marian. Bu konuyu kapayalım. İlgi göstermen gereken daha acil bir konu var. Laura'ya kocasının ölüm haberini vermedin..."

"Ah, Walter, ona söylemeden biraz zaman geçmesini bekleyeceğiz, değil mi?"

"Hayır, Marian. İleride hiç kimsenin önüne geçemeyeceği bir tesadüf eseri öğrenmesindense ona şimdi söyle daha iyi. Ayrıntıları anlatma, ona haber verirken çok dikkatli ol, ama onun öldüğünü söyle ona."

"Kocasının öldüğünü bilmesini istemenin az önce söylediğinin dışında da bir nedeni var, değil mi Walter?"

"Evet."

"Henüz söz etmememiz gereken bir neden mi?.. Laura'ya hiçbir zaman söz etmeyebileceğin bir neden?.."

Bu son sözleri anlamlı anlamlı, çok düşünerek söylemişti. Ona olumlu yanıt verdikten sonra söylediklerini ben de düşündüm.

Yüzü bembeyaz oldu. Bir süre bana üzgün üzgün, duraksayarak baktı. Kara gözlerinde

tuhaf bir şefkat belirdi, tüm sevinçlerimizin ve üzüntülerimizin ortağının az önce oturmakta olduğu boş sandalyeye bakarken gergin dudakları yumuşadı.

“Sanırım, anlıyorum,” dedi. “Kocasının öldüğünü ona haber vermek ona ve sana borcum, sanırım.”

İç çekti ve bir an elimi tuttu, sonra aniden bıraktı ve odadan çıktı. Ertesi gün, Laura onun öldüğünü, hayatının hatasının ve başının belasının artık mezarda yattığını öğrenmiş bulunuyordu.

Onun adını bir daha anmadık. O günden sonra onun ölümünden söz etmekten kaçındık; Marian da ben de dikkatli davranıp henüz konuşmamaya karar verdiğimiz diğer konuya da bir daha değinmedik. Bu konu aklımızdan çıkmış değildi, aksine, kendimize koyduğumuz bu yasak yüzünden aklımıza daha çok takılmıştı. İkimiz de Laura’yı her zamankinden de büyük bir endişeyle izliyorduk; kimi zaman umutla, kimi zaman korkuyla doğru zamanın gelmesini bekliyorduk.

Yavaş yavaş, alıştığımız hayata geri döndük. Ben, Hampshire’dayken ihmal etmiş olduğum günlük işlerime sarıldım. Yeni evimizin kirası, daha küçük ve daha kullanışsız olan eski evimizden daha yüksekti; hem bu hem de geleceğimizin belirsiz olması daha çok çalışmamı gerektiriyordu. Bankadaki birikimimizi tüketmemizi gerektirecek acil durumlar çıkabilirdi ve geçimimizi yalnızca ellerimi kullanarak kazandığımla sağlamak zorunda kalabilirdik. Şartlarımızdan ötürü, o sırada yaptığım işten daha sürekli ve kazançlı bir iş bulmak zorundaydım, bu zorunluluğu yerine getirmek için canla başla uğraşmaya başladım.

Şu anda anlattığım, toplumdan uzak yaşadığımız bu sakin süre boyunca bu sayfalarındaki tüm düşüncelerimi ve hareketlerimi yönlendiren amacı askıya aldığım sonucu çıkarılmasın. Bu amacın peşinden daha aylarca koşmam gerekecekti. Amacıma ulaşmam vakit alacağı için almam gereken bir önlem, ödemem gereken bir minnet borcu ve çözmem gereken kuşkulu bir soru vardı.

Almam gereken önlem Kont’la ilgiliydi. Onun İngiltere’de kalmaya niyeti olup olmadığını, diğer bir deyişle ona ulaşıp ulaşamayacağımı öğrenmem son derece önemliydi. Bu kuşkuyu son derece basit bir yolla gidermeye çalıştım. St. John’s Wood’da yaşadığı adresi bildiğim için o çevrede biraz araştırma yaptım, tuttuğu kiralık evin emlakçısını bulunca da ona Forest Yolu, Beş Numara’nın yakında boşalıp boşalmayacağını sordum. Olumsuz yanıt aldım. Bana, o sırada o evde oturmakta olan yabancı beyin kontratını altı ay daha uzattığı ve önümüzdeki yıl haziran ayına kadar orada oturacağı söylendi. Emlakçının yanından şu anda Kont’u elimden kaçırmaktan endişe etmemin gereksiz olduğunu bilerek, içim rahat ayrıldım.

Yapmam gereken iş bir kez daha Mrs. Clements’in yanına gitmemi gerektirdi. Ona, geri döneceğime ve Anne Catherick’in ölümü ve cenazesine ilgili kendisine ilk görüşmemiz sırasında veremediğim bazı bilgileri vereceğime söz vermiştim. Artık koşullar değişmiş olduğuna göre yaşlı kadına hikâyenin gerektiği kadarını anlatmamda bir sakınca yoktu. Duyduğum dostça yakınlık ve sevgiden dolayı verdiğim sözü bir an önce yerine getirmek istiyordum, gerçekten de büyük dikkat ve özenle yerine getirdim. Burada, aramızda geçenleri anlatmaya gerek yok. Mrs. Clements’la görüşmenin hâlâ çözülmemiş

olan bir konuyu aklıma getirdiğini söylemem yeterli olacaktır, Anne Catherick'ın babasının kim olduğu konusunu.

Son günlerde bu konuyla ilgili, kendi başlarına önemsiz ama bir araya getirildiklerinde son derece çarpıcı olan çeşitli değerlendirmeler sonucunda kanıtlamak istediğim bir sonuca varmıştım. Evlenmeden önce Mrs. Catherick'ın bir süre çalıştığı Varneck Hall'un sahibi Binbaşı Donthorne'a mektup yazıp bazı sorular sormak için Marian'dan izin aldım. Sorularımı Marian'ın adını kullanarak sordum; mektubumu açıklamak ve mazur göstermek için de ailevi bir meseleyi bahane ettim. Mektubu yazarken Binbaşı Donthorne'un hâlâ hayatta olup olmadığını bilmiyordum; hayatta olabileceğini ve yanıt vereceğini, vermek isteyebileceğini düşünerek mektubu gönderdim.

İki gün sonra Binbaşı Donthorne'un hayatta ve bize yardım etmeye hazır olduğunu kanıtlayan mektup elimize geçti. Binbaşı mektubunda şu önemli bilgileri aktararak sorularımı yanıtlıyordu:

Her şeyden önce, "Blackwater Park'ın eski sahibi merhum Sir Percival Glyde," Varneck Hall'a hiç ayak basmamıştı. Binbaşı Donthorne ve ailesi vefat eden beyefendiyi hiç tanımıyorlardı.

İkinci olarak, "Limmeridge Malikânesi'nin eski sahibi merhum Mr. Philip Fairlie" gençliğinde Binbaşı Donthorne'un yakın dostuymuş ve sık sık da konuğu olurmuş. Binbaşı Donthorne eski mektuplara ve belgelere bakarak belleğini tazeledikten sonra Mr. Philip Fairlie'nin 1826 yılının Ağustos ayında Varneck Hall'da konuk edildiğini, av mevsimi dolayısıyla Eylül ayını, Ekim ayının da bir bölümünü kesinlikle orada geçirmiş olduğunu söyleyebiliyordu. Binbaşı Donthorne'un bildiği kadarıyla Mr. Philip Fairlie daha sonra İskoçya'ya gitmiş, Varneck Hall'a bir süre tekrar gelmemiş, bir dahaki ziyaretinde ise yeni evli bir adam olarak karşılıklarına çıkmış.

Tek başına bakıldığında bu açıklama belki pek de önemli sayılmazdı, ama Marian'ın ve benim doğruluğundan emin olduğumuz bazı olgularla birlikte değerlendirildiğinde aklımıza, kaçınılmaz olarak tek bir şey geliyordu.

Artık, Mr. Philip Fairlie'nin 1826 yılının Ağustos ayında Varneck Hall'da olduğunu ve Mrs. Catherick'ın de o sırada orada çalışmakta olduğunu biliyorduk, aynı zamanda Anne'in 1827 yılının Ağustos ayında dünyaya geldiğini, Laura'yla aralarında oldum olası olağanüstü bir benzerlik olduğunu, Laura'nın da yakışıklılığıyla ün salmış bir adam olan babası Mr. Philip Fairlie'ye çok benzediğini de biliyorduk. Kardeşi Frederick'in tam zıttı bir yaradılışı olan Philip Fairlie toplumun, özellikle de kadınların şımartılmış gözbebeğiymiş, doğal, neşeli, fevri, sevecen, son derece cömert, ilkelerine pek bağlı olmayan, kadınlar söz konusu olduğunda ahlaki zorunluluklara aldırmayan bir adammış. İşte bildiklerimiz, işte adamın karakteri. Herhalde, bundan çıkarılacak sonucu söylemeye gerek yok, değil mi?

Şimdi, aklıma yeni gelen bu fikrin ışığında düşünüldüğü zaman Mrs. Catherick'ın mektubu bile, o istemese de, vardığım bu sonucu destekliyordu. Mrs. Catherick, mektubunda Mrs. Fairlie'den "İngiltere'nin en yakışıklı adamını kendisiyle evlenmeye ikna etmiş" olan "sıradan" bir kadın olarak söz etmişti. Bunların her ikisi de gereksiz ifadelerdi, doğru da değildiler. Mrs. Fairlie'den söz etmesine hiç gerek yokken ondan bu şekilde küstahça söz etmesinin tek nedeni, bana kalırsa, kıskandığı için ondan hoşlanmıyor

oluşuydu. (Mrs. Catherick gibi bir kadın bu duygusunu içinde tutamayıp küçük iğnelemelerle dışa vurur.)

Burada Mrs. Fairlie'nin adının anılması doğal olarak bir soruyu daha akla getiriyor. O, Limmeridge'e getirilen çocuğun kimin çocuğu olduğundan hiç kuşkulandı mıydı acaba?

Marian'ın bu konudaki görüşü kesindi. Eski günlerde bana da okumuş olduğu, Mrs. Fairlie'nin kocasına yazdığı, Anne'in Laura'ya ne kadar benzediğini ve kendisinin bu küçük yabancıya duyduğu yakınlığı anlatan mektubun gerçekten hiçbir şey bilmeden yazıldığı kesindi. Düşününce, Mr. Philip Fairlie'nin bile bu gerçekten kuşkulandı olması müphemdi. Mrs. Catherick'in, utanç verici koşullar altında evlenmiş olması, evliliğin örtbas etmesinin beklendiği şey pekâlâ da çenesini tutmasını sağlamış olabilirdi; doğmamış çocuğunun o sırada uzakta olan babasıyla bağlantı kurabilecek olanağa sahip olduğunu varsaysak bile, kendi gururunu kurtarmak için de susmuş olabilirdi.

Kafamın içinde bu düşünceler kol gezerken Kutsal Kitap'taki, okuduğumuzda hepimizi şaşırtıp korkutmuş olan şu uyarı aklıma geldi: "Babalarının günahlarının cezasını çocukları çekecektir."²⁶ Bir babanın iki kızı arasındaki bu korkunç benzerlik olmasa Anne'in bilmeden alet olduğu ve Laura'nın kurban gittiği bu komplo kurulamayacaktı. Babanın düşüncesizce yaptığı bir yanlışla başlayan uzun olaylar zinciri nasıl da şaşmaz, korkunç bir yol izleyerek çocuğunun insafsızca zarar görmesiyle sonuçlanmıştı!

Bunları düşünürken şu anda Anne Catherick'in yattığı Cumberland'deki küçük mezarlık aklıma geldi. Onu Mrs. Fairlie'nin mezarının yanında son kez gördüğüm eski günleri düşündüm. Mezar taşını yumruklayan o zavallı, çaresiz ellerini, koruyucusu ve dostu olan kadının ölüsüne yorgun ve özlem dolu yakarışını düşündüm. "Ah, keşke ölssem de sizin yanınızda huzur içinde yatabilsem!" O bunu dileyeli bir yıldan biraz fazla olmuştu, bu dileği nasıl da anlaşılmaz ve feci bir şekilde yerine gelmişti! Laura'ya göl kenarında söyledikleri kelimesi kelimesine gerçekleşmişti. "Ah, keşke annenizin yanına gömseler beni! Kıyamet günü gelip melekler borularını üflediklerinde ve ölümler dirildiklerinde onun yanında olsam." Nasıl korkunç suçlardan ve felaketlerden sonra ölüme giden karanlık yollardan geçmiş ve hayattayken erişebileceğini hiç ummadığı o son yuvaya kavuşmuştu! Onu ebedi uykusunda bırakıyorum, bırakalım o korkunç arkadaşlıkta huzur içinde yatsın.

Tıpkı hayatımda olduğu gibi bu sayfalarda da, hayalet gibi, bir görünüp bir kaybolan bu kişi böylece akıl ermez karanlığa gömülüyor. İlk kez ıssız bir gecede bir gölge gibi ortaya çıkmıştı. Bir gölge gibi yok olup ölümlerin yalnızlığına karışıyor.

III

Aradan dört ay geçti. İlkbahar ayı; değişim ayı, nisan geldi.

Kıştan bu yana yeni evimizde huzur içinde ve mutlu yaşıyorduk. Bu uzun boş zamanı iyi değerlendirmiş, yeni iş imkânları bulmuş ve daha çok para kazanmaya başlamıştım. Onu çok yoran ve uzun süre yakasını bırakmayan tüm gerilim ve kaygılardan kurtulan Marian'ın keyfi yerine gelmiş, hareketli kişiliği eski günlerdeki kadar güçlü ve özgürce

olmasa da yine kendini göstermeye başlamıştı.

Ablasına oranla Laura, değişikliklere daha kolay ve çabuk uyum sağlayabildiği için yeni hayatımızın ona iyi geldiğini gösteren gelişme daha da çok belli oluyordu. Yüzünü olduğundan yaşlı gösteren yorgun ve tükenmiş ifade hızla kayboluyor, eski günlerde yüzündeki çekiciliklerin ilki olan ifadesi, şimdi de o yüzün geri dönen ilk güzelliği oluyordu. Onu yakından gözlemlediğimde bir zamanlar aklını ve hayatını tehdit eden o komplonun tek bir ciddi sonucunu görebiliyordum. Blackwater Park' tan ayrıldığı günden Limmeridge Kilisesi'nin mezarlığında rastlaştığımız güne kadar geçen süredeki olaylar belleğinden geri gelmemek üzere silinmişti. O günlerden söz edildiğinde yine hemen değişiyor, titriyor, kafası karışıyor, belleği yine her zamanki gibi bulanıyor ve siliniyordu. Bu konuda ve yalnızca bu konuda, geçmiş derin izler bırakmıştı, silinmeyecek kadar derin izler.

Başka her açıdan iyileşme yolunda o kadar ilerleme kat etmişti ki, en iyi günlerinde bazen eski günlerdeki Laura'ya benziyor, onun gibi konuşuyordu. Bu sevindirici değişiklik her ikimizde de doğal etkisini gösterdi. Cumberland'deki geçmiş günlerimizin, hepsi de aşkımıza dair olan o ölümsüz hatıraları her ikimizin de gönlünde yatmış oldukları o uzun uykudan uyandı.

Yavaş yavaş ve farkında olmadan ilişkimizde bir sıkıntı hissetmeye başladık. Kederli ve dertli günlerinde ona rahatlıkla söylediğim sevgi sözcükleri artık dudaklarımda donup kalıyordu. Onu kaybetmekten en çok korktuğum zamanlarda, akşamları yatmaya giderken ve sabahları ilk görüştüğümüzde onu hep öperdim. Artık öpüşmek aramızdan kalkmıştı, hayatımızdan silinip gitmişti. Ellerimiz birbirine değdiğinde yine titremeye başladı. Marian yanımızda değilken öyle pek uzun yüz yüze bakamıyorduk. Baş başa kaldığımızda konuşamıyorduk. Ona yanlılıkla dokunsam kalbimin bir zamanlar Limmeridge Malikânesi'ndeyken olduğu gibi hızla çarpmaya başladığını hissediyordum, onun buna yanakları al al olarak karşılık verdiğini görüyordum, sanki Cumberland Tepeleri'ne geri dönmüş, yine öğretmen ve öğrenci olmuştuk. Bazen uzun uzun dalıp gidiyor, Marian sorduğunda daldığını inkâr ediyordu. Bir gün, onun ilk karşılaştığımız kameriyede çizdiğim portresine dalıp işimi ihmal ettiğimi hayretle fark ettim, tıpkı vaktiyle, yeni çizip bitirdiğim günlerde aynı portreye dalıp Mr. Fairlie'nin resimlerini ihmal ettiğim gibi. Şimdi koşullar değişmiş de olsa aşkımızın yeniden alevlenmesiyle birlikte arkadaşlığımızın o ilk altın günlerindeki karşılıklı tavrımız da geri gelmiş gibiydi. Sanki zaman bizi ilk umutlarımızın enkazına, yine o eski, tanıdık kıyıya sürüklemişti!

Başka hangi kadın olsa ona söylemeye hâlâ çekindiğim o kesin sözleri söyleyebilirdim. İçinde bulunduğu durumun çaresizliği, başka hiç dostu olmadığı için ona gösterebileceğim sabra ve anlayışa muhtaç olması, erkek olduğum için farkında olmadığım gizli bir hassasiyetine vaktinden önce dokunmaktan korkmam, bunlar ve bunlara benzer düşüncelerle kendime güvenemeyip sessiz kalıyordum. Bununla birlikte, her ikimizin de üzerindeki bu baskıyı kaldırmak gerektiğini biliyordum, ilerisi için aramızdaki ilişkinin değişmesi ve rayına oturması gerektiğini, bu değişikliğin gerekli olduğunu itiraf etmenin de bana düştüğünü biliyordum.

Durumumuzu düşündükçe, kıştan beri üçümüzün yaşadığı bu aile havası değişmeden böyle bir girişimde bulunmak daha zor gelmeye başlıyordu. Bu duygunun zihnimdeki

hangi karışıklıktan doğduğunu bilemiyorum, ama birbirimize, bu çatının altında alıştığımızdan farklı bir gözle bakmamızı sağlayacak şekilde, önce mekânda ve koşullarda bir değişiklik yapmanın, yaşamlarımızdaki tekdüzeliği ve sükûneti kırmanın, bana konuşma olanağı sağlarken Laura ve Marian'ın da dinlemelerini kolaylaştırıp, onları daha az mahcup edeceği düşüncesi aklımdan çıkmıyordu.

Bu amaçla bir sabah hepimizin küçük bir tatili ve hava değişikliğini hak ettiğimizi düşündüğümü söyledim. Biraz düşündükten sonra on beş günlüğüne deniz kıyısı bir yere gitmeye karar verdik.

Ertesi gün, güney sahilindeki sakin bir kasabaya gitmek üzere Fulham'dan ayrıldık. Henüz mevsim başlamadığı için orada bizden başka kimse yoktu. Kayalıklar, sahil ve daha içerilerdeki yollar tam istediğimiz gibiydi, ıssızdı. Hava yumuşaktı; nisan ayının ışık-gölge oyunları tepelerin, ormanın ve aşağıların manzarasında güzel değişiklikler yaratıyordu; çarpıntılı deniz de pencerelerimizin altında oynaşp duruyordu, sanki o da toprakla birlikte baharın ışıltısını ve tazeliğini hissetmişti.

Laura'yla konuşmadan önce Marian'a danışmak; sonra da onun öğütlerine göre hareket etmek boynumun borcuydu.

Geldiğimizin üçüncü günü onunla baş başa konuşabileceğim bir fırsat yakaladım. Birbirimize bakar bakmaz, daha ben ağzımı açmadan Marian, içgüdüleriyle, aklımdan geçenleri anladı. Her zamanki enerjisi ve açıksözlülüğüyle konuya hemen girerek ilk konuşan o oldu.

"Hampshire'dan döndüğün gece konuştuğumuz konuyu düşünüyorsun," dedi. "Bir süredir bu konuya değinmeni bekliyordum. Ev hayatımızda bir değişiklik olmak zorunda, Walter, bu şekilde uzun süre devam edemeyiz. Bunu ben de senin kadar, hiçbir şey söylemese de Laura'nın gördüğü kadar açıkça görüyorum. Ne tuhaf, Cumberland'deki eski günlerimiz geri gelmiş gibi! Sen ve ben yine bir aradayız, ortak konumuz da yine Laura. Neredeyse bu odanın Limmeridge'teki kameriye olduğunu ve şu dalgaların da bizim kıyılarımıza vurduğunu düşüneneğim."

"Eski günlerde senin sözünü dinlemiştim," dedim, "artık sana on kat daha fazla güvendiğime göre şimdi de yine senin sözünü dinleyeceğim."

Yanıtı elimi sıkmak oldu. Geçmişten söz etmemin onu çok etkilediği belliydi. Birlikte pencerenin yanına oturduk, ben konuşup o beni dinlerken görkemli denizin üstünde parlayan güneşi izledik.

"Aramızdaki bu konuşulmayan şey nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın," dedim, "bana mutluluk da getirse üzüntü de, ömrüm boyunca Laura'nın iyiliğini düşüneceğim. Biz buradan giderken, ne koşullarda gidersek gidelim, suç ortağından koparamadığım itirafı Kont Fosco'dan koparmak için duyduğum azim de benimle birlikte Londra'ya dönecek. Onu köşeye sıkıştırırsam o adamın benim üzerime nasıl geleceğini ne sen ne de ben bilebiliriz, yalnızca adamın kendi sözlerine ve davranışlarına dayanarak, onun Laura'yı kullanarak bana saldırmaktan bir an bile çekinmeyeceğini biliyoruz. Şu anki durumumuzda, Laura üzerinde toplumun onaylayacağı, yasaların geçerli sayacağı, ona karşı koymama ve Laura'yı korumama yarayacak bir hak iddia edemem. Bu durum benim ciddi olarak aleyhime işliyor. Amacımız uğruna Laura'nın güvenliğinden emin olarak Kont'la mücadele edeceğem, bu mücadeleyi karım için yapmalıyım. Buraya kadar

söylediklerime katılıyor musun, Marian?”

“Her kelimesine,” diye yanıt verdi.

“Bu arzumu dile getirirken kendi hislerime dayanmayacağım,” diye devam ettim, “onca değişikliğe ve sarsıntıya göğüs germiş bir aşktan yardım da almayacağım, onu düşünmemi, ondan karım diye söz etmemi sadece az önce söylediklerim haklı çıkaracak. Laura’nın varlığını kanıtlamak için son şansımız, düşündüğüm gibi, Kont’ tan bir itiraf koparabilmemizse evlenmemiz için ileri sürebileceğim en az bencil nedeni ikimiz de kabul ediyoruz demektir. Ama yanılıyor olabilirim, amacımıza ulaşmamızı sağlayacak bu kadar belirsiz ve tehlikeli olmayan başka yollar olabilir. Böyle bir yol bulabilmek için çok düşündüm, ama bulamadım. Sen buldun mu?”

“Hayır. Ben de düşündüm, ama boşuna.”

“Büyük olasılıkla,” diye devam ettim, “bu zorlukla ilgili benim aklıma gelen sorular senin de aklına geldi. Laura, artık eski haline döndüğüne göre Limmeridge’e dönsek ve köydeki insanlarla okuldaki çocukların onu tanıyacağına mı güvenssek? Elyazısı testini yaptırmayı mı denesek? Diyelim ki öyle yaptık. Diyelim ki onu tanıdılar ve elyazısı teşhis edildi. Bu iki hususta elde ettiğimiz başarı dava açacak mükemmel bir zemin oluşturmaktan başka bir şey kazandırır mı bize? Halasının ifadesine, tıbbi rapora, cenaze törenine ve mezar taşında yazanlara karşılık köyde tanınmış ve elyazısının teşhis edilmiş olması Mr. Fairlie’yi, onun kimliği konusunda ikna etmek ve onu Limmeridge’e kabul etmesini sağlamak için yeterli olur mu? Hayır! Yalnızca ölümüne ciddi bir kuşkuyla yaklaşılmamasını sağlayabiliriz, hiçbir yasal araştırma da bu kuşkuyu silemez. Diyelim ki bu araştırmanın her evresini yürütebilecek kadar paramız var (ki böyle bir paramız olmadığı kesin), diyelim ki Mr. Fairlie’nin önyargılarını kırabildik, Kont’un ve karısının yalan beyanlarını ve başka her türlü yalan beyanı çürüttük, insanların Laura’yla Anne’i birbirlerine karıştırdıkları düşünülmedi ya da düşmanlarımız elyazısı konusunda hile yaptığımızı iddia etmediler, bu saydıklarımın hepsi az çok olasılık dışı ama yine de böyle kabul edelim ve Laura’ya kurulan komployla ilgili sorulacak soruların nasıl sonuç vereceğini düşünelim. Sonucun ne olacağını gayet iyi biliyoruz, zira onun Londra’da başından geçenleri hiç hatırlamadığını biliyoruz. İster özel olarak sorgulansın ister herkesin önünde, Laura’nın, kendi hakkının aranmasına bir yardımı olamaz. Bunu sen de benim kadar açıkça görmüyorsan, Marian, yarın Limmeridge’e gidip deneriz.”

“Görüyorum, Walter. Yasal masrafların tümünü karşılayacak kadar paramız olsa, sonunda başaracak olsak bile gecikmeler katlanılmaz olacaktır, başımıza gelenlerden sonra o daimi belirsizliğe katlanmaya kalbimiz dayanmaz. Limmeridge’e gitmenin bir yararı olmayacağını düşünmekte haklısın. Keşke Kont’la son bir kez şansını denemeye kararlı olmakta da haklı olduğunu düşünebilseydim. ‘Hiç’ şansın var mı ki?”

“Kuşkusuz, evet. Laura’nın Londra’ya geliş tarihini öğrenme şansım var. Sana daha önce söylediğim nedenleri tekrar etmeden o yolculuğun tarihiyle ölüm belgesindeki tarih arasında tutarsızlık olduğuna hâlâ çok inandığımı söyleyeyim. Kurulan komplonun tek zayıf noktası bu, buradan saldırabilirsek onu paramparça edebiliriz ve saldırmanın yolu da Kont’tan geçiyor. Eğer Kont’tan bunu öğrenmeyi başarabilirsem sen de ben de amacımıza ulaştık demektir. Başaramazsam, Laura’ya yapılan bu haksızlığı dünyada kimse telafi edemez.”

“Başarısızlığa uğramaktan kendin de mi korkuyorsun, Walter?”

“Başaracağımı düşünmeye cesaret edemiyorum, Marian, bu yüzden de işte böyle dürüstçe, açık açık konuşuyorum. Şunu yürekten ve inanarak söyleyebilirim, Laura’ nın gelecek umudu diye bir şey kalmadı. Artık servetinin olmadığını biliyorum, onun ait olduğu yere dönmesinin en amansız düşmanının elinde olduğunu biliyorum, şu an için üzerine varamadığımız ve belki de hiçbir zaman üzerine varamayacağımız bir adamın elinde. Laura, her türlü maddi üstünlüğünü kaybetmişken, sınıf ve unvanına kavuşması hiç olmadığı kadar kuşkuluyken, önünde kocasının ona sağlayacağı gelecekte daha pürüzsüz bir gelecek uzanmazken, zavallı resim öğretmeni ona sonunda kalbini açabilir. İyi günlerinde onun eline yalnızca yön vermek için uzanan bir öğretmendim, şimdi, kötü gününde, eline karım olması için uzanıyorum!”

Marian gözlerimin içine şefkatle baktı, daha fazla konuşamadım. Kalbim çarpıyor, dudaklarım titriyordu. Bunu hiç istemesem de onun bana acımasına neden olacaktım. Odadan çıkmak için ayağa kalktım. Aynı anda o da ayağa kalktı, elini usulca omzuma koydu ve beni durdurdu.

“Walter!” dedi. “Vaktiyle sizi her ikinizin de iyiliği için ayırmıştım. Burada bekle, kardeşim! Laura gelip şimdi ne yaptığımı söyleyene kadar bekle benim en değerli, en iyi dostum!”

Limmeridge’te birbirimize veda ettiğimiz o sabahtan beri ilk kez beni alnımdan öptü. O beni öperken gözümde bir damla yaş süzüldü. Hızla döndü, kalktığı sandalyeyi işaret etti ve odadan çıktı.

Pencerenin yanında hayatımın dönüm noktasının gelmesini bekleyerek tek başıma oturdum. Soluksuz beklediğim o süre boyunca hiçbir şey düşünemedim. Yalnızca alışık olduğum algıların acı veren bir yoğunluğunu hissediyordum. Güneş gözlerimi kör edecek kadar parlakmış gibi geliyordu, ta uzaklarda birbirini kovalayan beyaz kuşlar sanki hemen gözümün önünde kanat çırpar gibiydiler, sahildeki dalgaların yumuşak sesleri kulağımın dibinde çakan şimşekler gibiydi.

Kapı açıldı ve Laura, tek başına içeri girdi. Birbirimizden ayrıldığımız sabah Limmeridge Malikânesi’nin kahvaltı salonuna da böyle tek başına gelmişti. Vaktiyle duraksayarak, sendeleyerek yanıma yaklaşmıştı. Şimdiyse, mutluluktan uçar gibi aceleyle, yüzü mutluluktan parlayarak geliyordu. O güzel kollarını kendiliğinden boynuma doladı; o tatlı dudakları kendiliğinden benimkilere dokundu. “Sevgilim!” diye fısıldadı, “Artık birbirimizi sevdiğimizi itiraf edebiliriz, değil mi?” Başını, halinden memnun bir tavırla, usulca göğsüme yasladı. “Ah,” dedi masum masum, “sonunda o kadar mutluyum ki!”

On gün sonra artık daha da mutluyduk. Evlenmiştik.

IV

Bu metnin seyri beni evliliğimizin ilk günlerinden uzaklaştırıp hikâyenin sonuna doğru ilerlemek zorunda bırakıyor.

On beş gün sonra, üçümüz de Londra’ya dönmüştük, yaklaşmakta olan mücadelenin

gölgesi de üzerimize düşmüştü.

Marian ve ben neden alelacele geri döndüğümüzü, Kont'u kontrol etmek zorunda olduğumuzu, Laura'dan saklamıştık. Mayıs başındaydık, Kont'un Forest Yolu üzerindeki evinin kira sözleşmesinin süresi haziranda doluyordu. Sözleşmesini yenileyecek olursa, (ki az sonra söz edeceğim nedenlerden ötürü ben yenileyeceğini düşünüyordum), onu elimden kaçırmayacağıma emin olabilirdim. Ama ya bir ihtimal beni hayal kırıklığına uğratıp ülkeden ayrılırsa, demek ki, karşısına olabildiğince güçlü çıkmak için hazırlanmaya hiç vakit kaybetmeden başlamalıydım.

Yeni kavuştuğum mutluluğun sarhoşluğuyla, kararlılığımı kaybeder gibi olduğum anlar olmuştu, artık Laura'nın sevgisine sahip olarak hayatımda en çok istediğim şeye kavuşmuş olduğuma göre halimden memnun olmam gerektiğini düşündüğüm anlar. İlk kez, tehlikenin büyüklüğünü, işlerin ters gitmesi olasılığını, yeni hayatımızın bize vaat ettiği güzellikleri ve bu kadar zorlukla elde ettiğim mutluluğu nasıl bir tehlikeye atacağımı düşündüm. Evet! Dürüstçe itiraf ediyorum. Daha sıkı disiplin altındayken, daha karanlık günlerde bağlı olduğum amaçtan aşkın büyümesine kapılıp kısa süreliğine uzaklaştım. Laura, farkında olmadan, beni yolumdan çıkarmıştı; beni, yine farkında olmadan yoluma döndürecek olan da oydu.

Bazen, uyanırken hiç hatırlayamadığı olayları korkunç geçmişe dair gördüğü rüyalarda kopuk kopuk tekrar yaşıyordu. Bir gece (evleneli daha iki hafta olmamıştı ki), uykusunda onu seyrederken kapalı gözlerinden yaşlar aktığını gördüm ve belli belirsiz mırıldandıklarından ruhunun yine Blackwater Park'tan yaptığı o ölümcül yolculukta olduğunu anladım. Uykusunda yaptığı bu bilinçsiz yakarış öyle dokunaklı ve öyle korkunçtu ki duyunca adeta içim yandı. Ertesi gün, Londra'ya geri döndüğümüz gün oldu, kararlılığımın katbekat artarak geri geldiği gün.

İlk yapılması gereken, adam hakkında bir şeyler öğrenmekti. O âna kadar, Kont'un hayat hikâyesi benim için çözülmemiş bir sır olarak duruyordu.

Edinebildiğim ufak tefek bilgilerle işe başladım. Mr. Frederick Fairlie'nin yazdığı (Marian'ın kışın ona verdiğim talimatlara uyarak elde ettiği) önemli mektupta bu özel amacıma hizmet edecek bir ipucu yoktu. Mektubu okurken, Mrs. Clements'ın bana anlattıklarını tekrar düşündüm, Anne Catherick'i Londra'ya getiren ve orada onu komploya alet eden yalanlar dizisini. Kont, burada da kendini ele vermemişti, onu buradan da yakalamam mümkün değildi.

Sonra, Marian'ın Blackwater Park'tayken tuttuğu günlüğe döndüm. Marian'dan bana Kont'a duyduğu ilgi ve onun hakkında öğrenebildiği birkaç ayrıntıya dair yazdıklarını okumasını istedim.

Sözünü ettiğim bölümde Kont'un karakteri ve dış görünüşü anlatılıyordu. Marian onun, "yıllardır anavatanına adım atmadığını", "Blackwater Park yakınlarında yaşayan bir İtalyan olup olmadığını merak ettiğini", "üstünde çeşit çeşit pullar olan mektuplar aldığını ve bunlardan birinin üstünde büyük, resmî damgalı pula benzer bir pul olduğunu" söylüyordu. Anavatanından uzun süre uzak kalmasını bir politik sürgün olması olasılığıyla açıklıyordu. Öte yandan, bu fikrini Kont'un üzerinde "büyük, resmî damgalı pula benzer bir pul olan" bir mektup almış olmasıyla bağdaştıramıyordu, zira Avrupa'dan politik sürgünlere gönderilen mektuplar yabancı postanelerin bu şekilde dikkatini çekecek türden

olmazdı.

Günlükten edindiğim bu bilgileri, bunların uyandırdığı kuşkuyla birleştirdiğimde daha önce aklıma gelmemiş olmasına hayret ettiğim bir sonuca vardım. Artık ben de, vaktiyle Laura'nın Blackwater Park'tayken Marian'a söylediği ve Madam Fosco'nun da kapı dinleyerek kulak misafiri olduğu şeyi düşünüyordum, Kont bir casustu!

Laura, Kont için bu sözü tehlike altındayken, onun kendisine yaptıklarından sonra duyduğu öfkeyle kullanmıştı. Ben bu sözü kasten, onun mesleğinin bu olduğunu düşünerek kullanıyorum. Bu varsayım Kont'un, komplo amacına ulaştıktan sonra bunca zaman İngiltere'de niye kaldığını da anlamamı sağladı.

Söz konusu yıl, Hyde Park'ta ünlü Kristal Saray Fuarı'nın düzenlendiği yıldır. İngiltere'ye yabancılar akın etmişti, hâlâ da gelmeye devam ediyorlardı. Hükümetlerinin bitmeyen güvensizlikleri yüzünden bizim kıyılarına ajan olarak atanmış yüzlerce erkek aramızda dolaşıyordu. Kont'un konumundaki, onun gibi yetenekli bir adamın sıradan bir casus olacağını bir an için bile düşünmedim. Onun, gizlice hizmet ettiği hükümet tarafından bu ülkede görev yapan kadın ve erkek casusları eğitmek ve yönlendirmekle görevlendirilmiş bir yetkili olduğunu düşündüm, Blackwater Park'ta hemşirelik yapması için tam zamanında bulunan Mrs. Rubelle'in de bu casuslardan biri olduğunu.

Bu fikrimin doğru olduğunu varsayarsak Kont'u köşeye sıkıştırmak o âna kadar sandığımdan kolay olabilirdi. Adamın geçmişi ve kişiliği hakkında başka kimden daha fazla bir şey öğrenebilirdim?

Bu acil durum karşısında, doğal olarak, onunla aynı ülkeden olan güvenilebileceğim birine başvurmak aklıma geldi. Bu koşullarda aklıma gelen ilk kişi, aynı zamanda yakından tanıdığım tek İtalyan'dı, tuhaf, küçük dostum, Profesör Pesca.

*

Profesör öyle uzun süredir bu sayfalardan uzak kaldı ki tamamıyla unutulmuş olabilir.

Kişilerin olaylar gerektirdikçe ortaya çıkmaları benimki gibi bir hikâyenin gerekli kuralıdır; benim kişisel tercihime göre değil, anlatılacak olaylarla ne kadar yakından bağlantılı olduklarına göre girip çıkarlar hikâyeye. Bu nedenle, yalnızca Pesca değil, annem ve kız kardeşim de arka planda bırakıldılar. Hampstead'deki eve yaptığım ziyaretler, annemin başarıya ulaşan komploya inanarak Laura'nın kimliğini kabul etmek istememesi, bana olan düşkünlükleri yüzünden hem annemin hem kız kardeşimin hâlâ sahip olmaya devam ettikleri önyargıyı kırmak için benim gösterdiğim nafil çabalar, bu önyargıları yüzünden onlar karıma adil davranmayı öğrenene kadar evliliğimi onlardan saklamak zorunda kalışım, bu ufak tefek ailevi meselelerin hiçbirine değinilmedi çünkü bunlar hikâyenin ana konusu açısından bir önem taşımıyor. Benim kaygılarımı artırmış olmaları ya da hayal kırıklıklarına yenilerini eklemiş olmaları önemli değil, sürgit akan olaylar onları geride bıraktı.

Aynı nedenle, Limmeridge Malikânesi'nden ani dönüşümden sonra onu tekrar gördüğümde Pesca'nın bana gösterdiği kardeşliğin beni nasıl avuttuğundan da burada söz etmedim. Sevgi dolu bu küçük arkadaşımın, ben Orta Amerika'ya giderken nasıl bir

bağlılıkla beni limana kadar götürdüğünü ya da Londra'ya dönüşümde tekrar bulduğumuzda nasıl coşkulu bir sevinç gösterisinde bulunduğunu da yazmadım. Dönüşümde Pesca'nın bana önerdiklerini kabul etmeye yanaşmış olsaydım o, bundan çok önce ortaya çıkmış olurdu. Ancak, onurundan ve cesaretinden hiç kuşku olmamasına karşın sağduyusuna güvenebileceğimden emin değildim ve yalnızca bu yüzden tüm araştırmalarımı tek başıma yürüttüm. Şimdi bu hikâyeden uzak kalmış olsa da Pesca'nın benimle ilişkisinin kopmamış olduğu anlaşılacaktır. O, hâlâ, her zaman olduğu gibi benim gerçek ve can dostumdu.

*

Pesca'dan yardım istemeden önce karşımdakinin nasıl bir adam olduğunu kendi gözlerimle görmem gerekiyordu. Şimdiye kadar Kont Fosco'yu hiç görmemiştim.

Marian ve Laura'yla birlikte Londra'ya döndükten üç gün sonra, sabah saat on ile on bir arasında tek başıma St. John's Wood'daki Forest Yolu'na gittim. Hava güzeldi, vaktim de vardı, biraz beklersem Kont'un dışarı çıkmak istemesi olasılığının hayli yüksek olduğunu düşündüm. Kont'un gündüz gözüyle beni tanımasından korkmama gerek yoktu, çünkü beni yalnızca bir kez gece vakti eve giderken takip ettiğinde görmüştü.

Pencerede kimse yoktu. Evin hemen yanındaki sokağa sapıp alçak bahçe duvarından içeri baktım. Alt kattaki arka odalardan birinin penceresi yukarı kaldırılmış ve açık pencereye bir tül gerilmişti. Kimseyi görmedim, ama odadan önce tiz kuş seslerinin, sonra, Marian'ın bana tarif ettiği çın çın öten tok sesin geldiğini duydum. "Hadi küçük parmağıma çıkın, benim cici, cici kuşlarım!" diye bağıyordu ses. "Hadi çıkın dışarı ve gelin!" Bir, iki, üç ve yukarı! Üç, iki, bir ve aşağı! Bir, iki, üç, cik-cik-cik!" Kont, Marian'ın orada olduğu zaman Blackwater Park'ta yaptığı gibi kanaryalarını çalıştırıyordu.

Bir süre bekledim ve kuş sesleriyle ıslık kesildi. "Hadi beni öpün, cici kuşlarım!" dedi tok ses. Ona cıvıltılı kuş sesleri yanıt verdi, yüksek perdeden gevrek bir gülüş duyuldu, sonra bir dakika kadar sessizlik oldu, ardından evin kapısının açıldığını duydum. Döndüm ve geldiğim yoldan geri yürüdüm. Banliyönün sessizliğinde Rossini'nin Musa'sının o muhteşem duası tok ve gür bir sesle yükseldi. Ön bahçe kapısı açılıp kapandı. Kont dışarı çıkmıştı.

Karşıya geçti ve Regent's Park'ın batı sınırına doğru yürüdü. Ben de sokağın bulunduğu tarafını izleyerek onun biraz arkasından, aynı yöne yürüdüm.

Marian bana onun boylu boslu, iriyarı olduğunu söylemiş ve giydiği gösterişli yas giysileri konusunda uyarmıştı, ama korkunç zinde, neşeli ve yaşam dolu olduğunu söylememişti. Altmış yaşında olmasına karşın kırkıdan genç gösteriyordu. Şapkasını hafifçe yana kaydırmış, kalın bastonunu sallaya sallaya, kendi kendine şarkılar mırıldanarak, ara sıra başını kaldırıp iki yanındaki evlere ve bahçelere üstünlük taslayan nazik bir gülümsemeyle bakarak aylak aylak yürüyordu. Onun bütün mahallenin sahibi olduğu söylene tanımayan biri buna inanabilirdi. Arkasına hiç bakmıyordu: Ne ben ne de sokakta yanından geçenler dikkatini çekiyorduk, yalnızca ara sıra yolda rastladığı bebek bakıcılarına ve çocuklara rahat, babacan bir tavırla sırtıyordu. Parkın batı yakasının hemen dışında, dükkânların olduğu bir bölgeye gelene dek bu şekilde yürüdük.

Buraya gelince pastanede durdu, (büyük olasılıkla sipariş vermek için) içeri girdi ve elinde bir turtayla hemen dışarı çıktı. Dükkânın önünde bir İtalyan org çalıyordu, aletin üstünde de ihtiyar suratlı bir maymun oturuyordu. Kont durdu, turtadan bir ısırık aldıktan sonra kalanı maymuna verdi. “Zavallı küçük şey!” dedi gülünç bir duyarlılıkla. “Acıkmışa benziyorsun. İnsanlık adına sana biraz yiyecek sunuyorum.” Çalgıcı, kendini acındırarak bu hayırsever yabancından bir peni istedi. Kont küçümseyerek omuzlarını silkti ve yürüyüp gitti.

Daha düzgün sokakların ve dükkânların bulunduğu Yeni Yol’la Oxford Caddesi arasındaki bölgeye gelmiştik. Kont tekrar durdu ve vitrininde “Özenle Tamirat Yapılır” yazan bir kâğıt olan ufak bir gözlükçüye girdi. Elinde bir opera dürbünüyle dışarı çıktı; birkaç adım attı ve bir müzik mağazasının önündeki opera afişine bakmak için durdu. Afişi dikkatle okudu, bir an düşündü, sonra yanından geçen boş bir arabaya seslendi. Adama, “Opera gişesine,” dedi ve arabaya binip gitti.

Karşıya geçip ben de afişe baktım. Lucrezia Borgia adlı gösteri duyuruluyordu ve o gece oynanacaktı. Kont’un elindeki opera dürbünü, programı dikkatle okuması ve arabanın sürücüsüne verdiği talimat, bunların hepsi onun o akşam operaya gitmeyi düşündüğünü gösteriyordu. Operanın bitişiğindeki, eskiden iyi tanıdığım bir sahne dekoru ressamına rica ederek kendim ve bir arkadaşım için parterden iki bilet alabildim. Benim ve yanımdakinin izleyicilerin arasında Kont’u rahatça görme olasılığımız vardı ve bu şekilde Pesca’nın memleketlisini tanıyıp tanımadığını hemen o gece öğrenebilirdim.

Bunu düşünerek o gece ne yapacağıma hemen karar vermiş oldum. Biletleri aldım ve dönüşte Profesör’ün evine not bıraktım. Saat sekize çeyrek kala birlikte operaya gitmek üzere evine uğradım. Küçük dostum yakasına bir çiçek takmış, ömrümde gördüğüm en büyük opera dürbünü kolunun altına sıkıştırmış, coşkulu bir heyecanla beni bekliyordu.

“Hazır mısınız?” diye sordum.

“Tamamdır, tamam,” diye yanıt verdi.

Operaya doğru yola koyulduk.

V

Pesca ve ben opera binasına vardığımızda uvertürün son notaları çalınıyordu ve orkestra çukurunun hemen önündeki tüm koltuklar doluydu.

Ancak orkestra çukurunun çevresindeki koridorda (aslında burası gösteriye gelme amacıma en uygun konumdaki yerdi) bir sürü boş yer vardı. İlk önce, bizi koltuklardan ayıran bölüme gidip Kont’u orada aradım. Orada değildi. Sahnenin solundan, koridor boyu yürüyerek eski yerime dönerken çevreme dikkatle bakındım ve onu orkestra çukurunda buldum. Yeri çok iyiydi; sıranın ortalarında, koltuklardan üç sıra öndeydi. Pesca’yla ben de onunla aynı hizada bir yerde durduk. Profesör henüz onu operaya niçin getirdiğimi bilmiyordu ve sahnenin daha yakınına gitmediğimiz için şaşırılmıştı.

Perde açıldı ve gösteri başladı.

Birinci perde boyunca hepimiz yerlerimizde kaldık, dikkatini orkestraya ve sahneye

vermiş olan Kont bizden yana hiç bakmadı. Donizetti'nin enfes müziğinin tek notasını bile kaçırmıyordu. Orada, yanındakilerden bir baş uzun, gülümseyerek ve zaman zaman başını keyifle sallayarak oturuyordu. Yanındakiler bir aryanın sonunda, ardından gelen orkestra parçasına hiç aldırmadan alkışladıkları zaman (İngiliz izleyicisi bu gibi durumlarda her zaman alkışlar), onları acıyan bakışlarla süzüyor ve tek elini kaldırarak susmalarını rica ediyordu. Başkalarının alkışlamadığı daha ince zevklere hitap eden bölümlerde ince zevkleri olan bir müziksever olduğunu belli edecek şekilde siyah eldivenlerinin sımsıkı sardığı tombul ellerini hafifçe birbirine vuruyordu. Bu anlarda, beğenisini dile getiren "Bravo! Bravo-o-o-o!" sesi, sessizliği büyük bir kedinin hırıltısı gibi yırtıyordu. İki yanında oturan, sosyetik Londra'nın hayranlıkla tadını çıkaran taşranın içten, al yanaklı insanları, onu görüp duyduka onun gibi yapmaya başladılar. O gece parterden yükselen alkışların çoğu onun, siyah eldivenli tombul ellerini hafifçe birbirine vurmasıyla başladı. Kont, salondaki ciddi üstünlüğüne işaret eden bu durumu, tatminsiz kibriyle keyifle sindirdi. Tombul yüzüne sürekli dalga dalga gülümsemeler yayılıyordu. Müzikteki aralar sırasında kendinden ve takipçilerinden memnun bir şekilde çevresine bakınıyordu. "Evet! Evet! Bu barbar İngilizler BENDEN bir şeyler öğreniyorlar. Ben, Fosco nerede olsa etkisi hissedilen üstün bir adamım!" Eğer yüzler konuşabilseydi onunki o anda konuşurdu, söyledikleri de bunlar olurdu.

Birinci bölümün sonunda perde kapandı ve izleyiciler çevrelerine bakınmak için ayağa kalktılar. Beklediğim an gelmişti, Pesca'nın onu tanıyıp tanımadığını anlayacağım an.

Kont da ayağa kalktı ve opera dürbünüyle locada oturanları süzmeye başladı. Başta sırtı bize dönüktü, ama bir süre sonra yüzünü bize döndü ve birkaç dakika dürbününü kullanarak bizim üstümüzdeki localara baktı, sonra dürbününü indirdi, ama yukarı bakmaya devam etti. Pesca'ya onu göstermek için yüzünün tam olarak bize dönük olduğu bu anı seçtim.

"Şu adamı tanıyor musun?" diye sordum.

"Hangi adamı, dostum?"

"Yüzü bize dönük duran şu uzun boylu, şişman adamı."

Pesca, parmak uçlarında yükselerek Kont'a baktı.

"Hayır," dedi Profesör. "Hiç tanımıyorum. Ünlü biri mi? Bana onu niye gösteriyorsun?"

"Çünkü onun hakkında bir şeyler öğrenmek istiyorum. Senin memleketinden; adı da Kont Fosco. Bu adı duydu mu?"

"Duymadım, Walter. Ne adını duydum ne de adamı tanıyorum."

"Onu tanımadığına emin misin? Bir daha bak, iyice bak. Buradan çıkınca neden bu kadar üzerinde durduğumu anlatacağım sana. Dur! Şuradan, yukarıdan daha iyi görürsün onu."

Ufak tefek adamın koltukların dizili olduğu platformun kenarına tünemesine yardımcı oldum. Buraya çıkınca ufak tefek oluşu ona engel olmuyordu ve en dış sıralarda oturan hanımların kafalarının üzerinden etrafı görebiliyordu. Daha önce dikkatimi çekmeyen, sol yanağında yara izi olan, zayıf, sarışın bir adam, ben Pesca'nın yukarı çıkmasına yardım ederken dikkatle ona baktı, sonra daha da büyük bir dikkatle Pesca'nın baktığı yöne, Kont'a baktı. Konuştuklarımıza kulak misafiri olmuş ve meraklanmış olabilirdi.

Bu arada Pesca gözlerini tam karşısında, ondan biraz yukarıda duran o dolgun, yuvarlak, gülümseyen yüze dikmiş ciddi ciddi bakıyordu.

“Hayır,” dedi. “Bu iriyarı şişman adamı ömrümde hiç görmedim.”

O bunları söylerken Kont da aşağı, orkestra çukuruna, arkamızdaki sıralara bakıyordu. İki İtalyan göz göze geldiler.

Bir an önce, Pesca'nın ısrarlı ifadesine dayanarak onun Kont'u tanımadığına emin olmuşum. Bir an sonra, Kont'un onu tanıdığından da bir o kadar emindim!

Tanıyordu, daha da ilginç, ondan “korkuyordu” da! O hainin yüzündeki değişikliği fark etmemek mümkün değildi. Açık renginin bir anda kararması, yüzünün kasılıp kalması, soğuk gri gözlerine sinsi bir bakış yerleşmesi ve tepeden tırnağa donup kalması her şeyi anlatıyordu. Bedenini ve ruhunu korkunç bir korku sarmıştı, bunun nedeni de Pesca'yı tanımış olmasıydı!

Yanağında yara izi olan ince yapılı adam hâlâ yanımızda duruyordu. Belli ki Kont'un Pesca'yı görünce verdiği tepkiden o da benim gibi kendince bir sonuç çıkarmıştı. Kibar bir beyefendiye benziyordu; bizim aramızda olup bitenlere gösterdiği merakın rahatsız edici bir yanı yoktu.

Kont'un yüzündeki değişiklik beni o kadar şaşırtmış, olayların bu beklenmedik seyri karşısında o kadar hayrete düşmüştüm ki, ne diyeceğimi ne yapacağımı bilemiyordum. Pesca yanıma, eski yerine inip konuşunca kendime geldim.

“O şişman adam nasıl da gözlerini dikmiş bakıyor!” dedi. “Bana mı bakıyor? Ben mi ünlüyüm? Ben onu tanımazken o beni nereden tanıyor?”

Gözlerimi Kont'tan ayırmıyordum. Pesca kıpırdadığı zaman onun da, artık daha alçak bir yerde duran bu ufak tefek adamı gözden kaçırmamak ilk kez kıpırdadığını gördüm. Bu koşullarda Pesca ona bakmazsa ne olacağını merak ettim ve Pesca'ya o akşam locadaki hanımlar arasında öğrencilerini görüp görmediğini sordum. Profesör hemen koca opera dürbününü gözlerine götürdü ve locaları dikkatle ağır ağır inceleyerek öğrencilerini aramaya başladı.

Pesca'nın başka bir şeye daldığını görür görmez Kont arkasını döndü, yanındaki izleyicilerin arasından sıyrılarak bizden uzaklaştı ve orkestra çukurunun ortasındaki koridorda ilerleyerek gözden kayboldu. Pesca'yı kolundan yakaladım, inanılmaz şaşkınlığına hiç aldırmadan Kont'u kapıya varmadan yakalayabilmek için orkestra çukurunun arkasına doğru aceleyle çekiştirdim. Nasıl olduysa o zayıf adam hızlı davranıp, yerlerinden kalkarak gecikmemize sebep olan insanlara takılmadan bizden önce dışarı çıkmayı başarmıştı. Biz lobiye vardığımızda Kont çoktan gözden kaybolmuştu, yanağında yara izi olan yabancı da öyle.

“Eve gidelim,” dedim. “Eve gidelim, Pesca, senin evine. Seninle baş başa konuşmam gerek, hem de hemen.”

“Tanrım, yüce Tanrım!” dedi Pesca, hayretler içinde. “Neler oluyor Tanrı aşkına?”

Yanıt vermeden hızla yürüdüm. Kont'un operadan ayrıldığı olağanüstü koşullara bakarak onun Pesca'dan kaçmak için daha da ileri gidebileceğini düşünüyordum. Londra'dan ayrılarak benim elimden de kaçabilirdi. Ona istediğini yapabileceği tek bir gün bile verecek olursam ne olurdu, bilmiyorum. Bizden önce dışarı çıkan o yabancidan, onun Kont'un peşine takılmış olduğundan da kuşkulanıyordum.

Bu iki kuşku içimi kemirirken Pesca'ya ne istediğimi anlatmak için zaman kaybetmedim. Odasında onunla baş başa kalır kalmaz amacımın ne olduğunu burada anlattığım gibi, olabildiğince sade ve açık bir dille ona anlatarak şaşkınlığının ve hayretinin katlanmasına yol açtım.

Pesca iki elini de yalvarır gibi açarak, "Dostum, ben ne yapabilirim ki?" dedi. "Lanet olsun! Adamı tanımıyorum ki, sana nasıl yardım edebilirim, Walter?"

"O seni tanıyor, senden korkuyor, operadan senden kaçmak için çıktı! Bunun bir nedeni olmalı. İngiltere'ye gelmeden önceki hayatını düşün. İtalya'dan siyasi nedenlerden ötürü ayrıldığını bana kendin söylemiştin. Bu nedenlerin ne olduklarını bana hiç söylemedin; şimdi de sana onların ne olduklarını sormuyorum. Senden yalnızca belleğini yoklamayı ve geçmişte o adamın seni görünce dehşete düşmesine neden olacak bir şey olup olmadığını hatırlamanı istiyorum."

Söylediklerim bana son derece zararsız gelmesine rağmen Pesca'yı görünce Kont nasıl dehşete kapıldıysa Pesca da bu sözleri duyunca aynı şekilde dehşete kapıldı. Dostumun al yüzü bir anda sararıp soldu; tepeden tırnağa titreyerek birkaç adım geriledi ve benden uzaklaştı.

"Walter!" dedi. "Ne istediğinin farkında değilsin."

Fısıldar gibi konuşmuştu, bana, sanki ikimiz için de tehlike oluşturan bir sırrı ortaya çıkarmışım gibi bakıyordu. O güne kadar tanıdığım rahat, hayat dolu, tuhaf adam bir anda o kadar değişmişti ki ona bu haliyle sokakta rastlasam kesinlikle tanımazdım.

"İstemedim seni üzüp şaşırttıysam kusuruma bakma," diye karşılık verdim. "Karımın Kont Fosco'nun elinden çektiklerini hatırla. Kont'u, onun hakkını teslim etmeye zorlayacak bir yol bulamazsam yapılan bu yanlışın hiçbir zaman telafisi olmayacağını hatırla. Onu düşünerek konuştum, Pesca, senden tekrar özür dilerim, daha fazla konuşamayacağım."

Gitmek üzere ayağa kalktım. Daha ben kapıya varmadan beni durdurdu.

"Bekle," dedi. "Beni allak bullak ettin. Ülkemden nasıl ayrıldığımı, niye ayrıldığımı bilmiyorsun. İzin ver, kendimi toplayayım, becerebilirim düşüneyim."

Koltuğuma geri döndüm. Pesca, kendi dilinde anlaşılmaz bir şeyler söyleyerek odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Böyle birkaç kez gidip geldikten sonra aniden yanıma gelip ellerini tuhaf bir şefkat ve ciddiyetle göğsüme koydu.

"Şerefim ve namusun üzerine yemin et, Walter," dedi, "beni tanımasından faydalanmadan o adamı yakalamanın hiç yolu yok mu?"

"Başka hiç yolu yok," diye karşılık verdim.

Tekrar yanımdan ayrıldı: odanın kapısını açıp dikkatle koridora baktı; kapıyı tekrar kapadı yine yanıma geldi.

"Hayatımı kurtardığın gün benden her şeyi istemeye hak kazandın. İstesem canımı alabilirdin. Öyleyse, şimdi al. Evet! Ciddiyim. Bundan sonra söyleyeceklerim beni senin insafına bırakacak," dedi.

Bunları söylerken ne kadar içten olduğunu görünce doğru söylediğine inandım.

"Şunu bilmiş ol!" diye devam etti, ellerini heyecan içinde bana doğru sallayarak, "O Fosco denen adamla şimdi sırf senin hatırın için anımsayacağım geçmişim arasında hiçbir bağ göremiyorum. Eğer bu bağ bulacak olursan kendine sakla, bana bir şey söyleme,

yalvarırım bırak cahil kalayım, bırak masum kalayım, geleceği şimdiki gibi hiç bilmeyeyim!”

Duraksayarak, kopuk kopuk birkaç kelime daha etti, sonra tekrar durdu.

Kelime dağarcığındaki tuhaf sözleri ve terimleri kullanmasına izin vermeyen bu ciddi durum karşısında kendini İngilizce ifade etmeye çalışmanın, benimle konuşmanın en baştan beri ona verdiği rahatsızlığı daha da artırdığını gördüm. Yakın arkadaşlığımızın ilk günlerinde onun anadilinde (konuşmayı olmasa da) okumayı öğrenmiş olduğum için ben ona sormak istediğim soruları İngilizce sorarken onun bana İtalyanca yanıt vermesini önerdim. Bu önerimi kabul etti. Kendini sürekli değişen yüz ifadesinde, çılgın ve ani el kol hareketlerinde gösteren, ama sesinin yükselmesine hiç yol açmayan heyecanı eşliğinde, bu hikâyede anlatılması gereken, son mücadelede bana destek olacak bilgileri şimdi onun akıcı konuşmasında dinledim.²⁷

Pesca, “İtalya’dan neden ayrıldığımı bilmiyorsun,” diye söze başladı, “yalnızca siyasi nedenlerden dolayı ayrıldığımı biliyorsun. Eğer bu ülkeye hükümetimin baskısından kaçmak için gelmiş olsaydım geliş nedenimi ne senden ne de başkalarından gizli tutardım. Nedenlerimi sakladım, çünkü sürgünümüne hiçbir hükümet baskısı neden olmadı. Avrupa kıtasındaki bütün büyük şehirlerde gizli siyasi örgütler olduğunu duymuşsundur, Walter, değil mi? İtalya’da böyle bir örgüte üyeydim, İngiltere’de de hâlâ üyeyim. Bu ülkeye şefimin talimatıyla geldim. Gençliğimde fazla ateşliydim; kendimi ve başkalarını tehlikeye atabilirdim. Bu yüzden İngiltere’ye gitmem ve beklemem istendi. Geldim, bekledim, hâlâ da bekliyorum. Hemen yarın da çağırılabilirim, bundan on yıl sonra da çağırılabilirim. Benim için hepsi bir, buradayım, öğretmenlik yaparak geçimimi sağlıyorum ve bekliyorum. Sana üyesi olduğum örgütün adını söyleyerek herhangi bir yeminimi bozmuş olmuyorum (nedenini az sonra öğreneceksin). Yalnızca hayatımı senin ellerine teslim etmiş oluyorum. Eğer başkaları sana bunları anlattığımı öğrenecek olursa ben kesinlikle öldüm demektir.”

Daha sonra söylediklerini kulağıma fısıldadı. Bana bu şekilde açtığı sırrı saklı tutuyorum. Bu sayfalarda üyesi olduğu örgütten söz edilmesi gereken birkaç yerde ondan “Kardeşlik” diye söz edilecek.

“Kardeşliğin amacı”, diye devam etti Pesca, “kısaca, aynı türden diğer örgütlerin amacı neyse odur, zulme son vermek ve halkın haklarını savunmak. Kardeşliğin iki ilkesi vardır. Bir adam insanlığa yararlı olduğu sürece, hatta zararsız olduğu sürece yaşamaya hakkı vardır. Ama eğer onun yaşaması kardeşlerine zarar veriyorsa o andan itibaren bu hakkını kaybeder ve onu bu haktan mahrum etmek suç olmadığı gibi bir erdemdir. Bu örgütün nasıl korkunç bir baskı ve eziyet ortamında kurulduğunu anlatmak bana düşmez. Sana da düşmez, siz İngilizler özgürlüğünüzü öyle uzun zaman önce kazanmışsınız ki bu uğurda dökülen kanları ve göze alınan tehlikeleri unutmuşsunuz, esir edilmiş bir milletin çılgına dönmüş insanların hiddetinin ne kadar ileri gidebileceğini söylemek sana da düşmez. Yüreğimize saplanan hançer bulamayacağınız kadar derinlere indi. Bu mülteciyi rahat bırakın! Ona gülün; güvenmeyin; onun, bazen benim gibi saygın ve sakin görünen, bazense benim kadar şanslı, sabırlı ve uysal olmayan yoksulluk ve sefalet içindeki adamın içinde yanan ateşe hayret edin, ama bizi yargılamayın! I. Charles zamanında bize hakkımızı verebilirdiniz, özgürlük içinde yaşadığınız bu uzun süre yüzünden artık bizim hakkımızı

teslim edemiyorsunuz.”

Doğasındaki en derin duygular bu kelimelerle su yüzüne çıkmış gibiydi; ömrümüzde ilk kez bana kalbini açıyordu, ama yine de sesini hiç yükseltmiyordu; yine de yaptığı açıklamadan duyduğu korku yakasını bırakmıyordu.

“Buraya kadar,” diye tekrar konuşmaya başladı, “Kardeşliğin diğer örgütlere benzediğini düşünmüşsündür. Örgütün amacının (bir İngiliz olarak) anarşi ve devrim olduğunu düşünüyorsunuz. Örgüt bir kralın ya da kötü bir bakanın hayatını adeta onlar ilk fırsatta vurulması gereken vahşi hayvanlarmış gibi alır. Bunu kabul ediyorum. Ama Kardeşliğin kuralları dünyadaki başka hiçbir siyasi örgütte olmayan kurallardır. Üyeler birbirlerini tanımazlar. İtalya’da bir genel başkan vardır, yurtdışında da başkanlar vardır. Her başkanın bir yardımcısı vardır. Başkanlar ve yardımcıları üyeleri tanırlar, ama şefleri siyasi ya da toplumsal koşullar gerektirmediği sürece üyeleri birbirleriyle tanıştırmazlar. Böyle bir güvenlik önlemi olduğu için örgüte katılırken yemin etmeyiz. Kardeşliğin bütün üyeleri ömür boyu çıkmayan gizli bir işaret taşırlar. Bizlere normal hayatımıza devam etmemiz ve olur da hizmetimize ihtiyaç duyulursa diye yılda dört kez başkanı ya da yardımcısını aramamız söylenir. Kardeşliğe ihanet edecek olursak ya da başkasına hizmet ederek ona zarar verecek olursak Kardeşliğin kuralları gereği öleceğimiz konusunda uyarılırız, bu işi yapmak için belki de dünyanın öbür ucundan bir yabancı görevlendirilecektir ya da örgüte üye olduğunu yakın dostluğumuz süresince bilmediğimiz en yakın dostumuz. Bazen ölüm cezası ertelenir, bazen de ihanetin hemen ardından gerçekleştirilir. İlk görevimiz beklemeyi bilmektir, ikinci görevimiz de söylenen söze itaat etmeyi bilmek. Kimimiz ömür boyu bekler ve göreve çağırılmaz. Kimimizse daha örgüte ilk katıldığı gün göreve ya da görev hazırlığına çağırılır. Yüzüne konan bir sineği bile incitmekten çekinen bu ufak tefek, rahat, neşeli dostun ben, gençliğimde sana ne olduğunu anlatmayacağım kadar ağır bir tahrik sonucunda ani bir istekle örgüte üye oluverdim; aynı şekilde ani bir istekle intihar da edebilirdim. Artık daha sağlıklı düşünebildiğim daha olgun çağımda ne düşünürsem düşüneyim ölene kadar da üyesi olmak zorundayım. İtalya’dan ayrılmadan önce yardımcılığa getirilmiştim; o zamanlar başkanla yüz yüze gelen bütün üyeler benimle de yüz yüze getirilmişti.”

Onu anlamaya başlamıştım, bu olağanüstü açıklamasının nereye varacağını görüyordum. Merakla bana bakarak bir an durdu, tekrar konuşmaya başlamadan önce aklımdan geçirdiklerimi iyice tarttı.

“Daha şimdiden bir sonuç çıkardın,” dedi. “Bunu yüzünden anlayabiliyorum. Bana hiçbir şey söyleme; düşüncelerini kendine sakla. Senin hatırın için son bir fedakârlık yapayım, sonra bu konuyu kapayacağım ve bir daha hiç açmayacağım.”

Ona karşılık vermememi işaret etti, ayağa kalktı, ceketini çıkardı ve gömleğinin sol kolunu sıvadı.

Gözleriyle kapıyı kollayarak, “Sana her şeyi anlatacağıma söz verdim,” diye fısıldadı kulağıma. “Ne olursa olsun, senden bilmen gereken bir şeyi saklamakla suçlamayacaksın beni. Kardeşliğin bütün üyelerinin ömür boyu çıkmayan bir işaret taşıdıklarını söylemiştim. Bu işareti kendi gözlerinle gör.”

Çıplak kolunu kaldırdı ve bana kolunun üst ve iç kısmına dağlanmış olan parlak kan kırmızısı damgayı gösterdi. Damganın şeklini söylemekten kaçınıyorum. Yuvarlak

olduğunu ve bir şilin rahatlıkla kaplayabileceği kadar küçük olduğunu söylemem yeterli olacaktır.

Gömleğinin kolunu tekrar indirirken, “Kolunun burasında bu damgayı taşıyan bir adam,” dedi, “Kardeşliğe üyedir. Kardeşliğe ihanet eden bir adam er ya da geç onu tanıyan şefler, başkanlar ya da yardımcıları tarafından yakalanır. Ve şefler tarafından yakalanan bir adam ölmüş demektir. ‘Onu hiçbir kanun koruyamaz’. Gördüklerini ve duyduklarını unutmama; ne sonuç çıkarmak istiyorsan çıkar; ne istiyorsan yap. Ama Tanrı aşkına, ne yaparsan yap bana hiçbir şey söyleme! Bana düşünmekten korktuğum bir sorumluluk yükleme, artık vicdanen bana ait olmadığını bildiğim bir sorumluluk. Son kez söylüyorum, bir beyefendi olarak şerefim üzerine, bir Hıristiyan olarak kutsal inancım üzerine yemin ederim, eğer operada bana gösterdiğin adam beni tanıyorsa, kendisi o kadar değişmiş ya da kimliğini o kadar gizlemiş ki ben onu tanıyamadım. İngiltere’de ne yaptığını, amacının ne olduğunu hiç bilmiyorum, bu geceden önce onu ne gördüm ne de kullandığı adı duydum. Daha fazla bir şey söylemeyeceğim. Beni biraz yalnız bırak, Walter: Olanlar beni çok etkiledi; anlattıklarım çok sarstı. Tekrar görüştüğümüzde kendimi toplamış olmaya çalışacağım.”

Bir sandalyeye yığıldı ve başını öte yana çevirerek elleriyle yüzünü kapadı. Onu rahatsız etmemek için kapıyı usulca açtım, ayrılırken söylediklerimi de isterse duyacağı, istemezse duymamış gibi yapabileceği kadar alçak sesle söyledim.

“Bu gecenin anısını ömür boyu yüreğimde saklayacağım,” dedim. “Bana güvendiğin için hiç pişman olmayacaksın. Yarın sana gelebilir miyim? Sabah dokuzda gelsem, olur mu?”

Bana şefkatle bakarak ve sanki artık tek derdi aramızda bir şey olmamış gibi davranmamış gibi yine İngilizce konuşarak, “Olur, Walter,” diye yanıt verdi. “Ben derse gitmeden önce gel de birlikte kahvaltı edelim.”

“İyi geceler, Pesca.”

“İyi geceler, dostum.”

VI

Dışarı çıkar çıkmaz bu duyduklarımın sonra hemen harekete geçmekten başka şansım kalmadığını düşündüm, Kont’la o gece hesaplaşmalıydım; ertesi sabahı bile beklemek Laura’nın son şansını da kaçırmak olacaktı. Saatime baktım, on olmuştu.

Kont’un operadan niye ayrıldığına dair en ufak kuşkum yoktu. O akşam bizden kaçıışı, hiç kuşkusuz, Londra’dan kaçışının yalnızca ilk adımıydı. Kolunda Kardeşliğin işaretini taşıyordu, bundan, kendi gözümle görmüş kadar emindim, vicdanında da Kardeşliğe ihanetin izini, bunu da Pesca’yı tanıdığı zaman görmüştüm.

Pesca’nın onu neden tanımadığını anlamak kolaydı. Kont’un karakterindeki bir adam kişisel güvenliğini enine boyuna düşünüp taşınmadan ispiyonculuk etmeye kalkışmazdı. Operada gösterdiği o iyi tıraş edilmiş yüz Pesca’nın zamanında belki de sakallıydı, koyu kahverengi saçları peruk olabilirdi, takma ad kullandığı da belliydi. Geçen zaman da ona

yardım etmiş olabilirdi, belki de son yıllarda bu kadar şişmanlamıştı. Pesca'nın onu tanımaması için bir sürü neden vardı, onun kendine has görünüşü nedeniyle gittiği her yerde dikkat çeken Pesca'yı tanıması için de öyle.

Operada bizden kaçan Kont'un amacından emin olduğumu söylemiştim. Kont'un, görünüşündeki değişikliğe karşın Pesca'nın onu tanıdığını ve bu yüzden hayatının tehlikede olduğunu düşündüğünü kendi gözlerimle gördükten sonra bundan nasıl kuşku duyabilirdim ki? O gece onu konuşturabilirsem, ona içinde bulunduğu ölümcül tehlikenin benim de farkında olduğumu söyleyebilirim ne olurdu acaba? Hiç kuşkusuz şu: İkimizden birinin duruma hâkim olması gerekecekti, birimizin diğerinin insafına kalması kaçınılmazdı.

Tehlikelerle yüz yüze gelmeden önce onları düşünmek zorundaydım. Karımın çıkarlarını düşünerek riski azaltmak için elimden geleni yapmak zorundaydım.

Beni bekleyen tehlikeleri hesaplamaya gerek yoktu, hepsi tek bir yöne işaret ediyordu. Kont'a güvenliğinin doğrudan benim hayatıma bağlı olduğunu kendi ağzımla söyledikten sonra onun beni gafil avlamaktan ve beni bir başıma yakaladığında kendi güvenliğini yine doğrudan sağlamaktan hiç çekinmeyeceği ortadaydı. Kendimi korumak ve tehlikeyi azaltmak için alabileceğim yegâne önlemi biraz düşündükten sonra bulabildim. Ona öğrendiklerimi açıklamadan önce bu öğrendiklerimi onun aleyhine kullanılabilecek ve onun ulaşamayacağı bir yerde saklamalıydım. Daha ona yaklaşımadan yollarına mayın döşersem ve üçüncü bir kişiye belirli bir süre sonra benim ağzımdan ya da elimden aksi yönde bir talimat çıkmadığı takdirde mayını ateşe vermesini tembihlersem, bu durumda Kont'un güvenliği bütünüyle benimkine bağlı olur ve onun kendi evinde bile avantajlı durumda olurum.

Bunu akıl ettiğimde deniz kenarından döndükten sonra tuttuğumuz yeni evimizin yakınlarındaydım. Anahtarımı kullanarak, kimseyi rahatsız etmeden içeri girdim. Holde bir mum yanıyordu, şamdanı alıp hazırlıklarımı yapmak ve Laura ve Marian niyetimden kuşkulandıktan Kont'la görüşmek üzere çalışma odama çıktım.

Pesca'ya mektup yazmak şu anda alabileceğim en kesin önlemdi. Şöyle yazdım:

Sana operada gösterdiğim adam Kardeşliğin üyesidir ve davaya ihanet etmiştir. Bu iki iddiamın da doğru olup olmadıklarını hemen kontrol et. Adamın İngiltere'de kullandığı adı biliyorsun. Adresi Forest Yolu, 5 numara, St. John's Wood. Bir zamanlar bana beslediğin sevginin hatırına sana verilmiş gücü bu adama karşı hiç acımadan ve gecikmeden kullan. Ben her şeyi göze aldım ve her şeyi kaybettim, yenilgimin bedelini de hayatımla ödedim.

Bu satırların altına tarih atıp imzaladım, mektubu bir zarfa koydum ve zarfı kapadım. Zarfın üstüne şu talimatı yazdım:

Yarın sabah dokuza kadar zarfı açma. O zamana kadar benden bir haber almazsan vakit dolunca zarfı aç ve içindekileri oku.

Altını parafladım ve hepsini ikinci bir zarfa koyup üzerine Pesca'nın ev adresini yazdım.

Bundan sonra yapılacak tek şey mektubu hemen adrese ulaştırmanın bir yolunu bulmaktı. O zaman elimden gelen her şeyi yapmış olacaktım. Kont'un evinde başıma bir şey gelecek olursa o da bunun bedelini hayatıyla ödeyecekti.

Pesca'nın isterse Kont'un kaçmasına ne olursa olsun engel olabileceğini bilmek beni hiç rahatsız etmedi. Kont'un kimliğini öğrenmemek konusunda son derece kaygılı olması, yani, bir şey yapmadığı için vicdan azabı çekmeyecek kadar gerçeklerden habersiz olmak istemesi açıkça gösteriyordu ki Kardeşliğin korkunç adaletini uygulayabilecek durumda olmasına karşın insancıl bir adam olduğu için benim yanımda bu kadarını söylemekten çekinmişti. Yabancı siyasi örgütlerin, bir haini, nerede saklanıyor olursa olsun mutlaka ele geçirdiklerine dair kuşkuyla yer bırakmayacak kadar çok örnek duymuştum. Konuyu yalnızca gazetelerden takip eden biri olarak hem Londra'da hem Paris'te kimin tarafından bıçaklandığı bir türlü bulunamayan yabancılara dair birçok cinayet haberi okumuştum. Thames ve Seine Nehri'nde bulunan cesetler ya da ceset parçaları, gizli şiddet sonucu ölümler yalnızca tek şekilde açıklanabilirdi. Bu sayfalarda kendimle ilgili hiçbir şey saklamadım, şimdi de Pesca'nın mektubumu açmasını gerektirecek vahim durum gerçekleşecek olursa Kont'un ölüm bildirisini yazmış olduğuma inandığımı saklamayacağım.

Giriş katına inmek ve bir haberci bulması için ev sahibiyle konuşmak üzere odamdan çıktım. O da o sırada merdivenden çıkıyormuş, sahanlıkta durup konuştuk. Ne istediğimi duyunca haberci olarak bana atik bir genç olan oğlunu önerdi. Oğlanı üst katta bulduk ve ben ona gereken talimatları verdim. Bir arabaya binip mektubu Profesör Pesca'ya kendi eliyle teslim edecek ve bana ondan mektubu teslim aldığına dair ufak bir not getirecekti, yine arabayla dönecek ve arabayı benim için kapıda bekletecekti. O sırada saat neredeyse on buçuktu. Oğlanın yirmi dakika içinde geri dönmüş olacağını ve benim de bir yirmi dakika daha sonra St. John's Wood'a varmış olacağımı hesapladım.

Oğlan yola çıkınca ben de, eğer en kötüsü başımıza gelir de gerekirse bulmak kolay olsun diye birtakım kâğıtları düzenlemek için bir süreliğine odama döndüm. Kâğıtlarımın içinde olduğu eski tarz çalışma masasının anahtarını bir zarfa koyup zarfı kapadım ve üzerine Marian'ın adını yazıp masanın üstüne bıraktım. Bunu yaptıktan sonra operadan dönmemi bekleyen Laura'yı ve Marian'ı bulmak umuduyla aşağıya, oturma odasına indim. Kapının tokmağına uzandığımda ellerimin ilk kez titrediğini fark ettim.

Odada Marian'dan başka kimse yoktu. Marian kitap okuyordu, ben içeri girince şaşırды ve saatine baktı.

"Ne kadar erken döndün!" dedi. "Opera bitmeden çıktın herhalde."

"Evet," diye karşılık verdim. "Ne ben ne de Pesca sonuna kadar bekledik. Laura nerede?"

"Bu akşam o kötü baş ağrılarından biri tuttu, ben de çayımızı içtikten sonra ona, gidip yatmasını söyledim."

Laura'nın uyuyup uyumadığına bakmak istediğimi söyleyerek tekrar odadan çıktım. Marian, zeki gözleriyle yüzüme sorgulayan bakışlarla bakmaya, kuvvetli sezgileriyle aklımda bir şeyler olduğunu anlamaya başlamıştı.

Yatak odasına girip mumun titrek ışığında usulca yatağa yaklaştığımda karım uyuyordu.

Evleneli henüz bir ay olmamıştı. Uyurken bağıllıkla benim yastığıma doğru çevirdiği yüzüne baktığım, bilinçsizce benim elimi beklermiş gibi yatak örtüsünün üzerine uzattığı elini gördüğüm zaman yüreğim burkulup kararlılığım bir anlığına yine kırılır gibi olduysa bunun için geçerli nedenlerim olduğu söylenebilirdi herhalde. Yalnızca birkaç dakikalığına yatağın kenarında diz çöküp ona yakından baktım, ona o kadar yakındım ki, soluğunu yüzümde hissediyordum. Ayrılırken dudaklarımı yalnızca eline ve yanaklarına değdirdim. Uykusunda kımıldayıp adımını mırıldandı, ama uyanmadı. Ona bir daha bakmak için kapıda bir an oyalandım. “Tanrı seni korusun, sevgilim!” diye fısıldadım ve yanından ayrıldım.

Marian merdivenin başında durmuş beni bekliyordu. Elinde katlanmış bir kâğıt parçası vardı.

“Ev sahibinin oğlu bunu sana getirdi,” dedi. “Seni kapıda bir araba bekliyormuş, ondan arabayı bekletmesini istediğini söyledi.”

“Doğru söylemiş, Marian. Arabayı istiyorum, tekrar dışarı çıkacağım.”

Konuşurken bir yandan da merdivenden indim ve masanın üstündeki mum ışığında kâğıdı okumak için oturma odasına girdim. Kâğıtta Pesca'nın elyazısıyla şunlar yazıyordu:

Mektubunu aldım. Söylediğin saate kadar senden haber alamazsam süre dolduğunda zarfı açacağım.

Kâğıdı cebime koydum ve kapıya yöneldim. Marian eşikte önümü kesti ve beni yine mum ışığının yüzümü bütünüyle aydınlattığı odaya soktu. Beni iki eliyle tuttu ve gözlerini sorgu dolu bakışlarla üzerime dikti.

“Anlıyorum,” dedi, fısıldayarak. “Bu gece son şansını deneyeceksin.”

“Evet, son ve en büyük şansımı,” diye fısıldayarak karşılık verdim.

“Yalnız gitme! Ah, Walter, Tanrı aşkına yalnız gitme! Bırak ben de seninle geleyim. Yalnızca bir kadınıym diye beni reddetme. Ben de gelmeliyim! Geleceğim! Dışarıda, arabada beklerim!”

Şimdi sıra benim onu tutmama gelmişti. Elimden kurtulup benden önce kapıya gitmeye çalıştı.

“Bana yardım etmek istiyorsan,” dedim, “burada kal ve bu gece karımın odasında yat. Bırak, aklım Laura'da kalmadan gideyim, geri kalanı ben hallederim. Hadi Marian, bana bir öpücük ver ve ben dönene kadar bekleyecek cesaretin olduğunu göster.”

Onun başka bir şey söylemesine fırsat vermedim. Beni yine tutmaya çalıştı. Ellerini üstümden çektim ve hemen odadan çıktım. Alt kattaki oğlan, merdivenden indiğini duydu ve holün kapısını açtı. Daha sürücü aşağı inemedi arabaya atladım. Arabadaki pencereden ona, “St. John's Wood'a, Forest Yolu'na,” diye seslendim. “On beş dakika içinde orada olursan iki kat öderim,” dedim. “Olurum, efendim.” Saati baktım. On bir olmuştu, kaybedecek bir ânım bile yoktu.

Arabanın hızla yol alması, geçen her ânın beni Kont'a biraz daha yaklaştırdığını bilmem, sonunda, bir engel olmadan, bu tehlikeli girişime kalkışmış olmam beni o kadar heyecanlandırmıştı ki adama daha hızlı gitmesi için bağırıp duruyordum. Sokaklardan geç geç St. John's Wood Yolu'na geldiğimizde o kadar sabırsızlanmıştım ki, arabanın

içinde ayağa kalkıp gideceğimiz yeri daha oraya varmadan görebilmek için başımı pencereden dışarı uzattım. Uzakta bir kilisenin çan kulesinden saatin on biri çeyrek geçeyi çaldığı duyulduğunda Forest Yolu'na saptık. Sürücüyü Kont'un evinden biraz uzakta durdurdu, parasını ödeyip arabayı yolladım ve kapıya doğru yürüdüm.

Bahçe kapısına yaklaşırken karşıdan da birinin kapıya doğru ilerlediğini gördüm. Yoldaki gaz lambasının altında karşılaştık ve birbirimize baktık. Yanağında yara izi olan bu sarışın yabancıyı hemen tanıdım, o da beni tanımış gibi geldi. Adam bir şey demedi ve benim gibi evin önünde durmak yerine ağır ağır yürümeye devam etti. Onun Forest Yolu'nda olması bir rastlantı mıydı? Yoksa operadan çıktıktan sonra Kont'u evine kadar izlemiş miydi?

Bu soruların üstünde fazla durmadım. Yabancı ağır ağır ilerleyip gözden kaybolana dek bekledim, sonra bahçe kapısının çingırağını çaldım. O sırada saat on biri yirmi geçiyordu, Kont'un benden kurtulmak için yattığını bahane edebileceği kadar geç bir saatti.

Bu olasılığı ortadan kaldırmanın tek yolu hiçbir şey sormadan içeri kartımı yollamak ve aynı zamanda Kont'u bu geç saatte görmek istememin ciddi bir nedeni olduğunu haber vermektir. Bu nedenle, beklerken kartımı çıkarıp adımın altına, "Önemli bir konu hakkındadır," yazdım. Hizmetçi kız ben son kelimeyi yazarken kapıyı açtı ve kuşkuyla, "Ne istemiştiniz?" diye sordu.

Ona kartımı verip, "Bunu efendine götür, lütfen," diye karşılık verdim.

Kızın duraksamasından, ilk önce Kont'u sormuş olsam aldığı talimatlara uygun olarak bana onun evde olmadığını söyleyeceğini anladım. Ona kartımı kendimden son derece emin bir tavırla verince bocalamıştı. Kafası son derece karışmış bir şekilde bana baktıktan sonra kapıyı kapatıp mesajımı iletmek için eve döndü ve beni bahçede bıraktı.

Bir-iki dakika sonra geri döndü. "Efendim, saygılarını sunuyor ve ne hakkında görüşmek istediğinizi söylemenizi rica ediyor," dedi. "Benim de saygılarımı ilet," diye karşılık verdim, "ve ne hakkında konuşmak istediğimi efendin dışında kimseye söyleyemeyeceğimi bildir, lütfen." Tekrar içeri gitti, tekrar geri döndü ve bu kez onu takip etmemi istedi.

Hemen peşine takıldım. Bir an sonra Kont'un evine girmiştik.

VII

Holde hiç lamba yanmıyordu ama kızın, yanında yukarı getirdiği mutfak şamdanının titrek mum ışığında yaşlıca bir hanımın giriş katındaki bir odadan sessizce çıktığını gördüm. Kadın, ben hole girerken bana zehir gibi bir bakışla baktı, ama hiçbir şey demedi ve selamıma karşılık vermeden ağır ağır yukarı çıktı. Marian'ın günlüğünü iyi bildiğim için bu kadının Madam Fosco olduğunu anladım.

Hizmetçi kız beni Kontes'in az önce çıktığı odaya götürdü. Odaya girdim ve karşımda Kont'u buldum.

Üzerinde hâlâ o akşam giydiği giysiler vardı, yalnızca paltosunu çıkarmış ve bir

iskemlenin üstüne fırlatmıştı. Gömleğinin kollarını kıvrırmıştı ama yalnızca bir kat, daha fazla değil. Bir yanında bir kilim valiz, öbür yanında bir sandık vardı. Etrafa kitaplar, kâğıtlar ve giysiler saçılmıştı. Kapının yanındaki bir masanın üstünde tarifinden son derece iyi tanıdığım beyaz farelerin kafesi duruyordu. Kanaryalar ve papağan başka bir odadaydı herhalde. Ben içeri girdiğimde Kont, önüne oturduğu sandığı yerleştiriyordu, beni karşılamak için elinde kâğıtlarla ayağa kalktı. Yüzünde hâlâ operada yaşadığı büyük şokun izleri vardı. Tombul yanakları sarkmıştı, soğuk gri gözleri sinsi sinsi her an tetikteydi, beni karşılamak için yaklaşıp ölçülü bir nezaketle oturmam için bir sandalye gösterdiğinde sesinden, görünüşünden ve tavrından, hepsinden aynı şekilde keskin bir kuşku akıyordu.

“Buraya iş konuşmak için mi geldiniz, beyefendi?” diye sordu. “Bu işin ne olabileceğini hiç düşünemiyorum.”

Konuşurken yüzüme saklamadığı bir merakla baktığını görünce operada beni görmemiş olduğunu anladım. İlk önce Pesca’yı görmüştü ve o andan sonra operadan çıkıp gidene kadar belli ki gözü başka hiçbir şey görmemişti. Adım, ona bir kötülük etmek amacıyla evine geldiğimi anlaması için yeterliydi, ama şu âna kadar gerçek amacımın ne olduğu hakkında hiçbir fikri yokmuş gibi duruyordu.

“Bu akşam sizi burada bulabildiğim için şanslıyım,” dedim. “Yolculuğa çıkmak üzeresiniz galiba?”

“Konu benim yolculuğumla mı ilgili?”

“Bir derece.”

“Ne derece? Nereye gittiğimi biliyor musunuz?”

“Hayır. Sadece Londra’yı terk edeceğinizi biliyorum.”

Yanımdan fırtına gibi geçerek odanın kapısını kilitledi ve anahtarı cebine attı.

“Birbirimizi gıyaben gayet iyi tanırız, Mr. Hartright,” dedi. “Bu eve gelirken benim gibi bir adamla oynamaya kalkışmanın tehlikeli olacağını hiç düşünmediniz mi?”

“Düşündüm,” diye yanıt verdim. “Buraya sizinle oynamak için gelmedim. Buraya bir ölüm kalım meselesiyle ilgili geldim, az önce kilitlediğiniz o kapı şu anda açık da olsaydı söyleyeceğiniz ya da yapacağınız hiçbir şey beni bu odadan çıkaramazdı.”

Odanın içinde ilerledim ve şöminenin önündeki halının üstünde, onun tam karşısında durdum. Kont kapının önüne bir sandalye çekip oturdu, sol kolunu da masaya dayadı. Beyaz farelerin kafesi hemen yanındaydı, Kont’un ağır kolu masayı sarsınca zavalcıklar uyudukları yerden çıkıp renkli demirlerin arasından ona baktılar.

“Ölüm kalım meselesi mi?” diye tekrar etti kendi kendine. “Bu sözler sandığınızdan da ciddi olabilirler. Ne demek istiyorsunuz?”

“Ne diyorsam onu.”

Geniş alnında boncuk boncuk terler birikti. Sol eli masanın kenarına doğru uzandı. Masanın bir çekmecesine vardı, kilitli bir çekmeceydi ve anahtarı da üzerindeydi. Baş ve işaretparmaklarıyla anahtarı kavradı, ama döndürmedi.

“Demek Londra’dan neden ayrıldığımı biliyorsunuz, öyle mi?” diye devam etti. “Nedenmiş, söyler misiniz lütfen?” diye sordu. Konuşurken bir yandan da anahtarı döndürüp çekmeceyi açtı.

“Daha iyisini yapayım,” diye karşılık verdim. “İsterseniz ayrılmanızın nedenini size ‘göstereyim’.”

“Nasıl göstereceksiniz ki?”

“Paltonuzu çıkarmışsınız,” dedim. “Gömleğinizin sol kolunu sıvayın, orada görürsünüz.”

Yüzü yine operadaki gibi mosmor kesildi. Gözlerinde ölümcül bir parlaklıkla gözlerimin içine baktı. Hiçbir şey demedi. Ama sol eliyle masanın çekmecelerini yavaşça açtı ve elini usulca çekmeceye soktu. Bir an göremediğim ağır bir nesnenin sert sürtünme sesini duydum, sonra ses kesildi. Bunu izleyen sessizlik o kadar yoğundu ki durduğum yerden kafesteki beyaz farelerin, tellerini kemirdiklerini duyabiliyordum.

Hayatım pamuk ipliğine bağlıydı ve bunun farkındaydım. O anda, onun aklıyla düşünüyor, onun parmaklarıyla hissediyordum, çekmecede ne sakladığını gözümle görmüş gibi iyi biliyordum.

“Durun biraz,” dedim. “Kapıyı kilitlediniz, görüyorsunuz, kıpırdamıyorum bile, görüyorsunuz, ellerim de boş. Durun biraz. Konuşmak istediğim başka bir şey var.”

Birdenbire öyle korkunç, öyle yapmacık bir soğukkanlılıkla, “Yeterince konuştunuz,” diye yanıt verdi ki, herhangi bir şekilde şiddete başvurmuş olsa sınırlarım o kadar bozulmazdı. “İzninizle bir saniye durup düşünmek istiyorum. Ne düşündüğümü tahmin edebiliyor musunuz?”

“Belki.”

“Beyninizi dağıtsam oda daha da darmadağınık olur mu diye düşünüyorum.”

O anda azıcık kıpırdasam bunu gerçekten de yapacağı belliydi.

“Bu konuda son kararınızı vermeden önce,” diye karşılık verdim, “cebimdeki iki satırlık notu okumanızı öneririm.”

Verdiğim karşılık onu meraklandırmış gibiydi. Başını sallayarak önerimi kabul ettiğini gösterdi. Pesca'nın, mektubumun eline geçtiğini bildiren pusulasını not defterimin arasından çıkardım ve ona uzattım, sonra şöminenin önündeki eski yerime döndüm.

Kont yüksek sesle okudu: “Mektubunu aldım. Söylediğin saate kadar senden haber alamazsam süre dolduğunda zarfı açacağım.”

Onun yerinde başka bir adam olsa bu yazılanlarla ilgili bir açıklama isterdi. Kont buna ihtiyaç duymadı. Pusulayı bir kere okumakla aldığım önlemi, sanki ben bu önlemi alırken yanımdaymış gibi anladı. Yüzündeki ifade bir anda değişiverdi ve elini çekmecedan boş olarak çıkardı.

“Çekmecemi kilitlemiyorum, Mr. Hartright,” dedi; “ve henüz beyninizi dağıtmaktan vazgeçtiğimi de söylemiyorum. Ama karşımdaki düşmanım da olsa ben adil davranmayı seven bir adamım ve peşinen söyleyeyim ki düşündüğümünden daha zekiymişsiniz. Sadede gelin, bayım! Benden bir şey mi istiyorsunuz?”

“Evet, istediğimi koparmaya da kararlıyım.”

“Bazı koşullarla, öyle değil mi?”

“Koşul yok.”

Elini yine çekmeceye attı.

“Tüh! Kısırdöngüye girdik,” dedi. “Sizin o çok gelişmiş beyniniz de yine tehlike altında. Ses tonunuz son derece üzücü, beyefendi, derhal yumuşatın onu! Benim için sizi o durduğunuz yerde vurmak ileri sürdüğüm ve onayladığım koşullar olmadan bu evden çıkıp gitmenize izin vermekten daha az tehlikeli. Karşınızda artık yasını tuttuğum dostum

oturuyor, karşınızdaki Fosco! Güvenliğim için yirmi tane Mr. Hartright'ı çiğneyip geçmem gerekse muhteşem kayıtsızlığım ve akıl ermez serinkanlılığımla her birini tek tek çiğner geçerdim. Canınızı seviyorsanız bana saygı gösterin! Sizden, ağzınızı tekrar açmadan önce üç soruya yanıt vermenizi istiyorum. İyi dinleyin, bu görüşme için gerekli sorular bunlar. Soruları yanıtlayın, BENİM için gerekli bu yanıtlar," dedi ve sağ elinin tek parmağını havaya kaldırdı. "İlk soru!" dedi. "Buraya benimle ilgili doğru ya da yanlış olabilecek bazı bilgiler edinmiş olarak gelmişsiniz, bunları nereden öğrendiniz?"

"Size yanıt vermeyi reddediyorum."

"Fark etmez: Nasılsa öğrenirim. Diyelim ki bu bilgiler doğru, dikkat edin, üstüne basa basa diyelim ki, diyorum; bunları burada pazarlayabilmenizi ya kendinizin ya da bir başkasının ihanetine borçlusunuz. İleride kullanmak üzere bunu hiçbir şeyi unutmayan belleğimin bir kenarına yazıyorum ve devam ediyorum." İkinci parmağını da havaya kaldırdı. "İkinci soru! Okumam için bana verdiğiniz kâğıtta imza yoktu. Onu kim yazdı?"

"Benim güvendiğim, sizin de korktuğunuz bir adam."

Yanıtım onda bir etki uyandırmıştı. Çekmecedeki sol elinin titrediği duyuldu.

Üçüncü sorusunu daha sakin bir tonda sordu. "Sürenin dolmasına ve zarfın açılmasına ne kadar var?"

"İsteklerimi kabul edip yapmanıza yetecek kadar zaman var," diye yanıt verdim.

"Daha açık konuşun, Mr. Hartright. Süre saat kaçta dolacak?"

"Yarın sabah saat dokuzda."

"Yarın sabah saat dokuzda mı? Peki, peki, tuzağınızı kurmuşsunuz, pasaportumu hazırlatıp Londra'dan ayrılacak zamanım kalmıyor. Daha önce değildir, değil mi? Göreceğiz, bakalım. Sizi burada rehin tutup mektubu buraya getirtmeden sizi bırakmayabilirim. Bu arada, lütfen koşullarınız neymiş, söyleyin."

"Söyleyeceğim. Koşullarım basit, birazdan açıklayacağım. Buraya kimi temsilen geldiğimi biliyorsunuz, değil mi?"

Sağ elini pervasızca sallayarak, "Bir tahminde bulunmayı deneyeyim," dedi, dalga geçer gibi. "Bir hanımı temsilen, elbette!"

"Karımı temsilen."

Geldiğimden beri ilk kez yüzünde dürüst bir ifadeyle baktı bana, büyük bir şaşkınlıkla. O andan itibaren bana tehlikeli bir adam gözüyle bakmaya başladığını hissettim. Hemen çekmeceyi kapadı, kollarını göğsünde kavuşturdu ve beni alaycı bir ifadeyle dikkatle dinlemeye başladı.

"Aylardır yaptığım araştırmalardan benim yanımda gerçekleri inkâr etmeye kalkmanın bir işe yaramayacağını bilecek kadar haberdarsınız," diye devam ettim. "Alçakça bir komplo kurmaktan suçlusunuz. Bunu on bin pound kazanmak için yaptınız."

Hiçbir şey demedi. Ama yüzüne aniden bir kaygı bulutu çöktü.

"Kazancınız sizin olsun," dedim. (Yüzü hemen yine aydınlanıverdi ve gözleri şaşkınlıktan büyüdü.) "Buraya sizin elinizin değdiği ve hain bir suçun ödülü olmuş bir para için pazarlık edip kendimi küçültmek için gelmedim."

"Yavaş olun, Mr. Hartright. Bu ahlaki saçmalıklarınız İngiltere'de çok para ediyor olabilir, onları kendinize ve kendi ülkenizin vatandaşlarına saklayın, lütfen. On bin pound merhum Mr. Fairlie'nin benim muhteşem eşime bıraktığı mirastı. Meseleye bu açıdan

yaklaşırsanız, istiyorsanız konuşuruz. Ancak benim gibi duygusal bir adam için bu son derece kirlî bir konudur. Es geçmeyi yeğlerim. Sizi, koşullarınızı açıklamaya davet ediyorum. Ne istiyorsunuz?”

“İlk önce, kurduğunuz komployu benim önümde yazıp imzalayarak itiraf etmenizi istiyorum.”

Kont tekrar parmağını kaldırdı. “Bu bir!” dedi, iş bitirici adamların şaşmaz dikkatiyle listeye işaret koyarcasına.

“İkinci olarak, karımın Blackwater Park’tan ayrılıp Londra’ya gitmek üzere yola çıktığı günün tarihine dair sizin kendi ifadenize dayanmayan somut bir kanıt istiyorum.”

“Vay vay vay! Görüyorum ki zayıf noktayı bulmuşsunuz,” dedi serinkanlılıkla. “Başka?”

“Şimdilik başka bir şey yok.”

“İyi! Siz koşullarınızı açıkladınız, şimdi benimkileri dinleyin. Sizin ‘komplo’ dediğiniz şeyi itiraf etmek belki de sizi ölü olarak yere sermekten daha çok işime gelebilir. Diyelim ki önerinizi kabul ettim, kendi koşullarımla. Benden istediğiniz itirafı yazacağım, istediğiniz somut kanıtı da bulacağım. Merhum dostumun, karısının Londra’ya geliş tarihini ve saatini bildirmek için bana yazmış olduğu imzalı ve tarihli mektubu kanıt olarak kabul edersiniz herhalde, değil mi? Size bunu verebilirim. Konuğu, geldiği gün istasyonda karşılaşması için tuttuğum adama da yollayabilirim sizi, beni istasyona götüren arabacı işe yaramayacak bile olsa o adamın kayıt defteri işe yarayabilir. İşte bunları yapabilirim, yapacağım da, ama bazı koşullarım var. Bu koşullarımı söyleyeyim. İlk koşul! Madam Fosco ve benim bu evden istediğimiz zaman istediğimiz gibi ayrılmamıza karışmayacaksınız. İkinci koşul! Burada benim yanımda kalıp sabah saat yedide işlerimi düzenlemek için gelecek olan temsilcimi bekleyeceksiniz. Ona mektubunuz kimin elindeyse onu temsilcime vermesi için bir not yazıp vereceksiniz. Temsilcim o açılmamış mektubu getirip bana verene kadar burada bekleyeceksiniz, sonra bana evden ayrılmam için yarım saat süre vereceksiniz, ondan sonra özgürlüğünüzü kazanıp istediğiniz yere gidip istediğinizi yapabilirsiniz. Üçüncü koşul! İşlerime burnunuzu soktuğunuz için ve bu görüşme sırasında benimle konuşurken kullandığınız üsluptan dolayı düello yaparak şerefimi koruma şansını vereceksiniz. Yurtdışında yapacağımız bu düellonun tarihini ve yerini sağ salim Avrupa’ya vardığımda bir mektupla bildireceğim, o mektupta aynı zamanda kılıcımın aynı uzunlukta bir kâğıt parçası da olacak. Benim koşullarım bunlar. Kabul ediyor musunuz? Evet mi? Hayır mı?”

Bu konuşmadaki çabuk karar verebilme yeteneği, ileriye görerek başvuru kurnazlıklar ve sahte cesaret gösterisinin olağanüstü birleşimi beni bir an için sersemletti, ama yalnızca bir an için. Mesele Laura’nın kimliğini elinden almış bu hainin cezasız kalarak elimden kurtulması pahasına Laura’nın kimliğini geri kazanmaya hakkım olup olmadığıydı. Karımın, bir sahtekâr gibi sürüldüğü doğum yerinde hakkı olduğu gibi tanınmasını sağlamanın ve hâlâ annesinin mezarını kirletmekte olan bir yalana herkesin önünde son vermenin başından beri amacıma eşlik eden her türlü intikam duygusundan çok daha yüce bir amaç olduğunu biliyordum. Ama sahip olduğum ahlaki değerlerin içimdeki bu mücadeleyi kendi başlarına kazanacak kadar güçlü olduklarını söylersem dürüst davranmış olmam. Onlara, Sir Percival’ın ölümünü hatırlamam yardımcı oldu. O

son anda intikamın işlemesi, 'orada', nasıl da korkunç bir şekilde benim güçsüz ellerimden alınmıştı! Geleceği bilmeyen zavallı bir ölümlü olarak, bu adamın benim elimden kurtuldu diye cezasız kalacağını nasıl bilebilirdim? Belki sahip olduğum batıl inançların, belki de batıl inançtan daha değerli bir hissin etkisiyle bunları düşündüm. Sonunda onu tam yakalamışken kendiliğimden bırakmak kolay değildi, ama kendimi bu fedakârlığı yapmaya zorladım. Daha açık söylemek gerekirse, doğruluğundan emin olduğum daha yüce bir amacın beni yönlendirmesini seçtim, Laura'ya ve gerçeklere hizmet amacının.

"Koşullarınızı kabul ediyorum," diye yanıt verdim. "Ama bir talebim var."

"Neymiş o talep?" diye sordu Kont.

"Açılmamış mektupla ilgili," diye yanıt verdim. "O mektup elinize geçer geçmez onu benim önümde açmadan yırtıp atacaksınız."

Böyle bir şart koştaki amacım Kont'un, Pesca'yla yazışmamızın içeriğine dair yazılı kanıtı alıp götürmesini engellemektir. Sabah olduğunda temsilcisine adresi verdiğim zaman yazışmış olduğumuz gerçeğini öğrenecekti. Ama denemeye kalksa bile elinde kanıt olmadan sırf kendi vereceği ifadeyle Pesca için en ufak bir endişe duymamı gerektirecek bir yere varamazdı.

Kont, bir-iki dakika ciddi ciddi düşündükten sonra, "İsteğinizi yerine getireceğim," diye karşılık verdi. "Tartışmaya değmez, mektubu alınca yırtıp atacacağım."

Konuşurken o âna kadar karşımda oturduğu sandalyeden kalktı. Tek hamlede görüşmemizdeki tüm gerginliği üstünden atmışa benziyordu. Çok rahat bir tavırla gerinerek, "Offf!" dedi, "Hararetli bir çarpışmaydı. Oturun, Mr. Hartright. Bundan sonra sizinle can düşmanınız, şimdilik birbirimize kibar beyefendiler gibi davranalım. İzin verirsiniz karımı çağıracağım."

Kapıyı açtı. "Eleanor!" diye seslendi, tok sesiyle. Yılan yüzlü hanımefendi içeri girdi. Kont bizi büyük bir ciddiyetle, "Madam Fosco, Mr. Hartright," diyerek tanıştırdı. "Meleğim," diye devam etti karısına dönüp, "Toplanmaktan şöyle sert bir kahve yapmaya vakit bulabilecek misin? Mr. Hartright'la yazıp çizmemiz gereken işlerimiz var, bunları bana yaraşır bir şekilde yapabilmek için kafamı toplamam gerek."

Madam Fosco başıyla iki kez onay verdi, bir kere sertçe bana; bir kere de uysalca kocasına; sonra da odadan çıktı.

Kont pencerenin yanındaki bir çalışma masasına gitti, iki deste kâğıt ve bir tomar tüy kalem çıkardı. Kalemleri masanın üstüne, nereye elini atsa bulabileceği şekilde yaydı; sonra da kâğıtları gazetelere haber yazan profesyonellerin kullandıkları gibi ince şeritler halinde kesti. "Bu, olağanüstü bir belge olacak," dedi, omzunun üstünden bana bakarak. "Edebi kompozisyon kurallarını gayet iyi bilirim. Bir adamın sahip olabileceği ender entelektüel becerilerden biri de düşüncelerini düzenleyebilmektir. Büyük ayrıcalık! Benim bu becerim var. Sizin var mıdır?"

Kont kahve gelene kadar kendi kendine bir şeyler mırıldanarak, düşüncelerini düzenlerken önüne çıkan engelleri not ederek, ara ara avucuyla alnına vurarak odada bir ileri bir geri yürüyüp durdu. Onu içine düşürdüğüm bu durumu böyle cüretkârca lehine çevirmesi ve onu kibrinin üstünde yükseleceği bir basamak olarak kullanıp kendini göstermeye kalkışması beni çok şaşırtmıştı. Adamdan içtenlikle iğreniyor olsam da onun en küçük ayrıntılarda bile gücünü gösteren karakterinden elimde olmadan etkilenmiştim.

Kahveyi Madam Fosco getirdi. Kont, onun elini minnetle öperek teşekkür etti, karısını kapıya kadar geçirdi, döndü, kendisine bir bardak kahve koyup çalışma masasına götürdü.

“Size kahve ikram edebilir miyim, Mr. Hartright?” diye sordu, oturmadan önce.

İstemedim.

“Ne! Sizi zehirleyeceğimi mi düşünüyorsunuz?” dedi, neşeli neşeli. “İngilizlerin zekâsına bir yere kadar çok güvenilir ama bir büyük kusurları var, hep yanlış zamanlarda tedbirli davranırlar,” dedi çalışma masasının başına otururken.

Kalemimi mürekkebe batırdı, ilk yaprağı önüne çekti, boğazını temizledi ve başladı. Çok ses çıkararak, hızlı hızlı yazıyordu; öyle kalın ve iri harflerle yazıyor, satır aralarında o kadar çok yer bırakıyordu ki yazmaya başından başladığı yaprağın sonuna ulaşması iki dakikasını bile almıyordu. Bitirdiği her yaprağı numaralıyor ve omzunun üstünden arkaya, yere atıyordu. İlk kullandığı kalem aşınınca onu da omzunun üstünden arkaya fırlattı ve masanın üstüne saçılmış duran kalemlerden bir başkasını aldı. Bu şekilde onlarca, yüzlerce yaprak birbiri ardına her iki omzunun üstünden yere uçtular, ta ki kâğıtlar sandalyesinin çevresini kar gibi sarana kadar. Saatler geçti, ben oturup bekledim, o da oturup yazdı. Yalnızca kahvesini yudumlamak, kahvesi bittikten sonra da arada sırada alnına vurmak için duruyordu. Saat biri çaldı, sonra ikiyi, üçü, dördü, yapraklar hâlâ havada uçuşuyor, yorulmak bilmeyen kalem hâlâ sayfaları baştan sona çiziktiriyor, sandalyesinin çevresindeki beyaz keşmekeş gitgide yükseliyordu. Saat dörtte birdenbire Kont’un imzasının çevresine çizdiği süslemeleri gösteren bir kalem çıtırtısı duydum. “Bravo!” diye bağırды, delikanlı gibi ayağa fırlayarak mutlak bir zafer gülümsemesiyle yüzüme baktı.

“Tamamdır, Mr. Hartright!” dedi iri yumruğuyla canlanmak için geniş göğsüne vurarak. “Tamamdır, benim gurur duyacağım, sizin de yazdıklarımı okuduğunuzda çok şaşıracağınız bir metin oldu. Konu tükendi, ama Fosco tükenmedi. Kâğıtları düzenlemeye, gözden geçirmeye ve siz duyun diye okumaya geçiyorum. Saat şimdi dördü çaldı. Güzel! Saat dörtten beşe kadar düzenleme, gözden geçirme ve okuma. Saat beşten altıya kadar benim için biraz kestirme zamanı. Saat yediden sekize kadar temsilcimle yapılacak işler var, bir de mektup meselesiyle ilgilenilecek. Saat sekizde de yola koyulacak. Nasıl program ama!”

Yere, kâğıtlarının arasına bağdaş kurarak oturdu, onları bir iğne iplikle dikerek bir araya getirdi, sayfaları gözden geçirdi, ilk sayfanın en başına kendisi için kullanabileceği bütün unvanları ve onur nişanlarını yazdı, sonra da yazdıklarını abartılı vurgularla ve dramatik el kol hareketleriyle bana okudu. Okuyucular, çok geçmeden, Kont’un yazdıkları hakkında ne düşündüklerine kendileri karar verecekler. Şimdilik, yazılanların benim amacıma uygun olduğunu söylemem yeterli olacaktır.

Kont, daha sonra, arabayı kiraladığı adamın adresini yazıp bana Sir Percival’ın mektubunu verdi. Mektup 25 Haziran tarihinde Hampshire’den postaya verilmişti ve Lady Glyde’in 26 Haziran’da Londra’ya gitmek üzere yola çıkacağını haber veriyordu. Demek ki, Laura, ölüm belgesinde St. John’s Wood’da öldüğü gün olarak görünen 25 Haziran tarihinde Sir Percival’ın kendi ifadesine bakılacak olursa yaşıyordu ve Blackwater’daydı, ertesi gün de yola çıkacaktı! Laura’nın bu yolculuğu yaptığına dair onayı da arabacıdan aldıktan sonra kanıtlar tamamlanmış olacaktı.

Kont, saatine bakarak, “Saat beşi çeyrek geçiyor,” dedi. “Biraz kestirip kendimi

toplamamın zamanı gelmiş. Belki dikkat etmişsinizdir, Mr. Hartright, ben Büyük Napoléon'a benzerim. İstedğim zaman uykuya dalabilme özelliğimle de o büyük kumandana çekmişim. Bana bir dakika izin verin, lütfen. Sıkılmayın diye Madam Fosco'yu çağıracağım."

Madam Fosco'yu o uyurken ben evden çıkmayayım diye çağırdığını ben de onun kadar iyi bildiğim için hiç karşılık vermedim ve bana verdiği kâğıtları bağlayarak oyalanmaya çalıştım.

Hanımfendi her zamanki gibi soğuk, solgun ve nefret dolu olarak geldi. "Mr. Hartright'a eşlik et, meleşim," dedi Kont. Ona bir sandalye çekti ve üç dakika içinde dünyanın en namuslu adamıymış gibi huzur ve mutluluk içinde uykuya daldı.

Madam Fosco masadan bir kitap alıp oturdu, bana asla unutmayan, asla affetmeyen bir kadının kindar gözleriyle baktı.

"Kocamla aranızda geçen konuşmayı dinledim," dedi. "Onun yerinde ben olsaydım sizi öldürüp halının üstüne sermiştim."

Bunları söyledikten sonra kitabı açtı, kocası uyanana kadar da bir daha benimle ne konuştu ne de bana baktı.

"Son derece zinde hissediyorum kendimi," dedi Kont. "Eleanor, benim sevgili karım, yukarıda hazırlıkların hepsini tamamladın mı? Çok iyi. Benim buradakileri toplamam on dakikadan fazla sürmez, bir on dakika da giyinmem için gerekli. Temsilcim gelmeden önce yapılacak ne kaldı?" Çevresine bakındı ve beyaz farelerinin kafesini fark etti. "Ah!" diye inledi, "Yüreğimi parçalayacak bir şey daha varmış. Benim masum gözbebeklerim! Sevgili küçük çocuklarım benim! Onları ne yapacağım? Şimdilik hiçbir yere yerleşmeyeceğiz, bir süre hiç duramadan yolculuk edeceğiz, ne kadar az yükümüz olursa bizim için o kadar iyi. Papağanım, kanaryalarım ve küçük farelerim. Babaları gidince onlara kim bakacak?"

Derin derin düşünerek odada bir aşağı bir yukarı dolaştı. İtirafı yazacağı için hiç sıkılıp üzülmemişti, ama hayvanlarını ne yapacağı gibi çok daha önemli bir meselenin onun kafasını karıştırıp üzdüğü açıkça belliydi. Uzun süre düşündükten sonra ansızın yine çalışma masasının başına oturdu.

"Bir fikrim var!" diye bağırdı. "Kanaryalarımı ve papağanımı bu büyük şehre hediye edeceğim, temsilcim onları benim adıma Londra Hayvanat Bahçesi'ne götürecektir. Onların özelliklerini anlatan belgeyi hemen şimdi hazırlayacağım."

Yazmaya ve yazarken bir yandan da yazdıklarını yüksek sesle tekrar etmeye başladı.

"Bir numara. Muhteşem tüyleri olan bir papağan: meraklı ziyaretçiler için başlı başına bir ilgi odağı. İki numara. Neşeleri ve zekâları benzersiz kanaryalar: Cennet'e yakışacakları gibi Regent's Park'taki bahçeye de yakışacaklardır. İngiliz Hayvanat Bahçesi'ne Fosco tarafından bağışlanmıştır."

Kalem yine cızırdadı ve imzasının çevresi süslenmiş oldu.

"Kont! Fareleri yazmadınız," dedi Madam Fosco.

Kont masadan kalktı, karısının elini tuttu ve kalbinin üstüne götürdü.

"Her insanın kararlılığının bir sınırı vardır, Eleanor," dedi, ciddiyetle. "O belge benim sınırlarıma ulaştı. Beyaz farelerimden ayrılamam. Beni hoş gör meleşim ve onları yukarı çıkarıp seyahat kafeslerine koy."

Madam Fosco kocasına hayranlıkla, "Takdir edilesi bir şefkat!" dedi ve benden yana son bir zehir saçan bakış attı. Kafesi dikkatle eline aldı ve odadan çıktı.

Kont saatine baktı. Serinkanlılığını korumaya kararlı olmasına karşın temsilcinin gelmesini heyecanla bekliyordu. Mumları söndürelili çok olmuş, yeni sabahın ilk ışıkları odaya dolmuştu. Bahçe kapısı çalıp da temsilci geldiğinde saat yediyi beş geçmişti. Kara sakallı bir yabancıydı bu.

"Mr. Hartright, Mr. Rubelle," dedi Kont, bizi tanıştırmak için. Yabancı bir casus olduğu yüzünün her hattından belli olan temsilciyi odanın bir köşesine çekti, ona fısıldayarak bazı talimatlar verdi, sonra da ikimizi yalnız bıraktı. "Mr. Rubelle" biz yalnız kalır kalmaz büyük bir nezaketle kendisine talimat vermemi rica etti. Pesca'ya iki satır yazdım ve açılmamış mektubumu bu notu getiren kişiye teslim etmesini istedim, notun üzerine adresi yazıp onu Mr. Rubelle'e verdim.

Patronu yolculuk giysilerini giymiş olarak dönene kadar temsilci yanımda bekledi. Kont, temsilciyi yollamadan önce notun üzerindeki adresi inceledi. Kötü bir bakışla ve o andan itibaren tavrı yine değişmiş olarak bana döndü ve, "Biliyordum!" dedi.

Toplanmasını bitirdi, sonra da oturup haritayı inceleyerek defterine notlar aldı, arada sırada sabırsızca saatine bakıyordu. Bana tek kelime daha etmedi. Gidiş saatinin yaklaşması ve Pesca'yla yazışmış olduğumun kanıtı, ona kaçışının güvenliğini sağlamak için alması gereken önlemleri hatırlatmıştı.

Saat sekizden az önce Mr. Rubelle elinde benim yazdığım açılmamış mektupla geri geldi. Kont zarfın üzerindeki yazıyı ve mührü dikkatle inceledi ve bir mumun alevinde mektubu yaktı, "Sözümü tutuyorum," dedi, "ama bu konu burada kapanmıyor, Mr. Hartright."

Temsilci eve dönerken bindiği arabayı kapıda bekletiyordu. O ve hizmetçi kız çantaları dışarı taşımakla meşguldüler. Yüzüne kalın bir peçe örtmüş olan Madam Fosco, elinde beyaz farelerin seyahat kafesleriyle aşağı indi. Bana ne bir şey söyledi ne de baktı. Kocasını onu arabaya bindirdi. Kont, "Koridora kadar benimle gelin," diye fısıldadı kulağıma, "son anda size bir şey söylemek isteyebilirim."

Dışarı çıktım, temsilci ön bahçede, benim önümde duruyordu. Kont tek başına geri döndü; beni birkaç adım içeri çekti.

"Üçüncü koşulu unutmayın!" diye fısıldadı. "Benden haber alacaksınız, Mr. Hartright, sizi sandığınızdan daha çabuk düelloya davet edebilirim." Ben ne olduğunu anlamadan elimi yakaladı ve sıkı sıkı tokalaştı, sonra kapıya döndü, durdu ve tekrar yanıma döndü.

"Bir şey daha söyleyeceğim," dedi, bir sır verir gibi. "Miss Halcombe'u son gördüğümde zayıf ve sağlıklı görünüyordu. O harika kadın için kaygılanıyorum. Ona iyi bakın, beyefendi! Tüm kalbimle rica ediyorum, Miss Halcombe'a iyi bakın!"

O koca cüssesini arabaya zar zor sığdırıp uzaklaşmadan önce bana söylediği son sözler bunlardı.

Temsilci ve ben kapıda birkaç dakika onun arkasından bakarak bekledik.

Biz kapının önünde dururken yolun biraz aşağısından başka bir araba döndü. Daha önce Kont'un izlediği yolu takip etti. Evin ve açık bahçe kapısının önünden geçerken arabanın penceresinden biri bize baktı. Bu, yine operadaki yabancıydı! Sol yanağında yara izi olan o adam.

“Benimle burada bir yarım saat daha bekleyeceksiniz, efendim!” dedi Mr. Rubelle.
“Beklerim,” dedim.

Oturma odasına döndük. Ne temsilciyle konuşacak ne de onun benimle konuşmasına izin verecek keyfim vardı. Kont’un bana verdiği kâğıtları aldım ve korkunç komplonun hikâyesini onu hazırlayan ve uygulayan adamın kaleminden okudum.

26. Kutsal Kitap, Eski Ahit, Mısır’dan Çıkış - 34:7. (Y.N.)

27. Pesca’nın bana anlattıklarını, böyle ciddi bir konunun ve sevgili dostuma duyduğum sorumluluk hissinin gerektirdiği şekilde bazı şeyleri gizli tutarak ve değiştirerek aktardığımı söylemem doğru olacaktır. Hikâyenin bu bölümünde temkinli olmak adına okuyuculardan, ilk ve son kez, saklamam elzem olan birtakım şeyleri sakladım.

Hikâyeye Kutsal Roma İmparatorluğu Kontu, Pirinç Haç Nişanı büyük şövalyesi, Mezopotamya Gül-Haçı Masonlarının büyük ustası, Avrupa'daki bütün müzik, tıp, felsefe ve hayır kuruluşlarının onur üyesi
Isidor, Ottavio, Baldassare
Fosco devam ediyor

Kont'un anlattıkları

1850 yılının yazında siyasi bir görevle İngiltere'ye geldim. Bana yarı resmî olarak bağlı bazı gizli kişilerin uğraşlarını yönlendirmekle yetkiliydim. Mr. ve Mrs. Rubelle de bu kişilerin arasındaydılar. Londra'nın dış mahallelerinden birine yerleşip faaliyetlerime başlamadan önce biraz boş zamanım vardı. Bu faaliyetlerin ne olduğu merak uyandırmış olabilir ve onlar hakkında açıklama istenebilir. Bu isteği son derece makul karşılarım. Aynı zamanda da diplomatik önlemler nedeniyle bu isteği yerine getirmemin mümkün olmadığını da üzülerek belirteyim.

Az önce sözünü ettiğim bu hazırlık niteliğindeki dinlenme dönemini merhum dostum Sir Percival Glyde'in muhteşem malikânesinde geçirmeye karar verdim. O, Avrupa'dan İngiltere'ye karısıyla birlikte dönmüştü. Ben de benimkiyle. İngiltere aile saadeti yaşamak için bir cennettir, biz de bu ülkeye tam da buna uygun düşecek şekilde evli olarak giriyorduk!

Sir Percival'la aramızdaki dostluk bağı bu ortamda parasal durumlarımızdaki dokunaklı benzerlikle daha da pekişmişti. İkimiz de para istiyorduk. Büyük ihtiyaç! Evrensel arzu! Bu dünyada bizim halimizden anlamayacak tek bir insan var mıdır acaba? Ancak çok umursamazsa! Ya da çok zenginse!

Konunun bu bölümünü çirkin ayrıntılara girerek tartışacak değilim. Onları hatırlamayı reddediyorum. Romalılar gibi sertçe, Percival'ın ve benim boş cüzdanlarımızı herkesin gözleri önüne seriyorum. Bırakalım içler acısı gerçekler ilk ve son olarak bu şekilde kendilerini gösterebilirler, sonra da geçip gitsinler.

Bizi malikânede benim yüreğime "Marian" olarak yer eden, toplumun daha mesafeli ortamındaysa "Miss Halcombe" olarak bilinen o harika kadın karşıladı.

Tek kelimeyle harikaydı! Ona bir anda vuruluverdim. Altmış yaşımda, o kadına on sekiz yaşındaymış gibi ateşli bir hayranlık beslemeye başladım. Zengin kişiliğimin tüm cevherlerini ümitsizce ayaklarının altına serdim. Bana tapan karıma, zavallı meleğime ise yalnızca kuruşlar ve şilinler kaldı. Dünya böyledir işte, erkekler böyledir, aşk böyle. Soruyorum size, bizler bir gösterideki kuklalar değil de neyiz? Ah, her şeye gücü yeten kader, iplerimizi usulca çek! Bizleri sefil küçük sahnemizden şefkatle indir!

Yukarıdaki satırlar, doğru anlaşıldığında, bir felsefi sistem ortaya koyuyor. Bu sistem bana ait.

Hikâyeme devam ediyorum.

Blackwater Park'ta kaldığımız ilk günlerdeki ev halimizi, şaşırtıcı bir isabetle, ruhlarımızı derinden gözlemleyerek, bizzat Marian yazmış. (Bu üstün insana ilk adıyla

hitap etmenin baş döndürücü yakınlığını hissetmeme izin verin.) Marian'ın, hatırası benim için son derece değerli olan gizli yollardan ele geçirdiğim günlüğünün içeriğini tam olarak bildiğimden bu ayrıntıcı kadının anlatmış olduğu konulara girmekten kaçınıyorum.

Beni ilgilendiren olaylar, soluk kesen ve bitmek bilmeyen olaylar, o elim felaketle, Marian'ın hastalığıyla başlıyor.

Bu dönemde koşullar son derece ciddiye. Percival'ın belli tarihlerde vadesi dolacak borçları için yükü miktarda paraya ihtiyacı vardı (benim için de eş derecede gerekli olan ufak tutardan söz etmiyorum bile) ve bunu elde etmenin tek yolu karısının, ölümünden önce tek kuruşuna bile elini süremeyeceği servetinden yararlanmaktı. Buraya kadar anlattıklarım kötü, bundan sonrakiler daha da kötü. Yasını tuttuğum arkadaşımın kendince sıkıntıları vardı, ona duyduğum karşılıksız bağlılıktan kaynaklanan duyarlılık bunların ne olduklarını sorup öğrenmemi engelledi. Yalnızca Anne Catherick adındaki bir kadının çevrede saklanıyor olduğunu, bu kadının Lady Glyde'la görüştüğünü ve bunun sonucunda Sir Percival'ı mahvedecek bir sırrın açığa çıkabileceğini biliyordum. Karısını susturamazsa ve Anne Catherick'i bulamazsa mahvolacağını bana kendisi söylemişti. O mahvolursa mali durumumuz ne olurdu? Cesur bir adam olmama rağmen bunu düşününce bile titriyordum!

Artık Anne Catherick'i bulmayı aklıma koymuştum. Para sorunlarımız, önemli olmakla birlikte bekleyebilirlerdi, ama kadını bulmak beklemezdi. Bana anlatılanlardan onun yalnızca Lady Glyde'a çok benzediğini biliyordum. Daha sonra inanılmaz sonuçlar veren o harika fikir ilk kez, sırf aradığımız insanı tanımamı kolaylaştırması için bana verilmiş bu bilgiyi, Anne Catherick'in bir tımarhaneden kaçmış olduğu bilgisiyle birleştirence aklıma geldi. Bu fikir iki farklı kişiliğin tamamıyla yer değiştirmesinden başka bir şey değildi. Lady Glyde ve Anne Catherick isimlerini, yerlerini, kaderlerini değiştireceklerdi, bu değişikliğin getireceği müthiş sonuç da otuz bin poundluk bir kazanç ve Sir Percival'ın sırrının sonsuza dek saklanması olacaktır.

Durumu değerlendirdiğimde içgüdülerim (ki nadiren yanılırlar) bizim bu görünmez Anne'in er ya da geç Blackwater Gölü'nün yanındaki kayıkhaneye döneceğini söylüyordu. Kâhya kadın Mrs. Michelson'a beni ararlarsa o ıssız yerde tek başıma çalışıyor olacağımı önceden haber verdikten sonra oraya yerleştim. Gereksiz yere merak uyandırmak, akıllıca bir açsözlülük göstermediğim için şüphe çekmek âdetim değildir. Mrs. Michelson bana başından sonuna kadar inandı. Bu kadın (bir Protestan papazın dul karısı) güven doluydu. Onun yaşındaki bir kadının hâlâ bu denli güven dolu olması bana çok dokunduğundan ben de kalbimin kapılarını sonuna kadar açtım ve onun bu duygusunu özümsedim.

Anne Catherick'in kendisinin değil ama ondan sorumlu olan kişinin oraya gelmesiyle göle nöbetçi olarak dikilmemin karşılığını aldım. Bu kişi de güven doluydu ve bu güveni de az önce söylediğim gibi özümsedim. Analık ettiği kişiyle beni nasıl tanıştırdığını anlatmayı (eğer henüz yapmadıysa) kendisine bırakıyorum. Anne Catherick'i ilk gördüğümde uyuyordu. Bu talihsiz kadınla Lady Glyde'ın arasındaki benzerlik beni çok etkiledi. O âna kadar yalnızca ana hatlarını düşünebilmiş olduğum büyük planımın bütün ayrıntıları bu uyuyan yüzü gördüğümde şekillendi. Oldum olası yufka yürekli olduğum için de gözlerimin önünde çekilen bu acıya dayanamadım. Hemen bu acıyı dindirme yoluna gittim. Yani, Anne Catherick'in Londra'ya gidebilecek kadar güçlenmesini

sağlayacak ilacı buldum.

Bu noktada, zorunlu olarak itiraz ediyor ve üzücü bir yanlışı düzeltiyorum.

Hayatımın en güzel yıllarını heyecanla tıp ve kimya üzerine çalışmalar yaparak geçirdim. İnsana verdiği muazzam ve sınırsız güçten dolayı özellikle kimya her zaman ilgi alanıma girmiştir. Altını çizerek söylüyorum ki, kimyagerler isterlerse insanlığın kaderini değiştirebilirler. Hikâyeme devam etmeden bunu açıklayayım.

Aklın dünyaya hâkim olduğunu söylerler. Ama akla ne hükmeder? Beden. Beden (bunu dikkatli dinleyin) her şeye gücü yeten hükümdarının insafına kalmıştır, Kimyagerin. Bana, Fosco'ya kimya bilgisi verin, Shakespeare kafasında Hamlet'i yaratmış ve oturup yazmayı düşünürken, günlük gıdasına karıştırılacak birkaç tutam tozla bedenini etkileyerek onun düşünce gücünü o kadar zayıflatabilirim ki, kaleminden çıkanlar bugüne kadar yazılmış en aşâğılık saçmalıklar olur. Benzer koşullarda bana ünlü Newton'ı verin. Sizi temin ederim ki elmanın düştüğünü görünce yerçekimi kanunu bulacağı yerde onu yiyecektir. Neron daha yediklerini sindirmeden dünyanın en uysal adamı oluverir ve Büyük İskender'in sabah çekeceği bir yudum aynı öğle sonrası düşmanı görür görmez canını kurtarmak için kaçmasına neden olur. Şerefim üzerine yemin ederim ki, bugünkü kimyagerlerin anlaşılmaz bir şans eseri dünyanın en zararsız insanları oluşu toplum açısından büyük şans. Çoğu dükkân sahibi saygın aile babaları. Birkaçı ders anlatırken kendi seslerine hayran kalan filozoflar; ömür boyu saçma imkânsızlıklar peşinde koşan hayalperestler ya da bizim mısırlardan daha yükseğe göz dikecek kadar tutkulu olmayan şarlatanlar. Böylece, toplum kurtulmuş; kimyanın sınırsız gücü de en yüzeysel ve en önemsiz işlerin hizmetinde kalmış oluyor.

Neden bu feveranım? Bu yüz kızartan belagat neden?

Hareketlerim yanlış yorumlandığı, amaçlarım yanlış anlaşıldığı için. Engin kimya bilgimi Anne Catherick'e karşı kullandığım ve eğer yapabilseydim muhteşem Marian'a karşı da kullanacağım zannedildi. Her ikisi de iğrenç iftiralar! Anne Catherick'in hayatta kalması (birazdan görüleceği gibi) her açıdan işime gelirdi. Marian'ı ona bakan diplomalı aptalın elinden kurtarmak için elimden geleni yaptım, Londra'dan gelen doktor da başından sonuna benim söylediklerimin hepsini destekledi. Kimya bilgimden yalnızca iki kez, her ikisinde de uyguladığım kişiye eş derecede zararsız olacak şekilde yararlandım. İlkinde, Marian'ı (bir arabanın arkasına saklanıp onun şiiysel yürüyüşünü seyrederek) Blackwater Park'tan otele kadar izledikten sonra, hayranlıkla taptığım düşmanımın işten çıkarılmış bir hizmetçiye teslim ettiği iki mektuptan birini kopyalaması, diğerini ise alıkoyması için değerli karımın yardımından faydalandım. Hizmetçi kız mektupları koynunda sakladığı için Madam Fosco' nun onları açması, okuması, kendisine söylenenleri yapması, zarfları kapaması ve mektupları tekrar yerine koyması için bilimden yararlanması şarttı, ben de ufak bir tüp içinde bu yardımı kendisine sundum. Aynı yola ikinci kez (az sonra anlatacağım gibi) Lady Glyde Londra'ya geldiğinde başvurduğum. Bunlardan başka hiçbir zaman böyle çarelere başvurmadım. Başka her türlü zorluk ve sıkıntı karşısında olayları tek başıma bütünüyle yeteneğime güvenerek göğüslemek durumundaydım. Bu konuda son derece yetenekli olduğumu söylemeliyim. Kimyagerin hakkını yemek pahasına insanın hakkını teslim ediyorum.

Bu haksızlığa böyle feveran edişimi saygıyla karşılayın. Beni anlatamayacağım kadar rahatlattı. En route! Devam edelim.

Mrs. Clement'a (ya da Clements, hangisiydi emin değilim) Anne'i Sir Percival'dan uzak tutmak için yapılacak en iyi şeyin onu Londra'ya götürmek olduğunu söyleyip bu önerimin memnuniyetle kabul edildiğini gördükten ve tren istasyonunda buluşup yola çıktıklarını görmek üzere bir gün kararlaştırdıktan sonra artık eve dönebilir, orada hâlâ çözülmeyi bekleyen başka zorluklarla uğraşabilirdim.

İlk yaptığım karımın asil bağlılığından yararlanmak oldu. Mrs. Clements'a, Anne'in iyiliği için Londra'daki adresini Lady Glye'de bildirmesini söylemişim. Ama bu yeterli değildi. Kurnaz insanlar, benim yokluğumda, Mrs. Clements'ın duyduğu güveni sarsabilir; o da sonuçta hiç mektup yazmayabilirdi. Onunla aynı trende Londra'ya gidecek ve gizlice yaşadığı evi öğrenecek kimi bulabilirdim? Kendime bu soruyu sordum. İçimdeki koca yanımdan hemen yanıt verdi, Madam Fosco.

Karımın Londra'ya gitmesini kararlaştırdıktan sonra bu yolculukta bir taşla iki kuş vurmaya karar verdim. Durumum, hasta yatan Marian için hem hastaya hem de bana aynı ölçüde bağlı bir hemşire bulmamı gerektiriyordu. Neyse ki dünyanın en güvenilir ve en yetenekli kadınlarından biri elimin altındaydı. Karım aracılığıyla Londra'daki evine bir mektup yolladığım saygıdeğer başhemşireden, Mrs. Rubelle'den söz ediyorum.

Kararlaştırılan gün Mrs. Clements ve Anne Catherick benimle istasyonda buluştular. Onları nezaketle yolcu ettim. Aynı trenle Madam Fosco'yu da nezaketle yolcu ettim. Karım, kendisine verilen talimatları kusursuzca yerine getirmiş olarak aynı gece geç saatte Blackwater'a döndü. Mrs. Rubelle'i yanında getirmiş ve Mrs. Clements'ın Londra'daki adresini öğrenmişti. Sonraki olaylar aldığım bu son önlemin gereksiz olduğunu gösterdi. Mrs. Clements hemen Lady Glyde'a mektup yazıp kaldığı yeri bildirdi. İleride çıkabilecek acil durumlar için bu mektubu sakladım.

Aynı gün Doktor'la kısa bir görüşme yaptım, Marian'ın hastalığını tedavi yöntemine insanlık adına isyan ettim. Tüm cahil insanlar gibi o da küstahtı. Hiç öfkelenmedim, onunla kavga etmeyi kavganın işime yarayacağı zamana bıraktım.

Bundan sonraki işim Blackwater'dan ayrılmak oldu. Yaklaşan olayları beklemek için Londra'da bir ev tutmalıydım. Aynı zamanda da Mr. Fairlie'yle halletmem gereken ufak bir ailevi mesele vardı. Aradığım gibi bir evi St. John's Wood'da buldum. Mr. Fairlie'yi de Cumberland, Limmeridge'te.

Mr. Fairlie'ye gönderdiği mektupta Marian'ın neler yazdığını bildiğim için evlilik hayatında yaşadığı sıkıntılardan biraz uzaklaşması için Lady Glyde'ı Limmeridge'e davet etmesini önerdiğinden haberim vardı. Akıllılık edip bu mektubun adresine ulaşmasına göz yummuşum, o zaman bir zararı dokunmayacağı gibi yararı bile olabileceğini düşünmüştüm. Şimdi Mr. Fairlie'nin önüne Marian'ın kendi önerisini desteklemek için çıkıyordum, neyse ki hastalığının da gerekli kılmış olduğu ufak tefek bir-iki değişiklik yapmak kaydıyla. Amcasının daveti üzerine Lady Glyde'ın Blackwater'dan tek başına ayrılması ve amcasının öğüdüne uyarak yolculuk sırasında bir geceyi halasının evinde (benim St. John's Wood'daki evimde) geçirmesi gerekiyordu. Mr. Fairlie'yi ziyaret etmemin amacı bunları sağlayabilmek ve Lady Glyde'a gösterilebilecek bir davet mektubu

alabilmekti. Bu beyefendinin hem zihinsel hem de bedensel olarak aynı derecede zayıf olduğunu ve ona tüm gücümle yüklendiğimi söylemem yeterli olacaktır. Geldim, gördüm ve Mr. Fairlie'yi fethettim.

Blackwater Park'a (davetiye mektubuyla birlikte) geri döndüğümde Doktor'un uyguladığı aptalca tedavinin korkunç bir sonuca yol açmış olduğunu gördüm. Hastalık tifüse çevirmişti. Benim geldiğim gün Lady Glyde ablasıyla ilgilenmek için hastanın odasına zorla girmeye çalıştı. Onunla aramızda hiçbir yakınlık yoktu; bana "Causus" diyerek duygularımı affedilmez bir şekilde incitmişti, Percival'ın ve benim önümdeki bir engeldi o, ama bütün bunlar bile onu kendi elimle enfeksiyon tehlikesine atmama izin vermedi. Yine de kendini tehlikeye atmasını engellemek için de bir şey yapmadım. Bunu başarmış olsaydı sabırla, yavaş yavaş ördüğüm düğüm belki koşullar yüzünden kesintiye uğrayacaktı. Ancak, doktor araya girdi ve Lady Glyde odaya sokulmadı.

Daha önce ben zaten Londra'dan getirilecek bir doktora danışılmasını önermiştim. Sonunda bu yola başvurmuşlardı. Doktor geldiğinde benim hastalık hakkındaki fikrimi destekledi. Durum ciddiydi. Ama tifüsün seyrine bakarak beşinci günden sonra hastamızın iyileşeceğini umduk. Bu sırada Blackwater Park'tan yalnız bir kez ayrıldım, St. John's Wood'daki evimde son hazırlıkları yapmak, gizlice araştırarak Mrs. Clements'in taşınmadığından emin olmak ve Mrs. Rubelle'in kocasıyla bir iki hazırlık yapmak için sabah treniyle Londra'ya gittiğim gün. Aynı akşam geri döndüm. Beş gün sonra doktor, Marian'ın her türlü tehlikeyi atlattığını, artık tek ihtiyacının iyi bir bakım olduğunu bildirdi. Beklediğim an gelmişti. Artık tıbbi bakım şart olmadığı için doktorla ters düşerek ilk hamleyi yaptım. Mr. Dawson yolumdaki, ortadan kaldırmam gereken birçok tanıktan biriydi. Aramızda geçen hararetli bir tartışma bu sonuca ulaşmama yetti. (Sir Percival'a, karışmamasını önceden tembihlemiştim) Zavallı adamın üstüne intikam ateşiyle saldırdım ve onu evden uzaklaştırdım.

Sıra hizmetçilerden kurtulmaya gelmişti. (Cesaretini sürekli olarak körüklemek zorunda kaldığım) Sir Percival'a yine gereken talimatı verdim ve Mrs. Michelson, bir gün, efendisinden evin dağıtılacağını duyarak hayrete düştü. Biri dışında evdeki bütün hizmetçileri yolladık, o bir kişiyi de ev işlerini yapması için tuttuk ve aptallığına güvenerek rahatsızlık verecek bir keşifte bulunamayacağını düşündük. Hizmetçiler gittikten sonra geriye yalnızca Mrs. Michelson'dan kurtulmak kalmıştı, bunu da bu hoş kadını, hanımı için deniz kenarında bir ev bulmaya yollayarak kolaylıkla sağladık.

Artık koşullar tam olması gerektiği gibiydi. Lady Glyde sinirsel rahatsızlığı yüzünden odasına kapanmıştı; aptal hizmetçi de (adını unutuyorum) geceleri hanımefendisinin yanında beklediği için odaya kapanıyordu. Marian, hızla iyileşiyor olsa da hâlâ yataktan çıkamıyordu; Mrs. Rubelle de onun başını bekliyordu. Evde benden, karımdan ve Percival'dan başka bir Tanrı'nın kulu yoktu. Böylece her şey bizden yanayken, sıradaki zorluğu göğüsledim ve ikinci hamlemi yaptım.

İkinci hamlenin amacı Lady Glyde'in ablası olmadan Blackwater'dan ayrılmasını sağlamaktı. Onu Marian'ın Cumberland'e gitmiş olduğuna ikna edemezsek evden kendi isteğiyle ayrılmasını sağlamak imkânsızdı. Onu buna inandırmak için ilginç hastamızı Blackwater Park'taki kullanılmayan yatak odalarından birinde sakladık. Gecenin geç vaktinde, Madam Fosco, Mrs. Rubelle ve ben (Percival yeteri kadar soğukkanlı değildi)

onu saklamayı başardık. Manzara son derece görülmeye değer, gizemli ve dramatikti. Sabahleyin benim talimatım üzerine yatak sabit olmayan bir tahta çerçeve üzerine yapılmıştı. Tek yapmamız gereken yatağı başından ve ayağından usulca kaldırmak ve hastamızı hiç rahatsız etmeden ya da yatağından kaldırmadan istediğimiz yere taşımaktı. Bu sırada hiçbir şekilde ilaç kullanmak gerekmedi ve kullanılmadı. İlginç Marian'ımız derin bir uykudaydı. İlk önce mumları yerleştirip kapıları açtık. Ben, müthiş güçlü olduğum için tek başıma yatağın baş tarafına geçtim, karım ve Mrs. Rubelle de ayakucuna. Bu tahmin edemeyeceğiniz kadar değerli yükü büyük bir şefkatle ve babacan bir özenle taşıdım. Bu gece yarısı yürüyüşümüzü çizebilecek çağdaşımız Rembrandt nerede? Sanata yazık oldu! Tablo gibi bir konuya yazık oldu! Öyle bir Rembrandt yok.

Ertesi sabah Marian'ı evin kullanılmayan kısmında onunla birlikte iki-üç gün daha kapalı kalmaya razı olan Mrs. Rubelle'e emanet edip karım ve ben Londra'ya gitmek üzere yola çıktık. Yola çıkmadan önce Percival'a, Mr. Fairlie'nin yeğenine yazdığı (yolculuk sırasında bir gece halasının evinde konaklamasını öğütleyen) davetiye mektubunu verdim ve benden haber aldığı zaman onu Lady Glyde'a göstermesini tembih ettim. Ondan, Anne Catherick'in kapatılmış olduğu tımarhanenin adresini ve bu tımarhanenin müdürüne, kaçak hastasının tıbbi bakım görmek üzere geri döndüğünü bildirmek için yazdığı mektubu da aldım.

Büyük şehre yaptığım son ziyaret sırasında gösterişsiz evimizde ilk trenle Londra'ya vardığımızda oraya gidebilmemizi sağlayacak hazırlıkları yapmıştım. Aldığım bu akıllı önlem sayesinde aynı gün üçüncü hamleyi de yapabildik, Anne Catherick'i kaçırdık.

Burada tarihler çok önemli. Yapımda duygusal bir adamla bir işadınının çelişen özelliklerini barındırıyorum. Bütün tarihler aklımda.

24 Temmuz 1850 Çarşamba günü ilk önce Mrs. Clements'tan kurtulmak için karımı bir arabaya bindirip yolladım. Sözde Londra'da bulunan Lady Glyde'in yazdığı bir not bunu sağlamaya yetti. Mrs. Clements bir arabaya bindirilip evden uzaklaştırıldı, karım (bir dükkândan alışveriş yapıyormuş gibi yaparken) onu atlatıp beklediği konuğu karşılamak üzere St. John's Wood'daki evimize dönerken Mrs. Clements arabada kaldı. Konuğun hizmetçilere "Lady Glyde" olarak tanıtıldığını söylememe gerek yoktur herhalde.

Bu arada ben de başka bir arabayla arkadan Mrs. Clements'ın evine gitmiş, Anne Catherick'e Lady Glyde'in gün boyu Mrs. Clements'la birlikte olacağını ve dışarıda bekleyen, Hampshire'da onu Sir Percival'ın elinden kurtarmış olan iyi kalpli beyefendinin onu da onların yanına götüreceğini bildiren bir not götürmüştüm. "İyi kalpli beyefendi" bu notu sokaktaki bir çocuğa verip yolladı ve bir-iki kapı ileride sonucunu bekledi. Anne dışarı çıkıp evin kapısını kapadığında bu dört dörtlük adam onun için arabanın kapısını açmış bekliyordu, onu içeri çekti ve araba hareket edip uzaklaştı.

(Burada bir parantez açıp belirtmemeye izin verin: Ne kadar ilginç bir hikâye!)

Forest Yolu'na giderken yol arkadaşım hiçbir korku işareti göstermedi. İstedğim zaman herkesten çok daha babacan davranabilirim ve o sırada da çok babacan davranıyordum. Onun güvenini hak etmiş olmak için ne nedenlerim vardı! Ona iyi gelen ilacı hazırlamıştım, onu Sir Percival hakkında uyarmıştım. Belki bu nedenlere biraz fazla güvenmiştim, belki de zekâ geriliği olan insanların ilkel içgüdülerini hafife almıştım, onu evime girdiğimde yaşayacağı hayal kırıklığına hazırlayamamış olduğum kesindi. Onu

salona götürdüğüm zaman orada hiç tanımadığı Madam Fosco dışında kimsenin olmadığını görünce son derece şiddetli bir sarsıntı geçirdi. Köpeklerin, görünmeyen bir tehlikeyi hissedebildikleri gibi o da havada bir tehlike kokusu alsa bundan daha ani ve korkunç bir telaşa kapılmazdı. Boş yere onu sakinleştirmeye çalıştım. Korkusunu yatıştırabilirdim ama çektiği kalp rahatsızlığı insanoğlunun çare bulabileceği türden değildi. Titreme nöbeti geçirdiğini görerek dehşete kapıldım, onun durumunda yaşayacağı bir şok bir anda ölümüne neden olabilirdi.

En yakın doktora haber yollayıp "Lady Glyde"ın ona ihtiyacı olduğunu bildirdim. Doktorun becerikli bir adam olduğunu görüp rahatladım. Konuğumu kendisine zekâ geriliği olan ve hayaller görmeye meyilli bir kişi olarak tanıttım ve hasta odasında Lady Glyde'ın başını karımdan başka kimsenin beklememesini ayarladım. Ancak talihsiz kadın, bir şeyler söylemesinden endişe etmemize gerek olmayacak kadar hastaydı. Şu anda beni korkutan tek tehlike sahte Lady Glyde'ın gerçek Lady Glyde Londra'ya gelmeden önce ölmesiydi.

O sabah Mrs. Rubelle'e bir not yazıp 26'sı Cuma akşamı kocasının evinde benimle buluşmasını istemiştım, Sir Percival'a da ikinci bir not yazıp ondan karısına, amcasının yazdığı mektubu göstermesini, Marian'ın ondan önce gitmiş olduğunu söylemesini ve onu 26'sında öğle treniyle şehre yollamasını istedim. Anne Catherick' in sağlık durumunu düşününce, olayları hızlandırmak ve Lady Glyde'ı Londra'ya ilk düşündüğümünden daha erken getirmek ihtiyacı hissetmişim. Durumumun bu korkunç belirsizliğinde o anda başka neler yapabiliirdim? Şansımın yaver gitmesine ve doktora güvenmekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Duygularımı dokunaklı kelimelerle dışa vuruyordum, başkalarının kulağına bunların Lady Glyde'ın adıyla birleşerek gitmesini sağlayacak kadar da itidal sahibiydim. Başka her açıdan Fosco o unutulmaz günde, güneş tutulmuş da görünmez olmuş gibiydi.

Anne Catherick kötü bir gece geçirdi, bitkin uyandı, ama günün ilerleyen saatlerinde durumu şaşılacak derecede düzeldi. Onun durumunun düzelmesiyle birlikte benim kolay kolay yılmayan keyfim de yerine geldi. Percival ve Mrs. Rubelle'den ertesi sabaha, 26'sına kadar haber alamadım. Bir terslik olmadığı sürece talimatlarımı yerine getireceklerine güvenerek Lady Glyde'ı istasyondan almak için bir araba tutmaya gittim ve arabacıya ayın 26'sında saat ikide evimde olmasını söyledim. Talimatımın kayıt defterine işlendiğini gördükten sonra Mr. Rubelle'le işlerimi halletmeye gittim. Gereken akıl hastalığı belgelerini almak için iki adamın hizmetlerinden yararlandım. Onlardan birini şahsen tanıyordum, diğeri Mr. Rubelle'in tanıdığıydı. İki adam da katı ahlak kurallarını umursamayacak kadar açgözlüydü, ikisi de geçici olarak para sıkıntısı çekiyordu, her ikisi de BANA güveniyordu.

Bu işleri yapıp döndüğümde saat akşamüzeri beşi geçmişti. Döndüğümde Anne Catherick ölmüştü. Ayın 25'inde ölmüştü, ve Lady Glyde 26'sından önce Londra'da olmayacaktı!

Şaşkına dönmüştüm! Bunu bir düşünün. Fosco şaşkına dönmüştü.

Artık girdiğimiz yoldan dönmek için çok geçti. Daha ben dönmeden Doktor beni zahmetten kurtarmak için ölümü tarihiyle birlikte kendi eliyle bildirmişti. O âna dek dört başı mamur olan büyük planımın artık bir zayıf noktası vardı, ne kadar uğraşırsam

uğraşayım 25'inde ölümle sonuçlanan o olayı değiştiremezdim. Ben de cesur bir erkek gibi davranıp geleceğe baktım. Percival'ın ve benim çıkarlarımız hâlâ tehlikedeydi, bu yüzden oyunu sonuna kadar oynamaktan başka çare yoktu. Tekrar sarsılmaz serinkanlılığıma büründüm ve oyuna devam ettim.

26'sı sabahı, Percival'ın karısının öğle treniyle Londra'ya yola çıktığını bildiren mektubu elime geçti. Mrs. Rubelle de akşam treniyle geleceğini bildiren bir mektup yazmıştı. Sahte Lady Glyde'in ölüsünü evde bırakarak gerçek Lady Glyde'ı saat üçte istasyonda karşılamak üzere arabaya atlayıp yola koyuldum. Arabada, koltuğun altına Anne Catherick'in evime gelirken giydiği tüm giysileri saklamıştım, bu giysiler ölü kadının, yaşayan kadının bedeninde tekrar canlanmasına yardım edeceklerdi. Duruma bakın! İngiltere'nin yükselen macera yazarlarına bu konuyu öneriyorum. Fransa'nın yıpranmış oyun yazarlarına da yepyeni bir konu olarak hediye ediyorum.

Lady Glyde istasyondaydı. Müthiş bir kalabalık vardı, Lady Glyde'in eşyasını toplamak, istediğimden uzun sürdü (onu tanıyan birine rastlamaktan korkuyordum). Arabada ilerlerken ilk sözü ona ablasından haber vermemi rica etmek oldu. Son derece yatıştırıcı bir şeyler uydurdum ve ona bizim eve gidince ablasını göreceğini söyledim. Bizim ev, yalnızca bu seferlik Leicester Meydanı'ndaydı, orada bizi evin asıl sahibi olan Mrs. Rubelle karşıladı.

Konuğumu üst kata, arka tarafa bakan bir odaya götürdüm; iki doktor alt katta hastayı görmek ve durumunu değerlendiren raporları vermek için bekliyorlardı. Lady Glyde'a ablasıyla ilgili yatıştırıcı sözler söyledikten sonra arkadaşlarımı teker teker onun odasına soktum. Durumun gerektirdiği formaliteleri kısaca, akıllıca ve dikkatle yerine getirdiler. Onlar çıkar çıkmaz ben tekrar odaya girdim ve "Miss Halcombe'un sağlık durumu"yla ilgili kötü bir haber vererek olayların akışını hızlandırdım.

Tam beklediğim gibi bir sonuç aldım. Lady Glyde korktu ve fenalaştı. İkinci ve son kez bilimden yararlandım. Bir bardak ilaçlı su ve bir şişe ilaçlı amonyum karbonat onu tüm sıkıntılarından ve telaşından kurtardı. Akşam kullanılan bir iki ilave ilaç sayesinde rahat bir gece geçirdi. Mrs. Rubelle, Lady Glyde'in soyunup giyinmesini halletmek üzere tam vaktinde geldi. O gece kendi giysilerini çıkarıp, ertesi sabah ona Anne Catherick'inkileri giydirdik; bunları yaparken Mrs. Rubelle'in anaç elleri onun mahremiyetine son derece özen gösterdi. Gün boyunca hastamı yarı baygın durumda tuttum, ta ki doktor arkadaşlarım gereken raporu bana beklediğimden de erken verene kadar. O akşam (27'si akşamı) Mrs. Rubelle ve ben tekrar canlanmış "Anne Catherick"imizi tımarhaneye götürdük. Anne Catherick orada büyük şaşkınlıkla karşılandı, ama doktorların tavsiye ve raporları, Sir Percival'ın mektubu, iki kadının arasındaki fiziksel benzerlik, giysiler ve hastanın o anki karmaşık ruhsal durumu sayesinde hiç kuşku uyandırmadı. Hemen sahte "Lady Glyde"ın cenaze hazırlıkları için Madam Fosco'ya yardım etmek üzere gerçek "Lady Glyde"ın giysileri ve eşyasıyla birlikte geri döndüm. Bunlar, daha sonra cenazeyi taşıyan araçla birlikte Cumberland'e gönderildiler. Ben, cenaze törenine yakışık aldığı gibi büyük bir ciddiyetle, matem kıyafetiyle katıldım.

Aynı derecede olağanüstü koşullarda anlattığım bu olağanüstü hikâye burada son buluyor. Limmeridge Malikânesi'yle yazışarak aldığım ufak tefek önlemler zaten biliniyor,

girişiminin müthiş başarısı ve onu takip eden ilk sonuçlar da öyle. Kalbimin o tek zayıf noktası olmasaydı planımın tek zayıf noktasının hiçbir zaman yakalanamayacağını ısrarla belirtmeliyim. Kız kardeşini kaçırmaya kalktığında beni kendimi kurtarmak için harekete geçmekten alıkoyan tek şey Marian'a duyduğum tehlikeli hayranlıktı. Tehlikeyi göze aldım ve Lady Glyde'in kimliğinin tamamen ortadan kalkmış olmasına güvendim. Marian ya da Mr. Hartright bu kimliği ispata kalkışacak olurlarsa herkesin gözünde hilekârlıkla suçlanacaklar; kuşku uyandıracaklar ve bu yüzden gözden düşeceklerdi; bu nedenle de benim ya da Sir Percival'ın çıkarlarını tehdit edecek güçleri olmayacaktı. Her şeyi böyle körlemesine şansa bırakmakla bir hata yapmış oldum. İkinci bir hatayı da Sir Percival kendi inadının ve şiddetinin cezasını çektikten sonra Lady Glyde'in ikinci kez tımarhaneden uzak kalmasına ve Mr. Hartright'in bir kez daha elimden kaçmasına göz yumarak yaptım. Kısaca, Fosco, bu ciddi kriz sırasında kendisine ihanet etti. Çok elim ve bana hiç yakışmayan bir hataydı! Nedenini yüreğimde arayın, Marian Halcombe'un hayalinde arayın, Fosco'nun hayattaki ilk ve son zaafında!

Altmış yaşımın olgunluğuyla bunu itiraf ediyorum. Gençler! Beni anlamanızı bekliyorum. Kızlar! Benim için ağlamanızı istiyorum.

Bir sözüm daha var, ondan sonra okuyucunun (soluğunu tutarak bana yoğunlaştırdığı) dikkatini artık istemeyeceğim.

Kendi sezgilerime dayanarak bu hikâyeye ilgili sorulması kaçınılmaz olan üç soru olduğunu düşünüyorum.

İlk soru şu: Madam Fosco'nun benim en cüretkâr isteklerimi yerine getirmek, en anlaşılmaz planlarımı gerçekleştirmek için gösterdiği tereddütsüz bağlılığın sırrı nedir? Bu soruya kendi kişiliğime dikkat çekerek ve bir soruyla basit bir yanıt verebilirim: Benim konumumdaki bir erkeğin arkasında, hayatının sunağında kendini gönüllü olarak ona adanmış bir kadın olmadığı dünyada görülüş müdür? Ama İngiltere'de olduğumu hatırlıyorum ve soruyorum: Bu ülkede evli bir kadının kocasının prensipleri hakkında istediği düşünceye sahip olması serbest midir? Hayır! Kadınlar kocalarını koşulsuzca sevmeye, onurlandırmaya ve boyun eğmeye mahkûm edilirler. Karımın yaptığı tam da buydu. Ahlaken içim son derece rahat ve onun bir eş olarak üstüne düşeni yaptığını gururla ifade ediyorum. Susun, iftiracılar! Madam Fosco'nun durumuna anlayış gösterin, İngiliz kadınları!

İkinci soru: Eğer Anne Catherick ölmemiş olsaydı ne yapacaktım? O zaman ebedi istirahat kavuşması için doğaya yardımcı olacaktım. Hayat zindanının kapılarını açacak ve (hem zihnen hem bedenen şifasız dertlere tutulmuş) tutsağı serbest bırakacaktım.

Üçüncü soru: Bütün koşullar soğukkanlılıkla gözden geçirildiğinde, yaptıklarım yüzünden bana ciddi bir suçlama getirilebilir mi? Kesinlikle, hayır! Gereksiz yere suç işlemekten özenle kaçınmadım mı? Engin kimya bilgime dayanarak Lady Glyde'in hayatına son verebilirdim. Büyük bir özveride bulunarak kendi yaratıcılığımıza, insanlığımıza ve sağduyuma kulak verdim ve hayatı yerine kimliğini aldım. Beni neler yapmış olabileceğimi göz önüne alarak yargılayın. Yaptıklarım ne kadar masum! Gerçekten yaptıklarımıza bakınca dolaylı da olsa ne kadar erdemli görünüyorum!

Başlarken bunun şaşılacak bir hikâyeye olacağını söylemişim. Beklentilerimi bütünüyle

karşıladı. Bu ateşli satırlar ebediyen terk ettiğim ülkeye son armağanımdır. Bu satırlar hem hikâyenin şanına yakışır hem de yazarının.

Fosco

Kont'un yazdıklarının son sayfasını okuyup bitirdiğimde Forest Yolu'nda geçirmek zorunda olduğum yarım saat dolmuştu. Mr. Rubelle saatine baktı ve bunu başıyla onayladı. Hemen kalktım ve temsilciyi boş evde yalnız bıraktım. Onu bir daha hiç görmedim; ne ondan ne de karısından bir haber aldım. Kötülüğün ve düzenbazlığın karanlık yollarından gelip yolumuza çıkmışlardı, yine gizlice aynı karanlık yollara sapıp kayboldular.

Forest Yolu'ndan ayrıldıktan on beş dakika sonra yine eve dönmüştüm.

Laura ve Marian'a her şeyi göze alarak giriştiğim işin nasıl sonuçlandığını ve bundan sonra bizi nelerin beklediğini birkaç kelimeyle anlattım. Ayrıntıları anlatmayı daha sonraya bıraktım ve Kont Fosco'nun Laura'yı istasyondan karşılaması için arabasını tuttuğu adamı bulmak için telaşla St. John's Wood'a geri döndüm.

Elimdeki adres Forest Yolu'na çeyrek mil uzaklıktaki bir ahırın adresiydi. Ahırın sahibi kibar ve saygılı bir adamdı. Ona önemli bir ailevi meseleyle ilgili olarak bir tarih öğrenmek için kayıt defterlerine bakmasını rica ettiğimi söylediğim zaman bu isteğimi karşı çıkmadan yerine getirdi. Defter bulundu; orada, "26 Temmuz 1850" tarihli sayfaya düşülen kayıta şöyle diyordu:

Forest Yolu, 5 Numara'ya, Kont Fosco'ya bir Brougham. Saat ikide. (John Owen.)

Kayıta adı geçen John Owen'ın arabanın sürücüsü olduğunu öğrendim. Adam, o sırada ahırda çalışıyordu ve benim ricam üzerine onu çağırdılar.

"Geçen temmuz ayında Fosco adındaki bir beyefendiyi Forest Yolu, Beş Numara'dan alıp Waterloo Bridge Tren İstasyonu'na götürdüğünü hatırlıyor musun?"

"Hatırladığımı söyleyemem, efendim," dedi adam.

"Belki beyefendiyi hatırlarsın. Geçen yaz arabana binen yabancı bir bey, uzun boylu ve hayli şişman bir bey hatırlıyor musun?"

Adamın yüzü bir anda aydınlandı. "Onu hatırlıyorum, efendim! Gördüğüm en şişman adamdı ve de arabama binen en şişman müşteri. Evet, evet, hatırlıyorum, efendim. İstasyona gitmiştik, doğrudur ve evet, onu Forest Yolu'ndan almıştım. Bir papağanı vardı ya da onun gibi bir kuş işte, arabanın içinde ötüp duruyordu. Beyefendi hanımın çantaları için çok telaş ediyordu ve bana gözümü açıp onları arabaya yüklemem için yüklü bir bahşiş vermişti. "

Çantaları yüklemesi için! Hemen Londra'ya gelişiyi ilgili Laura'nın kendi anlattıklarını hatırladım; o da çantalarını, Kont Fosco'yla birlikte istasyona gelen birinin arabaya yüklediğini söylemişti. O adam buydu işte.

"Hanımı gördünüz mü?" diye sordum. "Nasıl biriydi? Genç miydi, yaşlı mı?"

"O telaş ve karmaşadan hanımefendinin nasıl biri olduğunu pek söyleyemem. Onun hakkında, adı dışında hiçbir şey hatırlamıyorum."

“Adını mı hatırlıyorsun!”

“Evet, efendim. Adı Lady Glyde idi.”

“Onun nasıl biri olduğunu hiç hatırlamamana karşın nasıl oluyor da bunu hatırlayabiliyorsun?”

Adam gülümsedi, mahcup olmuş gibiydi, ağırlığını bir ayağından diğerine geçirdi.

“Şey, doğruyu söylemek gerekirse, efendim,” dedi, “o zamanlar daha yeni evliydim ve karımın evlenmeden önceki soyadı hanımefendininkiyle aynıydı, yani Glyde’ dı, efendim. Hanımefendi bunu kendisi söyledi. ‘Çantalarınızda adınız yazıyor mu, efendim?’ diye sordum ben. O da, ‘Evet,’ dedi, ‘yazıyor, Lady Glyde yazıyor.’ ‘Hadi,’ dedim kendi kendime, ‘genelde beylerin adları aklımda kalmaz, ama bu en azından eski bir dostum sayılır.’ Tarihi için bir şey söyleyemem, efendim: üzerinden bir yıl geçmiş de olabilir geçmemiş de. Ama şişko adam için de, hanımefendinin adı için de yemin edebilirim.”

Tarihi hatırlamasına gerek yoktu; tarih patronunun kayıt defterine işlenmişti. Artık açık gerçeklerin karşı konmaz silahıyla bu komployu çökertecek güce sahip olduğumu anladım. Bir an bile duraksamadan ahırın sahibini kenara çekip randevu defterinin ve sürücünün verdiği kanıtların aslında niçin önemli olduklarını anlattım. Adamla John Owen’ın geçici bir süre ona hizmet edememesinden doğacak zararını karşılayacak şekilde anlaşmamız zor olmadı; sonra da kayıt defterinin o sayfasının bir kopyasını, özgün kaydın aynısı olduğuna dair sahibine imzalatarak aldım. John Owen’ın önümüzdeki üç gün ya da gerekirse daha uzun bir süre benim hizmetimde olmasını kararlaştırdıktan sonra ahırdan ayrıldım.

Ölüm belgesi ve Sir Percival’ın Kont’a yazdığı tarih atılmış mektup da cebimde olduğuna göre artık istediğim bütün belgeleri almıştım.

Bu yazılı kanıtlar cebimde, sürücünün verdiği yanıtlar da aklımdayken soruşturmaya başladığım günden beri ilk kez adımlarımı Mr. Kyrle’in yazıhanesine çevirdim. Onu ikinci kez ziyaret etmemin bir amacı, yaptıklarımı ona anlatmaktı. Başka bir amacı da ertesi sabah karımı Limmeridge’e götürmeye ve herkesin gözleri önünde amcasının evine kabul edilmesini ve kimliğinin tanınmasını sağlamaya kararlı olduğumu ona haber vermektir. Mr. Gilmore’un yokluğunda, aile avukatı olarak ailenin çıkarlarını gözetmek için orada bulunması gerekip gerekmediğine karar vermeyi kendisine bıraktım.

Mr. Kyrle’in ne kadar şaşırıldığına ya da başından sonuna tüm yaptıklarım hakkındaki görüşüne dair hiçbir şey söylemeyeceğim. Hemen bizimle birlikte Cumberland’e gelmeye karar verdiğini söylemem yeterli olacaktır.

Ertesi gün sabah treniyle yola koyulduk. Laura, Marian, Mr. Kyrle ve ben bir vagonda, John Owen, Mr. Kyrle’ in yazıhanesinden bir memurla birlikte başka bir vagonda. Limmeridge Tren İstasyonu’na varduktan sonra ilk önce Todd’un Yeri’ndeki çiftliğe gittik. Herkes Laura’nın Mr. Fairlie’nin yeğeni olduğunu kabul etmeden önce onun amcasının evinden içeri adım atmaması gerektiğinde kararlıydım. Tatlı Mrs. Todd, Cumberland’de ne işimiz olduğunu duyduktan sonra geçirdiği sarsıntıyı atlatır atlatmaz kalacak yer konusunda onunla konuşma işini Marian’a bıraktım, ben de Mr. Todd’la konuşup John Owen’ın konuksever uşaklara teslim edilmesini sağladım. Bu hazırlıkları tamamladıktan sonra Mr. Kyrle ve ben Limmeridge Malikânesi’ne gitmek üzere yola çıktık.

Mr. Fairlie'yle görüşmemizi uzun uzadıya anlatamayacağım, çünkü bu görüşmeyi hatırlamaya bile tahammülüm yok, nefretle hatırlıyorum, son derece öğreniyorum bunu yaparken. Yalnızca onu ikna ettiğimi söyleyip geçmeyi yeğlerim. Mr. Fairlie bize her zamanki tutumuyla yaklaşmayı denedi. Görüşmemizin başlangıcında onun küstahlıklarının üstünde durmadık. Daha sonra açıkladığımız komplonun onu çok sarstığına bizi ikna etmeye çalışmak için söylediklerini duymazdan geldik. Sonunda huysuz bir çocuk gibi ağlayıp sızlanmaya başladı. Ona yeğenin öldüğü söylenmişken onun hayatta olduğunu o nasıl bilebilirmiş? Ona kendini toplaması için biraz zaman verirsek sevgili Laura'yı seve seve evine kabul edermiş. Bir an önce mezara girmek istiyor gibi mi görünüyormuş? Hayır. O halde niçin onu telaş ettiriyormuşuz? Her fırsatta böyle yakındı durdu, ta ki ben ona iki seçenek sunup buna bir son verene kadar. Ya benim koşullarıma uyacak ve yeğenine hak ettiği gibi davranacaktı ya da Laura'nın kimliğinin mahkeme salonunda kanıtlanmasından doğacak sonuçlara katlanacaktı. Mr. Fairlie, kendisine yardım edeceğini umarak Mr. Kyrle'e döndüğünde o da ona kararını hemen o anda vermek zorunda olduğunu söyledi. Mr. Fairlie kendisinden beklendiği gibi en kısa sürede her türlü sıkıntıdan kurtulmasını sağlayacak yolu seçti ve bir anda canlanarak ona zulmetmemize daha fazla dayanacak gücü kalmadığını ve ne istiyorsak yapabileceğimizi söyledi.

Mr. Kyrle ve ben alt kata indik, sahte cenaze törenine katılmış olanlara gönderilecek mektup metnini kararlaştırdık, Mr. Fairlie'nin ağzından onları iki gün sonra Limmeridge Malikânesi'nde toplanmaya çağıran bir mektup yazdık. Mezardaki bir yazıyı silmek üzere Limmeridge Mezarlığı'na aynı tarihte birini yollaması için bir mektup da Carlisle'daki bir mermerciye. Malikânede kalmaya karar veren Mr. Kyrle, mektupları Mr. Fairlie'ye okuyup imzalatmak işini üstlendi.

Toplantıdan önceki gün çiftlikte kalıp komployu basit bir dille yazıya döktüm ve Laura'nın öldüğü iddiasıyla çelişen gerçekleri sunan belgeyi onun arkasına ekledim. Ertesi gün malikânede toplananlara bu metni okumadan önce onu Mr. Kyrle'e gösterip onayını aldım. Toplantının sonunda kanıtları nasıl göstereceğimizi de kararlaştırdık. Bu meseleleri hallettikten sonra Mr. Kyrle lafı Laura'nın para durumuna getirmeye çalıştı. Bu konu hakkında hiçbir şey bilmediğim ve bilmek de istemediğim için ve bir işadamı olarak Mr. Kyrle'in, Madam Fosco'ya kalan ve karımın ömür boyu intifa hakkına sahip olduğu miras hakkındaki kararımı onaylayıp onaylamayacağını bilemediğimden bu konuda konuşmak istemediğim için kusuruma bakmamasını rica ettim ondan. Ona bu konunun aramızda hiç konuşmadığımız ve başkalarıyla da konuşmaktan çekindiğimiz geçmiş günlerdeki sıkıntı ve üzüntülerimizi hatırlamamıza neden olduğunu içtenlikle söyledim.

Akşama doğru yaptığım son iş, silinmeden önce mezar taşındaki sahte yazının bir kopyasını çıkarmak oldu.

Sonunda beklenen gün geldi, Laura'nın bir kez daha Limmeridge Malikânesi'nin o tanıdık kahvaltılık salonuna girdiği gün. Marian ve ben onu içeri getirdiğimizde salonda toplanmış olan herkes ayağa kalktı. Laura'nın yüzünü görür görmez kalabalığa gözle görülür bir şaşkınlık hâkim oldu ve herkesten meraklı mırıltılar duyuldu. Mr. Fairlie de (benim ileri sürdüğüm kesin koşullar sayesinde) salondaydı. Bir yanında Mr. Kyrle vardı.

Öbür yanında da uşağı, bir elinde amonyum karbonat şişesi diğer elinde kolonyalı bir mendille bekliyordu.

Herkesin önünde Mr. Fairlie'den benim orada onun verdiği yetkiye dayanarak ve onun izniyle bulunup bulunmadığımı söylemesini rica ederek toplantıyı açtım. Mr. Fairlie bir elini Mr. Kyrle'e, bir elini de uşağına uzatıp onların yardımıyla ayağa kalktı; sonra da şunları söyledi:

“Size Mr. Hartright'ı takdim etmeme izin verin. Ben yine her zamanki gibi hastayım ve Mr. Hartright benim adıma konuşma nezaketini gösterecek. Anlatacağı son derece rahatsız edici bir hikâyedir. Lütfen onu dinleyin ve gürültü yapmayın!”

Bunları söyledikten sonra ağır ağır yerine oturdu ve kolonyalı mendilinin arkasına sığındı.

Bunun ardından olabildiğince kısa ve açık bir giriş konuşması yaptım ve sonra da komployu açıkladım. Orada bulunma nedenimin (dinleyenleri bu konuda bilgilendirdim) her şeyden önce, o sırada yanımda oturmakta olan karımın merhum Philip Fairlie'nin kızı olduğunu açıklamak, ikinci olarak Limmeridge Mezarlığı'nda katılmış oldukları cenaze töreninin başka bir kadının cenaze töreni olduğunu basit gerçeklere dayanarak kanıtlamak ve üçüncü olarak da onlara tüm bunların nasıl olduğunu en basit şekilde anlatmak olduğunu söyledim. Daha fazla uzatmadan hemen, Sir Percival'ın sırrından gereksiz yere söz edip anlattıklarımı boş yere karmaşıklaştırmadan, yalnızca parasal nedenlerine değinerek ana hatlarıyla komplonun hikâyesini okudum. Bunu yaptıktan sonra dinleyicilere mezar taşındaki tarihi (25'ini) hatırlattım ve ölüm belgesini de göstererek bu tarihin doğruluğunu onayladım. Ardından onlara Sir Percival'ın 25'inde, karısının ayın 26'sında Londra'ya gitmek üzere Hampshire'dan yola çıkacağını bildirmek için yazdığı mektubu okudum. Sonra Laura'nın bu yolculuğu tamamlamış olduğunu sürücünün ifadesine dayanarak ve belirtilen tarihte yapmış olduğunu da ahır sahibinin kayıt defterinin kopyasını göstererek kanıtladım. Bundan sonra Marian, Laura'yla tımarhanede karşılaşmalarını ve onu oradan nasıl kaçırdığını anlattı. Katılanlara Sir Percival'ın öldüğünü ve benim Laura'yla evlendiğimi bildirerek toplantıyı kapadım.

Ben yerime oturduktan sonra Mr. Kyrle ayağa kalktı ve ailenin avukatı olarak Laura'nın kimliğinin ömründe gördüğü en sağlam kanıtlarla doğrulandığını söyledi. O bunları söylerken ben Laura'ya sarılıp odadaki herkesin onu rahatça görebilmesi için onu ayağa kaldırdım. “Sizler de aynı fikirde misiniz?” diye sordum, onlara birkaç adım yaklaşarak ve karımı göstererek.

Bu soru salondakileri elektrik çarpmışa çevirdi. Salonun en arkasında oturan en eski kiracılardan biri ayağa fırladı, diğerleri de bir anda onu izledi. Adam şu anda bile gözümün önünde, dürüst esmer yüzü, kır saçlarıyla pencerenin kenarındaki koltuğa çıkıp kalın kırbacını başının üstünde sallayışı ve tezahüratları başlatması. “İşte sağ salım karşımızda, Tanrı onu korusun! Hadi, hep birlikte! Hep birlikte!” Ona tekrar tekrar yanıt veren sesler o güne kadar duyduğum en güzel müzikti. Çimenlikte toplanmış olan köyün işçileri, okulun öğrencileri tezahürata katıldılar ve onlar da bu sözleri tekrarladılar. Çiftçilerin karıları Laura'nın etrafını sardılar; onun elini sıkmak ve kendi gözlerinden yaşlar akarken ona güçlü olmasını, ağlamamasını söylemek için yarışa girdiler. Laura o kadar şaşkına dönmüştü ki, onu oradan uzaklaştırıp kapıya götürmek zorunda kaldım.

Orada onu Marian'a teslim ettim, o âna dek bizi hiç yarı yolda bırakmamış olan Marian şimdi de yürekli ve serinkanlıydı. Kapıda tek başıma kalınca (onlara Laura ve kendi adıma teşekkür ettikten sonra) odadaki herkesi benimle kilise mezarlığına gelerek mezar taşındaki yalanın silinmesini kendi gözleriyle görmeye davet ettim.

Hepsi benimle birlikte geldi ve mezarın çevresine toplanmış olan köylülerin kalabalığına katıldı. Mermercinin yolladığı adam bizi bekliyordu. Çeliğin mermere indirdiği ilk keskin darbeyi soluk bile almadan izlediler. O üç kelime, "Laura, Lady Glyde" tamamen silinene kadar çıt çıkmadı, kimse kıpırdamadı bile. Ondan sonra kalabalık rahatlayarak bir oh çekti; adeta komplonun son izlerinin Laura'nın alnından silindiğini hissettiler ve ağır ağır dağıldılar. Mezar taşındaki yazının tamamının silinmesi akşamı buldu. Silinen yazının yerine tek bir satır yazıldı:

Anne Catherick, 25 Temmuz, 1850

Limmeridge Malikânesi'ne Mr. Kyrle'e veda edebilecek kadar erken döndüm. Mr. Kyrle, kâtibi ve arabanın sürücüsü o akşamki trenle Londra'ya döndüler. Onlar evden ayrıldıktan sonra bana, çiftçilere sorduğum soru üzerine ilk tezahüratlar koştuğunda odadan bitik bir şekilde dışarı taşınmış olan Mr. Fairlie'nin küstah bir notu iletildi. Notta, Mr. Fairlie bizi gerçekten kutluyor ve evde kalmayı düşünüp düşünmediğimizi, öğrenmek istiyordu. Onun kapısından içeri adım atmaktaki tek amacımıza ulaştığımızı, kendi evim dışında hiç kimsenin evinde kalmaya niyetim olmadığını ve Mr. Fairlie'nin bundan sonra bizi görmekten ya da bizden haber almaktan yana hiçbir endişesi olmaması gerektiğini söyleyerek yanıt verdim. O geceyi Todd'un Yeri'ndeki dostlarımızın yanında geçirdik ve ertesi sabah, bütün köylüler ve çiftçilerin içten ilgisi ve iyi dilekleriyle istasyona kadar geçirilerek Londra'ya döndük.

Cumberland tepeleri uzaklarda kaybolup giderken bu uzun mücadelenin artık geride kalmış olan o ilk cesaret kırıcı günlerini düşündüm. Başarımızı, kendi adıma hareket etmeye beni zorlayarak, herhangi birinden yardım almamıza engel olan yoksulluğumuza dolaylı yoldan borçlu olduğumuzu görmek tuhaftı. Eğer hukuki yardım alabilecek kadar paramız olsaydı sonuç ne olurdu? Mr. Kyrle'in kendi ifadesine bakılacak olursa kazanma şansımız çok düşük olurdu; yaşanmış olaylara bakılacak olursa da kaybedeceğimiz kesindi. Yasalar bana hiçbir zaman Mrs. Catherick'le görüşmemi sağlayamayacaktı. Yasalar, Kont'tan itiraf koparabilmek için Pesca'ya başvurmayacaktı.

II

Hikâyenin sonuna gelmeden önce zincire eklenmesi gereken iki halka daha var.

Geçmişin ağırlığından kurtulmuş olduğumuz hissine henüz alışamadan bana ilk olarak iş vermiş olan arkadaşım beni çağırdı ve benim iyiliğimi düşündüğünü bir kez daha gösteren bir teklifte bulundu. Patronları ondan Paris'e gitmesini, onun sanatının uygulandığı ve yeni keşfedilen bir parçayı, değerinden emin olmak istedikleri için

incelemesini istemişlerdi. Kendi işleri yüzünden bu görevi kabul edememiş ve büyük nezaket gösterip bu görevin bana verilmesini önermişti. Bu teklifi kabul etmek için tereddüt dahi edemezdim, çünkü eğer bu görevi umduğum gibi başarıyla tamamlarsam bunun sonucunda şu anda yalnızca ara sıra iş yaptığım resimli gazetede sürekli bir işim olacaktı.

Gerekli talimatları aldım ve ertesi gün yola çıkmak üzere hazırlandım. Laura'yı (bu sefer ne kadar da değişik koşullarda) bir kez daha ablasına emanet edip giderken daha önce hem benim hem karımın aklına gelmiş olan ciddi bir meseleyi tekrar hatırladım: Marian'ın geleceği. Bu gönlü bol kadının gösterdiği bağlılığı ona duyduğumuz bencilce sevgi yüzünden kabullenmeye hakkımız var mıydı? Kendimizi unutup yalnızca onu düşünmek görevimiz ve minnetimizi göstermenin en iyi yolu değil miydi? Yola çıkmadan önce baş başa kaldığımız bir sırada ona bunu anlatmaya çalıştım. Elimi tuttu ve daha ilk kelimelerimden sonra beni susturdu.

“Üçümüzün birlikte çektiklerinden sonra,” dedi, “ölene kadar birbirimizden ayrılamayız. Walter, benim yüreğim Laura ve senin için çarpıyor, mutluluğum sizsiniz. Yuvanızda çocuk sesleri yükselene kadar sabret. Onlara ‘kendi’ dillerinde benim adıma konuşmayı öğreteceğim ve anne babalarına öğretecekleri ilk ders, ‘Biz teyzemizden ayrılamayız!’ olacak.”

Paris'e tek başıma gitmedim. Son dakikada Pesca da benimle gelmeye karar verdi. Operadaki geceden bu yana eski neşesine kavuşamamıştı ve bir hafta tatil yapmanın keyfini yerine getirip getirmeyeceğini görmeye kararlıydı.

Paris'e vardıktan dört gün sonra görevimi tamamladım ve gerekli raporu hazırladım. Beşinci günü Pesca'yla şehri gezmeye ayırmıştım.

Otelimiz çok dolu olduğu için aynı katta oda bulamamıştık. Benim odam ikinci kattaydı, Pesca'nınki de üçüncü katta. Beşinci günün sabahı Profesör'ün dışarı çıkmaya hazır olup olmadığına bakmak için üst kata çıktım. Son basamaklara geldiğimde Pesca'nın kapısının içeriden açıldığını gördüm; uzun, ince, sinirli bir el (bu elin arkadaşımın eli olmadığı kesindi) kapıyı aralık tutuyordu. Pesca'nın kendi dilinde, alçak sesle ve heyecanla, “Bu adı hatırlıyorum ama adamı hatırlamıyorum. Operada gördünüz, o kadar değişmişti ki onu tanıyamadım. Raporu göndereceğim, daha fazlasını da yapabilirim,” dediğini duydum. İkinci bir ses, “Daha fazlasına gerek yok,” diye karşılık verdi. Kapı sonuna kadar açıldı ve içeriden yanağında yara izi olan sarışın adam, bir hafta önce Kont Fosco'nun arabasının peşinden gittiğini gördüğüm adam çıktı. Ona yol vermek için kenara çekildiğimde bana başıyla selam verdi, yüzü insanı kaygılandırarak kadar solgundu, merdivenden, tırabzana sıkı sıkı tutunarak indi.

Kapıyı itip açtım ve Pesca'nın odasına girdim. Arkadaşım, tuhaf bir halde kanepenin bir köşesine büzüşmüş oturuyordu. Yanına gidince benden kaçır gibi yaptı.

“Seni rahatsız mı ediyorum?” diye sordum. “Çıktığını görene kadar yanında bir arkadaşın olduğunu bilmiyordum.”

“Arkadaşım değil,” dedi Pesca, heyecanla. “Onu bugün ömrümde ilk ve son kez gördüm.”

“Herhalde sana kötü bir haber getirdi, değil mi?”

“Çok kötü bir haber, Walter! Londra’ya dönelim, burada kalmak istemiyorum, geldiğime de pişman oldum. Gençliğimde yaptığım hatalara katlanmak,” dedi, yüzünü duvara dönerek, “bu yaşımda bana çok zor geliyor. Onları unutmaya çalışıyorum, ama onlar benim yakamı bırakmıyor.”

“Korkarım, öğleden önce dönemeyiz,” diye karşılık verdim. “Bu arada benimle dışarı çıkmak ister misin?”

“Hayır, dostum; burada bekleyeceğim. Ama bugün geri dönelim, lütfen bugün geri dönelim.”

Ona, o öğleden sonra Paris’ten ayrılacağına söz vererek yanından ayrıldım. Bir gece önce Victor Hugo’nun muhteşem aşk hikâyesinin izlerini takip ederek Notre Dame Katedrali’ne gitmeye karar vermiştik. Fransa’nın başkentinde oradan daha çok görmek istediğim bir yer yoktu, ben de Katedral’e doğru tek başıma yola koyuldum.

Notre Dame’a nehir kenarından yaklaşırken Paris’in o korkunç ölüler evinin, morgun önünden geçtim. Kapının önünde büyük, gürültücü bir kalabalık toplanmıştı. İçeride herkesin merakını uyandıran ve korkunç şeylere duyulan iştahı kabartan bir şeyler olduğu belliydi.

Kalabalığın en dışındaki iki erkekle bir kadının arasında geçen konuşma kulağıma çalınmamış olsaydı Katedral’e doğru yürümeye devam edecektim. Bunlar morgdan yeni çıkmışlardı ve içeride gördükleri cesedi çevredekilere sol kolunda tuhaf bir işaret olan çok iri-yarı bir adamın cesedi olarak anlatıyorlardı.

Bu sözler kulağıma çalındığı an durdum ve içeri giren kalabalığa karıştım. Aralık kapıdan Pesca’nın söylediklerini duyduğumda, merdivene giderken önümden geçen yabancıyı yüzünü gördüğümde olacakları tahmin eder gibi olmuştum. Kulağıma şans eseri çarpan sözler aracılığıyla şimdi gerçekler gözlerimin önüne serilmek üzereydi. Mahvolmaya mahkûm o adamı intikam almak için benden başka biri de operadan evine kadar, sonra da evinden sığındığı Paris’e kadar izlemişti. Benden başka biri de onunla hesaplaşmak istemiş ve onun hayatına son vermişti. Onu operada Pesca’ya gösterdiğim sırada, onu arayan ve yanımızda bulunan yabancı bunu duyduğu anda onun ölüm hükmü verilmiş oldu. Onunla yüz yüze iken içimde verdiğim mücadeleyi hatırladım, elimden kurtulmasına göz yummadan önce verdiğim mücadeleyi ve hatırlarken de ürperdim.

Ağır ağır, adım adım kalabalıkla birlikte ilerledim ve morgda ölülerle yaşayanları birbirinden ayıran o cam duvara gittikçe yaklaştım, ta ki en ön sıradakilerin tam arkasına gelip de içeri bakabilene kadar.

İşte orada yatıyordu; sahipsiz, kimliği bilinmeden, Fransız kalabalığının saygısız ve meraklı gözleri önünde yatıyordu. İşte rezil edilmiş yetenekler ve acımasız suçlarla dolu uzun bir hayatın korkunç sonu buydu! Ölümün ilahî dinginliğiyle yatan o ablak, sert, iri surat ve kafa karşımızda öylesine muazzam görünüyordu ki çevremdeki Fransız kadınlar hayranlıkla ellerini kaldırıp koro halinde, “Ah, ne yakışıklı bir adam!” diye bağıyorlardı. Onu öldüren yara bir bıçakla ya da hançerle tam kalbinin üstüne açılmıştı. Bedeninde başka bir şiddet izi yoktu; yalnızca sol kolunda, tam Pesca’nın kolunda o işareti gördüğüm yerde, Kardeşliğin işaretini tamamen kapayan T şeklinde iki derin bıçak yarası vardı. Üzerinde asılı duran giysilerinden tehlikenin farkında olduğu anlaşılıyordu, bunlar bir Fransız işçisinin giysileriydi. Birkaç dakikalığına cam bölmeden bunlara bakmaya zorladım

kendimi, ama daha fazla dayanamadım. Bunlarla ilgili başka bir şey yazamam, çünkü başka bir şey görmedim.

Bu konuyu kapamadan önce, daha sonra Kont'un ölümüyle ilgili (kısmen Pesca'dan, kısmen başka kaynaklardan) edindiğim bazı bilgileri aktarabilirim.

Cesedi, Seine Nehri'nden az önce anlattığım giysiler içinde çıkarmışlardı; cesedin üzerinden onun adını, unvanını ya da yaşadığı yeri öğrenebilecekleri hiçbir şey çıkmamıştı. Onu kimin öldürdüğü hiç bulunamamış, ne nedenle öldürüldüğü hiç öğrenilememişti. Herkes benim yaptığım gibi cinayetle ilgili kendince bir sonuç çıkarabilir. Yüzünde yara izi olan adamın (örgüte Pesca İtalya'dan ayrıldıktan sonra katılan) bir Kardeşlik üyesi olduğunu söylediğim ve ölen adamın sol kolundaki T şeklindeki iki bıçak izinin İtalyanca "hain" anlamına gelen traditore kelimesini belirttiğini ve Kardeşliğin bir haini cezalandırdığını gösterdiğini eklediğim zaman Kont Fosco'nun ölümünün esrarı üzerine tüm bildiklerimi aktarmış oluyorum.

Cesedin kimliği benim onu gördüğümün ertesi günü karısına gönderilen imzasız bir mektup sayesinde saptandı. Kont, Madam Fosco tarafından Père Lachaise Mezarlığı'na gömüldü. Kontes, mezarın çevresindeki bronz parmaklıklara kendi elleriyle taze çelenkler asmaya hâlâ devam ediyor. Versailles'da, sıkı bir inziva hayatı yaşıyor. Kısa bir süre önce merhum kocasına ait bir biyografi yayımladı. Çalışması kocasının gerçek adını ya da onun hayatının gizli hikâyesini hiçbir şekilde aydınlatmıyor; bu çalışmanın neredeyse tamamında Kont'un evine bağlılığını, bulunmaz yetenekleri övülüyor ve ona verilen onur nişanları sıralanıyor. Ölüm şekline, son sayfada, şu tek cümleyle son derece kısaca değiniliyor:

Hayatını aristokrasinin haklarını ve düzenin ilkelerini korumaya adadı, bu uğurda şehit oldu.

III

Paris'ten dönmenden sonra yaz ve sonbahar ayları boyunca burada anlatılmaya değer bir değişiklik olmadı. O kadar sakin ve basit bir hayat sürüyorduk ki artık düzenli hale girmiş olan gelirim tüm ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetiyordu.

Yeni yılın şubat ayında ilk çocuğumuz doğdu, bir oğlumuz oldu. Vaftiz törenine annem, kız kardeşim ve Mrs. Vesey konuk olarak katıldılar; Mrs. Clements da karıma yardım etmek için aynı törende hazır bulundu. Marian, oğlumuzun vaftiz annesi oldu; Pesca ve Mr. Gilmore da (ikincisi vekâleten bir başkası olmak üzere) onun vaftiz babaları oldular. Mr. Gilmore'un, bir yıl sonra döndüğü zaman hikâyenin başlarında kendi adı altında okumuş olduğunuz metni benim isteğim üzerine kaleme alarak bu sayfaların yazılmasına katkıda bulunduğunu ve önce yer alan olayları anlatmasına rağmen o metnin elime en sonda geçtiğini belirtebilirim.

Hayatımızda anlatılmaya değer tek gelişme küçük Walter altı aylıkken meydana geldi. O sırada çalıştığım gazetede yakında yer alacak olan bazı resimlerin taslaklarını

çizmek için İrlanda'ya gönderilmiştim. Uzakta olduğum on beş gün boyunca, adresim belli olmadığı için bana mektup gönderemedikleri son üç gün dışında karım ve Marian'la düzenli olarak mektuplaştım. Eve dönmek için geceleyin yola çıktım ve sabah eve vardığımda kimseler olmadığını görüp hayrete düştüm. Laura, Marian ve oğlum benim dönüşümden bir gün önce evden ayrılmışlardı.

Hizmetçinin bana verdiği, karımın Limmeridge Malikânesi'ne gittiklerini bildirmek için yazmış olduğu not şaşkınlığımı bir kat daha artırdı. Marian herhangi bir yazılı açıklama vermeyi men etmişti, geri döner dönmez onların peşinden Limmeridge'e gitmemi rica ediyorlardı. Cumberland'e vardığımda her şeyi anlayacakmışım, bu arada en ufak bir endişe duymamalıymışım. Not burada sona eriyordu.

Hâlâ sabah trenini yakalayabilirdim. Limmeridge Malikânesi'ne aynı gün öğleden sonra vardım.

Karım da, Marian da üst kattaydılar. (Beni daha da şaşırtarak) vaktiyle, Mr. Fairlie'nin resimleri üzerinde çalıştığım günlerde bana stüdyo olarak verilen küçük odaya yerleşmişlerdi. Çalışırken oturduğum sandalyede şimdi mercan diş kaşıma halkasını kemiren oğlumu kucağına almış olan Marian oturuyordu; Laura da önünde onun için hazırladığım küçük defter açık olarak o çok iyi hatırladığım, vaktiyle sık sık kullandığım çalışma masasının başında ayakta duruyordu.

"Sizin burada ne işiniz var, Tanrı aşkına?" diye sordum. "Mr. Fairlie'nin haberi var mı ki?"

Marian, Mr. Fairlie'nin öldüğünü söyleyerek bu soruyu ağzıma tıktı. Mr. Fairlie felç geçirmiş, bir daha da düzelmemişti. Ölüm haberini onlara Mr. Kyrle vermişti ve hemen Limmeridge Malikânesi'ne gitmelerini salık vermişti.

Büyük bir değişiklik olduğunu kavrar gibi oldum. Daha ne olduğunu tam anlayamadan Laura konuştu. Hâlâ yüzümden silinmemiş olan şaşkınlık ifadesinin tadını çıkarmak için bana bir-iki adım yaklaştı ve, "Sevgili Walter," dedi, "buraya gelme cüretini niçin gösterdiğimizi açıklamalı mıyız gerçekten? Korkarım ki sevgilim, bunu yapabilmem için kuralımızı çiğnemem ve geçmişten söz etmem gerekecek."

"Böyle bir şey yapmaya hiç gerek yok," dedi Marian. "Gelecekte söz ederek de aynı derecede açık konuşup aynı derecede ilgi uyandırabiliriz." Ayağa kalktı, havada tekmeler ve yumruklar savuran çocuğu kollarında havaya kaldırdı. "Bunun kim olduğunu biliyor musun, Walter?" diye sordu, gözlerinde biriken mutluluk gözyaşlarıyla.

"Benim şaşkınlığımın bile bir sınırı var," dedim. "Herhalde hâlâ kendi çocuğumu tanıyabilirim."

"Çocuk mu!" diye bağırdı Marian, eski günlerdeki gibi neşeyle. "İngiltere'nin arazi sahibi seçkin bir kişisinden böyle teklifsizce mi söz ediyorsun sen? Bu güzel bebeği sana gösterdiğimde kimin huzurunda bulunduğunun farkında mısın? Belli ki değilsin! Bu iki seçkin insanı birbiriyle tanıştırayım: Mr. Walter Hartright-Limmeridge Malikânesi'nin Vârisi."

İşte böyle dedi. Bu son sözleri de yazdıktan sonra her şeyi yazmış olmuyorum. Kalemim elimde duraklıyorum; aylarca süren uzun ve mutlu bir işin sonuna geldim! Marian bizim meleşimizdi, hikâyemiz de onun sözleriyle sona ermiş olsun.